384.

Jummala
surest
Teggudest Ma-ilma
peål.

Essimenne Jäggo.

Gelehrte Estnische Gesellschaft in Dorpat. 1839

J. H. Dosenpläuter.

Trükkitud Talliñnas Lindworssi Kirjade-ja
Kulloga 1774.

Sured on Jehowa Teud:

neid noutakse keikist, kennel neist hea Meel on —. Pühha ja Kartusse wäärt on temma Nimmi! Taweti Lauludest, III Laul. 2. ja 9. Salm.

Keikile,
kes sedda Ramatut
loewad,
Armo ja Hallastust
meie taewase Issa
ja
temma Poja
JEsusse Kristusse Käest,
ja
Walgustamist
temma pühhalt Waimult,
Jummala sured Teud
öiete tähhele pañna,
järrele arwata
ja
omma Hingede Heaks
ja Römustamisseks
prukida.

Armas Ma-Rahwas!

Meie Onnisteggia Jesus Kristus käskis ommad Apostlid, kui temma Taewa läks, keige Mailma minna, Armo-Oppetust kulutama keige Rahwale; ja temma Waimo läbbi anti neile pea pärrast sedda se And ja Tarkus üllewelt, keikssuggusid Kelesid räkida, et keik Rahwas omma Kele sees saaks kuulda Jummal suurt Hallastust ja temma wäggewad Teud.

Meie Ma Keles saab siis ka jo Hulk Aega Jummala Sanna ja Armo-Õpetus kulutud, ja se Piibli-Ramat, mis ennemuiste Ebrea- ja Kreka-Keli on kirjotud, se on meie Ma-Kele peäle ka seätud, et Rahwas seält seest isse woib nähha sada, et se, mis Jutlustes kulutakse, ja Katekismusses ja Laulo-Ramatus õppetakse, tõeste Jummala Sanna on, ja mitte Innimeste Sannad ehk tühjad Õppetussed.

Au ja Kitust tulleb se eest anda selle helde Jummalale, kes omma Heält ka seie Male ja selle Kele sees on lasknud kuulda sada! Ja sepärrast maenitsetakse ja sunnitakse Innimeste Lapsed Ramato-Luggemist õppida, et iggaüks ka omma ennese Silmadega woiks nähha, ehk isse ja omma Koddo ka Jummala Sanna vrukida ja luggeda.

Agga et mitte keikil ja keikis Majades Piibli-Ramatut ei olle, ja keik ka ei joua sedda ennestele sada, siis on minnul itka halle Meel olnud nende pärrast, kes Jummala Sanna armastawad, kes Katekismusse-Selletust, ja Ewangeliummid ja Laulud, ennamiste keik Peast moistwad, ja hea Melega weel ennam neist Asjadest tahhaksid luggeda, mis Jummal enne sedda Innimeste Heaks on teinud Mailma peäl, et nende Ulst ja Lotus Jummala peäle saaks kinnitud.

Selle Asja pärrast ollen minna ettewõtnud, need keigeüllemad Asjad, mis Jummala surest Teggudest Piibli-Ramatus on üllespandud, seie ühhe weike Ramato sisse lühhidelt, ja õige selge Ma-Kele peäle seäda, et iggaüks sedda alwa Hiinaga woiks Kätte sada.

Se essimenne Jäggo sest Ramatu õppetab need Asjad, mis Jummal o teinud, ja mis Mailmas on sündinud essimesest Mailma Haktatusest, senni kui peäle kakstuhhat ja kolmsadda Aastad

kad pärrast sedda, ehk se wagga Joseppi Surmast sadik.

Luggege sedda, ja öppige seält seest Jummala suurt Heldust ja temma wäggewad Teud tundma; öppige tedda auustama wagga Ello-Wisidega, nenda kui Teie siin Ramatus leiate ni mitmest Jummala-kartlikkust Innimestest ülles-pandud. Se sadab suurt Kasso jo siin Mailmas, ja weel surem ja kallim on se Armo-Palk, mis selle järrel ükskord on lora Taewa-Rikis!

Sedda Ramatut on Ma-Keli seädnud ja kirjotanud.

Johann Kristow Henkel,
Maddisse- ja Ristl-Kihhelkonna Öppetaja
Harjo-Maal, 1774mal Aastal.

Jum-

Jummala Suremast Teggudest Ma-ilma peäl.

Essimenne Peatük. Ma-ilma Lomisest.

§. 1.

Meie ellame siin Ma peäl; sedda woib iggaüks Innimenne isseennesest tunda, ni kaua kui temmal Hing sees on; meie näme enneste ülle Taewast, ja seält paistab meile Pääw Päwa Ajal, ja Ku ja Tähhed näitawad ennast O Aeges; meie näme enneste all Maad ja Merd, ja Ma peäl näme isseennast ja paljo muid ellawaid Lomasid; Ma seest kaswab Rohto ja Wilja ja Puid; ja Merre ja Jöggede sees on ka ellawaid Lomasid, mis Innimenne omma Silmadega woib nähha sada.

§. 2. Kui üks moistlik Innimenne nüüd ni paljo Asjo omma Silmade ees nääb, ja et peälegi keik Asjad omma Aega teädwad ja tähhele pannewad; siis se peab tedda jo kül saatma järrele arwama, kelleſt need keik olgo tehtud, ja kes sedda keik nenda targaste seädnud, ja weel hoiab ja üllespeab? Agga missugguse Innimesse Moistus teab temmale Wastust se peäle anda? Monni woiks arwata, et se keik ehk isseenneseſt nenda on sündinud; ehk et se iggaweste jo seddawisi olnud, ja nenda ka iggaweste jääb: ehk kui monni ka hakkas parreminne arwama, et kül üks Targem, ja Üllem, ja Wäggewam woiks olla, kui Innimesseð Ma peäl on, ja et se keik nenda olgo teinud ja seädnud; siiski ei woi ta isseenneseſt tunda sada, kes sesamma on, ja kuida tedda keige temma sure, ja targa ja wäggewa Teggude pärraſt tulleb auustada.

§. 3. Nenda jääksime meie waesed ja rummalad omma Moistusse polest keige omma Järrelarwamisse jures, kui se ep olleks isse meie eest murretsenud, kes Taewa ja Ma-Teggia ja Üllespiddaja on. Temma on selle Ramato sees, mis Piibli-Kamat nimmetakse meile sedda teäda annud, et Taewas, ja Ma, ja Merri, ja keik, mis nendest nähhakse, on Jummalaſt loduk ehk tehtud. Piibli-Ramato keigeessimesseð Sannad on need: Algmisses loi Jummal Taewaſt ja Maad. Need monned Sannad andwad warsi sedda Tarkust, mis Innimenne omma Mõtlemissega keigel Ello Ajal ei olleks woinud kätte sada; seſt need öppetawad 1) et Taewal ja Maal üks Hakkatus ehk Algminne on olnud; 2) et üks on, kes Taewa ja Male nende Ollemist ja Hakkamist on annud, se läbbi, et temma neid loi ehk teggi; ja 3) et se Taewa ja Ma-Loja on Jummal, ehk tulleb Jummalaks nimmetada.

§. 4. Weel selgeminne öppetab se suur Jummal meid Piibli-Ramato esimesses Peatükkis, Kuidawisi temma Taewaſt ja Maad on lonud. Ühtegi ei olnud enne Ma-ilma Algmiſt ollemas, kui agga Jummal isse; iggaweste ja ilma Hakkatusseta olli temma olnud, nenda kui temma ka iggaweste jääb ja ilma löppematta. Temma siis wõttis ette, ühte Ma-ilma walmistada ja tehha: Wägge ja Woimuſt olleks temmal kül olnud, ühhe Päwaga sedda keik tehha, ja ehk weel wähhema Ajaga; agga kuus Päwa wõttis Jummal Aega, Taewaſt ja Maad lua, nenda et temma need Asjad keik enne loi ja walmistas, mis nende ellawa ja moistlikko Lomadele, nende Ellamiseks ja Üllespiddamiseks, pärraſt tarwis läksid.

§. 5. Keigeessite olli Walguſt tarwis; sepärraſt loi Jummal esimesseſ Päwal se Walgusse: ühtegi suurt Tööd ja Waewa ei olnud Jummalal sedda tehjes, waid keik sündis temma keigewäggewama sanna peäle; Jummal ütles: Sago Walgus! ja Walgus sai. Ja Jummal teggi Wahhet Walgusse ja Pimmedusse wahhele. Teiſel Päwal said Taewa-Lautusseð seätud ja kinnitud, nenda et Jummal teggi se Lautusse, ja teggi Wahhet se Wee wahhele, mis Lautusse all, ja se Wee wahhele, mis Lautusse peäl olli.

§. 6. Kolmandamal Päwal satis Jummal keik Wessi Taewa all omma Paikadesse, et Kui-

wa piddi nähtama; sedda Kuiwa nimmetas Jummal Maaks, agga se Wee Koggo nimmetas temma Merreks. Ja Jummal ütles: Ma tärkago noort Rohto ülles; ja Rohhud, mis Semet kandwad, omma Suggu järrele, ja wiljalisséd Puud, mis Wilja kandwad, omma Suggu järrele, kus temma Seme sees on Ma peäl! Ja se sai nenda.

§. 7. Neljandamal Päwal käskis Jummal ja ütles: Sago Walgussed Taewa-Lautussesse, et nemmad Wahhet tewad Päwa ja Öö wahhele, ja et nemmad on Tähtedeks, et need moistlikkud Lomad nende järrele woiksid arwata keik seätud Aego, ja Päiwi ja Aastaid, ja et nemmad Walgusseks piddid ollema Taewa-Lautusses, Walget andma Ma peäle. Nenda sel Päwal seäti Pääw ja Ku ja keik Taewa-Tähhed.

§. 8. Kui need Asjad, ja ellawa Lomade Ello-Asemed keik walmistud ollid, siis wiendamal Päwal teggi Jummal need essimesséd ellawad Lomad, mis Innimenne omma Silmage woib nähha. Jummal ütles: Wessi siggitago sure Hulga ellawaid Hingesid, kus ellaw Hing sees on, ja Linnud lendko Ma peäl Taewa Lautusse pole. Ja Jummal loi sured Wallas-Kallad, ja keiksuggu ellawaid Hingesid, mis ligiwad, mis Wessi siggitab nende Suggu järrele, ja keiksuggu Tibadega Lindusid nende Suggu järrele. Ja Jummal näggi, et se hea olli. Ja nenda kui Jummal keige Rohtudele ja keige Pudele nende Semet nende sees olli lonud (§. 6.) et nende Suggu Ma peält ellades ei piddand ärralöppema;

ma; nenda önnistas Jummal nüüd ka need ellawad Lomad nende Siggidusse polest, ja ütles: Tehke Suggu ja teid sago paljo, ja täitke se Wessi, mis Merres, ja neid Lindusid sago paljo Ma peäle.

§. 9. Kuendamal Päwal walmistadi Jummalast keik need ellawad Lomad, mis kuiwa Ma peäl on seätud ellama. Jummal ütles: Ma togo wälja ellawad Hinged nende Suggu järrele; Lojussed ja Romajad ja Metsa-Ellajad nende Suggu järrele. Ja se sai ehk sündis nenda. Se peäle piddas Jummal se Nou, ka Innimest walmistada, kes keik ülle se Ma, ja ülle keige Ellajatte Ma peäl piddi wallitsema. Jummal loi se Innimesse omma Näo järrele ehk Jummala ennese sarnatseks, nenda et ta piddi ollema pühha, ja ilma Pattota ja Waewata; Mehheks ja Naeseks loi Jummal neid.

§. 10. Kuida wisi Jummal neid on lonud, öpetakse meile seäl wägga selgeste. Et keik Innimeste Suggu ja Selts Ma peäl ühhe Lihhast ja Werrest piddid tullema, ja iggaüks teist omma Liggimeseks arwama, siis Jummal teggi essiti ühhe ainsa Innimesse Adam Nimmi; nenda öeldakse: Ja Jehowa Jummal walmistas sedda Innimest, mis Pörm on, Mullast, ja puhhus temma Ninnasse ellawat öhko, ja nenda sai Innimenne ellawaks Hingeks. Jummal teggi temmale ühte isse Ellamisse-Asset, et temma mitte teiste moistmatta Lomade seas ei piddand ollema, sepärrast Jummal ehhitas ühhe Rohho-Aja Edeni Päwa-Tousmisse pole: Jummal

laskis seäl Maast tousta keikssuggu Puid, mis armsad ollid peält nähha, ja head neist süa, ja Ello-Pu kesket Aeda, ja Hea-ja Kurja-Tundmisse Pu. Ja üks Joggi läks wälja Edenist, sedda Rohho-Aeda kastma.

§. 11. Issand Jummal wõttis siis se Innimesse, ja panni tedda Edeni Aeda, (se on sesamma, mis Paradisi Aed nimmetakse), sedda Aeda harrima ja sedda hoidma. Ja Jummal käskis Innimest ja ütles: Keikist Aja-Pudest woid sa küll süa, agga sest Hea-ja Kurja Tundmisse Puust ei pea sa mitte soma; sest mil Päwal sinna sest söod, pead sa Surma surrema. Jummal satis ka keikssuggu Ellajaid, mis Wälja peäl, ja keik Linnud, mis Taewa all, Innimesse jure, et ta saaks nähha, kuida Innimenne neid piddi nimmetama; ja kuida se Innimenne igga ellawa Hinge piddi nimmetama, nenda piddi temma Nimmi ollema. Ja Adam panni Nimmed keikile Lojustele, ja Lindudele, mis Taewa all, ja keikile Ellajattele, mis Wälja peäl.

§. 12. Keikil Lomadel olli nüüd Seltsi; keik ollid Jummalast önnistud, et nemmad piddid siggima, ja neid paljo sama Ma peäle (§. 8.); agga Adamast öeldakse, et temmale ei leitud mitte Abbi, kes temma kohhane ehk sarnane olli. Sepärrast ütles Jummal: Se ep olle mitte hea, et se Innimenne üksi on; ma tahhan temmale Abbi tehha, mis temma kohhane on, ehk mis temmale Seltsiks sünnib. Siis laskis Jummal raske Unne se Innimesse peäle tulla, ja ta uinus maggama; ja Jummal wõttis ühhe temma Küljeje-Luist, ja panni se Kohha Lihhaga jälle kinni. Ja Jummal ehhitas se Küljes-Lu, mis ta Innimesest olli wõtnud, Naeseks, ja saris tedda Adama jure. Ja Jummal önnistas neid, ja ütles neile: Tehke Suggu, ja teid sago paljo, ja täitke se Ma täis, ja saatke sedda enneste alla, ja wallitsege üllе Kallade, mis Merres, ja üllе Lindude, mis Taewa all, ja keik üllе Ellajatte, mis Ma peäl liguwad.

§. 13. Nenda keik ellawad Lomad Ma peäl anti Innimeste Wallitsusse alla; ja et nemmad weel parreminne piddid moistma, et Jummal neid keige Asjade polest, ka omma Ello Toidusse polest, üllemaks arwas ja seädis, kui muud Lomad, siis ütles Jummal neile: Wata, keige Ellajattele, mis Ma peäl, ja keige Lindudele, mis Taewa all, ja keikile, mis romawad Ma peäl, kus ellaw Hing sees on, ollen ma annud keikssuggu haljast Rohto nende Söma-Ajaks; agga teile (ütles Jummal) ollen ma annud, keik Rohhud, mis Semet kandwad, mis keige se Ma peäl on, ja keik Puud, kus peäl Pu Willi on, mis Semet kannab, se peab teile Roaks ollema.

§. 14. Nenda on Taewas, ja Ma, ja keik nende Wäggi, walmis sanud ja Jummalast tehtud kue Päwega. Ühtegi pahha egga kurja Asja ei olnud Jummala Lomade seas, nenda et ennamiste igga Asja jures, mis Jummal olli teinud, öeldakse: ja Jummal näggi, et se hea olli; ja keigewimaks, kui nüüd keik olli walmis sanud, siis Jummal wastas keige se peäle, mis ta olli teinud, ehk Jummal watas otse ueste keik läbbi,

need nähtawad Lomad siin Ma peäl, ja ka need Lomad, mis meie Silmad mitte ei nä, mis Taewas ja mu Ma-ilma Ossades ollid walmistud; ühtegi Wigga egga Laito ei leidnud Jummal neist, waid temma isse tunnistab: wata, se olli keik wägga hea.

§. 15. Jummal hingas siis seitsmemal Päwal keigest ommast Teggemisest, mis ta olli teinud, ja Jummal önnistas seitsmet Päwa, ja pühhitses tedda. Se läbbi on Innimestel kuus Argipäwa Näddalas, ja seitsmes on Hingamisse-Pääw ehk Pühhapääw. Sesamma Näddalatte Arwaminne piddi ka Adamale sedda ikka Mele tulletama, et temmal, keige temma ture ja laija Wallitsusse jures Ma peäl, siiski üks paljo üllem Wallitseja Taewas olleks, kes tedda ni hästi teinud, kui keik muud Lomad, mis temma Melewalla alla ollid antud. Ja sepärrast olli tedda ka keeldud süa sest Hea- ja Kurja-Tundmisse Puust (§. 11.), et temma Meles seisaks, et temma Wallitsus emale ei ullataks, kui Jummal temmale lubbanud; ja se piddi Märgiks ehk Tähheks ollema, kas temma Jummala Käsko wöttaks Au sees piddada, ja temma Ahwardamist karta ehk mitte.

§. 16. Nenda Adam ja temma Naene ellasid nüüd Paradisi ehk Edeni-Aedas (§. 11.); üks rahholinne, ja römus, ja önnis Ellaminne olli neile seäl Jummalast walmistud: sest suurt Tööd ja Waewa ep olnud Jummal neile mitte seädnud; nemmad piddid agga sedda Aeda harrima ja sedda hoidma. Peatoidusse Murred ei olnud neil

neil ka mitte, sest Jummal olli keik Rohhud, mis Semet kandwad, mis keige se Ma peäl ollid, neile Roaks annud (§. 13.) Jhho-Kattet ei olnud neil koggonist tarwis, sest se olli üks soe Ma, kuhho Jummal nemmad seädis ellama, ja kurjast Himmust ja Jhhaldamisest ei teädnud nende Südda ühtegi, nenda et öeldakse: Nemmad ollid mollemad allasti, Adam ja temma Naene, ja ei häbbenend ennast mitte.

§. 17. Parremat Pölwe ei olleks üksi Innimenne ennesele woinud sowida, kui se olli, mis Jummal Adama ja temma Naesele ollid annud; ja seddawisi olleks se piddand ka ollema keikil Adama Lastel pärrast sedda. Ristist, ja Häddast ja Waewast ei olleks üksi teädnud; Kurja ei olleks üksi moistnud tehha, ja Surm ja Surreminne ei olleks ial Innimeste sekka tulnud, waid Jummal olleks iggaüht woinud ellawalt wötta Taewasse, kui Innimenne kül kaua olleks sanud ellamud siin Ma peäl. Agga sedda önnist Pölwe ei olnud kauaks.

Teine Peatük.

Patto Langemisest.

§. 18.

Keik Ma-Peälne olli Jummalast önnistud ja täidetud ellawa Lomadega, mis kuiwa Ma peäl likusid; ja Taewa-Allune Lindudega, kes seäl lendasid, ja Merred ja Jöed Kalladega, mis nende sees ujusid (§. 8. 9.): agga ka Tae-

wad ei olnud Jummalast tühjaks jäetud, kui temma kue Päwaga keik Asjad loi ja teggi (§. 14.). Jummal olli senna lonud üks ärraarwamatta Hulk Waimusid, mis Inglideks nimmetakse, et need seäl temma Au piddid ülleskulutama ja temma Tahtmist teggema. Pühhaks ja Heaks olli Jummal need ka keik lonud ja ilma Pattotet; ja peälegi paljo üllemad omma Moistusse, Tarkusse ja Tundmisse polest kui Innimesed: neist üks Hulk ollid need keigeessimesed, kes Jummala kallist Töod ja Seädust teotasid, se läbbi, et nemmad Patto teggid Jummala wasto.

§. 19. Pat on keik se, mis Jummala Kässo ja Seäduste wasto on; sedda needsammad siis ollid teinud, mis Jummala Seädustega ühte ei sündind; nenda et nemmad omma Hakkatust ei olle hoidnud, waid omma Ello-Asset mahhajätnund, kui pühhas Kirjas öeldakse. Se läbbi said nüüd kahhesugguse Inglid; teised, kes pühhaks jäiwad, nenda kui Jummal neid olli lonud, ja teised need, kes Jummalast ärrataggane sid ja Patto teggid (2 Petr. 2, 4.) need on need kurjad Inglid ehk Kurratid, ja nende Üllem nimmetakse Sadanaks.

§. 20. Sesamma Sadan ja temma kurri Wäggi, kedda Jummal se peäle olli Taewast wälja ja Pörgo lükkanud, ja ärraannud, et neid Kohto-Päwani kinnipetakse; need ei woinud sedda hea Melega ennam nähha, et Innimestel ni önnis ja rahholinne Ellaminne seäl Paradisi-Aedas (§. 16.) piddi ollema. Kaddedus tousis Sadana Süddames, ja ta wöttis ette, Innimesti

messi kiusata, et temma neid ka, kui se woiks olla, sadaks Patto teggema.

§. 21. Et keik Inglid Waimud on (§. 18.) ilma Jhhota, siis Innimesed ei woinud tedda ennast mitte nähha; ja üks paljas wööras Heäl, kus ühtegi ei nähtud olleks neid woinud wägga ärraehmatada, et nemmad selle eest ollekfid pöggenend; sepärrast piddi Kawwalus tedda aitama; temma hakkas ühhe nähtawa Loma läbbi ühhe sure Ussi ehk Mao läbbi, Adama Naesega räkima. Se olleks nüüd, meie Ajal, üks wägga wööras Ussi Innimesse Melest, kui üks mu moistmatta Loom, ja peälegi üks Uss ehk Maddo, hakkaks öige selgeste räkima Innimeste ees; agga sesamma essimenne Naene ei olnud weel kaua Ma peäl ellanud, ja temma ehk ei olnud sedda weel mitte öiete tähhele pannud, et üksti mu nähtaw Loom Ma peäl ei woiks räkida, kui agga Innimesed üksi; ja peälegi on seäl Homiko-pool Made sees nisugguse d Ussid Jummalast lodud, mis wägga illusad on peält nähha, sured ja mitme karwalised.

§. 22. Sesuggune Uss ehk Maddo sesamma wois olla, kelle sisse Sadan olli läinud (Luk. 22. 3.), ja kelle läbbi temma kurri Nou piddi eddasi minnema; ja se läbbi siis Maddo olli kawwalam, kui keik Ellajad, mis Wälja peäl, mis Jehowa Jummal olli teinud, ja tulli Naese jure, kedda temma ennemalt lotis woiwa petta, kui Adamat, kes isse sedda Keeldo Jummala Suust olli kuulnud. Sure Kawwalusega ütles temma siis Naese wasto: Kas se on nenda, et Jummal

mal sedda ûttelnud, et teie ei pea mitte ûhheſtki Rohho-Aja-Puuſt sõma? Se Naene ûtles Mao wasto: Kûl meie sõme Rohho-Aja Pude Wiljaſt; agga selle Pu-Wiljaſt, mis keske Aeda, on Jummal ûttelnud, teie ei pea mitte seſt sõma, egga temmasse putuma, et teie ei surre.

§. 23. Sedda se Naene râkis temmale kûl heaſt Sûddameſt, et, temma arwates, need Ellajad, mis wâljas ollid Paradiſi-Ajaſt, ja keikſuggu haljaſt Rohto (§. 13.) tohtiſid sûa, ei peaks se rummala Mõttesse jâma, et Jummal ni ûllekohtune Innimeste wasto olleks, et temma neid olleks kelanud sedda sûa, mis temma nende Silma ees ni rohkeste seâl Rohho-Aedas olli walmistand. Agga Sadanal olli seſt jo Rõmo kûl, et se Naene temmaga ni lahkeste râkis, ja temma eeſt ei põggenend; temma lâks warſi julgemaks se peâle; ja et ta kûl esſite ennaſt wâgga rummalaks olli heitnud, kui ta sedda Asja selt Naeselt jârrelkulas (§. 22.) siis temma nûûd sai ûhhe korraga targaks Nou-andjaks; temma ûtles Naese wasto: Teie ei pea mitte Surma surrema: nenda temma teâdis Jummala enneſe Sannad, mis Jummal Adamale olli râkinud, enne kui sedda Naeſt weel lodi (§. 11.); ja ûtles siis weel need kahtlased Sannad: Seſt Jummal teab, mil Pâwal teie seſt sõte, et teie Silmad siis lahti sawad, ja sate, kui Jummal, ja tunnete Head ja kurja.

§. 24. Keik se olli pool tõſſine, pool walle Jut, mis se Maddo, ehk Sadan Mao lâbbi, siin Naesele râkis: Walle olli se, et nemmad ei piddand

dand surrema, ja Walle olli, et nemmad se Sõmisse lâbbi piddid nisugguseks sama, kui Jummal; agga se Silmade-Lahtisaminne, ja se Heaja Kurja-Tundminne, se sai kûl tõeks, Jummal parrago! Nenda siin râkiti need esſimesſed Walled Ma-ilma peâl, ja se olli se Kiusatus Kurratiſt.

§. 25. Ûhtegi Kâhjo ei olleks Innimestele tulnud seſt Kiusamisseſt, kui se Naene Jummala Kâsko olleks kinnipiddand, mis temma nisamma hâsti teâdis, kui Adam (§. 22.); agga mis sündis? Temma teggi ommas Sûddames jo enne Patto, enne kui temma weel omma Kât wâljasirrutas, sedda tehha, mis Jummal olli keelnud; nenda õõldakse seſt: Ja se Naene nâggi, ehk watas, et se Pu hea olli Noaks, ja et ta Silmadele Himmo teggi, ja et se Pu olli armas, et ta piddi targaks teggema; siis wõttis ta temma Wiljaſt, ja sõi, ja andis ûhtlaſe ka omma Mehhele, ja temma sõi. Sesamma willets Sõminne nimmetakse Patto-Langeminne.

§. 26. Nûûd tulli se nende kâtte, mis kurri Waim tõſſiſt Asja neile olli nimmetand (§. 24.), ja mis se Naene siis mitte ei moiſtnud, ja jârrele ei arwand; esſite sai se tõeks, et õõldakse: siis said nende mollematte Silmad lahti, ja tundſid ennaſt allasti ollewad, se on, et nende Sûddamettes nûûd jo tousid pahhad Himmud ja Ihhaldamised se peâle, et nemmad teine teiſt allasti nâggiwad, mis neil enne sedda mitte ei olnud (§. 16.): ja Kawwaluſt olli neil nûûd ka jo, nenda kui sellel, kes neid peatis, seſt nemmad piddaſid warſt

warsi Nou, sedda Teotust omma Silmade eest ärrasata; nemmad wötsid sured laisad Lehhed Wigi-Pudest, ja ömblesid ehk sölmisid neid kokko, ja teggid ennestele Pölled, muist sedda pattust Kehha sega kinnikatta.

§. 27. Se teine tössine Assi, mis kurri Waim olli räkinud (§. 23.), olli se Hea- ja Kurja-Tunde minne. Siitsadik tundsid Adam ja temma Naene sedda agga, mis hea olli, ja mitte sedda, mis kurri on; teistwisi sai se nüüd pärrast sedda. Jummal olli enne mittokord Adamaga räkinud, kui üks Söbber ja Tuttaw teisega, ja ühhegist Hirmust ja Kartussest ei teädnud Adam; agga kui nemmad mollemad nüüd kuulsid Jummala Heäle, mis senna ja tenna käis Rohho-Aedas, kui Pääw willuks sai, siis Adam ja temma Naene puggesid Jehowa Jummala Palle eest keske Rohho-Aja Pude sekka. Nenda nende enneste Südda tunnistas neile, et nemmad Kurja ollid teinud, sest muido ei olleks neil tarwis olnud Jummala eest pöggeneda.

§. 28. Jummal hüdis sidis Adamat ja ütles: Kus sa olled? Ja temma ütles: Ma kuulsin so Heäle Rohho-Aedas, ja kartsin, sest minna olen allasti, sepärrast puggesin ma eest ärra. Nenda Adam moistis nüüd walletada ka jo, ja arwas ehk sega läbbi peäsewa Jummala ees. Agga Jummal ütles: Kes on sulle teäda annud, et sa allasti olled? Olled sa sonud sest Puust, mis minna sind käskisin, et sinna ei piddant sest mitte söma? Nüüd Adam näggi, et temma omma Patto ennam ei woinud salgada; agga omma Süüks

Süüks ei tahtnud ta sedda mitte wötta, waid ütles: Se Naene, mis sa mulle Abbikasaks andsid, sesamma andis mulle sest Puust, ja minna söin. Jummal ütles siis Naese wasto; Miks sa sedda olled teinud? Se Naene ei tahtnud ka mitte se Süallune olla; temma ütles: Maddo pettis mind, ja minna söin.

§. 29. Kui se öige Kohtomoistja nenda keik olli järrel kulanud, ja wägga selgeste teädis, ilma nende ütlematta, kui paljo Süüd iggaühhel olli, siis hakkas temma neile kulutama, mis iggaühhe Palk ja Nuhtlus selle pärrast piddi olema. Essite ütles Jummal se Mao wasto: Et sa sedda olled teinud, siis olled sinna ärranetud keikide Lojuste seast, ja keikide Ellajatte seast, mis Wälja peäl; omma Köhho peäl pead sa käima, ja Pörmo söma keik omma Ello-Aja! Sellest woima arwata, et Ussid ja Maud essimesest Algmisest on püsti käinud, ja ka haljast Rohto sönud, nenda kui keik muud Ellajad Ma peäl (§. 13.).

§. 30. Weel ütles Jummal Mao wasto need tähtjad Sannad: Ja ma tahhan Wihha-waeno tösta sinno ja Naese wahhele, ja sinno Seemne ja temma Seemne ehk Suggu wahhele; sesamma peab sinno Pea röhhuma, ja sinna wöttad temmale Kanda röhhuda. Se tähhendas essiti sedda, et Maul ja temma Seemnel ehk Suggul piddi nüüd käima Wihha Innimesse peäle, et ta püaks temmal Kanda rikkuda ehk nöolada, kui ta Innimesse liggi saab; ja et Innimestel Wihha piddi käima Mao peäle, nenda

et

et Maud ehk Ussid nüüd piddid Innimesse Me-
leſt ühhed pahhad Ellajad ollema, kellel Innimen-
ne wõttaks Pea röhhuda ehk russuks lüa, kui to
ial ühte leiab.

§. 31. Agga se olli ka ühtlase üks Ähwarda-
minne Kurratile, kes se Mao lähbi olli räkinud
et Naese Seemneſt ehk Sugguſt üks piddi tulle-
ma, kes Kurrati Pea otse peaks ärraröhhuma,
ehk sedda Woimuſt temma Käest jälle ärrawõt-
ma, mis kurri Waim nüüd Innimeste peäle oll
sanud Patto-Langemisse lähbi; ja nenda olli
need Sannad ka se essimenne Ewangelium eh
Armo-Kulutaminne nende waeste eksinud Inni
mestele, et üks seſt Naese-Seemneſt, ehk In
nimeste enneste Sugguſt peaks ükskord Sada
na Ärrawoitja ollema.

§. 32. Innimestele sai siis nende Nuthlus ka
kulutud (§. 29.). Et se Naene olli omma Sil
made Himmo lähbi omma Süddant lasknud
Jummalaſt ärrapöörda (§. 25.), ja temma Sil
mad kül enne lahti said kui Adamal, et ta tun
dis endid allasti ollewad (§. 26.), seſt temm
söi enne seſt ärrakeeldud Puuſt; siis Jumma
kulutas temmale ka sedda möda temma Waew
ja Nuhtluſt; Jummal ütles Naesele: Ma tah
han sulle wägga paljo Wallo sata, kui sa Käim
peäl olled; Walloga pead sa Lapsi Ilmale toma
ja siiski sinno Himmo peab so Mehhe järrele olle
ma, ja sesamma peab sinno üle wallitsema. Tem
ma ei piddand mitte Mehhe Nouandjaks jäma
seſt et ta tedda olli ka saatnud Jummala wast
eksima, ja et ta sedda himmustus, mis temmal
Waewaks, Wallnks ja Nuhtlusseks tulli.

§. 3

§. 33. Adamale ütles Jummal: Et sa olled
kuulnud omma naese Sanna, ja sönud seſt Puuſt,
mis ma sind käskſin ja ütlesin: Sinna ei pea mit-
te seſt söma, ärranetud on se Ma nüüd sinno
pärraſt; Waewaga pead sa seſt söma keik omma
Ello-Aja; ja Kibbowitso ja Ohhakaid peab ta
sulle kaswatama, ja sinna pead Wälja-Roh-
hud söma; omma Palle- ehk Silmi-Higgi sees
pead sa leiba söma, senni kui sa jälle Mullaks
saad, seſt seſtsammaſt olled sa woetud, seſt sinna
olled Pörm, ja pead jälle Pörmuks sama.

§. 34. Oh! kui mitmesugguſt Hädda ja
Waewa kulutas Jummal nende Sannadega!
Essite nimmetas Jummal Adama Sü ülles; se
olli se, et ta olli kuulnud omma Naese Sanna,
ja mitte ep olnud Jummala Sanna ja Kässo
jure kindlaste jänud, mis temma Jummala en-
nese Suuſt olli kuulnud, enne kui se Naene weel
sai tehtud temma Külje-Luuſt (§. 11.). Teiseks
panni Jummal omma Needminne ehk Waſine
Ma peäle, et se mitte ennam isseenneseſt ei pid-
dand Innimesse Toiduſt wälja-andma, waid
Kibbowitso ja Ohhakaid temmale kaswatama,
nenda kui iggamees nüüd nääb, et Põllus-Ma
sedda teeb, kui temma ei sa öiete harritud, ja
kui ei sa Semet peäle külwatud.

§. 35. Kolmandeks öppetawad need Sannad,
et Jummal nüüd hopis teiſt-suggu Toiduſt In-
nimesscle seädis, kui enne sedda (§. 13.): Sin-
na pead nüüd Leiba, ja Wälja-Rohhud söma,
se on, sedda Wilja, mis Wäljade ehk Põldude-
peäl kaswab Harrimisse ja Semendamisse jär-

rel; se piddi nüüd se öige Toidus Innimesse ollema, ja mitte ennam Ounad ja Marjad, ja muud nisugused Asjad, mis Pude-Wiljaks tullewad nimmetada.

§. 36. Neljandeks ei piddand Innimesse Tõ ja Murre Ma peäl ka mitte ennam ni kerge, ehk paljaks Ajawiteks, ollema, kui enne sedda se Edeni-Aja Harriminne ja Hoidminne (§. 16.), waid Waewaga (ütles Jummal) ja omma Palle-Higgi sees, pead sa omma Leiba söma; et Innimesse otse Aega ei piddand jäma Patto tehha, ja et se Waew siin Ma peäl tedda sadaks sedda himmustama, et temma sest ükskord woiks sada ärrapeästetud.

§. 37. Sepärrast sai siin wiendeks Adamale ka kulutud, mis Surm olleks, ja et se temmale nüüd töeste ükskord Kätte tulleks: Sinna pead jälle Pörmuks sama, ütles Jummal; ja ni kauaks piddi temmal Tõõd ja Waewa ollema, senni kui temma Jhho jälle Mullaks saaks, nenda kui se Mullast olli woetud (§. 10.). Jummal olli Adamale ähwardand, siis kui ta tedda Paradisi Aeda panni, et temma selsammal Päwal peaks surrema, kui ta wõttaks süa sest ärrakeeldud Puust (§. 11.); ommeti olli se armolinne Jummal ni helde, et ta need mollemad Pattused mitte ei surmanud siis warsi ärra, waid jättis neid kaua pärrast sedda ellama Ma peäle; agga surelikkuks saiwad nemmad sestsammast Ajast ja Tunnist, ja nenda ka nende Lapsed ja Suggu wõssa pärrast neid.

§. 38.

§. 38. Et Adam ka ütles, ennast sepärrast ollewa kartnud Jummala eest, et ta allasti olli (§. 28.), siis Jummal omma Heldusse järrel, satis sedda tühja Kartust nendest ärra, sest Jummal teggi Adamale ja temma Naesele Kassukad, ja panni neid nende Selga. Ühtegi Nimme ei olnud siitsadik Adama Naesel; agga kui Jummal keik need Nuhtlused sai kulutanud, ja ühtlase sedda nimmetas, et ta piddi Lapsi Jlmale toma (§. 32.), siis öeldakse, et Adam panni omma Naese Nimmi Ewa, sest et temma keikide Ellawatte, ehk keikikide Innimeste, Emmaks sanud.

§. 39. Jummal olli Edeni Aedas lasknud ka üks Pu ülleskaswada, mis nimmetati Ello-Pu (§. 10.); ja selle Ello-Pu Willi olli kül seätud Innimeste Terwist kinnitada, ja nende Ello pitkendada; agga se olleks nüüd Innimestel sureks Nuhtlusseks olnud, kui nende waewalinne Ello Ma peäl olleks piddand ilma Otsata ollema; sepärrast murretses Jummal se eest, et se ei piddand sündima, et Adam mitte ei wõttaks ka sest Ello-Puust, ja sei sööks, ja iggaweste ei ellaks, siis satis Jummal tedda Edeni Rohho-Ajast wälja, et ta piddi sedda Maad harrima, kust ta olli woetud ehk tehtud. Nenda Jummal ajas Adamat wälja temma Naesega, ja panni Homiko-poolt wasto Edeni Rohho-Aeda Kerubid, ehk monned neist keigeüllemaist pühhast Inglidest; ja Moõka kui Tulle Leek, mis semma ja tenna ennast pöras, et nemmad piddid sedda Ello-Pu Teed hoidma.

§. 40. Otsas olli seddawisi se önnis Pölli, mis Jummal Innimestele Pärris-Osaks olli Ma peäl annud; nüüd piddid nemmad püüdma Tö ja Waewa läbbi eddasi sada (§. 33.), ni hästi nemmad isse, kui ka nende Lapsed pärrast neid, sest need ollid nendasammoti Pattused, kui nende Wannemadgi; nenda kui öldakse Adamast, et tedda tehti Jummala sarnatseks essimesses Algmisses (§. 9.): agga temma Lasteß öldakse pärrast Patto-Langemist, et need on olnud temma ennese sarnatsed, ja temma omma Näo järrele; ja nisuggused on ka nende Lapsed pärrast neid olnud, ja nenda keik Innimesed Ma peäl, sest et Ewa keikide Ellawatte Emmaks sanud (. 38.).

§. 41. Ommeti on Jummal sedda Armo jätnud waeste eksinud Innimestele, et monned Waggad ikka on olnud Ma peäl, kes kül ka Pattused olnud Sündimisse polest, ja essimesse Adama Lapsed; agga Jummala Tahtmist on püüdnud tehha, ja se peäle siis Jummalast on waggamaks tehtud, kui teised Pattused Nisuggune Wahhe nähti siis jo Adama ennese Poegadest. Ewa toi essiti ühhe Poja Ilmale, selle Nimmi pandi Kain; ja pärrast sai ta jälle ühhe Poja, selle Nimmi pandi Abel. Need mollemad kaswasid üllés, ja piddid ka Waewaga omma Leiba sömа; sepärrast öldakse, et Abel olli Puddo-Lojuste Karjane, agga Kain olli Pöllo-Mees.

§. 42. Et Nemmad mitte ühtewisi waggaks, Jummala ees ei olnud arwata, sedda nähti sest, kui nemmad ükskord mollemmad töiwad Ohwrid Jummalale; Kain töi üht Roa- Ohwrit omma Puddo-Lojuste essimesest Suggust; siis öldakse: Ja Jehowa, ehk se ellaw ja iggawenne Jummal, watas Abeli peäle ja temma Roa-Ohwri peäle; egga Kaini peäle ja temma Roa-Ohwri peäle ei waatnud ta mitte, se on, et Jummal neile Tähte ja tunnistust on annud, et Abeli Ohwer Jummala Mele päärrast olleks, agga Kaini mitte.

§. 43. Needsammad on need keigeessimesed Ohwrid, mis pühhas Kirjas nimmetakse. Ohwrid ollid keik Ännid, mis Innimesed Jummala ette otse töid, ja ennamiste ühhe Altari peäl, mis selle tarwis tehti, Jummala Auuks ärrapölletasid. Monned ollid siis Tänno-Ohwrid, nenda kui Kainil ja Abelil need woisid olla; monned ollid Patto-Ohwrid, ehk Patto-Leppitamisse-Ohwrid, mis Innimesed Jummalale töiwad Tunnistusseks, et nemmad Pattused ollekid, ja et neil üks Ärraleppitaminne tarwis lähheks Jummala ees nende Pattude pärrast (Ebr. 10, 26.). Needsammad Ohwrid ei woinud siis kül Innimeste Pattud mitte leppitada, agga need tähhendasid sedda, et ükskord sesamma Taewast wöttaks tulla, kes Paradisi-Aedas tootud olli, et temma Kurrati Pea peaks röhhuma (§. 31.), ja et se isseennast Jummalale lasseks ohwerdada, Innimeste Pattud ärraleppitada. Sedda piddi iggaüks kiudlaste uskuma, kes Leppitamisse- ehk Patto-Ohwrit Jummalale töi. Pärrast sedda seädis Jummal Israeli-Rahwale, weel mitmesugguſid muud

Ohwrid, mis mitte keik ei saand ärrapölletud, nenda kui need esimesed Ohwrid.

§. 44. Kainist nüüd öeldakse, et kui ta sedda näggi, et temma Wenna Ohwer Jummala Mele pärrast olli, ja temmal ennesel mitte (§. 42.), siis temma Meel sai wägga pahhaks se peäle, ehk temma Wihha süttis wägga pöllema, ja temma langes ärra omma Silmist. Jummal tahtis, temma piddi sest Märko wötma, omma Meelt parrandada, et Jummal siis teinepuhk temma Ohwri peäle ka woiks armolikkult watada Taewast. Sepärrast nomis Jummal tedda wägga heldeste, ja ütles Kaini wasto: Miks süttib so Wihha pöllema, ja miks sa nenda olled Silmist ärralangenud? Eks se olle nenda; kui sa Head teed, siis saad sa andeks; agga kui sa ei te Head, siis maggab Pat otse Ukse ees, ja temma Himmo käib so peäl, agga sinna pead temma ülle wallitsema.

§. 45. Se tiggeda Süddamega Kain unnustas sedda pea ärra; temma räkis kül omma Wenna Abeliga jälle Söbra-wisi; agga se sündis, kui nemmad ükskord Wäljal ollid, kus ükski mu neid ei nähnud, et Kain kippus omma Wenna Abeli peäle, ja tappis tedda ärra. Temma kül lotis, et ükski sedda ei piddand teäda sama; agga Jummal laskis omma Heält kuulda, ja ütles Kaini wasto: Kus on so Wend Abel? Temma olli julge kül sedda ärrasalgama, ja ütles: ei ma tea: ollen minna omma Wenna Hoidja! nisugusi Sanno anti nüüd jo pat-

tuseſt

tuseſt Innimeseſt se pühha Jummalale, kes peälegi temma kurja Töö keik selgeste teädis.

§. 46. Se peäle ütles Jummal: Mis sa olled teinud? Sinno Wenna Werre Heäl kissendab minno pole Ma peält. Agga nüüd, ärranetud olled sinna siit Ma peält, mis omma Suud lahti teinud, so Wenna Werd sinno Käest wastowöttes! Kui sa harrid Maad, siis ei pea ta sulle omma Rammo mitte ennam andma, ja hulkumas ja pöggenemas pead sa ollema!

§. 47. Nüüd moistis Kain, kellega temmal Teggemist olli, ja kui raske temma Patto-sü olleks Jummala ees; ta ütles: Mo Ülleköhhus on surem, kui et sedda saaks andeks; ja wata, sa olled mind tänna ärraajanud siit Maalt, ja ma pean sinno Palle eest Warjule minnema, ja Ma peäl hulkumas ja pöggenemas ollema; ja se sünnib, et mind ärratappab iggaüks, kes mind leiab. Inmmal olli ni helde, kui ta temma suurt Süddame-Kurwastust näggi, et ta temma Süüd andeks andis, ja ütles: Iggaüks, kes Kainit ärratappab, selle Kätte peab seitse wörra jälle maksetama. Ja peälegi öeldakse, te Jehowa panni Kainile ühhe Tähhe, et ükski ei piddand tedda mahhalöma, kes tedda piddi leidma. Kain läks siis ärra seält Paikast, ja ellas Nodi-Maal Homiko-pool Edeniſt.

§. 48. Kui Adam sai ellanud sadda ja kolmkümmend Aastad, siis andis Jummal temmale ühhe teise Poja jälle Abeli Assemele (§. 45.), selle Nimmi pandi Set, ja se kaswas nendasammoti Jummala-Kartusses ülles, kui Abel. Ada-

ma Ello-Päwad ollid pärrast sedda, kui Set temmale olli sündinud, kahheksa sadda Aastad, ja se Aja sees andis Jummal temmale weel palju Poegi ja Tüttrid. Nenda ollid keik Adama Päwad, mis ta ellas, ühheksa sadda ja kolmkümmend Aastad, ja siis ta surri ärra.

§. 49 Ni pitka Ello-Jgga andis Jummal esimeste Innimestele, et neid piddi paljo sama, ja et nemmad se Ma woiksid täita, kui Jummal Adama ja temma Naesele olli üttelnud (§. 12.); nenda et need Wannad ikka weel ellasid, ja ehk Lapsi weel sünnitasid, kui nende Lapsed ja Laste-Lapsed jo mitmes Pölwes ollid ülleskaswanud.

§. 50. Adama Poeg Set ellas keik ühtekokko ühheksa sadda, ja kaksteistkümmend Aastad, ja surri ärra. Temma Poegadest nimmetakse Enos, se ellas ühheksa sadda ja wiis Aastad; ja sel Ajal (öeldakse) hakkati Jehowa Nimmi kulutama, ehk Innimessi maenitsema, et nemmad Jehowa, selle ellawa Jummala Tahtmisse järrele piddid ellama. Enosi Poegadest nimmetakse Kenan, se sai wannaks ühheksa sadda ja kümme Aastad; temma ühhe Poja Nimmi olli Maalalel, se ellas kahheksa sadda, ühheksa kümmend ja wiis Aastad, ja surri ärra. Selle üks Poeg olli Jered, se sai wannaks ühheksa sadda, kuuskümmend ja kaks Aastad.

§. 51. Jeredi Poegadest nimmetakse Enok, se ellas agga kolmsadda, kuuskümmend ja wiis Aastad siin Ma peäl, ja siis öeldakse, et tedda ep olnud ennam, sest Jummal olli tedda ärrawötnud. Temma wagga Ello kidetakse enne sedda,

sedda, et ta on käinud allati otse Jummalaga Seltsis; ja sest tulleb arwata, et Jummal tedda on ellawalt Taewa wötnud.

§. 52. Enoki ühhe Poja nimmi olli Metusala, ja se on keigekaueminne ellanud keikide nende seast, kelle Wannadus meile Pilbli-Ramatus on üllespandud: keik temma Ello-Päwad ollid ühte-kokko ühheksa sadda, kuuskümmend ja ühheksa Aastad, kui ta ärrasurri. Temma Poegadest nimmetakse Lemek, se ellas agga seitse sadda, seitsekümmend ja seitse Aastad, ja surri ärra. Temma ühhe Poja Nimmi olli Noa; se tähhendab üks Tröstia; sest nenda ütles temma Issa Lemek, kui ta temmale se nimmi panni: Sesamma peab meid tröstima meie Tö pärrast, ja meie Kätte Waewa pärrast; ja Ma pärrast, mis Jehowa on ärraneednud.

§. 53. Et Noa pärrast sedda üks öige Tröstia on olnud omma wagga Jsale, ja ehk mitmele teistele, kes Jummalat kartsid, sedda näme sest, et Jummala Sanna isse temmast tunnistab: Noa olli üks öige Mees, ja täieste wagga omma Pölwe-Rahwa seas. Sepärrast leidis temma Armo Jummala Silma ees, kui temma Jsa ja teised Waggad said ärrasurnud, ja Jummal Innimeste kurja Teggude pärrast ettewöttis, keik ellawad Lomad Ma peält ühhe sure Wee-Upputusse läbbi ärrakautada.

Kolmas Peatük
Suresť Wee-Upputusseſt.

§. 54.

SE sündis, kui Innimessi hakkas paljo sama Ma peäle, et nemmad wägga mitmesugguste Pattudega Jummalat wihhastasid, ja temmast ennam paljo ei holinud. Innimeste Kurjus (söldakse) olli suur Ma peäl, ja nende Süddame-Mötted ja Motlemisseд selge kurjad iggapääw; nenda et se pühha Jummal sedda liggimalt kahhetses, et ta Innimessi Ma peäle olli teinud, ja ta Südda teggi haiget. Keik Jummala Nomimisseд, ja temma pühha Nimme Kulutamisseд (§. 50.) ollid ilma-aego olnud, sepärrast ütles Jummal: Minno Waim ei pea mitte iggaweste Innimeste sees nomima, seśt et nemmad agga Lihha on; ma tahhan Innimeśt, mis minna ollen lonud, Ma peält ärrakautada, ni hästi Innimesseд, kui Loſusseд, ja Romajad, ja Linnud, mis Taewa al.

§. 55. Nenda olleks Jummal omma kange Kohto ja öigusse pärrast piddand teggema, kui keik Waggad Ma peält ollekſid ärraloppend olnud; agga Noa, se wagga Noa (§. 53.) ellas weel, ja temma leidis Armo Jummala Silma ees. Temma omma Naeſega, ja temma kolm Poega Sem, Ham ja Jewet, omma Naestega, need kahheksa Hinge said wäärt arwatud, et nemmad seśt Arrakautamisseśt piddid ülle jäma, ja et mitte weel Innimeste Suggu Ma peält ei piddand ärraloppema.

§. 56. Hea Melega olleks Jummal kül keikeide peäle weel hallastand, kui se olleks woinud olla; Jummal watas otse weel ueste Innimeste Ello-Wiśid lähbi; agga wata (söldakse), Ma olli Jummala ees ärrarikkutud, ja olli täis Wäggewalda sanud, seśt keik Lihha olli ommad Ello-Wiśid Ma peäl ärrarikkunud. Sepärrast ütles Jummal Noa wasto: Keige Lihha Ots on minno ette tulnud, seśt Ma on täis Wäggewalda neist sanud; sepärrast wata, ma tahhan neid Maga hopis ärrarikkuda.

§. 57. Jummal öppetas temmale ühtlaſe, kuidawisi Jummal tedda tahtis üllespiddada selle Ruhtlusse Aial; temma piddi üks suur Laew teggema, kui üks suur Hone; nenda ütles Jummal: Te ennesele Laewa Kowri Puust; Kambrittega pead sa se Laewa teggema; ja seeśt-ja wäljaspiddi pead sa sedda Piggiga törwama. Ja seddawisi pead sa sedda teggema: kolmsadda Künart olgo Laewa Pitkus; wiiskümmend Künart temma Laijus, ja kolmkümmend Künart temma Körgus; ja weel öppetas Jummal, et Uks ja üks Akken piddid ollema temma Külle peäl, ja kolmed Laed peälastikko.

§. 58. Sedda kül woisid mitto siis Naeruks panna, kui nemmad näggid, et Noa nisugguśt lopmatta suurt Ellajaśt ehhitas; agga Jummala Kässo peäle teggi ta sedda, ja Jummala Suuśt teädis ta, mis piddi sündima; seśt nenda ütles Jummal; Wata, minna tahhan Wee-Upputuśt Ma peäle sata, et ma ärrarikkun Taewa alt keik Lihha, kus Ello Waim sees on; keik, mis Ma peäl on, peab Hinge heitma. Agga sinnoga tahhan ma omma Seäduśt kindlaks teha,

ha, ja sa pead Laewa minnema, sinna ja sinno Pojad, ja sinno Naene ja so Poegade Naesed sinnoga.

§. 59. Kelgesugguseſt ellawaſt Lomadeſt, mis Wee sees ei woi ellada, piddid ka monned Paarid Laewa sisse sama woetud, et keikist ja iggaühheſt Suggu Ellusse jääks keige se Ma peäle; neist Lindudeſt nende Suggu järrele, ja neist Lojusteſt nende Sou järrele, ja keikist, mis Ma peäl romawad, nende Suggu järrele. Keikist (ütles Jummal) pewwad nemmad kahhekesti ehk Paaris so jure tullema, et nemmad Ellusse jäwad.

§. 60. Kui Noa keik olli teinud, sedda möda, kui Kummal tedda olli käsknud, nenda et se Laew walmis olli, siis ütles Jummal: Minne nüüd sinna ja keik so Perre senna Laewa peäle; ja keikist puhtaist Lojusteſt (ehk neist, mis sel Ajal Innimestele ollid lubbatud sua), wõtta enneſele seitse Pari, ikka üks Issane ja temma Emmane; ja neist Lojusteſt, mis ei olle puhtad, kaks, üks Issane ja temma Emmane, nendasammoti neist lindudeſt, mis Taewa al, seitse Pari igga Sugguſt. Ja Noa teggi keik sedda möda, kui Jummal temmale käskis.

§. 61. Noa olli kuussadda Aastad wanna, kui se Wee-Upputusse Wessi Ma peäle tulli. Temma läks siis Laewa peäle, ja temma Pojad Sem, Ham ja Jewet, ja Noa Naene, ja kolm temma Poegade Naesed, ja kui nemmad sisse läkkid, siis tullid Issane ja Emmane keigest Lihhast, neist puhtaist Lojusteſt, ja neist mitte puhtad

puhtad ei olle; keikſuggu Ellajaid omma Sou järrele, ja keikſuggu Lojukſid omma Sou järrele, ja keikſuggu Romajad, mis Ma peäl romawad omma Sou järrele, ja keikſuggu Linduſid omma Sou järrele, ja keikſuggu Linnokesſi, keikſuggu, mis ial Tibadega on. Need keik tullid Noa jure Laewa, kahhekesti ehk Paaris keigeſt Lihhaſt, kus Ello-Waim sees olli, nenda kui Jummal Noale olli räkinud.

§. 62. Mona ja Toiduſt olli Noa ka wotnud, ja enneſe jure koggunud, keigeſt Roaſt, mis süakſe, et se Innimestele ja neile teiste Lomadele Sõma-ajaks piddi ollema, nenda kui Jummal Noale olli käsknud.

§. 63. Kui Noa nüüd nende keikidega sees olli, siis öeldakſe: Jehowa isse panni Uks temma takka kinni. Ja selsammal Päwal löhkeſid keik sure Süggawusse Hallikad, ja Taewa Lugid tehti lahti, ja sai hirmus kange Wihma-Saddo Ma peäle nellikümmend Päwa ja nellikümmend Öed ühtepuhko, nenda et Ma peäl sedda Wet ni paljo sai, et se tõstis sedda Laewa ülles, ja et se kõrgesse tõsteti Ma peält, nenda et se Laew käis Wee peäl. Ja Wessi tousis weel ennam, ja wõttis ni wägga Woimuſt Ma peäl, et keik need kõrged Mäed, mis keige se Taewa al ollid, said kaetud.

§. 64. Siis heitis keik Lihha Hinge, mis Ma peäl likus, ni hästi Linnud, kui Lojukſed, ja Metsalisſed, ja keik Romajad, mis Ma peäl romawad, keik Innimesſed ka: keik, kelle Ello Waimo Öhk ta Ninna sees olli, keikist, mis

Kuiwa

Kuiwa peäl olli lodud eilama, surri ärra, ja neid kautati Ma peält ärra, ja ei jänud ülle ühtegi, kui agga Noa ja need, kes temmaga Laewas ollid. Ja Wessi wõttis Woimust Ma peäl sadda ja wüskümmend Päwa.

§. 65. Ja Jummal mõtles Noa peäle, ja keige Ellajatte, ja keikide Lojuste peäle, mis temmaga Laewas ollid; Ja Jummal laskis ülle Ma tuult käia, ja Wessi allanes ärra; ja Süggawusse Hallikad pandi kinni, ja Taewa Lugid, ja Saddo Taewast keeldi ärra; ja Wessi läks taggasi Ma peält ja sai wähhemaks, kui sadda ja wüskümmend Päwa otsa said, se olli täis wüs Kuud, siis jäi se Laew seisma Homiko pool Made sees Araratti Mäggede peäle. Ja Wessi sai ikka wähhemaks, nenda et poolkolmat Kuud pärrast sedda paistsid Mäggede Otsad.

§. 66. Nellikümmend Päwa pärrast sedda teggi Noa selle Laewa Akken lahti, ja laskis ühhe Kaarna wälja, ja se lendas sinna ja tenna, senni kui Wessi Ma peält ärrakuiwis. Siis laskis temma ühhe Tuikesse wälja, et ta saaks nähha ehk teäda, kas Wessi Ma peält olli kahhanend. Agga se Tuikenne ei leidnud mitte omma Jalla-Warwastele Hinganrisse Maad, ja tulli Noa jure taggasi Laewa, sest et wessi weel keige se Ma peäl olli. Siis otas temma weel teist seitse Päwa, ja laskis jälle ühhe Tuikesse Laewast wälja, ja se tulli temma jure Ohto-Ajal, ja wata (öeldakse) üks Olli-Pu Leht, mis ärramurtud, olli temma Suus. Se olli Innimestel sureks Römuks, sest nemmad tundsid sellest, et

et Wessi Ma peält olli ärrakahhanend. Ja Noa otas weel teist seitse Päwa, ja laskis jälle ühhe Tuikesse wälja, ja se ei tulnud mitte ennam temma jure taggasi.

§. 67. Kui keik ühtekokko pool üksteistkümmet Kuud said mödaläinud, sest Päwast arwata, kui Noa Laewa peäle läks, siis Noa wõttis Laewa Kattust peält ärra, ja watas ümberkaudo, ja näggi, et Ma olli tahhenend. Siis otas temma weel poolteist Kuud Aega, ja siis olli Ma öige kuiwaks sanud; nenda et Noa ja keik temma Selts üks täis Aasta, Päwast Päwani üllesloetud, seäl Laewas ollid. Kuus sadda Aastad olli temma wanna, kui ta Laewa läks; ja kuussadda ja üks olli temma, kui Ma olli kuiwaks sanud. Ja seält Ajast arwata, kui Jummal Taewast ja Maad lonud (§. 3.), olli se kuusteistkümmend sadda, wüskümmend ja kuus Aasta, kui Upputusse Wessi Ma peäle tulli (§. 63.).

§. 68. Jummala Kässo peäle olli Noa Laewa läinud (§. 60., ja Jummal räkis Noale nüüd ka jälle, kui se Aasta täis sai ja ütles: Minne nüüd Laewast wälja, sinna ja sinno Naene, ja so Pojad ja so Poegade Naesed; ja keik Ellajad, mis sinno jures on, keigest Lihhast ni hästi Linnud, kui Lojused, ja keik Romajad, mis Ma peäl romawad, to ennesega wäljä, et nemmad siggiwad Ma peäl ja Suggu teggewad, ja neid paljo saab Ma peäle. Siis läks Noa wälja, ja temma Pojad, ja temma Naene ja temma Poegade Naesed temmaga; keik Ellajad, keik Romajad, ja keik Linnud, mis ial liigub Ma peäl, omma Sugguwõsade järrele, läksid Laewast wälja.

§. 69.

§. 69. Selle helde Kaitsmisse peåle ehhitas Noa Jummala Auuks ůhhe Altari ůlles, ja wöttis keikist puhtaist Lojustest (§. 60.), ja keikist puhtaist Lindudest (mis selle Aastaga jo kauniste woisid olla sigginud seål Laewa sees); neist wöttis temma monned, ja ohwerdas neid Jummalale Pölletamisse-Ohwriks selle Altari peål (§. 43). Jummal siis watas heldeste selle Ohwri peåle (§. 42), ehk se olli ni armas Jummala Melest, et ööldakse: Ja Jehowa mötles ommas Süddames: Ei ma tahha mitte ennam sedda Maad årrawanduda Innimesse pårrast, sest Innimesse Süddame Mötlemissed on kurjad temma Lapse-Pölwest; ja minna ei tahha ennam, keik mis ellab, mahhalůa, nenda kui ma ollen teinud. Ei pea ka eddespiddi keige Mailma Påiwil mitte löppema Semendaminne egga Leikus, ei Kůlm egga Pallaw, ei Sui egga Talwe, ei Pääw egga Öö.

§. 70. Jummal råkis ka sedda Noa ja temma Poegade wasto, ja ůtles: Wata, minna sean kindlaste omma seådust teiega, ja teie Sugguga pårrast teid, ja igga ellawa Hingega, mis teie jures on, Lindudega, Lojustega, ja keik nende Metsalistega, mis teie jures, keikidega, mis Laewast on wåljalåinud, keikide Ellajattega, mis Ma peål on, et ůkski Lihha ei pea ennam sama årrakautud Upputusse-Weega, ja ei pea ennam nisuggust Wee-Upputust ollema Maad årrarikkumas. Ja se on se Seådusse Tåht: Omma Wikkerkari ollen ma Pilwedesse pannud, ja se peab Seådusse Tåhheks ollema minna ja Ma wahhel; ja se sůnnib, kui ma Pilwed pilwetan ůlle Ma, siis peab sedda Wikkerkaart Pilwes nåhtama, ja ma tahhan Mele tulletada omma Seådust, mis minno ja teie wahhel keiges Lihhas, et ei pea mitte ennam Wessi sama Upputusseks, keik Lihha årrarikkuda.

§. 71. Ja Jummal önnistas Noat ja temma Poegi ja ůtles neile: Tehke Suggu ja teid sago paljo, ja tåitke se Ma tåis: siggige Ma peål, ja teid sago paljo seål peål. Ja teie Kartus ja teie Hirm sago keige Metsaliste peåle, ja keige Lindude peåle, mis Taewa all on; keik, mis Ma peål ligub ja keik Merre Kallad, need on teie kåtte antud. Keik, mis ligub, mis ellus on, olgo teile Roaks, keik annan minna teile, nenda kui haljast Rohto. Ommeti ei pea teie mitte Lihha söma temma Hingega, se on temma Werrega kui ta werrine ja tores alles on.

§. 72. Nenda se helde Jummal andis selle ue Ma-ilma Rahwale keik need Önnistamissed jålle kuulda, ja seådis Ma peål keik nende Wallitsusse alla jålle, nenda kui Adama Påiwil (§. 12.). Ja et se keigeessimenne hirmus Pat Ma peål se olli, et Innimesse Werd årrawallati, kui Kain omma Wenda Abelit årratappis (§. 45.), siis Jummal kelas sedda nůůd kangeste, ja ůtles: Töest, minna tahhan teie Werd teie Hingede pårrast takkanouda; keikide Ellajatte Kåest tahhan ma sedda takkanouda, ja Innimesse Kåest, iggaůhhe temma Wenna Kåest (§. 46.) tahhan ma Innimesse Hinge takkanouda. Ja kes Innimesse Werd årrawallab, selle Werri peab

peab jälle Innimesse läbbi sama ärrawallatud, sest Jummal on Innimest ennese sarnatseks lonud ehk Jummala Näo järrele teinud.

§. 73. Ja Noa ellas pärrast Wee Upputusse Hakkatust kolmsadda ja wiiskümmend Aastad; nenda et keik Noa Ello-Päwad ollid ühheksa sadda ja wiiskümmend Aastad (§. 61.), ja ta surri ärra. Temma olli se wiimne, kellele Jummal ni pikka Ello-Igga weel siin Ma peäl (§. 49.) andis; pärrast sedda jäi se jo ikka lühhemaks ja Innimeste Ello-Päwad wähhemaks, et iggaüks sedda ennam Surma peäle peab mötlema, ja ennast sinna wasto walmistama.

Neljas Peatük.

Keelede Seggamisest, ja Noa Sugguwössast.

§. 74.

Misuggune hirmus Nuhtlus olleks Innimessi kül piddand kelama Pölwest Pölwe, Jummalat Melega wihhastada, sest et Lapsed ja Lapse-Lapsed ni mitmes Pölwes sedda woisid kuulda sada omma Wannematte Suust, kes pärrast Wee-Upputust ni mitto sadda Aastad weel ellasid (§. 73.); ja olleksid sest woinud moista, mis kerge Assi se Jummalal olleks, Innimessi Ma peäl nuhhelda nende Pattude pärrast, et se kül temma helde Tootusse järrel mitte ennam ei piddand Wee-Upputusse läbbi sündima (§. 70.). Agga se unnustadi ommeti pea ärra: Hamm Poja-

Poja-Poeg olli Nimrod, selleſt ööldakse, et ta hakkas wäggewaks sama Ma peäl, ja olli wäggew Linno-Ajamisse peäle, ja hakkas jo ühre Kunningriki seädma Pabelis; nenda et teised, kes kül temma Wendadeks keik ollid arwata, piddid temma Wäggewalda kartma, ja ennast temma Wallitsusse alla heitma, mis mitte enne Wee-Upputustgi polnud kuuldud.

§. 75. Weel ennam wihhastadi Jummalat sega, kui Junimessi hakkas rohkeminne sama Ma peäl, et nemmad ettewötsid, ennestele ühte Linna ja Torni ehhitada; selle Torni Ots piddi ullatama liggi Taewani, et nemmad ennestele sega suurt Nimme teeksiwad tullewa Pölwede-Rahwa jures, ja et se neile Kokko-Koggumisse-Täheks olleks, ja se Linn kindlaks Paigaks, et neid ei saaks laijale pillutud keige se Ma peäle. Nemmad siis teggid Teiliskiwwa, ja pölletasid neid öiete, ja hakkasid sedda Torni ja Linna ehhitama, nenda et neil olli se Teiliskiwwi Kiwwiks, ja Mäe-Waik olli neil Sauaks.

§. 76. Keigel Ma-ilmal olli siis üks Kele-Murre ja ühhesugused Sannad, sest need ollid keik Noa Lapsed ja Sugguwössa, kes nüüd Ma peäl ellasid (§. 64.): Jummal tahtis, et nemmad ennast piddid laijale andma Ma peäl sedda täitma (§. 71.); ja mitte sinna palja ühte Kohta ennast ni kindlaste seädma ellama: agga nemmad ei tahtnud mitte omma ettewoetud Nou mahajätta, nenda et Jummal nendest ütles: nüüd ei kela neid ükski keik sedda teggemast, mis nemmad on walmis möttelnud. Sepärrast teggi Jum-

mal sedda, nende pattust Nou rikkuda ja keelda, et ta ärraseggas seäl nende Kele-Murre, et nemmad teine teise Kele-Murret ei saand moista. Ja Jummal pillas neid seält laiale keige Ma peäle, ja nemmad jätsid se Liñna üllesehhitamatta; sepärrast pandi se Paiga Nimmi Ebrea-Keles Babel, ehk Ärraseggamisse-Paik, sest et Jehowa seäl keige Ma-ilma Kele-Murde on äraseganud.

§. 77. Seddawisi piddid Innimessed ennast nüüd Ma peäl laiale lautama, et se kül nende Nou koggoniste ei olnud (§. 75.), agga Jummala Nou olli se. Pühhas Kirjas ehk Piibli-Ramatus on mitto nende Ello-Paikade Nimmedest, kuhho nemmad endid on seädnud ellama, üllespandud; ja ka mitme Innimeste Nimmed sestsamma Noa Sugguwõssast: keige ennamiste nimmetakse neist üks Liis Innimessi Põlwest-Põlwe, senni kui wanna Testamenti-Aja Lõppetusesse, kui se tootud Ma-ilma Õnnisteggia (§. 31.) sai Neitsist Mariast Jlmale todud.

§. 78. Noa kolmest Pojast tulleb siis se tähhele panna, kelle Nimmi Sem olli (§. 55.), üks wagga ja Jummala kartlik Innimenne (1 Mos. 9, 26.); sadda Aastad olli ta wanna, kui temmale sündis üks Poeg, Arpakšad Nimmi, kaks Aastad pärrast Wee-Upputust. Ja Sem ellas pärrast sedda weel wiissadda Aastad, ja sünnitas Poegi ja Tüttrid: nenda et ta keik ühtekokko wannaks sai täis kuussadda Aastad, ja surri ärra. Temma Poeg Arpakšad ellas agga nellisadda kolmkümmend ja kahhekša Aastad. Selle üks Poeg olli

olli Sela; se sai wannaks nellisadda kolmkümmend ja kolm Aastad.

§. 79. Sela Poeg Eber (kelleſt Ebrea Rahwas omma Nimme sanud), ellas nellisadda, kuuskümmend ja nelli Aastad, ja temma üks Poeg Peleg ei ennam, kui kakssadda, kolmkümmend ja ühheksa Aastad, nenda et Innimeste Ello-Päwad jälle jo paljo wähhemaks jäid (§. 73.). Pelegi Poeg Reu ellas nendasammoti kakssadda, kolmkümmend ja ühheksa Aastad, ja temma Poeg Serug kakssadda ja kolmkümmend. Selle üks Poeg, Naor Nimmi, ei olnud wannem, kui üksſadda, nellikümmend ja kahheksa Aastad, kui ta surri; agga Naori Poeg Tera ellas kakssadda ja wiis Aastad. Temma üks Poeg olli Abraam, se ellas üksſadda seitsekümmeud ja wiis Aastad, ja temma Wennad ollid Naor ja Haran; ja Haranil olli üks Poeg Lot Nimmi. Neist tulleb nüüd rohkeminne räkida.

Wies Peatük.

Abraamist ja Lottist.

§. 80.

Abram ehk Abraam olli jälle ükskord üks wagga ja Jummalakartlik Innimenne (§. 53.); agga temma ellas nisugguste Seltsis, kes selle õige tõssise Jummala Tenistust ollid mahhajätnud, ja teisi Asjo hakkanud Jummalaks nimmetama, ja Jummala wisi auustama. Sepärrast ütles Jummal Abraami wgsto: Minne omma Maalt, ja omma

ma Suggulaste Seltsist, ja omma Issa Kojast ärra, senna Male, mis ma sulle tahhan näidata; ja matahhan sind, ehk sinno Sugguwössa, sureks Rahwaks tehha, ja sind önnistada, ja sinno Nimme sureks tehha, ja sinno sees peawad keik Sugguwössad Ma peäl önnistud sama, se on, et temma Suggust üks piddi wäärt arwatud sama, sedda Önnisteggiat Ilmale tua, kes Paradisi Aedas jo tootud olli (§. 77.), ja Kurrati Pea piddi röhhuma, ehk Innimessed temma Melewallast ärrapeästma (§. 31.).

§. 81. Abraam olli sündinud Uri Liinnas Kaldea Maal; se olli Kanaani Maast ennamiste Homiko-pool; seält läks temma, ja ta Issa Tera, ja ta Naene Sara, ja temma Wenna-Poeg Lot essiti Mesopotamia Male, Harani-Linna, se olli Uri Liinnast Pohja pool peäle kahheksakümmend Penikoorma; sinna jäi ta Issa Tera ellama, ja surri ka Haranis. Agga Abraam wöttis Jummala Kässo peäle, Sarat ja Lotti, ja keik nende Warrandust, ja keik need Waimud ehk Perre, mis nemmad ennestele ollid Haranis saatnud, ja läksid seält wälja käima Loune pole, nenda et Kaldea-Ma neile jäi körwale Homiko-pole, ja käisid, senni kui nemmad said Kanaani-Male. Seäl näitas Jummal ennast Abraamile ja ütles: Se on se Ma, ehk seddasamma Maad tahhan ma sinno Suggule anda.

§. 82. Abraam läi siis senna mitmes Paikas ommad Telkid ülles, ja käis ikka peäle Loune pole, senni kui se sündis, et Nälg olli seäl Maal, ja wägga kange Nälg, siis läks Abraam Egiptusse-

tusse-Male, et temma seäl kui woäras piddi ellama. Kui se Egiptusse Kunningas tedda seält hakkas ärrasaatma, siis tulli Abraam ja temma Naene, ja keik mis temmal olli, ja Lot temmaga, jälle taggasi Kanaani Male, senna Paika, kus temma Telkid keige-essiti ollid olnud Peteli ja Ai Linna wahhel, ja kuhho ta Jummala Auuks ühhe Altari olli ehhitand. Ja Abraam kulutas seäl Jehowa Nimme, se on, ta öppetas Innimessi, Jehowat, sedda ellawat Jummalat tenida (§. 50.).

§. 83. Jummal olli Abraami ja Lotti wägga rohkeste önnistand nende Tee-Käimiste peäl, keigesugguste Asjade polest, nenda et öeldakse: Abraam olli wägga rikkas Lojusteſt, ja Höbbedast ja Kullast; ja Lottil, kes Abraamiga käis, olli ka paljo Puddolojussid, ja weiksid ja Telka; nenda et se Ma ei suutnud neid mitte ühheskous kanda, et nemmad ollekſid woinud ühhes seäl ellada, sest et nende Warranduſt paljo olli. Ka olli mittokord Riido Abraami Karjaste wahhel ja Lotti Lojuste Karjaste wahhel.

§. 84. Abraamil ei olnud sest Römo, sest et ta Jummalat kartis, ja hea Melega Rahho sees püdis ellada. Sepärrast ütles temma Lotti wasto: Ärgo olgo Riido minno ja sinno wahhel, ja minno Karjaste ja sinno Karjaste wahhel, sest meie olleme Wennaksed ehk Suggulased; Eks keik se Ma olli tühhi sinno ees? Lahku nüüd minnust ärra; lähhed sa wasakut Kät, siis lähhen minna parremat Kät; ja lähhed sa parremat Kät, siis lähhen minna wasakut Kät. Siis

Lot wastas keik Jordani Jõe-äärset laggedat Kohta läbbi; ja et seäl keiges Paikus Wet olli, ja Toiduſt temma Lojustele, ſiis Lot wallitſes enneſele keik ſedda laggedat Kohta, ja nemmad lahkuſid teine teiſeſt ärra; Abraam jäi ellama Kanaani Male, ja Lot jäi ellama ſelle laggeda ehk tasſaſe Ma Linnadesſe, ja löi ommad Telgid ülles Sodoma-Linnaſt ſadik.

§. 85. Pärraſt ſedda olli Lot ellamas Sodoma-Linna ſees; agga Sodoma-Mehhed ollid wägga kurjad ja pattuſed Jummala ees; ſepärraſt ei tulnud ſe temmale mitte heaks. Se ſündis, kui Sodoma Kunningal ja temma Seltſimeestel Sõdda tulli teiste ümberkaudo-Kunningattega, ja nemmad Tapluſt piddaſid; et Sodoma ja Komorra Kunningad piddid põggenema omma Waenlaste eeſt, ſeſt et nende Wäggi mahhalõdi, ja Waenlaſed wõtſid keik Sodoma ja Komorra-Linnade Warranduſt, ja keik nende Toiduſt ja läkſid ſega ärra; ja nemmad wõtſid ka Lotti, Abraami Wenna-Poega, ja temma Warranduſt ennestega, ja läkſid ärra.

§. 86. Jummal ei tahtnud Lotti weel mitte laste hukka ſada, ſepärraſt piddi Abraam temma Ärrapeäſtja ollema. Kui Abraam kulis, et Lot olli Wangi widud, ſiis ſatis ta ommad õppetud Mehhed wälja, mis temma Perres ollid ſündinud ja kaswand, kolmſadda ja kahhekſateiſtkümmend, ja ajas neid Waenlaſi takka, ja Nõ Aeges tulli ta mitmelt polelt ühtlaſe nende peäle ja löi neid mahha, ja tõi ka taggaſi Lotti, ja temma Warranduſt, ja Naeſed ja muud Rahwaſt, ja

ja andis Sodoma Kunningale keik temma omma jälle kätte, ja ei piddand enneſele ſeſt ühtegi.

§. 87. Selleſt ollekſid Sodoma ja Komorra-Rahwas, ja nende Seltſimehhed piddand Märko wõtma, ja õppima ſedda tõsſiſt Jummalat auuſtama, kes neile Abraami läbbi ſedda Head teggi; agga nende Ello-Wiſid ſaid ikka kurjemaks, ja neil ei olnud ühtegi Kartuſt, keikſuggu häbbematta ja roppo Tõõd tehjes omma Lihha-Tahtmisſe järrel. Nende Patto-Mõõt ſai täis ſe läbbi, ja ſepärraſt piddi Jummala Ruhtlus nende peäle tullema. Agga et Lot nende ſeas elas (§. 85.), ſiis piddi ſe Abraamile ette teäda ſama, et Jummal tedda Abraami pärraſt tahtis ſealt ärrapeästa ja Ellusſe jätta.

§. 88. Se ſündis ſiis ſeddawiſi: Jummal olli ennaſt jo mittokord Abraamile näitnud õige nähtawal wiſil (§. 81.); kui nüüd Abraam ükskord istus omma Telgi Ukſe ees, kui Pääw pallaw olli, ſiis ta näggi, kolm Meeſt temma Kohhal ſeiswad; ta tundis pea, et üks olli Jehowa, ja teiſed ollid kaks pühhad Inglid, kes Innimesſe Näul ſiin temma ees ſeiſid. Abraam jookſis ſepärraſt nende wasto Telgi Ukſe jureſt ja kummardas Mani Jehowa ette ja ütles: Jsſand, kui ma nüüd Armo leian ſo Silma eeſt, ſiis ärra minne mitte, pallun ma, omma Sullaſeſt mõda. Et ſago piſſut Wet todud, ja peske ommad Jallad, ja toetage ennaſt ſeie Pu alla; ja ma tahhan Leiwa-Pallokeſt tua, ja kinnitage omma Südda, pärraſt woite teie eddaſi minna.

§. 89. Jummal olli ni helde, ja ei pannud Abraami immelikkud Palwed mitte pahhaks, waid ütles temmale: Te nenda, kui sa olled räkinud. Nemmad jäid siñna Pu alla, senni kui Abraam ja Sara, temma Naene, neile said Roga walmistanud, ja nemmad söid Abraami nähhes. Seäl jures kulutas Jummal Abraamile ka se römus Sannum, et ta ütles: Ma tahhan töeste jälle sinno jure tulla selsammal Aasta Ajal, ja Sara, so Naesel, peab siis Poeg ollema. Sara kulis sedda Telgi Ukse tagga ja naeris isseennes es, sest Abraam ja Sara ollid mollemad wannad ja ellatand, ja neil ep olnud ühtegi Last weel siitsadik olnud.

§. 90. Se peäle need Mehhed, ehk Jehowa ja need kaks Inglid, tousid seält üllés, ja watasid Sodoma pole; ja Abram läks nendega, neid saatma. Ja Jehowa ütles: Peaksin minna Abraami eest sedda sallaja piddama, mis minna tahhan tehha? Sest ma tunnen tedda se polest, et ta wöttab ommad Lapsed ja omma Perret käskida, et nemmad Jehowa Teed peawad hoidma, ja et nemmad tewad öigust ja mis kohhus on, j. t. s. Ja siis ütles Jehowa Abraamile: Et se Kisendamisse Heäl Sodomast ja Komorrast suur on, ja et nende Pattud wägga rasked on, sepärrast tahhan ma alla miñna watama, kas nemmad keikipiddi teinud sedda Kisendamist möda, mis mo ette tulnud, ehk mitte.

§. 91. Et Jehowa ehk se tössine Jummal ennast siin Innimesse-Näul näitas (§. 88.), siis räkis temma ka Innimesse Wisil; ja ei tulle seäl jures

jures koggoniste mitte möttelda, et Jummal otse peaks essiti minnema ühte Asja watama, enne kui ta sedda öiete teäda saab; temma teab ja tunneb keik tullewad Asjadgi ette ärra; weel kergem on temmal siis sedda teäda, mis jo sündinud ja tehtud on. Abraami Süddame Mötted piddid se läbbi teäda sama, mis temma seäl jures wöttaks möttelda ja tehha.

§. 92. Sepärrast need teised Mehhed ehk need kaks Inglid, pörasid seält ärra ja läksid Sodomasse; agga Abraam jäi weel Jehowa ette seisma. Temma Meles olli ta Wenna-Poeg Lot, kes Sodomas ellas (§. 85.); sepärrast astus Abraam liggi, ja pallus tedda allandikkult, ja ütles: Kas sa tahhad ka sedda öiget selle Hälaga löppetada? Ehk on wahhest wiiskümmend Öiged seäl Liñnas, kas sa siis tahhad löppetada ja ei mitte andeks anda selle Paigale, nende wiekümne öige pärrast, mis seäl sees on? Se olleks sulle Teotuseks ——: eks keige Ma-ilma Kohtomoistja ei peaks teggema, mis kohhus ja öige on? Ka se Palwe ei pandud pahhaks (§. 89.), waid Jehowa ütles: Kui ma seält Sodoma Liñnast wiiskümmend Öiged leian, siis tahhan ma nende pärrast keige selle Paigale andeks anda.

§. 93. Abraam pallus se peäle weste ja ütles: Wata, ma ollen ettewötnud Issandaga räkida, ja minna ollen Pörm ja Tuhk: ehk wiekümnest Öigest puduwad wiis, kas sa tahhad siis keik se Liñna ärrarikkuda wie pärrast? Ja Jehowa ütles: Ei ma tahha mitte ärrarikkuda, kui ma

seält

seält nellikümmend ja wiis saan leidnud. Abraam wöttis Julgust weel ennam temmaga räkida ja ütles: Ehk wahhest seält leitakse nellikümmend? ja pärrast sedda: Ehk kolmkümmend? ja siis: Ehk kakskümmend? ja keigewimaks ütles ta: Ehk wahhest seält leitakse ommeti kümme Oiged? Iggaähhe Palwe peäle wastas Jummal temmale heldeste, et ta mitte ei tahhaks sedda Paika ärrarikkuda, kui ta ni paljo Oigeid seält leiaks, kui Abraam nimmetas.

§. 94. Agga se suur Jummal teädis kül selgeste, et seäl mitte ennam kümme Oigedki ei olleks, ja sepärrast piddi temma Nuhtlus nende Paikade peäle tullema: siiski olli temmal se helde Nou, et need ilmasüta Hinged seält piddid sama ärrapeästetud; Lot ei piddand mitte se Nuhtlusse alla sama. Sepärrast tullid need kaks Inglid (§. 92.). Sodoma Linna, nendasammoti nähtawalt ehk Innimesse Mäul, kui nemmad Abraami jure ollid tulnud (§. 88.); need piddid Lotti seält wälja saatma. Nemmad tullid öhto Ajal sinna, ja et Lot neid wägga sepärrast pallus, siis läksid nemmad temma jure Omajale jäma.

95. Sodoma Mehhed ollid neid ka näinud, enne kui Lot neid omma Majasse wiis. Temma wöttis neid wasto kui ühhed Jummalast läkkitud Mehhed; ta walmistas neile süa, ja nemmad söid. Agga nemmad ei olnud ennast weel mitte mahhaheitnud, siis tullid need Linna Mehhed, selle Koia ümber, ni hästi nored kui wannad, keik Rahwas wiimsest Linna Otsast, ja hüüdsid Lotti

Lotti ja ütlesid temmale: Kus on need Mehhed, kes sinno jure Öseks tulnud; to neid wälja meie Kätte j. t. s. Lot läks nende jure wälja Ukse ette, ja panni Uks ennese takka Lukko, ja ütles: Ma pallun Wennad, ärge tehke mitte Kurja! Temma püdis neid ka mu Tootustega melitada, et nemmad nendest piddid Rahhul seisma, ja pallus: nende Meestele ärge tehke ühtegi, sest sepärrast on nemmed mo Kattusse Warjo alla tulnud.

§. 96. Sedda pannid Sodoma Mehhed wägga pahhaks, ja ütlesid: Se üks ainus on tulnud kui Wodras seie ellama, ja se tahhab öiete Kohhut moista! Astu liggimale, ütlesid nemmad Lottile; nüüd tahhame sulle ennam Kurja tehha, kui neile! Siis kippusid nemmad wägga Lotti peäle, ja tullid liggi, sedda Ust lahtimurdma. Agga need Inglid ehk Mehhed, kes sees ollid, pistsid omma Käed wälja, ja saatsid Lotti ennese jure Kotta, ja pannid Ukse Lukko; ja löid need Mehhed, mis Koia Ukse tagga ollid, sure Pimmedusega, et nemmad ärrawässisid Ust otsimast, ja ei leidnud.

§. 97. Kui nemmad said ärralöinud, ja se keik waikseks jäi, siis need Inglid räkisid Lottile, mikspärrast nemmad Jummalast senna ollid läkkitud, ja ütlesid: Meie tahhame sedda Paika ärrarikkuda, sest se Kissendaminne nende pärrast on suur Jehowa ees, ja Jehowa on meid läkkitanud sedda ärrarikkuma. Ka räkisid nemmad Lottile, kui temmal üksi weel seäl Linnas olleks, Wäimehhi ehk muud Suggulasi, siis ta piddi neile

neile sedda teäda wima, ja neid enneſe Seltſi ſeält ärrakutſuma. Lot läks ſiis Ose wälja, ja üt les omma Wäimeestele, kes temma Tüttrid pi did wötma: Wötke kätte, minge siit Paikas wälja, seſt Jehowa rikkub se Linna ärra. Agga nemmad pannid sedda Naeruks, ja ta olli omm Wäimeeste Meleſt, kui heidaks ta Nalja. Ne da Lot tulli ilma nendeta taggaſi jälle.

§. 98. Kui nüüd hakkas koitma, siis käskisid need Inglid Lotti jouda, ja ütlesid: Touse üles, wotta omma Naene ja omma kaks Tüttart, mis ſul siin on, et sind se Linna Üllekohto läbbi ei löp petada. Ja kui ta weel seäl wibis, siis hakkasid need Inglid nende keikide Kätte kinni, seſt et Je howa Lottile Armo andis; ja nemmad wisid neid wälja ja jätsid neid Linna tahha. Seäl Jehowa ütles Lottile: Katſu, et sa omma Hingega peä sed, ja ärra wata mitte enneſe tahha, ja ärra jä mitte seisma keige se Laggeda peäle; katſu, et sa peäsed sinna Mäele, et sind ei löppetada!

§. 99. Agga Lot ütles: Ei mitte, pallun ma, Issand! Et wata, so Sullane on Armo leidnud so Silma eest, ja sa olled omma Helduſt sureks teinud, et sa mo Hinge olled Ellusse jätnud; ja minna ei woi mitte sinna Mäele ärrapeäseda, et mitte se önnetus minnusse ei putu, ja et ma ärra ei surre. Et wata, sesinnane Liñ on liggi sinna pöggeneda, ja sesamma on weike; eks se polle weike, et mo Hing woiks Ellusse jäda? Jummal lubbas sedda temmale ja ütles: Wata, ma pean Luggu sinnuſt ka selleſinnatse Asja sees, et ma sed da Linna ümber ei lö, mis sa olled räkinud; agga

tötta,

tötta, katſu, et sa sinna peäsed, seſt minna ei woi ühtegi tehha, enne kui sa senna saad. Sepärraſt pandi selle Linna Nimmi Soar, se on Weike ehk pissoke Liñ, sepärraſt, et Lot ütles: ehk se polle weike.

§. 100. Pääw olli tousnud Ma peäl, kui Lot Soari Linna sai. Ja Jehowa laskis So doma peäle, ja Komorra peäle saddada Weä wlit ja Tuld Jehowa Käest Taewaſt, ja löi nen sammad Linnad ümber, ja keik se laggeda Koh ha seäl ümberkaudo, ja keik, mis Maast olli kaswanud, nenda et nemmad hopis Ma peält ärrakadduſid ja ärrawauſid, ja et üks haiſew Järw seäl Paikas on tännapäwani, kus enne sedda need Linnad keik ollid, ja ni wägga römus ja kallis Ma, et ööldakſe: enne kui Jehowa So doma ja Komorra Linna ärrarikkus, olli se kui Jehowa Rohho-Aed.

§. 101. Abraam kartis kül, et seäl mitte kümme Hingede ei piddand leitama, nenda kui ta wimaks omma Palwe sees Jummala ette olli nim metand (§. 93.); sepärraſt touſis Abraam ho miko warra ülles, ja läks senna Paika, kus ta se Pääw enne sedda, Jehowa ees olli seisnud: ja wastas Sodoma ja Komorra pole (kus Adama Liñ ja Seboimi Liñ ka weel ollid) ja ta näggi, et selle Ma Suits touſis kui Ahjo-Suits. Oh! kui suur wois temma Süddame Kurwastus siis olla, seſt et Lot, temma Wenna-Poeg olli So doma-Linnas ellamas! Agga Jummal tröösti tedda selle poleſt, nenda et ööldakſe: Jummal mötles Abraami peäle, ja satis temma pärraſt

Lotti

Lotti keskelt seält Ümberlömisseſt ehk Ärrahukkamisseſt ärra, kui ta need Linnad ärrarikkus, kus Lot ka sees ellas.

§. 102. Lotti Naene watas temma jureſt tagasi, ja sai Sola-Sambaks; seſt Jummal olli üttelnud Lottile, et üksi ei piddand enneſe tahha watama (§. 98.): nenda Lot peäsis agga omma kahhe Tüttriga ellusalt Soari Linna (§. 100.). Seäl ta nägi ka pea, et need Innimessed kurjaste ellasid, sepärraſt kartis ta Soaris ellada, ja läks seält ülles, ja ellas Mäe peäl ühhe Kopa sees (se on, ühhe sure Ma-alluſe Augo sees,) temma ja temma kaks Tüttart, ilma mu Innimesse Seltsita, nenda kui Piibli-Ramatus on üllespandud 1 Moſ. 19, 31--38.

§. 103. Abraam ei woinud, ehk temma Südda ei kannud, senna liggidale jäda ellama; temma Meel olli wägga halle se peäle, kui ta senna watas, ja omma Mele tulletas, mis kallis Ma-Koht se olli olnud (§. 100.), ja Innimeste Kurjusse pärraſt nüüd hopis olli Ma peält ärrakautud. Temma läks seält ärra, ja ellas kui Woöras Kerari Linnas, Wilistide Rahwa Maal, mitto Päwa ehk kaua Aego.

§. 104. Kui ühhe wagga Innimesse Kurwastus keigesurem, siis on se Römustaminne Jummalaſt ka töeste liggi. Sedda sai Abraam siin ka nähha, seſt nüüd tulli se Aeg kätte, et Jummal temmale ta Naeseſt Saraſt ühhe Poia tahtis anda (§. 89.), kelleſt se suur Rahwas Ma peäle piddi tullema (§. 80.), ja kelle pärralt keik se Kanaani-Ma piddi ollema (§. 81.), kus Abraam

am jo mittokord kui Woöras olli sees ellanud.

§. 105. Seitsekümmend ja wiis Aastad olli Abraam wanna olnud, kui ta Haraniſt wälja läks Kanaani-Male keigeessimeſt korda (§. 81.); ja täis sadda Aastad olli Abraam wanna, kui temma Poeg Isaak temmale sündis. Kui mittokord Jummal temmale selle Wahhe-Aia sees sedda ikka tootas ja kulutas, tahhame nüüd järrestikko tähhele panna.

§. 106. Essiti sündis se warsi pärraſt sedda, kui Lot olli Abraamiſt ärralahkunud (§. 84.), et Jummal ütles Abraami wasto: Tösta nüüd ommad Silmad ülles, ja wata seſt Paigast, kus sa olled, Pohja pole ja Louna pole, ja Homikopole ja Ohto pole; Ma tahhan keik se Ma, mis sa nääd, (nenda kui seäl körge Mäggede peält wois kaugele nähha), sinnule ja sinno Suggule iggawesseks Ajaks ja Pärrandusseks anda; ja tahhan so Suggu nenda paljuks panna, kui Mulla-Pörmo; kui nüüd kegi Mulla-Pörmo ehk Tolmo woib ärraluggeda, siis peab sinno Suggu ka sama ärraloetud. Wötta kätte, käi se Ma läbbi pitkuti ja laijuti, seſt sinnule tahhan ma sedda anda, se on, sinno Sugguwossale pärraſt sind.

§. 107. Nendasamma selgeste kulutas Jummal sedda Abraamile ka siis jälle, kui Abraam Lotti sai ärrapeästnud Sodoma Kunninga Waenlaste Käeſt (§. 86.), ja kui ta wägga kurb olli, et ta ilma Lapseta ellas, ja et temma Perre-Üllewataja Poeg se Wisiga ta Pärria olleks.

Siis Jummal ütles temmale ühhes Näggemises: Se ei pea mitte so Pärria ollema, waid se agga, kes sinno Jhhust tulleb. Ja Jummal wiis tedda wälja Oue ja ütles: Et wata Taewa pole ja loe need Tähhed: kas sa woid neid luggeda? Nenda peab ka sinno Suggu ollema, paljo ja ilma arwamatta.

§. 108. Seäl jures ütles Jummal ka sedda Abraamile: Sedda pead sa töeste teädma, et sinno Suggu peab wooras ollema ühhe Ma sees, mis nende pärralt ep olle, ja nemmad sunniwad neid tenima ja waewawad neid; nellisadda Aastad, — ja pärrast sedda peawad nemmad seält wäljaminnema sure Warrandussega, — ja neljandama Pölwe-Rahwas peawad seie taggasi tullema, sest et Emori ehk Kanaani Ma-Rahwa Üllekohhus ei olle weel täis tännini.

§. 109. Nenda sai Abraam keik selgeste ette teäda, mis temma Sugguwössaga pärrast sedda piddi sündima; agga paljo Aega läks möda, enne kui se keigeessimenne Hakkatus sest temma Kätte tulli. Jummal kiusas sega tedda, kas ta siiski Jummala Tootussed wöttaks uskuda, kui ta ka ühtegi sest weel ei nääks; et temma Palk sedda surem woiks olla Jummala jures. Sest pärrast öeldakse: Ja temma uskus Jehowat, ja Jehowa arwas sedda temmale Öigusseks.

§. 110. Saral temma Naesel ei olnud mitte ni kindel Usk; se Aeg jäi temmal wägga iggawaks odates. Temmal olli siis üks Egiptusse-Ma Ümmardaja, Hagar Nimmi; ja Sara ütles Abraami wasto: Et wata, Jehowa on minu kinni-

kinnipannud, et ma Last ei sa; et heida minno Ümmardaja jure, ehk minnule temmast Suggu tulleb. Ja Abraam wottis omma Naese Sara Sanna kuulda (§. 33.). Se sündis kümme Aastad pärrast sedda, kui Abraam olli Kanaani-Male tulnud ellama. Agga Sara sai sedda Patto pea kahhetseda, sest kui Hagar näggi, et ta käima peäle olli sanud, siis olli ta Emmand wägga alw temma Meelest.

§. 111. Sara Meel sai pahhaks se peäle, ja kaebas sedda Abraamile; Abraam ütles: So Ümmardaja on sinno Käe all, te temmaga, mis so Meelest hea on. Siis Sara andis temmale Hirmo, ja Hagar pöggenes temma jurest ärra. Agga Jehowa Ingel leidis tedda ühhe Wee-Hallika jurest, mis Körbes, ja ütles temmale: Minne taggasi omma Emmanda jure, ja allanda ennast temma Käe alla. Ka kuluras se Ingel ja ütles: Sa pead ühhe Poia Ilmale toma, ja pead temmale Nimmi pannema Ismael, sest Jehowa on so Willetsust kuulnud. Hagar tulli siis taggasi, ja töi Abraamile Poja Ilmale, ja temma Nimmi pandi Ismael. Kahheksakümmend ja kuus Aastad olli Abraam wanna, kui Hagar Ismaeli Ilmale töi.

§. 112. Se järrel läks jälle paljo Aega möda, hopis kolmteistkümmend Aastad, senni kui Abraam olli ühheksakümmend ja ühhekса Aastad wanna, siis Jehowa näitis ennast jälle Abraamile ja ütles: Minna ollen se keigewäggewam Jummal, käi minno Palle ees, ja olle täieste wagga. Ja ma tahhan omma Seädust enneše ja sinno wahhele tehha ja sind üpris wägga siggitada —,

ja sa pead Hulga-Rahwa Jssaks sama, ja ma tahhan sulle wägga paljo Suggu sata, ja sind Rahwaks tehha, ja Kunningad peawad sinnust wälja tullema. Abraam heitis seäl jures omma Silmili mahha, ja panni tähhele, mis Jummal räkis.

§. 113. Seäl seädis Jummal ka sedda Ümberleikamisse-Seädust ehk Sakramenti; nenda ütles Jummal Abraamile: ja sinna pead mo Seädust piddama, sinna ja sinno Suggu pärast sind, omma Pölwedes. Ja se on minno Seädus, mis teie peate piddama, minno wahhel ja teie ja so Suggu wahhel pärrast sind; — teie peate omma Eestnahha-Lihha ärraleikama, ja se peab Seädusse Tähheks ollema minno ja teie wahhel; Iggaüht kahhekssa-Päwast Poeg-Last peab teil ümberleikatama, keik, kes ial Meeste-Rahwas on teie Pölwedes, olgo se Perres sündinud, ehk mis Rahha pärrast ostetud keige woõra Rahwa Käest, mis sinno Suggust ei olle. Minno Seädus peab teie Lihha külges ollema iggawesseks Märgiks ehk Seädusseks. Ja se Meeste-Rahwas, kelle Eestnahha-Lihha ei sa ärraleikatud, selle Hing peab sama ärrakautud omma Rahwa seast, sest et ta on minno Seädust tühjaks teinud.

§. 114. Weel ütles Jummal Abraami wasto: So Naene Sara tahhan ma önnistada, ja temmast sulle ka Poja anda, ja tahhan tedda önnistada, ja ta peab sureks Rahwaks sama, Rahwa Kuningad peawad temmast sündima. Siin Abraami Usk tahtis jo löppeda, nenda et ööldakse:

Siis heitis Abraam omma Silmili jälle mahha ja naeris, ja ütles ommas Süddames: Kas peab Mulle, kes ma liggimalt sadda-Aastane ollen, Laps sündima? ja kas peab Sara, kes ühhekssakümne Aastane on, Lapse Jlmale toma?

§. 115. Abraam armastas wägga Jsmaeli, ja sest tulli se, et ta nüüd jo Rahhul olleks olnud, kui Jummal ka ühtegi muud Poega temmale ennam polleks annud. Sepärrast ütles ta Jummala wasto ja pallus: Oh! et Jsmael sinno ette jääks ellama! Jummal kinnitas temma nõdra Usko, ja ütles: Tõest so Naene Sara peab sulle Poja Jlmale toma, ja sa pead temma Nimmi pannema Jsaak; ja ma tahhan omma Seädust temmaga kindlaste seäda, iggawesseks Seädusseks temma Suggule pärrast tedda.

§. 116. Weel ütles Jummal: Ja Jsmaeli pärrast ollen ma sind ka wõtnud kuulda; wata, ma ollen tedda önnistanud, ja tahhan temmale Suggu sata ja sedda üpris wägga siggitada: kaksteistkümmend Würstid peab ta sünnitama, ja ma tahhan tedda sureks Rahwaks tehha. Agga omma Seädust tahhan ma kindlaste seäda Jsaakiga, kedda Sara sulle peab Jlmale toma seätud Ajal tullewal Aastal. Ja Jummal löppes temmaga räkimast, ja läks ülles Abraami jurest ärra.

§. 117. Ja Abraam wõttis omma Poja Jsmaeli, ja keik need, kes temma perres ollid sündinud, ja keik, mis temma Rahha pärrast ollid ostetud, keik Meeste-Rahwast Abraami Perre-

re-Rahwa seast, ja leikas nende Eestnahha-Liha ümbert ärra, nenda kui Jummal temmale olli räkinud, ja öiete selsammal Päwal teggi Abraam sedda. Temma isse olli ühhekssakümmend ja ühhekss Aastad wanna, kui temmale sedda tehti, ja Ismael temma Poeg olli kolmteistkümmend Aastad wanna.

§. 118. Warsi pärrast sedda näitas siis Jehowa ennast temmale ueste, ja kaks pühhad Inglid temmaga, ja kulutas Abraamile, et Saral, temma Naesel, ühhe Aasta pärrast töeste piddi Poeg ollema; mis peäle siis Sara issenneses naeris ja sedda ei tahtnud uskuda. Sesamma Näggeminne on siin Ramatus jo enne sedda nimmetud (§. 88. 89.); sest se olli siis, kui Jummal Abraamile tahtis ette teäda anda, mis temma omma pühha Nou järrel Sodoma-Linna, ja seält ümberkaudo Linnadega piddi teggema, Innimeste kurja Teggude pärrast, kes nenda Linnade sees ellasid (§. 90.).

§. 119. Nende Linnade Ärrakautamisse järrel, läks siis Abraam Kanaani-Maalt ärra, Wilistide-Rahwa Male (kui öeldud on §. 103.), ja ellas kui Wooras, Keraris. Siin tulli nüüd se Tootus temma Kätte, et Jehowa teggi Sarale, nenda, kui ta olli räkinud (§. 89. 116.); temma sai Käima peäle, ja töi Abraamile Poja Ilmale temma wanna Ea sees, selsammal seätud Ajal, mis Jummal Abraamiga olli räkinud. Ja Abraam panni omma Poja Nimmi Isaak. Täis sadda Aastad olli Abraam wanna, kui temma Poeg Isaak temmale sündis. Kahhekspäwa-

päwane olli se Laps, kui ta sai ümberleikatud, nenda kui Jummal Abraamile olli käsknud; ja se Laps kaswis ja woorutati ärra, ja Abraam teggi sured Jodud sel Päwal, kui Isaakit ärrawoorutati.

§. 120. Nüüd Abraam arwas otse jo keik ennese Kaes ollewad, et Jummal se Poja temmale olli annud; agga üks wägga kange Kiusatus olli weel ees, misga Jummal temma Usko tahtis kiusada. Kui Isaak jo monned Aastad wanna olli, siis Jummal hüdis Abraami Taewast, ja ütles: Et wötta omma Poega, kes sinno ainus Laps, ja kedda sa armastad, Isaaki; ja minne temmaga Moria-Male, ja ohwerda tedda seäl Pölletamisse-Ohwriks ühhe nende Meggede peäl, mis ma sulle tahhan öölda. Ja Abraam tousis warra homiko ülles, ja panni omma Eesli Saddulasse, ja löhkus Pölletamisse-Ohwri-Puud, ja wöttis kätte ja läks senna Paiga pole, mis Jummal temmale olli üttelnud.

§. 121. Kolmandamal Päwal siis näggi Abraam sedda Paika kaugelt, ja ütles omma Sullastele, nemmad piddid se Eesliga senna jäma, ja temma tahhaks omma Pojaga emale minna, Jummalale ohwerdama. Ja Abraam wöttis Pölletamisse-Ohwri-Puud, ja panni neid omma Poja Isaaki Selga, ja wöttis ennese Kätte Tuld ja Nugga; ja need mollemad läksid nenda ühtlase. Kui sure Süddame-Kurwastussega siin Abraam läks, woib iggaüks arwata; agga temma Usk ja Lotus Jummala peäle jäi siiski kindlaks. Sepärrast, kui Isaak temmalt küssis

ja ütles: Mo Issa! wata siin on Tuld ja Puid, agga kus on se Tall Polletamisse-Ohwriks? siis Abraam ütles: Küllab Jummal kutsub ehk watab ennesele ühhe Talle Polletamisse-Ohwriks, mo Poeg!

§. 122. Ja nemmad tullid senna Paika, mis Jummal temmale olli nimmetand, ja Abraam teggi senna ühhe Altari, ja seädis need Puud walmis, ja siddus omma poja Isaaki kinni, ja panni tedda Altari peäle nende Pude peäle, ja wõttis jo Nugga, et ta piddi omma Poja ärratapma. Agga siis Jehowa Ingel hüdis temmale Taewast: Abraam, Abraam! ärra pista omma kät se Poisi külge, ja ärra te temmale middagi, sest nüüd tean minna, et sa Jummalat kardad, ja et sa omma ainust Poega ei olle mulle mitte ärrakeelnud. Ja Abraam tostis ommad Silmad ülles, ja näggi, et üks Jäär olli temma tagga omma Sarwedega kinni Räggadikkus, ja Abraam läks ja wõttis se Jära ja ohwerdas sedda Polletamisse-Ohwriks omma Poja Assemel.

§. 123. Mikspärrast piddi Jummal nüüd Abraami ni raskeste kiusama? Ei mitte sepärrast, et Jummalale temma Süddame-mõtted teäda saaksid, sest Jummal teädis sedda keik ette ärra (§. 90. 91.); waid Abraam piddi isse sest tunda sama, et temma olleks walmis keik teggema ja kannatama, mis Jummal temma peäle panneks. Ja ühtlase ollid need keik selged Ettetähhendamised neist Asjadest, mis kaua pärrast sedda sellega

sellega piddid sündima, kes Taewast Innimestele Onnisteggiaks olli tootud.

§. 124. Se Assi siis essite, et Abraam omma ainust Poega Isaaki piddi Jummalale ohwerdama, tähhendas sedda, et se suur Jummal ehk taewane Jõsa nenda wõttaks Ma-ilma armastada, et temma omma enese ainosündinud Pojalegi Armo ei annaks, waid tedda meie keikide eest wõttaks ärraanda ja lasta ärrasurmata, Leppitamisse-Ohwriks Innimeste Pattude pärrast (§. 43.). Teiseks, et Abraam need Põlletamisse-Ohwri-Puud panni omma Poia Isaaki Selga, se tähhendas sedda ette, et nenda Jummala Poeg Jesus, meie Onnisteggia saaks pandud isse omma Risti-Puud kandma, kus Külges temma piddi surrema.

§. 125. **Kolmandeks** ka need Päwad, ehk se Aeg, mis Abraamil seõna miõnes Tee peäl ärrakullus, tähhendas sedda Aega, kui kaua meie Onnisteggia piddi surnud ollema: **kolmandel Päwal** sai Abraam weel senna Paika (§. 121.), mis Jummal temmale olli nimmetand, ja nikaua olli temma Poeg Isaak ni hästi kui surnud jo arwata temma Melest; nenda piddi kolmandama Päwani se, kes Innimeste Onnisteggia, tõeste surnud ja Haua sees ollema. **Neljandeks** olli ka **Moria-Mäggi** (§. 120.) liggi kül **Kolkata**-Mäe jures, kus peäl meie Onnisteggia **Jesus Kristus** pärrast sedda sai Risti lõdud ja ärrasurmatud. Keik se peab meid õppetama moistma, et Jummal omma sure Teggude jures ühtegi ilmaaego ei te egga sea.

§. 126. Kui se Ohwerdaminne mõda sai (§. 122.), siis Issanda Ingel hüdis Abraamile teist korda Taewast: Ma ollen enneše jures wandunud, ütleb Jehowa! Sepärrast et sa sedda Asja olled teinud, ja ei olle omma ainust Poegagi minnule mitte ärrakeelnud, siis tahhan ma sind töeste önnistada, ja so Suggu wägga paljo tehha, nenda kui Taewa-Tähhed, ja kui Liiw, mis Merre äres, ja so Suggu peab omma Waenlaste Wärrawad (ehk nende kindlad Linnad) pärrima.

§. 127. Keik se sai Aega mõda töeks, nenda kui Jummal Abraamile sedda ette räkis, sest et üksi Rahwas Ma-ilma peäl ni wägga ei olle siginud, egga ni ussinaste sureks Rahwaks sanud, kui sesamma Abraami Sugguwõssa temma äinsast Pojast Isaakist; sest Ismaeli Lapsed ja Sugguwõssa ei tulnud mitte nende sekka arwata, nenda kui Jummal isse Abraamile olli üttelnud (§. 116.).

§. 128. Ismaeli ei sallitud ka kaua ennam Abraami Majas, kui Sara isse olli. Poja sanud: se sündis siis jo, kui Isaak sai ärrawõõrutud, (§. 119.), et Sara näggi Ismaeli sedda Asja naerwad, et Abraamil ja Saral ni suur Rõõm olli sest Lapsest, mis nemmad omma wanna Ea sees ollid sanud. Sara Meel sai wägga pahhaks se peäle ja ütles Abraamile: Aja se Ümmardaja ja temma Poeg ärra, sest selle Ümmardaja Poeg ei pea mitte minno Poja Isaakiga pärrima. Se Sanna kurwastas Abraami wägga, sest et Ismael ka temma Poeg olli, ja temma tedda armastas. Agga Jummal ütles Abraamile, ta piddi

mûûd Agga selle Asja sees wõtma Sara Sanna kuulda, sest et Isaakist temma suggu piddi nimmetud sama.

§. 129. Abraami Rõmuks tootas Jummal ka ja ütles: Ma tahhan ka se Ümmardaja Poega ühheks isse-Rahwaks tehha, sest et ta sinno Suggu on. Siis satis Abraam teisel Päwal tedda ärra temma Emma Hagariga, ja Jummal murretses Ismaeli eest, ja laskis tedda ülleskaswada; ta ellas omma Emmaga Parani Kõrbes ja sai Ammo-Laskjaks, ja ta Emma wõttis temmale Naese Egiptusse-Maalt.

§. 130. Pärrast sedda Ohwerdamist Moria-Mäe peäl (§. 122.) andis Jummal Abraamile head rahholist Ellamist kaua Aego: ta ellas Wilisti-Rahwa Ma-Rajal (§. 119.) wasto Kanaani-Maad; senna olli ta ennast kauniste hästi assutand ellama, nenda et ta olli Wee-Kaewud ennesele kaewanud ja Puid istutand, ja kulutas Jehowa, selle iggawesse Jummala Nimme. Sesamma Paik nimmetati Beersabaks.

§. 131. Selle järrel joudis se Aeg et Sara Ello-Aastad täis said. Sadda kakskümmend ja seitse Aastad olli ta ellanud, kui ta ärrasurri Hebroni-Linna Kanaani-Male. Abraam piddi tedda matma, agga ni paljo Pärris-Maad ei olnud temmal, et ta omma Surnule olleks rahholist Hingamisse-Paika seädnud, et kül keik Kanaani-Ma ükskord temma Sugguwõssa pärralt piddi ollema Jummala Tootust mõda (§. 106.). Abraam läks sepärrast Hetti-Rahwa jure, kelle pärralt se Loune-poolt Ots sest Kanaani-Maast olli, ja

räkis

rakis Hetti-Rahwa Wannematte ees ja ütles: Minna ollen wooras ja Majalinne teie jures, andke mulle Pärris-Hauda enneste Maast, et ma omma Surnud mattan omma Silma eest ärra!

§. 132. Hetti-Rahwas ollid näinud Abraami waggad ja head Ello-Wisid, ja et ta sedda tössist Taewa-Jummalat auustas, sepärrast arwasid nemmad sedda ennestele Häbbiks, temma Käest Makso ühhe nisugguse Ma-Tükkikesse eest wõtta, ja ütlesid: Kule meid Issand! sinna olled üks Jummala Würst meie seas; matta omma Surnud meie keigeparrema Hauda; ükski meie seast ei kela mitte omma Hauda sinnule, so Surnud siinna mahhamatta.

§. 133. Abraam kummardas se peäle selle Ma-Rahwa ette, ja kännas neid wägga ja ütles: On se teie Mele pärrast, et ma omma Surnud omma Silma eest ärra mahhamattan, siis kuulge mind, ja wõtke minno eest palluda Ewronit, Soari Poega, et ta mulle annaks se Makpela-Kopa, mis ta Wälja otsas ja temma pärralt on; täie Rahha pärrast andko ta mulle sedda teie seas Pärris-Hauaks.

§. 134. Sesamma Ewron ellas seäl Hetti-Laste ehk Rahwa seas, ja kulis Abraami sedda räkiwad; warsi tousis ta ülles ja ütles Abraamile Hetti-Laste kuuldes ja keikide ees, kes temma Linna-Wärrawast sisse läksid: Ei mitte nenda, mo Issand, waid kulz, mis ma ütlen: Se Wälja annan ma sulle, ja se Kobas, mis seäl sees on, annan ma sulle; keige omma Rahwa Laste Silma ees annan ehk kinkin ma sedda sulle; matta agga seinna omma Surnud!

§. 135. Abraam kummardas jälle keige selle Ma-Rahwa ette ja Ewroni ette, ja ütles temmale keikide kuuldes: Olled sa sesuggune mo wasto, et sa keik se Ma-Tük tahhad ärraanda siis kule mind: Ma annan Rahha se Wälja eest; wõtta sedda minno Käest, siis tahhan ma omma Surno seinna matta. Ewron wastas Abraamile: se Ma maksaks ehk üks nellisadda Höbbe-Seklit, agga mis se on minno ja sinno wahhel (sest nemmad ollid mollemad rikkad); matta agga omma Surnud! Ni pea kui Abraam kulis Ewroni Sanna, mis se Ma-Tük pidi maksma, ehk wäärt olema, siis ta wagis (nenda kui se Pruug siis olli) Ewroni Kätte se Rahha, mis ta Hetti-Laste kuuldes olli nimmetand.

§. 136. Nenda Ewroni Wälli, ja se Koba[s] seäl sees, ja keik Puud, mis seäl Wäljal, ja k[ee] mis temma Rajas ümber ja ümber olli, se Abraami Kätte Pärris-Maaks, Hetti-Rah nähhes, keikide ees. Siis mattis Abraam o[n] Naene Sara mahha, ja seädis sedda K[a] Makpela-Wäljal ennesele Pärris-Haua[l] Matmisse-Paigaks. Muud Pärris-M[a] noudnud temma siin Ma peäl, waid keige jade polest olli temma kui Wooras ja Ma[ja] (§. 131.), ja ellas Telgide sees, et ta ikka mis wois olla, ühhest Kohhast teise minna, se mõda, kui Jummal tedda käskis (§. 80.).

§. 137. Siin jures tulleb se weel ärraselletada mis üks Koop ehk Kobas on? Kanaani Maa ja

ja selle Rajade peäl olli paljo suri ja kõrgeid Mäggesid, ja nende Mäggede sees ni hästi kui majal, leitakse weel tännapääw sured Ma-allused Aukud (§. 102.), mis muist Innimeste Kettega tehtud, muist Jummalast seddawisi lodud on; monned on wähhemad, monned jälle sured ja lajad, ja mitmes Jäus järrastikko, kui ühhe sure Ellamisse-Hone Toad ja Kambrid, nenda et monne sees Hulgal Rahwal olleks Rumi ellada: Peält on nemmad ennamiste kinni, ja seest pimmedad, ja ühhest ehk teisest Kohhast lähheb kõrwast Auk sisse, kust Innimenne woib sisse minna ehk puggeda, õiete kui ühhed müritud Keldrid. Misugguse sisse Sara sai maetud.

§. 138. Kui Abraam nüüd ikka wannemaks läks, ja Jummal tedda keikipiddi olli önnistand; temma ka ehk omma Surma Tund arwas liggi joudwa, siis ütles ta omma ühhe Sullasele, kes keigewannem ta Perres olli, ja keige Abraami Warrandusse üle wallitses; ta piddi temmale sanduma, Jehowa selle Taewa- ja Ma-Jummala jures, et ta temma Poja Isakile mitte ei wõtaks Naest neist Kanaani-Rahwa Tüttardest, kelleas Abraam ellas; waid ta ütles: Sa pead mo Issa-Male ja minno Suggulaste Seltsi minnema ja sealt mo Poja Isaakile Naest

139. Abraamil olli kaks Wenda olnud, Lot ja Haran (§. 79.). Haran olli Lotti Issa ja olli Kaldea-Male, omma Sündimisse-Male, surrasurnud, enne kui Abraam ja Lot sealt hakkasid emale minnema (§. 81.); se teise Wenna Naorile olli temma Naene Milka kahheksa Poega

Poega ilmale tonud; ühhe Nimmi nende seast olli Petuel. Need keik ellasid Mesopotamia-Maal, se olli Kanaani-Maast kaugel ennamiste Pohja ehk Idda pool; senna piddi Abraami keigetruim Sullane ehk Perre-Ülewataja, Elieser nimmi, minnema, Isaakile Naest toma, Abraami omma Suggulastest.

§. 140. Suur Kartus tulli Elieseri peäle se Asja jures selle polest, kas ükski Tüttarlaps temma Sanna peäle ni kauget Teed wõttaks tulla wõõrale Male; agga Abraami Lotus Jummala peäle olli kindel; ja ütles: Se Jehowa Taewa Jummal, kes minnule on räkinud, ja minno Suggule keik seddasinnast Maad on tootand, küll sesamma läkkitab omma Ingli sinno eli, et sa minno Pojale sealt saad Naest wõtta.

§. 141. Elieser wandus siis Abraamile selle Asja pärast, ja läks ärra sure Andidega Mesopotamia-Male Naori-Linna. Kui Jummal tedda nüüd senna sai aitnud, ja Elieser omma Meeste ja Kamelidega Linna liggi sai Ohto Aeges, siis ta jäi ühhe Wee-Kaewo jure, omma Lojussid hingama, ja pallus Süddamest Jummalat, et ta sedda sadaks senna temma wasto tullema, kes temma Issanda Pojale piddi Naeseks sama.

§. 142. Jummal wõttis temma Palwed kuulda, nenda et enne kui ta weel lõppes räkimast, siis üks wägga illusa Näoga Tüttarlaps tulli Linnast wälja, omma Ämbriga sealt Kaewust Wet toma. Elieser hakkas temmalt Wet palluma, ja temma olli lahke ja walmis, temmale Wet andma, ja keik ta Kammelid jota, ja ütles, omma Issa-

Majas

Majas Olga ja Weiste-Sõmaaega kül ollew
nende Kamelidele, ja Ka maad Omajaks, t
piddi agga nende jure sisse tullema. Elieser pan
ni sedda keik wägga immeks, ja ehmatas orse ar
ra se peäle; agga sedda röömsamaks läks ta Süd
da, kui ta teäda sai, et sesamma Tüttarlaps A
braami Wenna-Poja Petueli Tüttar olleks (1
139.), Rebekka nimmi.

§. 143. Nüüd moistis Elieser, et se Jumma
last tulli: ta heitis silmili mahha, tedda auusta
ma, ja kitis ja tännas sedda, kes tedda olli saat
nud õige Tee peäle, omma Issanda Abraami
Wendade Kotta. Elieser andis ka selle Tüttar
lapsele warsi monned Ehted, ja temma läks rut
tuste Liñna, ja andis sedda teäda omma Wan
nematte Majas, ja näitas ülles, mis Aññid ja
Ehted ta olli sanud. Siis Rebekka Wend La
ban läks wälja se Hallika jure, ja ütles selle wõõ
ra Mehhele: Tulle sisse sinna Jehowa õnnistud
meie jure; mikspärrast seisad sa wäljas? Minna
ollen jo kodda walmistanud sulle, ja Asset ja Ru
mi so Kamelidele!

§. 144. Elieser läks siis Liñna sisse Petueli Kot
ta: nemmad wõtsid Römoga wasto tedda ja tem
ma Mehhed ja Kammelid; ja Roga pandi
temma ette. Agga temma ütles: Ei ma sõ enne
mitte, kui ma saan ommad Asjad üllesräkinud.
Ja siis ütles ta neile, et ta olleks Abraami Sulla
ne, kedda Jehowa wägga rohkeste õnnistand kei
gesugguste Asjade ja Warrandusse polest, ja räkis
neile keik, mikspärrast temma olli tulnud, ja mis
temmale seäl Wee-Kaewo jures olli sündinud.

Laban

Laban ja Petuel wastasid se peäla: Jehowast on
se Asi wäljatulnud, meie ei woi Sannagi senna
wasto lausuda, ei Kurja egga Head. Ja nemmad
tootasid Rebekkat Abraami Pojale Naeseks.

§. 145. Se peäle andis Elieser Rebekkale, ja
ta Wennale, ja ta Emmale Anda ja kallid Asjo,
ja temma ja need Mehhed, kes ta kasas ollid,
soid ja joid, ja jäiwad senna Omajale. Teisel
Hommikul ütles Elieser: Saatke mind nüüd jälle
mo Issanda jure minnema! Nemmad pallusid
tedda weel monned Päwad senna jäda, agga ta
ütles: ärge wiwitage mind mitte, sest Jehowa
on mo Teed korda saatnud; saatke mind minne-
ma, et ma omma Issanda jure lähhen. Nem-
mad hüüdsid siis Rebekkat ja küsisid: Kas sa
tahhad selle Mehhega minn? ja temma ütles:
Jah, ma tahhan minnä! Se peäle saatsid nem-
mad Rebekkat minnema, ja õnnistasid tedda.

§. 146. Rebekka, temma Tüddrukud, mis
temmale kasa anti istusid Kammelide Selga;
nenda kui seäl Made sees se Pruug olli, et pikka Rei-
side peäl Kammelidega käide, mis paljo tuggewa-
mad on kandma, kui Hobbosed, ja sandi Sõma-
ga aitawad. Seddawisi tullid nemmad Elieseri
Seltsis, senni kui nemmad said Isaaki jure, kes
Kanaani-Ma keigetaggumisses Otsas Louno pool
siis ellas. Isaak juhtus Õhto-Ajal Wälja peäl
ollema kui nemmad tullid, ja Elieser räkis seäl
temmale keik, kuida Jummal temma Teekäimist
olli lasknud korda minna. Ja Isaak wiis Re-
bekkat omma Emma Sara Telki, ja wõttis ted-
da enneselle Naeseks, ja armastas tedda; ja nen-

E da

da sai Isaak tröstitud pärrast omma Emma Surma.

§. 147. Abraami Ello-Päwad ja Ramme kinnitas Jummal nenda, et Abraam ennesele ka jälle Naese wõttis, Ketura nimmi, ja sesamma töi temmale järrastikko kuus Poega Ilmale. Agga keik suur Warrandus, mis Abraaamil olli, se sai Isaakile; nende teiste Lastele, mis temmal ollid, andis Abraam Andisid seält körwast, ja sa-tis neid weel omma Ello-Päiwil omma Poja Isaaki jurest ärra, Päwa-Tousmisse pole Ho-miko-Male, nenda kui ta enne sedda Ismaeliga olli teinud (§. 129.).

§. 148. Abraam suurri se peäle ärra, kui ta jo ommast Melestgi kül wanna olli ja ellatand. Keik temma Ello-Päwad, mis ta olli ellanud, ollid ühte kokko sadda, seitsekümmend ja wiis Aastad (§. 79.). Temma Pojad Isaak ja Ismael matsid tedda mahha senna Makpela Kopasse, mis Abraam selle Hetti-Mehhe Ewroni Käest olli ostnud (§. 135.), ja kuhho Saragi olli maetud.

§. 149. Nenda se wagga Abraam heitis ka Hinge. Ta olli omma Ello-Päiwil isse Jummalat auustand, ja käskis ja kinnitas sedda ka omma Lastele ja keige omma Hulga Perrele (§. 90.); ta olli ka püüdnud keikis Paikus, kus ta ial ellamas olli, teisi Innimessigi, kes wõõraid Jummalaid tenisid, se õige ja tõssise Jummala pole juhhatada, et nemmad Jehowat, sedda Tae-wa ja Ma-Jummalat (§. 138.) üksi piddid auusta-ma, nenda et temmast õõldakse, et ta ennamiste ggas Kohtas, kus temma Asset olli, Jehowale Altarid

Altarid ehhitand, ja Jehowa selle iggawesse Jum-mala Nimme kulutanud (§. 130.).

§. 150. Mis suurt Römo ja Önnistust Jum-mal temmala se peäle on annud, woime sest mois-ta, et essiti Jummal isse pärrast sedda temma Poja Isaaki etta tedda kitis, ja ütles: Abraam on mo Sanna kuulnud, ja on keik piddanud, mis ma tedda ollin käskinud piddada, keik minno Käsud, ja mo Seädmissed ja mo Kässo-Õppe-tussed. Ja reiseks õõldakse pühhas Kirjas nen-dest, kes önsaste surrewad, et nende Hinged püh-hast Inglidest wiakse Abraami Süllesse; nenda nimmetakse temma Auuks se Taewa-Römo ja Önnistusse-Paik. Oh, et siis iggaüks, kes sed-da löeb ja järrele arwab, nenda ka püaks ellada, ja Jummala Seädussed piddada, et temma Hing wiimsel Tunnil saaks ka widud se wagga Abraami Seltsi Taewasse!

Kues Peatük.

Isaakist, Esawist ja Jakobbist.

§. 151.

Isaak, Abraami Poeg, olli nellikümmend Aas-tad wanna, kui ta Rebekka ennesele Naeseks wõttis (§. 146.). Temma olli ka kaua ilma Jhho-Sugguta, nenda kui enne sedda temma Issa Abraam (§. 105.): Isaak siis pallus Jehowat wägga omma Naese eest, et temmale Jhho Sig-gidust woiks tulla; ja Jehowa wõttis ta Palwed

kuulda, ja Rebekka sai Käima peäle. Agga täis Kartust sai temma, kui need Lapsed teine teist röhhusid temma Jhhus, ja ta läks Jehowa Käest kussima, mis se olleks? Jehowa andis temmale sedda Wastust: Kaks Rahwast on so Jhhus ja peawad sinnust lahkuma, ja üks Rahwas peab wäggewam ollema kui teine, ja surem peab Wähhemat tenima. Mis Rebekka neist Sannadest siis weel ei moistnud, sedda sai temma pärrast nähha.

§. 152. Kui temma Päwad täis said, et ta piddi mahhasama, töi temma kaksikud Pojad Jlmale. Se essimesse Nimmi pandi Esaw ja teise Nimmi Jakob. Kuuskümmend Aastad olli Jsaak wanna, kui nemmad sündisid. Ja need Lapsekesed kaswasid ülles, ja Esawist sai tark Mees Liinno-Ajamisse peäle ja Pöllo-Mees, agga Jakob ellas Telgide sees, nenda kui ta Jssa Jsaak ja Jssa-Jssa Abraam (§. 136.), ja olli üks täiesti wagga Mees Jummala ees. Jsaak armastas keigeennam Esawit sepärrast et ta temmale Metslindusid satis, agga Rebekka armastas Jakobbi; ja se sai Esawile pärrast sedda kül Kahjuks, sest et Esaw ei moistnud omma tullewa Ello-Asjo mitte paljo ette arwata.

§. 153. Sel Ajal olli se Pruug, et essimesse Pojal suur Oigus olli teiste temma Wendade ees; se nimmetadi essimesse Sündimisse-Oigus. Esaw olli omma Wenna eli Jlmale tulnud, ja se pärrast olli se Oigus temma pärralt. Agga se sündis, et ta ükskord Wäljalt tulli, ja olli ärrawäsinud, ja temma norem Wend Jakob keetis Leent. Siis Esaw ütles temmale: Et anna mulle rüpada

da sest punnasest, sest punnasest —. Jakob ütles: Mü mulle omma essimesse Sündimisse Oigus! Esaw wastas: Ma lähhen ommeti surema, mis mull siis sedda Oigust tarwis. Jakob ütles: Wannu mulle se peäle! Esaw olli ni lühhikesse Mörtega ja wandus temmale ja müüs nenda omma essimesse-Sündimisse-Oigust Jakobile. Siis (öeldakse) andis Jakob temmale Leiba ja Leätse-Leent, ja Esaw söi ja jöi, ja ei arwand sest middagi.

§. 154. Kanaani-Maal olli se peäle jälle Nälg Leiwa polest, nenda kui enne sedda ükskord Abraami-Päiwil (§. 82.). Ja Jsaak läks keige omma Perrega Wilisti-Rahwa Male Kunninga Abimeleki jure Kerarisse, kus Abraamgi kaua Aego olli ellanud (§. 103.), ja sesamma Kunningas Abraamiga suurt Sõbrust olli piddanud. Jsaak piddi weel emale Loune pole minnema, agga Jummal näitas ennast temmale ja ütles: ärra minne mitte Egiptusse-Male, waid ella kui wõõras siin Maal. Ja Jummal tootas ja uendas temmale needsammad Tootused, mis ta Abraamile ni mittokord olli tootanud, et ta Suggu piddi sureks ja wäggewaks Rahwaks sama, ja Kanaani-Ma nende pärralt ollema, j. t. s. (§. 106. 112.). Ja Jsaak jäi Kerari ellama, ja Kunningas Abimelek andis Käsko keige omma Rahwale, et sedda ilma Armota piddi ärrasurmatama, kes Jsaakisse ehk temma Naesesse piddi putuma.

§. 155. Jsaak wõttis ette, ja külwas seäl Maal, mis temma, ja ta Jssa Abraam enne mitte poled teinud, sest et neil übtegi jädawad

Pärris-Asset ei olnud, waid nemmad toitsid ennast omma Lojusteset, ja ostsid Leiba. Ja Jummal önnistas temma Kätte Tööd, nenda et Isaak sai saddawörra jälle sest Külwist, mis ta olli külwanud. Nenda sai temma rikkaks, ja läks Päälw Päwalt rikkamaks, ja temmal olli Puddo-Lojuste Hulka ja mu Weiste-Karja, ilmaarwamatta, ja palja Perret. Siis Wilisti-Rahwas hakkasid tedda kaetsema ja wihkama. Se esimenne Mélehaigus, mis nemmad temmale teggid, olli se, et nemmad keik need kaewud, mis temma Issa Abraami Sullased seal Maal ennemuiste ollid kaewanud Abraami Päiwil, kinnimatsid ja täitsid neid Mullaga, ja wimaks ütles Kunningas Abimelek isse selgeste Isaakile: Minne meie juresi ärra, sest sa olled paljo wäggewamaks sanud kui meie.

§. 156. Isaak läks Kerari Linna jures siis pissut emale, ja löi ommad Telgid ülles ühte Orgo, kus hea Karja-Ma olli, ja jäi sinna elama. Ja need Kaewud laskis ta keik jälle üllesKaewada, mis temma Issa Abraami Päiwil seal ollid kaewatud, ja mis Wilisti-Ma Rahwas pärast Abraami Surma ollid kinnimatnud. Peale sedda kaewasid Isaaki Sullased seal Orgus ka ued Kaewud, ja leidsiwad Wet. Agga Kerari Linna Karjatsed riidlesid Isaaki Karjastega, ja ütlesid: See Wessi on meie pärralt. Isaaki Sullased kaewasid teise kohta Kaewo, selle pärrast riidles Kerari-Rahwas ka; siis Isaak wõttis tis ommad Telgid ülles, ja läks jälle emale; seal kaewasid temma Rahwas kolmande Kohta, ja selle

selle Kaewo pärrast ei rielnud nemmad mitte. Siis Isaak ütles: Nüüd on Jehowa meile jo laiemat Rumi annud, et meie woime siin Maal kossuda.

§. 157. Pärrast läks Isaak seält ülles Beersaba pole Kanaani-Male (§. 130.), ja Jehowa andis ennast temmale seälsammas Ösel nähha, ja ütles: ärra karda ühtegi, sest minna ollen sinno jures ja tahhan sind önnistada minno Sullase Abraami pärrast! Isaak ehhitas senna Altari, ja kulutas Jehowa Nimme (§. 149.), ja löi seal ommad Telgid ülles, ja temma Sullased kaewasid Kaewo, ja leidsiwad Wet.

§. 158. Kunningas Abimelek kahhetses sedda peagi, mis temma Maal Isaakile olli liga tehtud; ta tulli Kerarist senna temma jure omma Wäe-Peälikkudega, ja ütles Isaakile: Meie näme öiete, et Jehowa on sinnoga, ja et sinna olled Jehowast önnistud; sepärrast olgo Wanne sinno ja meie wahhel, et sa meile kurja ei te; selle peale tahhame Seädust sinnoga tehha —. Isaakil ei olnud Nou ühhegile Kurja egga Liga tehha; ta tootas sedda, ja teggi neile Jodud, ja teisel Homikul wandusid nemmad selle peale teine teisele, ja Isaak satis neid ärra Rahhoga ennese juresi.

§. 159. Kui Isaaki wannem Poeg Esaw olli nellikümmend Aastad wanna, wõttis ta ennesele Naesi seältsammast Kanaani-Maalt, Hetti-Rahwa Tüttardest (§. 138.), ja needsammad olid omma pahha Wiside pärrast Isaakile ja Rebekkale selgeks Melehaigusseks. Agga Rebekka,

kes Jakobbit ennam armastas, kui Esawit, teädis omma terrase Nou läbbi sedda raskeste kül Esawile kätte maksta, kui meie nüüd pea nähha same.

§. 160. Se sündis, kui Isaak olli wannaks saand, ja temma Silmad seggaseks jänud, et need ennam et selletand, siis kutsus ta Esawit, omma wannemat Poega, ja ütles: Wata mo Poeg, ma ollen wannaks sanud, ja ei tea mitte omma Surma Päwa; wotta nüüd ommad Riistad, omma Noolte Tup ja omma Ammo, ja minne wälja, ja lasse mulle Metsa-Lindo (§. 152.), ja te mulle maggusat Roga, nenda kui mo Mele pärrast on, ja to mulle, et ma söön, ja et minno Hing sind önnistab, enne kui ma surren. Esaw läks se Sanna peäle wälja, Lindusid laskma.

§. 161. Temma Emma Rebekka kulis keik, mis Isaak olli räkinud Esawile, ja läks, ja andis sedda teäda omma kallima Pojale Jakobbile, ja ütles temmale: Kule mo Poeg nüüd keiges Asjas mo Sanna, nenda kui minna sind käsin! Minne Puddo-Lojuste jure, ja to mulle seält kaks head Talle, et ma neid walmistan so Issale nisugguseks Noaks, kui ta Mele pärrast on, ja sa pead sedda omma Issale wima, et ta söök, ja et ta sind, önnistab, enne kui ta sureb.

§. 162. Jakob ütles omma Emmale Wata, mo Wend Esaw on karwane Mees ja minna ollen sille; ehk mo Issa mind wahhest Käega katub, siis saab temma sedda Pettust teäda, ja minna sadan ennese peäle Wandumist, ja ei mitte

mitte Onnistust. Temma Emma ütles: Tulgo se minno peäle mo Poeg, kui sind ärrawannutakse; kulge agga minno Sanna, ja to mulle need Talled.

§. 163. Jakob läks ja toi neid omma Emma Kätte, ja Rebekka walmistas neist nisuggust Roga, kui ta teädis, se wanna Isaaki Mele pärrast ollewa. Siis wöttis ta omma wannema Poja Esawi kallimad Rided, mis temma jures koddo ollid, ja panni neid omma norema Poja Jakobbi Selga, ja nende Tallede Nahhad seädis ta temma Kätte ümber, ja temma Kaela ümber, kus Esaw karwane ja Jakob sille olli, ja satis tedda se Roa- ja Leiwaga omma Issa jure minnema.

§. 164. Jakob tulli sisse Isaaki jure, ja hüdis: Mo Issa! Isaak küssis: kes sa olled, mo Poeg? Jakob wastas omma Emma Öppetust möda: Minna ollen so esimenne Poeg Esaw; ma ollen teinud nenda, kui sa minnule olled räkinud; ja nüüd wötta kätte, istu mahha ja sö minno Metsa Linnust, et sinno Hing mind wöttaks önnistada. Isaak panni immeks, kuida temma sedda ni ussinaste olli leidnud? Agga Jakob, kes ükskord jo olli hakkanud walletama, teggi sedda Patto senna körwa, et ta Jummala Nimme kurjaste Suhho wöttis, ja ütles: Jehowa, sinno Jummal on sedda mo ette lasknud tulla.

§. 165. Isaak ei woind sedda weel uskuda; ta ütles: Et tulle liggi, mo Poeg, et ma sind Käega katsun, kas sinna sesamma mo Poeg Esaw olled, ehk mitte? Jakob tulli liggi omma

Issa jure, ja ta katsus tedda Käega, ja leidis, et ta karwane olli, kui Esaw; ta ütles: Heäl on Jakobbi Heäl, agga need käed on Esawi Käed; ja nenda ei tunnud ta tedda mitte. Siiski ta küssis weel ükskord: olled sinna sesamma mo Poeg Esaw; ja temma wastas: Minna ollen se. Siis Jsaak käskis tedda sedda Roga ennese ette tua, ja wõttis, ja söi, ja jõi, ja mõtles, et se toeste Esaw olleks.

§. 166. Kui Jsaak sai sõnud, kutsus ta tedda ueste, ja ütles: Astu liggi mo Poeg, ja anna minnule Suud. Jakob teggi sedda julgeste, sest ta olli omma Kaela ümbert ka karwaseks seätud (§. 163.). Jsaak tundis siis temma Riette maggusat Haiso, ja ütles: Wata, minno Poja Hais on ni maggus kui ühhe Wilja-Wälja Hais, mis Jehowa on õnnistand! Siis õnnistas ta tedda, ja ütles: Onne andko nüüd Jummal sulle Taewa Kastest ja Ma Rammust; ka paljo Wilja ja wärsket Wina! Rahwa-Hulgad peawad sind tenima, ja paljo Rahwas sind kummardama: olle sa omma Wendade Jsand ehk Wallitseja, ja so Emma Lapsed peawad sind kummardama: ärranetud olgo, kes sind needwad, ja õnnistud olgo kes sind õnnistawad!

§. 167. Nenda Jakob sai omma Emma Kawwslusse läbbi omma Jssalt sedda Õnnistamist ennesele ja omma Sugguwõssale, mis Esawile piddi sama. Agga se ei olnud paljas Innimeste Tõ ja Nou, sest siis Jummal olleks woinud sedda Pettust peagi lasta Jsaaki ees awwalikkuks sada, ja nende ettewõtminne tühjaks tehha, kui se temma Tahtminne ei olleks olnud: Jummal olli isse Rebekkale teäda annud, enne kui need Lapsed weel Ilmale sündisid, et se Surem peaks sedda Wäbbemat tenima (§. 151.), sepärrast piddi Rebekka Nou nüüd korda minnema, et Jsaak teädmatta sedda teggi, mis ta muido mitte ei olleks teinud, sest et ta Esawit wägga lialt armastas.

§. 168. Jakob sai agga omma Jssa juresť wällaläinud, siis tulli temma Wend Esaw omma Linno-Laskmisest kojo walmistas sedda Roga, ja wiis omma Jssale. Oh! kui wägga ehmatas se wanna Jsaak, ja wärrises, kui ta nüüd se õige Esawi Heält kulis! Ta ütles, kui Esaw sedda Roga temmale pakkus: ma ollen jo sõnud, ja sedda õnnistand, kes sedda Roga mulle on tonud, ja kül sesamma jääb ka õnnistud!

§. 169. Kui Esaw sedda kulis, hakkas ta nutma ja kisendama, wägga sure ja kibbeda Kisendamisega. Se Jssa ütles: So Wend Jakob on Kawwalussega tulnud, ja sinno Onnistusse ärräwõtnud. Esawi Meel jäi wägga pahhaks, ja ütles: Ta on mind nüüd jo kahte Puhko kawwalaste petnud: mo essimesse Sündimisse Õigus wottis ta ärra (§. 153.), ja nüüd on ta minno Õnnistusse ka ärrawõtnud. Eks sa polle minnule ühte Õnnistamist weel isseärranis hoidnud, mo Jssa?

§. 170. Jsaak wastas: Ma ollen tedda sinno Jssandaks ehk Wallitsejaks pannud, ja temma Wennad ollen ma temmale Sullaseks seädnud, ja Wilja ja wärskät Wina temmale murrelsenud;

nud; mis pean ma nüüd sulle teggema, mo Poeg? Esaw ütles: on sul siis agga se üks ainus Önnistaminne? önnista mind ka, mo Issa! Isaak siis önnistas tedda, ja sowis temmale ka paljo Head, agga ütles sedda seäl jures: Omma Wenda pead sa tenima; ommeti peab se sündima, et kui sa saad Woimust ehk Rammo sanud, kül sa ajad siis temma Ikke so Kaela pealt ärra.

§. 171. Esaw olleks sest kül woinud moista, et se Assi mitte koggematta polnd tulnud, waid Jummalast nende juhhutud olli; ja olleks piddand ennast allandama Jummala ette, ja temmalt Armo otsima; agga temma Süddame Kurjus ja Tiggedus ei lasknud tedda sedda tehha; ta läks weel kurjemaks ja hakkas Jakobbit wägga selle pärrast wihkama, ja ütles: Kül mo Issa Leinamisse-Päwad tullewad liggi, sest ma tahhan omma Wenda Jakobbit ärratappa.

§. 172. Rebekka sai temma kurja Nou ussi naste teäda; ta räkis sedda Jakobbile ja ütles: Nüüd mo Poeg, kule mo Sanna, ja wötta kät te, ja pöggene Harani-Linna, minno Wenna Labani jure, ja jä senna ni kauaks, kui so Wennal temma tulline Wihha saab mödalainud, ja temma sedda saab ärraunnustanud, mis sa temmale olled teinud, ja ma tahhan siis jälle sinna läkitada, ja sind lasta seält ärratua.

§. 173. Omma Mehhe Isaakile ei nimmetand ta muud ühtegi sest Asjast, kui pallus agga, et ta piddi Jakobbit saatma omma Emma Suggulaste jure, ennesele seält Naest wötma, sest Esawi Naesed ollid temmal sureks Melehaigusseks (§. 159.). Ta ütles: Minnul on Tüddimus ommast Ellust Hetti-Rahwa Tuttarde pärrast; kui Jakob ka Naese wöttab sesinnatse Ma Tüttrist, nisugused, kui Esawi Naesed on, mis mo Ello siis maksab! Isaak olli sega Rahhul, ja kutsus Jakobbit, önnistas tedda ueste, ja ütles: Sa ei pea mitte Naest wötma Kanaani-Ma Tüttardest, waid minne Mesopotamia-Male, omma Emma Issa Petueli Kotta (§. 141.), ja wötta ennesele seält Naest omma Emma Wenna Labani Tüttrist. Nenda Isaak satis Jakobbit minnema, ja Jakob läks Beersabast ärra, ja hakkas sedda kauget Teed käima Harani-Linna pole (§. 139.).

§. 144. Kui Esaw näggi, et ta kurri Nou tühjaks läks, se läbbi, et Jakob sat ärralainud; ja moistis, et Kanaani-Ma Tüttrid temma Issa ja Emma Melest ni pahhad ollid, siis ta arwas sega omma Patto pissut woiwa parrandada, ja omma Wannemid melitada, et ta läks Abraami Poja Ismaeli jure (§. 111.), ja wöttis Ismaeli Tüttar, Mahhalat Nimmi, omma endiste Naeste körwa enneseks Naeseks.

§. 175. Se on nüüd Risti-Innimestel kül immelinne kuulda ja luggeda, et üks Mees ni mitto Naest on wötnud, ja ei sünni ka Jummala essimesse Seädussega mitte ühte, sest et Jummal Adamale essimesest Algmisest üks ainus Naene temma Külje-Luust on lonud (§. 12.); agga se Pruuk olli tousnud seäl Homiko-pool Made sees jo enne Abraami Ello-Aega (§. 110.), ja prugitakse seäl weel tännapääw Türki-Rahwa

ja

ja mu Paggana-Usso Rahwa seas, et üks Mees ni paljo Naesi wottab, kui ta jouab toita. Agga Algmisseşt ep olle se mitte nenda olnud, ütleb Jesus meie Onnisteggia, Matt. 19, 8.

§. 176. Jakob olli hakkanud omma pikka Teed käima (§. 173.) ja olli õige üksi. Ühhel Ohtul sai temma ühte Paika Lusi Liñna liggi, senna jäi temma Öse, seşt et Pääw olli Loja lähnud, ja wõttis ühhe neist Kiwwidest, mis seäl maas ollid, ja seädis se omma Pea alla, ja heitis senna maggama. Ja ta näggi seäl Unnes, et üks Reddel ehk Kartsas seisis Ma peäl püsti, ja temma Ots putus Taewani, ja Jummala Inglid ollid seäl Reddeli peäl üllesminnemas ja mahhatulemas. Ja Jummal isse olli üllewel seäl peäl nähha, ja ütles Jakobbile: Minna ollen Jehowa, so Issa Abraami Jummal, ja Isaaki Jummal! Se Ma, mis peäl sa maggad, sedda tahhan ma sinnule ja so Suggule anda; ja sinno Suggu peab sama ni paljo, kui Mulla Põrm, ja ennast laiale lautama Ohto pole ja Hommiko pole, ja Pohja pole ja Louna pole, ja sinno, ja so Seemne ehk Suggu läbbi peawad keik Ma-ilma Sugguwõssad õnnistud sama.

§. 177. Nenda olli Jakob nüüd jo se kolmas, kellele Jummal need Tootusséd Kanaani-Ma Pärrimisseşt kulutas, ja et nende Sugguşt keige Rahwa ehk Ma-ilma Onnisteggia piddi Ilmale todama (§. 80.): essiti olli se fündinud Abraamile ni mittokord (§. 106. 107.); siis temma Poja Isaakile (§. 154.), ja nüüd ka Jakobbile. Jakob olli se wiimne, kelle Usko nenda kiusati, seşt temmale andis Jummal jo rohkeste Lapsi, kes keik ühheks Rahwaks ollid arwata (§. 127.), ja mitte ennam igga Pojaşt isse Rahwas, kui enne sedda Abraami Poegadeşt Ismaeli Lapsed (§. 129.), ja Isaaki Poegadeşt Esawi Lapsed, ikka isse Rahwaks said ja arwata tullid.

§. 178. Weel ütles Jummal Jakobbile seäl Unnenäus (§. 176.): Wata, minna ollen sinnoga, ja tahhan sind hoida keikis Paikus, kus sa lähhed, ja ei tahha sind mitte mahhajätta, waid keik tehha, mis ma sulle ollen räkinud. Kui Jakob ommast Unnest üllesärkas, ütles temma: Oh, mis Kartusse wäärt on sesamma Paik, siin ei olle muud kui Jummala Kodda, ja otse Taewa Wärraw! Ja ta wõttis se Kiwwi, mis ta Pea all maggades olli olnud, ja seädis se sinna ühheks Märgiks ehk Sambaks püsti, et ta sedda Paika teine Puhk jälle woiks tunda, ja panni sesamma Paiga Nimmi Perel, se on ni paljo kui Jummala Kodda.

§. 179. Ja Jakob tootas ühhe Tootusse Jummalale, ja ütles: Kui Jummal minnoga on ja mind hoiab se Tee peäl, kus ma käin, ja annab mulle Leiba süa, ja Rided Selga panna, ja sadab mind Rahhoga jälle taggasi tullema omma Issa Majasse, ja Jehowa mulle Jummalaks jääb; siis peab se Kiwwi, mis ma ollen pannud Sambaks Jummala Kojaks sama; ja keigeşt seşt, mis Jehowa mulle annab, tahhan ma temmale tõeste Kümneşt anda!

§. 180. Se peäle läks Jakob ikka eddasi, senni kui ta sai Harani-Liñna, ja temma Emma Wend Laban

Laban wöttis tedda sure Römoga wasto, kui Jakob teäda andis, et ta temma Suggulane ja Rebekka Poeg olleks, ja ütles Jakobbile: Sinna, olled töeste minno Lu ja Lihha! Nenda jäi Jakob essiti temma jure üks terwe Ku; siis ütles Laban: Kas sinna sepärrast, et sa mo Suggulane olled, peaksid mind ilma-aego tenima? nimmeta mulle ülles, mis so Palk peab ollema!

§. 181. Ja Labanil olli kaks Tüttart; wannema Nimmi olli Lea, ja norema Nimmi Rael; ja Leal ollid maddalad Silmad, ehk pissut rummal Teggomood; ogga Rael olli wägga illusa Nägga. Ja Jakob armastas Raelit, ja ütles Labanile: Ma tahhan sind seitse Aastad tenida so norema Tüttri Raeli pärrast. Laban ütles: parrem on se, sinnule tedda anda, kui ühhe teise Mehhele; jä agga minno jure! Ja Jakob tenis Raeli pärrast seitse Aastad, ja need ollid temma Meleste kui ükskud Päwad, sest et ta tedda wägga armastas.

§. 182. Kui se seätud Aeg täis sai, ütles Jakob Labanile: Anna mo Naene minnule kätte, sest minno Päwad on täis! Ja Laban koggus keik selle Linna Mehhed kokko, ja tegge Joodu. Agga kui Öhto sai, tehti se Üllekohhus Jakobbile, et Laban wöttis omma wannem Tüttar Lea, ja wiis tedda Pimmedas, nenda kui seäl Maal se Pruug olli, Jakobi jure; ja temma heitis ennast ta körwa, ja arwas, et se Rael olleks. Homiko näggi Jakob, et se Lea olli. Temma Meel ei woinud hea olla se peäle; ta ütles Labanile: miks sa mulle sedda olled teinud? eks ma olle

Raeli

Raeli pärrast so jures teninud, ja mikspärrast olled sa mind petnud?

§. 183. Laban ütles: Se ei sünni nenda siin meie Paikus, et meie noremat Tüttart enne kui wannemat Mehhele panneme; pea temma Pulma-Näddal temmaga täis, kül siis anname sulle se teise ka, selle Tenistusse peale, mis sinna weel teist seitse Aastad minno jures pead tenima. Jakob teggi nenda, ja piddas temmaga se Pulma-Näddal, ja siis Laban andis temmale omma teine Tüttar Rael ka Naeleks. Nenda sai Jakob nüüd omma wasto Meelt ka kahhe Naese Mehheks (§. 175.), agga se tulli temmale pärrast sedda Tüstiks kül mitmetwisi. Laban andis ka omma Tüttri Leale üks omma Ümmarda jattest, Silpa Nimmi, ja omma Tüttri Raelile üks teine, Pilla Nimmi, Ümmardajaks.

§. 184. Jakob tenis se peäle Labani jures weel teist seitse Aastad, ja armastas Raelid paljo ennam, kui Leat. Agga Jummala Mele pärrast ei olnud se, et nemmad Leat nenda wihkasid ja alwaks piddasid, sepärrast andis Jehowa temmale Siggidust, et ta Lapsi sai, agga Rael jäi siggimatta. Lea sai nelli kord järrastikko Käima peäle, ja toi Jakobbile nelli Poega Ilmale, esimesse Nimmi pandi Ruben, teise Nimmi Simeon, kolmande Nimmi Lewi, ja neliandama Nimmi Juda. Siis jäi Lea seisma Lapsi samast.

§. 185. Kui Rael näggi, et ta Jakobbile ühtegi Last Ilmale ei tonud, siis ta hakkas omma Odda wägga kaetsema, ja ütles Jakobbile: Sada mulle Lapsi, agga kui mitte, siis surren

minna ärra! Siis Jakobbi Wihha süttis pöl-
lema Raeli peäle ja ütles: Ollen minna Jum-
mala Assemel, kes sulle Jhho Suggu kelab?
Rael ütles: Wõtta siis minno Ummardaja Pil-
la, ja heida temma jure, et minnule temmast
Suggu tulleks! Ja ta andis temmale omma Um-
mardaja Pilla Naeseks. Nenda se olli Jakob
bil jo kolmas Naene. Pilla sai Käima peäle, ja
tõi Jakobbile Poja Jlmale, ja Rael panni tem-
ma Nimmi Dan; ja Pilla sai jälle Käima peäle
ja tõi teise Poja Jlmale, ja Rael panni temma
Nimmi Naphtali.

§. 186. Kui Lea näggi, et ta olli löppend Lap-
sada, ja et Raelil se Nou olli korda läinud, siis
wottis ta omma Ummardaja Silpa, ja andis
tedda ka Jakobbile Naeseks. Te wagga Jakob
piddi sedda keik sallima, ja nüüd jo neljas Nae-
ne wastowõtma, sest temma olli seäl kui Wõ-
ras ja ükši, agga Labani Perre-Rahwast oli
paljo, ja temma ammad Naesed tahtsid sedda.
Lea Ummardaja Silpa tõi Jakobbile ka Poja
Jlmale, ja Lea panni temma Nimmi Gad; ja
Silpa tõi weel teise Poja Jlmale, ja Lea panni
temma Nimmi Aser. Nenda ollid Jakobbil
nüüd kahhekša Poega.

§. 187. Selle järrel sündis se, et Lea isse jälle
Jakobbit enneše jure kutsus, ja ta sai Käima
peäle, ja tõi omma wiendama Poja Jlmale
(§. 148.), ja panni temma Nimmi Jssakar;
ja Lea sai jälle Käima peäle, ja tõi omma kuen-
dama Poja Jlmale, ja panni temma Nimmi
Sebulon. Nüüd olli Jakobbil kümme Poega keik.

keik ellasid. Pärrast sai Lea ühhe Tüttri, ja panni
temma Nimmi Dina.

§. 188. Siis (sõõldakse) mõtles Jummal ka
Raeli peäle, ja wõttis temma Palwed kuulda, et
ta Käima peäle sai, ja tõi ühhe Poja Jlmale, ja
ütles: Nüüd on Jummal minno Teotust ärra-
wõtnud; Jehowa andko mulle teise Poja weel
sünna jure! Ja temma panni se Lapse Nimmi Jo-
sep. Se olli Jakobbi ükstteistkümnes Poeg.

§. 189. Kui Rael sai Joseppit Jlmale tonud,
ja Jakobbi Tenistusse Aastad täis ollid (§. 183.),
siis ütles Jakob Labanile: Lasse mind nüüd lah-
ti, et ma lähhen jälle omma Male, ja anna mulle
mo Naedsed ja Lapsed, kelle pärrast ma sind ol-
len teninud. Laban ei tahtnud sedda hea Melega,
sest ta teädis, mis Önne Jummal temmale olli
annud, se wagga Jakobbi pärrast. Ta tunnis-
tas sedda isse Jakobbile ja ütles: Ma ollen sedda
wägga selgeste tunnud, et Jehowa mind on sinno
pärrast onnistanud; sepärrast nimmeta mulle
omma Palka, mis se peab ollema, siis tahhan
ma sedda sulle anda.

§. 190. Jakob ütles temmale: Sa tead, kui-
da ma sind ollen teninud, ja kuida so Lujuste Ön
minno Käe all on olnud, sest pissut olli se, mis
sul enne mind olli, agga se on nüüd wägga pal-
juks sigginud, ja Jehowa on sind minno Jalla-
Waewa läbbi õnnistanud; ja nüüd, millal pean
minna ka omma Perre Heaks middagi teggema?

§. 191. Laban küssis: Mis pean ma siis sulle
andma? Jakob wastas: Sinna ei pea mulle
otse ühtegi andma, kui sa agga sedda Asja

mulle teed, mis ma tänna sinno ette rägin, siis tahhan ma jälle so Puddo-Lojusséd sõta ja hoida. Kui Laban sai küssinud, mis Assi se olleks, ütles Jakob: Ma tahhan tännapääw keik so Puddo-Loguste Karjad läbbikäia, ja seält ärralahhutada keik täppilisséd ja kirjud Lambad, ja keik Suitso-karwa so Lammaste seast, ja keik kirjud ja täppilisséd Kitsede seast ja se olgo minno Palk. Ja minno Oigus peab minno eest kostma tullewal Ajal, kui minno Palga pärrast so ette tullakse räkima; sest keik, mis ei olle täppilinne egga kirjo Kitsede seas, ja mis ei olle kirjo egga täppilinne, egga Suitso-karwa Lamba Tallede seas, se olgo minno Kä kui warrastud Assi ärwata.

§. 192. Laban olli warsi walmis jälle Kaupa teggema, ja ütles: Oljo se nenda so Sanna järrele. Ja selsammal Päwal lahhutadi keik lappilisséd ja kirjud Sikkud, ja keik täppilisséd ja kirjud Kitsed, ja keik, kus ial Walget külges olli, ja nenda ka keik, mis ial Suitso-karwa olli Lammaste ja Tallede seas, need lahhutadi ärra issepäinis, ja Laban andis neid omma Poegade Kätte hoida, agga Jakob jäi Labani teisi Puddo-Lojussid hoidma, nende kui ennegi. Ja Laban seädis kolme Päwa Teekäimisse Ruum enneše ja Jakobbi Karjade wahhele, et need kirjud ja lappilisséd ennam teiste sekka ei piddand sama, ja lotis, et seddawisi Jakobbi Palk ehk Ossa monne Aasta pärrast pissut kül piddi ollema.

§. 193. Agga Jummal tahtis Jakobbit õnnistada, ja temmale Head tehha: sepärrast sündis

dis se, Jummala Heldusse, ja Jakobbi targa Noupiddamisse läbbi, et monne Aasta pärrast Jakobbil liggimalt surem ja parrem Karri igga Suggu Puddo-Lojussést olli, kui Labanil. Jakob wõttis tored Keppid keigesuggusést Puust, ja koris nende külge walged Wirud ja Krüpsud, ja ni mittokord, kui Labani Puddo-Lojusséd Rammus ollid ja piddid tineks sama, siis panni Jakob need kirjud Keppid Wee-Rennide ja Künnade sisse nende ette, kuhho nemmad piddid tullema joma: se läbbi sündis se, kui nemmad seäl said joostud, et nemmad selged nisugguséd Talled teggid, mis lappilisséd ja täppilisséd ja kirjud ollid. Agga kui Puddo-Lojusséd ollid wäetimad, siis ei pannud Jakob ommad Keppid mitte sinna Jooksmisse Aeges. Se läbbi said need kangemad ja warraséd Talled ikka Jakobbile, agga need wäetimad ja Abbarikkud Labanile.

§. 194. Jakobbi Karri ja Warrandus kossus nüüd üpris wägga. Kül sai temmale paljo neid Puddo-Lojussid, kül olli temmal ka paljo Sullasid ja Ummardajaid, ja Kammelid, ja Eeslid; nenda et Labani teised Lapsed hakkasid ütlema: Jakob on keik ärrawõtnud, mis meie Issa pärralt on, ja meie Issa Pärrandussést on ta keik sedda Rikkust ennesele sanud. Jakob tundis ka pea Labani Silmist ehk Näust, et ta Südda ei olnud ennam nenda temma wasto, kui enne sedda. Ta mõtles sepärrast se peäle, kuida ta hea Wisiga seält woiks ärrasada, enne kui Laban ehk ta Pojad temmale Kurja weel peälegi teeksid.

§. 195. Jummal näitas ennast Jakobbile siis Unnes, kui ta oiete Murres olli, ja täis kakskümmend Aastad jo Labanit olli teninud. Jummal ütles temmale: Minne jälle taggasi omma Wannematte Male, ja omma Suggulaste Seltsi jure, ja minna tahhan sinno Kättetassuja olla, sest ma ollen keik näinud, mis Laban sinnule on teinud. Minna ollen se Peteli Jummal, kes ennast sulle seäl näitas (§. 178.), kus sinna se Kiwwi-Samba seädsid, ja minnule Tootussi tootasid. Minne nüüd siit Maalt ärra, ja minne taggasi omma Sündimisse-Male!

§. 196. Jakob wöttis Jummala Käsko Römoga kuulda; ta satis Sannumed Raelile ja Leale, ja käskis neid ennese Könnele tulla laggeda Wälja peäle temma Puddo-Lojuste jure. Seäl ta räkis keik nende ette, ja ütles: Ma nään, et teie Issa Silmad ei olle minno wasto nenda kui eile ja enne sedda, et ma kül keige omma Rammo ja Jouga tedda ollen teninud, nenda kui teie teate; agga teie Issa on mind narrida püüdnud ni mitmet wisi, ja minno Palka kül kümmekord teistwisi seädnud; siiski Jummal ei olle temmale Melewalda annud minnule Kurja tehha, egga mo Palka kinnipiddada; waid kui ta ütles: need täppilissed Talled peawad sinnul Palgaks ollema, siis teggid nemmad keik täppilissed, ja kui ta ütles: need lappilissed; siis teggid nemmad keik lappilissed Talled.

§. 197. Ta räkis neile ka ülles, mis Käsko ta Jummalalt olli sanud, seält ärramiñna keige omma Warrandussega (§. 195.) Temma Naesed heitsid temmaga warsi ühte Nousse, ja ütlesid: eks meie olle kui woorad Innimessed ommast Issast arwatud? ta on meie otse ärramünud, ja ikka meie Omma ärrasönud —; keik mis Jummal sinnule on üttelnud, sedda te!

§. 198. Jakobbil juhtus se Önneks, et Laban olli kaunist kaugele Koddunt ärralänud, omma Lambaid nütma. Jakob wöttis siis Kätte, ja panni ommad Lapsed ja ommad Naesed Kammelide Selga (§. 146.), ja satis keik ommad Lojussed, sured ja pissokessed, mis ta ennesele olli joudnud sada Mesopotamia Maal, seält ärra, ja keik omma Warrandust, mis ta ennesele olli kokkopannud, et ta piddi minnema omma Issa Isaaki jure jälle Kanaani-Male (§. 173.). Ja et Rael olli Jakobbilt öppinud, Jehowat, sedda ellawat Jummalat auustama, siis wöttis temma sallaja need Terawi-Kujud ärra, mis temma Issa Laban prukis kui Jummalaid auustada (§. 80.).

§. 199. Nenda Jakob pöggenes, ja keik, mis temmal olli, ja läks ülle Wratti-Jöe (§. 139.), ja sai Rahhoga tulla senni kui jubba Kanaani-Ma Rajale, Kileadi Mä jure; seäl sai Laban neid tagga. Se olli temmale teäda antud kolmandel Päwal pärrast nende ärratullemist, et Jakob olli pöggenend. Warsi wöttis ta ommad Wennad ennese kasa, ja ajas Jakobbit tagga, ja sai tedda nüüd Kätte Kileadi Mäggede jures. Seält ei olleks Laban tedda kül mitte Heaga lasknud emale miñna, kui Jummal ei olleks Unnes Labanile ennast näitnud, ja üttelnud, et ta piddi ennast hoidma, et ta mitte Jakobbiga Rüdo ei saaks.

§. 200. Jakob olli ommad Telgid ûlleslonud ühhe Mâe peâle, kui Laban tedda Kâtte sai; ja Laban omma Wendadega löi omma Telgi ûlles temma wasto ühhe teise Mâe peâle. Seâl tousis nûûd kange Waid Leminne nende seas; Laban ûrles Jakobbile: Miks olled sa sedda teinud, et sa olled mo Südda me ârrawarrastanud, ja mo Tûttrid ârrawinud, nenda kui ollekſid nemmad Mõõga lâbbi Wangi sanud? Miks pârrast olled sa sallaja ârrapõggenend, ja wargsel Wisil minnust ârralâinud, ja ei olle sedda mulle teâda annud, et ma sind ollekſin ârrasaatnud Rõmoga ja Lauludega —, ja sa ei olle mind mitte lasknud minno Lastele Jummalaga jâtta —? Kûl olleks Mlelewald minno Kâes teile Kurja tehha, agga teie Jssa Jummal on eile minnoga râkinud, ja sedda keelnud.

§. 201. Wimaks nimmetas Laban weel sedda: Kui sa nûûd ommeti piddid ârraminnema, et sinnul ni suur Himmo olli omma Jssa Maja järrel, miks pârrast olled sa minno Jummalad warrastannd, (need ollid need Terawi-Kujud §. 198)? Jakob wastas se peâle: Sallaja ollen ma sepârrast ârralâinud, et ma karrsin ja mõtlesin, et sa ehk wahhest ommad Tûttrid minno Kâest piddid ârrarisuma. Agga kelle juresi sa ommad Jummalad leiad, se ârgo jâgo mitte Elusse! Ni julge olli Jakob se peâle, et temma Teâda ühtegi warrastud Asja ta jures ei piddand ollema (§. 191.), sest et ta sedda tõssist ja õiget Jummalat kartis, kes Wargust ja ûllekohtust Asja ei woi sallida. Agga Jakob ei teâdnud

nud mitte, et Rael need Kujud olli warrastand.

§. 202. Laban otsis siis lâbbi Jakobbi Telgi ja Lea Telgi, ja nende kahhe Ümmardaja Silpa ja Pilla Telgi (§. 183.), ja ei leidnud ommad Jummalad mitte. Wimaks tulli temma ka Raeli Telki: agga Rael olli need Terawi-Kujud ârrawõtnud ja omma Kammel Saddula alla pannud, ja istus nende peâl. Laban otsis ja katsus omma Kâttega keik se Telgi lâbbi, ja ei leidnud neid mitte; sest Rael jâi istuma, ja ûtles omma Jssale Ärgo sago so Meel mitte pahhaks, et ma sinno ees ei woi ûllestousta, sest et ma oige terwe ei olle. Nenda Laban otsis ilma-aego, ja ei leidnud mitte ommad Terawi-Kujud, mis ta omma Jummalatteks nimmetas (§. 201.).

§. 203. Siis Jakobbi Wihha süttis põllema, ja ta hakkas kowwaste waidlema Labaniga ja ütles: Mis on mo Ülleastminne, ja mis on mo Pat, et sa mind ni kurjaste olled takkaajanud? Sa olled nûûd keik mo Jssjad ja Riistad Kâttega lâbbikatsunud; mis olled sa leidnud keigest omma Maja Riistadest? Panne se wâlja seie meie Wandade ette, et nemmad meie mollematte wahhel Oigust moistwad! Need kakskümmend Aastad ollen ma sinno jures olnud; so Lambad ja Kitsed ei olle minno Kâe all ârralonud, ja ühtegi Tükki so Karjast polle ma mitte sonud: mis Metsalisteſt olli murtud, sedda ei olle ma mitte so Kâtte tonud, waid minna piddin sedda maksma; ja minno Kâest küssisid sa sedda, mis Päwaajal, ja mis Õse ârrawarrastadi.

§. 204. Nenda käis mo Käsi sinno jures! Päwa-Ajal tahtis Pallaw, ja Öse Külm mind ärrawotta, ja mo Unni läks mo Silmist ärra. Ma ollen seddawisi kakskümmend Aastad olnud so Majas; nelliteistkümmend Aastad ollen ma sind teninud so kahhe Tüttri pärrast, ja kuus Aastad omma Puddo-Lojuste pärrast, ja minno Palka olled sa kül kümmekord teistwisi seädnud. Kui ei olleks minno Issa Jummal mitte mo jures olnud, kül sa olleksid nüüd mind tühjalt ärrasaatnud; agga Jummal on mo Hädda ja mo Kätte-Waewa näinud, ja sind sepärrast eile nominud (§. 200.).

§. 205. Laban tahtis kül weel paljo wasto räkida, agga ta näggi, et ta ei woind eddasi sada, sepärrast ütles ta Jakobbile: Tulle, teme ühte Seädust, minna ja sinna, ja se olgo Tunnistuseks minno ja sinno wahhel! Jakob seädis siis jälle üks suur Kiwwi püsti ülles Sambaks (§. 178.), ja ütles Labani Wendadele: Noppige Kiwwa kokko! ja nemmad kandsid Kiwwa ühtekokko, ja teggid ühhe Kiwwi-Kangru, ja söiwad seäl se Kiwwi-Kangro peäl öige Söbra Wisi.

§. 206. Ja Laban panni se Paiga Nimmi Mitspa, se on, üks Watamisse-ehk Wahtimisse-Paik; sest ta ütles: Kül Jehowa wahhib minno ja sinno wahhel, kui meie teine teise juresi ärra olleme, kui sa mo Tüttrid waewad, ja kui sa Naesi wottad minno Tüttarde körwa! Ükski Inimenne ei olle meie jures, agga wata, Jummal on Tunnistus-Mees minno ja sinno wahhel! Ja siin on se Kiwwi-Kangur ja se Sammas,

mas, need olgo Tunnistuseks, et minna ei tahha selle ülle sinno jure tulla, ja et sinna ei tahha ülle se Kiwwi-Kangru ja ülle se Samba minno jure tulla, Kurja teggema. Abraami Jummal, ja temma Wenna Naori Jummal (§. 139.), moistko Öigust meie wahhele! Jakob tootas seda keik Römoga, ja wandus selle tössise Jummala jures, kedda temma Issa Isaak kartis, ja ohwerdas Ohwrid seäl Mäe peäl se Taewa ja Ma-Jummalale.

§. 207. Teisel Homikul tousis Laban warra ülles, ja jättis Jummalaga omma Tüttardele ja nende Poegadele, ja önnistas neid, ja läks omma Wendadega taggasi omma Kojo. Ja Jakob hakkas ka jälle eddasi minnema omma Teed, ja Jummala Inglid näitasid ennast temmale kui üks suur Söawäe-Hulk, et temma Usk ja Lotus Jummala peäle woiks sada kinnitud: sest temma olli Labanist nüüd kül peäsnud, agga teine Kartus olli temmal weel ees omma Wenna Esawi pärrast, kes täis Wihha olli järrele jänud, kui Jakob omma Wannematte juresi olli ärralänud (§. 172.).

§. 208. Jakob läkkitas sepärrast Käsusid enese eli selle omma Wenna Esawi jure, kes ennast Seiri-Male olli assutand ellama, mis Kanaani-Maast ka Loune pool Otsas olli, Wilisti-Rahwa Ma körwas (§. 154.). Needsammad Käsud ehk wäljaläkkitud Mehhed piddid siis wägga allandikkult Esawiga räkima, ja tedda Jakobbi Issandaks nimmetama, ja Jakobbit temma Sullaseks; ja piddid temmale teäda wi-

ma,

ma, et Jakob siitsadik kui Wodras Labani jures ellanud ja tännini senna wiwinud, agga nüüd taggasi tullemas olleks, ja paljo Härgi ja Eeslid, ja Puddo-Lojussid, ka Sullasid ja Ümmardajaid temmaga; ja ta lasseks omma Issandalt Esawilt sedda pallada, et ta Armo woiks ta Melest leida.

§. 209. Need Kässud käisid seäl, ja tullid jälle taggasi Jakobbi jure ja ütlesid: Meie saime so Wenna Esawi jure, ja temma tulleb so wasto ja nellisadda Meest temmaga. Ni wäggewaks ja rikkaks olli Esaw sanud se Aja sees, kui Jakob ärra olli olnud. Kui Jakob sedda kulis, siis kartis ta wägga ja temmal olli kitsas Kä. Ta jaggas keik omma Rahwas, ja ommad Puddo-Lojussed, ja ommad Weiksed ja Kammelid kahhe Jäusse, ja satis iggaüht Jäggo isse Teed minnema, ja ütles: Kui Esaw tulleb se ühhe Hulga peäle, ja lööb sedda mahha, siis woib ommeti se teine Hulk, ehk Jäggo, mis üllejääb, ärrapeäsda.

§. 210. Agga se keigeparras Nou olli se, et Jakob ennast Palwega allandas Jummala ette, kes temma Kaitsja ikka olli olnud, ja omma Taewa Söa-Wäe Hulga läbbi (§. 207.) weel keik Kurja temmast wois ärrakeelda. Ta lugges nenda: Oh Jehowa! — minna ei olle middagi arwada keikide Heateggemiste wasto, ja keige se Truusse wasto, mis sa minnule omma Sullasele olled teinud! sest omma palja Keppiga ollen ma üle Jordani-Jõe läinud senna-miñnes; ja nüüd (taggasi-tulles) ollen ma kahheks sureks Hulgaks sanud. Oh! peäste mind nüüd ärra mo

mo Wenna-Käest, Esawi Käest, sest minna kardan tedda, et ta tulleb ja mind mahhalööb, ja Emmad Lastega hopis!

§. 211. Ja selsammal Ösel wõttis ta keigest sest, mis ta Kätte sai, monni Tük Lojust, omma Wenna Esawile Andi ja Melehead läkkitada. Mis suur Lojuste-Warrandus Jakobbil on olnud, Labani jurest ärratulles, woib iggaüks sest arwata, et se paljas And agga, mis ta Esawile läkkitas, olli kakssadda Kitse, ja kakskümmend Sikko; kakssadda Emma-Lammast ja kakskümmend Jära; kolmkümmend immetajad Kammelid ja nende Warsad; nellikümmend Lehma ja kümme Wärsi; kakskümmend Emma-Eeslid ja kümme Eesli-Warsa. Need andis ta omma Sullaste Kätte, igga Suggu Kärri issepäinis, ja ütles neile: Minge minno eli, ja jätke Maad igga Karja wahhele.

§. 212. Ja ta käskis sedda essimest, ja ütles: Kui mo Wend Esaw so wasto tulleb, ja sinnult küssib, kelle pärralt sa olled, ja kus sa lähhed, ja kelle pärralt need on, mis sinno ees? Siis ütle: Se on so Sullase Jakobbi And, mis mo Issanda Esawile läkkitakse; ja sinno Sulane Jakob on isse ka meie tagga tullemas. Nenda käskis temma ka sedda teist, ja sedda kolmat, ja keik neid, kes nende Karjade pärrel käisid, ja ütles: Sedda möda peate teie räkima Esawile, kui teie temma jure sate. Ta mõtles seäl jures sedda ja ütles: Ma tahhan katsuda tedda ärralöppitada nende Andidega, mis mo eli käiwad, ja pärrast sedda

sedda tahhan ma ta Silmad nähha sada, ehk ta siis wahhest minnust Luggu peab.

§. 213. Nenda se And läks temma eli, igga Suggu Lojussid issepäinis; ja se peäle wõttis temma weel selsammal Õõl omma kaks Naest ja omma kaks Ümmardajad (§. 183.), ja omma üksteistkümmend Poega (§. 188.), ja satis neid ülle Jakobbi-Jõe ühhest maddalast Kohhast läbbi; ja keik, mis temmal olli, satis ta seält ülle, ja jäi üksi weel järrele. Seäl näitis Jummal ennast temmale immelikkul Wisil ja Innimesse Näul, 1 Mos. 32, 25. 26; ja Jakob olli ni kindel ja julge Uskus, et ta ütles: Ei ma lasse sind mitte ärra, kui sa mind ei õnnista! Ja Jummal õnnistas tedda seäl, ja ütles: So Nimmi ei pea mitte ennam Jakobbiks hütama, waid Israel peab so Nimmi ollema. Sesamma läbbi nimmetati temma Sugguwõssa pärrast sedda Israeli-Rahwas, ehk ka Israeli Lapsed. Ja sesamma Nimmi Israel ei tulle mitte ärraseggada Ismaeli Nimmega, kes Abraami Poeg Hagarist olli (§. 111.).

§. 214. Ja Jakob panni selle Paiga Nimmi Pnuel, se tulleks meie Keeli õõlda Jummala Palle, sest et Jakob ütles: Ma ollen Jummalat Pallest Pallesse näinud, ja minno Hing on peästetud. Ja Pääw tousis, kui Jakob Pnuelist ärra ehk möda läks, ja sest Ajast lonkas ta omma teist Pusa.

§. 215. Nüüd tulli ka Esaw ta wasto, ja need nellisadda Meest temmaga, (§. 209.). Kui Jakob neid näggi, seädis temma omma Naestele igga

igga Emma jure ta ommad Lapsed; ta panni ette Otsa need Ümmardajad Pilla ja Silpa omma Lastega (§. 185. 186.); nende tahha seädis ta Lea ja temma Lapsed (§. 184. 187.), ja keigewimaks Rael ja temma ainus Poeg Josep (§. 188.). Temma isse läks nende eli, ja täis Kartust kummardas temma seitse kord Mani, senni kui ta sai omma Wenna jure. Agaa Jummal olli Esawi Südddant jo pöörnud, ja keik Wihha seält kustutand: Esaw jooksis ta wasto, kui ta omma Wenda näggi, ja hakkas ja heitis temma ümber Kaela, ja nemmad nutsid Römo pärrast mollemad!

§. 216. Kui Esaw need Naesed ja Lapsed näggi, küssis temma; Kes on need, kes so jures ehk kasas on; Jakob ütles: Need on need Lapsed, mis Jummal so Sullasele Armust on annud. Ja Jakob laskis neid liggi tulla, essiti need Ümmardajad ja nende Lapsed, siis Lea ja temma Lapsed, ja pärrast Rael ja Josep: keik need pöddid Korra pärrast liggi tullema, ja Esawit kummardama, ja temma wõttis nende Terwissed wasto.

§. 217. Siis küssis Esaw: Mis sa tahhad keige nende Karjadega, mis minno wasto on tulnud? Jakob ütles: Et ma Armo leiaksin omma Issanda Meles! Esaw wastas: Minnul on neid kül, mo Wend! Pea agga sedda ennesele, mis sul on! Agga Jakob käis wägga temma peäle, ja pallus et ta sedda Andi temma Käest piddi wastowõtma, sepärrast, et Esawil ni hea Meel temmast olnud; ja ütles: Wõtta nüüd minno

minno Onnistus wasto, mis sulle on todud, sest et summal mulle sedda Armust on annud, ja et minnul sest kül on! Siis wõttis Esaw sedda wasto.

§. 218. Esaw pakkus ennast se peäle temma Seltsi, ja tahtis omma Nahwaga ta ees käia; agga Jakob ei tahtnud tedda mitte kaugks uskuda, ja vallus sepärrast wägga wasto, ja ütles: Mo Issand teab, et need Lapsed on wäetimad, ja et mul immetajad Lehmad ja Puddo-Lojuksed Kaela peäl on; kui neid üks ainus Päew lialt aetakse, siis woib keik se Karri ärrasurra. Mo Issand mingo agga omma Sullase eli; ja minna tahhan omma Jouda mõda tasse järrele ajada, nenda kui Karri jouab käia, ja need wätiemad Lapsed ka, senni kui ma tullen omma Issanda jure Seiri-Male. Esaw ütles: Ma tahhan siis sinno jure jätta monned sest Rahwast, mis minno kasas on; agga Jakob ütles: Mis tarwis sedda, kui ma agga Armo leian mo Issanda Meleste!

§. 219. Esaw põras siis selsammal Päwal omma Teed taagasi jälle, senni kui ta sai Seiri-Male, mis pärrast sedda Edomi-Ma nimmitadi, ja temma Suggumõssa hüti Edomi-Rahwas, sepärrast et Esawit ennast olli hakkatud Edomiks nimmetama siis kui ta küssis Jakobbilt rüpada sest punnasest, sest punnasest —, kui ta omma esslmesse-Sündimisse-Õigust temmale müüs (§. 153.) ja punnane on Ebrea-Keeli Edom.

§. 220.

§. 220. Jakob ei töttond koggonist Esawi järrele, ja ei sanud ehk keigel omma Ello-Ajal mitte Seiri-Male; ta läks Pnuelist (§. 214.). nattoke Maad agga eddasi esimest Puhko, seäl leidis ta head Karja-Maad, ja ehhitas ennesele Hone senna, ja omma Weistele teggi ta Majad, ja panni selle Paiga Nimmi Sükkot. Kui ta seäl Tük Aega sai ellanud, siis tulli temma üle Jordani-Jõe (§. 210.) keske Kanaani-Ma sisse jälle, mis temma Sündimisse-Maaks olli arwata. Rahhoga ja hea Terwissega aitas Jummal tedda senna taggasi, nenda kui ta temmale olli tootand, siis kui ta Pöggenemas olli omma Wenna Esawi eest (§. 178.).

§. 221. Weel witis Jakob Aega Tee peäl, ja ei läinud mitte weel omma Issa Isaaki jure, sepärrast et Esawi Ello-Asse seält kaugel ei olnud (§. 208.); ta kallas Jordani Jõest poikiti läbbi Ma minnema Merre pole. Sekemi Linna jures löi ta ommad Telgid ülles, wälja Linna ette, ja ostis selle Linna Üllema, Hamori Käest, se Wälja Ossa, kus ta omma Lager ehk Telgid olli üllesslönud, ennesele Pärris-Platsiks saja Rahha-Tükki eest. Ja ta ehhitas senna ühhe Altari se ellawa Jummalale, kes tedda nl heldeste olli kaitsnud need kakskümmend Aastad wõõral Maal, ja keige temma Tee-Käimiste peäl.

§. 222. Seäl ellas Jakob jälle Tük Aega; ja polnud temmal nüüd ennam karta keddagit, kui ta ommad Lapsed olleksid moistnud Rahho pidada, ja nenda waggalt ja Jummala-kartlikkult

ellada, kui Abraam ja Jsaak, ja nende Jssa Jakob. Agga need saatsid omma Jssale mitto Mele haigust ja Kurwastust. Se essimenne Willetsus sündis temmale ta ainsa Tüttri Tinaga (§. 187.). Se läks wälja selle Ma Tüttrid watama; agga selle Ma Würsti-Hamori Poeg, Sekem Nimmi, näggi tedda, ja wöttis tedda enneše jure, ja naeris tedda ärra. Jakob sai sedda kuulda; agga temma jäi waid, senni kui temma Pojad piddid Kojo tullema, kes temma Lojustega kaugel wäljas ollid.

§. 223. Sekem kahhatses sedda Patto pea, et ta sedda woorast Tüttar-Last olli ärrateotanud; ta armastas tedda wägga, ja melitas tedda, enneše jure jäda, ja pallus omma Jssa, ja ütles: Wötta se Tüttar-Laps minnule Naeseks! Hamor läks wälja Jakobbi jure, selle pärast temmaga räkima. Jakobbi Pojad ollid senni Wäljalt Kojo tulnud, ja ollid sedda kuulda sanud: nende Meel sai ütlematta wägga haigeks se peäle, et nende ainus Odde olli ärranarritud. Hamor tulli siis, ja räkis neile ja ütles: Minno Poja Sekemi Hing armatseb wägga teie Tüttart; andke tedda temmale Naeseks, ja sage Languks meiega! Andke meile ommad Tüttrid, jo wötke endile meie Tüttrid, ja jäge meie jure ellama: sest se Ma on teie ees tühhi, ja lai kül iggapiddi; ellage ja kaupelge seäl sees, ja assutage endid seie.

§. 224. Ja Sekem tulli ka, ja ütles neile: Leian minna Armo teie Melest, siis tahhan ma anda, mis teie ial mulle ütlete; pange mo peäle kül paljo Kasa-Rahha ja Andisid, ma tahhan sedda keik anda; andke teie agga se Tüttar-Laps minnule Naeseks! Siis Jakobbi Pojad wastasid neile sure Kawwalussega, ja ütlesid: Ei meie woi sedda Asja mitte tehha, se olleks meile Teotusseks, sest et teie teist Usko ehk ümberleikamatta ollete; agga kui teie sate nenda kui meie, et teie lassete keik omma Meeste-Rahwast ümberleikata (§. 113.), siis tahhame ommad Tüttrid teile anda, ja teie Tüttrid ennestele wötta, ja teiega ellada, ja ühheks Rahwaks sada; agga kui mitte, siis wöttame omma, Odde ja lähheme ärra.

§. 225. Hamor ja temma Poeg Sekem heitsid warsi siinna Nousse, ja tullid omma Liinna Wärrawa jure, kus Rahwas prukis kokkotulla, ja räkisid omma Liinna-Meestega, ja nimmetasid neile keik sedda. Need ollid ni head, ja wötsid Hamori ja Sekemi Sanna kuulda ja teggid sedda; keik iggaainus, kes selle Liinna-Meeste-Rahwas olli. Se peäle ollekśid Jakobbi Pojad wägga röömsad piddand ollema, et Sekemi Liinna Rahwas nendele sedda Au teggid, ja Sekem nenda omma Patto parrandas; agga neil olli koggonist teine kurri Nou Süddames.

§. 226. Kolmandel Päwal se järrel, kui nemmad teädsid, et need Linna-Rahwas keik Maas ollid, ja Wallo tundsid, siis wötsid kaks Jakobbi Poegadest, Simeon ja Lewi (§. 184.) ommad Mooǵad, ja läksid julgeste siinna Liinna, ja tapsid, keik Meeste-Rahwast ärra, kes seäl Liinnas ollid, ka Hamorit ennast ja temma Poega, sepärrast et ta nende Odde olli teotand; ja wötsid Tina

seält Sekemi Kojast, ja wisid tedda ärra. Siis tullid nemmad surema Abbiga taggasi, ja risusid se Liñna öige paljaks: nemmad wötsid ärra keik nende Lojusseb, sured ja pissokesseb, mis Liñnas ja Liñna Wäljal ollid; ja keik nende wäetimad Lapseb ja nende Naeseb wisid nemmad Wangi, ja risusid ärra keik nende Warrandus, mis iggas Kojas olli.

§. 227. Jakobbil olli se kül Kurwastusseks, kui ta sedda kuulda sai, et temma Pojad ni paljo ilmasüta Werd ollid ärrawallannd; ta nimmetas sedda weel ni mitte kümmend Aastad pärrast omma Surma-Wodi peäl, ja wandus sesamma nende Tö ärra. Suur Kartus tulli ka temma peäle, nende ümberkaudo Liñnade Rahwa pärrast, et need woiksid kokko-kogguda endid temma wasto, ja tedda ja temma Perret hopis mahhalüa, ja Ma peält ärrakautada selle kurja Tö pärrast.

§. 228. Se olleks ka töeste sündinud, kui Jummal ei olleks walwanud Jakobbi üle. Jummal näitas ennast temmale, ja ütles: Minne nüüd siit ärra Peteli Liñna jure (§. 178.), ja jä siñna, ja te seäl üks Altar selle Jummalale, kes ennast sinnule näitas, kui sa omma Wenna Esawi eest pöggenesid (§. 176.). Jakob andis sedda teäda omma Perrele ja keikile, kes temma Seltsis ollid; temma keskis neid ka ärrasata enneste juresi keik Kujud ehk woörad Jummalad, mis monnel nende seas ollid (§. 201.), ja ennast puhhastada, et nemmad woiksid kolbada selle Jummala ette (ütles Jakob) kes mind on wötnud

kuulda mo Ahhastusse-Ajal, ja minno jures on olnud keige se Tee peäl, kus ma käisin. Nemmad andsid siis Jakobbile keik woöra Jummalatte Kujud, mis ial nende Kä ollid, ja temma mattis neid mahha ühhe Tamme alla, Sekemi Liñna jure.

§. 229. Ja nemmad läksid Teele, ja Jummala Hirm tulli nende ümberkaudo Liñnade peäle, et nemmad Jakobbi Poegi takka ei ajanud, kes sedda Mörtsuka ja Rööwli Töö Sekemi Liñnas ollid teinud. Nemmad tullid Rahhoga Lust Liñna jure, mis Jakob olli hakkanud Peteli-Linnaks nimmetama, ja pärrast ka selle Nimme peäle jäi. Se olli Sekemi Liñnast seitse Pennikorma Maad Loune-pool, nenda et Jakob nüüd jo liggimale sennapole hakkas tullema, kus ta Issa Isaak ellas. Oh! kui suur wois Jakobbi Süddame Röom nüüd olla, kui ta omma Naeste ja Lastega, ja ni hulga Perreja Warrandussega senna Paika jure sai, kus ta ennemuiste ükspäini olli magganud, ja üks Kiwwi temmal Pea-Padjaks olnud (§. 176.)! Nüüd wois ta Jummalat seäl kita keige temma Heateggemiste eest.

§. 230. Ta ehhitas senna Jummalale ühhe Altari, ja ohwerdas temmale Tänno-Ohwrid seäl peäl. Ja Jmmal andis ennast Jakobbile seäl jälle nähha, ja önnistas tedda, ja ütles nüüd ueste, et tedda ennam Jakobbiks ei püddand hütama, ja panni temma Nimmi Israel (§. 213.). Ja Jummal kulutas temmale ka ueste keik need Tootusseb, et keik Kanaani Ma ükskord töeste temma Sugguwössa pärralt piddi ollema, nenda

kui ta sedda Abraamile ja Isaakile, ja Jakobbi ennesele enne olli kulutand (§. 177.).

§. 231. Petelist hakkas Jakob ehk Israel minnema Ewrata ehk Petlemma-Linna pole (mis seält jälle kolm Pennikorma ennam Loune pool olli, ja wiis Pennikorma Maad weel Hebroni-Linnast, kus Isaak ellas). Agga kui nemmad Tük-Maad weel Petlemma-Linnast ollid, siis sai Rael omma teise Lapse ehk Poja, nenda kui ta Jummalalt olli pallunud, kui Josep sündis (§. 188.). Se Lapse töi temma ellusalt Ilmale, agga ga ni raske Waewa-ja Walloga, et ta isse seäl jures Hinge heitis. Se olli Jakobbil üks uus ja raske Kurwastus, et temma kallis Rael, kedda ta ni wägga ikka olli armastand, Tee peäl temmal piddi ärrasurrema, enne kui ta temmaga weel omma Wannematte jure sai.

§. 232. Agga et se Jummalast tulli, kes tedda ni mitmet Wisi olli römustand (§. 229.), ja weel mu Heaga wois römustada; siis wöttis ta sedda Risti tassase ja waikse Melega wasto omma taewase Issa Käest. Rael maeti sinnasammusse Petlemma Tee äre, ja Israel panni üks Mälestrusse Sammas püsti temma Haua peäle, mis ni mitme Pölwe Rahwas pärrast sedda weel on näinud. Se Lapse Nimmi panni temma Penjamin, ja se olli Israelil temma kaksteistkümnes ja wiimne Poeg (§. 188.).

§. 233. Seält läks Israel nattoke emale, ja löi ommad Telgid üles Ederi Torni Kohta, kus wägga hea Karja-Ma olli temma Hulga Logustele. Siin teggi temma keigewannem Poeg Ruben

ben sedda Pahhandust, et ta maggas Pilla jures, kes temma Issal enne sedda Naeseks olli olnud (§. 185.). Ja Israel sai sedda kuulda. Oh! kui wägga waewas se temma wagga Süddant, et temma Pojad jo temma Ello-Ajal ni mitmesuggust kurja Töod hakkasid teggema; mis nemmad siis weel wöttaksid tehha (kartis temma), kui ta ükskord isse saaks ärrasurnud!

§. 234. Wimaks tulli temma siis keige ommet Önnistussega, mis Jummal temmale Mesopotamia-Maal olli annud (§. 211.), omma wanna Issa Isaaki jure Hebroni Linna (§. 131.). Selle Linna jure jäi Israel ellama kaua Aego, sest et seäl se Ma-Tük olli, mis Abraam ennesele Pärris-Paigaks ennemuiste olli ostnud Ewroni Käest (§. 136.) Ja se Aeg tulli kätte, et temma Issa Isaaki Ello Päwad löppesid: sadda ja kahhekssakümmend Aastad olli Isaak wanna, kui ta surri, ja temma kaks Poega Esaw ja Israel matsid tedda mahha temma Pärris-Hauda, Makpela Wälja Kopasse (§. 136.).

§. 235. Esaw läks jälle taggasi Seiri Mäggede peäle, ja wöttis keik, mis ta Kanaani-Maal olli joudnud sada, senna ennese kasa; sest nende Warrandus olli ni suur, ja nende Lojusid ni paljo, et mollemad Wennad ei woinud ühheskous ellada, ja se Ma, kus nemmad kui Wöörad sees ellasid, ei suutnud neid kanda. Esawil olli wiis Poega, ja nende Lastest ja Sugguwõssast siggis pärrast üks suur ja wäggew Rahwas seäl Seiri mäggisel Maal, ja need nimmetadi Edomi Rahwas (§. 219.).

§. 236. Jsrael jäi ellama Kanaani Male (§. 234.), senni kui ta wimaks omma Wannadusses ommast Pojast Joseppist kutsuti Egiptusse Male, ja senna ka ärrasurri. Sefamma Josep, Raeli essimenne Poeg (§. 188.), on keige omma Wendade seast keigeennam häid ja kurje Päiwi nähha sanud, sepärrast tulleb temmast nüüd isse ärranis räkida; ja keik mis Jakobbist ehk Jsraelist weel öölda on, se peab sama Joseppi Ello jures üllesnimmetud.

Seitsmes Peatük.

Joseppist.

§. 273.

Josep olli se keigewaggam Jsraeli Poegadest, ja kui ta ommad Wennad näggi wäljas kussagil pahha Töö teggewad, siis nimmetas ta seda omma Jssa ette. Jsrael armastas tedda keige selle pärrast ennam kui omma teisi Poegi; agga sedda ennam wihkasid Joseppit se eest temma Wennad, ja ei woinud head Sannagi temmaga räkida, sest et nende Tö iggakord ei kolband Jssa ette nimmetud sada (§. 233.).

§. 238. Se sündis siis, et Josep Unnes näggi, et ta olleks omma Wendadega Wäljal Wihkusid siddumas, ja temma Wihk tousis püsti ja jäi seisma, ja ta Wendade Wihhud tullid selle ümber, ja kummardasid temma Wilja-Wihho ette. Weel näggi ta ükskord Unnes, et Pääw ja Ku ja üksteistkümmend Tähte kummardasid temma ette. Need Unnenäud räkis ta omma Wendadele; siis hakkasid nemmad tedda hopis wihkama ja kaetsema, ja ütlesid: Kas sinnosuggune peab meile Kunningaks sama, ja meie ülle wallitsema! Ja temma Jssa Meelgi jäi ta peäle pahhaks se wiimse Unnenäo pärrast, ja ütles: Kas minna ja so Emma ja so üksteistkümmend Wenda, peame tullema ja sinno ette kummardama? Ommeti piddas Jsrael sedda Asja Meles, sest et Jummal temmale ka Unnes paljo olli ennemuiste teäda annud (§. 176.).

§. 239. Joseppi Wennad läksid omma Jssa Karjaga kaugele wälja, senni kui Sekemi Liñna jure (§. 221.); agga Josep jäi Kojo omma Jssa jure, ja olli siis seitseteistkümmend Aastad wanna. Monne Aja pärrast tahtis Jsrael teäda sada, kuida temma Poegade Käsi käiks, ja kudda Karjaga Luggu olleks? Ta satis Joseppit senna, sedda järrele kulama, ja temmale Sanumid toma. Josep läks Sekemi pole, ja kui ta neid seäl ennam ei leidnud, otsis temma neid ülles Dotani Liñna jures.

§. 240. Kui nemmad tedda agga kaugelt näggid, ja temma kirjast Kuest tedda tundsid, mis ta Jssa temmale olli lasknud tehha, siis tousis warsi Wihha ta peäle nende Süddamettes, ja ütlesid teine teisele: Seäl tulleb se Unnenäggia! Ja nemmad piddasid Nou tedda ärratappa, ja temma Kehha ühte Auko wissata, ja siis öölda, et üks kurri Ellajas tedda olleks ärrasönud; siis ta Unnenäud peaksid ommeti tühjaks jäma.

§. 241. Sedda ollekſid monned nende ſeaſt ka tõeste teinud, keigeennam Pilla ja Silpa Pojad (§. 185. 186.); agga ta keigewannem Wend Ruben kelas ſedda ärra; ja ütles: ärge wõtke temma Hinge eeſt ärra! wiskage tedda ennemalt ſenna Auko, mis meie üks Pääw näggime, ja ärge wallage ta Werd ärra! Se Nou olli nende keikide Mele pärraſt, ja nemmad tahtſid tedda ſeäl ehk lasta Nälga ſurra. Agga Ruben ütles ſedda ſepärraſt, et ta tahtis tedda ſeält ſallaja jälle wäljatõmmata, ja omma Iſſa jure taggaſi ſata. Se wagga Joſep tulli nende jure, ja ei teädnud Süüd enneſe peäle ühtegi; agga nemmad wõtſid tedda Käſſile; tõmbaſid ta kirjo Kue Seljaſt ärra, ja wiſid, ja laſkſid tedda ſenna kuiwa ſüggawa Augo ſiſſe, mis Ruben neile olli juhhatand.

§. 242. Nemmad istuſid ſe peäle mahha leiba wõtma, ja Ruben ei olnud mitte nende Seltſis. Siis näggid nemmad üks ſuur Kild Ismaeli-Rahwaſt (§. 129.) tullewad, kes omma Kammelitte Selgas Kaupa tõiwad wooralt Maalt, ja ſedda Egiptuſſe-Male piddid wima. Kui Joſeppi Wennad neid näggid, ütles Juda, kes Israeli neljas Poeg olli (§. 184.): mis Kaſſo meil ſeſt on, et meie omma Wenda ärratappame, ja temma Werd kinnimattame; temma on ja meie Wend ja meie Lihha! Lähme ja mũme tedda ärra Ismaeli Rahwa Kätte, ſiis ſame ommeti piſſut Rahhagi temma eeſt!

§. 243. Se Sanna olli nende keikide Meleſt hea; nemmad tõmbaſid Joſeppit ſeält Aukuſt ülles, ja müſid tedda nende Midjani-Ma Kaupmeeste ehk Ismaeli Rahwa Kätte, kahhekümne Hõbbe-Seekli eeſt, ſe olli ni paljo kui wie Wanna-Taalri eeſt, ja need läkſid temmaga eddaſi Egiptuſſe-Male. Ni alwaks ſai ſe wagga Joſep ommaſt Wendadeſt arwatud; agga ſedda kallim olli ta Jummala Meleſt, nenda et temma ſeſamma läbbi pärraſt ſureks Mehheks ſai Egiptuſſe-Maal. Temma olli kül omma Wendi wägga allandikkult pallunud, enneſe peäle hallaſtada, ja tedda lahti lasta, agga nemmad ei wõtnud ſedda kuulda.

§. 244. Ruben, ta wannem Wend, ei teädnud ſeſt Aſjaſt ühtegi: kui teiſed ſaid ärratulnud, läks temma ſiñna Augo jure, Joſeppit ſeält wäljatõmbama, ja Iſſa jure taggaſi ſaatma (§. 241.). Agga kui wägga ehmatas ta ärra, kui ta tedda ſeal ei leidnud; ja kiskus ommad Rided lõhki ſe Kurwaſtuſſe pärraſt, ja kaebas ja otſis tedda! Ta tulli teiſte Wendadele ſedda räkima, ja ütles: Kuhho minna nüüd ſaan, tedda ei olle ennam ſeäl! Need ei pannud ſedda paljo tähhelegi, waid piddaſid neiſt Nou, omma Iſſa ka petta; nemmad tapſid Karja ſeaſt ühhe nore Sikko, ja kaſtſid Joſeppi kirjo Kuub temma Werre ſiſſe; ſedda ſaatſid nemmad nenda werriſelt omma Iſſa Israeli Kätte, ja laſkſiwad öölda: Sedda olleme meie leidnud; tunnista, kas ſe ſo Poja Kuub on, ehk mitte? Nenda liſſaſid nemmad Patto, Patto kõrwa.

§. 245. Israel tundis ſedda peagi, ja ütles: Se on mo Poja Kuub; üks kurri Ellajas on tedda

da ärrasönud, ja Josep on töeste ärramurtud! Temina jäi hopis kurwaks selle ülle, ja wiskas ommad Rided Seljast ärra, ja leinas ja nuttis Joseppi pärrast mitto Aega. Temma teised Pojad tullid omma Aja järrel Kojo, ja püüdsi keik tedda tröstida ja röömsaks tehha; agga temma Kurwastus olli ni suur, et ükski Tröstiminne et aitand, waid ta ütles: Kül ma lähhen leinades omma Poja Joseppi jure Hauda! Need, kes sedda kurja Tööd ollid teinud, piddid nüüd isse näggema omma Issa Waewa ja Hädda, ja et keik nende Tröstimissed sedda Patto ei woind parrandada. Jummal ükst, omma Heldusse läbbi, kinnitas Israeli, et se Kurwastus temmale enne Aega Surma ei saatnud.

§. 246. Need Midjani Kaupmehhed said Joseppiga Egiptusse-Male, mis Kanaani-Maast kaugel kül ärra olli, ja müsid tedda seäl Kunninga Warao üllema Teenrile, Potiwar, Nimmi, kes Kunninga Wahhimeeste Peälik olli. Nenda sa Josep nüüd woora Usso Rahwa Kätte, ühhe woora Ma sisse, ja öigeks Pärris-Sullaseks. Agga temma Jummalakartus ei löppend sepärrast mitte ärra, ja Jummala Arm ja Heldus ei löppend ka temma peält. Jehowa olli Joseppiga (ööldakse), ja hoidis, ja aitas tedda, nenda, et keik Asjad temma Käe all wägga hästi korda läksid.

§. 247. Temma Leiwa-Wannem näggi sedda pea, ja hakkas Joseppit sepärrast armsaks piddama, nenda et ta tedda ennam omma Sullaseks ei arwand, waid ta seädis tedda keige omma

ma Ello-Maja ülle, ja keik, mis temmal olli, andis ta Joseppi Holeks, ja temma Käe alla. Ja Jummal önnistas Potiwari Kodda Joseppi pärrast, nenda et Jummala ehk Jehowa Önnistus olli nähha selgeste keikis Asjus, mis temmal Koddo ehk Wäljas ollid. Sepärrast jättis Potiwar keik Joseppi Murreks, nenda et öeldakse: ta ei teädnud mu ühhegist Asjast omma Majas, kui agga sest Leiwast, mis ta söi.

§. 248. Nenda Joseppil olli siin ehk parrem Pölli, kui keikil temma Wendadel omma Issa jures; agga se löppes äkkitselt ja koggematta. Joseppile olli Jummalast wägga illus Teggomood antud, nenda kui temma Emmal Raelilgi olli olnud (§. 181.): se sai temmale ueks Willetsusseks. Potiwari Abbikasa näggi tedda, ja se teggi temma Silmadele Himmo (§. 25.), et Josep ni illusa Näoga olli: ta sai temmaga ikka tuttawamaks ja hakkas Joseppile räkima, ta peaks ennast temma jure heitma. Josep ehmatas selle peäle wägga ärra, ja ütles temmale: Wata, mo Issand on keik minno Holeks ja mo Käe alla annud, mis temmal ial on; ja ühtegi ep olle minnule keeldud keigest temma Maja-Asjadest, muudkui sinna olled kelatud Asjaks arwata, sepärrast et sa temma Naene olled; ja kuida peaksin minna sedda suurt Kurja ja Patto Jummala wasto teggema!

§. 249. Se jäi sedda Puhko nendasammoti; agga Potiwari Naene panni omma Aega tähhele; ja kui Josep ükskord üksi Tuppa tulli, omma Teggemisi teggema, ja muud Perre-Rahwast kedda-

keddagi Koddo ei olnud, siis ta hakkas temma Kuest kinni, ja ütles: Magga mo jures! Josseppi Melest olli se wägga hirmus Assi; temma ei teädnud muud Nou, kui et ta omma Kuub Seljast mahhalaskis, ja pöggenes isse Uksest wälja Oue, ja se Kuub jäi ta Perremaese Kätte wahhele.

§. 250. Sesamma kurri Innimenne hakkas se peäle waljuste hüüdma, ja suurt Kärra teggema, ja kutsus omma Perre-Rahwast kokko, ja ütles neile, et Josep tedda wäggise tahtnud ärranarrida, ja ennast temma jure heita; agga temma olleks hakkand kissendama, siis olleks ta lönud kartma, ja pöggenend ärra, ja jätnud se Hirmoga omma Kuegi temma jure mahha. Nendasammoti räkis ta ka omma Mehhele, kui se Wäljast Kojo tulli. Ja et se Sü koggonist temma peäle ei piddand langema, siis ta ütles omma Mehhele: Se Ebrea-Sullane, kedda sinna meie jure olled tonud (§. 28.) tahtis sedda minnoga tehha. (Ebrea-Mahheks nimmetati Josseppit sepärrast, et temma Ebrea-Keelt räkis §. 79.)

§. 251. Potiwari Meel sai wägga pahhaks Josseppi peäle, kui ta nisuggust häbbematta Julgust temmast kulis; ja temma Wihha ei annud temmale Aega, sedda Asja parreminne järrele kulata, waid ta laskis tedda warsi Wangi panna, senna Honesse, kus kunninga Wangid kinnipeti. Ni ilmasüta sai Josep sinna.

§. 252. Agga et Jummal iggas Kohtas teab römustada neid, kes tedda kartwad, siis Jummal olli temmaga ka seäl Wangi-Homes, ja laskis

laskis tedda omma Heldust nähha sada: Josep jäi armsaks se Wangide Üllewataja Melest, nenda et ta keik Wangid Josseppi Käe alla andis, ja keik, mis nemmad piddid teggema, laskis ta Josseppit seäda; ja se seädis keik nenda, et sel Üllewatajal ennesel tarwis ei olnud, ühhegi Asja järrel wadata. Seddawisi jäi Josep Wangi-Honesse kaua Aego.

§. 253. Se sündis siis ükskord, et Kunninga üllemast Teenridest kaks Tükki temma wasto eksisid, ja sepärrast Kunninga Kässo peäle Wahhi alla pandi: teine olli Keldri-Teenride-Üllewataja, ja teine olli Kunninga-Paggaratte Üllem. Need pandi Wangide-Üllewataja Korra, kus Josseppi olli, ja jäeti senna mitto Päwa, ja Josep piddi nendele keik murretsema, mis neil tarwis olli. Ühhel Homikul juhtus se, et Josep neid neggi wägga kurwad ollewa; temma kulas neilt järrel, mis Asja pärrast se olleks? Nemmad wastasid, et nemmad mollemad olleksid Unnenägguside näinud, ja et keddagi ei olleks, kes neid neile ärraselletaks! Josep ütles: Selletussed on kül Jummala Kä, agga räkige ommeti, mis teie Unnes ollete näinud?

§. 254. Se üllem Keldri-Tener räkis omma Unnenäggo essiti, ja Josep teggi temmale sedda Selletust, et ta ütles: enne kui kolm Päwa möda sawad, panneb Kunningas sind jälle omma Ammeti peäle, et sa temma Kätte Joma-Karrikast annad, nenda kui ennegi! Agga (ütles temma) pea mind Meles, kui so Käsi hästi käib; ja te mulle, pallun ma, sedda Head, et sa minno pär-

pärrast rägid Kunninga ees, ja mind siit Honest ärrasadaksid; sest ma ollen otse wargsel Wisil Ebrea-Maalt ärratodud; ja siingi polle ma ühtegi Süüd teinud, mikspärrast mind seie Auko on pandud.

§. 255. Se Paggaratte-Üllem räkis siis omma Unnenäggo ka; agga se ei tähhendand mitte ni head Asja; Josep ütles temmale: Enne kui kolm Päwa möda sawad, lasseb Warao sinno Pea Otsast ärralüa, ja sind üllespua, ja Linnud söwad so Lihha sinno pealt ärra. Seddawisi sündis se ka? Kolmandel Päwal se järrel olli Kunninga Sündimisse-Pääw, ja ta teggi Jodud keige omma Teenridele, ja mötles nende peäle ka, kes Wangis ollid; se Paggaratte Üllewataja sai Wöllasse podud, nenda kui Josep temmale olli räkinud, ja se Keldri-Teenride Üllem sai jälle omma Ammeti peäle seätud, nenda kui ennegi.

§. 256. Nüüd olleks temma piddand mötlema Josseppi peäle, ja temma pärrast räkima Kunninga ette, et ta tedda seält lahti sadaks (§. 254.); agga temast ööldakse, ta ei piddand Josseppit Meies, waid unnustas tedda ärra. Nenda jäi Josep ikka weel Wangide Honesse, senni kui Jummal ühte teist Asja juhhutas, et tedda Kunningal ennesel tarwis olli.

§. 257. Se sündis hopis kaks Aastad pärrast sedda Luggu, et Kunningas Warao Unnenäggi, et ta seisis Egiptusse-Ma sure Jõe jures nis Nilusse-Jõeks nimmetakse: seält Jõest nägi temma wäljatullewad seitse Lehma, mis lihhawad ollid, ja illusad peält nähha; need hakkasid söma seäl Jõe äres. Jälle näggi temma teist seitse Lehma wäljatullewad, mis wägga lahiad ollid, ja pahhad peält nähha; ja need seitse lahjad Lehmad söiwad Kunninga Silma ees ärra, need seitse lihhawäd Lehma, ja se ep olnud nendest tundagi, et need teised nende Kohho sisse said.

§. 258. Kunningas ärkas selleſt ülles, ja jäi jälle maggama; ja näggi teistkorda ennamist seddasamma Unnenäggo: ta näggi, et ühheainsama Körre peält seitse Wilja-Pea ülleskaswasid, need ollid jämmedad ja head; ja nende järrel tousid seitse penikest, ja otsekui pallawast Tulest körwetud Pead Ma seest ülles, need nelasid ärra need seitse essimest jämmedad ja täied Wilja-Pead, et neist ühtegi järrele ei jänud.

§. 259. Se peäle ärkas Kunningas jälle ülles, ja need Unnenäud ollid wägga tähtjad temma Meelest; sepärrast tahtis ta hea Melega teäda sada, mis need piddid tähhendama. Temmal ollid siis nisugguſed Kunsti-Mehhed, kes omma tühja Sannadega Kunningast mittokord ollid teädnud petta, ja sepärrast wägga tarjaks arwati: need laskis Kunningas Homiko kokkokutsuda, ja räkis neile ommad Unnenäud, ja nemmad piddid temmale nende Tähhendamist teäde andma. Agga keik nende tühhi Tarkus ja Kawwalus löppes siin ärra, sest se Assi olli Jummalast; ei ükski nendest teädnud need Unnenäud temmale ärraseletada. Selle ülle jäi Kunningas Warao wägga kurwaks.

§. 260. Siis tulli se Keldri-Teenride Üllewataja (§. 254.), ja ütles Kunningale: Tännapääw tulletan minna omma Patto Mele! Se olli se Pat, et ta Joseppit olli ärraunnustand; ja ta räkis Kunninga ette, et temma ja se teine Wang (§. 253.) omma Wangi-Pölwes ollekſid Unnänegguſid näinud, ja et seäl üks noor Ebrea-Mees olnud (§. 250.), kes neile nende Unnenäud ärraſelletand; ja nenda kui temma neid ſelletand, nenda olleks se ſündinud. Kunningas läkkitas warſi Joſeppi järrele, ja nemmad ſaatſid tedda seält Wangide-Auguſt wälja tullema; ja Joſep rokis ja puhhastas ennaſt, ja tulli Kunninga ette.

§. 261. Se Kunningas räkis temmale ſiis' ommad Unnenäud, ja Joſep ütles nende Selletuſt ja Tähhendamiſt, et keik need ſeitſe Asja tähhendakſid ſeitſe Aastad; ja et Jummal wõtnud Kunningale ette näidata, mis temma omma pühha Nou järrel olleks ettewõtnud tehha. Need ſeitſe lihhawad Lehma (ütles ta), ja need ſeitſe jämmedad Wilja-Pead, tähhendawad ſedda, et nende ſeitſme Aasta ſees, mis tullewad, wõttab Jummal Wilja-Kaswamiſt õnnistada, ja wägga rohkeſte Wilja-Warranduſt anda keige Egiptuſſe-Ma ſees; agga need ſeitſe lahjad Lehmad ja ſeitſe penikeſt Wilja-Pead näitawad ſedda, et ſelle järrel tullewad ſeitſe Nälja-Aastad, ja ni kange Nälg, et ſedda endiſt Wilja-Warranduſt ei jä tundagi keige ſe Ma ſees, nenda kui peiſt lahjaſt Lehmadeſt ei olnud tunda, et nemmad need teiſed ſaid omma Kõhto ſõnud (§. 257.).

§. 262.

262. Se rõmuſtas Kunningaſt wägga, et temma ni ſelget Selletuſt kuulda ſai; ja Joſep ütles: Et ſe Unnenäggo Kunningal kakskord on olnud, ſega tähhendakſe ſedda, et ſe Aſſi on Jummalaſt tõeſte ſeätud, ja et Jummal ſedda peab jouab tehha. Ja ta andis Kunningale ſe Nou, ühte moiſtlikko ja tarka Meeſt ennekſele katſuda ſada, kedda ta ſeaks Üllewatajaks keige Egiptuſſe Kunningriki üle; ja iſſe Üllewatajad temma all, keige Ma-Jäggude ſees; et need nende ſeitſme rohke Wilja-Aastade ſees ſedda wiet Oſſa keigeſt Wiljaſt keige ſe Rigi ſees, kokkokoggukſid Linnade ſiſſe, et ſe Toidukſeks woiks olla nende Nälja-Aastade ees, mis pärraſt tullewad.

§. 263. Se Sanna olli Kunninga ja keige temma Teenride Mele pärraſt; ja Kunningas Warao ütles Joſeppile: Et Jummal ſinnule ſedda keik on teäda annud, ſiis ei olle ükſki ni moiſtlik ja tark kui ſinna; ſepärraſt pead ſinna ſe Rigi-Üllewataja ehk Murretſeja ollema, ja keik minno Rigi-Rahwas peawad ſinno Su-Sanna järrele usſinad ollema teggema, mis ſa neid käskid; ja ei muud kui agga omma Au-Järje poleſt tahhan minna ſurem ſind olla! Ja Kunningas teggi temmale ſuurt Au, nenda et ta Sõrmuſſe omma Sõrmeſt wõttis, ja Joſeppi Sõrme panni; ja käskis teäda anda keige omma Rigi-Rahwale, et nemmad Põlweli tedda peakſid auuſtama, ſepärraſt et Kunningas tedda keige Egiptuſſe-Ma üle olleks ſeädnud.

§. 264. Niſugguſt Põlwe andis nüüd Jummal Joſeppile keige ta Willetſuſſe järrel! Kolm-

kümmend Aastad olli temma wanna, kui ta Wangist lahti peäsis, ja Kunningas laskis tedda Naeseks wõtta ühte temma üllema Teenride Tüttardest, Asnat Nimmi. Ja Josep läks Kunninga jurest ärra, ja käis keik Egiptusse Maarrud läbbi, ja teggi keige Liñnade sees Seädussid se Wilja-Koggumisse pärrast. Ja Jummal andis seitse wägga rohked Wilja-Aastad, nenda et igga Iwwast otse Peotäis tulli. Ja Josep panni kokko Wilja Liñnade sisse, ilmaarwamatta paljo, nenda et õõldakse, kui Liiwa Merre äres, ja nenda, et ta issegi ei woinud arwata ennam, kui paljo sedda olli.

§. 265. Temmale sündisid ka kaks Poega selle Aja sees; selle esimesse Nimmi panni temma **Manasse**, ja pärrast selle teise Poja Nimmi **Ewraim**; ja ennam Poegi ei sanud temma ka mitte pärrast sedda.

§. 266. Se peäle tullid need seitse Nälja-Aastad, nenda kui Josep olli üttelnud; ja Nälg olli keige Made sees seäl ümberkaudo, agga Egiptusse-Maal olli Leiba, sest et Rahwas sedda ette olli teädnud. Siiski nende Warrandus löppes pärrast ka Otsa, ja Rahwas tulli Kunningalt Leiba sama. Kunningas juhhatas neid Josepp jure; mis temma neile ütleks, sedda piddid nemmad teggema. Siis Josep teggi keik Wilja Warrandusse-Paikad lahti, ja müüs Egiptusse-Rahwale Wilja; ja se peäle tulli Innemessi otse keigest Mailmast kokko, seält Wilja ostma, sest et Nälg olli Woimust wõtnud keige Made sees.

§. 267

§. 267. Sesamma Nälg olli ka Kanaani-Maal, kus Josseppi Issa ja Wennad ellasid (§. 236.). Kui seäl kuulda sadi, et Egiptusse-Maal Wilja müdi, siis Israel satis kümme ommast Poegadest senna, omma Nahha eest Wilja ostma; ja se keigenorem Poeg Penjamin jäi ta jure Kojo, et temmale mitte ka Willetsust ei juhtuks, nenda kui ennemuiste Josseppile, kes temma teäda ammo jo surnud olli (§. 245.). Need said Egiptusse-Male, ja tullid selle ette, kedda Kunningas omma Rigi-Üllewatajaks olli seädnud, ja kellele ta omma Kele järrel ühte teist Nimme olli annud.

§. 268. Nemmad tullid, ja kummardasid Josseppi ette omma Silmili ja Mani mahha, nenda kui Kunningas olli käskнud tedda auustada (§. 263.). Josep tundis neid warsi, et nemmad temma Wennad ollid, kes tedda wõõra Nahwa Kätte ilma Armota ollid ärramünud (§. 243.), ja temma Mele tullid ta Unnenäud, mis ta nende Kummardamisest olli näinud (§. 238.). Agga nemmad ei tunnud tedda, segga woinud sedda mõtteldagi, et nende müdud Wend seäl ni sure Au sees piddi ollema. Josep teggi ennast ka hopis wõõraks nende wasto, ja räkis ühhe Keleselletaja läbbi nendega wägga kawwaste, ja ütles neid sallajad Ma-Kulajad ehk Pionid ollewa, kes ühhe teise Kunninga Heaks ehk tahhaksid wadata, kus se Ma lahti olleks, et Sõa-Wäega peäseks sisse tullema.

§. 269. Nemmad tunnistasid siis wägga allandikkult temma ette, et nemmad mitte sallajad

Ma-Kulajad ei olleks, waid nemmad ollekſid keik Kanaani-Maalt, ühhe Mehhe Pojad, ja öiged ja truid Mehhed, kes mitte Walskuſt ei prugiks; ja ütleſid: Meid olli kaksteiſtkümmend Wenda; ſe norem on praego weel meie Iſſa jures, ja sedda ühte ei olle ennam ollemas. Joseppil olli ſe wägga Rönuks, kui ta seddawiſi neilt kuulda sai, et ta Iſſa weel Ellus olli, ja et ta ainus lihhane Wend Penjamin ellas. Sedda tahtis temma hea Melega nähha sada.

§. 270. Sepärrast ütles temma neile: Seſt peab tuntama, kas teie selged ollete, kui teie omma noremat Wenda seie sädate; ja enne ei pea teie mitte siit ärraminnema, enne kui temma saab seie tulnud. Läkkitage sepärrast üks enneste seast senna, tedda seie toma, ja teised peawad ni kauaks kinni jäma, et seſt nähha saab, kas teie Könned tössised ja selged on ehk mitte. Ja ta panni neid Wahhi alla kolmeks Päwaks.

§. 271. Selle järrel kutsus ta neid ueste enneſe ette, ja ütles: Kui teie öiged Mehhed ollete, ja mitte Pionid, siis jägo üks teie Wendadest kinni senna Wangi-Honesse, ja teised mingo, ja wigo Wilja Kojo selle Mälja pärrast, mis teie Majades on, ja need togo ſe norem Wend seie minno jure, et teie Könned töeks sawad, ja siis ei pea teie mitte surrema. Sedda pidid nemmad nüüd kül teggema, seſt muido ei peäsnud nemmad seält mitte ärra.

§. 272. Ja nende Pat tulli nende Mele, mis nemmad Joseppiga ennemuiste ollid teinud, ja ütleſid isekeskis omma Keeli: Töeste, meie olleme süallused omma Wenna pärrast, kelle Hinge-Ahhastust meie kül näggime, kui ta meid ni wägga ellandikkult pallus, ja meie ei wõtnud tedda mitte kuulda (§. 243.); sepärrast on keik ſe willetsus ja Kiusamminne nüüd meie peäle tulnud. Ruben ütles neile: Eks minna räkinud teile, ärge tehke temmaga mitte Patto (§. 240.), agga teie ei wõtnud mind mitte kuulda? Wadage, nüüd noutakſe temma Werri tagga!

§. 273. Keik sedda moistis Josep wägga selgeste, mis nemmad nenda Ebrea-Keeli temma kuuldus räkiſid, et ta kül ennast hopis wooraks teggi, nenda et üks Keleſelletaja nende wahhel piddi räkima (§. 268.). Ta pöras ennast ärra nende jureſt, seſt et Nutt temma peäle kippus, kui ta nende Könned kulis. Siis tulli ta jälle nende jure, ja laskis wõtta ühte nende seast, Simeon Nimmi (§. 184.), ja tedda seuti nende Silma ees kinni; ſe piddi jäma Wangiks, senni kui nemmad ſe norema Wennaga temma juri taggaſi tulleksid.

§. 274. Ja temma laskis nende Kottid Wiljaga täita, ja käskis omma Wälja-Andjattele, et nemmad iggaühhele temma Rahha piddid ta Kotti sisse taggaſi pannema, ja neile Tee-Roga kaſa andma Tee peäle. Keik sedda tehti neile, ja nemmad tõſtſid ommad Wilja Kottid omma Eeslide Selga poikiti, nenda kui seäl Maal ſe Pruuk olli, ja hakkaſid Kojo pole minnema. Kui nemmad Omajale said, wõttis üks nende seast omma Kotti-Su lahti, ja leidis omma Rahha, ſe olli temma Kotti-Suusse seutud. Ta räkis

sedda omma Wendadele, ja nemmad ehmatasid keik wägga ärra, nenda, et nende Südda löi wärrisema, ja ütlesid: Mikspärrast on Jummal meile sedda teinud?

§. 275. Nemmad said Kojo, ja räkisid omma Issa Israeli ette, keik mis neile Egiptusse-Maal olli sündinud ja tehtud, ja et üks neist olli piddand Wangiks sinna järrele jäma, senni kui nende norem Wend nende Seltsis sinna lähheks. Ja se sündis, kui nemmad ommad Kottid tühhendasid, siis leiti iggaühhe Nahha, Kukkruga temma Kotti-Suust: se teggi neile ja nende Issale hopis suurt Kartust; ja Israel ütles: Teie tete mind minno Lastest lahti; Josep ei olle ennam; Simeon ei olle ka ennam ollemas; je Penjamini tahhate weel weel ärrawötta: keik se tulleb minno peäle!

§. 276. Ta keigewannem Poeg Ruben astus ta ette ja ütles: Surreta kaks minno Poegadest, kui minna tedda so jure ei to; anna tedda minno Holeks, ja minna toon temma so jure taggasi. Agga Jakob ehk Israel ei woinud sedda kuuldagi, waid ütles: Penjamin ei pea mitte teie kasa minnema; sest temma Wend on jo surnud, ja temma on üksi üllejänud (Naeli Poegadest §. 231.); kui temmale nüüd Willetsus juhtuks selle pikka Tee peäl, siis sadate teie minno hallid Juuksed Murrega Hauda!

§. 277. Nenda se jäi siis essiti; agga Nälg olli kange seäl Maal, ja kussagi ei olnud Wilja sada, kui Egiptusse Maal. Kui nüüd se Willi sai ärrasödud, käskis Israel ommad Pojad jälle

jälle minna seält Wilja ostma. Siis tulli temma neljas Poeg Juda (§. 184.), ja ütles omma Issale: Kui sa meie noremat Wenda meie Seltsi annad, siis tahhame minna sulle seält Leiba ostma; agga kui sa tedda ei tahha meie kasa anda, siis ei lähhe meie mitte sinna, sest se Mees, kes selle ülle on seätüd, ütles meile wägga kindlaste, et meie temma Silmade ette mitte ei piddand sama, kui meie norem Wend meie kasas ei olleks (ja ilma temma teädmatta ei woinud üksi seäl Wilja sada.)

§. 278. Israel ütles: Mikspärrast ollete teie mulle sedda Kurja teinud, et teie selle Mehhele teäda andsite, et teil weel üks Wend olleks? Nemmad wastasid: Se Mees küssis wägga meie Suggulaste ja Seltsi järrele; kas meie Issa weel ellaks; kas meil weel üks Wend olleks? ja meie räkisime sedda ülles, mis tössi olli: kas meie woisime sedda möttelda, et ta meid piddi käskima, meie Wenda senna temma jure tua? Israel ei tahtnud weel mitte, agga se se Nälg sundis neid takka.

§. 279. Siis ütles Juda, kes omma Wendadel Nouandjaks olli olnud, Josseppit ärrannüa (§. 242.): Anna Penjamin meie kasa, siis lähheme senna Wilja toma, et meie Ellusse jäme, ja et sinna isse, ja meie omma wäetima Lastega mitte Nälga ei sure; minna ollen temma eest Käemees; ja minno Käest pead sa tedda noudma: kui ma tedda sinno Kätte taggasi ei to, ja ei sada tedda seie so Silma ette jälle seisma, siis olga ma sinno ees süallune keige omma Ello-Aja!

Seſt kui meie ei olleks ſelle Aſja pärraſt wiwinud, ſiis olleksime jo kakskord joudnud ſe Ajaga ſeäl käija.

§. 280. Se peäle ütles nende Jssa Jsrael: Kui ſe nüüd nenda peab ollema, ſiis mingo teie Wend teie kaſa; ja wötke Kanaani-Ma keigeparemat ja kallimad Kaupa omma Kottide ſisſe, ja wige ſedda ſelle Mehhele Meleheaks; ja wötke kahhewörra Rahha enneste kaſa, et ſe Rahha ka temma Kätte ſaab, mis teie omma Kottide Suus leidſite; ſeſt ehk ſe on koggematta ſündinud. Ja ſe keigewäggewam Jummal andko teile Hallaſtuſt ſelle Mehhe ees, et ta lasſeks teie teine Wend Simeon, ja Penjamin ka, teie Seltſis jälle ärratulla! Agga minna ſaan kül omma Lasteſt lahti, nenda kui ma jo monneſt ollen ilma jänud!

§. 281. Nemmad teggid keik nenda, kui nende Jssa neile räkis, ja hakkaſid minnema, ja Penjamin läks nende Seltſis. Nemmad ſaiwad Egiptuſſe-Male ja tullid Joſeppi ette. Joſep näggi Penjamini, ja ta Südda wärriſes keit ſe Römo pärraſt, nenda et ta ei woinud nendega räkidagi, waid käskis omma Koja-Üllewatajale, et ta neid piddi wima Joſeppi enneſe Majaſſe, ja Lounekſ Roga walmiſtama, et nemmad temma jures ſöökſiwad. Se Maja-Üllewataja läks nendega ſiñna.

§. 282. Agga kui nemmad ſedda näggid, et neid Joſeppi Kotta widi, ſiis löiwad nemmad hopis kartma, ja mötleſid ja ütleſid iſſekeskis, et ſe kül ſelle Rahha pärraſt olleks, mis nemmad eſſimeſſe Korra Aeges omma Kottide ſeeſt ollid jälle leidnud (§. 275.); ſepärraſt astuſid nemmad ſelle Mehhe ette, enne kui nemmad weel ſiſſe läkſid, ja räkiſid temmale wäljas Ukſe ees, et nemmad wimati iggaüks omma Rahha omma Kottide Suuſt ollid leidnud, ja et nemmad ſedda nüüd jälle taggaſi tonud, ja teiſt Rahha ſeäl jures, ueste Leiba oſta; ja ütleſid: Meie ei tea koggoniſt, kes ſedda meie Kottide ſisſe on pannud.

§. 283. Se Koja-Üllewataja ütles: Olge Rahhul ſelle poleſt, ja ärge kartke! Teie Jummal on teile ehk ſallaja Warranduſt teie Kottide ſisſe annud, ſeſt teie Rahha on minno Kätte ſanud. Ja temma töi nende Wangi jänud Wend Simeon nende jure wälja (§. 273.), ja wiis neid, nende Eeslittega, Joſeppi Kotta, ehk Oue ſisſe, ja andis neile Wet endid puhhaſtada, ja nende Eeslittele anti Süa ette. Nemmad puhhaſtaſid ſiis ennaſt, ja ſeädſid ommad Melehead walmis (§. 280.); ja kui Joſep Lounel Kojo tulli, wiſid nemmad temmale need Annid, mis nende Jssa neid olli käſknud kaſa wötta; ja kummardaſid ſeäl jures temma ette Mani, ja palluſid ſedda Heaks wötta!

§. 284. Joſep laskis ſedda nende Käeſt wastowöttai, ja küſſisneilt: Kas teie wanna Jssa, kedda teie räkiſite, on alles Ellus weel, ja kuida temma Käſſi käib? Nemmad ütleſid wägga allandikkult: Sinno Sullaſe, meie Jssa Käſſi käib häſti, ja temma ellab alles! Seäl jures kummardaſid nemmad Peaga, ja heitſid Silmili ta ette mahha. Eks ſiin Joſeppil piddand ta

enne-

ennemuistsed Unnenäud jälle Mele tullema (§. 268)! Temma panni keigeennam omma Emma Poega Penjamini tähhele (§. 231.), ja Küssis: On se teie norem Wend, kedda teie mulle räkisite? ja ütles temmale: Jummal olgo sulle armolinne, mo Poeg!

§. 285. Ennam ta Südda ei kannud üttelda; ta töttas seält ärrra, ja otsis Paika, kus ta saaks nutta, ja läks körwale ühte Kambri, ja nuttis seäl, ja andis Jummalale Taewas Au, kes tedda olli lasknud sedda Päwa nähha sada, et temma Wend Penjamin temma ees seisis. Kui ta ommad Silmad sai kuiwatand, tulli ta jälle Tuppa nende jure, ja käskis Leiba Lauale panna. Sedda pandi ja seäti siis essiti Joseppile issepäinis, sest et temma se keigeüllem olli, ja otse Kunninga Järgminne Au polest (§. 263.); siis temma Wendadele ka issepäinis, ja nende Egiptusse-Ma Meestele, kes seäl piddid söma, jälle issepäinis ehk isse Laua peäle, sepärrast et Egiptusse-Ma Rahwas mitte ei prukinud ühheskous süa Ebrea-Rahwaga, sest et nemmad teist Usko ollid.

§. 286. Kui keik walmistud ja kaetud olli, seädis Josep puhhas ommad Wennad nende Wannadusse järrel istuma; sedda keigewannemat essiti, ja need teised keik sedda möda omma Sündimisse Aastade järrel. Sedda pannid nemmad wägga immeks, kudda se, kes nende arwates üks Egiptusse-Ma Mees olli, sedda oskas tehha! Joseppi Laua peält tösteti Roga ja widi nende ette, ja Penjamini Ossa olli ikka kül

kül wiiskord ennam, kui nende teiste Ossa. Nenda söiwad ja jöiwad nemmad Joseppi Silmade ees; agga se keik olli nende Melest wägga imme Assi.

§. 287. Kui nemmad said sönud, ütles Josep Egiptusse-Keeli omma Koja-Ülllewatajale, ta peaks nende Kottide sisse Wilja täitma, ni paljo, kui nende Eeslid ial sudaksid kanda; ja käskis tedda keik nende Rahha jälle panna nende Kottide sisse (§. 274.), ja peälegi piddi ja pannema Joseppi Hõbbe-Karrikas ehk Peker, kust seest ta prukis jua, selle keigenorema Mehhe Kotti sisse. Keik sedda tehti Joseppi Käsko möda, ilma et nemmad sest teädsid. Ja teisel Homikul, kui Walge sai, sadeti neid minnema, keik nende Eeslittega ja Wiljaga.

§. 288. Nemmad saiwad agga Liñnast wäljalåinud, ja polnud mitte weel kaugele sanud, siis käskis Josep omma Koja-Ülllewatajat, ta piddi neid takkaajama, ja kui ta nende jure saaks, neile ütlema: Mikspärrast tassute teie Kurja Hea eest? Se karrikas, kust seest mo Issand joob, ollete teie kasa wötnud; kurjaste ollete teie sedda teinud! Temma ajas neid takka, ja kui ta neid Tee peäl Kätte sai, räkis ta neile needsammad Sannad.

§. 289. Nende Meel sai otse öiete pahhaks, kui nemmad sedda kuulsid; nemmad ütlesid: Mikspärrast rägib mo Issand seddawisi? Se olleks so Sullastele wägga Teotusseks, kui meie sedda olleksime teinud. Se Rahhagi, mis meie omma Kottide Suust leidsime, töime meie Kanagni-

naani-Maalt taggasi so Kätte jälle; kuida piddime meie siis so Issanda Majast Hõbbedat ehk Kulda warrastama? Sesamma, kelle juresi se meie seast leitakse, se olgo Surmawäärt, ja meie keik tahhame so Pärris-Sullased olla, kui se meie Kä on.

§. 290. Se Takka-Ajaja ütles: Olgo se nenda teie Sannade järrele; se, kelle juresi se Karrikas leitakse, se jägo minnule Sullaseks, agga teie teised peate ilmasüta ollema. Ja nemmad tõstsid warsi keik ommad Kottid omma Eeslitte Seljast mahha, ja iggamees teggi omma Kotti Su lahti, et ta piddi otsima. Ja temma hakkas selle wannema Kottist peäle, ja otsis neil keikil läbbi, senni kui ta sai Penjamini Kotri jure, seält leiti se Karrikas. Se teggi neile hirmust Ehmatust; nemmad kärristasid ommad Rided lõhki, ja ei teädnud, mis nemmad piddid ütlema: ja panniwad iggamees omma Koorm jälle omma Eesli Seiga, ja läksid Linna taggasi.

§. 291. Nemmad tullid Joseppi Kotta, ja langesid temma ette keik omma Silmili mahha. Temma ütles neile: Mis Tö se on, mis teie ollete teinud? Eks teie teädnud, et minnosuggune Mees sedda peab woiks ärraarwata? Juda Süddames olli keigesurem Hirm, sest et temma omma Issale olli tootand, Käemees olla Penjamini eest (§. 279.); temma hakkas sepärrast räkima ja ütles: Mis peame meie omma Issandale ütlema, ehk mis peame meie endid õigeks arwama! Jummal on meie Üllekohhut lasknud meie Kätte

Kätte tulla (§. 272.); wata, meie jäme omma Issandale Pärris-Sullasiks, ni hesti meie, kui se, kelle juresi se Karrikas on leitud!

§. 292. Nüüd kiusus Josep neid keigeraskemalt, ja se olli se wiimne Hirm, mis ta neile teggi nende endise Üllekohto pärrast; ta ütles: Se olleks mulle Teotusseks, kui ma teid keik selle pärrast kinnipeaksin; se Mees üksi, kelle juresi se Karrikas leitud, se peab mulle Sullaseks jäma, agga teie teised, minge Rahhoga omma Issa jure taggasi. Se Sanna käis neil hopis läbbi Süddame, ja sedda hirmsamat Higust ei wolnud ta neile moista, kui sedda, et Penjamin piddi järrele jäma.

§. 293. Juda astus siis temma liggi, ja ütles: Ma pallun, mo Issand, lasse omma Sullast ühte Sanna räkida so Körwade ette, ja ärgo süttigo so Wihha mitte põllemaso Sullase wasto, sest sa olled nenda Kartusse-wäärt kui Warao! Se peäle räkis ta temma ette wägga halledaste keik, mis Waewaga nemmad omma noremat Wenda enneste kasa sanud, sest et nende Issa tedda mitte polnud tahtnud lasta ennese juresi ärraminna (§. 276.), sepärrast et se teine Poeg sest Naesest enne jo Otsa sanud, ja temma arwates kül ärramurtud olleks (§. 245.); ja temma Hing armatseks wägga sedda Last, j. t. S.

§. 294. Ja kui minna (ütles temma) so Sullase, omma Issa jure taggasi tullekssin, ja se norem Wend ei olleks meie Seltsis, siis sünnib se wäeste, et ta surreb, ja et meie, so Sullased, omma Issa hallid Juuksed Murrega Hauda sadame.

dame. Ja minna ollen ennast Käemehheks heitnud temma eest omma Issa jures, nenda et ma ütlesin: Kui minna tedda so jure taggasi ei to, siis olga minna Sualluseks arwata omma Issa ees keige omma Ello-Aja. Ja nüüd pallun malasse mind jäda selle nore Mehhe assemele Sullaseks omma Issandale, et temma omma Wendadega saaks taggasi minna omma Issa jure; ja et minna sedda Kurwastust ja Onnetust ei sa nähha, mis mo Issale juhtub, kui minna ilma temmata peaksin omma Issa jure taggasi minnema.

§. 295. Nüüd ei woinud Josep ennast ennam piddada; ta näggi nende suurt Hinge-Waewa, ja et nemmad omma kurja Tö eest kül jo Hirmo ellid tunda sanud keigeennam Juda, kes keigesurem Süallune nende seas olli olnud, kui Joseppit ärramüdi (§. 242.): sepärrast hüdis ta Egiptusse-Keeli keikide ees, kes ta jures seisid, et iggamees temma jurest piddi wöljaminnema; ja Josep jäi üksi omma Wendadega Tuppa. Siis hakkas ta nutma sure Heälega, nenda et teisid wäljasgi sedda kuulsid; ja ütles neile Ebrea-Keeli: Minna ollen teie Wend Josep; kas mo Issa ellab töeste weel!

§. 296. Temma Wennad ei woinud se peäle Sannagi wastada; nende Hirm läks nüüd weel suremaks, kui nemmad sedda kuulsid, sest nende Patt tulli nüüd keik nende Mele, mis nemmad temmale ja omma wanna Issa Kurwastuseks ollid teinud (§. 243. 244.). Agga Josep kutsus neid liggi, ja ütles: Ma ollen sesamma Josep,

sep, kedda teie ärramüsite; agga ärgo sago nüüd teie Meel pahhaks issekeskis, ja ärge wihhastage teine teise peäle (§. 272.), et mind siis ärramüdi; sest se on teie Ello-Üllespiddamisse pärrast sündinud, ja Jummal on mind otse teie eli seie läkkitanud; sest kaks Aastad on Nälg olnud siin Maal, ja wiis Aastad on weel ees, et ep olle Kündi egga Leikust. Ja teie ei olle mind seie läkkitanud, waid Jummal on mind lasknud teie eli seie sada, et ta minno läbbi teilegi Wilja-Suggu Ma peäl üllejättaks, ja teid Ellus peaks ja ärrapeästaks.

§. 297. Ja nüüd, joudke ja minge minno Issa jure, ja räkige temmale, et nenda ütleb temma Poeg Josep: Jummal on mind keige Egiptusse-Kunningriki ülle ni hästi kui Wallitsejaks pannud; sepärrast tötta minno jure tulla, et sa siin minno liggi olled Koseni-Maal (se olli üks Tük Egiptusse-Maast, mis nenda nimmetadi); seäl pead sa ellama keige omma Poegadeja Poja-Poegadega, ja so Puddo-Lojussed ja so Weiksed, ja keik, mis sul jal on; ma tahhan sind siin toita, ja keik so Perre-Rahwas, ja keik, mis sul on, et sa mitte kehwaks ja Sandiks ei jä omma Perrega, sest sedda Nälga on weel wiis Aastad. Ja üttelge temmale, et teie keikide Silmad mind on näinud, ja et minno Su teile sedda on räkinud; ja nimmetage temma ette keik minno Au siin Egiptusse-Maal, ja keik, mis teie ollete näinud; et temma agga töttaks seie tulla.

§. 298. Siis hakkas ta Penjamini ümber

Kaela ja nuttis, ja terretas keik ommad Wennad öige Wenna-Wisi, ja pärrast sedda räkisid temma Wennad temmaga, ja palluśid temmalt omma Patto andeks. Se Könne sai pea Kunninga ette, et Joseppi Wennad ollid temma jure tulnud, ja se Assi olli hea Kunninga ja keige temma Teenritte Meleśt.

§. 299. Ja Kunningas Warao ütles Josepile, ta piddi laśkma ommad Wennad nende Wilja-Koormad ärrawia Kanaani-Male, ja neile Wankrid ja Hobbośed kaśa andma, et nemmad nendega woikśid omma wanna Jssa, ja ommad Naśed ja wäetimad Lapśed ärratua Egiptusse-Male. Ja päelegi ütles Kunningas: Ma tahhan teile śedda keigeparremat Maad, mis Epistusse-Kunningrikis on, Ellamisse-Paigaks anda, ja söge keigeparremaśt Ma-Wiljaśt; ja teie Silm ärgo armatśego mitte omma Maja-Riisto, ehk muid tühje Asjo ni kaugele weddada, śeśt et se, mis keigeparrem Egiptusse-Maal, peab teie pärralt ollema. Ni helde olli Kunningas nende wasto selle pärraśt, et Josep ni paljo ta Meleśt makśis.

§. 300. Josep kulutas śedda keik omma Wendadele, Kunninga Sanna möda, ja andis neile Wankrid kaśa, ja Tee-Mona Tee peäle; ja iggaühhele andis temma ühhe Üllikonna Rideid, agga Penjamin sai wiis Üllikonda, ja paljo Rahha weel peälegi. Ja omma Jssale läkkitas ta kümne Eesli Selgas keigeparremat Egiptusse-Ma Kaupa ja Warra, ja weel kümne Eesli Selgas Wilja, ja Leiba ja Mona Tee peäle.

Nenda

Nenda śatis ta ommad Wennad minnema, ja ütles neile wimaks śedda head Maenitśuśt; Ärge, rielge ehk tappelge mitte Tee peäl!

§. 301. Seddawisi läkśid nemmad nüüd śure Römoga, śenni kui nemmad śaiwad omma Jssa jure Kanaani-Male (§. 234.), ja töiwad temmale śe koggematta Sannum, et temma ärrakaddunud Poeg Josep weel ellaks, ja et temmal śuur Au ja Wallitśus olleks keige Egiptusse-Ma sees. Se olli Jsraeli Meleśt üks wägga immelinne Assi, nenda et ta śedda esśiti ei woinud koggoniśt mitte uskuda, ja ta Südda löi keik kohmetama se peäle. Agga kui ta näggi need Wankrid, ja keik muud Kaupa, mis Josep olli läkkitand, śiis ta Waim hakkas otse jälle ellama, ja ütles śure Römoga: Seśt on kül, et mo Poeg Josep weel ellab! ma tahhan minna, ja tedda nähha śada, enne kui ma śurren!

§. 302. Jsrael läks śiis Teele, keige omma Laste- ja Perrega, ja keige omma Lojuste- ja Warrandusśega. Ja kui ta śai Beersaba-Linna jure, kus Kanaani-Ma pea hakkas löppema (§. 130.), ohwerdas temma seäl Ohwrid se ellawa Jummalale; ja Jummal wätus heldeste temma Ohwri peäle (§. 42.) ja wöttis ta Palwed kuulda, nenda et Jummal ennaśt temmale Ośe ühhes Näggemisśes näitas, ja ütles, et ta ei peaks mitte kartma Egiptusse Male minnes, śeśt et Jummal Tee peäl ja seäl wööral Maal temma Katisja tahhaks olla, ja temma Lapśed ja Suggusöśśa seäl śureks Rahwaks tehha, ja neid jälle ükskord Kanaani-Male taggaśi śata;

ja Josep piddi omma Kät temma Silmade peäle pannema, kui ta Surma-Tund tulleks.

§. 303. Seält hakkasid nemmad minnema nende Made sisse, mis Kanaani- ja Egiptusse-Ma wahhel ollid; seäl olli essiti Edomi-ehk Seiri-Ma (§. 219.) ja siis Arabia kiwwine Ma. Israel isse ja keik, mis wäetimad Lapsed ollid, ja temma Poegade Naesed, widi nende Wankritte peäl, mis Egiptusse Kunningas olli nende järrel läkkitand, neid ärratoma; ja keik nende Lojused, sured ja pissokesed aeti körwasja järrele, ja keik nende Warra, mis nemmad Kanaani-Maal ollid joudnud sada, olli neil kasas. Seddawisi läksid nemmad keige se pikka Tee eddasi Egiptusse-Ma pole, sest Beersaba-Linnast olli weel peäle nellikümmend Pennikorma Maad senna Paika, kuhho nemmad piddid sama ellama.

§. 304. Neid olli nüüd jo üks kaunis Hulk Innimessi, nenda kui Jummal Abraami, Isaaki- ja Jakobbile olli tootand, et nende Suggu wägga rohkeste piddi siggima, ja neid ni paljo sama, kui Tähta Taewas, ja kui Liiwa-Pörmo Merre äres (§. 176. 126): se Hakkatus sellest olli nendel Käes, sest Jakobbi ehk Israeli Lapsi ja Laste Lapsi olli jubba kuuskümmend ja kuus Hinge, kes temmaga ollid Egiptusse-Male tullemas; ja kui temma isse, ja Josep omma kahhe Pojaga (§. 265.) senna jure arwata, siis olli neid täis seitsekümmend; ilma mis keik temma Poegade Naesed, ja monne Poja-Poja Naesed, ja mu Perre, weel ollid.

§. 305.

§. 305. Kui nemmad liggimale said Egiptusse-Ma pole, siis Israeli neljas Poeg Juda, läkkitadi eli Josseppi jure, tedda palluma, et ta neid lasseks juhhatada Koseni-Male (§. 297.); Josep teggi sedda, ja laskis Hobbosed panna omma Tölla ette, ja läks omma Issa Israeli wasto Koseni-Male, mis üks Tük Egiptusse-Kuningrikist olli wasto Arabia Maad. Se Röom olli ütlematta suur, kui nemmad teine teist seäl essimest korda jälle nähha said; nemmad hakkasid teine teise ümber Kaela, ja nutsid selge Römo pärrast, et Jummal neid sedda Päwa weel olli lasknud nähha sada, ja andsid Jummalale Au ja Kitust se-est. Ja Israel ütles omma Poja Josseppile: Nüüd tahhan ma hea Melega surra, et mo Silmad sind on nähha sanud, et sa alles Ellus olled!

§. 306. Josep heädis neid siis sinna ellama, ja öppetas omma Wendi, kudda nemmad piddid räkima, kui Kunningas neid ennese ette lasseks kutsuda; nemmad piddid ütlema, et nemmad Karjatsed ollekssid omma Ammeti polest, nenda kui nende Wannemadgi enne neid; siis jättaks Kunningas neid senna Rahho sees ja issepäinis ellama, ja ei wöttaks neist keddagi omma Teenriks seäda, sepärrast et Karjatsed ühhed alwad Innimessed ollid Egiptusse-Rahwa Melest, sest neil olli wägga hea Wilja-Ma, sepärrast ollid nemmad ennamist keik Pöllo-Mehhed; agga Kanaani-Maal olli sel Ajal ennamist selge Karja-Ma (§. 84.), ja se arwati keigeülle-

maks Mehheks, kel paljo Lojussid ja surev Karjad ollid (§. 158.).

§. 307. Se peäle läks Josep jälle taggasi, Kunningale sedda teäda wima, et ta Issa ja Wennad keige omma Laste-ja Warra-ja Perrega ollid tulnud Egiptusse-Rigi Najale; ja ta wõttis wiis Meest omma Wendadest, kes keigepriskemad ollid peält nähha, enneše kasa, ja panni neid Kunninga ette seisma. Ja Kunningas Warao küssis neilt, mis nende Ammet ja Pruuk olleks? ja nemmad räkisid nenda, kui Josep neid olli õppetand, et nemmad Karjatsed ollekšid nenda kui nende Wannemadgi olnud; ja räkisid Kunninga ette, et nemmad ollekšid tulnud kui Woõrad ellama Egiptusse-Male, sest et Kanaani-Maal wägga suur Nälg olleks, ja ühtegi Weiste-Sõmaaega nende Karjale; ja pallusid, et Kunningas neid lasseks ellada Koseni-Maal.

§. 308. Kunningas ütles Joseppile: Keik Egiptusse-Ma on sinno Seädusse all; sada omma Issa ja Wennad keigeparrema Ma-Kohta ellama; ellago nemmad Koseni-Maal! Ja kui sa tead, et nende seas wahwad ehk kolbawad Mehhed on, siis panne neid minno Lojuste Üllewatajaks. Nemmad tännasid Kunningast, ja läksid ärra, ja ei ükski neist himmustand Kunninga Karjane olla, egga temma Tenistusšesse heita: sest se läbbi ollekšid nemmad woinud Egiptusse-Ma Rahwaga wägga ärraseggatud sada, ja Jummala Tahtmisse järrel piddid nemmad üks isse Rahwas jäma.

§. 309. Josep tõi ka ükskord omma wanna Issa

Issa Israel Kunninga ette, et Kunningas tedda piddi nähha sama. Ja Israel tännas Kunningast keige se Hea eest, mis ta temmale ja ta Perrele olli lubbanud, ja sowis temmale se eest Onne ja Õnnistust selt ellawalt Jummalalt. Ja Kunningas Warao küssis temmalt, kas temma Ello-Aasta Päiwi paljo olleks, ehk kui wanna ta olleks? Israel ütles: Neid Ello-Päiwi, mis minna siin Ma peäl kui Woõras ollen ellanud, on sadda ja kolmkümmend Aastad! Pissut ja kurjad on mo Ello-Aastade Päwad olnud, ja ei sa mitte mo Wannematte Ello-Päwade liggi, mis nemmad kui Woõrad siin Ma peäl on ellanud (§. 79.). Ja ta õnnistas jälle Kunningast, ja läks temma jurest ärra, sinna, kuhho Josep neid olli seädnud ellama (§. 305.)

§. 310. Ja Josep toitis omma Issa ja ommad Wennad, ja keik omma Issa Perre, se Nälja-Ajal Leiwaga; iggaühhele andis ta sedda mõda, kui temmal Perret ja wäetimaid Lapsi olli. Ja se Nälg läks ikka kangemaks, nenda et Egiptusse-Ma Rahwal nende Rahha otsa lõppes; keik olli se Kunninga kätte sanud Joseppi läbbi; nemmad tõiwad siis ommad Hobbosed ja Eeslid, ja Puddolojussed ja Weikšed, keik Joseppile, sest et nemmad neid ommeti ei joudnud toita, ja pallusid temmalt nende eest Wilja ja Leiba. Josep wõttis keik wasto ja andis neile, Wilja.

§. 311. Kui se Kaup ka hakkas lõppema, et neil ennam Lojussid ei olnud, siis tullid Egiptusse-Rahwas Joseppi jure, ja andsid isseennast ja

ommad Maad Kunningale pärrisseks; sest sealtsadik ollid nemmad Prii-Rahwas olnud: ja se eest toitis Josep neid keik nende Nälja-Aastade sees, mis weel ees ollid, ja seädis neid nüüd ellama Liinade sisse, ja kuhho ta ial tahtis, ühhest Ma-Otsast teise Ossa. Temma andis neile Wilja Leiwaks ja Seemneks, ja teggi sedda Seädust Egiptusse-Maal, et keigest Wiljast, mis selle Rigi-Rahwal ial kaswaks nende Made pealt, peaks nelli Ossa nende enneste pärralt ollema, ja wies Ossa Kunningale sama. Ja se jäi Seäduseks pärrast sedda Egiptusse-Maal kaua Aego, et wies Ossa keigest Wiljast Kunningale makseti.

§. 312. Agga Preestride-Maad (sõldakse) ei ostnud Josep mitte Kunninga Pärris-Madeks, sest et neile nende Ossa Wilja Kunninga Käest muido anti, ja selleşt ellasid ja söiwad nemmad se Nälja-Aeges; sepärrast ei olnud neil tarwis omma Toidusse eest ommad Maad ärramüa. Sest Egiptusse-Rahwas ei teninud kül mitte sedda tössist ellawat Jummalat, waid auustasid neidsugguşi Asjo Jummala-Wisi, mis muist Innimeste Rummalusse ja teiste Kawwalusse läbbi ollid hakkatud Jummalatteks nimmetama; siiski ollid neil Murretsejad ja Seädjad seäl jures, kes keik nende Jummalatte-Teništust piddid õiget Wisi üllespiddama, ja need nimmetadi Preestrid. Ja et nemmad nende Usso järrel ka Jummalatte-Teenrid ollid, ja Kunninga ja kejkide eest omma Jummalaid piddid palluma ja neile ohwerdama, siis nemmad

mad saiwad omma Ossa ja Toidust ilma Maksota Kunninga Käest, ja nende Maad jäid prii sest wiendama Ossa Maksust, mis teiste Pärris-Made peäle seäti (§. 311.).

§. 313. Josseppi Issa Israel ellas Egiptusse-Rikis Koseni-Maal weel seitseteistkümmend Aastad; ja temma Lapsed assutasid endid senna wägga hästi, ja siggisid nenda, et neid se Aja sees jo õiete paljo sai (§. 127.). Kui ta siis omma Ello-Päwade Ots arwas liggi joudwa, laskis ta Josseppit ennese jure kutsuda, ja pallus tedda ja ütles: Kui ma ollen Armo leidnud so Meleşt, siis näita mulle sedda Heldust ja Truust üllee, ja ärra matta mind, pallun ma, mitte Egiptusse-Male mahha, sest ma tahhan omma Wannematte jures maggada Kanaani-Maal; nende Hauda pead sa mind matma! Josep tootas sedda temmale kindlaste ja Wandega, ja läks jälle taggasi Kunninga Liinna.

§. 314. Pärrast sedda tulli Israelil temma õige Surma Haigus; se sadeti Josseppile teäda, ja Josep tulli omma Issa jälle watama, ja tõi ommad mollemad Pojad Ewraim ja Manasse ennese kasa (§. 265.). Se römustas Israeli nenda, et ta kerkitas ommast Haigusşest, ja istus üllee omma Wodi peäl, ja räkis Josseppile keik Jummala Näitamisşed, ja need Tootusşed, et temma Lapsed piddid hulgaks Rahwaks sama, ja et Kanaani-Ma nende pärralt üksköord peaks ollema (§. 176.); ta nimmetas ka sedda üllee, et Josseppi Emma Rael temmale Tee peäle olli ärrasurnud, kui ta Mesopotamia-Maalt olli

tulnud Kanaani-Male (§. 231.), ja et ta tedda sinnasammasse matnud Petlemma Tee åre (§. 232.).

§. 315. Ja et Joseppil üks Tunnistus sest piddi ollema, et ta Issa tedda keigeennam armastand ta Wendade seast, ja Rael wägga kallis ta Melest olnud, siis ütles Israel temmale: Sinno kaks Poega Ewraim ja Manasse, mis sulle on sündinud Egiptusse-Maal, enne kui minna seie so jure tullin, peawad minno pärralt ollema, (ehk minno Poegadeks arwatama) nenda kui Ruben ja Simeon (§. 184.), ja mo teised Pojad. Agga se Suggawössa, mis sa pärrast sedda ehk weel woid sada, peab so ennese pärralt ollema, ja neid peab nende Wendade Nimme pärrast nimmetadama nende Pärris-Osas.

§. 316. Se läbbi sündis se, kui pärrast sedda Israeli-Laste Suggu-Arrud üllesarwati, Israeli Poegade Nimmede järrele, et nende seas mitte ei nimmetud Joseppi Suggu-Arro (se olleks agga üks ainus olnud); waid selle Assemel nimmetadi Ewraimi Suggo-Arro, ja Manasse Suggo-Arro, nenda et need kahhe eest ollid. Ja Israel önnistas Joseppi mollemad Pojad, ja seädis omma Önnistamisse-Sannades se norem Wend wannema ette, sepärrast et sest noremast Wennast, ehk Ewraimist, piddi surem Hulk Rahwast tullema, kui sest wannemast Wennast.

§. 317. Se peäle kutsus Israel ehk Jakob keik ommad Pojad kokko, ja ütles: Tulge kokko Jakobbi Pojad, ja kuulge omma Issa Israeli (§. 229.)! Ma tahhan teile teäda anda, mis

mis teile wiimsil Päiwil peab sündima! Ta hakkas Rubenist peäle, ja ütles: Ruben, sinna olled mo essimenne Poeg! mo Rammo, ja minno essimenne Joud; se keigeüllem Körgusses, ja se keigeüllem Tuggewusses! Agga sa ei peamitte keigeüllemaks jäma, sest sa olled omma Issa Wodi peäle läinud, ja olled sedda ürrateotanud! Se olli sesamma Pahhandus, mis ta omma Issa ühhe Naesega, Pilla Nimmi, olli teinud (§. 233.).

§. 318. Rubeni Järgmissed olled Simeon ja Lewi: need ollid needsammad, kes omma Detina pärrast ollid sedda Mörtsuka-Tööd Sekemi-Linnas teinud (§. 226.). Nende üllekohtust Wihhawandus Israel ärra, ja ütles: Minno Hing ärgo sago mitte nende sallaja Nousse, ja minno Au ärgo sago nende Seltsiga ühte! Arranetud olgo nende Wihha, et ta ni tuggew olnud! ja nende hirmus Wihha, et ta ni kange olnud! Ma tahhan neid ärrajaggada Jakobbi sekka, ja neid laijale pillada Israeli sekka! Se sai Lewi Suggawössa polest öige selgeste töeks pärrast sedda, et neid ärrajaggati teiste Israeli-Laste Suggu-Arrude sekka.

§. 319. Siis önnistas ta Judat omma neljat Poega, ja ütles: Juda, sinna olled se, kedda so Wennad peawad kiitma; sinno Käsi peab ollema so Waenlaste Kaela peäl, ja sinno ette peawad so Issa Pojad kummardama! — sinnust peab se Silo ehk Rahho-Saatja tullema, ja selle Sanna wötwad Rahwas kuulda. Need Sannad tähhendasid sedda, et Juda Suggust

guſt piddi ſe Önnistreggia Jlmale todama, kes essimeste Jnnimestele jo Paradisi-Aedes olli tootud (§. 31.)

§. 320. Seddawisi nimmetas Jsrael keik omma kaksteistkümmend Poega Nimme pärraſt, ja kulutas neile ette paljo tullewaid Asjo nende Ello-Põlwe ja Wiside poleſt, nenda kui Jummala Waim temmale sedda teäda andis, ja önnistas iggaüht isse Önnistamisſega. Temma nimmetas essiti Lea kuus Poega, need ollid Ruben ja Simeon, Lewi ja Juda (§. 184.), ja Jſaskar ja Sebulon (§. 187.); siis nimmetas ja önnistas ta Pilla ja Silpa Pojad, need ollid Dan ja Nawtali (§. 185.), ja Kad ja Aſer (§. 186.), ja keigewimaks Raeli Pojad, need ollid Joſep (§. 188.) ja Penjamin (§. 132.). Keigeennam sowis'ta Head omma armſa Joſeppile, ja ütles: Ön tulgo sulle sinno Jssa Jummalaſt, kes sind aitab, ja seſt Keigekörgemaſt, kes sind önnistab, mitme Önnistamisſega Taewaſt üllewelt ja mitme Önnistamisſega, mis alt Ma seeſt tulleb, j. t. S.

§. 321. Kui ta neid keik sai önnistand, siis räkis ta neile keikile sedda, mis ta Joſeppile issepäinis jo enne olli räkinud (§. 313.), ja käskis neid', et nemmad temma Kehha piddid saatma hingama ta Wannematte jure Kanaani-Male; selle Kopa sisse, mis Makpela Wäljal olli, mis temma Jssa-Jssa Abraam olli ostnud se Hetti-Mehhe Ewroni Käeſt ennesele Pärris-Hauaks (§. 136.), ſiinna sisse piddid nemmad tedda matma, seſt ſiinna (ütles ta) on nemmad matnud

matnud Abraami (§. 148.) ja temma Naene Sara; ſiinna on maetud minno Jssa Jſaak (§. 234.) ja temma Naene Rebekka, ja senna ollen minna ka Lea matnud.

§. 322. Kui ta sedda Käsko omma Poegadele sai annud, siis (öeldakse) panni ta ommad Jallad kokko Wodisse ja heitis Hinge. Rahhoga läks temma siit Jlmaſt ärra, seſt se Lotus olli kindel ta Süddames, et temmal seäl parrem ja önsam Ello olleks walmistud Jummala jures; sepärraſt hüdis ta keske omma Poegade Önnistamisse wahhel Jummala pole: Jehowa, ma otan sinno Önnistust! Seddasuguſt Kasso sadab Jummalakartus ühhe wagga Jnnimesſele jo siin Mailmas, et ta mitte Surma-Kibbedatgi ei karda, waid rahholisse Süddamega sedda Tundi otab, kui Jummal tedda keigeſt Häddaſt ärrapeästab, ja üllemat Ello annab Taewarikis (§. 150.).

§. 323. Joſep kurwastas keigeennam omma Jssa Surma pärraſt, seſt et ta Jssa tedda ni wägga olli armastand (§. 237. 315.); ta heitis omma surnud Jssa Palla peäle, ja nuttis temma peäl, ja andis temmale Suud. Ja Egiptusse-Kunninga Rahwasgi piddasid temma pärraſt suurt Leino seitsekümmend Päwa. Ja Joſep laskis, Egiptusse-Ma Pruki järrel, sedda surnud Kehha kalli Rohtudega salwida ehk woida, et se ei piddand hakkama ärramäddanema selle pikka Tee peäl, mis neil ees olli, tedda Kanaani-Male wia. Ja Kunninga-Arstid salwisid sedda Kehha nellikümmend Päwa; se

olli

olli se seätud Aeg, mis neil nisugguse Asja jures ikka ärrakullus, kui se Tõ piddi kolbama.

§. 324. Kui need Salwimisse ja Leinamisse-Päwad keik mõda said, püdis Josep hea Wisiga Kunningalt Lubba sada, omma Issa surnud Kehha Kanaani-Male wia. Temma räkis sepärast Kunninga Pärre-Rahwa ette, et ta Issa tedda pannud wanduma se peäle, et ta temma Kehha sinna Hauda peaks matma, mis ta isse ennesele walmis teinud Kanaani-Maal; nemmad piddid sedda Kunninga ette nimmetama, ja palluma, kas Kunningas temmale Lubba wõttaks ahda, senna minna, omma Issa mahhamatta. Nemmad teggid sedda, ja Kunningas Warao laskis Josep enese ette tulla, ja ütles: Minne senna, ja matta omma Issa mahha, nenda kui ta sind on pannud wanduma.

§. 325. Siis walmistas Josep keik, senna minna; ja keik temma Perre, ja temma Wennad, ja ta Issa Perre läksid temma kasa, agga ommad wäetimad Lapsed, ja ommad Lojuste-Karjad jätsid nemmad Koseni-Male (§. 308.); ja keik Warao Teenrid, ja temma Perre-Üllemad, ja keik Egiptusse-Ma Wannemad läksid ka Joseppi Seltsis, ja paljo Wankrid ja Rüütlid nendega, nenda et neid olli õiete kui üks suur Sõawäe Hulk. Seddawisi hakkasid nemmad se surnud Kehhaga minnema.

§. 326. Ja nemmad ei läinud mitte sedda otsekohhe Teed Kanaani-Ma pole, mis Koseni-Maalt kohhe Idda pole minna, ei olleks täis poolsadda Pennikormagi olnud; ja sedda Teed olli

olli ka Israel ennemuiste tulnud keige omma Perre-ja Warrandussega, Beersaba Linna kaudo (§. 302.); waid nemmad läksid ennam Homiko-poolt Ringi, ümber Edomi-Ma (§. 303.), nenda et neil olli rohkeste kuuskümmend Pennikorma käija, enne kui nemmad üle Jordani-Jõe kallasid poikiti Ohto pole Kanaani-Ma sisse (§. 220.), ja seält olli neil weel kümme Pennikorma Maad, poolwilto taggasi minna Hebroni-Linna jure, kus Israeli Pärris-Haud liggi olli.

§. 327. Jordani Jõe äres seädis Josep omma Issa pärast jälle Leinamist seitse Päwa (§. 323.), ja nemmad piddasid keik seäl suurt ja rasket Kaebdust, nenda et Kanaani-Ma Rahwas, kes sedda Leinamist seäl näggid, sedda Paika Egiptusse Rahwa Leinamisse-Paigaks pärast nimmetasid. Ja kui need Päwad mõda said, läksid nemmad jälle eddasi, senni kui siinna, kus se Matmisse-Paik olli; ja Israeli Pojad teggid nenda, kui nende Issa neid olli käsknud, ja matsid tedda temma Wannematte Pärris-Hauda Makpela Wälja Kopasse (§. 321.) sure Auga mahha. Ja Josep ja temma Wennad, ja keik need, kes temma Seltsis ollid kasa tulnud, läksid jälle taggasi Epiptusse-Male, iggaüks omma Paika.

§. 328. Joseppi Wendadest ollid temmale monned kül Kurja teinud, temma norel Põlwel, kui nemmad tedda Augo sisse toppisid (§. 241), ja tedda pärast wõõra Rahwa Kätte ärramüsid (§. 243.); sepärast kartsid nemmad, kui

nende

nende Issa sai ärrasurnud, et Josep ehk wahhest lasseks neid nüüd omma Wihha tunda, ja maksaks sedda Kurja raskeste nende Kätte, mis nemmad temmale siis ollid teinud. Omma enneste Teggudest ei woinud nemmad ühtegi Head temma ette kita, sepärrast piddasid nemmad Nou ühheskous, ja lootsid, et temma Issa Sanna ehk keigeennemalt ta jures mooduks.

§. 329. Nemmad lasksid Joseppile öölda: So Issa käskis meid enne kui ta surre, ja ütles: Nenda peate teie Joseppile räkima: Anna, pallun ma, omma Wendade Ülleastmist ja Patto andeks, et nemmad sulle on Kurja teinud! Ja nüüd pallume meie, anna omma Issa Jummala Sullastele nende Ülleastmist andeks! Se wagga Josep nuttis, kui sedda temma ette räkiti; ta olli sedda ja omma andeks annud, ja peälegi Jummalat se eest tännanud, kes sedda nenda olli juhhutand.

§. 330. Ta Wennad tullid ka isse ta jure, ja heitsid temma ette mahha (§. 238.), ja ütlesid: Wata, meie jäme sinnule Sullasiks, omma Ekssituste pärrast. Agga Josep käskis neid üllestousta, ja ütles: Kas minna ollen Jummal ehk Jummala Asemel? Teie mõtlesite kül minnule Kurja tehha, agga Jummal mõtles sedda Heaks, et ta teeks nenda, kui tännapääw nähha on, et ta se läbbi palju Rahwast Ellus peaks. Ja nüüd, ärge kartke mitte; ma tahhan teid ja teie wäetimad Lapsed toita. Ja temma tröstis neid, ja räkis nendega lahkeste ja nende Mele pärrast.

§. 331. Nenda jäid Israeli Lapsed ja Perre keik

keik Egiptusse-Male ellama, ja Josep murretses nende eest; ja, et temma paljo maksis Kunninga jures (§. 299.) ja sure Au sees olli (§. 263.), siis püdis ta keik, mis sündis, nenda seäda, et se neile mitme Põlwe-Rahwa peäle woiks Heaks tulla. Ja Jummal laskis neid seäl siggida ja paljo sada, nenda et Joseppi näggi jo omma Poegadest kolmandamas Põlwes Lapsi, et ta kül üks Israeli keigenoremast Poegadest olli (§. 188.), ja mitte kaueminne ei ellanud kui sadda ja kümme Aastad: nenda Innimeste Ello-Aeg jäi nüüd jo ikka lühhemaks (§. 309.).

§. 332. Enne kui Josep surri, räkis ta omma Wendadele sedda, mis Jummal nende Wannemattele olli kulutand, et Israeli Lapsed üks kord piddid Kanaani-Ma Pärriad ollema (§. 177.), ja ütles: Minna surren ärra, agga Jummal tulleb teile Woóraks, ja wiib teid siit Maalt ülles siña Male, mis ta Abraami- ja Isaaki- ja Jakobbile kalli Wandega tootand; ja siis peate teie minno Luud siit ärrawima Kanaani-Male, minno Wannematte Pärris-Haua sisse. Ja Josep panni neid wanduma se peäle, isseenneste ja omma Laste eest, sest et üksi sedda Aega ei woinud teäda, kelle Ello-Põlwel Jummal sedda Tootust wõttaks töeks tehha.

§. 333. Ja Josep surri ärra, kui ta sadda ja kümme Aastad sai ellanud, (§. 331.). Temma Kehha salwiti nenda kui ta enne omma Issa surnud Kehha olli lasknud kalli Rohtudega salwida, et se ei piddand ärramäddanema (§. 323.),

ja pandi ühhe Kristo sisse Egiptusse-Maal seäl hoiti sedda ühhest Pölwest teise, senni kui se Aeg tulli, et Jummal omma Tootust töeks teggi, ja Israeli-Lapsed seält ärrasatis Kanaani-Male. Ja temma King sai selle jure Taewasse, kedda ta omma norelt Pölwelt jo olli hakkanud auustama (§. 237.), ja kedda temma ni wagga Süddamega kartis, et ta ennemalt ennast ilmasüta laskis Wangi panna, kui et ta Melega olleks piddand Jummala wasto Patto teggema (§. 248-251.).

§. 334.

Oh helde Jummal! aita sa,
Meid sedda Meles piddada,
Mis sinno pühha Sanna seest,
So kallist **surest Teggudest**,
Siin üllespandud lühhidelt!
Oh, anna Armo üllewelt,
So Auuks sedda prukida,
Ja waggaste siin ellada;
Et meie ükskord önsaste
Siit Ilmast ärralahkume
Ja Abraami Seltsis seäl
Sind näme Taewas üllewel;
Kus Isak, Jakob, Josep ka,
Sind kiitwad ilma lõpmatta!
Seäl polle karta Willetsust,
Ei kurja Waima Kiusatust,
Amen.

Kaks Waimolikkud
Tröstimisse-Laulud.

1) So bald ich meine Sünd betracht ꝛc.
Wisil: Oh Jesa Taewa Rigi sees.

1.

Kui minna waene Pattune
Mo Pattud arwan järrele,
Täis Kartust siis mo Südda saab,
Ja minno Hirmuks tunnistab:
Muud polle lota Pattusel,
Kui Põrgo Piin ja Wallo seäl;

2.

Ta Jummalat on wihhastand,
Se läbbi sedda Palgaks saand,
Et peab temma Palle eest
Seäl sadetama iggawest
Se sure Wallo Tullesse,
Mis waewab Pattust kurjaste.

3.

Saab se mind raskest ehmatand,
Mo Südddmat kangest hirmutand,
Siis mõtlen: Wäärt ma ollen kül,
Et Jummal teeks ka nenda mull,
Et ilma Hallastusseta
Mind lükkaks Põrgo Armota.

4.

Agga ta Sänna ütleb meil,
Et temmal helde Jesa Meel;
Ta on Mailma armastand,
Et se kül tedda wihhastand;

Ta Poeg on Peâstjaks lâkkitud
Et Pattud saaksid leppitad.

5.

Sesamma Jssand Jesus Kris
On surnud keik Mailma eest;
Ta laskis ennast pinada,
Ja Risti Sambas surmata,
Et keik Mailm woiks uskuda,
Nûûd Jummal tahhab hallasta.

6.

Ma ellan ka Mailma sees;
Sest otsin Jesu Hawades
Ûht Warjopaika Hingele
Ja Leppitust mo Pattule,
Kui Sûdda tahhab hirmuta,
Ja kaksipiddi mõttelda.

7.

Ma lodan, Jummal wõttab ke
Mind Waest ta Riki pârrima;
Sest se on temma Tahtminne,
Et kes siin otsib kindlaste
Jesusse Hawus Hallasust,
Ei se sa tunda Hukkatust.

8.

Kes se peâl nûûd weel Hukka lââb,
Ja ûkskord Põrgo Pina nââb,
Se ei woi sedda mõttelda,
Ehk Kohto-Pâwal ûttelda,
Et Jummal Sûûd olleks sest,
Se Sû on temmas enneses.

9.

Oh Jssa! sind ma pallun nûûd,
Et minno peâl ka paljo Sûûd;
Mind wõtta peâsta heldeste,
Jesusse pârrast tõeste,
Sest keigest, mis sind wihhastand;
Sa olled sedda tootand,
Amen.

2) Was GOtt thut, das ist wohl gethan ꝛc.
Wisil: Nûûd põlgan minna rõõmsaste.

1.

Keik he-a on, mis Jummal teeb;
Ta Tahtminne on pûhha!
Kui temma mull' Nouandjaks jââb,
Siis polle karta Wigga;
Ta teab kûl,
Kui Hâdda mull,
Sest pea ârrapeâsta
Ja mulle Abbi sata.

2.

Keik he-a on mis Jummal teeb,
Ei petta ta mind ial;
Mo Sûdda sest suurt Rõmo nââb,
Ja annab Kitust temmal:
Kui kannatan,
Kûl nâhha saan,
Et ta keik hâsti seab,
Ja Kahjo eest mind hoiab.

3.

Keik he-a on, mis Jummal teeb;
Kui temmalt otsin Ohto,

Se Arst keik selgest ette nääb,
Ei anna Surmo Rohto,
Waid parrandab,
Ja öppetab
Mind temma peäle lootma,
Keik Abbi ta Käest ootma.

4.

Keik he=a on, mis Jummal teeb,
Ei sowi ta mull' Kurja;
Ta minno Ello, Walgus jääb,
Ehk keik mu lähhäks nurja:
Kül Römo sees,
Ka Kurbdusses,
Saan minna wimaks tunda,
Kui helde temma Südda.

5.

Keik he=a on, mis Jummal teeb,
Ehk kibbe on mo Melest,
Se Karrikas, mis temma seab
Mull wäljajua wahhest;
Ei karda weel,
Ta Issa Meel
Jääb helde minno wasto;
Se löppetab keik Wallo.

6.

Keik he=a on, mis Jummal teeb,
Se jure tahhan jäda;
Kui Südda raskeks, kurwaks lääb,
Ja ei woi Römo leida,
Kui Willetsus,
Ja Ahhastus,

Mo peäle Hulgal jouab,
Kül Jummal Abbi sadab.

Üks waimolik Pulma=Laul.

Wisil: Oh Jesus Kristus, tulle sa.

1.

Mo helde, kallis Jesuke,
Sa satad Abbiellusse
Mind nüüd siin Ma peäl ellama,
Oh Jesus, tulle isse ka!

2.

So Issa seädis Taewa seest,
Se jo Mailma Algmisses,
Ja ütles: Hea polle se,
Et üksi ellab Innime.

3.

Oh agga mitto Willetsust,
Ja mitto Hädda, Kurwastust,
Woib Abbiellus juhtuda,
Ja Süddant raskest waewada!

4.

Kes seäl woib muido aidata,
Ja kurba Süddant römusta,
Kui sinna üksi Jesuke,
Kes olled Abbiks keikile?

5.

On se siis sinno Tahtminne,
Kui minna ussun kindlaste,
Et sa meid olled juhhatand,
Ja mollemid nüüd ühtepañd;

6.

Siis pallun ma, mo Jesus, sind,
Kes olled Armust aitnud mind
Siit Pâwast sadik, olle sa,
Ja jâ mo helde Kaitsia!

7.

Ma jättan sinno Holele,
Keik, mis sa annud minnule,
Mo Jhho, ja mo Hingekest,
Mis lunnastasid Pattudest;

8.

Neid hoia sinna Jesuke,
Ja keik, mis waia minnule,
Se tulge sinno heldest Käest,
Kui ma sind pallun Süddamest.

9.

Meil anna ka üks Meel ja Nou,
Sull' Jesus ikka anda Au,
Ja murretseda Hinge eest,
Se sadab Kasso iggawest.

10.

Et saaksime se Seltsisse,
Kus pühha, pühha laultakse,
Ja Jesust nâwad lõpmatta,
Keik Inglid, önsad Hinged ka.

Jummala

surest

Teggudest Ma-ilma

peâl.

101

Teine Jäggo.

Talliñnas,
Trükkitud Lindworssi Kirjade-ja Kulloga 1777.

Sured on Jehowa Teud!

Taw. CXI. Laul. 2 salm.

Jummala Sureſt Teggudeſt Ma-ilma peäl.

Kahhekſas Peatük Jjobiſt.

§. 335.

Selle ſure Wee-Upputusse lähhi, mis Jummal Noa Ello-Päiwil üle kelge Mapeälse laskis tulla, (§. 63.), said Mapealt ärrakautud keik kurjad ja Jummala kartmatta Innimesſed (§. 64.), ja keik, kes muid Asjo omma Jummalaks töſtſid ja Jummala

wiſi auustaſid, et tullewa Pöhwede Rahwas ſedda ainuſt tõsſiſt Jummalat ükſi piddit ülle keige Asjade kartma ja tedda auustama (§. 74.). Agga pisſut neidſuggusid Innimessi leiti Ma peält jo siis kui Abraam ellas (§. 80.), ja weel wähhema pärraſt ſedda, kui ſe wagga Joſep ja Israeli teised Lapſed ja Suggawõssa Egiptusſe Male keik ſaid ellama (§. 331.). Pimmedus Jummala Tundmisſe poleſt, ja wõõra Jummala Teenistus olli keige mu Rahwa Ma peäl.

§. 336. Ommeti leiti ſiin ja ſeäl weel monned Waggad, kes ſedda tõsſiſt Taewa Jummalat Meles piddaſid ja tedda teniſid, keigeennam Abraami Wenna Naori (§. 139.) Suggawõssa seas (§. 144.); ja ſenna tulleb arwata ſesamma Jummalakartlik Innimenne, kelle Nimmi Jjob olli, ja kelle wagga Ello-Wiſid ja ſuur Kannatus keiges Willetſusſes, ühhes isſe Ramatus pühhas Kirjas on ülleſpandud.

§. 337. Jjob (õõldakſe) olli täieste wagga ja õigiane, ja kartis Jummalat ja hoidis ennaſt Kuria eest. Jummal olli tedda õnnistanud temma eſſimeſſil Ello-Päiwil rohkeste; Lapſi olli Jummal temmale annud, ſeitſe Poega ja kolm Tüttart: Weikſid ja Puddo lojuſſid olli temmal mitto tuhhat ja paljo Perret; ja temma olli Au ja Rikkuſſe poleſt üllem kui keik muud Homiko-Made Rahwas ja ellas Utſi Maal.

§. 338. Keige ſelle Jummala Õnnistamisſe jures jäi Jjob allandikkuks ommas Süddames ja omma Teggude ees, ta kaswatas ommad Lapſed Jummala Auuks, ja kui nemmad ſuremaks ſaid, ja Ma-ilma Rõmo hakkaſid prukima, nenda et temma Pojad korra pärraſt Jodud teggid, iggaüks ommas Kojas ja omma ſeätud Päiwil, ja kutſuſid omma kolm Õdde ennaſtega sõma ja joma; ſiis Jjobil olli ſeſt ſuur Kartus, et nemmad omma Rõmo-Ajal ehk Patto teinud, ja ommas Süddames Jummalat ärraunnustanud, ſepärraſt temma neid niſugguſe Jodo-Päwade järrel ikka kokkokutſus, neid nomis, ja nende eeſt Põlletamisſe Ohwrid (§. 43.) Jummalale ohwerdas keikide omma Poegade Arro mõda.

§. 339. Sadan ehk kurja Inglide Üllem (§. 19.), kes eſſimeste Innimeste õnniſt Põlwe Paradiſi-Aedas ei woinud nähha (§. 20.), ſelle Meel olli ka ſe peäle pahha, et Jjobi käſſi ni wägga hästi käis, ja et ta ni wagga ſeäl jures olli. Sadan tulli Jummala ette, pühha Inglide Seltſis, ja kitis, et ta mõda Maad olleks hulkunud, ja ſedda keik läbbikäinud ſenna ja tenna. Jehowa ehk ſe ſuur Jummal, kes temma Mõtlemisſed ja kurjad Nouud näggi, küſſis, kas Sadan ka ſedda wagga Jjobit tähhele pannud ja temma Jummalakartuſt?

§. 340. Sedda Sadan himmustas, et temma woiks Jjobit ſada kiuſada ja waewada, et ſe läbbi ehk temma wagga Hing ka woiks ta Melewalla alla tulla; ſepärraſt hakkas ta laitma Jjobi Waggaduſt, ja ütles: Kas Jjob ilma asiata Jummalat kardab? Eks ſa olle Warjo ümberringi teinud temma ümber, ja temma Koja

ûmber, ia keigele, mis temmal on; ta kâtte Tööd olled ſa önnistanud, ia ta Lojusſed on wâgaga ſigginud ſiin Maal! Agga panne wahheſt omma Käſſi keige ſellesſe, mis temmal on; katſu, kas ta ſind ei jâtta Jummalaga ſo Su ſisſe!

§. 341. Jummal tundis parreminne Jjobi Sûddant ja temma Waggaduſt, et ta mitte selle palja hea Pölwe pärraſt ſiin Ma peâl Jummalat ei kartnud, waid et temma ka Willetſusſe Päiwil wõtraks omma Lojat Meles piddada. Sedda piddi Sadan ja keik temma kurri Selts nähha ſama; ſepärraſt ütles Jummal: Wata, keik mis temmal on, ſe olgo ſo kâe all, agga ärra pudu temma enneſe kûlge.

§. 342. Sadan läks Rutto- ja Nõmoga Jehowa Palle eeſt ärra, ja nûûd ſatis ta ühhe korraga keikſuguſed Willetſusſed temma peâle tullema, nenda et ühhe Päwa ehk Tunniga keik pahhad Sannumed Jjobi Kâtte todi: ûks tulli ja tõi teâda, et ühhed ümberkaudo Rahwas, kes Seba-Rahwas nimmetadi, keik temma Weikſed ja Eeslid ollid ärraiganud, ja nende Hoidjad Mõõga-Terraga mahhalõnud; teine tulli, kui ſe alles räkis, ja kulutas, et Tulloke Taewaſt keik temma Puddolojusſed ärrapõlletand ja nende Hoidjad ka; kolmas, et Kaldea-Rahwas temma Kammelid (§. 146.) ärrawinud, ja nende Hoidjad Mõõgaga ärratapnud; neljas et wägga kange Tuul tulnud, hakkand keige nelja Nurgadesſe ſeſt Honeſt, kus Jjobi Pojad ja Tût-

Tûttrid ſõmas ja jomas olnud omma wannema Wenna jures, nenda et ſe Hone nende peâle langend ja neid keik ärraſurmanud. Iggaûks ütles: minna ollen agga ûkſi ärrapeâsnud, ſulle ſedda teâda toma.

§. 343. Niſuggune Hulk kurwad ja raſked Sannumed kûl ûkski pattune Innimenne ei jouaks waikſe ja taſſaſe Melega wastowõtta, kui Jummal need Waggad nende Risti all ei kinnitaks! Jjob ehmatas kûl keige ſe peâle ja ſai kurwaks, agga ei teinud mitte Patto omma Suga egga annud Jummalale Jõlledusſe-Sûûd, waid langes omma Silmili mahha, ja ütles: Allasti ollen ma Emma-Ihhuſt tulnud, ja allasti lähhen ma jälle ärra; Jehowa olli annud, Jehowa on ärrawõtnud; temma Nimmi olgo kidetud!

§. 344. Se olli Sadanal ſureks Melehaigusſeks, et ta keige ſega ei woinud Jjobit ſata Patto teggema; ſepärraſt tungis ta jälle pühha Inglide ſekka, kui need Jummala ette tullid ſeisma (§. 339.). Jummal küſſis temmalt: kas ſa olled tähhele pannud mo Sullaſt Jjobit, kuida temma weel kinnipeab ommaſt täieſt Waggadusſeſt, et kûl ſa mind olled kihhutanud temma wasto, tedda otſe ärraneelda?

§. 345. Sadan ütles: Nahk Nahha eeſt, ja keik, mis Mehhel on, annab ta omma Hinge eeſt! Sirruta ehk omma Kât, ja pudu temma Lu ja Lihhaſſe, wata, kas ta ſulle Jummalaga ei jâtta ſinno Su ſisſe —. Jehowa teâdis ette,

et ka minuggune Wallo Jiobit ei sadais tedda mahhaiätma, sepärrast and's ta omma pühha Nou iärrel Sadanale sedda Lubba ka, ja ütles: Wata, ta olgo so Kä, agga jätta temma Hing Rahhule!

§. 346. Sadan läks ärra, ja nüüd panni ta Jiobit suurt Wallo tundma keige omma kehha ülle, nenda et ta löi tedda kurja Paisedega Jalla Tallast senni kui Pea-Laeni nenda et Jiob mahhaheitis ja ennast weretas Tuhha sees, ja Potri-Tükkidega ommad Paised kapis; agga ühtegi pahha Sanna ei räkinud ta Jummala wasto.

§. 347. Jiobi Naenegi sai Sadanast kihhutud, omma Meest waewada tühja Sannade ja kurja Nouga (§. 110.); ta ütles: Kas sa weel pead ommast täiest Waggadusjest kinni? Kida Jummalat ikka peäle, ja surre seäl jures ärra! Jiob nomis tedda ja ütles: Kas meie peame sedda Head üksi Jummala käest wastowötma, ja sedda kurja Pölwe ei peaks meie mitte wastowötma? Ja temma Naene piddi waid jäma.

§. 348. Jiobi endised Sõbrad, need keigekuulsamad Mehhed seäl ümberkaudo, Eliwas, Pildad ja Sowar, said kuulda, mis temmale keik olli sündinud: nemmad tulid keik ühtekokko iggaüks ommast Paigast tedda tröstima temma raskes ja mitmesugguses Willetusses; agga nemmad hirmusid ja ehmatasid hopis ärra, kui nemmad tedda agga emalt näggid; ta olli ni hirmus, et nemmad ei tunnudgi tedda. Sepärrast allandasid

dasid nemmad ennast temmaga ühtlase Tuhha sisse Jummala ette mahha, ja nutsid, ja ollid temmaga Maas hopis seitse Päwa, ja üksti ei julgend mitte üks Sanna öölda, sest et Jiobi Wallo ni suur olli, ja se Asi olli wägga immelinne nende Melest.

§. 349. Selle järrel Jiobi kannatus hakkas löppema; ta teggi omma Su lahti, ja sajatas sedda Päwa, millal ta Jlmale olli sündinund, ja sedda Ööd, kui temma Emma-Jhhus olli sadud; ja ütles weel: Miks ei olle ma omma Emma Lapse Kotta ärrasurnud; miks ei olle ma Hinge heitnud, kui ma Jlmale tullin; miks on ta Rinnad mind immetanud, et ma piddin Ellusse jäma? Nüüd maggaksin minna Ma-Muldas ja seisaksin Rahho sees; mul olleks Hingaminne Kunningatte ja Mailma Nouandjattega, ja keige suurt Suggu Rahwaga, kes siin ommad Kodad kulla ja Höbbedaga täitnud; ma olleksin seäl Paikas, kus Öölad omma Tülliteggemist mahhaiätwad, ja kus need Hingamist sawad, kes siin kange Töd all on rammotumaks jänud; kus need hopis Rahho sees on, kedda siin Waewa all kinnipeti, ja ei sa kuulda ennam Sunda Heält, seäl, seäl, kus sured ja pissokessed ühhesugused on, ja Sullase ja Perremehhe wahhel ennam Wahhet ei olle, j. t. s.

§ 350. Sedda könnet pannid temma Sõbrad (§. 348) wägga pahhaks. Eliwas, Temani-Maalt, hakkas keigeesiti räkima, ja ütles: Sa öppetasid enne teisigi, ja kinnitasid löd-

wad Kåed, ja tõſtſid ülles neid, kes langemas ollid, ja Jummalaſt kõrwale tahtſid kommistada; agga nüüd, et Hädda ſo enneſe kätte tulnud, nüüd tüddid ſa ärra, ja et ſe ſinnuſſe putund, nüüd on ſe hirmus ſo Meleſt. Ta ütles, et üks Waimgi temmale Öö Aeges ennaſt näitnud, ja ütelnud: kas waene Innimenne woib ennaſt õigeks arwata Jummala ees: ehk kas ta on õigem, kui Jummal, ja puhtam kui ſe, kes tedda on teinud!

§. 351. Ta maenitſes Jjobit, weel waikſeks jädа, ja kannatada, ja ütles: Õnnis on ſe Innimenne, kadda Jummal nomib; ſepärraſt ärra pölga ſella keigewäggewama Hirmoandmiſt, ſeſt temma ſadab Wallo, agga ta ſeub ka Hawad kinni; ta löõb waeſeks, agga temma Kåed ka parrandawad; ta woib ſind weel Ahhastusſeſt ärrapeästa, ja Nälga, ja Sõdda, ja Arraraiskamiſt ſinnuſt ärrakeelda; ta woib ſul Rahho anda ſa Majas, ja ſind lasta paljo Suggu weel nähha ſada Ma peäl, et ſa wimaks õige wägga ellatand Hauda lähhed Rahhoga!

§. 352. Sedda Jjob ei woinud ſelſammal Ajal koggoniſt uskuda egga mõttelda, et temmale weel Nõmo-Päiwi woiks tulla Ma peäl, ja et ta ehk weel Jhho-Suggu nähha ſaaks; ſepärraſt ta ütles: Oh, et tulleks ſe, mis ma otan, ja et Jummal annaks ſedda, mis ma pallun, et ta wõttaks mind hopis mahharõhhuda, ja mo Ello lõppetada; ſeſt ſe olleks weel mo Trooſt, kui ma tuimaks ſaaksin ommas Wallus, ja

ja kui ta ühtegi Armo ei annaks. Mis on minno Rammo, et minna weel tahhaksin middagi odata, ja mis olleks mo Ots, kui ma omma Ello weel tahhaksiin pikkendada? Egga mo Rammo polle Kiwwiſt, egga mo Lihha Wasſeſt —. Mo Lihha on Uſſidega ja otſe Mulla-Kammaraga kaetud; mo Nahk on urmne ja hirmus peält nähha. Mo Päwad ja Rammo on jo nenda ärralõppend, et ei olle Lotuſt. Mo Ello on kui üks Tuul; ei mo Silm ſa ennam Head nähha. Ma tahhaksin Surma enneminne, kui need Lukondid nähha. Ma tüddin ärra, ei ma woi iggawes e ellada.

§. 353. Se peäle pallus ta Jummalat allandikkult ja ütles: Mis on waene Innimenne, et ſa tedda ni ſureks pead, et ſa tedda tähhele panned! Wõtta oh Jummal mo peält otſe ärrawatada; ma ollen Patto teinud, mis woin ma ſulle nüüd tehha, oh ſa Innimeſſe Hoidja! Miks olled ſa mind pannud enneſele Märgiks, et ma isſeenneſele Koormaks ollen; ja miks ſa ei anna andeks mo Ülleaſtmiſſed, ja ei laſſe mo Ülle-kohhut minnuſt mõdaminna; ſeſt ma lähhen nüüd ommeti Mulda maggama, ja mind ei olle ennam!

§. 354. Üks teine Jjobi Sõbradeſt, Pildad Nimmi, mõtles, et keik ſe Niſt ja Waew, mis Sadana Kurjuſſe läbbi (§. 342. 346.) Jjobi peäle olli tuln d, ſe olleks keik Jummalaſt temmale Nuthlusſeks ſeätud, ta Pattude ja ehk kurja Ello pärraſt, ja et Jjob ſe läbbi üksi ſeſt Hädast

daſt woies peaſeda, kui ta ſedda tunneks ja tunnistaks. Ta mõtles, et Jjob ennaſt wägga waggaks arwaks, ja ni kaua ei woiks Jummal ſedda temmaſt ärrapöörda; ſepärraſt ütles: Kui ſinna wõtrakſid Jummalat aegſaste otſida, ja ſedda Keigewäggewamat allandikkult palluda, ja kui ſa ollekſid ſelge ja õiglane, kül nüüd Jummal ärkaks ülles ſo pärraſt, ja ſadaks Rahho ſo Ello-Aſſemele. Ja et ſo Warrandusſe Hakkatus, mis Oigusſega ſadud, kül eſſiti piſſut olleks, ſiiski ſaaks ſo wiimne Põlli wägga koſſuma. Küſſi ſedda agga endiſe Põlwe Rahwa Käeſt, ja wõtta Wannematte Luggu hästi järrele arwada, need woiwad ſind ſedda õppetada, ſeſt meie olleme alles nored ehk hilliſed. —. Jummal ei põlga ſedda mitte ärra, kes täieste wagga; agga Tiggedatte kätte ei hakka ta kinni, neid üllestõsta.

§. 355. Se olli ſel Mehhel üks rummal Mõtte, et ta arwas, et ühhe Waggaſſe ühtegi Hädda ſiin Ma peäl ei woiks putuda, ja et ſe olleks keigeſüalluſem Jummala ees, kedda temma Risti ja Willetſuſt panneb kandma Ma-ilmas. Jjob moiſtis parreminne, et Jummalal mitmeſuggune pühha Nou woib olla ta Tede ja Teggude jures; ſepärraſt ütles temma: Se keik tean ma muidogi ja tõeste ärra, et ſe nenda on; ja kuida peaks üks waene Inimenne ennaſt õigeks arwama Jummala ette; ehk mis ta ſeſt ſaaks, kui temmal ſe Meel olleks, Jummalaga waidelda, ſellega, kes tarkja wäggew Rammo poleſt, kes

kes Mäed Aſſemelt woib ärratõsta, ja Maad likuma panneb omma Paigaſt ärra. kes ſuri Asjo teeb, mis ei woi ärramoiſta, ja Imneasjo, mis ei woi ärraarwata.

§. 356. Kui ma tahhakſin õige olla (ütles Jjob weel), ſiis moiſtaks mo omma Su mind hukka, ja kui ma ommaſt Meleſt täieste wagga olleksin, ſiis ma ei peaks omma Hinge mitte tundma, ehk ma peaksin omma Ello ärrapõlgama — Seſt Jummal ei olle mitte Mees kui minna, et ma temmale woiksin wastada, ja et meie teine teiſega woiksime Kohtus käia, egga olle ka Wahhemeeſt, kes omma Kät meie mollematte wahhele panneks ja meid lahhutaks. Saatko agga Jummal omma Witſa mo peält ärra, ja ärgo tehko temma Karristaminne mulle mitte Hirmo —.

§. 357. Jjob õppetas, mis üks waene Inimenne ommas Häddas peab teggema, kui Jummal Koormat peäle panneb; ta ütles: Mo Hingel tulleb jo Tüddimus mo Elluſt, agga ma tahhan omma Kaebduſt jälle jätta; ma tahhan räkida Jehowa ette ommas Hinge Kibbedusſes, ja õõlda: ärra moiſta mind mitte hukka, oh Jummal; anna teäda, miks pärraſt ſa minno wasto ni kowwaste waidled? On ſe hea ſo Meleſt, kui ſa liga teed, kui ſa põlgad omma Kätte Tõõd, ja Oõlatte Nou heaks kidad, kui ſa keik mo Üllek ohto üllesotſid, ja mo Patto takkanouad: ſe on ſulle teäda, et ma õõl ei olle.

§. 358.

§. 358. Sinno Käed, oh Jummal, on mind ſure Holega walmistand ja mind teinud, ja nüüd nelad ſa otſe mind ärra! Et mõtle, et ſa mind olled teinud; Nahha ja Lihhaga olled ſinna mind katnud, ja Lukontide- ja Soontega olled ſa mind ühtepannud; Ello ja Head olled ſa mulle teinud, ja ſinno Üllewataminne hojab minno Waimo. Sago ſulle ſeſt kül, et ma jo ollen Häbbiks ja Naeruks ſanud, ja wata mo Willetſusſe peäle, ſeſt ſe kaswab ſureks. Mükspärraſt olled ſa mind lasknud Ilmale ſündida; oh, et ma olleksin Hinge heitnud, enne kui ühhegi Silm mind olleks nähha ſanund, ſiis olleksin ma nenda, kui polleks ma ellades olnud, kui olleks mind Emma-Ihhuſt Hauda widud. Eks mo Päiwi olle pisſut, ſepärraſt anna Rahho, et ma woiksin nattoke jälle kerkitada, ennego ma Pimmedusſe ja Surma-Warjo Male lähhen!

§. 359. Nüüd puhkes ſe kolmas Jjobi Sõbradeſt, Sowar Nimmi (§. 348.) räkima; ta Süda ſai wägga täis Jjobi wagga Könnede peäle; ta ſai ka Jjobi Kohtomoiſtjaks (§. 354.) ja ütles: Eks peaks wastama ni mitme Sannade peäle, ja kas üks Lobba peaks õige ollema? Kas Innimesſed peawad ſo tühja Juttude jures waid ſeisma, et ſa teiſi irwitad, ja üksi ei peaks ſulle Häbbi teggema? Kes teeks, et Jummal rägiks, ja omma Su lahti teeks ſinno wasto; ſeſt temma tunneb tühjad Innimesſed, ja näab nende nurjatuma Tö. Agga üks moiſtmatta Mees on ſüddamik —. Oh kui ſa omma Süddant olleksid

ſid walmistand, ja lautakſid ommad Käed lajale temma pole. Kui on üllekohtune Asi ſo Kä, ſiis ſada ſedda kaugele ärra, ja ärra laſe omma Majadesſe mitte Köwweruſt jäda, ſiis woid ſa ommad Silmad üllestõsta ilma Wiggata, ja ſaad tuggewaks, ja ſul ep olle tarwis karta. Kül ſinna ſiis ſedda Waewa ärraunnuſtad; ehk mõtled ſe peäle otſe kui Wee peäle, mis mõda joosnud. Agga Oõlatte Silmad löppewad ärra, ja Põggenemisſe Koht kaub nende eeſt ärra, ja nende Lotus on kui Aur.

§. 360. Nenda on ſe Mailma Wiis ja Kombe, et kui ühhel Waggal Hädda ja Riſt ſiin Ma peäl juhtub, ſiis iggaüks on temma Kohtomoiſtja, ja keige temma hea Teggude peäle ei mõtle üksi, mis ta Jummala Armo läbbi enne ſedda on teinud, waid iggaüks tahhab temma endiſeſt Elluſt ſiis Süüd leida, ja ſe Kiuſatus, mis Jummal läkkitab, ſe peab wäggiſe ſellel ta kurja Teggude Palk ja Nuhtlus ollema. Jjob piddi ſedda ka kuulma omma endiſe Sõbrade ſuuſt; ta Meel jäi kurwaks; ta wõttis keik omma Rammo kokko, ja hakkas räkima ſedda, mis neid parrema Mõttede peäle piddi ſaatma.

§. 361. Ta ütles: Tõſſi ſe on, et teie ollete õiged Mehhed; teiega kül ſurreb Tarkus ärra! Agga minnul on ka ſüdda kui teilgi, ja teie ees ei lange ma mitte weel mahha. Ma ollen nüüd niſuggune, kes omma Liggimeſſel Naeruks on, agga Jummala pole hüab, ja Jummal kuleb tedda: Seſt Naeruks on ikka ſe õige, ja ſe kes

täiesre

täieste wägga; agga Raskajatte Maiadel on waikne Assi, ja wägga julge Pölw neil, kes Jummalat wihhastawad, ja neil, kes omma Käe Rammo Jummalaks peawad. Ma tahhaksin agga se Keigewäggewama ette räkida, ja hea melega ommad Asiad temma ees selgeks tehha, sest teie keik ollete tühjad Arstid!

§. 362. Kui teie waid olleksite: se tulleks teile Tarkuseks, sest teie Könned on Könwerus ja Kawwolus Jummala ees; Kas teie tahhate narrida tedda? Eks temma körge Au teile Kartust ei te, ja eks temma Hirm teie peäle ei lange! Se mis teitest tulleb mällerada, on agga Tühha sarnane; sepärrast seiske waid minnust, et minna saan räkida, et muistgi Wallo minnust woiks mödaminna. Sest wata! kui Jummal mind ka peaks ärratapma, siiski tahhan ma temma peäle lota; temma ees woin ma ommeti ommad Asiad selgeks tehha, ja temma on minnule ka Ärrapeästiaks, agga se, kes kawwal, ei sa mitte ta Palle ette. Sepärrast kuulge hästi mo Könne, ja pange omma Körwadega tähhele, mis ma räkin!

§. 363. Kui sured on mulle keik mo Üllekohhus ja Pattud! Anna mulle, oh Jummal, mo Üllealstmist ja patto reäda! Mikspärrast panned sa omma Palle warjule, ja arwad mind ommaks Waenlaseks? Tahhad sa ühhe Lehhe, mis Tuleſt aerakse hirmutada, ja ärrakuinud Körre takka ajada? — Innimessel, kes Naeſest sündinud, on lühhikesed Ello-Päwad, ja Tüli küll; ta touseb kui Oieke, ja leikatakse ärra, ja pöggeneb ärra, kui Warri, ja ei jä mitte seisma: temma Päwad on jo ärramäratud, ja temma seätud Aega olled sinna teinud, et ta selle ülle ei woi minna —. Oh! et sa mind Surnude Paika Tallele pannekſid, ja warjule, kunni so Wihha taggasi pöraks, et sa mulle seätud Aega pannekſid, ja siis mo peäle mötlekſid! Minna tahhan keikil omma sure Waewa Päiwil lota, kunni tulleb se Aeg, et mind mudetakse.

§. 364. Keik need Jjobi tössised Könned ollid ilmaaego; Eliwas Temani Maalt hakkas jälle keigeessiti räkima (§. 350.) ja ütles: Sa teed keik Jummalakarrust tühjaks, ja wähhendad Süddame Palwe Kasso Jummala ees. Sinno omma Su öppetab so Üllekohhut ja moistab sind hukka. Kas sa olled se esſimenne Innimeste seas sündinud, ja olled sa Jummala sallajas Noupiddamisses olnud? Mis tead sinna, mis meie ei peaks teädma, ja mis moistad sinna, mis meie Kä ei peaks ollema? Meie seas on allid ja wägga ellatand Mehhed, kes wannemad Jgga poleſt, kui sinno Issa. Kuhho so Südda sind weab, ja kuhho so Silmad sind wiwad, et sa omma Waimo Jummala wasto pörad, ja ommast Suust nisugguſed Könned wäljaajad!

§. 365. Jjob ütles: Teie ollete keik ühhed waewalised Tröstiad! Minna tahhaksin ka räkida nenda kui teie, kui olleks teie Hing minno Hinge asſemel; ma tahhaksin teie wasto ka Sanno kokkopanna, ja omma Pea wangutada teie pärraſt: ja nüüdki kinnitaksin minna teid hea

Melega omma Su-Sannadega, agga kui ma
råkin, ei jå mo Wallo minnust mahha, ja kui
ma Rahho seisan, ei låhhe ka Wallo minnust
årra. Jummal on mind årrawåssitanud —;
mo Silmad on roppuks sanud Nuttust, ja mo
Silmalaugude peål on Surma Warri. Ei mit-
te sepårrast, et mo Kå olleks Wåekauba Tö;
mo Palwegi on selge. Wata, mo Tunnistus-
mees on Taewas, kes üllewel körges mulle Tun-
nistust annab. Mo Söbrad on minno Pilka-
jad; minno Silm joseb Wet Jummala pole, et
ta mo waese Mehhe Asjad selgeks teeks ennese
jures; sest need pissut Aaastad sawad otsa, ja
ma låhhen sedda Teed, mis ma ennam taggasi
ei tulle. Mo Waim on årrarikkutud, mo På-
wad on mödaläinud, mo Mötted on laiale kis-
tud. Ehk ma ka otaksin weel, siis on Haud om-
meti mo kodda, senna saan ma Asset tehha, se-
pårrast hüan ma Haua Auko ommaks Issaks,
ja Ussid ommaks Emmaks ja Öeks.

§. 366. Pildad, Sua Maalt, hakkas jälle
omma endist Könnet råkima (§. 355), sedda Kön-
net, et keik se Rist Jjobil selge ta kurja Teggude
Palk ja nuhtlus olleks; ta ütles: Wist kustutak-
se Öölattel nende Walgus årra, ja nende Tullo-
ke ei paista ennam; sel Öölal saab Walgus pim-
medaks temma Majas, ja temma Nou jättab
tedda mahha —, ja Mörtsukale saab Woimus
temma peåle. Surma essimenne Poeg (ehk Hai-
gus) sööb temma Lukondid årra, ja temma
Maja peålt kistakse årra sedda, mis peåle
ta lodab —. Temma Mållestus saab huk-
ka

ka Ma peålt, ja temmal ei olle Nimme Ulitsa
peål; temmal ep olle Poega egga Lapse Last om-
Rahwa seas, ja ükski ei jå temmal jälle ta Ella-
misse Paika. Nisuggune on selle Järg, kes
Köwwerust teeb, ja kes Jummalat ei tunne.

§. 367. Se willets Jjob wastas: kui kaua
kurwastate teie mo Hinge, ja röhhute mind mah-
ha omma Sannadega! Teie tete mulle Håbbi
jo kümmekorda, ja teie isse ei håbbene koggonist
mitte —. Kui ma ka töeste olleksin eksinud, siis
jääks mo eksitus minno jure: agga teie surus-
tate, ja tahhate Teotust minno wasto selgeks
tehha. Siis olgo teile nüüd teåda, et Jummal
on mind årrarikkunud, temma on mo Au minno
peålt årrawötnud, ja omma Wihha süütnud
pöllema mo wasto; mo Wennad on ta kaugele
minnust årrasaatnud, ja mo Tuttawad on mind
årraunnustanud; need, kes mo Majas Asset,
ja mo Ümmardajad, arwawad mind wööraks,
ja omma Sullast pean ma allandikkult palluma
omma Suga. Mo Waim on wööraks sanud
mo Naesele, ja mul on halle Meel mo lihhaste
Laste pårrast (§. 342).

§. 368. Mo Luud on mo nahha ja Lihha kül-
ges kinni, mo Nerud löppewad årra mo Süs-
sikondas. Sepårrast heitke Armo, heitke Armo
mo peåle, teie mo Söbrad, sest Jummala Kåssi
on minnusse puutnud; mikspårrast ajate teie
mind ka takka! Kes teeks nüüd, et mo Könned
saaksid ülleskirjotud Ramatusse, ehk iggawest
Kiwwide sisse rajutud; sest wata, „ ma tean,
„et mo Lunnastaja ellab, ja temma jääb wimaks

„Pörmo peäle seisma. Ehk kül Ussid mo Nah-„haga sedda Lihha sawad ärrakorinud, siiski „saan ma omma Lihha sees Jummalat nähha; „sedda minna saan ennesele nähha, ja minno „Silmad sawad tedda watada, ja mitte üks „wööras.“ Agga teie, kartke Mööga eest, sest tulline Wihha tulleb keige üllekohto peäle, mis Mööga wäärt on.

§. 369. Keik Jjobi kallid Sannad said ilmaaego räkitud selsammal Ajal, sest Sowar Naama Maalt hakkas ueste Jjobile tunnistama, et Jummal ühhe Waggale koggoniste mitte nisugust Risti siin Ma peäl ei woiks peäle panna, waid et Jjob paljo Hälust ja Üllekohhut peaks ollema teinud, et temmale Jummalast jesuggune Waew olli läkkitud (§. 359).

370. Jjob ütles se peäle: Agga mikspärrast jäwad Hälad Ellusse? Nemmad sawad wannaks, ja sawad wäggewaks Warrandusse polest; nende Lapsed on nende nähhes kinnitud nende jures, ja nende Sugguwössa on nende Silma ees: Nende Majadel on Rahho Hirmo eest, ja Jummala Wits ei käi nende peäl; nemmad on röömsad, ja kullutawad ommad Päwad Önnega, ja ütlewad Jummalale: taggane meiteest ärra, sest sinno Teede Tundminne ei olle meie Mele pärrast; mis on se keigewäggewam, et meie peame tedda tenima, ja mis Kasso on meil, et meie Palwega temma pole kippume! Nisugguste Hälatte Nouud on minnust kaugel ärra olnud, sest nende hukkatus tulleb nende peäle, ja

ja paljo Wallo jaggab Jummal neile omma Wihha sees. Ja peälegi se, kes kurri, sedda hoitakse Hukkatusse Päwani, ja tedda wetakse ärra wägga hirmsa Wihha Päwal.

§. 371. Eliwas, Temani Mees, wastas jälle ueste (§. 364) omma korra: kas Jummala ees peaks üksi kolbama sepärrast et ta ommast Melest kolbab kui moistlik Mees? Ons sel Keigewäggewamal sest hea Meel, et sa tahhad öige olla ja so Teed ilmalaitmatta? Eks sinno Kurjust ep olle paljo, ja sinno üllekohto Wisidel polle Otsa peäl; sest sa olled omma Wendade Käest ilmaaego Panti wötnud, ja nende Rided Seljast ärrawötnud, kes allasti ollid: Wet ep olle sa annud jua sellele, kes wäsinud olli, ja Leiba olled sa keelnud Näljatsele. Lessed Naesed olled sa lasknud tühjalt ärraminna, ja waeste Lastele polle sa Armo heitnud. Sepärrast on Hirm sind nüüd äkkitselt ärraähmatand, ja otse Hulk Wet on sind katnud. Kas sa tahhad weel sedda wanna Teed hoida, mis tühjad Innimesed on käinud, kes Jummalale ütlesid: Taggane meiteest ärra, ja: mis peaks se Keigewäggewam meile teggema.

§. 372. Nisuggused kanged Laimamissed ja Wallekönned waewasid se wagga Jjobi Hinge wägga; ta ütles; Oh! et ma woiksin leida Jummalat, ja temma Kohto Järge ette sada, seäl tahhaksin ma omma Higust temma ette seäda, ja omma Suud täita selge Wastustega; ma saaksin kuulda need Sannad, mis temma mulle wastaks, ja ärramoista, mis temma

peaks mulle ütlema. Seäl peäſekſin ma ſelle ees iggaweste, kes mo peäle Kohhut moistab: kui temma mind wõttab läbbikatſuda, ſiis tullen ma wälja ni puhhas kui Kuld. Seſt temma teab ſedda Teed, mis ma ollen käinud, ja et mo Jalg temma Jälgist on kinnipiddand; temma Su Käſſuſt ei olle ma mitte ärratagganend —. Kes woib mind ſe peäle Wallelikkuks tehha, ja minno Könned tühjaks panna?

§. 373. Pildad Sua Maalt (§. 366) wastas ſe peäle: Kuida woib waene Innimenne õige olla Jummala ees, ja kuida woib ſe puhhas olla, kes Naeſeſt on ſündinud? Wata Tähhedgi polle temma Silmade ees ſelged, weel wähhem waene Innimenne, kes Uſſike on.

§. 374. Jjob ütles: Kas olled ſinna aitnud ſedda, kel ep olnud Rammo; olled ſa Nou annud ſellele, kel Tarkuſt ei olle? Kennele olled ſa kulutanud need Könned, ja kelle Waim on ſinnuſt wäljatulnud? Ni tõeste kui Jummal ellab, ja ni kaua, kui ial mo Ello Ohk on minno ſees, ei pea mo Su mitte Köwweruſt räkima, egga mo Keel Pettuſt könnelema: ſe olleks mulle Teotusſeks, kui ma teid peaksin õigeks moiſtma.

§. 375. Agga (ütles ta) ſenni kui ma Hinge heidan, ei laſſe ma omma täit Waggaduſt mitte enneſeſt ärralahkuda; ommaſt Oigusſeſt pean ma kinni, ja ei jätta ſedda mitte mahha; mo Süda ei wõtta mitte mind laita mo Ello Päwade pärraſt. Mo Waenlane ſago õälaks arwatud, ja kes mo wasto ſeiswad, pöraſeks Seſt mis

mis on Sallalikko Lotus, kui Jummal ta Ello ärraleikab, ja temma Hinge wäljalükkab? Kas Jummal peaks temma Kiſſendamiſt kuulma, kui temmale kitſas kätte tulleb? Ei koggoniſt!

§. 376. Kuſt leitakſe Tarkus, ja kus on Moistusſe Paik? Ei tea waene Innimenne, mis ta makſab, ja ſedda ei leita mitte Ellawatte Ma peält. Süggawus ütleb: ei ſedda polle minno ſees, ja Merri ütleb: ei polle ſedda minno jures. Kül temma on ärrapettetud keikide Ellawatte Silmade eeſt; agga Jummal moistab ärra temma Teed, ja teab temma Paika, ja ütleb Innimesſele: Wata, „ Jſsanda Kartus ſe on Tar„kus, ja kurjaſt ärralahkuma, ſe on Moistus!“

§. 377. Oh! (ütles Jjob weel) kes teeks et ma ollekſin nenda kui endiste Kude ſees, nenda kui neil Päiwil, kui Jummal mind hoidis, kui ſe Keigewäggewam alles mo jures olli; kui keik Rahwas mind auuſtaſid, ja Würſtid ja Peälikkud Kät Su peäle pannid minno eeſt! Kui ühhegi Körw mind kulis, ſe kitis mind önſaks, ja kelle Silm mind nägai, ſe andis head Tunnistuſt. Seſt ma peäſtſin ſedda Willetſat, ja waeſe Lapſe! ollin ma Abbimees: Pimmedal ollin ma Silmaks, ja Jallaks ſellele, kes lonkas; Waeſtele ollin ma Jſsaks, ja järrelkulajaks ſell, kedda ma ei tunnud. Sepärraſt mõtleſin minna: Kül ma heidan Rahho ſees Hinge, ja ſaan Päiwi ni paljo Kui Liwa, minno Au olli ikka uus mo jures, ja üksi ei lausnud ennam Sannagi, pärraſt minno Sanna.

§. 378. Agga nüüd naerwad minn need, kes noremad minnust, kelle Issad minna pölgasin omma Puddolojuste Koerte körwa panna; ma ollen nende Mängi-Lauluks sanud, ja neile Juttuks; ma ollen hirmus nende Meleſt, nemmad süllitawad mo wasto wälja. Seſt Jummal on teiſtwiſi mo wasto sanud mo sureks Hirmuks; mo römo Pölli on kui Pilw mödaläinud, Willetsusse Päwad on minnusse kinnihakkand ma ollen Pörmo ja Tuhha sarnatseks sanud. Minno Nahk on mo peäl mustaks läinud, ja mo Lukondid on kui Pallawaſt ärrapölleud.

§. 379. Kas ma ollen Tühjaga ümberkäinud, ehk kas mo Jalg on ruttand Kawwalusse pole? Öigusse Waekausidega wagigo Jummal minn ülles, siis saab temma tunda mo täit Waggadust. Kas mo Südda on lasknud ennaſt awwatada ühhegi Naese jure —; kas ma ollen ärrapölgnud omma Sullaſe ehk Ümmardaja Öiguſt; kas ma ollen ärrakeelnud, mis Waeſed tahtſid; kas ma ollen omma Pallokeſt üksi sönud; eks polle waene Laps ſeſt ka sönud? Kas ma ollen keddagi näinud hukka minnewad, et temmal ep olnud Ridid, ja et Waeſel ep olnud kattet? Eks temma Niuded minn polle önnistanud, ja eks ta minno Tallede Niduſt polle Soja sanud?

§. 380. Kas ollen ma Kulda pannud ommaks Lotuseks; ehk ollen ma römus olnud, et mul paljo Warranduſt olli? Kas mo südda on sallaja ennaſt lasknud petta, ehk mo Käſſi Suud annud mo Sule? Sega olleksin ma Jummalat, kes

kes üllewel, ärraſalganud. Wöörast ei jänud Öeks mitte Ulitsa peäle; omma Wärrawa teggin ma Teekäiale lahti. Kas ma ollen kui Adam ommad Ülleaſtmisſed kinnikatnud, et ma olleksin omma Üllekohhut warjule pannud? Kas minno Ma minno wasto kisſendab, ehk kas temma Waud ühtlaſe nutwad? Kas minna nende Rammo ollen ilma Rahhata sönud, ehk neid hingetumaks waewanud, kelle Kä ſe Ma olli; siis tousko Niſſo eeſt Orjawitſad, ja Odra eeſt Umbrohhi —! Sega Jjob jäl waid.

§. 381. Ja need kolm Meeſt (§. 348) ei teädnud üthegi ennam wastada Jjobile, kes ommaſt Meleſt ni täieste wagga ja öige olli. Agga üks neljas, Ellu Nimmi kes siitsadik olli peält kuulnud, ſe hakkas nüüd räkima; ta wihha süttis pöllema Jjobi wasto, et ta ennaſt öigemaks arwas, kui Jummalat, ja temma kolme Seltſimeeste wasto, kes temmaſt wannemad ollid, ja Jjobit kül hukkamoiſtſid, agga ühtegi ſelget Wastuſt temmale ei teädnud anda.

§. 382. Ja ſeſamma Eli, Puſi Maalt, üt'es, Kui ta neid teiſi sai nominud: Kule nüüd Jjob mo Könned, ja panne tähhele keik mo Sannad, need tullewad öiglaſeſt Südddameſt, ſeſt ma ollen Jummala pärralt nenda kui sinna, ja minno Hirmutus ei pea sulle mitte hirmo teggema. Agga, ſa olled mo körwade ette üttelnud need Sannad: Ma ollen ſelge, ja ilma ülleaſtmiſſeta; ma ollen puhhas, ja Üllekohhut polle minnul; leiab ta Arrataggaenemiſſi mo jureſt, siis arwago ta minn ommaks Waenlaſeks: ta panneb mo Jallad

Pakko, ja panneb keik mo Teeraad tähhele —. Wata, ſeeb ſe on! Ei ſa polle mitte öige, wastan ma ſulle; ſeſt Jummal on ennam kui waene Innimenne. Mikspärraſt olled ſa kowwaste temma wasto woidelnud? Temma ei wasto ühhegi ees keige omma Asjade pärraſt; ſeſt Jummal räaib ükskord, ja ei wata ſedda mitte teiſtkorda lähbi.

§. 383. Temma kelab Innimesſe Hinge hukka minnemaſt, kui ta tedda nomib Walloga temma Wodi peäl, ja keik temma Lukondid kange Pinaga, et temma Lihha löppeb ärra, ja temma Lukondid püsti ſeiſwad, ja ta Hing ſaab Hukkatuſſe liggi, ja temma Ello nende liaggi, kes ſurmawad. Kui temma jures ſiis on ſe Ingel, ſe Eeſtkoſtja, ſe ainus tuhhande ſeaſt, et temma Innimesſele omma Öiguſt kulutab, ſiis heidab Jummal Armo temma peäle, ja ütleb: Lunnasta tedda, et temma alla ei lähhe Auko, ma ollen Ärralerpitamisſe Hinda leidnud —. Ja ta wöttab Jummalat raskeste palluda, ſiis on tal temmaſt hea Meel, ja ta ſaab temma Pallet nähha Römoga —. Siis ütleb Innimenne: Ma ollen Patto teinud, ja mis öige, köwweraks teinud, agga ſe ei tulnud mulle mitte Heaks; Temma on mo Hinge lunnastand, et ſe ei läinud mitte Hukkatuſſe ſiſſe, ja mo Ello nääb Römoga Walguſt.

§. 384. Wata (ütles Eliu weel) ſedda keik teeb Jummal üks ehk kakskord Innimesſega, et ta temma Hinge taggaſi ſadab Hukkatuſſeſt, et ta walgustud ſaaks Ellawatte Walgusſega. On ſul

ſul Sanno Jjob, ſiis kosta mulle; agga kui mitte, ſiis kule mind, ma tahhan ſind Tarkuſt öppetada. Jummal ei te töeste mitte öälat Töö, ja ſe Keigewäggewam ei te kowweraks, mis öige on, ſe olleks temmale Teotuſſeks; waid Innimesſe Teggude möda tasſub temma kätte ja iggaühhele temma Tede järrele.

§. 385. Kes woib Kunninga wasto öölda: Sinna Pahharet! ja Würstide wasto: Sinna Öäl! Weel üllem on Jummal, kes ei pea Luggu Würstideſt, egga tunne ſuurt ſugggu Innimest ennam kui ſedda Alwa, ſeſt nemmad on keik temma Kätte Tö. Silmapilkmisſe Ajal ſawad nemmad ſurrema, ka keske Öö; Rahwas wärriſewad ja lähhewad omma Teed, ja Wäggewad ſadetakſe ilma Käeta Mailmaſt ärra. Seſt temma Silmad on iggaühhe Tede peäl, ja ei olle mitte ſedda Pimmeduſt egga Surma Warjo, kuhho woikſid temma eeſt Warjule miñna need, kes nurjatuma Töö tewad.

§. 386. Weel ütles Eliu: Arwad ſa ſedda öigeks, et ſa olled üttelnud: Mul on ennam Oiguſt, kui Jummalal; ja et ſa ütled: Mis Kaſſo ſaan ma ſeſt, et ma kül Patto ei te? Wata üllem Taewa pole, ja mötle järrele! Kui ſa Patto teed, mis tahhad ſa Jummala wasto ettewötta; ja kui ſo Üllealtmisſi paljo on, mis woid ſa temmale tehha; ja kui ſa öige olled, mis annad ſa temmale, ehk mis ſaab ta ſinno Käeſt? Wata, Jummal on keigeüllem, agga temma ei pölga keddagi: Öälat ei jätta ta mitte Ellusſe,

se, agga Willetsattele annab ta Öigust; ei ta pora ennese Silmi Öige peält mitte ärra!

§. 387. Temma Silmad on Kuningattega nende Aujärje peäl; ta panneb neid istuma, et nemmad ikka üllemaks jäwad. Ja kui nemmad siis jälle Ahhelattega kinni on, ja Willetsusse Köiedes wangis, siis kulutab ta neile nende kurja Tööd ja Üllesastmissi, et nemmad nurjatumast Tööst peawad ennast pöörma. Kui nemmad siis wötwad kuulda ja tedda tenida, siis löppetawad nemmad ommad Päwad Heaga, ja ommad Aaastad armsa Asjadega. Agga kui nemmad mitte ei kule, siis lähhewad nemmad Surma Odda sisse, ja heitwad Hinge ilma Moistusseta.

§. 388. Wata, Jummal on Keigeüllem, ja meie ei tunne tedda mitte ärra. Temma mürristab omma Heälega immelikkult, ta teeb sured Asjad, ja meie ei tunne neid mitte ärra. Temma ütleb Lummele, ja omma kange Wihma Saule: olle Ma peäl! siis panneb ta keikide Innimeste Käed kui Pitseriga kinni; siis lähheb igga Metsalinne omma warjolisse Paika, ja jäwad omma Pessade sisse. Louna poolt tulleb Tulispask, ja Pohja poolt tulleb Külm; Jummala Öhhust teeb se Jeät, ja panneb laiad Weed külmetama. Ta ajab ka paksud Pilwed ärra, et Ilm selgeks saab, ja pillab omma Walgo Pilwed laiale. Panne sedda tähhele Jjob, seisa ja mötle järrel Jummala Immeasjad! Temma jures on suur Au, mis Kartusse wäärt; temma on keigewäggewam: sepärrast peawad Innimessed tedda kartma, ja keik neid, kes targa Süddamega on ommast Melest, ei woi temma mitte nähha.

§. 389. Jjob kulis sedda keik waikse Melega mis Eliu räkis (§. 382), sest need ollid öiged Könned; ja nüüd tulli temmale se Hallastamisse Aeg Jummala Käest, sest Sadan ei piddand temma Hinge peäle mitte Woimust sama (§. 345). Jehowa hakkas räkima Jjobile kange Tule seest: Panne omma Wö Wöle kui Mees, (ütles Jummal), ja ma tahhan sult küssida, anna sa mulle Wastust! Kus ollid sinna, kui ma Mailma rajasin; kas sa tead, kuhho peäle on temma allumissed Rajad mahhapandud, ehk kes on temma Nurgakiwwi allaseädnud? Kus ollid sinna, kui need Homiko Tähhed ühhes öiskasid, ja keik Jummala Lapsed Römoga hüüdsid; kui ma Merd otsego Ustega kinnipannin, kui ta wäljakargas, ja ütlesin: Siitsadik pead sa tullema, ja mitte emale; seie pannen ma sulle Raja, kui so Laened touswad!

§. 390. Olled sa sanud Merre kinkude jure, ja Süggawusse Pohjas köndinud? Ons Surma Wärrawad sulle ilmutud, ja olled sa Surma-Warjo Uksed näinud? olled sa ümbermöttelnud, kui lai se Ma on? Rägi ülles, kui sa sedda keik tead! Kus on se Tee, kus Walgus Asset on, ja kus on Pimmedusse Paik? Olled sa Lumme Warrandusse Paikade jure sanud, ehk Rahhe Warrandusse Asset näinud? Kes on Wee-Wallamissele Kaewandud leikand, ja sedda Teed Pitksele ja Walgolömissele? Kas sa woid need Söäla-

la, Tähhed kokkoſõlmida, ehk Warda-Tähtede Siddemed lahtipeästa? Kas ſa ärratead Taewa Seädmiſsed, ehk ſead ſinna temma Wallitſuſt Ma peäl? Kes on Tarkuſt pannud Südda-me Pohja, ja kes on Melele Moiſtuſt annud?

§. 391. Woid ſa hirmſa Lõwwikoera kätte Saki ajada, ehk noorte Lõwwikoerte Himnio täita? Kes walmiſtab Kaarnale temma Noga, kui ta Pojad Jummala pole karjuwad, kui nemmad hulkuwad ilmaſõmatta? Kas ſa tead ſedda Aega, kui need Kaljo-Kitſed Tälled tewad? Olled ſa tähhele pannud, kui Hirwed on poegemas? Kes on Mets-Eeslit lahtilaſknud, ehk kes on temma Juttad lahtipeäſtnud? Ta naerab Liñna Hulka, ja Taggaſundia Mürrinat ei kule ta mitte. Kas Reemi Metſalinne wõttab ſind tenida, et ta jääks Oſeks ſo Sõime jure, ehk et ta ääſtaks ſo maad ſinno järrele? Woid ſa Hobboſele Wägge anda; woid ſa tedda panna hüppama, kui Nohhotirtſud? Ta naerab Hirmo, ja ei kohku mitte egga raggane Mõõga eest; Sõa-Mürrinas ja Tüllis ajab ta Mulda ülles, ja ei holi ſeſt, et Paſſunad waljuste hüüdwad —. Kas ſünnib ſul nüüd waidelda ſe Kõigewäggewama wasto, kui ta karriſtab? kes Jummalat nomib, ſe peab ſe eest wastama.

§. 392. Jjob ütles ſe peäle Jehowale: Wata, ma ollen kerge Melega olnud, mis pean ma ſulle koſtma? ma pannen omma Kät omma Su peäle. Ükskord ollen ma räkinud, ka kakskord, agga mitte ennam ei tahha ma räkida.

§. 393. Ja Jehowa wastas Jjobile kange Tule

le ſeest (§. 389) ja ütles: Panne enneſele Wõ Wõle kui Mees; ma tahhan ſult küſida, ja anna ſa mulle teäda! Egga ſa peaks mo Õiguſt tühjaks teggema; ehk peakſid ſa mind õälaks moiſtma, et ſa woikſid õige olla? On ſul ſiis Käſſiwars kui Jummalal, ja woid ſa mürristada Heälega kui temma? Et ehhita ennaſt Kõrgusſe ja Surusſega, ja panne enneſe ümber ürurt Au ja Auuſtuſt; pilla laiale omma hirmus Wihha, ja wata keige Kõrkide peäle ja allanda neid; rõhhu need Õälad ärra nende Paikaſt; panne neid Põrmo ſiſſe hoids mahha, ſeu nende Silmad kinni ſallajas Paikas: ſiis tahhan ka minna ſind kita, et ſo wäggew Käſſi ſulle woib Abi ſata!

§. 394. Wata ſedda Peemoti, mis minna ollen ni häſti teinud, kui ſind! Rohto ſõõb temma kui Weis, ſwara agga temma Rammo, mis temma Reiede ſees on —; temma Soned on riſtati kaſnud, ta Luud on kui Waſk-Putked, ta Kondid on kui Raud-Pomid. Temma on Jummala Tõde keigeüllem Tõ; kes tedda teinud, on temmale Mõõga küige ſeädnud. Mäed andwad temmale Toidu ſt, ta magaab Pilliro-Reddus ja Muddas; warjolisſed Põõſad katwad tedda, temma ümber on Jõe Remlad. Wata, kui Jõggi liga teeb, ſiis temma ei wärrise mitte; ta on julge, ehk kül Jordan ta Suhho kargab. Kas woib kegi tedda kinniwõtta temma nähhes, ehk Kõiedega Ninna läbbi tedda weddada?

§. 395. Woid ſa ſedda Krokodilli Õngega Wee ſeeſt wäljatommata, ehk ſedda Nõriga temma

ma Kele sisse wautada? Woid sa ühhe Körkla temma Ninnasse panna, ehk Okkaga ta Louad läbbi uristada? Woid sa temmaga mängida kui Linnoga, ehk woid sa temma Nahka terrawa Nooltega läbbilasta, ehk temma Pea Ahhingiga? Pista omma Kässi ta külge, ei sa kül wõtta ennam teistkorda sedda ette. Eks ta olle wägga hirmus, kui tedda üllesärratakse? Kes on siis se, kes minno ees woib seista? Kes on mo ette joudnud ühhegi Asjaga, et ma peaksin temmale sedda tassuma? Mis keige se Taewa all on, se on minno pärralt!

§. 396. Jjob ütles Jehowale: Ma tean, et sa keik ärrendad ja woid tehha, ja mitte ühteainust Mõttetgi ei woi sinno eest ärrakeelda; sepärrast räkin ma ülles, et ma sedda ei moista; need Asjad on mul wägga immelikkud, et minna neid ei tunne. Kule, pallun ma, siis tahhan ma räkida; ma tahhan sinnult küssida, ja anna sinna mulle teada (§. 393). Ma ollen sind nüüd kuulnud Körwakuuldes, ja minno Silm on sind näinud; sepärrast tahhan ma omma Rummalust pölgada, ja sedda kahhetseda Pörmus ja Tuhkas.

§. 397. Ja se sündis, kui Jehowa Jjobiga sai räkinud, et ta ka räkis Eliwasi wasto Temani Maalt (§. 350) ja ütles: Mo Wihha on süttind pöllema sinno wasto, ja so kahhe Sõbra wasto, sest teie ei olle minnust mitte räkinud, mis õige, nenda kui mo Sullane Jjob. Sepärrast wõtke nüüd Wärsid ja Järad, ja minge Jjobi jure, et teie ohwerdate Pölletamisse Ohwrid (§. 43) enneste eest, ja mo Sullane Jjob tehko Palwed teie eest, sest temmast tahhan ma Luggu piddada, et ma teile mitte ei maksa kätte teie Jõlledust mõda.

§. 398. Ja Eliwas, ja Pildad, ja Sowar, Jjobi endised kolm Sõbra (§. 348), läksid ja teggid nenda, kui Jehowa neile olli räkinud, ja Jehowa piddas Jjobist Luggu, ja pöras Jjobi Wangi-Pölwe, kui ta omma Sõbrade eest pallus; ja Jehowa tassus Jjobile keik, mis temmal enne olli olnud (§. 337) kahhewõrra.

§. 399. Ja Jjobi jure tullid keik ta Wennad, ja ta Oed, ja keik, kes tedda enne ollid tunnud, ja wõtsid temmaga Leiba temma Kojas, ja räksid ärda Melega temmaga, ja tröstisid tedda keige se Willetsusse pärrast, mis Jehowa temma peale olli lasknud tulla; ja iggaüks andis temmale sure Rahha-Tükki ja muud Annid.

§. 400. Ja Jehowa õnnistas Jjobi wimist Pölwe weel ennam kui ta esimest, nenda et temmale keigest Puddolojusest, ja Weisest, ja Kammelidest, ja Eeslidest, kahhewõrra ni paljo tulli, kui enne sedda (§. 337); ja temmale sündisid jälle seitse Poega ja kolm Tüttart (§. 337); ja need kaswasid ülles, ja (õõldakse) keige se Maesterahwast, kui Jjobi Tüttrid ollid, ja nende Issa andis nelle Pärris-Ossa nende Wendade seas.

§. 401. Ja Jjob ellas pärrast sedda weel sadda ja nellikümmend Aastad (§. 78), ja ta näggi omma Laste, ja Lapse Laste, Lapsed, neljan-

dama Pölwe, ja Jjob wois Römoga ſurra ſelle järrel, wannalt ja wägga ellatand.

§. 402.

Wiſil: Au, Kitus olgo iggaweſt ꝛc.

I.

Ni Jjob ſai ſe taſſutud,
Mis temma Risti kandis.
Ta Jummalaſt ſai kurwastud,
Kui Jummal Hirmo andis:
Seſamma Jummal römustas,
Ja tedda rohkeſt önnistas,
Kui Waewa Aeg ſai möda.

2. Ei ſe Ön tulle nendele,
Kes Jummalat ſiin pölgwad;
Kes Risti kandwad waikſeste
Need temmalt Armo ſawad:
Ta Waewa all neid kinnitab,
Ja Hirmo järrel römustab,
Et Jeſſa Süddant näikſe.

3. Neil olgo ſiis ſe öppetus,
Kes ka ſiin Risti kandwad,
Üks wägga kallis Kinnitus,
Et nemmad ennaſt andwad
Ka keige omma Waewa ſees,
Ja kui weel Kartuſt nendel ees,
Se Jeſſa Holeks Taewas.

4. Seſamma Jummal on ta weel,
Kui olli wannal Ajal;
Ta ſedda weel teeb Ilma peäl.
Et kül ta Waggad laial,
Ei üksti neiſt ſa unnustud,

Ei

Ei Sadanaſt ka nelatud,
Ta tunneb neid keik ſelgeſt.

5. Siin on ſe Kiuſatuſſe Aeg,
Siin tulleb mitto Wallo;
Wald Taewas on ſe Rahho-Paik,
Ja ſelge Römo Ello:
Kes Jjobiga waggaks jääb,
Se Jjobiga Taewas nääb
Mis Onniſtus ſeäl otab.

Kahhekſas Peatük
Moſesſeſt.

§. 403.

Israeli Lapſed, ehk ſelle wagga Jakobbi Sugguwössa (§. 213) jäiwad Egiptuſſe Male ellama, kui nende Sennaſaatja Joſep (§. 296) ſai ärraſurnud (§. 333), kelleſt ſeitsmemas Peatükkis on räkitud. Egiptuſſe Kunningas Warao olli neid Römoga omma Rigi Rajadesſe wastowötnud (§. 299), ſeſt et Joſeppi Tarkuſſe ja Noupiddamiſſe läbbi temma Rigi Rahwas ſelle kange ſeitsme Aaſtaſe Nälja Aeges (§. 261) ollid Ellus petud ja Toiduſt ſanud (§. 264. 266). Neil olli ſeäl rahholinne ja hea Ellaminne keige parramas Ma-Kohtas Koſeni Maal (§. 308); ja nemmad ſiggiſid, ja neid ſai hopis paljo (§. 112), nenda et ſe Ma neid täis ſai, ja nemmad öige wäggewaks Rahwaks kaswaſid.

§. 404. Joſep olli ſurnud (§. 333), ja ſelle

järrel keik temma Wennad, ja ka keik ſelle Pölwe Rahwas, kes temma Heateggemisſed ollid nähnud. Üks teine Kunningas ſai wallitſema Egiptusſe Maal, kes Joſepiſt ühtegi ei tahtnud teäda. Israeli Laste Siggiminne ei olnud ta Mele pärraſt; ta ütles omma Teenride wasto: Wata, Israeli Laste Rahwaſt on ennam kui meid, ja meiteſt wäggewamad! Se woib ſündida, kui üks Sõdda touſeb, et nemmad ennaſt lõwad meie Waenlaste pole, ja ſõddiwad meie wasto, ja lähhewad ſiit Ma ſeeſt ärra. Sepärraſt peame kawwalamat Nou nende wasto piddama, et neid ni paljo ei ſa.

§. 405. Siis pandi Israeli Rahwa üle Makſo-üllewatajad, kes neid piddid waewama ſure raske Teoga. Ja Kunningas laskis ſured Warrandusſe Honette Linnad ehhitada, et neile agga piddi paljo Tööd ſama. Agga ſedda ennam nemmad ſiggiſid ja lautaſid endid laiale, nenda et nende Üllewatajadgi ärratüddiſid neid waewada.

§. 406. Ja keik Egiptusſe Rahwas ſundis neid Teggo teggema kange Hirmoga, ja teggid nende Ello kibbedaks raske Teoga, Saua ja Teiliskiwwide kallal, mis nemmad Linnade Ehhitamiſeks piddid ſaatma; ja keigeſugguſe Teoga Wäljade peäl, mis nemmad neid kange Hirmoga pannid teggema. Agga Israeli Rahwas piddas ſedda keik wasto.

§. 407. Se Kunningas, kelle Nimmi ka Warao olli (§. 403), piddos ſe peäle teiſt Nou: Ta laskis Israeli Naeste Ämmad enneſe jure tulla ja ütles neile kui teie neil Ebrea-Naeſtel (§. 79) Abbiks ollete nende Lapſe Waewas, ja üks Poeglaps Jlmale tulleb, ſiis ſurmage ſedda ärra; agga kui ſe Tüttarlaps on, ſiis jätke Ellusſe. Agga need Ämmad kartſid Jummalat, ja ei teinud mitte Kunninga Käſſo järrel, waid jätſid Poeglapſed ka Ellusſe.

§. 408. Kunningas Warao kutſus need Ämmad ueste enneſe ette, ja kulas neilt järrel, miks nemmad temma Käſſo järrel ei teinud? Nemmad ütleſid: Ebrea Naeſed, ei olle niſugguſed kui Egiptusſe Naeſed nemmad on paljo kowwemad, enne kui Ämm nende jure weel tulleb, on nemmad jo Lapſe ſanud. Kunningas piddiſedda uskuma; ja Jummal teggi nende Ämmadele ſellepärraſt Head, ja Israeli Rahwaſt (kedda ſeäl Ebrea Rahwaks nimmetadi (§. 79), ſai paljo, nenda et nemmad ſaid wägga pakſuks Rahwaks.

§. 409. Siis Kunningas andis Käsko omma Egiptusſe Rahwale, et nemmad keik Poeglapſed, mis Ebrea-Rahwal ilmale ſünnikſid, piddid Jõeſſe wiskama ja ärraupputama, agga Tüttarlapſed Ellusſe jätma. Kunninga Käſſo järrel piddi tehtama, ja ſeſt tulli ſuur Kartus ja Hirm keige Ebrea-ehk Israeli Rahwa üle.

§. 410. Ja ühhel Mehhel, Amram Nimmi, kes Israeli kolmandama Poja Lewi Sugguſt olli (§. 184), ſündis üks Poeglaps Jlmale, mis wägga illus Näuſt olli, ja omma Emmal armas; ſedda peti Warjul hopis kolm Kuud; ja kui nemmad tedda ennam ei woinud ärrapetta, ſiis wõttis ta Jſſa ühhe Pillirooſt Laeka, ja tõr-

törwas ſedda ärra, ja panni ſe Lapſe ſeñna Laekaſſe, ja wiis ſedda Körkiatte ſisſe Jõe äre, kus Kunninga Warao Tüttar prukis käia. Ja ſe Lapſe Õdde jäi emalt ſeisma, et ta nähha ſaaks, mis ſe Lapſele ſünniks.

§. 411. Ja Kunninga Tüttar tulli omma Seltſiga Jõe äre kõndima ja ennaſt peſſema; ja ta nägi ſedda Laekaſt Körkiatte ſees, ja ta ſatis omma Ümmardaja ſedda ärratoma. Ja ſe ſündis, kui ta ſedda lahti teggi, leidis temma ühhe Poeglapſe nutmaſt ſeält ſeest; ja ta Südda ſai halledaks, ja ütles: Se on wist üks neiſt Ebrea Rahwa Poeg-Lasteſt (§. 409).

§. 412. Ja ſe Lapſe Õdde (§. 410) tulli liggimale, ja küſſis, kas ta piddi Ebrea Naeſte ſeaſt, ühhe Immetaja-Naeſe kutſuma, kes ſedda Laſt immetaks? Ja Kunninga Tüttar käskis tedda ühte ſata; ja ta läks, ja kutſus ſe Lapſe enneſe Emma. Ja Warao Tüttar käskis tedda ſe Laps wõtta, ja tedda immetada Palka pärraſt. Se Naene wõttis omma Laſt Römoga, ja immetas tedda, ſenni kui ta kangemaks ſai.

§. 413. Ja kui ta olli kangemaks ſanud, wiis ta tedda jälle Kunninga Tüttre jure; ja Kunninga Tüttar arwas tedda otſe ommaks Pojaks, ja pañni temma Nimmi Moſes, ſeſt et ta tedda olli Wee ſeeſt wäljatõmbanud. Ni immelikkult piddas Jummal ſedda Laſt Ellus, kes pärraſt ſedda Israeli Rahwa Ärrapeäſtja piddi ollema Kunninga Warao Käest.

§. 414. Ja ſe ſündis, kui Moſes nenda Kunninga ommas Koias ſai ülleskaswanud ja ſureks ſa-

ſanud, et ta omma Wendade ehk Ebrea-Rahwa jure wäljaläks; ja kui ta nägi nenda rasket Teggo (§. 406), ja kuida peälegi üks Egiptuſſe Mees peksis ühte Ebrea-Meeſt, siis ta Wihha touſis wägga; ta watas ſenna ja tenna, ja kui ta keddagi ei näinud, läks ta, ja löi ſe Egiptuſſe Mehhe mahha, ja mattis tedda Liwa ſisſe.

§. 415. Sedda Moſes ei teinud mitte hästi, ja ſe Aſſi ſai pea kuulſaks. Seſt teiſel Päwal, kui ta jälle wäljaläks, ja nägi kaks Ebrea-ehk Israeli Meeſt iſſekeskis taplewad, tahtis ta nende Wahhendaja olla, ja ütles ſelle Üllekohtuſele: Miks ſa peksad omma Liggimeſt? agga ſe wastas temmale: Kes on ſind Üllewatajaks ja Kohtomoiſtiaks meie ülle pañnud? Kas ſa tahhad ehk mind ka ärratappa, nenda kui ſa ſe Egiptuſſe Mehhe olled ärratapnud? Se Sanna teggi Moſesſele ſuurt Kartuſt; ta moiſtis ſeſt, et ſe Aſſi olli ilmſiks ſanud.

§. 416. Ja Kunningasgi ſai kuulda mis Moſes olli teinud, ja tahtis tedda lasta ärratappa: Agga Moſes põggenes Kunninga Warao eeſt ärra, ja läks Arabia Male (§. 303), teinepole punnaſe Merre, ühhe Rahwa jure, kes hüti Midiani Rahwas (§. 243), ja ka Abraami Suggulõſſa ollid, temma teiſe Naeſe Keturа (§. 147) neljandamaſt Pojaſt, Midjan Nimmi. Seäl olli Moſesſel Nou ellama jäda. Ja temma istus wäljas ühhe kaewo jure mahha, ja otas, mis temmale piddi Õnneks juhtuma.

§. 417. Ja ſeäl ellas üks Midjani Preeſter, Kuel Nimmi, kedda ka Jetro nimmetakſe, ſelle

Tüttred tullid wälja ſe Kaewo jure, ja hakkaſid Wet winnama, omma Puddolojusſid jota; agga teiſed Karjatſed tullid, ja lükkaſid neid nende Wee-Rennide jureſt ärra, ja tahtſid ennestel enne jota; nenda ollid nemmad mittokord teinud. Agga Moſes wõttis Kätte, ja aitas neid, et nende Puddolojusſed keigeeſſiti jua ſaid.

§. 418. Ja nende Jſſa Ruel panni ſedda immeks, kui temma Tüttrid omma Puddolojuste Karjaga tullid, ja küſſis neilt: Kuida teie tänna ollete ni rutto joudnud ſeält ärratulla? Ja nemmad ütleſid: üks Egiptruſe Mees (nenda nimmetaſid nemmad Moſeſt), ſe peästis meid Karjuste Käeſt, ja wõttis ka Wet kül meile ülles, ja jotis meie Karja. Ja Ruel ütles: Kus temma ſiis on? miks ollete teie ſe Mehhe ſeñna jätnud? Kutſuge tedda, et ta meie jures Leiba wõttab.

§. 419. Nemmad läkſid ja kutſuſid Moſeſt, ja tedda woeti Rõmoga wasto. Kui Moſes näggi, et ta ni hea Rahwa jure olli ſanud, ſiis wõttis ta ette ſeñna jäda, ja ſai Rueli Puddolojuste Hoidjaks, nenda kui enne ſedda Jakob Labani jures (§. 181), ja Ruel andis temmale omma omma ühhe Tüttre Sippora Nimmi, Naeſeks, ſelleſt ſündis Moſesſele üks Poeg, ſelle Nimmi pandi Kerſom, ja pärraſt teine Poeg, Elieſer nimmi.

§ 420. Moſes jäi Hulk Aega Midjani Male (§. 416), ſenni kui ſe Kunningas ſai ärraſurnud Egiptuſſe Maal, kes Israeli Rahwaſt ni wägga wihkas (§. 409). Agga ſe lõbbi ei jänud nende Hädda mitte wähhemaks; ſepärraſt Israeli Rahwas õhkas wägga ſe kange Teo pärraſt (§. 406) ja kiſſendaſid Jehowa pole; ja nende Kiſſendaminne touſis ülles Jummala ette Taewaſſe; ja ta wõttis kuulda nende Aggamiſt, ja mõtles omma Seädusſe peäle, mis Ta nende Wannemattega, Abraami, ja Iſaaki ja Jakobbiga olli teinud (§. 177), ja ta watas Israeli Laste ja nende Hädda peäle, ſeſt ſe Aeg olli tulnud, et nemmad piddid ärrapeästetud ſama, nenda kui Jummal Abraamile olli ette räkinud (§. 108.)

§. 421. Moſes ſai Jummalaſt wäärt arwatud, nende Ärrapeäſtja olla. Ja olli omma Aija Puddolojustega kaugele wälja läinud, nenda kui ſeäl Made ſees ſe Pruuk olli (§. 239), ja sõtis neid ühhe Mäe jures, mis Orebi Mäggi nimmetadi. Seäl Jehowa Ingel näitas ennaſt temmale Tulle Leke ſees ühhes Kibbowitſo Põõſas. Ja Moſes näggi, et ſe Põõſas põlles, ja ommeti mitte ärra ei põllend; ſepärraſt läks ta liggimale ſedda Immenäggo watama.

§. 422. Ja Jehowa hüdis temma wasto ſeält Põõſa ſeeſt, ja ütles: Moſes Moſes, ärra tulle mitte ſeie liggi, ja wõtta ommad Kingad ommaſt Jallaſt ärra, ſeſt ſe Paik, kus peäl ſa ſeiſad on üks pühha Paik! Ma ollen ſinno Wannematte, Abraami, ja Iſaaki ja Jakobbi Jummal, ja ollen näinud omma Rahwa Willetſuſt Egiptuſſe Maal, ja ollen kuulnud nende Kiſſendamiſt nende Sundiatte pärraſt (§. 406), ſeſt ma tean keik nende Wallo, ja ollen tulnud neid Egiptuſſe Maalt ärrapeäſtma, ja ſaatma ühhe hea ja laija Male, kus otſe Pima ja Mee jo-

Joſeb, Kanaani, ja Emori, ja ſeält ümberkaudo Rahwa Male (§. 106).

§ 423. Weel ütles Jummal; Ja nüüd wata, ma tahhan ſind läkkitada Egiptusſe Kunninga jure, ja ſinna pead wima minno Rahwas, keik Israeli Lapſed, Egiptusſeſt wälja. Moſes ütles Kes ollen minna, et ma woin ſedda ettewõtta tehha? Ja Jehowa ütles: Minna tahhan ſinnoga olla, ja ſiin Mäe jures peate teie ſama mind tenida.

§. 424. Moſes ütles: Kui ma nüüd Israeli Laste jure ſaan, ja neile ſedda rägin, ja nemmad küſſiwad, mis nende Wannematte Jummala Nimmi on, kes mind läkkitand, mis pean ma neile ütlema? Ja Jehowa ütles: Ma ollen ſe, kes ma ollen! Nenda pead ſa Israeli Lastele ütlema: ſe kes woib öölda: Ma ollen, ſe on mind teie jure läkkitand; Jehowa teie Wannematte Jummal, pead ſa ütlema; ſeſt ſe on mo Nimmi iggaweste, ja mo Mälleſtus Põlweſt Põlweni!

§. 425. Ja nemmad wõtwad ſo Sanna kuulda (ütles Jummal), ja ſa pead Israeli Rahwa Wannematega minnema Kunninga jure, ja ütlema: Laſſe meid minna kolme päwa Teed Kõrbe, et meie Jehowale omma Jummalale ohwerdame. Ja ma tean, et Egiptusſe Kuningas ei laſſe neid mitte minna, ei wäggewa Käegi läbb; agga ma tahhan Egiptusſe Maad lüa keigeſugguſte Immeteggudega, mis ſeälſammas tahhan tehha, ja ſelle järrel laſſeb Kuningas teid minna: ja ma tahhan omma rahwale Armo

Armo ſata Egiptusſe Rahwa käeſt, et kui teie ärralähhete, teie ei pea mitte tühjalt ärraminnema (§. 108).

§. 426. Moſes wastas ſe peäle: Kui nüüd Israeli Rahwas mind ei wõtta uskuda, ja ütlewad: Jehowa ei olle ennaſt mitte ſulle näitnud? Jehowa ütles: Nende Immeküsimiſte pärraſt, mis ſa pead teggema, wõtwad nemmad ſind uskuda. Moſes wastas: Minna ei olle ial üks ſannakas Mees, ei nüüd egga enne ſedda; ſeſt mul on kange Su ja kange Keel. Jehowa ütles: Kes on Innimeſſe Suud teinud, ehk kes on ſedda Keletumat, ja Kurti, ehk Näggiat ehk Pimmedad teinud; eks mitte minna, Jehowa? Ja nüüd minne, ja minna tahhan ſo Suga olla, ja ſind õppetada, mis ſa pead räkima.

§. 427. Moſes tahtis weel ſeñna wasto ſeista, ja ütles: Ma pallun Jſſand, läkkita Sannumed, kellega ſa tahhad! Agga Jehowa ütles: Eks olle Aaron ſinno Wend? Ma tean et temma hästi rägib, ja wata, ta tulleb ſo wasto Tee peäl, ja ſa pead temmale keik räkima, ja need Sannad otſe temma Suhho pannema, et temma neid ſinno Aſſemel Rahwa wasto rägib, nenda et temma ſinnule peab Suuks ollema, ja ſinna pead temmale otſe Jummalaks ollema, ehk minno Tahtmiſſe Ilmutajaks.

§. 428. Ja Jummal tõõstis Moſeſt, ja ütles: Minne Rahhoga Egiptusſe Male, ſeſt keik need Mehhed on ärraſurnud, kes ſo Hinge peäle käiſid. Ja Moſes läks, ja jättis omma Alijale Jum-

Jummalaga, ja wõttis omma Naene Sippora (§. 419), ja omma kaks Poega, ja hakkasid minnema, nenda kui Jehowa tedda olli käſknud.

§. 429. Ja Mosesse Wend Aaron, kes temmast wannem olli, sai Jummalalt Käsko, Mosesse wasto minna Tee peäl; ja Orebi Mäe jures (§. 421), (mis seſt Ajast Jummala Mäggi nimmetadi, seſt et Jummal ennast seäl olli näitnud Mosesſele), said nemmad ühte, ja Moses räkis omma Weñnale keik, mis Jehowa temmale olli räkinud. Ja nemmad läksid Seltsis Egiptusſesse Koseni Male (§. 403).

§. 430 Ja Moses ja Aaron kogguſid keik Israeli Rahwa Wannemad kokko, ja räkisid neile, mis Jehowa Mosesſele olli teäda annud, ja teggi Immerähteſid nende Silma ees. Ja Rahwas uskus neid, ja kummardaſid ja heitsid silmili Jehowa ette, kes nende Willetſust olli näinud, ja neid nüüd heldeste tahtis ärrapeästa.

§ 431. Moses ja Aaron läksid se peäle selle ue Kunninga jure (§. 420), kedda ka jälle Warao, nimmetadi (§. 407), ja ütleſid: Nenda ütleb Jehowa, Israeli Jummal: Lasse minno Rahwas minna, et nemmad mulle Pühha peawad Kõrbes! Warao ütles: Kes on se Jehowa, kelle Sanna ma peaksin kuulma? Minna ei tunne Jehowat, ja ei tahha ka mitte Israeli Rahwast lasta ärramiñna. Ja teie, Moses ja Aaron, minge agga ka omma raske Tõ kallale.

§. 432. Ja Kunninga Meel sai pahhaks, ja laskis kutſuda kokko Israeli Rahwa Sundiad ja nende Üllewatajad (§. 405), ja ütles: Teie ei pea selle Rahwale mitte ennam Õlga andma, Teiliskiwwa tehha, nenda kui enne sedda; nemmad mingo isse ja otsigo ennestele Õlgi; ja seſt Teiliskiwwide Arrust, mis nemmad on enne piddand saanud, ei pea teie ühtegi wähhendama, seſt neil on liaks aega, et nemmad ütlewad: Meie tahhame minna ohwerdama omma Jummalale. Sepärraſt peab se Teggo nende peäle raskemaks sama, et neil Teggemist on, ja nemmad Walle könneſid tähhele ei panne.

433. Ja Rahwa Sundiad ja nende Üllewatajad läksid ja andsid sedda Israeli Rahwale teäda; ja Rahwas läks laijale keige Egiptusſe Maſees, et nemmad Wäljade peält piddid Kõrt kogguma ja nõppima Õigede Aſsemel. Se läbbi nende Päwa-Tõ jäi reggematta; ja nende Sundiad ajasid peäle, ja käskisid neid sata omma iggapäwaſe Ossa, nenda kui siis, kui neile Õlga anti.

§. 434. Ja Israeli Laste Üllewatajaid, kedda Warao Sundiad nende enneste seaſt nende ülle ollid pañnud, neid pekſeti, ja õõldi: Mikspärraſt ei sada teie omma seätud Ossa Teiliskiwwa, ei eile egga tänna, nenda kui enne sedda? Ja need Üllewatajad tullid ja kisendaſid selle pärraſt Kunninga Warao ette; agga neid ei woetud kuulda.

§. 435. Ja Moses ja Aaron tullid nende wasto, kui Israeli Laste Üllewatajad Kunninga jureſt ärratullid, ja hüüdsid nende ülle Jummala pole, et Rahwa Teggo nüüd weel raskemaks olli

olli lãinud kui enne ſedda. Ja Moſes jãi kurwaks ſe peãle, ja kaebas omma Hãdda Jummala ette Palwega. Agga Jummal ütles: Nüüd pead ſa nãhha ſama, mis ma Waraole tahhan tehha; ſeſt tuggewa Kãe lãbbi peab ta neid laſkma minna, ja ta peab neid weel iſſe ärraaiama omma Ma ſeeſt.

§. 436. Ja weeel ütles Jummal: Minna ollen Jehowa! ja ollen ennaſt nãitnud Abraami, ja Iſaaki ja Jakobbile, kui ſe keigewãggewam Jummal (§. 112), agga omma Jehowa Nimme poleſt ei olle ma neile mitte teãda ſanud. Ja ma ollen nendega kindlaſte Seãduſt teinud, et ma neile Kanaani Maad piddin andma (§. 106. 154) ſedda Maad, kus nemmad kui wõõrad ſees ellanud; ſepärraſt ütle Iſraeli Rahwale: Minna Jehowa tahhan neid wãljawia Egiptuſſe Rahwa raske Teo alt, ja tahhan neile anda Pärris-Maaks ſedda Kanaani-Maad, minna Jehowa!

§. 437. Moſes lãks ja rãkis ſedda kũl Iſraeli Rahwale; agga nemmad ei wõtnud tedda kuulda omma Waimo Ahhaſtuſſe pärraſt, ja ſe kange Teo pärraſt. Moſes olli kahhekſakümmend Aaſtad wanna ſelſammal Ajal (§. 420), ja temma Wend Aaron kahhekſakümmend ja kolm Aaſtad, ja nellikũmend Aaſtad arwatakſe Moſes ollewa wanna olnud, kui ta Egiptuſſe Maalt põggenes Midjani Rahwa jure (§. 416)

§. 438. Ja Jummal kãskis Moſeſt ja Aaronit minna ueſte Kunninga jure, ja temmale rãkida, et ta piddi ſedda Rahwaſt laſkma omma Maalt ãrraminna. Kunningas noudis neilt ühte Immetähte nãhha ſada, kuſt ta woiks tunda, miſſuggune Jehowa olleks? (§. 431) Ja Aaron wõttis Moſeſſe Keppi, mis temma Kães olli olnud, kui Jehowa temmaga rãkis Orebi Mãe jures (§. 426), ja wiskas ſedda Kunninga ja temma Teenride ette mahha, ja ſe ſai lendawaks Mauks.

§. 439. Siis Warao kutſus kokko keik ommad Targad ja Noijad, ja Egiptuſſe Ma Kunſtimehhed, kas nemmad ſedda piddid ka ſama tehtud; ja nemmad teggid nendaſammoti omma Silmamuundamistega; iggaũks wiskas omma Keppi mahha, ja ſe ſai lendawaks Mauks; agga ſe Maddo Aaroni Keppiſt nelas need teiſed keik ãrra; ja kui ta temma Sabbaſſe kinnihakkas, ja ſedda Kãtte wottis, ſai ſe jälle Keppiks. Warao nãggi ſedda, agga temma Südda jãi kangeks, ja ei wõtnud neid mitte kuulda.

§. 440. Teiſel Homikul ſatis Jummal Moſeſt Egiptuſſe Ma ſure Jõe ãre ſeiſma, kui Kunningas ſeñna wãlja tulli Wee ãre kõndima (§. 411). Ja Moſes ütles Waraole: Seſt pead ſa tundma, kes Jehowa on, kui minna ſe Keppiga, mis mo Kães, lõõn ſe Wee peãle, mis Jões on, ja ſe peab Werreks jãma. Ja Moſes teggi ſedda Kunninga ja keige ta Teenride nãhhes; ja ſe Weeſi Jões ſai Werreks, ja need Kallad Jõe ſees ſurrid ãrra, ja Jõggi haiſes, ja Egiptuſſe Rahwas ei woinud mitte Jõeſt Wet jua.

§. 441. Ja Aaron ſirutas omma Kãſſi wãlja keige mu Weede ũlle Egiptuſſe Maal, keige Jõggede

gede ülle, ja Jõe-Arrude, ja Järwede, ja keige Wee-Koggude ülle, ja keik ſai Werreks, ni hästi Pu-Aſtjade ſees, kui Kiwwi-Riistade ſees. Ja Egiptusſe Rahwas kaewaſid Aukuſid ümber Jõe, et nemmad woikſid leida Wet jua, ſeſt keik Wessi olli Werri Egiptusſe Maal; ja ſedda Nuhtluſt olli hopis ſeitſe Päwa. Ja Egiptusſe Kunſtimehhed teggid nendaſammoti omma Silma-Muundamistega (§. 439); ſepärraſt Kunninga Südda jäi kowwaks, ja ei wõtnud Jehowa Sanna mitte kuulda.

§. 442. Ja Jehowa laskis Aaronit jälle ſirrutada omma Käſſi wälja keige Wee-Koggude ülle Egiptusſe Maal; ja ta ſatis Koſſnad üllestullema ülle keige ſe Ma, ja need tullid Kunninga enneſe Kotta, ja ta Maggades-Kambriſſe, ja ta Wodi peäle, ja keige ta Teenride, ja keige Egiptusſe Rahwa Ello-Majadesſe, ja nende Leiwa Künnade ſiſſe, ja katſid otſe keik Egiptusſe Maad. Ja need Kunſtimehhed teggid nendaſammoti omma Silma Muundamistega.

§ 443. Waraq nägi ſedda läila Asja! Ja laskis kutſuda Moſeſt ja Aaronit, ja ütles: Palluge Jehowat kangeste, et ta ſedda Nuhtluſt ärraſadab minno ja mo Rahwa peält, ſiis tahhan ma teie Rahwaſt lasta ärramiñna, et nemmad Jehowale ohwerdawad. Ja nemmad läkſid wälja Kunninga jureſt, ja hüüdſid Jehowa pole; ja need Koſſnad ſurrid ärra keige Egiptusſe Rahwa Koddade ſeeſt, ja Ouede ja Wäljade peält; ja Rahwas ajas neid kokko Hunniko Wiſi, ja keik ſe Ma haiſes.

§. 444.

§. 444. Kui Kunningas näggi, et ta ſai hingata, ſiis jäi ta Südda jälle kowwaks, ja ei wõtnud neid kuulda. Ja Aaron ſirrutas omma Käſſi wälja, ja lõi omma Keppiga Mulla-Põrmo, ja ſelleſt tullid Täid keige Innimeste ja Lojuste küige, nenda et keik Mulla-Põrm ehk Tolm Täideks ſai keige Egiptusſe Ma ſees. Ja need Kunſtimehhed püüdſid ſedda ka tehha omma Silma-Muundamistega, ja ei ſanud mitte, waid piddid iſe runnistoma Kunninga ette: Se on Jummala Sõrm. Agga Waraq ei pañnud ka ſeddagi tähhele.

§. 445. Ja Jummal laskis ſe neljas Nuhtlus tulla: üks paks pahha Lindude Selts tulli ülle keige Egiptusſe Ma, ja Kunninga Honesſe, ja keige ta Rahwa Honette ſiſſe; ja keik Ma rikkuti ärra keiges Egiptusſe Rikis neiſt pahhaſt Lindudeſt; agga Koſeni Ma Jäusſe, kus Israeli Lapſed ellaſid, ei putund ſe Nuhtlus mitte.

§. 446. Kunningas laskis kutſuda Moſeſt ja Aaroniſt, ja ütles: Minge ja ohwerdage omma Jummalale ſiin Egiptusſe Maal. Agga Moſes ütles: Se ei ſünni mitte, ſeſt Egiptusſe Rahwas wõttakſid ehk Kiwwidega meid ſurnuks wiſſata, kui meie ohwerdakſime, Jehowale omma Jummalale ſedda, mis Egiptusſe Rahwa Meleſt hiwmus on. Meie tahhame agga kolme Päwa Teed miñna Kõrbe (ehk Kõrwaliſſe Paika), ja ſeäl Jehowale ohwerdada.

§. 447. Kunningas lubbas ſedda ſe Hirmo-Ajal, ja ütles: Ma tahhan teid ſiis lasta Kõr-

he miñna Jehowale ohwerdama, agga et teie mitte wägga kaugele ärra ei lähhe; ja tehke Palwed minno eest. Moſes läks ja hüdis Jehowa pole, ja ſe pahha Lindude Selts kaddus ärra teiſel Päwal, et neid ennam ei olnud. Agga Kunningas teggi omma Süddant kangeks ka ſedda Puhko, ja ei laſknud Israeli Rahwaſt ärramiñna.

§. 448. Siis läkkitas Jummal ſe wies Nuhtlus: üks kange Rark ehk Surreminne tulli keigeſugguste Lojuste ſekka Egiptuſſe Maal, Hooste, ja Eeslide, ja Kammelide, ja Weiste ja Puddolojuste ſekka, nenda et neid Egiptuſſe Rahwal löpmatta paljo ühhe Päwaga ärraſurrid. Ja Kunningas ſatis watama Israeli Rahwa jure, kas ſeäl ka nenda piddi ollema; agga nende Lojusteſt ei ſurnud mitte ühteainuſtki. Siiski jäi Kunninga Südda wastaſeks, ja ei laſknud Israeli Rahwaſt mitte ärramiñna.

§. 449. Se kues Nuhtlus tulli ſelle järrel. Moſes ja Aaron wötſid Jehowa Käſſo peäle iggaüks ommad mollemad Peud täis Ahjo-Tahma, ja wiskaſid ſedda Kunninga nähhes laijale wasto Taewaſt, ja ſe ſai Tolmuks üllе keige Egiptuſſe Ma. mis üllesaias Paiſed ja Willid Innimeste ja Lojuste külges, nenda et need Noijad ja Kunſtimehhedgi (§. 439) ei woinud ſeiſma jäda Moſesſe ette nende Paiſede pärraſt, mis nende Jhho külges ollid nendaſammoti kui keigel mu Egiptuſſe Rahwal. Agga Kunningas ei pañnud ſedda Asja tähhele.

§. 450.

450. Siis laskis Jummal kulutada ſuurt raskeſt Rahhe-Saddo; mis Innimeſſi ja lojuſſid piddi ärraſurmama ja mahhalöma, kui nemmad ſe Sao Aeges wäljas ollekſid. Kes nüüd Kunninga Rahwa ſeas Jummala Ähwardamiſt kartis, ſe laskis ommad Sullaſed ja Lojuſſed Koio ajada, agga teiſed jätſid nemmad wälja.

§. 451 Ja Moſes ſirrutas omma Keppi wasto Taewaſt, ja Jehowalt tullid Pitkſemürristamiſſed, ja Rahhe; ja pitkſe Tulloke käis otſe Mani maas, ja ſe Rahhe olli raske, ja ſe Tulloke hirmus, mis Rahhega ſeggaminne käis, ja löi mahha keik Lojuſſed ja Innimeſſed, mis ial wäljaſt leiti, ja keik Wälja Rohhud, ja keik Puud peksis Rahhe katki; ja Linnad ja Odrad lödi mahha, ſeſt need ollid lonud.

§. 452. Siis Warao läkkitas Moſesſe ja Aaroni järrel, ja ütles neile: Ma ollen ſedda Puhko Patto teinud; Jehowa on öige, agga minna ja mo Rahwas olleme Ölad: Pälluge Jehowat, et ſedda Pitkſemürristamiſt ja Rahhet ennam ei olleks, ſiis ma tahhan lasta teid miñna. Moſeks läks Kunninga jureſt Liñnaſt wälja, ja lautas ommad Käed Jehowa pole, ja ſe Rahhe-Saddo löppes. Kui Kunningas ſedda näggi, teggi ta jälle Patto, ja panni omma Süddant kowwaks. Se olli ſe ſeitſmes Nuhtlus.

§. 463. Moſes läks ja kulutas Kunningale, et kui ta weel Jehowa wasto ſeiſaks, ſiis üks uus Nuhtlus piddi tullema. Kunninga Teenridgi tullid, ja andſid Nou, et ta piddi laſkma ſedda

Rahwaſt ärramiñna, ſeſt et Egiptusſe Ma jo ni wägga rikkutud olli (§. 451). Ta Südda andis piſſut järrele, ja ta ütles Moſesſele: Teie woite miñna Jehowat omma Jummalat tenima; agga kes, ja miſſuggused teie ſeaſt peawad minnema?

§. 454. Moſes ütles: Meie tahhame ärramiñna omma nore ja omma wanna Rahwaga, ja omma Poegade ja omma Tüttardega, ja omma Puddolojusſe ja omma Weiſtega; ſeſt meil on Jehowa Pühha. Sedda Kunningas ei woinud kuuldagi, ja ütles: Wara, teil on töeste pahha Nou! Minge agga need, kes Mehhed on teie ſeas, ſeſt ſedda ollete teie otſinud. Ja Moſes ja Aaron aeti ärra Kunninga Warao Silma eeſt.

§. 455. Se peäle tulli ſe kahhekſas Nuhtlus; Moſes ſirrutas omma Käſſi Keppiga üle Egiptusſe Ma, ja Jehowa laskis kanget Tuult tulla Homiko poolt, mis puhhus keige ſe Päwa ja keige ſe Öö; ja ſe töi Kohhortirtſud ülles, ni pakſult, et nemmad katſid keige ſe Ma-Pinna keiges Egiptusſe Kunningrikis, kui nemmad ennaſt mahhalaſkſid, ja söiwad ärra keik Ma-Rohto, ja keik Pude Wilja, mis ial ſeſt Rahheſt olli üllejänud (§. 451), nenda et keige Egiptusſe Male ühtegi Haljaſt ei jänud, ei Pude peäle, egga Rohto Ma peäl.

§. 456. Se teggi Kunningale Hirmo, et ta Ruttoga ſatis Moſesſe ja Aaroni järrel, ja tunnistas, et ta Patto teinud; nemmad piddid agga

ga ſe Kord weel temma eeſt Jehowat palluma, et ta ſedda Nuhtluſt ärraſadaks. Moſes läks, ja pallus Jehowat; ja Jummal laskis tulla kanget Tuult Ohto poolt, ſe töstis need Kohhotirtſud ülles, ja wiis neid Arabia Körbe pole, ſenna Merreſſe, mis Körkiatte Merreks nimmetakſe; ſenna uppuſid nemmad ärra.

§. 457. Kui ſe Nuhtlus ſai möda läinud, panni Kunningas jälle Jehowa wasto, ja kelas Israeli Rahwa Wäljaminnemiſt; ſepärraſt läkkitas Jummal ſe ühhekſas Nuhtlus. Moſes ſirutas omma Kät Taewa pole, ja paks pilkane Pimmedus tulli ülle keige Egiptusſe Ma, hopis kolm Päwa, nenda et teine teiſt ei näinud, egga kuhhogi ei woinud miñna neil kolmel Päwal; agga Koſeni Maal, Israeli Rahwa Ello-Majade jures olli walge.

§. 458. Siis otſiti Moſeſt ja Aaronit, ja Warao ütles neile: Minge ja tenige Jehowat; ja teie wäetimad Lapſed mingo ka teiega (§. 454), agga teie Weikſed ja Puddolojusſed peawad ſeie paigale jäma. Moſes ütles: Meie Lojusſed peawad meiega Seltſis minnema, ja mitte ühte Sõrgagi ei pea järrel jäma, ſeſt neiſt peame meie ommad Ohwrid ja Põlletamiſſe Ohwrid (§. 43) wõtma Jehowale, ja meie ei tea mitte, miſſuggused meie peame wõtma Jehowat tenida, enne kui meie ſenna ſame.

§. 459. Selle Könne peäle wihhastas Kunningas wägga, ja käskis Moſeſt miñna omma Silmi eeſt ärra, ja ütles: Hoja ennaſt, et ſa

mitte ennam mo ette ei tulle, ſeſt mil Päwal ſa minno Silmad nääd, pead ſa ſurrema. Moſes ütles Kunningale: Sa olled öiete räkinud; minna ei tahha ſo Silmi ette mitte ennam tulla; agga keik need ſinno Sullaſed, kes ſiin ſeiswad, need peawad minno jure tullema, ja mo ette kummardama, ja ütlema: Minne nüüd agga ſiit Maalt ärra, ſinna ja keik ſe Rahwas, mis ſo järrel käib; ja ſiis tahhan ma nendega wäljaminna Egiptuſſe Maalt.

§. 460. Moſes teädis mis Jummal weel tahtis tehha, ſepärraſt wois ta nenda räkida Kunninga ees; ja temma läks ärra Warao jureſt ſure Wihhaga. Ja Jummal käskis tedda räkida Israeli Rahwa kuuldes, et nemmad iggaüks piddid laenama Egiptuſſe Rahwalt, Mehhed Meeste Käeſt, ja Naeſed Naeste Käeſt, keikſuggu Hõbbe- ja kuld-Riisto, ja Rideid, omma Pregade ja Tüttarde Selga panna, Jehowa Pühha piddada. Ja Rahwas teggid nenda; ja Jehowa ſatis neile Armo Egiptuſſe Rahwa jureſt, et nemmad neilt keik rohkeste ſaid, ſeſt Moſes olli wägga ſuur ja kulus Mees keige Kunninga Teenride ja keige Egiptuſſe Rahwa Meleſt; ja nemmad ei arwand ſedda, et nemmad neiſt piddid ilma jäma.

§. 461. Nüüd olli ſe kümnes Nuhtlus liggi, mis Egiptuſſe Rigi üle piddi tullema, ja Warao Süddant nenda pöörma, et ta iſſe Israeli Rahwaſt ärraajaks. Jummal andis ſedda Moſesſele teäda, et ta wois Rahwaſt ſeñna wastowal-

walmiſtada, ſest kesk Õõ Aeges piddi ſe ſündima; ja üks Mällestus ſeſt ſureſt Arralunnastamisſeſt piddi jäma Israeli Lastele keige tullewa Põlwe Rahwa Aeges.

§. 462. Ja Moſes räkis Rahwale, et ſeſamma Ku kümnemal Päwal, mis nendel Kä olli, ja Abibi Ku nimmetadi, piddi iggaüks Perre-Wannem omma Waimude Arro järrele wõrma ja wäljawallitſema üks terwe ja ilmawiggata aastane iſſane Kitſe- ehk Lamba-Tall, ja ſelle Ku neljateiſtkümnemal Päwal ſedda tapma, ja wasto Õhtud tedda Tulle äres küpſetama, hopis ta Pea, ja Jalgega, ja Süſſikoñnaga; temma Nahk piddi agga Seljaſt ärrawoetama, ja ühtegi Luud temmal katki murtama.

§. 463. Nende Tallede werri piddi woetama ühhe Waagna ehk Pekk sisse, ja ſedda käskis Jummal ühhe Iſopi Rohho Kimpokesſega woida igga Ukſe Peälispu ja kahhe Piitjalla külge, kus ial Israeli Rahwaſt jees olleks, et ſe ärrarikkuja Ingel, kedda Jummal tahtis wäljalääkitada, Egiptuſſe Rahwaſt nuhhelda, neiſt Koddadeſt teaks mõdamiñna, ja e Nuhtlus nendeſſe mitte ei puduks. Ja ſe piddi üks iggawenne Seädus ollema Israeli Rahwal, kui Jummal neid ſaaks aitnud Kanaani Male (§. 436), ja piddi hütama üks Paſa Ohwer Jehowale, ja ſedda Talle nimmetadi Paſa-Talleks.

§. 464. Israeli Rahwas kuulſid ſedda keik Römoga, mis Moſes räkis, ja kummardaſid keik omma Peadega Mani, ja heitſid Jehowa

ette mahha. Ja nemmad wallitſeſid wälja ſel kümnemal Päwal niſuguſed Kitſe- ja Lammaſte Talled, kui Jummal olli käſknud, ja tapſid neid ſelle Ku neljateiſtkümnemal Päwal keſkpäide Aeges, Jummala Käſſo järrel, iggaüks omma Perre Waimude Arro möda.

§. 465. Ja Jummal räkis weel Moſesſele ja ütles, et ühtegi ei piddand torelt ſeſt Talleſt ärrawoetama (§. 462), egga üksi ſedda Wee ſees keetma, waid terwelt piddi ſe Tulle äres küpſetud ſama, wihha Rohtudega piddid nemmad ſedda ſöma, ja hapnematta Leiba ſeäl jures (hopis ſeitſe Päwa ſelle järrel weel piddid nemmad ſelged hapnematta Leiba ſöma); ühtegi ei piddand nemmad ſeſt Talleſt üllejäätma teiſe Homikoni, ja mis üllejääks, käskis Jummal Tullega ärrapölletada. Wö piddi neil Wööl ollema ſedda ſües, ja Kingad Jalges, ja Kep Käes; ja Ruttoga piddid nemmad ſedda ſöma, ſeſt et Jummala Arrapeäſtmiſſe Tund liggi olleks (§. 459).

§. 466. Ja Israeli Rahwas teggid nenda, ja ſel ſeätud Päwal (§. 462) tapſid ja küpſetaſid nemmad need Talled, ja wasto Öödd hakkas iggaüks Perre-Wannem omma Perre-Waimudega ſedda ſöma, nenda kui Jehowa olli käſknud, ja kellel ommas Majas wägga piſſut Waimuſid olli, ſe tappis ja küpſetas omma keigeliggima Nabriga ühtekokko ühhe Talle.

§. 467. Ja ſe ſündis keske Öö Aeges, et Jehowa wäljaläkkitas omma Ingli (§. 463), kes mahhalöi iggaühhe eſſimeſſe Poeglapſe keiges Egip-

Egiptuſſe Kunningrikis, ni häſti Kunningal, kui ſel keigealwemal temma Rikis; ja nendaſammoti ka keik Lojuste eſſimeſſed iſſaſed Lomad. Selleſt ärkas ülles Kunningas ja keik temma Teenrid, ja keik Egiptuſſe Rahwas, ja ſuur Kiſſendamiſſe Heäl touſis keige Kunningriki ſees, ſeſt et ſedda Honet ei leitud, kus ep olleks Surnud ſees olnud; agga Israeli Rahwaſſe ei putund ſe Nuhtluſſe Ingel mitte (§. 463).

§. 468. Siis Kunningas laſkis kutſuda Moſeſt ja Aaronit weel ſelſammal Öſel, ja ütles: Wötke ja minge mo Rahwa ſeaſt ärra (§. 459), teie ja keik Israeli Lapſed; minge ja tenige Jehowat, nenda kui teie ollete räkinud, ja wötke keik ommad Weikſed ja Puddolojuſſed enneſtega, nenda kui teie räkiſite (§. 458), ja minge, ja önniſtage mind ka! Ja Egiptuſſe Rahwasgi ajaſid wägga nende peäle, et nemmad uſſinaſte ſeält piddid ärraminnema; ſeſt nemmad ütleſid: Muido meie ſurreme keik ärra.

§. 469. Israeli Rahwas ollid keik walmis ja Rides (§. 465), ja otaſid agga ſedda Käſko; nemmad hakkaſid warſi ja Ruttoga minnema, kui neid ni wägga aeti; nende Leiwa-Taigen olli neil Künnade ſees ilma hapnematta, ja nemmad ſidduſid ommad Leiwa Künnad hopis Taignaga Riette ſiſſe, ja kandſid neid ommas Selgas ärra, ja Tee peäl teggid nemmad ſeſt hapnematta Kogid, ja küpſetaſid omma Taignaſt, ſeſt ſeäl ei antud neile ennam ni paljo Aega.

§. 470. Ja keik need laenatud Höbbe- ja

Kuld-Riistad, ja Rided (§. 460), wisid nemmad ennestega ärra, seſt Egiptusse Rahwas ei wõtnud Aega, neid nende Käest järrel kulada; ja keik ommad Weikſed ja Puddolojusſed aiasid nemmad ärra; nenda et nemmad läksid wälja sure Warrandusſega, kui Jummal Abraamile olli ettekulutand (§. 108). Ja paljo muud alwa Rahwaſt läks ka nende Seltſis ärra.

§. 471. Ja Israeli Laste Meesterahwaſt olli Egiptusse Maalt wäljaminnes kuuskord sadda rubhat, ilma nende Naeſed, ja Tüttrid, ja need Poeglapſed, mis weel mitte kahhekümne Aastaſed ei olnud. Seitsekümmend Hinge olli neid agga Joſeppiga ühte kokko, kui nende Jssa Jakob ehk Israel omma Laste ja Perrega Egiptusse Male tulli ellama (§. 304); ja sedda Aega ei olnud ennam kui kaksſadda ja wiisteiſtkümmend Aastad; nii wägga olli Jummal neid seäl lasknud siggida omma Tootuſt mõda (§. 106).

§ 472. Kui nende Aastade kõrwa arwatakſe Aeg, seſt Päwaſt, kui Jummal Abraami sahtis omma Jesa Majaſt, Uri Linnaſt Kaldea Maalt (§. 80. 81.), wäljaminnema wõõrale Male, senni kui Israel omma Lastega tulli Egiptusſesse ellama (§. 303); sedda olli ka nenda sammoti kaksſadda ja wiisteiſtkümmend Aastad: siis on keik sedda waewaliſt ja Kiusatusse Aega, mis se wagga Abraam ja temma Sugguwõsſa wõõraste Made sees on ellanud, nelliſadda ja kolmkümmend Aastad (§. 108), täis ja täis seſt Päwaſt sadik, kui keik Israeli Rahwas, kui Jummala sured Wäehulgad, Egiptusse Maalt wäljaläksid ja ärraaeti (§. 469).

§. 473. Rameſe Linna juresſt Koſeni Maalt hakkasid nemmad minnema kohhe Hommiko pole, Arabia Ma pole (§. 416), ja löid omma essimenne Lager ülles Sukkoti. Neil olleks wägga õige ja liggi Tee olnud Kanaani male minna (§. 326) Wilisti Rahwa Ma läbbi (§. 103. 154), nenda et nemmad kohhe Pohja ehk Idda pole ollekſid läinud, ja monne Näddalaga senna sanud seſt sedda polnud ennam kui üks poolsadda Pennikoorma Kanaani Ma Rajale. Agga Jummal näggi ette, et Wilisti Ma Rahwas nisugguſt suurt Hulka ei lasseks Heaga omma Ma läbbi minna; ja kui Israeli Mehhed Sõddimiſt nääkſid, siis nende Südda langeks ärra, ja põrakſid jälle Egiptusse Male taggaſi.

§. 474. Sepärrast seädis Jummal, et nemmad piddid teiſt kaugemat Teed ettewõtma, ja warſi Homiko ehk Keſkhomiko pole hoidma, nenda et Wilistide ja Amaleki Ma nendel kõrwale jäid wasſakut Kät, sure Merre pole; ja nende Tee piddi käima ühhe tühja ja prii Ma läbbi, kus ühtegi Innimeſt egga Rahwaſt ei olnud ellamas, ja Arabia Kõrweks nimmetadi, kus muiſt selge Liwa-nõmm olli muiſt paljas kiwwine Ma, ja muiſt hea Rohho-Laan, mis Lojustele kül Toiduſt andis, agga Innimestele ei kaswand egga leitud seäl ühtegi.

§. 475. Se olli ennamiste sesamma Tee, kuſt kaudo enne sedda Joſep ja temma weñnad, omma

ma Jssa Israeli Kehha ſure auga wiſid Kanaani Male mahhamatta (§. 326); ja nenda wiis Moſes nüüd ka Joſeppi Kehha ehk Luud ennesega ärra, mis siinsadik ühhe Kirsto sees ollid hoitud Egiptusse Maal, ja mis peäle Josep. olli lasknud Israeli Lapsed wanduda, et nemmad neid piddid ennestega wima Kanaani Male, kui Jummal neid ehk nende Lapsed Egiptusseſt jälle señna sadaks (§. 332), et temma Luud woiksid sada mahhavandud temma Wannematte Pärris-Hauda Makpela Wälja Kopasse (§. 136).

§ 476. Sukkotis (§. 473) kutsus Moſes Israeli Rahwast kokko, ja maenitses neid, ja ütles: Mõttelge selle Päwa peäle, kui teie Egiptusest, seält Orjade Kojast ollete wäljaleinud; sest Jehowa on teid seält tuggewa Käega wäljawinud. Sel Päwal, ja selle Ku sees peate seda Tenistust piddama igga Aasta, kui Jehowa teile saab añnud sedda Kanaani Rahwa Maad, mis ta teie Wannemile jo Wandega on tootand teile anda (§. 108), sedda Maad, kus otse Mma ja Mer joseb (§. 422), ehk keik Jummala Aññid rohkeste on.

§. 477. Ja Jummal seädis Israeli Rahwale weel üks teine Mälles us sest Asjast: Nende Arrapeästmisse Egiptusest tulli se tähhi, et Jummal keik essimessed Poeglapsed Innimesteſt, ja keik essimenne Loom Lojusteſt keige se Rigi sees laskis ärrasurmada (§. 467), siis satis Kunningas Warao neid minnema; sepärrast seädis Jummal, et Israeli Rahwal igga essimenne Poeglaps,

laps, mis Ilmale tulleks, ja igga essimenne issane Loom keikſuggu Lojusteſt piddi Jehowa pärrast ollema, nenda et Lojuste essimessed Lomad, neist mis puhtaks arwati (§. 60), piddid Jehowale Ohwriks todama; agga Innimeste essimessed Poeglapsed, ja need essimessed Lojusteſt ja Ellajatteſt, mis mitte Ohwriks ei kolband, piddid ühhe teise Ohwri Lomaga ehk Ellajaga (§ 69) ümmastud sama. Se piddi neil üks iggawenne Seadus ollema.

§. 478. Sukkotiſt (§. 473) läksid Israeli Rahwas Etami Kõrbe. Jehowa isse olli nende Juhhataja selle teädmatta Tee peäl: Ta seädis nende eli käima üks Pilwesammas Taewa all, mis neile piddi Teed näitama Päwa Aeges, ja neid katma Päwa Pallawa eest; ja Öö Aeges käis nende ees üks Tulle Sammas, ka neile Teed näitama ja Walget teggema, nenda et nemmad Öö ja Päwa Ajal woiſid ja näggid käia, kui se tarwis läks. Se Sambawiſi Pilw ei lahkund nendest Päwa Ajal, egga se tulline Sammas Öö Aeges: Nenda ollid nemmad Jehowa nähtawa Kaitsmisse all, ja käiſid ikka wiis Meest körwoti Egiptusse Maalt wäljaminnes.

§. 479 Etamis said nemmad Käsko weel ennam Loune pole kallada (§. 474), ehk poleſt Lager üllesläa Piirori Kohta, Kõrkiatte Merre ärre (§. 456), mis punnase Merre Öhtopoolne Ots on (§. 416); seäl piddid nemmad weel üks Immeteggo nähha sama, mis Jehowa Egiptusse

tusse Rahwa Nuhtlusseks tahtis tehha. Sest Kunningas Warao unnustas pea ärra keik sedda Hirmo, mis Jehowa temmale ja ta Rigile olli teinud (§. 440-467).

§. 480. Warao kahhetses, et ta nisuggune suur Huik Rahwast (§. 471) olli lasknud omma Rikist ärramiñna, kes temmale ni suurt ja kanget Teggo ollid teinud (§. 406): Temma wõttis kokko keik ommad Rüütlid ja Sõawankrid, ja nende Peäkkud, ja omma mu Sõawäggi, ja istus enneſe Tõlla peäle, ja hakkas nendega Israeli Rahwast takkaajama, et ta neid piddi taggasi toma Egiptusse.

§. 481. Ja temma sai nende liggi seäl Kõrkiatte Merre ehk punnase Merre äres (§. 479). Israeli Rahwas näggid ommas Lagris neid tullewad, ja nende Sõdda langes ärra (§. 473), ja said täis Kartust, ja hüüdsid Jehowa pole, ja ütlesid Mosesele: Eks meil olleks Haudasid olnud Egiptusse Maal, et sa meid seält ärratõid, et meie seie Kõrbe piddime ärrasurrema? Eks meie üttelnud: Seisa meiteſt rahho (§. 435), sest se on meile parrem, et meie Egiptusse Rahwale Teggo teme, kui et meie senna kolleda Kõrbe ärrasurreme.

§. 482. Moses teädis, mis Jehowa tahtis tehha; sepärrast ütles temma: ärge kartke ühtegi, waid jäge agga seisma, ja wadage sedda Ärrapeäſtmist, mis Jehowa teile tänna sadab; sest sedda Egiptusse Rahwast, mis teie tännapääwnäte, ei pea teie ennam nähha sama ellades. Jehowa

howa wõttab isse teie eest sõdida, ja teie peate waid seisma! Nenda Moses tröõstis Rahwast; agga temmal enneſele olli ka kül Kartust; ta ohkas ni wägga ommas südames, et Jehowa temmale wastas: Mis sa mo pole kisſendad?

§. 483. Ja Jehowa käskis neid omma Lager üllestõsta, ja eddasi miñna Merre pole. Ja se Pilwe Sammas (§. 478), mis siitsadik nende eli käimas olli, põras nende tahha; ja kui Õõ kätte tulli, olli ta Israeli Rahwa poolt waige, et ta neile Teed walgustas, agga Egiptusse Rahwa poolt olli ta pimme; ja olli Wahheks mollematte wahhel, et teine Rahwas teiſe liggi ei saand keige se Õõ.

§. 484. Ja Israeli Rahwas said Merre-Wee liggi, ja Moses sirrutas omma Käsſi Keppiga Merre pole, ja Jehowa laskis tulla kanget Hommiko Tuult, mis satis se Weesi nende eest ärraminnema, ja se Wessi andis ennast kui löhhutud ühheſt ärra kahhele polele, et Merri nende eest kuiwaks sai, ja Israeli Rahwas keske Merest läbbi läksid ta kuiwa Pohja peäl, ja se Wessi seisis neil kui Müürid parremal ja pahhemal Polel.

§. 485. Egiptusse Rahwas ollid ni moistmatta, ja ajasid nende järrel keige se Õõ, senni kui nemmad said keske Merresse. Ja Jehowa watas nende peäle (õõldakse) seält Pilwe ja Tulle Samba seest (§. 483) Hommiko Wahhi Ajal, ja hirmutas neid: Ja need Rattad nende Sõawankride alt lükkati ärra, ja se Eddasiminneminne sai neil wägga raskeks —. Nemmad moistsid

ſid pea, et ſe Jehowalt tulli; ſepärraſt tahtſid nemmad taggaſi pöörda, ja hüüdſid: Pöggeneme Israeliſt, ſeſt Jehowa ſöddib nende eeſt meie wasto. Ja nemmad pöraſid ümber.

§. 486. Agga Jummal laskis Moſeſt ſirrutada omma Käſſi Merre pole, kui Israeli Rahwas ollid läbbi ſanud, ja Merri hakkas Koido Ajal kangeste jälle joosma, ja Weſſi tulli Egiptusſe Rahwa wasto nende Pöggenemisſes, ja kattis ja upputas keik Warao Wankrid, ja Rüütlid, ja Söawägge, ja tedda ennaſt, et neid ei jänud ülle ühteainuſtki.

§. 487. Israeli Rahwas näggid ſiis agga Egiptusſe Meeste ſurnud Kehhad Ma äre tullewad, ja ſaid immeks pañna Jehowa wäggewat Teggo, ja temma immelikko Ärrapeäſtmiſt! Nemmad kartſid Jehowat, ja laulſid temmale Kitusſe Laulo keigeſt Süddameſt, ja uskuſid Jehowat, ja temma Sullaſt Moſeſt, kes Jummalaſt nende Juhhatajaks olli ſeätud.

§. 488. Nemmad läkſid ſiit omma Teed eddaſi, nenda kui ſe Pilwe Sammas neid juhhatas (§. 478), ja ſaid Suri Nömme, mis üks wägga kuiw Koht Maad olli, nenda et nemmad kolm Päwa käiſid, ja ühtegi Wet ei leidnud; wimaks ſaid nemmad ühte Paika, kus Wet olli, agga ſe ei ſündind jua, ſeſt et ſe wihha olli. Selle Paika Nimmi pandi Mara ſe wihha Wee pärraſt; ja Rahwas hakkas riidlema Moſesſega (§. 481), et ta neile Wet ei ſaatnud. Moſes hüdis ſelle Hädda ſees Jehowa pole, ja Jehowa näitas

näitas temmale üks Pu, ſedda piddi ta pannema ſenna Wee ſisſe, ja ſe Weſſi ſai magguſaks, et ta ſündis jua.

§. 489. Maraſt läkſid nemmad ärra, kui Jehowa neid enne ſai maenitſend, et nemmad temma Sanna piddid kuulma, ja temma Käſſud piddama; ja nemmad ſaid Elimi, kus kaksteiſtkümmend Wee-Hallikaſt olli, ja ſeitſekümmend Palmi Puud. Se römustas neid wägga, ſeſt et neidſugguſi Asjo ſeäl ſures tühjas Körbes paho ei leitud, ja nemmad löid ſenna omma Lager ülles.

§. 490. Seält läkſid nemmad eddaſi, ja ſaid Sinni Körbe, teiſe Ku wieteiſtkümnemal Päwal pärraſt ſedda, kui nemmad Egiptusſeſt ollid wäljaläinud. Siin nende Toidus hakkas löppema, mis nemmad ſeält Ruttoga enneste kaſa ollid wötnud (§. 469); ja Rahwas nurriſes wägga Moſesſe ja Aaroni wasto, kes neid ollid ärraſaatnud Egiptusſe Maalt, kus Rahwas omma Lihha-Pottide jures olli istunud, ja Leiba ommad Köhhud täis ſönud, agga nüüd piddid nemmad ſenna kolleda Körbe Nälga ſurrema!

§. 491. Moſes ja Aaron ütleſid: Mis olleme meie, et teie meie wasto nurriſete? Teie Nurriſeminne on Jehowa wasto, ja temma on ſedda kuulda wötnud. Wadage, weel ſel Öhtul peate teie tundma, et Jehowa teid Egiptusſeſt on wäljaſaatnud; ja Hommiko peate temma Au nähha ſama; ſeſt Keſkpäide Aeges peate teie Lihha

ha ſõma, ja Hommiko peawad teie Kõhhud Leiba täis ſama, ja teie peate tundma, et Jehowa on teie Jummal.

§. 492. Ja ſel Õhtul tullid Selawi Linnud nende Lagriſſe, ni paksult, et nemmad nende Teltid katſid; ja iggaüks wois neid Kättega kinniwõtta ja tappa, nenda et Israeli Rahwas Lihha kül ſüa ſaid.

§. 493. Ja Hommiko olli Lagri ümber Kaste kord Maas; ja kui ſe touſis, ſiis jäi üks Kord penikeſt ümmarguſt mahha, kui walge Külma Alle Ma peäl. Ja Rahwas wataſid ſedda, ja ei teädnud õõlda, egga nimmetada, mis ſe piddi ollema, ſepärraſt küſſiſid nemmad teine teiſelt: Man, Man ehk mis ſe olleks; ja ſeſt hakkati ſedda Mannaks nimmetama.

§. 494. Ja Moſes ütles: Se on ſe Leib, mis Jehowa teile tootas anda ſüa (§. 491); koggu ge ſeſt iggamees, ni paljo, kui ta arwab jouwa ſüa, üks Gomor ehk Kanno täis iggaühhe Osſaks, kes temmaga Teltis on, omma Perre Waimude Arro järrele. Ja Rahwas läksid wälja, ja kogguſid, monni piſſut, monni paljo, ja läksid ſega omma Teltide ſisſe.

§. 495. Ja ſe ſündis, kui nemmad ſedda üllesmõõtſid, et iggamees ommad täied Mõõtud ſai, ehk ni mitto Gomori, kui temma Perres Waimuſid olli, nenda et ſellel ärra ei pudund, kes piſſut olli koggunud, egga ſellel üllе ei jänud, kel paljo olli. Ni immelikkult ſeädis Jumma ſedda ſel Päwal, ja ka pärraſt ſedda igga Hommiko,

miko, kui nemmad omma Gomori ehk Kanno Mõõdoga ſedda üllesmõõtſid. Ja ſeſamma Gomori Mõõt olli kümnes Osſa ühheſt Ehwaſt ehk poleſt Wakkaſt.

§. 496. Ja Israeli Rahwas ſõid needſammad ümmarguſet penikeſjed, ehk ſedda Manna, ja ſe olli walge peält nähha, kui Koriandri Seme, ja temma Maggo olli kui Mee Kogide Maggo. Ja Moſes ütles Rahwale: Ärgo jätko ükski ſeſt üllе ühtegi hoomſeks Päwaks!

§. 497. Agga monned Rahwa ſeaſt ei wõtnud Moſeſe Sanna kuulda, ja jätſid ſedda, mis nemmad ollid koggunud, muiſt üllе teiſeks Päwaks; ja ſe olli teiſel Hommikul Uſſa täis, et ſe ei kolband kuhhegi. Ja Moſes kelas ſedda neile õiete Kurjaga; ſeſt ſeſtſammaſt Päwaſt laskis Jehowa ſedda iggapääw langeda ehk ſaddada Taewaſt, et nemmad igga Hommiko, enne kui Pääw pallawalt hakkas paiſtma ja ſedda ärraſullatas, omma päwane Toidus woiſid Ma peält leida, ja Lagriſſe wia.

§. 498. Agga kui nemmad Nõddala kuendamal ehk Redeſel Päwal omma Osſa jälle umbes ollid wäljaſt koggonud ja ſedda üllesmõõtſid, ſiis ſai iggamees kaks Kanno täit igga Waimo Osſaks ommas Perres (§. 495). Sedda Rahwas wanni immeks, ja need Wannemad tullid Moſeſſe jure, ja räkiſid temmale ſedda.

§. 499. Ja Moſes ütles: Se on ſepärraſt, et homme on ſeitſmes Pääw ehk Hingamiſſe Pääw, mis õige pühha ja rahholinne peab ollema Jeho-

wale (§. 15). On teil Leibo tehha, ſiis tehke, ja mis teil keta tulleb, ſedda keetke (ſeſt ſe Manna ſündis neil mitmetwiſi prukida); ja keik mis üllejääb, ſedda pange ärra hoomſeks Päwaks. Ja nemmad teggid nenda, ja ſe ei läinud mitte haiſema egga tulnud Uſſiſid ſisſe, nenda kui teistel Päiwil (§. 497).

§. 500. Ja Moſes ütles ſeitsmemal Päwal (mis Laupäwaks nimmetakſe): Tänna ſöge ſedda, mis eile on üllejänud, ſeſt tänna on Jehowa Hingamisſe Pääw, ja teie ei leia ſedda mitte wäljaſt, waid kuendamal Päwal annab Jehowa ſe eeſt teile kahhewörra (§. 498). Agga monned nende ſeaſt ollid ſannakuulmatta, ja läkſid ſeitsmemal ka wälja, ja ei leidnud ühtegi. Sedda Jummal panni pahha Melega tähhele Taewaſt, et nemmad üllе Jehowa Käſſo teggid, ja Moſes piddi ſedda ueste ja kowwaſti neid keelma, ſeſt ſe olli üks Kiuſaminne Jehowa wasto.

§. 501. Ja Israeli Rahwas ſöiwad Manna, ja kogguſid ſedda kuus Hommikud igga Näddalas omma Lagri ümbert, ni kaua kui nemmad ſeäl Körbes (§. 474) käiſid ja Asſet ollid ſenni kui nemmad Kanaani Ma Rajale ſaid, mis nende Patrude pärraſt kauaks kül wibis.

§. 502. Ja Moſesſe Wend Aaron panni Jehowa Käſſo peäle üks Kann ehk Gomor ſedda Manna (§. 494) ühhe Kuld-Riiſta ſisſe, et ſe piddi hoitama tullewa Pölwe Rahwale, et nemad nähha ſaakſid ſedda Leiba, mis nende Wannemad Körbes ollid ſönud ni kaua Aega.

§. 503.

§. 503. Sinni Nömmeſt (§. 490) läkſid nemmad Rewidimi, mis Orebi Mäe liggidal olli, kus Jummal ennaſt Moſesſele keigeeſſiti ilmutas ſeäl pöllewas Kibbowirſa Pöösas (§. 421). Siin ei olnud neil jälle Wet jua (§. 488), ei Innimeſtele egga Lojuſtele: ſedda Israeli Rahwas pannid wägga pahhaks, ja hakkaſid Moſesſe peäle käima, ja temmaga wägga riidlema, et ta neid Egiptuſſeſt olli wäljatonud, et nemmad hopis omma Laſtega ja Lojuſtega ſenna kuiwa Nömme piddid Jannuſſe ſurrema.

§. 504. Moſes hüdis Jehowa pole, ja Jehowa käskis tedda wötta monned Rahwa Wannematteſt, ja nendega minna Orebi Mäe jure, ja wasto Kiwwi Kaljo löma omma Keppiga, misga temma Egiptuſſes (§. 438) ja punnaſe Merre jures (§. 484) keik need Immeteud olli teinud; ſiis piddi ſeält Wet kül ja rohkeſte wäljatullema. Moſes läks ja teggi ſedda Rahwa Wannematte nähhes, ja ſe Kaljo andis ennaſt löhki, ja Weſſi hakkas ſeält ſeeſt kui üks Jöggi joosma, et Innimeſte ja Lojuſtele jua kül ſai.

§. 505. Ja Moſes panni ſelle Paika Nimmi Maſſa ja Meriba, ſe on Kiuſamisſe ja Rio Pa.k, ſeſt et Rahwas ſeäl temmaga ollid rielnud, ja Jehowat kiuſanud, ja üttelnud: On Jehowa ka meie ſeas ehk mitte?

§. 506. Ja Amaleki Rahwas, k s Eſawi ühhe Poja-Poja Sugguwöſſa ollid (§. 159), ja Israeli Rahwa Teeſt kaugele kül körwale jäid (§. 474); need tullid omma Ellamisſe Paigaſt

Pohja poolt, ſure Merre poolt åreſt wälja, Israeli Rahwa wasto ſõddima, kui nemmad Rewidimis Lagris ollid (§. 503). Se olli jälle üks koggematta Aſſi (§. 480) ja Ehmatus (§. 481).

§. 507. Agga Moses lotis Jehowa peäle, kes neid Warao Käest olli ärrapeästnud (§. 486). Ja temma kutſus ühte Meest, Josua Nimmi, Ewraimi Sugguarrust (§ 316), ja käskis tedda wallitſeda Mehhi Rahwa seast, ja minna sõddima Amaleki Rahwa wasto. Ja Moses, ja temma Wend Aaron, ja weel üks Mees, Ur Nimmi, piddid minnema ühhe kõrge Mäekingo Otſa, sedda Sõdda watama.

§. 508. Ja se sündis teisel Päwal, kui Josua wäljaläks nende wasto sõddima, et Israelil Woimus olli, kui Moses omma Kät keppiga ülles tõstis; agga kui ta omma Kät mahhalaskis, siis olli Woimus Amalekide Kä. Kui Moses sedda näggi, laskis temma Kiwwa seäda ennese alla, ja istus senna peäle; ja et temma Käed rasked ollid ja ärrawässisid, siis Aaron ja Ur pidasid temma Käed üllewel, teine teine poolt, senni kui Ohto, kui Pääw Loja läks.

§. 509. Ja Israeli Rahwas said täit Woimust Amalekide peäle, nenda et Josua neid hopis woimatumaks teggi selle Lahhingi läbbi. Ja et nemmad ni ilmaasjata Israeli Rahwa wasto sõddima tullid, (§. 506), siis wihhastas se Jehowat wägga, ja ta ähwardas Amalekide Mälestust hopis ärrakautada Taewa. Ja Moses

ütles: Et nende Käsi Jehowa Aujärje wasto olnud, siis peab Jehowa Sõdda Amalekide wasto ollema Põlwest Põlweni.

§. 510. Ja se sündis weel kaua pärrast sedda Aega, kui Israeli Rahwas jo hakkasid Kanaani Ma Rajale sama; et Jummal sedda ueste nende Mele tulletas (5Mos. 25, 17.) ja ütles. Mõtle se peäle, mis Amaleki Rahwas sulle teggi seäl Tee peäl, kui teie Egiptusseſt wäljatullite, kui ta so peäle tulli Tee peäl, ja löt so wiimſeſt Seltſist mahha, keik kes so järrele nõdraks jänud, kui sa ollid nõrk ja ärrawässinud; seſt ta ei kartnud Jummalat. Ja kui se sünnib, et Jehowa so Jummal sulle annab hingada keikist so Waenlastest ümberkaudo, seäl Maal, mis Jehowa sulle annab Pärris-Osſaks, siis pead sa Amaleki Mälestust ärrakautama Taewa alt. Ärra unnusta sedda mitte ärra!

§. 511. Ja Moses ehhitas senna, kus se Lahhing olli olnud, Jehowale ühhe Altari selle Asja Mälestusseks, et Jehowa neile olli Woimust annud Amalekide wasto, kes walmis õppetud Sõamehhed ollid, ja Israeli Rahwal olli se hopis üks wõõras Aſſi (§. 406). Ja Moses panni se Altari Nimmi ehk kirjotas senna külge: Jehowa on minno Lip ehk Sõa-Mark!

§. 512. Ja need Asjad said kuulsaks seäl ümberkaudo, ka Midjani Rahwa jures, kuhho Moses ennemuiste olli põggenend Kunninga Warao Wihha eest (§. 416), ja üks Hulk Maad Rewidimist ehk Orebe Mäest weel emal ollid Hom-

miko pool (§. 421) punnaſe Merre tagga. Ja ſe Midiani Preeſter Ruel ehk Jtro, Moſesſe Äi (§. 419), tulli Jsraeli Rahwa Lagriſſe Rewidimi (§. 503), ja tõi enneſega Moſesſe Naene Sippora, ja temma kaks Poega Kerſom ja Elieſer (§. 419), kes Moſesſega Seltſis keik läkſid Egiptusſesſe (§. 428), agga pärraſt jälle taggaſi ollid läkkitud Midjani Male.

§. 513. Moſes wõttis neid ſure Römoga wasto, ja räkis omma Äijale ülles keik need ſured Teud, mis Jehowa omma Rahwa Heaks olli teinud Egiptusſe Maal, ja punnaſe Merre jures (§. 484), ja pärraſt ſedda ſiin Kõrbes. Ja Jtro olli ſelle peäle wägga römus, ja kitis Jehowat, Jsraeli Jummalat (ſeſt iggal Rahwal olli ſel Äjal jo jälle iſſe Jummal (§. 80); ja Jtro tõi keikſuggused Ohwrid Jehowale, tedda auustada. Ja nemmad wõtſid ühheskous Leiba Jehowa ees.

§. 514. Ja ſe ſündis teiſel Päwal, kui Moſes istus Rahwale Kohhut moiſtmas, ja Rahwas temma jures ſeiſis Homikuſt Õhtoni; ſiis Jtro panni ſedda wägga imeks, et Moſes üksi keige ſelle Hulga Rahwa (§. 471) Rio-Asjad püdis ſelletada, ja neile Jummala Seädmisſed ja käſſo Oppetusſed keik teäda anda. Ja ta ütles Moſesſele: Se ep olle hea, mis ſinna teed, ſeſt ſinna nõrked ärra, ni hästi kui ſe Rahwas, mis ſo jures on, ſeſt ſe Asſi on ſul wägga raske, ſa ei joua ſedda mitte üksi ärratehha.

§. 515. Sepärraſt kule nüüd mo Sanna (ütles ta), ma tahhan ſulle Nou anda, ja kül Jummal on ſinnoga. Olle ſinna Rahwa eeſt Jummala jures, ja wi nende Asjad temma ette, ja ſelleta neile need Seädmisſed ja Käſſo Oppetusſed ärra, et nemmad teädwad ſedda Teed, mis nemmad peawad käima Jehowa ees, ja ſedda Tööd, mis nemmad peawad teggema.

§. 516. Agga mu Asjade poleſt (ütles Jtro) katſu ſinna Rahwa ſeaſt wahwad ja tõſſiſed Mehhed, kes Jehowat kartwad, ja Ahnuſt wihkawad, neid panne nende üle Pealikkuks, monned üle igga tuhhande, monned üle igga ſaja, ja üle igga wiekümne, ja üle igga kümne, et nemmad iggal Äjal Rahwale Kohhut moiſtwad. Ja ſe olgo nenda, et nemmad igga ſuurt Asja ſinno ette towad, agga keik wähhemad Asjad ſelletawad nemmad iſſe ärra. Nenda ſe enneſele ſe Koorm kergemaks, et nemmad ſedda ſinnoga kandwad, ſiis woid ſa wasto piddada, ja keik Rahwas ſaab ka Rahhoga omma Paika miñna.

§. 517. Ja Moſes näggi, et temma Äija Nou hea olli, ja teggi ja ſeädis keik ſedda mõda, kui Jtro temmale räkis. Ja Jtro ſowis Moſesſele Onne ja Abbi Jehowaſt, ja läks jälle taggaſi omma Rahwa jure Midjani Male (§. 512).

§. 518. Ja Jsraeli Rahwas tõſtſid omma Lager ülles Rewidimiſt ehk Orebi Mäe jureſt (§. 504), ja läkſid eddaſi; ja kolmandama Kuu eſſimeſſel Päwal pärraſt nende Wäljaminnemiſt Egiptusſe Maalt (§. 490) ſaid nemmad Sinai

Kõrbe, kus ka üks kõrge Mäggi olli, kuhho Moſes ülleläks Jehowa ette, temma Tahtmiſt teäda ſama.

519. Ja Jehowa käskis Moſeſt öölda Rahwale: Kui teie õiete wõttate mo Sanna kuulda, ja mo Seädusſed piddada, ſiis peate teie minno ommad ollema keige Rahwa ſeas, et kül keik Mailm on minno pärralt, ja teie peate mulle ühheks isſe Rigiks ja pühhaks Rahwaks ollema! Selle peäle keik Rahwas hüüdſid otſe ühhe Heälega: Meie tahhame keik tehha, mis Jehowa räägib ja käſſib!

§. 520. Ja Jehowa käskis Moſeſt pühhitſeda ſedda Rahwaſt Jehowale, ja nemmad piddid peſſema ommad Rided ja ennaſt puhhaſtama neid kahhel Päiwil, ja walmis ollema kolmandama Päwa wasto, ſeſt et Jehowa ſel Päwal keige Rahwa nähhes piddi otſe mahha tulema Mäe peäle Moſesſe jure ühhes paksus Pilwes, ja keik Rahwas peaks kuulma, kui Jehowa temmaga räägiks, et nemmad uſſuksid Moſeſt Pölweſt Pölweni.

§. 521. Ja Jummal käskis Moſeſt lasta tehha üks Raja ehk Pire ſelle Mäe ümber, et üksi mu ellaw Loom ſenna ülles ei tulleks, egga temma allumisſe Kohtadesſegi ei puduks; ſeſt kes ial ſe Mäe liggi tulleks, ſe piddi kohhe Kiwwidega ſurnuks wisſatama, ehk Nooltega mahhalastama, olgo ſe Lojus ehk Innimenne, ſe ei piddand mitte Ellusſe jätama. Ja Moſes läks Mäelt mahha, ja ſeädis keik nenda.

§. 522.

§. 522. Ja kolmandel Päwal warra ollid Walgolõmisſed nähha ja paks Pilw ſe Mäe peäl, ja Pitkſemürristamisſed kuuldi, ja wägga kange Paſſuna Heäl, nenda et keik Rahwas Lagris wärriſes. Ja Moſes wiis Rahwas Lagriſt wälja Jehowa ette Mäe alla ſeisma. Ja Sinai Mäggi ſuitſes keik, ja temma Suits touſis ülles kui Ahjo Suits, ja keik ſe Mäggi wärriſes wägga, ja Paſſuna Heäl Jummala Inglideſt käis, ja ſai ikka kangemaks. Ja Moſes räkis, ja Jehowa wastas temmale ſelge Heälega.

§. 523. Ja Jehowa tulli Tulle ſees mahha Sinai Mäe Otſa, ja kutſus Moſeſt, ja käskis tedda ueste Rahwale kowwaste kinnitada, et üksi neist ei peaks tungima Jehowa jure tulla watama, egga üllе ſelle Pire tullema (§. 521), et mitte Jehowa omma Wihha ſees ſelle üllе ei tulleks. Ja Moſes läks alla, ja andis ſedda Rahwale teäda.

§. 524. Se peäle ſiis, kui keik waikne olli ja tähhele panni, räkis Jummal ſeält Tulle ſeeſt keige ſelle Hulga Rahwa (§. 471) kuuldes, ja ütles: „Minna ollen Jehowa, ſinno Jummal, „kes ſind Egiptuſſe Maalt, ſeält Orjade Kojaſt, „on wäljawinud; ſull ei pea mitte teiſi Jumma„laid ollema minno Palle kõrwas.„

§. 525. „Sinna ei pea enneſele mitte tegge„ma ühtegi nikkertud Kujo, egga mingiſugguſt „Näggo, ſelleſt mis Taewas üllewel, egga ſeſt, „mis Ma peäl, egga ſelleſt, mis Wee ſees Ma„all on: ſinna ei pea nende ette mitte kummar„dama, egga neid tenima;

§. 526.

§. 526. „Seſt minna Jehowa, ſinno Jum„mal, ollen üks pühha Wihhaga Jummal, kes „Wannematte üllekohhut nuhrleb Laste Kätte „kolmandest ja neljandest Pölwest ſadik, neile, „kes mind wihhawad; ja kes Helduſt üllesnäi„tab mitme tuhhandele neile, kes mind armas„tawad, ja minno Käſſud peawad.

§. 527. „Sinna ei pea mitte Jehowa omma „Jummala Nimme ilmaasjata Suhho wõtma, „ſeſt Jehowa ei pea tedda mitte ilmaſüta, kes „temma Nimme ilmaasjata Suhho wõttab.

§. 528. „Mõtle Hingamisse Päwa peäle, et „ſa ſedda pühhitſed. Kuus Päwa pead ſa Tõõd „teggema, ja keik omma Teggemiſt ärrateggema, „agga ſeitsmes Pääw on Hingamisse Pääw Je„howale ſinno Jummalale, ſiis ei pea ſa ühtegi „Teggemiſt teggema, ei ſinna iſſe, egga ſo Poeg, „egga ſo Tüttar, egga Sullane, egga Ummarda„ja, egga ſo Lojuſtega ſe Wõõras, kes ſo Wär„rawis on; ſeſt kue Päwaga on Jehowa teinud „Taewaſt ja Maad, ja Merd, ja keik mis nende ſees „on (§. 14), ja ta hingas ſeitsmemal Päwal, ſe„pärraſt õnnistas Jehowa ſe Hingamisse Pä„wa, ja pühhitſes tedda (§. 15).

§. 529. „Auusta omma Iſſa ja omma Em„ma, et ſinno Ello Päwad ſawat pitkendud ſeäl „Maal, mis Jehowa ſinno Jummal ſulle an„nab. Sa ei pea mitte tapma. Sinna ei pea „Abbiello ärrarikkuma. Sinna ei pea mitte war„rastama.

§. 530. „Sa ei pea mitte omma Liggimeſſe „was-

„wasto räkima kui Walletunnistus Mees. Sa „ei pea mitte himmustama omma Liggimeſſe „Kodda. Sinna ei pea mitte himmustama om„ma Liggimeſſe Naeſt, egga temma Sullaſt, „egga ta Eeslit, egga mingiſugguſt, mis ſo Lig„gimeſſe pärralt on."

§. 531. Need kümme Käſſo Sanna räkis Jummal. Ja Israeli Rahwal tulli ſuur Hirm ja Kartus peäle, kui nemmad nenda Jehowa enneſe Heält (§. 524) kuulſid, ja temma ſuurt Au ja Wägge näggid (§. 522); nemmad wärriſeſid wägga, ja ürleſid Moſesſele: Rägi ſinna meile, ja to teäda Jummala Tahtmiſt, ja meie tahhame ſedda kuulda; agga ärgo räkigo Jehowa meiega, et meie ärra ei ſurre.

§. 532. Ja Moſes ütles Rahwale: ärge kart„ke! ſeſt Jehowa on ſepärraſt tulnud ſel Wõi mahha, et temma Kartus teie Silmade ees peab ollema, et teie mitte Patto ei te. Ja Rah„was jäi emalt ſeisma.

§. 533. Agga Moſes läks ueste ülles Mäele, ja astus ſe ſure Pimmeduſſe ſisſe, kuſt Jehowa räkis. Ja Jehowa ſelletas temmale ſeäl weel mitto Asja ja Käſſo Seäduſt ärra, mis temma Rahwale piddi teäda wima. Ja Moſes kirjo„tas keik Jehowa Sannad ülles, ja tulli jälle Rahwa jure.

§. 534. Ja teiſel Hommikul warra ehhitas Mäe all Jehowale ühhe Altari (§. 511), ja kaks„teiſtkümmend Ohwri Sammaſt, Israeli Laste kahheteiſtkümne Sugguarrude järrele (§. 320), ja

ja ſatis Israeli Laste nored Mehhed ſeäl peäl Pölletamisse Ohwrid ja Tänno Ohwrid Jehowale ohwerdama. Ja nende kappetud Ohwri Lojuste Werd ripputas Moſes muiſt Altari peäle, agga muiſt ehk poolt Werd laskis ta panna Kausikeste ſisſe.

§. 535. Ja Moſes wöttis ſe Seädusse Ramato (§. 533), ja lugges Rahwa kuuldes keik need Seädussed, mis ta Jehowa Suust Raamatusse olli kirjotanud. Ja keik Rahwas hüdis: Keik mis Jehowa on räkinud, tahhame meie tehha ja kuulda.

§. 536. Ja Moſes wöttis need Kausikessed ſe Ohwri Werrega, ja ripputas ſedda Werd Rahwa peäle ja ütles: Se on ſe Seädusse Werri, mis Jehowa teiega (Seäduſt) on teinud keige nende Sannade pärraſt, mis teile on kulutud.

§. 537. Ja Jehowa käskis Moſeſt Mäele jälle üllestulla, ja ennesega wötta omma Wend Aaron, ja Aaroni kaks Poega Nadab ja Abiu, ja weel ſeitſekümmend Israeli Rahwa Wannemist (agga muud üksi ennam Rahwa ſeast (§. 521); needſammad piddid emalt Jehowat kummardama, agga mitte Jehowa liggi tullema, waid Moſes üksi. Ja nemmad näggid (öeldakse) Israeli Jummalat temma Au sees, ja temma Jalge all olli kui hiilgawast Kiwwidest tehtud Pörmand, ja kui Taewas isse ommas Selgusse.

§. 538. Ja Jehowa kutſus Moſeſt ennese jure, ehk omma Au ſisſe, üles Mäe peäle. Ja Mo-

Moſes wött s omma Tener Joſua ennesega, Jummala jure üles Mäe peäle minna, ja öppetas Rahwa Wannemile, et nemmad piddid tedda ſeäl Mäe jures otama; ja Aaron ja Ur (§. 508) piddid ni kaua Moſesse Asemel ollema, et iggaüks Rahwa ſeast nende jure woiks minna, kennel middagi Teggemist olleks (§. 525-516).

§. 539. Ja Moſes läks üllespiddi, ja Pilw kattis ſedda Mägge, ja Jehowa Au ſeisis Sinai Mäe peäl. Ja ſe Pilw kattis ſedda Mägge kuus Päwa, ja ſeitsmemal Päwal hüdis Jehowa Moſeſt Pilwe ſeest. Ja Jehowa Au Mägo olli kui söja Tulloke Mäe Otſas keige Israeli Rahwa nähhes. Ja Moſes läks Pilwe ſisse, kui ta üles Mäe peäle olli ſanud (ſeſt ſelle Sinai Mäe Körgust olli palju).

§. 540. Ja Jehowa öppetas ja räkis Moſesele ſeäl, kuidawiſi Israeli Rahwas omma Jummala Teniſtuſt nüüd ja tullewal Ajal piddid piddama; ſeſt Egiptusse Maal ep olnud neil Aega antud, ſe peäle möttelda (§. 405), ja Egiptusse Rahwas ollid hopis Pimmedusſes ſe tössise Jummala Tundmisse poleſt, ja ei teädnenda ei piddand ſe jäma ſelle Rahwa jures, kedda Jehowa enneſe ommaks olli ärrawallitſenud (§. 519).

§. 541. Ja Moſes jäl ſenna Mäe peäle nellikümmend Päwa ja Öed, ſenni kui Jehowa temmale keik ſai öppetand, ja need Kujud temmale näitnud keigeſt neiſt Asjadeſt, mis Jummala

mala Tenistusse jures piddid tehtama ja seätama; ja keigewimaks kinnitas Jummal temmale ka ueste weel Hingamisse Päwa Pühhitsemist (§. 528), et se Pääw Israeli Rahwa jures öige pühha piddid ollema Jehowale.

§. 542. Ja kui Jummal Mosessele keik sai räkinud, mis temmal tarwis teäda olli, siis andis Jummal temmale kaks Tunnistusse Lauda, need ollid Kiwwist, ja Jummala ennese tehtud, ja se Kiri olli Jummala kirjotud; mollemilt Polelt olli nemmad kirjotud Jummala Käskude ja Seädustega.

§. 543. Israeli Rahwal jäi Aeg iggawaks Mosest taggasi otada (§. 541). Nemmad tulid kokko Aaroni jure ja ütlesid: Te meile Jummalaid, kes meie ees käiwad, sest se Mehhest Mosessest, kes meid Egiptusest seie on üllestonud, ei tea meie mitte, mis temmale on juhtund. Ja Aaron olli warsi walmis sedda teggema, ja ütles: Kiskuge ärra need Kuld-Ehted, mis teil Naeste, ja Poegade, ja Tüttarde Kõrwades on, ja toge minno Kätte. Ja Rahwas teggi nenda.

§. 544. Ja Aaron walmistas ühhe Wormi terawa Rauaga, ja wõttis keik need kuld Kõrwa Ehted, mis Rahwal rohkeste temmale anda olli (§. 470), ja sullatas sedda Kulda, ja teggi ja wallas sest üks Wassikas. Ja Rahwas hüdis: Se on sinno Jummal, oh Israel, kes sind Egiptusse Maalt seie on üllestonud.

§. 545. Ja Aron ehhitas ühhe Altari selle ul

Jum

Jummalale, ja hüdis Rahwa seas wälja: Homme on üks Pühha Jehowale! Ja teisel Hommikul warra tulli Rahwas kokko, ja ohwerdasid keikssuggused Ohwrid selle Ebba-Jummalale, ja istusid mahha sõma ja joma, ja tousid üllesmängima —. Ni ussinaste kaddus se Hirm Jehowa eest (§. 531), ja keige temma Heateggemiste Mällestus (§. 487) nende Süddamettest ärra.

§. 546. Jehowa panni sedda keik tähhele Sinai Mäe pealt, kus Moses alles olli (§. 541); ja Jehowa räkis Mosessele keik, mis Israeli Rahwas seäl Mäe all ollid ettewõtnud tehha, ja ütles: Ma nään, et se on üks kangekaelne Rahwas; ja nüüd tahhan minna omma Wihha sees nende peäle Otsa tehha ja neid ärrakautada ja sinno Suggu tahhan ma sureks Rahwaks tehha (§. 126). Agga Moses pallus Jehowat wägga allandikkult, neile weel andeks anda, ja mitte omma Wihha sees nende Kätte maksta. Ja Jehowa wõttis ta Palwet kuulda.

§. 547. Ja Moses hakkas Mäelt mahhatullema, ja need kaks Tunnistusse Lauda (§. 542) ollid temma Käes, ja temma Tener Josua olli temmaga (§. 538). Ja kui Josua kulis Rahwa Heäle, et nemmad Lagris õiskasid (§. 545), ütles ta Mosesele: Sõddimisse Heäl on Lagris! Agga Moses ütles: Ei se polle nisugguste Heäl, kes hüüdwad: Woimus Käes! egga ka nende Heäl, kes hüüdwad: Hukkas keik! waid ma kulen nendesugguste Heäle, kes wastastikko hüüdwad.

§. 548. Ja kui Moſes Lagri liggi ſai, ja ſedda wallatud Wassikaſt näggi (§. 544), ja et Rahwas ſelle ees riddastikko tantſiſid ja mängiſid (§. 545), ja temmale Pühha piddaſid; ſiis Moſesſe Wihha ſüttis pöllema, nenda et ta need **Tunnistusse Lauad**, mis Jehowa temmale olli annud (§. 542), mahha ja katki wiskas ommaſt käest. Ja ta wõttis ſe Kullaſt Wassika, ja pölletas ſedda ärra Tullega. ja tonkas ja jahwatas ſedda peneks, ja ripputas Wee peäle, ja andis ſedda Rahwale jua.

§. 549. Ja Aaroni wasto ütles Moſes: Mis on ſe Rahwas ſulle teinud, et ſa ni juurt Patto olled nende peäle ſaatnud? Aaron tahtis ſedda keik Rahwa Süüks lükkada, agga Moſes moistis pea, et Aaronil keigeennam Süüd ſeſt olli ſeſt et temma ni kaua, kui Moſes ärra olli, piddi Rahwa Wallitſeja ollema (§. 538); ja temma ommad Kõnned tunnistaſid, et ta isse ni ſuggust hirmſat Asja olli ärraarwanud (§ 544), ja warſi walmis olnud, Rahwa Tahtmiſt teggema (§. 543), ja ſedda keigeennam kül ſepärast, et temma Meles ſeiſis, mis ta Egiptuſſi Maal olli näinud, kuida ſeäl Paggana-Uſſo Rahwas ühte ellusat Ärga kui omma Jummalat auustaſid (nenda kui wannad Kirjad ſedda tunnistawad).

§. 550. Ja Moſes jäi Lagri Wärrawasſe ſeisma, ja hüdis wälja: Kes Jehowa pärralt on, ſe tulgo mo jure! Ja temma jure **kogguſid kokko keik Lewi Mehhed**, ehk Israeli kolmandama

dama Poja Lewi Suggumõſſa (§. 184), kuſt Moſes isſe ka pärritud olli (§. 410).

§. 551. Ja Moſes käskis neid panna ommad Mõõgad Wõle, ja Lagriſt läbbikäia ſeñna ja teñna, ja ärratappa, kes ial nende Kätte juhtuks, ehk need ollekſid nende ommad Wennad, ehk Sõbrad, ehk muud Suggulaſed ollewad. Ja Lewi Mehhed teggid nenda, ja tappeti ſel Päwal Rahwa ſeaſt liggimalt **kolmtuhhat** Meeſt. Nenda lõi Jehowa ſedda Rahwaſt ſelle hirmſa Patto pärraſt.

§. 552. Ja Moſes läks Mäele ülles jälle teiſel Päwal, Rahwale Arraleppitamiſt noudma Jehowa jures. Ja ta pallus wägga allandikkult Jehowat, neile ſedda Patto andeks anda, ja ennemalt temma Nimme ärrakuſtutada Ello-Ramatuſt, kui ſedda Rahwaſt ärrakautada (§. 546); ni wägga armaſtas Moſes ſedda Rahwaſt!

§. 553. Agga Jehowa ütles: Sedda tahhan ma ärrakuſtutada ommaſt Ramatuſt, kes ial mo wasto on Patto teinud; ja nüüd minne ja we ſe Rahwas ſenna Male, mis ma ſulle ollen üttelnud (§. 422), ja Wandega nende Wannemile tootanud (§. 106), ja mo Ingel peab ſo eli käima, ja wäljaajama Kanaani ja Emori Rahwaſt nende eeſt; agga minna ei tahha teie ſeas ülles minna, et ma mitte Otſa neile peäle ei te Silmapilkmiſsega, ſeſt ſe on üks kangekaelne Rahwas.

§. 554. Moſes tõi ſedda Rahwale teäda; ja

Rahwas leinas wägga, kui nemmad ſedda kowa Könnet kuulſid, ja kiskuſid keik ommad Ehted enneste ümbert ärra, ja allandaſid ennaſt Jehowa ette ſure Kurwastusſega.

§. 555. Ja Moſes laskis enneſele issepäinis üks Telt üllesluа Lagri tahha, kaugele Lagri jureſt ärra, ja nimmetas ſedda Koggodusſe-ehk Kokkotullemisſe-Telt, kuhho keik woiſid Lagris kokko ja wäljatulla, kes Jehowat noudſid. Ja ſe olli nenda, et kui Moſes Lagriſt wäljaläks ſelle Telti jure, ſiis keik Rahwas piddi üllestousma, ja igaüks omma Telti Ukſe Suus ſeisma, ja Moſeſt takka watama, ſenni kui ta ſelle Telti ſisſe läks.

§. 556. Ja ſe ſündis, kui Moſes ſenna ſisſe ſai, ſiis ſe Pilwe Sammas (§. 478) tulli ſe Telti Ukſe peäle ſeisma, ja kui Rahwas ſedda näggid, piddid nemmad igga mees ſenna pole kummardama Jehowa ette, iggaüks omma Telti Ukſe peält. Ja Jehowa räkis ſeält Pilwe Samba ſeeſt Moſesſega, nenda kui üks Sõbber teiſega rägib, ehk Suuſt Suhho, ja Palleſt Pallesſe (kui pühha Kirri ütleb). Ja Joſua, Moſesſe Tener (§. 547), ei lahkund mitte ſelle Telti jureſt ärra.

§. 557. Ja Moſes pallus ſeäl Jehowat allandikkult, et ta tedda wõttaks juhhatada omma Teed, ja isſe ſelle Rahwa Saatjaks jääks, ehk omma Palle nende eli lasſeks käija (§. 553). Ja Jehowa hallastas ja ütles: Ma tahhan ka ſedda Asja tehha, mis ſa olled üttelnud, ſeſt ſa olled Armo leidnud mo Silma eeſt, ja ma tunnen ſind Nimme pärraſt.

§. 558. Weel pallus Moſes ja ütles: Et näita mulle omma Au! Agga Jummal ütles: Ma tahhan lasta keik omma Headuſt ſo Silma eeſt mödamiñna, ja kulutada Nimme pärraſt: Jehowa on ſinno ees! agga minno Pallet ei woi ſa mitte nähha ſada, waid takka järrel pead ſa mind näggema, ſeſt üksi Innimenne ei woi mind nähha, ja Ellusſe jäda.

§ 559. Ja Jummal käskis Moſeſt raiuda kaks Kiwwi-Lauda, niſammaſuggused kui need eſſimeſſed ollid olnud, mis Moſes ſure Wihha ſees katki wiskas (§. 548); ja ta peaks nendega üllestullema, ütles Jummal, Sinai Mäe peäle, ja üksi mu Innimenne egga Lojus ei piddand ni kaua jälle tohtima Mäe liggi tulla (§. 521). Ja Moſes teggi nenda.

§. 560. Ja Jehowa tulli Pilwe ſees mahha, ja kulutas Moſesſele Nimme pärraſt: Jehowa, Jehowa (§. 558), ja läks möda temma Silma eeſt, ja kulutas: Jehowa, Jehowa, üks Hallaſtaja ja armolinne Jummal, pitka Melega ja rikkas Heldusſeſt ja Tõeſt —. Ja Moſes kummardas ja heitis Silmili mahha, ja pallus andeks Rahwa Üllekohhut ja Patto. Ja Jummal tootas ſedda, ja muud Heldust weel peälegi.

§. 561. Ja Jummal käskis Moſeſt nende ue kahhe Kiwwi Laua peäle (§. 559) kirjotada keik needſinnatſed Seädusse Sannad, mis peäl

Jummal Israeli Rahwaga Seäduſt olli teinud (§. 536), keigeennam need kümme Käſſo Sanna (§. 531). Ja Moſes jäi jälle Sinai Mäe peäle nellikümmend Päwa ja nellikümmend Ööd (§. 541), ja ei ſönud egga jonud keige ſe Aja ſees ühtegi.

§. 562. Ja ſe ſündis, kui Moſes Mäe peält mahhatulli, et temma Näggo hiilgas, otſe kui Pääw paistab ommas Selgusſes, ja temma isse ei teädnud ſedda mitte. Agga Aaron ja keik Koggodusse Üllemad kartſid temma liggi tulla, kui nemmad ſedda näggid; ſepärraſt, kui Moſes ſedda teäda ſai, panni temma üks Katte omma Silmade ette, ja nenda räkis ta nendega. Ja ſe ſündis ſeſt Ajaſt, et iggakord, kui Moſes Rahwaga tahtis räkida, ſiis panni temma üks Rie ehk Katte omma Silmade ette, ſeſt et temma Palle Nahk hiilgas; agga iggakord, kui Moſes Jehowa ette läks räkima (§. 556), ſiis wöttis temma ſe Katte ärra.

§. 563. Ka Moſes kutſus nüüd keik Israeli Laste Koggodus kokko, ja räkis ja kulutas neile keik, mis Jehowa temmale Sinai Mäe peäl olli käſknud, ja näitnud, ja räkinud (§. 541). Keigeesſiti andis ta teäda, I et üks heamelelinne And Rahwa Käeſt tarwis lähheks (mis nende jures üks Üllestöſtmiſse Ohwer nimmetadi); ſeſt et Jehowa Auuks üks pühha Hone ehk Maja piddi tehtama, kus ſees Jehowa ennaſt tahtis ilmutada, ja temma Teenistus piddi petama.

§. 564.

§. 564. Ja Moſes nimmetas need Asjad ülles, mis ſelle Ehhitamiſseks tarwis ollekſid, ja mis iggaüks heaſt Süddameſt piddi kokkotoma Jehowale: Kulda, Höbbedat, Waske, Wärwitud Lenga, Karwo, Nahko, Laudo, Olli, kallid Rohhud, magguſa Haiſoga Rohhud, ja hiilgawad kallid Kiwwid.

§. 565. Nahwas kuulſid ſedda keik Römoga, ja läkſid, ja töid kokko, iggaüks ſedda möda, kui ta Südda tedda ajas, ja ta Waim hea Melega tahtis anda, ni hästi Mehhed, kui Naeſed, nenda, et Moſes wimaks piddi laſkma keige ſe Lagri ſees wäljahüda, ja ärrakeelda, et nemmad ennam kokko ei tooks, ſeſt et ſe Töteggemiſſe jure ni paljo tarwis ei läinud, kui Rahwas töiwad, ſeſt neil olli kül ja rohkeste keik neidſuggusid Asjo (§. 544. 470).

§. 566. Ja ſedda Tööd hakkati teggema, keik ſedda möda, kui Jehowa Moſesſele olli räkinud, ja temmale need Munſtrid ehk Kujud keigeſt neiſt asjadeſt olli näitnud Sinai Mäe peäl. Ja kaks Meeſt, Petſaleel ja Ooliab, kedda Jummal Nimme pärraſt Moſesſele olli nimmetand, ja neile ſedda Tarkuſt Süddamesſe annud, ollid need keigeüllemad ſelle Tö jures. Ja keik Mehhed, kellel tark Meel olli, ja kedda iggaühhe omma Südda ajas, need kutſus Moſes ſe Tö kallale, ſedda teggema, nenda et ſe olli ſelge heamelelinne Tö.

§. 567. Seſamma pühha Maja ehk Jummala Teenistuſe Hone (§. 563), tehti Laudadeſt, nen-

nenda et ſe ſündis ülleſeâda, kui Israeli Rahwas kusſagil hingaſid ja Paigal ſeiſid; agga ka jälle ühheſt ärrawõtta ja ärrawia kui nemmad Teekäimiſte peâle läkſid (§. 478). Iggaüks Seina Laud olli kümme Künart pitk ja poolteiſt Künart lai, keik ühhe Mõõdo järrel, ja keik kowwaſt Sittimi Puuſt, kakskümmend Lauda igga pitka Külle tarwis, mis Louna ja Ohto pole tullid ſeâda, ja kuus Lauda Ohtopoolt Otſale; agga Hommikopoolt Ots jäi ilma Lauata, kuſt ſiſſe käidi.

§. 568. Igga Laua Osaks tehti kaks Jalga Hõbbedaſt, ja igga Laua Otſas olli kaks Tappi, mis nende Jalgade ſiſſe ſeâti, kui need Lauad Seinaks püſti pandi, ja Kuld-Rõngad ollid igga Laua Külges, kuſt Lattid poikiti üle läbbi käiſid. Keik need Lattid ja Lauad need ſaid Küllaga karratud üle ja üle.

§. 569. Ja ſured ja pakſud Tekkid tehti, mis nende Laudadeſt Seinade ümber piddid käima, keik kalliſt wärwitud linnaſeſt Lengadeſt; ja üks Tek käis üle ſe Maia Ukſe, ehk temma lahti Otſa ees (§. 567), ſeâl ollid wiis Poſti, Küllaga karratud, kuhho Külge ſe Tek rippuma pandi; ja nende Poſtide Jallad ollid Waſſeſt.

§. 570. Ja ſelle pühha Hone peâlmiſeks Katteks tehti ka Tekkid; need allumiſſe Korra Tekkid tehti Kitſe Karwadeſt, ja teiſed nende üle punnakaiſt Jära Nahhadeſt, ja kolmas Kord nende üle Mauride Nahhadeſt.

§. 571. Ja üks **Wahhe-Tek** tehti, ka kalliſt wär-

wärwitud linnaſeſt Lengadeſt, ja Inglide Kujud ſenna ſiſſe koutud; ſe yandi neljа Samba külge rippuma, mis üks Tük Maad Ohtopoolt Otſaſt ärra, ſelle pühha Maja ees ollid; ja ſe Tek piddi Wahhet teggema ſelle **pühha Paiga** ja ſelle **Keigepühhama** wahhel.

§. 572. Ja üks **Laekas** tehti Sittimi Puuſt, poolkolmat Künart pitk, ja poolteiſt Künart lai, kus ſees need Tunnistuſſe Lauad (561) piddid hoitama: ſe hüti Jehowa Seâdusſe Laekas, ja temma Seismiſſe Paik piddi ollema ſe keigepühhama Jão ſees, ſe Wahhe-Tekki tagga (§. 571). Seeſt- ja wäljaspiddi olli ſe Laekas Kullaga karratud, ja üks Kuld-Krants temma ümber, ja kaks Kuld-Rõngaſt kummagi Külle peâl, kuſt kullatud Kangid läbbikäiſid, et ſedda ſündis kanda.

§. 573. Ja ſelle **Laeka Kaan** tehti ſelgeſt Kullaſt, ja ſeâl peâl kaks Inglide Kujo, ehk **Kerubid** (§. 39), teine teiſe Otſa peâl, kumbgi poolteiſt Künart kõrge, ja ühhes Tükkis kumbgi ſelgeſt Kullaſt wallatud; nende Silmad ollid wastatikko ja allaspiddi watamas ſelle Kane pole, ja nende Tibad wäljalautud, nenda et nemmad ennamiſte ſedda Kaant nendega katſid. Seſamma Seâdusſe Laeka Kaan nimmetati **Ärraleppitamiſſe Kaneks.**

§. 574. Ja üks **Laud** tehti ſelle pühha Maja ſiſſe, Küllaga karratud, kuhho peâle Ohwri-Leiwad Jehowa ette piddid pandama, mis Ettepannemiſſe-Leiwad nimmetadi; ja üks piſſoke

Altar (üks Künar pitk ja lai), kus peäl maggusa Haisoga Rohhud Jehowale piddid suitsetud sama, ja Suitsetamisse Altar hüti, ka Kullaga ülle karratud, ja mollemil igga Külle peäl kaks Kuld-Röngast, kust Kangid läbbi käisid et neid sündis kanda (§ 572).

§. 575. Ja üks suur Lühter ehk Küünla-Jalg tehti, kolm Künart körge, keik ühhest Tükkist, selgest Kullast, ja üks Arro käis temmal keskelt ülles, agga kolm Arro kahhelt Polelt kummagi Külle peält; ja iggal Arrul ollid kolm Kausikest, ja üks Knup ja üks Lilleke, ja se Lühtri Kehhal olli nelli Kausikest omma Knuppudega, ja iggakahhe Arro all, mis temmal Körwast wäljakäisid, üks jämme Knup ümberringi, keik ühhest Tükkist, selgest Kullast.

§. 576. Ja weel üks Altar tehti (§. 574), mis wäljapool se pühha Maja, temma Ukse kohhal (§. 569) piddi seisma, wiis Künart iggapiddi lai, ja kolm Künart körge, kus peäl need Ohwrid Jehowale piddid ärrapölletud sama (§ 534); Laudadest tehti se Altar, ja seest önes, ja igga nella Nurga peäl käis üks Post üllespiddi wälja, need nimmetadi Altari Sarwed; ja temma Tulle Asse wallati Wassest, Wörgo Wisi, et se Tühk wois läbbi langeda; ja nelli Röngast selle Wörgo külges, et sedda ka Kangidega sündis kanda (§. 574). Ja keik selle Altari Ohwrimisse Riistad tehti Wassest.

§. 577. Ja üks Ou piddi selle pühha Maja ehk Telti ümber tullema, selgest Tekkidest, mis Pos-

Postide külge rippuma pandi. Ja need Tekkid tehti, nenda kui Jummal Mosessele sest olli räkinud (§. 566), keik kallist linnasest korrutud Lengadest, wiis Künart olli nende Körgus ehk Laijus, ja sadda Künart Pitkust kummagi pitka Küllele, ja wiiskümmend Künart kummagi Otsale (§. 567).

§. 578. Keigewimaks tehti weel need kallid Rided, mis se Üllem Preester, ehk keigeüllem Jummala Tenistusse Tener ja Seädja omma Ammeti Teggemiste jures seäl pühhas Paikas piddi Selga pannema; üks ilma käiksita Kuub; üks Rinna Illo, kahheteistkümne kalli Kiwwiga, kuhho sisse Israeli kahheteistkümne Suggu Arrude Nimmed (§. 232. 188) ollid raiutud; ja üks targaste koutud Wö; ja üks lühhike Kuub, ja pitkad Kued, ja üks Pea-Katte, keik kallist linnasest Ridest ja korrutud wärwitud linnasest Lengadest; ja üks Kroon öhhukessest Kuld-Platidest temma Pähhä; keik nenda, kui Jummal sedda Mosessele Mäe peäl olli näitnud ja öppetanud (§. 566).

§. 579. Ja se sündis, kui se Tö keik walmis olli sanud, ja kui Abibi Ku kätte tulli, mis Jehowa essimesseks Aasta-Kuuks olli seädnud, sest et Israeli Rahwas selle Ku sees (§. 462) Egiptusse Maalt wäljaläksid ja ärrapeästeti (§. 469), siis Jehowa räkis Mosessele ja ütles; et selle essimesse Ku essimessel Päwal se pühha Tunnistusse Telt ehk Maja (§. 563), ja temma Ou (§. 577) ja keik ta muud Tükkid, essimest korda

da piddid üllesſeätama, ja ſe Maja Jehowale pühhitſetud ſama, ja üks **Pühha** petama. Ja Moſes teggi nenda.

§. 580. Ja kui ſe keik olli üllesſeätud, ja igga Tük omma Paiga peäle pandud, ſiis wõttis Moſes **Pühha Olli**, ja ſalwis ehk woidis ſega ſedda **Tunnistusſe-Maja** (§. 563), ja temma mollemad Altarid, ſedda wähhemat Suitſetamisſe Altari (§. 574), ja ſedda ſuremat Põlletamisſe Altari (§. 576), ja pühhitſes neid ſe lähhi Jehowale.

§. 581. Ja Moſesſe Wend Aaron ſalwiti ka, ja ſeäti ſe lähhi essimeſeks üllemaks Preestriks Israeli Rahwa ſeas (§. 578); ja temma Poegade ja nende Sugguwõſſa pärralt piddi ſe pühha ja Au wäärt Ammet jäma Põlweni; ja need kallid Ammeti Rided pandi Aaroni Selga, ja temma ohwerdas Jehowale ſe Põlletamisſe Altari peäl (§. 576).

§. 582. Ja ſe ſündis, kui nemmad nenda ſedda **Pühha** hakkaſid piddama Jehowale (§. 579), et ſe **Pilwe Sammas**, mis Jehowa nende Juhhatajaks olli ſeädnud (§. 478), keik ſedda pühha Maja ehk uut **Koggodusſe Telt** (§. 555) kattis, nenda et Moſesgi ſenna ſiſſe ei woinud minna, ja Jehowa Au täitis ſedda Maja.

§. 583. Ja ſeſt Ajaſt olli ſe Rahwal Märgiks, et kui ſe Pilw üllespiddi touſis ſe pühha Tunnistusſe Telti peält, ſiis piddid nemmad hakkama emale minnema, ehk ſe olleks ka keske Õ Aeges

Aeges olnud; ja kui ta ennaſt hakkas mahhalaſkma, ſiis nemmad piddid ſeisma jäma, ja omma Lager ülleslõma, ja ſedda Tunnistusſe-ehk Jummala Tenistusſe Telti ka, ni kauaks, kunni ſe Pilwe ehk Tulle Sammas jälle üllespiddi touſis, nenda et nemmad wahheſt hopis Aasta, ja weel kaueminne, ühhes Paikas Aſſet ollid.

§. 584. Ja Jummal andis Moſesſele nüüd ueste ja ſelgeste jälle Õppetuſt kelgeſt ſeſt Tenistusſeſt mis Jehowale piddi petama, ja neiſt Ohwrideſt, mis temmale ühhel ehk teiſel Ajal piddid ohwerdud ſama (§. 540). Ja kahheksamal Päwal pärraſt ſedda piddaſid nemmad jälle Pühha Jehowale, ja Aaron ja temma Poiad, kes ka ſalwiti Preeſtrideks (§. 581) tapſid ja ſeädſid need Ohwrid walmis Jehowa ette Põlletamisſe Altari peäle (§. 576).

§. 585. Ja ſe ſündis, et **Tulloke** tulli wälja Jehowa eeſt, ja ſütas põllema ſe Ohwer Altari peäl keige Rahwa nähhes; ja ſe teggi ſuurt Rõmo neile, ſeſt et nemmad ſelleſt woiſid moiſta, et nende Ohwerdaminne Jehowa Mele pärraſt olli (§. 42). Ja ſe **Tulloke** piddi üllespetama Israeli Rahwa jures, Ohwrimisſe ja Suitſetamisſe Tulleks Jehowa ees, ja need Preeſtrid ei piddand **ellades** ſedda Tuld laſkma ärrakustuda, egga ſeſt Ajaſt ühtegi muud wõõraſt Tuld toma Jehowa ette.

§. 586. Sepärraſt ſündis ſe, kui kaks Aaroni Poegadeſt **Nadab** ja **Abiu** (§. 537) ſeſt ei holind, ja majalt tulliſid Süſſi wõtſid omma

Suit-

Suitsetamisse Pannude sisse, ja tuhid suitsetama Jehowa ette (§. 574), siis Tulloke läks Jehowa eest wälja, ja surmas neid äkkitselt ärra, et neid surnult wäljakanti; ja wäljapole Lagri piddi neid mahhamaetama, ja nende Jssa ja Weñnad ei tohtind leinadagi nende pärrast.

§. 587. Selle järrel Jehowa räkis Mosessele, ja käskis tedda Rahwale teäda anda, missuguséd keigest Lojusest ehk Ellajatest Ma peäl, ja keigest Lindudest Taewa all, ja keigesugusést Kalladest Wee sees, sest Ajast puhtaks ja söödawaks piddid arwatama, ja missuguséd rojaséks tulleksid piddada (§. 60. 69). Need keik nimmetadi Nimme pärrast neile üllés; ja sest Seädussest se tulleb, et Israelid ehk Juda Rahwas mitte Sea-Lihha ei sö tännapäwani, sest et Sead ka nende rojaste Lomade seas nimmetadi.

§. 588. Ja Jehowa seädis ja ütles, et se Öhtopoolt Ots sest pühhast Tunnistusse Majast ehk Teltist (§. 579), mis Wahhe-Tekki tagga olli, ja Keigepühham nimmetadi (§. 571), se piddi ni pühha ollema Jehowale, et ükski señna sisse ei piddand tohtima miñna, kui agga se Üllem Preester ehk keigeüllem Jummala Tener (§. 578); ja sesammagi mitte ennam, kui üks ainus kord Aastas, kui ta Leppitamist piddi teggema keige Israeli Rahwa Koggodusse Pattude pärrast Jehowa ees.

§. 589. Sesamma Leppitamisse Pääw seäti seitsmema Ku kümnema Päwa peäle; siis piddi Üllem

Üllem Preester Ohwri Lojuste Werrega (§. 534) selle Keigepühhama sisse minnema, ja omma Sörmega sedda Werd se Arraleppitamisse Kaane wasto (§. 573) ripputama, ja Rahwale ja isseennesele Pattude Leppitamist ehk Andeksándmist noudma Jehowa Käest. Sega tähhendadi sedda, et nenda ükskord se öige Ohwer-Tall Jesus Kristus (§. 124) omma pühha kalli Werrega, mis Risti Sambas piddi sama ärrawallatud, keige Mailmale Pattude Leppitamist wöttaks sata, omma Jssa jures, temma keigepühhamas Patkos Taewas (§. 43).

§. 590. Sesamma suur Arraleppitamisse Pühha piddi üllem ja pühham ollema Israeli Rahwa jures, kui keik muud Pühhad ja hingamisse Päwad (§. 528). Ja et se Leppitaminne nende Hingede eest Werre läbbi piddi sündima (§. 589), siis kelas Jummal Israeli Rahwast kowwaste, et nemmad mitte mingisuggust Werd ei piddand söma Pölweni (§. 71), ja ütles: Selle Hinge wasto, kes Werd sönud, tahhan ma omma Palet pañna, ja omma Rahwa seast tedda ärrakaotada.

§. 591. Ja Jummal teggi Israeli Rahwale sedda Seädust, et kui temma neid saaks aitnud Kanaani Male, ja sedda Maad nende Kätte añnud (§. 436), siis piddid nemmad kuus Aastad agga omma Pöllud ehk Wäljad külwama, ja leikama, agga seitsmemal Aastal piddi nende Ma hingama, nenda et nemmad siis ühtegi ei külwaks egga harriks, egga seddagi ärra ei korristaks, mis siis ehk isseennesest kaswaks, waid se piddi Lojuste ja Metsaliste pärralt ollema.

§. 592.

§. 592. Ja Jummal tootas ja ütles, et ſepärraſt ühtegi Mälga neile ei piddand tullema, waid igga kuendamal Aastal tahtis Jummal nende Põllud ja Wina-Mäed nenda önnistada, et neile ſeſt Toiduſt tulleks liggi kolmeks Aastaks (§. 498), ſenni kui ühhekſamal Aastal ſe Willi nende Kätte tulleks, mis kahhekſamal Aastal ſaaks külwatud. Seddawiſi igga ſeitsmes Aasta piddi ollema Hingamisſe Aaasta, nenda kui igga ſeitsmes Pääw Näddalas, ehk Laupääw olli ſeätud Hingamisſe Päwaks (§. 528).

§. 593. Ja weel ſeädis Jummal, et nemmad piddid luggema ſeitſe kord ſeitſe Aastad (ehk üks wähhem kui wiiskümmend); ja ſe Aasta, mis ſelle järrel tulleks, ehk wiekümnes Aasta, piddi hopis pühha ollema Jehowale, ja nimmetadi üks Jobeli Aasta, ehk Heäleteggemisſe Aasta, ſeſt et ſelle Hakkatus keige Ma läbbi Passuna Heälega wälja hüti ſel surel Arraleppitamisſe Päwal (§. 589).

§. 594. Selſammal Jobeli Aastal ei piddand nemmad ka ühtegi külwama, egga leikama, egga ſedda, mis isſeenneſeſt kaswand, ärrakorristama (§. 591), ja ſiiski tahtis Jummal neid tolta (§. 592). Ja Jummal käskis, et ſel Jobeli Aastal keik need, kes Israeli Sugguſt ennaſt Waesusse pärraſt ollid Orjaks annud, ehk ſure Wõlla pärraſt ärramüdud ollid, piddid ilma Maksota jälle lahtilastama, ja keik Põllud ja Wina-Mäed, mis Waesusse ehk Hädda, ja Wõlla pärraſt ollid ärramüdud ehk Pandiks pan-

pandud, need piddid ſel Aastal jälle taggaſi antama ja kinkitama.

§. 595. Ja Israeli Rahwas loeti ueste ülles (§. 471), need kes kahhekümne Aastaſed ja ſelle ülle ollid, ehk kes Sõtta kolbaſid miñna, ja neid leiti ollewad kuuskordſaddatuhhat, ja weel kolmtuhhat ja poolkuetſadda peäle, ja ſeñna ſekka polnud mitte loetud Israeli kolmandama Pola Lewi Sugguwõſſa (§. 550. 184), waid need arwati isſe Tükki ülles, keik mis ial Meesterahwas ja Poeglaps peälle ühhe Ku wanna olli; ja nende Arro tulli täis kakskümmend ja kakstuhhat.

§. 596. Siis loeti keik esſimeſſed Poeglapſed (§ 467) keige Israeli Suggu Arrude ſeas, mis ial ühhe Ku wannad ja ſelle ülle ollid; ja nende Arro leiti ka ollewad kakskümmend ja kaks tuhhat, ja weel kaksſadda ſeitſekümmend ja kolm peäle, nenda et neid agga pisut ennam olli, kui Lewi Suggu Meesterahwaſt (§. 595). Sepärraſt ſeädis Jummal, et keik Lewi Suggu, piddi keige Israeli Rahwa esſimeste Poeglaste Aſſemel Jehowa pärrast ollema (§. 477), ja Lewi Rahwa Lojuſſed keige mu Israeli Lojuste esſimeste isſaste Lemade eeſt.

§. 597. Ja Jehowa ſeädis, et ni paljo, kui Israeli Rahwa esſimeſſi Poeglapſi ennam olli, kui Lewi Suggu Meesterahwaſt, need piddid Rahhaga lunnaſtud ſama Jehowa Käeſt, wiis Seklid (ehk poolkolmat Wannataalrit) iggaühhe eeſt. Ja Moſes teggi ſe Rahha pärraſt Arro

keige esſimeste Poeglaste peäle keige Israeli Rahwa seas, kui paljo iggaühhe peält maksta tulli, ja se Rahha sai antud Aaronile ja temma Poegadele (§. 584).

§. 598. Nenda Lewi Suggowõssa arwati mahha Israeli teiste Poegade Suggu Arrude seast (§. 320), ja selle Asemel loeti Joſeppi Suggowõssa (§. 188) kahhe eest, temma kahhe Poja Ewraimi ja Manasse Nimmede järrel (§. 315), nenda et neid ikka kakskeistkümmend ühtekokko tulli. Ja keik Lewi Suggu Meesterahwas seäti selle pühha Tunnistusse jure, omma Suggowõssade järrele, ja omma Wannematte Perresid mõda.

§. 599. Ja Lewil olli kolm Poega olnud, Kerſon, ja Keat, ja Merari; nende kolme Suggowõssad piddid iggaüks isse Jäus ommad Teltid üllesslõma, kauniſt liggi se pühha Tunnistusse Telti ümber; Kerſoni Rahwas Ohto pole, ja Keati Rahwas Louna pole, ja Merarid Pohja pole; agga Mosesse, ja Aaroni, ja temma Poegade Teltid ollid Homiko pool, se pühha Tunnistusse Telti Ukse wasto. Ja igga Suggowõssale ehk Seltsile Lewi Sugguſt sai temma Tenistus seätud, ja missuggused Tükkid ja Jäud, ja Riistad seſt pühhaſt Tunnistusse Majast ehk Teltist, neil mahhawõttes tullid kokkopanna ja Tee peäl kanda (§. 567. 572. sq.).

§. 600. Ja Abibi Ku neljateistkümnes Pääw tulli Kätte (§. 579), ehk sesamma Pääw, kus üks Aasta täis sai seſt Oõst, kui Israeli Rahwas Egiptusseſt olli wäljasadetud (§. 468); ja nemmad piddasid Sinai Kõrbes Pasa Pühha Jehowale, selle helde Arrapeästmisse Mälestusseks, nenda kui Jehowa neid olli käsknud, igga Aasta selle Päwa peäl piddada (§. 476); ja nemmad tapsid need Pasatalled, ja küpsetasid neid, ja sõiwad neid Jehowa ees, keik nendesamma Kombedega, kui se Aasta enne sedda Egiptusse Maal (§. 465).

§. 601. Ja Rahwas ollid Sinai Kõrbes (§. 518), senni kui teise Aasta teise Ku kahhekümnema Päwani, ehk liggimalt üks hopis Aasta. Ja selsammal kahhekümnemal Päwal tousis se Pilw üllespiddi Jehowa Tunnistusse Telti pealt (§. 582), ja Rahwas moistsid, mis Jehowa sega tähhendas (§. 583), ja wõtsid ommad Teltid mahha, ja se Tunnistusse Telti ka, ja hakkasid minnema. Ja Jehowa Seädusse Laekas (§. 572) kanti nende eli, neile Hingamisse Aset watamas, kus se Pilwe Sammas piddi seisma jäma.

§. 602. Ja Rahwas hakkasid Tee peäl jälle nutma, ja monned nende seast nurrisema (§. 490), et nemmad sedda paljast Manna allati piddid sõma (§. 501), ja neile mitte Lihha ei antud süa, mis neil Egiptusse Maal rohkeste kül olli olnud. Ja Jehowa wõttis nende Nutmist kuulda, ja üks kange Tuul tulli, ja kiskus Selawi Linduſid Merre poolt ülles (§. 492), ja täitis keik se Läger nendega, ja weel paljo Maad ümberkaudo, nenda et neid liggimalt kahhe Küünka Kõrgus Ma peäl olli.

§. 603. Ja Rahwas wöttis neid Kättega kinni, ja iggamees koggus neist sure Hulga, et neil üks terwe Ku Lihha sua sai, ja Wakkaga neid Lindusid möödeti. Agga paljo Rahwa seast surrid sennasamma Paika, kui se Lihha neil otse Hammaste all alles olli, sest et nemmad wägga himmokad ollid, ja Jehowa Wihha selle pärrast nende peäle tulli.

§. 604. Ja Mosesse omma Wend Aaron, ja ta Ödde Mirjam hakkasid Mosessega riidlema, et temmal üks wööra Ma Innimenne Naeseks olli (§. 419), ja et temma piddi mötlema, et Jehowa temmaga üksi rägis. Ja Moses (ööldakse) olli üks wägga tassane Mees, ennam kui keik muud Innimessed Ma peäl; agga Jehowa olli temma Järrelkulaja, ja wihhastas se peäle wägga, ja andis omma Heält kuulda Pilwe Samba seest, ja nomis neid, ja Mirjam sai piddalitöbbiseks, mis üks wägga kurri Nuhtlusse Haigus olli Israeli Rahwa jures; ja Mosesse Palwe peäle üksi parrandas Jehowa tedda, et se Nuhtlusse Többi temmast jälle lahkus.

§. 605. Ja se Pilw ehk Pilwe Sammas (§. 601) jäi seisma Parani Körbe, ja Rahwas löiwad omma Lager senna ülles, ja Jehowa Tunnistusse Telti ka. Ja Jehowa käskis Mosest läkkitada Ma-Kulajad wälja, Kanaani Male, kust Israeli Rahwas nüüd mitte kaugel ennam ärra ei olnud. Ja kaksteistkümmend Meest wallitseti wälja, iggaühhest Israeli Sugguarrust üks Mees (§. 598), nenda seas

seas olli ka Josua (§. 507); needsammad piddid se Ma sallaja läbbi ja läbbi ärrawatama, ja Israeli Rahwale teäda toma, mis Rahwas seäl sees ellaks, kas se wäggew ehk wäeti olleks; kas neil kindlad Liñnad olleksid, ja kas se Ma head Wilja kannaks ehk mitte?

§. 606 Ja need Mehhed läksid wälja, ja teggid nenda; ja se olli Wina Marjade Wamlissamisse Ajal. Ja nemmad leidsid seäl üks wägga hea ja Jehowast önnistud Ma (§. 422); ja neljakümne Päwa pärrast tullid nemmad taggasi, ja töid selle Ma kallist Wilja ennestega, Ouno ja Wigi-Marjo, ja üks suur Wina Marja Kobbar hopis omma Wäniga, mis kaks Meest ühhe Ridwa peäl omma Öllal kandsid. Se keik römustas Rahwast wägga.

§. 607. Agga nende Meeste muud Juttud ei kolband paljo; sest kümme nende seast hakkasid räkima, et seäl wägga tuggewad Liñnad olleksid, ja selged pitkad Mehhed, ja monned nende seas, kes Anaki Pojad hüti, ni hirmus sured, et nemmad nende seas wäljanäitnud kui Rohhotirtsud. Se Könne ehmatas keik Rahwast ärra, ja nemmad hakkasid wägga nurrisema Mosesse peäle (§. 490), ja piddasid Nou, ühte teist enneste Peälikkuks tösta, ja taggasi miñna Egiptusse Male. Ja Mosessel ja Aaronil tulli suur Kartus peäle.

§. 608. Ja need teised kaks neist wäljaläkkitud Meestest (§. 605), Josua Ewraimi Suggu Arrust (§. 507), ja Kaleb Juda Suggu-

 wössast

(§. 184), need hakkasid parremat Könnet räkima, ja ütlesid: Kui Jehowa on meiega, siis selle Ma Rahwas on meil agga Noaks, nenda et meil polle neid karta koggoniſt —. Agga sedda Rahwas ei wötnud kuuldagi, waid nende Südda olli ni täis, et nemmad tahtsid neid Kiwwidega surnuks wissata.

§. 609. Ja Jehowa andis omma Au Tunnistusse Telti peält nähha (§. 582), ja hüdis Moseſt, ja ähwardas temmale, et selle Patto pärrast keik Israeli Rahwas äkkitselt piddi Katko Tõbbe läbbi seäl Körbes ärralöppetud sama; ja Moseſse Suggulõssa tahtis Jummal weel suremaks ja wäggewamaks Rahwaks tehha, ja neile tootas Jummal Kanaani Maad pärrida anda (§. 546).

§. 610. Ja Moses heitis jälle ennast Jehowa ette mahha (§. 552), ja pallus wägga allandikult, et ta selle Rahwa Üllekohut weel wõttaks andeks anda omma sure Heldusse pärrast. Ja Jehowa tootas sedda; agga üks teine Nuhtlus piddi neile tullema Jehowa Käest: Se olli se, et keik need Mehhed, kes Jehowa Au ja Immeteud Egiptusses ja siitsadik ollid nähnud, ja kahhekümne Aastased ja selle ülle ollid olnud, Egiptusse Maalt wäljamiñnes, ei piddand ükski sedda tootud Maad nähha sama, kui agga need kaks Meest, kes Tõt ollid räkinud, Joſua ja Kaleb (§. 608); keiki teiste Kehhad piddid seña Körbe langema ja löppema Aega mõda; ja teine Põlw Rahwast ehk

ehk nende Meeste Lapsed, kui need saaksid Mehheks kaswand, piddid sedda Maad wärrima.

§. 611. Ja Jehowa seädis, et nende Päwade Arro järrele, mis need Makulajad Mehhed ärra ollid olnud nellikümmend Päwa (§. 606) piddi Israeli Rahwas igga Päwa eest üks Aasta omma Üllekohhut kandma seäl Körbes, seſt Ajast arwata, kui nemmad Egiptusseſt ollid wäljalännud (§. 468). Ja need kümme Meest (§. 607) surrid ärra Nuhtlusse läbbi Jehowa ees. Nenda Israeli Rahwas piddid nüüd nellikümmend Aastad Teekäimistega Aega wiitma seäl kolledas Arabia Ma Körbes (§. 474).

§. 612. Moses kulutas sedda Jehowa hirmsat Ähwardamiſt Rahwale; agga nemmad holiſid seſt ni pisſut, et nemmad teisel Hommikul Hulkes kokko tullid, ja wõtsid se Nou, wäggise Kanaani Male miñna (§. 605). Ja Moses kelas neid, ja ütles: Jehowa ei olle mitte teiega, ja teie sate langema Mõõga läbbi. Agga nemmad ei wõtnud sedda kuulda, waid kippusid üllemeelse Südamega üllesminnema Mäggede peäle, selle Ma Rahwa wasto sõddima.

§. 613. Ja Moses ei läinud mitte nendega, waid jäi Jehowa Seädusse Laekaga Lagrisse (§. 572). Ja Amaleki Rahwas (§. 506), ja Kanaani Rahwas tullid seält mäggiselt Maalt mahha, kus nemmad ellamas ollid, ja löiwad Israeli Rahwaſt paljo mahha, et nemmad Kahjo ja Häbbiga taggaſi piddid põggenema.

§. 614. Ja üks teine pahha Assi tousis nende

ſeas. Üks Mees Lewi Sugguwõsſaſt (§. 595), Kora Nimmi, wõttis kurja Nou ette Moſesſe ja Aaroni wasto, ja ſai omma Seltſi poolkolmat ſadda Meeſt, keik Koggodusſe Würstid, ja kuulſad Mehhed, ja Tatani ja Abirami Rubeni Sugguarruſt (§. 184). Ja Kora tulli omma Seltſiga Moſesſe ja Aaroni jure, ja ütles: Teie tete liga ſe Rahwale, ſeſt keik ſe Koggodus on pühha, ja Jehowa on nende ſeas; mikspärraſt tõſtate teie endid Jehowa Koggodusſe üllе?

§. 615. Moſes ehmatas ſe peäle wägga, ja heitis nende ette Silmili mahha, ja ütles: Mis on Aaron, et teie temma wasto nurriſete, teie ollete Jehowa enneſe wasto kokkokolnud! On ſe pissut teile, oh Lewi Pojad, et Jehowa teid on ärralahhutand Israeli Koggodusſeſt (§. 598), et ta teid enneſe jure lasſeb liggi tulla, et teie temma pühha Maja Teggemiſt ärratete, ja ſeiſate Koggodusſe ees, et teie nende eeſt Ammeti Tõõd tete (§. 599); teie otſite nüüd ka Preeſtri Ammeti peäle ſada (§. 581)?

§. 616. Ja weel ütles Moſes Kora wasto: Sinna ja keik ſo Selts, peate tullema homme Jehowa ette, ja wõtke iggaüks omma Suitſetamiſſe Pañno (§. 586), ja pange Tuld ſenna ſiſſe, ja Suitſetamiſſe Rohhud ſenna peäle; ja Aaron peab ka tullema omma Pannoga, ſiis peate nähha ſama, kedda Jehowa ſaab ärrawallitſend, ja ſeſamma on pühha. Moſes läkkitas ka Tatani ja Abirami järrel (§. 614), et ta nendega piddi räkima; agga need ei tahtnud mitte tulla.

§. 617.

§. 617. Ja teiſel Hommikul olli Kora ja keik temma Selts omma Pañnudega ja Suitſetamiſſe Rohtudega ſe pühha Tunnistuſſe Telti Ukſe ees (§. 569); ja Kora ſatis keik Rahwa Koggoduſt enneſe järrel ſenna tullema, kurja Nouga Moſesſe ja Aaroni wasto. Ja Moſes ja Aaron tullid ka ſenna.

§. 618. Ja Jehowa näitis ennaſt keige Koggodusſe ees, ja Jehowa ähwardas ſedda Rahwaſt keik ärralõppetada ühhe Silmapilkmiſſe Ajal. Ja Moſes ja Aaron heitſid Silmili mahha, ja palluſid: Oh Jummal, keige Lihha Waimude Jummal! üks Mees teeb Patto, ja ſa peaksid keige ſe Koggodusſe peäle ni wägga wihhaſtama (§. 92). Ja Jehowa wõttis nende Palwed Rahwa eeſt kuulda, agga need kurja Nou-Ettewõtjad piddid Nuhtluſt tunda ſama.

§. 619. Ja Moſes läks Tatani ja Abirami Teltide jure (§. 614), ja hüdis Rubeni Rahwa ſeas wälja: Lahkuge nendeſinnaſte õãla Meeſte Majade jureſt ärra, ja ärge putuge ühhegi Asja külge, mis nende pärralt on, et teid ei lõppetada nendega ühtlaſe nende Pattude pärraſt. Ja ſedda Käsko kulutadi ka Kora Telti jure, Lewi Rahwa ſeas (§. 599). Ja Rahwas lahkus nende Meeſte Teltide ümbert ärra.

§. 620. Ja Tatan ja Abiram astuſid ommaſt Teltideſt wälja, keik omma Naeſte ja Laſtega, ja jäid Uſte ette ſeiſma. Ja Moſes kulutas neile, mis Nuhtlus Jehowalt nende üllе piddi tullema. Ja ſe sündis, kui ta keik ſai räkinud,

ſiis Ma löhkes nende alt ühheſt ärra, ja nelas ärra Tatani ja Abirami, ja nende Ellamisse Majad, ja keik need Hinged, kes nende pärralt ollid, keik need läksid ellawalt Ma alla, ja said keske Rahwa ſeast ärrakautud, ja Ma kattis neid peält kinni. Ja Rahwas pöggenes Nuttoga ſeält ümberkaudo ärra, ſe hirmſa Nuhtlusse pärraſt, ja nende Kisſendamisse Heäle pärraſt.

§. 621. Nendaſammoti nelas Ma ka ärra Kora Telki, ja keik Warranduſt. Ja ſeäl pühha Tunnistusse Maja Ukſe ees (§. 617), kus Kora ja temma Selts need poolkolmat ſadda Meest (§. 614) omma Suitſetamisſe Pañnudega ſeiſid, tulli Tulloke Jehowa eest wälja, ja löppetas nemmad keik ka ärra.

§. 622. Ja Aaroni Poeg Eleaſar ſai Käsko Jehowalt, ſe Tulloke emale lükkada, ja nende Meeste Suitſetamisſe Pañnud ſeält Pölletusſe ſeest ülleskorristada, ſeſt need piddid pühhad ollema Jehowale. Ja need tauti öhhukeſeks Platideks, Jehowa Altari Katteks, ja piddid ollema Mällestusſeks ja Meletulletamiſeks Israeli Rahwale, et ükski mu wööras, kes ei olleks üllema Preeſtri Aaroni Sugguſt (§. 581), ei peaks liggi tullema Suitſetamisſe Rohtuſid ſuitſetama Jehowa ette, nenda kui Kora ja temma Selts ollid teinud (§. 617).

§. 623. Ja ſe teggi ſuurt Hirmo keige Rahwale, kui nemmad näggid, et Jehowa ni hirmſaste nuhtles keik need Wastopañniad. Agga teiſel Päwal tullid nemmad Hulkes jälle kokko Mo-

Moſesſe ja Aaroni jure, ja ütleſid: Teie ollete Jehowa Rahwaſt ärraſurretand; ja nurriſeſid wägga. Agga Jehowa andis omma Au nähha Tunnistusſe Telti peält, ja käskis Moſeſt ja Aaronit ärralahkuda nende jureſt, ſeſt et ta neid keik tahhaks ärralöppetada ühhe Silmapilkmisſe Ajal. Ja ſuur Wihha läks Jehowaſt wälja, ja äkkilinne Surremisſe Nuhtlus hakkas peäle.

§. 624. Siis heitſid nemmad ennaſt Silmili mahha. Ja Moſes laskis Aaronit wötta Tuld Altari peält, omma Suitſetamisſe Pañno ſisſe, ja Rohtuſid ſenna peäle pañna, ja ſatis tedda Rahwa Koggodusſe jure, nende eest Ärraleppitamiſt teggema Jehowa ees. Ja Aaron läks ſenna Paika, kus ſe Nuhtlus olli hakkand, ja ſeiſis omma Suitſetamisſe Pannoga keske Ellawatte ja Surnutte wahhel, ja teggi Palwed ja Ärraleppitamiſt Rahwa eest. Ja ſe Nuhtlus ſai ärrakeeldud. Agga neid, kes ſelle Nuhtlusſe ollid ärraſurnud, olli nelliteiſtkümmend tuhhat ja ſeitſe ſadda, iſſe need, kes Kora Sü pärraſt ollid ärraſurnud (§. 620-621)

§. 625. Nenda Rahwas piddid öppima rahhul ollema Jehowa Seädustega (§. 581. 599). Ja Jehowa wöttis ette, neile weel ühte Tähte ſeſt anda, et nende Nurriſeminne Moſesſe ja Aaroni wasto piddi löppema, ja käskis Moſeſt wötta igga Israeli Sugguarro Würsti ehk Üllema Käest ühhe Keppi, kaksteiſtkümmend Keppi ühtekokko (§. 598); ja igga Keppi peäle piddi

Mo-

Moſes ſelle Sugguwõſſa Nimmi kirjotama, kelle Würsti pärralt ſe olli, agga Aaroni Nimmi Lewi Sugguwõſſa Keppi peäle (§. 550). Ja Moſes wiis need Keppid Tunnistusſe Telki, ſe pühha Seädusſe Laeka ette (§. 572), et keik Koggodus piddi nähha ſama, miſſuguſt Meeſt Jehowa enneſele olleks ärrawallitſend, ſeſt ſelle ärrakuinud Kep piddi toreks ſama.

§. 626. Ja teiſel Hommikul leidis Moſes et Aaroni Kep olli toreks ſanud, ja pakkatand, ja ommad Oitſemisſed õitſenud, ja walmis Mandlid kaswatand (ſeſt ſe Kep olli Mandli Puuſt). Ja Moſes tõi need Keppid wälja keige Rahwa ette, ja nemmad näggid ſedda Imme-tähte, ja et ſe Jehowaſt olli ſündinud. Ja Jummal käskis Moſeſt panna ſedda Kepp Tunnistusſe Laeka ette ſeisma neile, Tähheks, kes tahhakſid wastopanna, et nende Nurriſemisſed piddid lõppema, ja et nemmad ei ſurreks Nuhtluste läbbi (§. 624).

§. 627. Ja Jehowa räkis Aaronile nüüd ueste, ja ütles: Sinna, ja ſo Pojad ſinnoga, teie peate ärrateggema keik pühha Maja Teggemiſt, ja Altari Teggemiſt, ja ſedda mis Wahhe Telki tagga on tehha (§. 571), peate teie keik murretſema; ſedda Preeſtri Ammeri Teniſtuſt annan ma teile ühheks Annniks (§. 581), ja kes muwõõras ſenna liggi tulleb, kes ſinno Sugguſt ei olle, ſe peab ſurrema (§. 621).

§. 628. Ja ſa pead (ütles Jummal) ommad Wennad, need Lewitid, ehk keik Lewi Sugguarro

arro (§. 598), ka ſenna liggi wima, et nemmad ſinnul ja ſo Poegadel Abbiks on, ja ſind teniwad, et ükſki muu wõõras teie liggi ei ſa; ja nemmad peawad ärrateggema keik ſelle pühha Tunnistusſe Telki Teggemiſt, mis ſa neid käſſid tehha (§. 599); agga pühha Riistade jure, ja Altari jure, ei pea nemmad mitte liggi ſama, et ep nemmad, egga teie ei ſurre.

§. 629. Nenda kinnitas Jummal ueste ſedda Seäduſt, et ſe Preeſtri Ammet Aaroni Sugguwõſſa pärrait piddi ollema iggaweste (§. 581), ja keik Lewi Rahwas (§. 550) piddid ka Jummala Teniſtuſſe liggi jäma, need alwemad Asjad ſeäl jures ärratehha; ja neil ei piddand ühtegi Pärris Maad ehk Oſſa ollema Israeli Rahwa Sugguarrude ſeas (§. 598), kui Jummal Kanaani Maad nende Kätte ſaaks annud, waid nemmad piddid neiſt Andideſt ja Maksudeſt ellama, mis Jummal Moſesſele Sinai Mäe peäl olli nimmetand (§. 541), ja Rahwas Kanaani Maal Jehowa ette piddid toma.

§. 630. Ja Jummal räkis ſeſt Aaronile ja ütles: Sinnul ja ſo Poegadel ei pea mitte Pärris-Oſſa ollema ſeäl Maal, ja teie ei pea mitte Jäggo ſama Rahwa ſeas, waid Minna ollen teie Jäggo ja Pärris-Oſſa nende ſeas; agga keik Israel Laste pühhad Annid, need annan minna ſulle, keik Annid nende Roa-Ohwrideſt, ja nende Patto-Ohwrideſt, ja keikiſt nende Sü-Ohwr deſt, ja keik nende Ülleſtõſtmiſſe-Ohwr d (§. 563) keige Israeli Laſte Kõikutamiſſe-Ohwri-

wrdega, keik need annan minna ſulle, ja ſo Poëgadele, ja ſo Tüttartele, kes ſinno jures on, iggawesseks ſeätud Wiſiks, iggaüks, kes puhhas on ſo Perres, woib ſedda ſüa.

§. 631. Ja keik essimenne uudne Willi (ütles Jummal), mis nende Maal on, ja mis nemmad Jehowale towad, peab ſinno ja ſo Perre pärralt ollema; keik ärrawañnutud Asjad Israelis peawad ſulle ſama; ja keik essimenne Suggu, mis nemmad Jehowale towad, Innimeste ja Lojuste polest, ſe peab keie pärralt ollema (§. 477); agga Innimesse essimest Poeg-Last pead ſa ikka andma lunnastada, wie Sekli Rahha eest (§. 597), ja keige rojaſe Lomade essimest Suggu (§. 477) pead ſa ka andma lunnastada; agga Arja essimest Suggu, ja Lamba ja Kitſe essimenne Suggu, ei pea ſa mitte andma lunnastada, ſest need on pühhad, ja nende Werd pead ſa ripputama Altari peäle (§. 534), ja nende Raswa pead ſa ſütama pöllema Jehowale, agga nende Lihha peab ſama ſulle ja ſo Lastele.

§. 632. Ja keige mu Lewi Rahwale (§. 628) annan minna (ütles Jummal) keik Kümnest keigest Israeliſt nende Osſaks, ſelle Tenistusse eest, mis neil Koggodusse Telti jures tulleb tehha ja murretſeda (§. 629): üks iggawenne ſeätud Wiis peab ſe ollema keige Israeli tullewa Pölwe Rahwale, et nemmad Kümnest towad Lewitidele, ſest et neil Pärris-Osſa ei pea ollema Israelis. Ja ſedda kümnet Osſa ſest Kümnesſest peawad Lewitid ohwerdama Üllesteſtſtimisse Ohwriks Jehowale, ja ſe peab ſama üllema Preeſtri Aaronile ja temma Poegadele ehk Suggule.

§. 633. Sedda ja paljo muid Seädusſi öppetas Jummal ſeäl Moseſe ja Aaronile, mis Israeli Rahwale iggawesseks ſeätud Wiſiks piddid ollema Kanaani Maal pärraſt ſedda. Ja Rahwas piddid omma Aega wiitma Teekäimistega ſeäl kolledas Körbes (§. 474), ja omma Üllekohhut kandma need ſeätud nellikümmend Aastad, ſest Aiast arwata, kui nemmad Egiptusſest ollid wäljalännud (§. 468); nenda et nemmad wahheſt jo Kanaani Ma liggidal ollid (§. 605), agga ikka jälle taggaſi piddid pörama punnaſe Merre pole (§. 479), ſenni kui ſe ſeätud Aeg täis ſai.

§. 634. Ja neljakümnema Aasta essimesſel Kuul ſaid Rahwas Tſinni Körbe (mis kaugel ärra olli Sinni Körbeſt (§. 490), ja löid omma Lager ülles Kadeſi Linna Kohta, Edomi Rahwa Rajal (§. 219); ja Mirjam, Moseſſe Odde (§. 604) ſurri ſeäl ärra, ja maeti ſeñna mahha.

§. 635. Ja Tſinni Körbes olli Rahwal jälle Wee Pudo (§. 503); ja nemmad waidleſid wägga Moſesſega, et ta need ſenna kuiwa Nömme olli tonud, Jannusse ärrapurra omma Lastega ja omma Lojustega. Ja Jehowa käskis Moſeſt ja Aaronit miñna keige Rahwa Koggudusſega ühhe Kiwwi Kaljo jure; ja Moſes piddi wötma omma Kep (§. 507) enneſe Kätte, ja nende nähhes

hes ſe Kiwwi Kaljo wasto täkima, ja ſe piddi neile Wet wälja andma rohkeste.

§. 636. Moſes olli ärratüddind ſelle üllekohtuſe Rahwaga keik need nellikümmend Aastad; ta läks Aaroniga, ja wiis Rahwaſt wälja ſelle Kaljo jure, ja ütles: Et kuuige wahheſt teie Wastopanniad, kas meie ſeſtſinnatſeſt Kaljuſt teile peame Wet saatma? Ja ta tõstis omma Kät üles, ja täie Wihhaga lõi ta ſedda Kaljo kakskord omma Keppiga, ja Wet tulli paljoſti wälja, ja Rahwas ſaid jua, ja keik nende Lojuſſed.

§. 639. Sega teggi nüüd Moſes ka Patto Jehowa wasto (§. 349), ja Aaron wois olla ſeſſammas Nouus; ſepärraſt ütles Jehowa nendele: Et teiegi mind mitte ei olle uſknud, kui teie mind piddite pühhitſema Israeli Laste nähhes, ſiis ei pea teie mitte ſama ſedda Rahwaſt wia ſeñna Male, mis ma neile tahhan anda —. Sega kulutati neile, et nemmad ka mitte Kanaani Ma ſisſe ei piddand ſama, waid Körbe piddid nemmad ka ſurrema (§. 610).

§. 640. Ja Israeli Rahwas ollid nüüd jälle liggi Kanaani Maad (§. 605); agga Seiri Ma ja Mäed ollid nende ees, kus Edomi Rahwas ellaſid (§. 219), kes Israeli Weñna Eſawi Suguwõſſa ollid (§. 152). Ja Moſes läkkitas Kadeſiſt (§. 634) monned Mehhed Edomi Kuninga jure, ja laskis palluda, et ta Lubba aññaks, et temma Wend Israel, kedda Jehowa ni mitme Äppardusſe ja Willerſuſe järrel ſeältſadik olli aitnud, temma Ma läbbi weiks ſada miñna Kanani Male; agga Edomi Kuningas kelas ſedda.

§. 639. Ja Israeli Mehhed palluſid ja ütleſid: Meie tahhame agga ſuurt Maanteed moda miñna ſo Ma läbbi, ja ühhegi Asjaſſe ei tahha meie putuda; ja kui meie ja meie Lojuſſed ſinno Wet jome ſiis tahhame ſelleg eeſt Hinda maksta; ja rahholiſielt tahhame läbbi miñna. Agga Edomi Kuningas ei lubband ſedda mitte, ja läks ſure Rahwaga ja tuggewa Wäega wälja omma Raja peale nende wasto. Nenda kelati neid Edomi Maaſt läbbimiñna.

§. 640. Ja Israeli Rahwas hakkas Kadeſiſt §. 634) minnema parremat Kät ümber Edomi Ma, ſenni kui temma Raja lõppes, ja nemmad ſaid Hori Mäe jure, mis oleſ Kanaani Ma ühhe Nurga kohhal olli, ja ſelle Järwe Lounepoolt Otſa liggidal, mis ſurnud Järweks, ehk Sola Merreks nimetadi, ja ſeſamma olli, mis Abrami Ajal ſeñna Paika ſündis, kuſt Jehowa Sodoma ja Komorra, ja teiſed Liñnad, Tulle ja Wäwliga Taewaſt ärrakautas nende Pattude pärraſt (§. 100.).

§. 641. Ja Israeli Rahwas lõid omma Lager üles Hori Mäe jure; ja ſiin olli ſe Paik, kus Aaron omma ad Ello-Päwad piddi lõppetama (§. 6 9.). Temma ja ta Poeg Eleaſar §. 622.) läkſid ſepärraſt Jehowa Käſtu peale Moſes ega üles ſeñna Mäe Otſa, keige Israeli Koggoduſſe nähhes. Ja Moſes wõttis Aaroni Rided (§.

578.) ta Seljaſt ärra, ja panni need temma Poja Eleatſari Selga, kes ſe lähhi Preestriks ſai omma Issa Aaroni Assemel (§. 581). Ja Aaron ſurri ſenna Hori Mäe Otsa, neljakümnema Aasta wiendama Ku essimesſel Päwal (§. 634); ja Israeli Rahwas nutſid temma Surma, ja leinaſid tedda täis kolmkümmend Päwa (§. 323).

§. 642. Ja ſe ſündis, kui need Leino-Päwad mödda ollid, et üks Kanaani Kunningas, kes ſelle Ma Loune pool Otſas ellas, Aradi Liñnas, kui ta olli kuulda ſanud et Israeli Rahwas nende Teed ollid tulnud, kes ſedda Maad ſallaja lähhi ärra waranud, ſiis tulli temma wälja omma Rahwaga Israeli wasto ſõddima, kui nemmad Hori Mäe jures Lagris ollid, ja wiis neiſt monned Wangi.

§. 643. Ja Israeli Rahwas ſaid kurwaks ſelle üle, ja kaebaſid omma Hädda Jehowale; ja ta wõttis nende Palwed kuulda, ja ſatis Israelid nende wasto ſõddima, ja andis neile Wõimuſt Aradi Rahwa üle, nenda et Israeli Sõamehhed neid takkaaiaſid ſenni kui Kanaani Ma ſisſe, Orma Liñnaſt ſadik, ja lõid neid hopis mahha, ja kautaſid Aradi Kunninga Liñnad ſutumaks ärra.

§. 644. Ja nüüd kül Israeli Rahwal olli ſe Lotus, et nemmad piddid ſama miñna Kanaani Male, ſeſt ſe Tee olli neil nüüd iahti ſeäl Sola-Merre otſa, ja Edomi Ma wahhel (§. 640.), kus nemmad Aradi Rahwaſt ollid takkaajanud; agga

agga ſe ep olnud mitte Jehowa Nou ja tahtmine, waid nemmad piddid ühheſt teiſeſt Areſt ſenna ſisſe minnema, ja ſeäl weel pa jo ſuri Teggusid nähhä ſama, mis Jehowa nende Heaks tahtis tehha.

§ 645 Ja parremat Kätt nende ees olli nüüd Moabi Ma, mis pikkiti mõda Sola-Merre Ärt jooksis Hommiko pool. Ja Moses olli lähkitand Moabi Kunninga jure temmalt palluma, et Rahwas temma Ma läbbi woiksid miñna; agga temma kelas ſedda nendaſammoti, kui Edomi Kunningas (§. 638). Ja Moabi Rahwas ollid ſelle wägga Lotti (§. 102) ühhe Poja Sugguwõſſa, kelle Nimmi Moab olli olnud.

§. 646. Ja Israeli Rahwas läksid ärra Hori Mäe jureſt, ja kallaſid liggimalt hopis täggaſt tii nnema pinnaſe Merre pole (§. 633), et nemmad piddid ſama miñna ümber Moabi Ma Hommiko poolt ringi (§. 326); ja Kanaani Ma jäi neile nüüd ennamiste jälle Selja tahha.

§. 647. Ja Rahwa H ng tüddis ärra ſeäl Tee peäl, kui nem. ad näggid, et ſe jälle ni pikkale läks, ja et nemmad iekä weel ſeäl jälledas, kolledas Kõrbes piddid käima, mis kiwwine ja häljane olli; ja nemmad nurriſeſid Jehowa ja Mosesje wasto, et nemmad Egiprusſeſt olid wäljatodud, ſenna ärraſurrema; ſeſt ſiin polle Leiba egga Wet, ürleſid nemmad; ja mele H ng tülgib ärra ſe wägga kerge Leiwa jures (§. 501).

§. 648. Agga Jehowa panni pahhaks ſedda nende Nurriſemiſt, ſeſt ta toitis neid ſe Manna

Leiwaga rohkeste (§. 495.). Ja Jehowa läkkitas tulliſed Uſid nende ſekka, kes neid nõlaſid, ja paljo Rahwaſt ſurri ärra. Siis tullid nemmad Moſesſe jure, ja palluſid tedda enneste eeſt Palwed tehha Jehowa jures, et ta ſedda Nuhtluſt ärraſadaks, ſeſt et ſe raske ja hirmus olli. Ja Moſes teggi Palwed Rahwa eeſt.

§. 649. Ja Jehowa käskis Moſeſt tehha üks hiilgaw Maddo Wasſeſt, ja ſedda ühhe Ridwa Otſa ſeäda ühte kõrge Paika, ja ſe piddi ſündima, et kes ial weel ühheſt Uſiſt ehk Mauſt ſaaks hammustud, ſe peaks watama ſelle waſtſe Uſi peäle, ja ſe läbbi Abbi ſama ja Ellusſe jäma. Ja Moſes teggi nenda, ja ſe Nuhtlus lõppes.

§. 650. Ja Israeli Rahwas läkſid Salmonaſt (kus ſe Aſſi ſündis), eddaſi, ja nende Tee käis ikka piramissi ümber Moabi Ma (§. 645.), essiti Homiko pole, ja siis Pohja pole, senni kui nemmad said ülle Arnoni Jõe, kus Emori Rahwa Ma wasto tulli, mis nende Kunningas Sihon olli ärrawõtnud Moabi Rahwa Käest, senni kui selle Jõesse kinni.

§. 651. Ja Moſes läkkitas Emori Kunninga Sihoni jure Esboni Liñna, (mis temma ka olli ärrawõtnud Moabi Rahwa Käeſt), ja laskis temmalt Lubba palluda temma Ma läbbi miñna Jordani Jõe pole, mis Kanaani Ma Rajal olli, ja ta tootas Hinnaga maksta keik, mis neil tarwis läbheks, ja ühtegi Wäggiwalda ei piddand Israeli Rahwas temma Male teggema (§. 639).

§. 652. Agga Esboni Kunningas kelas ſedda wägga, ja koggus keik omma Rahwas kokko, ja tulli wälja Israeli wasto söddima, Jatsa Liñna jure. Ja Jehowa andis Israelile Woimuſt, et nemmad mahhalõid ja ärratapsid Kuningaſt ennaſt, ja temma Lapsed, ja keik ta Rahwaſt. Ja Israeli Rahwas wõtsid ärra keik Kunninga Sihoni Maad, ja keik ta Liñnad, mis ollid Esboni Maal (§. 651), ja Kileadi Maal (§. 199), Arnoni Jõeſt, mis nende Rajaks olli Hommiko pool ja Loune pool (§. 650), senni kui Jabbokki Jõesse (§ 213.) Pohja pool; ja Jordani Jõggi olli nende Made Raja Õhto pool, wasto Kanaani Maad.

§. 653. Ja Israeli Rahwas aiasid ja kautasid ärra nende Liñnade seest keik Emori Rahwaſt Mehhed ja Naesed, ja wäetimad Lapsed, ja ei jätnud neist Suggugi jälle senna: agga nende Lojusſed wõtsid nemmad ennestele, ja keik muud Saki, mis nemmad Liñnades leidsid. Nenda se Jäägo Emori Rahwa maad (§. 650) sai Israeli Laste Kätte nende ommaks ja Pärrismaaks (§. 106.).

§. 654. Ja nemmad jätsid Kanaani Ma waſſakut Kät Õhto pole, ja parremat Kät jäid Ammoni Rahwas Hommiko pole, kes ka Abraami Wenna Poja Lotti Suaguwõssa (§. 645) ollid, temma teiſeſt Pojaſt, Ammon Nimmi. Ja Jehowa olli Moſesſele ette ütlenud, et nende kolme Rahwa Madeſt, Edomi (§. 638.), ja Moabi (§. 645.), ja Ammoni Rahwa Maast, ei piddand Israeli Rahwale ühtegi ſama, ſeſt et need

keik nende Suggulasſiks ollid arwata (§. 219. 81.)

§. 655. Ja Israeli Rahwas läkſid kohhe Pohja pole, ſeäl olli nende wastas Paſani Ma, kus ka ſelged Emori Rahwas ellaſid (§ 650). Ja Paſani Rigi Kunningas, Og Nimmi, tulli omma Rahwaga wälja Israeli wasto ſõddima Edrei Liñna jure; agga Jehowa andis Israelile Woimuſt ka Paſani Kunninga peäle, (nenda kui Esboni Kunninga Sihoni ülle (§. 652), et nemmud mahhalõid keik temma Rahwaſt, ja Kunningaſt ka.

§. 656. Ja Kunningas Og olli ükſi weel ülejänud Rewaide Suggust (ütleb Moſes), mis üks ſuur ja paks ja pikk Rahwas olli olnud, kui Anaki Pojad (§. 607), ja ſeäl ollid ellanud, kus Ammoni Rahwas (§. 654) nüüd ellaſid; ſepärraſt olli ka Kunningas Og üks wägga ſuur ja pikk Mees, ja temma olli laſknud ennaſele tehha üks Raud-Wodi, mis Ammoni Rahwas Rabbati Liñnas weel kaua Aego Mälleſtuſeks piddaſid pärraſt ſedda; ſelle Wodi Pikkus olli ühhekſa Künart, ja temma Laijus nelli Künart.

§. 657. Ja Israeli Rahwas wõtſid ſelle Lahhingi järrel ärra keik Paſani Ma Liñnad, kuuskümmend tuggewaſt ehhitud Liñnad, Pomidega Wärrawattega ja kõrge Müridega, lisa need muud lahti Liñnad, ja kautaſid ärra keik nende Liñnade Rahwas, Mehhed ja Naeſed ja wäetimad Lapſed; agga nende Lojuſſed wõtſid nemmad keik ennaſtele, ja keik muud Warra, mis nemmad ial Liñnade ja Külade ſeeſt Sagiks woiſid ſaba.

§. 658. Nenda nende kahhe Emori Kunningatte Maad, Esboni Kunninga Sihoni (§. 653), ja Paſani Kunninga Ogi Maad (§. 655), mis ühhes Tükkis mõda Jordani Jõe ääri eddaſi läkſid, Arnoni Jõeſt Loune pool (§. 652.), ſenni kui Hermoni Mäeſſe Pohja pool; (peäle kakskümmend Pennikoorma olli ſedda Pikkuſt); keik need ſaid Israeli Rahwa Kätte nende ommaks ja Pärrismaaks, ja Emori Rahwas kautadi ſeält ärra, ſeſt et nende Ülle-kohhus ja Patto-Mõõt nüüd olli täis ſanud Jehowa ees. (§. 108.).

§. 659. Ja Israeli Rahwas tullid Paſani Maalt taggaſi jälle Esboni Male (§. 655), ja lõid omma Lager üles Moabi Laggedatte ehk Karja-Ma peäle, pissut Maad Jordani Jõeſt, ja õiete Jeriko Liñna Kohhal, mis teinepool Jordani Kanaani Ma ſees olli. Sedda näggid Moabi Rahwas omma kõrge Mäggede peält; ja neile tulli Hirm ja Kartus peäle, kui nemmad kuulſid, mis Israel Emori Rahwa Kuningrikidega olli teinud, ja nüüd näggid, et nemmad jälle ni liggi ollid, ja et neid ni paljo olli.

§. 660. Ja üks Selts Midjani Rahwaſt ellas ſeäl Moabi Ma liggidal, üllewelpiddi Arnoni Jõe Hommiko pool (§. 652); (isſe olli ſe Selts Midjanid, kes punnaſe Merre jures ellaſid (§. 416), kuſt Moſes olli Naeſe wõtnud (§. 419). Ja Moabi Rahwas piddaſid Nou Mid-

jani Rahwa Würstidega, mis neil tehha tulleks; sest suur Kartus olli keikide peäl.

§. 661. Ja Moabi Kunningas Palak olli kuulnud ühhest Mehhest, Pileam Nimmi, kes wäggew olleks Teggudest ja Sannadest, nenda et se, kedda temma önnistaks, se olleks önnistud, ja kedda temma ärrawañnuks, se olleks wañnutud; ja Palak andis Nou Midjani Würstidele, temma jure läkkitada, tedda palluma, et ta tulleks ärrawanduma sedda Rahwast, ehk nemmad siis ehk wahhest woiksid Woimust nende peäle sada!

§. 662. Ja pileam ellas seält kaugel ärra Idda pool, peäle sadda Pennikorma Maad, sure Wratti Jöe äres (§. 199), mis Siria Ma ja Mesopotamia Ma wahhel jookseb. Señna läkkitadi Moabi Würstidest ja Midjani Würstidest monned, temma jure Petori Liñna, ja neile anti se Palk ka, mis nemmad temmale se Ärrawandumisse eest piddid ette maksma. Ja nemmad said senna, ja räkisid temmale keik sedda Asja, ja se Önneandmisse Palk olli nende Käes, mis temmale piddi sama.

§. 663. Agga Pileam ei olnud mitte üks Lausuja ehk Önneandja, kes Palka pärrast keddagi önnistas ehk sajatas, nenda kui Palak arwas, waid temma olli üks Prohwet, kes Jehowat, sedda tössist Jummalat tenis; ja arwatakse tedda Abraami Weñna Naori Sugguwössast ollewa olnud, kes seäl ümberkaudo ellasid Mesopotamia Maal (§. 139). Sepärrast ütles Pileam neile,

nemmad piddid seks Ööks temma jure jäma, et ta teäda saaks, mis Jehowa Tahtminne olleks selle Asja ja Rahwa polest.

§. 664. Ja Jehowa näitis ennast Pileamile selsammal Ööl, ja ütles, et ta mitte ei piddand nende Meestega minnema; ja sedda Rahwast, mis nemmad räkisid Egiptussest ollewa wäljatulnud, ja nüüd seäl nende Kohhal seisaks, ja otse keik Ma-Pinda kattaks, sedda ei woiks ükski ärrawanduda, sest se Rahwas olleks Jehowast önnistud.

§. 665. Pileam räkis sedda teisel Hommikul Palaki Würstidele, ja satis neid selle Sannumega minnema taggasi omma Male, ja ei läinud mitte nendega. Agga Kunningas Palak olli sega pahhaste rahhul, et nemmad ilma temmata tullid; ja temma satis teistkorda weel ennam omma Würstidest, ja üllemad Au polest, kui need essimessed, Pileami jure, sest et Israeli Rahwas ikka weel Lagris ollid seäl temma Kohhal (§. 659); ja ta laskis Pileamile tootada wägga suurt Au ja Hea, kui ta agga temma jure tulleks, sedda Rahwast ärrawanduma.

§. 666. Ja Pileam pannj sedda wägga immeks, kui Palakist teistkorda ni kauget Teed (§. 662) Kässud temma järrele tullid. Ja kui nemmad Palaki Sannad Temmale keik said räkinud, ütles Pileam: Kui Palak mulle ka annaks keik omma Kodda täis Kulda ja Höbbedat, siiski ei woiks ma ülle Jehowa, omma Jummala, Susanna mitte miñna, ja middagi tehha, ei wäh-

wähhemat egga ſuremat Asja. Ommeti (ütles ta) jäge ka teie ühheks Hoks ſeie, et ma ſaan nähha, mis Jehowa ehk weel minnoga wöttab räkida ſeſt Asjaſt (§. 664).

§. 667. Ja Jummal räkis Pileamile ſelſammal Höl, ja ütles, ta wolks nüüd kül miñna nende Meestega, agga ei ühtegi muud Asja ei peaks ta teggema, kui ſedda, mis Jehowa temmale rägiks. Ja Pileam juttuſtas ſedda teiſel Hommiku! Palaki Würſt dele; ja laskis paña omma Eesli-Märra Saddulaſſe, mis peäl ta prukis ſöita, ja wöttis kaks ommaſt Sullaſteſt enneſega, ja hakkas nende Meestega minnema.

§. 668. Ja Pileam ehk wois neile Tee peäl jo paljo tootada, mis ta Palaki Mele järrel tahtis tehha; ſeſt Jehowa (höldakſe) wihhaſtas wägga temma peäle; ja kui ta jo Hulga Maad wois olla eddaſi läinud, astus Jehowa Ingel (§. 88.) temma wasto ſeisma Tee peäl, ja paljas Mök olli temma käes. Ja Pileami Eeſel näggi Jehowa Ingli, ja astus Tee peält Körwale; agga Pileam iſſe ei pañnud ſedda Asja tähhele, ja löi omma Eeslit et ta jälle piddi Tee peäle kallama.

§. 669. Ja ſe Ingel tulli teiſtkorda temma wasto ſeisma, ſenna Paika, mis Winamäggede Teeradda nimmetadi, ja mitte ennam kaugel ärra ei olnud Moabi Maaſt; ſeäl ollid Saueſt Seinad mollemil Polel. Ja ſe Eeſel näggi Jehowa Ingli, ja püdis körwaſt möda miñna, ja pugges Seina äreſt läbbi, ja pigiſtas Pileami

mi Jalga wasto Seina; ja ta löi omma Eeslit weel ennam.

§. 670. Ja Jehowa Ingel laskis tedda miñna weel eddaſi, ja tulli ja jäi ſeisma ühhe ni kitſa Kohta, kus koggoniſt ei ſündind körwaſt möda miñna. Ja ſe Eeſel heitis ennaſt mahha Pileami alla, kui ta Jehowa Ingli ſeäl näggi. Ja Pileam wihhaſtas ſe peäle wägga, ja hakkas omma Märra-Eeslit ueste peksma.

§. 671. Siis teggi Jehowa ſedda ſuurt Imet Pileami ees, et ta laskis ſe Eeſel hakkada räkima; nenda et ta Pileamilt küſſis: Mis ollen ma ſulle teinud, et ſa mind jo kolmat Puhko löödſ? Pileam ei arwand ſeſt weel ühtegi, ja ütles: Sepärraſt et ſa mind olled narrinud; olleks mul agga Mök käes, ma tappakſin ſind ſeieſammaſſe ärra. Ja ſe Eeſel ütles: Eks ma olle ſinno tru Märra-Eeſel, mis peäl ſa olled ſöitnud ſeſt aiaſt kui ſa peäle hakkaſid, ſenni kui tännapäwani; kas mul on tal ſe Wiis olnud nenda tehha?

§. 672. Siis (höldakſe) teggi Jummal Pileami Silmad lahti, et ta näggi Jehowa Ingel Tee peäl ſeiſwad enneſe ees, ja paljas Mök temma käes. Ja Pileam ehmatas wägga ärra, ja kummardas, ja heitis ennaſt Silmili mahha. Ja Jehowa Ingel nomis tedda kangeſte; ja kui Pileam ſelle Hirmo peäle tahtis taggaſi pöörda omma Male, ſiis ütles Jehowa Ingel, et ta nende Meestega kül woiks miñna, agga ühtegi muud Sanna ei peaks ta räkima,

kui

ſedda, mis Jehowa temmale wõttaks õõlda. Ja Pileam läks eddaſi Moabi Rahwa Würstidega.

§. 673. Kui Kunningas Palak kuulda ſai, et Pileam tullemas olli, läks ta temma wasto omma Raja wiimſe Otſa Arnoni Jõe jure (§. 650), ja tõi tedda ſure Auga Utſoti Liñna, ja teggi temmale ſeäl ſured Jodud. Ja ühhel Hommikul wõttis ja wiis ta tedda ülles omma Ebba-Jummala Peori kõrge Paikade peäle, kus nemmad Israeli Lagri taggumiſt Otſa woiſid nähha; ja ſeäl piddi Pileam neid ſajatama. Ja ſenna ehhitadi Altarid ülles, ja tappeti Wärſiſid ja Järaſid, mis nende Altaride peäl ohwerdadi (§. 545).

§. 674. Ja Pileam läks piſſut kõrwale, et ta Jehowa Tahtmiſt piddi teäda ſama; ja Jehowa ilmutas ennaſt temmale, ja ütles, mis temma piddi räkima. Ja Pileam tulli jälle Palaki jure, ja ütles: Mis pean ma ärrawanduma, kedda Jehowa ei waññu; ja mis pean ma ſajatama, neid kedda temma ei ſajata? Wata, ſe Rahwas peab issepäinis ellama, ja ei pea Pagganattega ſeggatud ſama! Kes loeb ärra nende Põrmo (§. 106), ehk kes woib õõlda nende Oſſa ja Arro! Minno Hing ſurgo nende Õigede Surma, ja minno wiimne Otſ olgo nenda kui nendel!

§. 675. Need Kõnned ollid kül pahhad kuulda Palaki Meleſt, et Pileam neid õnnistas, kedda ta piddi ärrawanduma; ſiiski katſus Palak weel

weel omma Õnne, ja wiis tedda ühhe teiſe kõrge Paika, Pisga Mäe Otſa, kuſt nemmad parreminne Israeli Rahwas woiſid nähha (§. 673); ja ta laskis ſeäl nendaſammoti ſeitſe Altari ehhitada, ja iggaühhe peäl ohwerdadi üks Wärs ja üks Jäär, ja ſeält piddi Pileam neid ſajatama.

§. 676. Pileam ſai Jehowalt Käsko, ja räkis jälle Israeli Rahwa Heaks, ja ütles: Jummal ei olle mitte Innimenne, et ta peaks walletama, egga Innimesſe Laps, et ta middagi peaks kahhetſema —. Wata, ma ollen wõtnud neid õnnistada, ſeſt et Jehowa neid on õnnistanud, ja ſedda ei ſa ma mitte ennam taggaſi; ſepärraſt ei aita ühtegi Lauſumiſt Jakobbi Suggu wasto (§. 213), egga Õnneandmiſt Israeli wasto, ſeſt Jehowa temma Jummal on temmaga.

§. 677. Palak ei woinud neidſuggusi Sanno ennam kuulda, ja ütles Pileamile: ſa ei pea ſedda Rahwaſt mitte ärrawanduma, egga tedda ka õnnistama. Ja ta wiis tedda weel ühhe kolmande Kohta, Peori Mäe Otſa, laggeda Kõrwe pole, kuſt nemmad kek Israeli Rahwa Lager wägga ſelgeste woiſid ülle ärranähha (§. 659); ja ſeäl ehhitati ka ſeitſe Altari, ja ohwerdadi Ohwri-Lohuſſid nende peäl.

§. 678. Ja Pileam ei läinud mitte ennam kõrwale, nenda kui esſimeſt ja teiſt korda, waid ta teädis jo, et ſe Jehowa Meleſt hea olli, ſedda Rahwaſt õnnistada. Sepärraſt põras ta agga ommad Silmad Kõrwe pole, ja watas Israeli Rahwa Lagri Suruſt, ja temma Seäduſt, kuida

da nende Teltid keik Wisi pårrast nende Sugguarrude järrel seisid, sest Jehowa pühha Tunnistusse Telt (§. 579), olli ikka keskel, ja selle ümber keik Lewi Rahwa Teltid (§. 599), ja siis Tük Maad seält jurest ärra keik teised kaksteistkümmend Israeli Sugguarro (§. 598) ümberringi, kolm Sugguarro igga nelja Taewa Tule pool, ja sedda keik ühtekokko peäle kuus kord saddatuhhat Meest (§. 595). Ja Pileam sai Süddamest röömsaks sedda watades, ja Jehowa Waim tulli temma peäle.

§. 679. Ja Pileam ütles: Kui head on sinno Teltid, oh Jakobbi, Rahwas, ja sinno Majad oh Israel! Kui Jöed jooksewad nemmad kaugele, kui Rohhoajad Jöe äres, mis Jehowa on istutand, ja kui Seedri-Puud Wee äres! Jummal on sedda Rahwast Egiptussest wäljatonud, ja ta sööb ärra need Pagganad, kes ta Waenlased, ja omma Nooltega lasseb temma neid läbbi. Kes sind önnistawad, need on önnistud, agga kes sind ärraneedwad, need on ärranetud.

§. 680. Nüüd ei woinud Kunningas Palak tedda ennam kuulda; ta Südda sai täis, ja ta löi ommad Käed kokko, ja ütles: Ma ollen sind kutsunud omma Waenlasi ärrawanduma, ja sa olled neid peälegi önnistanud, ja sedda nüüd jo kolmat korda! ja nüüd, pöggene ärra omma Paika, sest ma piddin suurt Au sulle teggema, agga Jehowa on sinnule keelnud sedda Au. Ja Pileam ütles, et ta ülle Jehowa Susanna ühtegi

tegi ei woiks tehha, ehk temmal üks Kodda täis Kulda ja Höbbedat se eest olleks lota, nenda kui ta Palaki Würstidele ette olli üttelnud (§. 666).

§. 681. Weel ütles Pileam: Wata ma lähhen jälle omma Paika, agga tulle, ma tahhan sulle üks **Nou anda**. Sedda Nou Jehowa Rahwa wasto ei räkinud ta awwalikkult Moabi Würstide kuuldes mitte ülles, waid siin ollid temma Könned öiged Jehowa Prohweti Könned (§. 663); ta ütles: Ma tahhan sulle öölda, mis se Rahwas wöttab tehha sinno Rahwale wiimsil Päiwil! Ma nään tedda (ütles ta), agga mitte nüüd, ma watan temma peäle, agga mitte liggidalt: üks Täht käib wälja Jakobbist, ja üks Wallitsusse Kep touseb Israelist; se lööb mahha Moabi Ma Würstid, ja rikkub ärra Ammoni Rahwas, ja Edom peab omma Waenlaste pärris ollema (§. 654), agga Israel peab wahwaste teggema.

§. 682. Nende Sannadega, mis Pileam siin Jummala Waimo läbbi ütles (§. 678), räkis temma ühtlase sest Önnisteggiast, kes Israeli Rahwa Suggust ükskord piddi Ilmale todama (§. 319) kaua pärrast temma Ello-Päiwi. Agga keige selle jures ei olnud Pileami Südda mitte selge Jehowa ees; ta teädis, et ta nende Könnette eest ühtegi Palka ei woinud lota Palaki Käest ja kauget Teed olli ta ommeti tulnud temma Sanna peäle (§. 662): sepärrast andis ta sallaja Palakile sedda kurja Nou, ta piddi agga püüdma

ma Israeli Rahwa. Süddant, Jehowaſt nende Jummalaſt ärrapöörda, et nemmad temma Ebba-Jummalaid kummardakſid, ſiis wöttaks Jehowa omma Wihha ſees ſedda Rahwaſt ehk isse pea ärrakautada, ehk annaks neid ka mu Rahwa Woimusse alla, neid ärra löppetada. Se Nou olli hea Palaki Meleſt, ja nenda lahkus temma ja Pileam ühheſt ärra.

§. 683. Ja Moabi ja Midjani Rahwas (§. 660) teggid ennaſt tuttawaks Israeli Rahwaga, Pileami Nou järrel; ja nende Naesterahwas ſai nendega Söbraks; ja Israeli Mehhed hakkaſid armastama Moabi ja Midjani Rahwa Tüttrid, ja nendega Horatööd teggema, ja need kutſuſid neid omma Ebba Jummalatte Ohwride jure, ja piddaſid ſeäl Pühhaſid, ja teggid neile keikſuguſt Römo. Ja ſeſ ggune pattune Ello olli wägga Israeli Rahwa Mele pärraſt (§. 545); nemmad jätſid Jehowat mahha, ja kummardaſid nende Rahwa Ebba-Jummalaid, keigeennam ſedda, kedda Paalpeoriks nimmetadi.

§. 684. Selle peäle Jehowa Wihha ſüttis pöllema temma Rahwa üllе, kes keik temma Immeteud, ja ta ſuurt Helduſt ollid näinud (§. 658), ja ni pea ärraunnuſtaſid (§. 544). Ta ütles Moseſſele omma pühha Wihha ſees: Wötta keik ſelle Rahwa Pea-Wannemad, ja po neid üllеs Jehowa ette Päwa kätte, et mo tulline Wihha Israeliſt woiks pöörda. Ja Moſes (Hirmo täis) ütles Rahwa Kohto-Wannemile: Tapke igguüks ommad Mehhed, kes ennaſt Paalpeori

peori pole on heitnud! Ja nemmad teggid nenda.

§. 685. Siis keik Israeli Rahwa Koggodus tulli kokko Jehowa Tunnistusse Telki Ukſe ette (§. 563) ſure Nutto ja Kaebdusſega, ja otſiſid Jehowalt Hallaſtuſt omma raske Patto ja Ekſitusse pärraſt. Agga ſe ſündis, et ſelſammal Ajal tulli üks Mees Simeoni Sugguarruſt (§. 184), Simri Nimmi; ja Moseſſe nähhes, ja keige Israeli Koggodusse nähhes, wis ta ühhe Midjani Würsti, Suri Tüttar, Kosbi Nimmi, nendeſt möda omma Rahwa jure, omma Telki ſisſe, ja ei kartnud Jehowat.

§. 686. Agga kui Preeſtri Eleaſari Poeg, Pineis, ſedda näggi, ſai temma täis öiget Wihha Jehowa Au eeſt, ja tousis üllеs Koggodusse ſeaſt, ja wöttis omma Piki, ja läks ſelle Mehhe järrele ſenna Hora-Reddusse, ja pistis tedda, ja ſedda Naesterahwaſt, nollemad läbbi nende Köhho, et nemmad ſenna Paika jäid.

§. 687. Ja ſe Aſſi olli wägga Jehowa Mele pärraſt, nenda et ſeſt Tunniſt ie Nuhtlus ſai ärrakeeldud, mis läbbi jo kakskümmend ja nelli tuhhat Innimeſt ollid muiſt ärraſurnud, muiſt ärratappetud (§. 684). Ja et ſeſamma Pineas Preeſtri Aaroni Poia Poeg olli, (§. 641), ſiis Jehowa ſelle temma öige Wihha pärraſt Jehowa eeſt, kinnitas ja tootas ueste, et temmale ja temma Suggule ſe Preeſtri-Ammet piddi jäma Polweſt Pölweni Israeli Rahwa ſeas (§. 581).

§. 688. Ja et Midjani Rahwal ja nende Würstidel (§. 685) weel ennam Süüd ſeſt wois olla kui Moabi Rahwal (§. 682), et Israeli Mehhed ollid Jehowaſt ärralahkunud, ſiis räkis Jehowa Moſesſele ja ütles, ta piddi Waenlaſe wiſi minnema Midjani Rahwa wasto wälja, ja neid mahhalöma, ja nenda ſedda Kurja ja Arraekſitamiſt nende käkke maksma.

§. 689 Ja Moſes wöttis enne weel Jehowa Käsſo peäle ſe Arro jälle ülles keigeſt Israeli Meesterahwaſt, kes peäle kahhekümne Aasta ollid, ehk Sõtta kolbaſid miñna; ja neid olli jälle peäle kuus kord ſaddatuhhat, ja isſe weel Lewi Suggu Poeglapſed ja Meesterahwas, mis ſenna ſekka ei loetud (§. 595).

§. 690. Ja Moſes andis Rahwale teäda, et pärraſt temma ärralahkumiſt, mis nüüd liggi joudis (§. 637), ſiis temma endine Tener Joſua (§. 538) olleks ſe Mees, kedda Jehowa ärrawallitſend, temma aſſemel olla, ja kelle Sanna keik Rahwas peaks wõtma kuulda; ja paljo muid Seäduſſi weel öppetas Moſes ſeäl Rahwale, keigeennam Jehowa ſeätud Pühhade ja nende Pühhitſemiſſe poleſt.

§. 691. Ja ſelle järrel wallitſes Moſes Rahwa ſeaſt wälja Sõa-Mehhi, kaksteiſtkümmend tuhhat Meeſt, ükstuhhat igga Suggurust (§. 598), kes piddid wäljaminnema Midjani Rahwaga ſõddima Waenlaſe wiſi (§. 688); ja Preeſtri Eleaſari Poeg Pineas (§. 686) läks nendega, ja pühhad Riistad ja helledad Trummid wõttis temma ka.

§. 692. Ja et kül Midjani Rahwaſt paljo olli, ja Israeli Mehhi wägga piſſut, kes nendega sõddima läkſid, ſiiski andis Jehowa neile ſuurt Woimuſt, nenda et nemmad ärratapſid keik Midjani Ma Meesterahwaſt, kus ſeas keik nende wus Würsti ehk Kunningadgi ollid; ja ſe kawwal Prohwet Pileam, kes kahteſugguſid Jumalaid rahwas tenida (§. 681), ja Midjani Rahwa jures oli, wiwitand, sai ka omma kawwalusſe Palka, ja tappeti Mõõga läbbi ärra.

§. 693. Ja Israeli Mehhed wiſid Wangi keik Midjani Ma Naesterahwaſt ja nende wäetimad Lapſed; ja riſuſid ärra keik nende Lojuſſed, ſured ja piſſokeſſed, ja keik nende Warranduſt wõtſid nemmad, ja põlletaſid ärra Tullega keik nende Küllad, ja muud Ellomajad, ja keik nende tuggewad Liñnad. Ja nemmad tullid keige omma Sakiga, ja omma Wangidega, ja nende kokkoaetud Lojuſtega, tullid nemmad Moſesſe ja keige Israeli Rahwa Koggoduſſe jure Lagriſſe taggaſi Moabi Laggedaste ehk Karja-Ma peäle Jordani Jõe äre Jeriko Liñna kohta (§. 659).

§. 694. Agga Moſesſe Meel olli wägga pahha, et nemmad keik Midjani Naesterahwaſt ollid Ellusſe jätnud, ſeſt et needſammad Pileami Sanna peäle ollid ſaatnud Israeli Rahwaſt keige ſelle Wallatusſe ſisſe, mis läbbi Jehowa Wihha ja Nuhtlus keige Koggoduſſe ülle tulli (§. 686. 683). Sepärraſt piddid nemmad Moſesſe Käsſo peäle warſi weel ärratapma keik Mid-

jani Naesterahwaſt, kes ial täiskaswand, ja Meestega ollid ühte ſanud; nendaſammoti tappeti nende Wangide ſeas ka ärra, keik mis ial Meesterahwas ehk Poeglaps nende Wäetimatte ſeas olli, nenda et agga need noremad ja wäetimad Naesterahwa Sugguſt, kenneſt ükski weelMehhega ep olnud ühte ſanud, ükſi jäeti Ellusse.

§. 695. Ja Moſes käskis üllesluggeda keik ſedda Lojuste-Saki, mis need Sõamehhed ennestega ollid tonud Midjani Maalt, ja keik need Naesterahwa Wangid, mis Ellusse jäiwad; ja nende Arro olli Puddolojuſteſt, ehk Lammaſteſt ja Kitſedeſt kuuskord ſaddatuhhat, ja weel ſeitſekümmend ja wiistuhhat, ja ſuri Lojuſſid ehk Weikſid ſeitſekümmend ja kakstuhhat, ja Eeslid kuuskümmend ja ükstuhhat; agga Innimeste Hingeſid, ehk neid Tüttarlapſi, kes weel polnd Mehhel olnud, olli kolmkümmend ja kakstuhhat.

§. 696. Ja Moſes laskis keik ſedda Wangide ja Lojuste Saki poleks jaggada Jehowa Käſſo peäle; ja üks pool Oſſa jäeti Sõameeſtele, kenne pärralt ka keik riſutud mu Warrandus jäi (§. 693), agga teine pool Oſſa ſai keige Israeli Rahwa Koggoduſſele antud. Ja need Sõamehhed piddid wõtma ommaſt poleſt Jäuſt üks iggawieſajaſt, ja ſedda toma Jehowale Üllestõſtmiſſe Ohwriks ehk heamelelisſeks Aänniks (§. 563); ja ſe ſai antud Preeſtri Eleaſarile (§. 641) ja temma Laſtele; agga ſeſt teiſeſt poleſt Jäuſt, mis keige Israeli Koggoduſſele ſai, woeti üks igga wiekümneſt, ni hästi neiſt Wangideſt, kui neiſt riſutud Lojuſteſt, ja anti Lewitidele, ehk Lewi Suggu Rahwale, kes Jehowa pühha Maja Teggemiſt ärrateggid (§. 598), ja ſepärraſt ilma Pärris-Oſſata piddid jäma Israeli teiſte Sugguarrude ſeas.

§. 697. Ja need Sõapeälikkud, kedda Moſes olli ſeädnud üle igga tuhhande, ja üle igga ſaja, kui ta need kaskteiſtkümmend tuhhat Meeſt wäljaläkkitas, Midjani Rahwa wasto ſõddima (§. 691), need luggeſid üles omma Rahwas, mis nende Käe all olli olnud, Sõaſſe wäljamiñnes, ja neiſt ei olnud mitte ühteainuſt Meeſt waja. Se römuſtas neid nenda, et nemmad ettewõtſid, Jehowale ſe eeſt ühte Ohwri Andi weel ſelle üle tua, mis Moſes neid olli käſknud anda (§. 696). Ja nemmad kogguſid ja pannid kokko üks ſuur Hulk Kuld-Risto ja Ehteid, ſelleſt mis need Sõamehhed riſudes iggaüks ennestele ollid ſanud Midjani Maal (§. 693).

§. 698. Ja need Sõapeälikkud tullid ja tõid ſedda kokkopandud Kulda Moſesſe ja Preeſtri Eleaſari jure, ja palluſid, ſedda wastowõtta kui ühte Tänno-Ohwrit Jehowale, ja et ſe woiks olla Ärraleppitamiſeks nende Hingede eeſt, kui nemmad ſes Sõas ehk Patto ollekſid teinud Jehowa wasto. Ja Moſes ja Eleaſar wõtſid nende Andi wasto, ja wiſid ſedda Jehowa Tunnis-uſſe Telti, ühheks Mälleſtuſſeks Israeli Rahwale, et Jehowa nende Sõamehhi ni immelikkult ſes Sõas olli kaitſnud. Ja

ſedda Kulda olli ni paljo kui kuusteiſtkümmend tuhhat ja poolkahhekſat ſadda Seklit (agga üks Sekel (§. 135) arwatakſe poleks Wannataalriks).

§. 699. Nüüd olli Israeli Rahwal ſeäl Hommiko pool Jordani Jõe (§. 659) hopis rahholinne Aſſi, ja üksi ne ſt ümberkaudo Rahwaſt ja Kunningatreſt ei iulgend ennam nendesſe putuda. Nende pärralt ollid kaks terwed Kunningriki, ehk keik Emori Rahwa Maad (§. 658), kus paljo tuggewaid Liñnaſid olli olnud, ja paljo Innimesſi ellanud; keik need ollid nüüd Innimesteſt tühjad; ja ſeäl olli wägga hea ja rohke Karja Ma Lojustele, nendaſammoti kui teine pool Jordani Jõe Kanaani Ma ſees (§. 84).

§. 700. Sedda hakkaſid monned Israeli Rahwa ſeas järrele arwama, keigeennam need kaks Sugguarro, kennel keigerohkemalt keikſuggu Lojusſid olli; need ollid Israeli eſſimeſe Poja Rubeni (§. 184), ja temma ſeitsmema Poja Kaddi Sugguarro (§. 186). Needſammad tullid Moſesſe jure ja palluſid, et neile Emori Rahwa Madeſt nende Pärris-Oſſa ſaaks antud ſeäl Homiko pool Jordani Jõe (§. 652), wäljapool Kanaani Ma, ſeſt et ſeäl wägga hea Lojuſte Karja-Ma olleks, ja need endised kindlad Liñnad (§. 657) pea jälle woikſid ülleſehhitud ſada, kuhho ſisſe nemmad ommad Naeſed ja Lapſed panneksid ellama, nenda et neil neiſt ümberkaudo Rahwaſt (§. 654) ühtegi karta ei olleks.

§. 701. Ja nemmad tootaſid Moſesſele, et ſiiski keik nende kahhe Sugguarro Meeſterahwas tahhakſid miñna teiſte kümne Sugguarroga (§. 598) ülle Jordani Jõe Kanaani Male, ja neid ſeäl aidata ſõddida ſelle Ma Rahwa wasto, ſenni kui nemmad neid ka ſaaksid keik ärrakautand. Selle Tootuſſe peäle wõttis Moſes nende Palwed mõda tehha; ja keik Esboni Ma, ja Kileadi Ma (§. 652), ja keik Paſani Kunninga Ogi ma (§. 655), jaggati katki, ja need kaks Israeli Sugguarro, **Rubeni** ja **Kaddi** Rahwas, ſaid ommad Pärris-Jäud ſiin Hommiko pool Jordani Jõe; ja et ſedda Maad weel ülle jäi, ſiis Joſeppi ühhe Poja **Manaaſſe** (§. 265) pool Sugguarro ſai ka ſiin omma Jäggo ja Oſſa.

Moſesſeſt. 287

§. 702. Nenda poolkolmat Sugguarro ſaid ommad Maad kätte wäljapool Jordani Jõe, ja teiſed poolkümnet piddid ſedda otama Kanaani Maaſt. Ja iſſe ollid nüüd weel need **Lewitid**, ehk Israeli kolmandama Poja Lewi Sugguwõſſa (§. 184), kes kül ühtegi Pärris-Maad ja Põlduſid ei piddand ſama, nenda kui teiſed kaksteiſtkümmend Sugguarro (§. 696), ſeſt et nemmad Jehowa Teniſtuſſe jure ollid ſeätud (§. 598), ja Ohwri-Andideſt, ja Rahwa Kümneſſe-Makſuſt piddid ellama; agga ſiiski ollid neil Ello-Aſjemed tarwis ehk Ellamiſſe-Paikad Innimeſtele ni hästi, kui Lojuſtele, ſeſt neid olli ka üks ſuur Hulk Rahwaſt (§. 595).

§. 703. Sepärraſt ſeädis Jummal, et keik teiſed Sugguarrud piddid andma ommaſt Ma-Jäggudeſt iggaüks monned Liñnad Lewi Rahwa-

le, kus sees nemmad ellaksid, nenda et sel Sugguarrul ennam Liñnasid tulleks anda, kes paljo Maad saaks, ja teisel wähhema; agga keik ühekokko piddi se Lewiride Liñnade Arro ollema nellikümmend ja kahhheksa. Ja igga Liñnale pidi antama Allewi Maad, kus nende Lojussed, ja Ellajad, ja keik nende mu Warrandus woiks olla ja hoitud sada: agga need Allewid piddid ärra ollema nende Liñnade wäljapoolsest Müridest täis tuhhat Kümart ümberringi, sepärrast piddi iggaühhe Lewiti-Liñnale kakstuhhat Künart Allewi Maad wäljamõdetama ü ber Liñna keige nelja Taewa-Tule pole, ja need Allewid nende wäljapoolse tuhhande Küünra peäle ehhitud sama.

§. 704. Ja nende neljakümne kahheksa Lewiti-Liñnade seas piddid kuus ollema Pelgo Liñnad, kuhho iggaüks, kes koogematta ühhe Innimesse surnuks lõõks, woiks Pelgo miñna ehk põgeneda Werre-Taggakulaja eest, ni kauaks, kunni ta Assi Kohtus saaks ärraselletud Rahwa Koggodusse ees, kas se Tapja Surma wäärt olleks, ehk mitte; sest kui ta ühtegi Wihha polleks kañnud ommas Süddames selle wasto, kedda ta koggematta surnuks lõõnd ehk wiskand, egga ka otsinud temmale Kuria tehha, siis ei piddand ta mitte Surma wäärt arwatama. Ja neid Pelgo-Liñnasid piddi seätama kolm sün pool Jordani, kus, need poolkolmat Suggu arru ommad Jäud saiwad (§. 701), ja teised kolm teine pool Jordani, Kanaani Ma sees, keige-

keigeparrema Ma-Kohtadesse, ehk ühhewõrra Maad ühhest ärraarwatud.

§. 705. Sedda Seädust Moses kulutas Rahwale, ja nüüd joudis temma Surma Tund liggi (§. 637). Ja selle neljakümnema Aasta (§. 634), ühheteistkümne Ku esimesel Päwal laskis ta kokkotulla keik Israeli Rahwas seäl Moabi Laggedatte ehk Karja-Ma peäl (§. 693), ja teggi neile wägga head ja kallid Jutlussed. Ta nimmetas nende ette keik Jehowa Heldust ja Heateggemisi'ed, mis nemmad keige se pikka ja kauge Tee peäl ollid näinud, agga ka keik Rahwa Ekstitussed, misga nemmad Jehowat wihhastanud, ja sepärrast ni mitmesugguse Nuhtlusse alla sanud; ta selletas neile ärra keik Jehowa Kässo-Õppetust ueste, ja keik need Seädussed, mis neile siitsadik ollid kulutud; ta andis teäda neile, mis Head ja Õnne ja Õunistust neil nüüd olleks lota, kui nemmad Jehowat wõttaksid karta, ja temma Sanna kuulda;

§. 706. Nenda ütles Moses: Se Ma, mis teie lähhete pärrima, ei olle mitte nenda, kui Egiptusse Ma kus teie omma Semet külwasite ja sedda omma raske Waewaga piddite kastma kui ühte Rohho-Aeda; waid se Ma, kuhho teie lähhete sedda pärrima, on üks mäggine ja orrune Ma, mis Wet joob Taewa Wihmast: üks Ma, mis järrel Jehowa sinno Jummal kulab, nenda et temma Silmad on allati selle ülle, Aasta Hakkatusest senni kui Aasta Lõppetusest sa-

dik; ja kui teie ôiete wõttate kuulda Jehowa omma Jummala Käs ud, ja tedda armastada keigest ommast Süddamest: ja ommast Hingest, siis tahhab temma teie Male anda Wihma ommal Aial, sedda warrast ja hilist Wihma, ja teie peate sama kokkokorristada omma Wilja, ja omma wärsket Wina, ja omma Õlli, ja Rohto tahhab ta anda kaswada teie Wäljade peäl teie Lojustele, et teie ja nemmad, peate sama sũa, ja ommad Kõhhud täita seäl Ma sees, mis Jehowa teie Jummal teile annab.

§. 707. Agga (ütles Moses) hoidke ennast, et teie Südda ei lasse ennast eksitada, temmast ärrataganeda, ja teisi Jummalaid tenida ja nende ette kummardada (§. 683), sest se läbbi Jehowa Wihha süttib põllema teie wasto, et ta panneb teile Taewast kinni, et mitte Wihma ei saia, ja se Ma ei anna omma Wilja, ja teie peate pea ärrakadduma selle hea Ma pealt, mis Jehowa teie Jummal teile annab —; ta wõttab teid lũa Katkotõbbega, ja Koera- ja Sojatõbbega, ja Süddame-Põlletussega, ja Kumatõbbega, ja Mõõgaga, ja Wiljakõrwetussega, ja Rooste-Uddoga; ja Jehowa teeb, et teid mahhalũakse teie Waenlaste ees, et teid wintsutakse ja ärrawetakse keige Mailma Kuningrikide sisse, ja et teie Kehhad Roaks sawad Lindudele Taewa all, ja Ellajattele Ma peäl; ta löõb teid Egiptusse Paisedega, ja kõrge Muhkudega, ja kuiwa Kärnaga, mis ũkski ei woi parrandada; ta nuhtleb teid hullo Melega, ja Sõg-

Sõggedusega, ja Süddame Ehmarusega —.

§. 708. Nisugguſed kanged ja hirmſad, ja wõõrad Nuhtlusſed piddid Israeli Rahwal ollema karta ja teäda, kui nemmad Jehowat omma Jummalat wõttaksid mahhajätta, kes neid omma wäggewa Käe läbbi olli saatnud Egiptusse Maalt ärratullema (§. 468), ja neile ni paljo Head olli teinud, ja omma Heldust üllesnäitnud keik need nellikümmend Aastad seäl kõrbes, kui ta neile woimust andis nende Waenlaste peäle (§. 509. 658); kui ta neid Manna-Leiwaga Taewast toitis keige se Aja (§. 501), ja Weega Kiwwikaljude seest neid jotis, kui Wee-Pudo olli (§. 504); ja peäle se keik weel sedda Immet teggi, et keige nende neljakümne Aasta sees nende Rided mitte wannaks ei läinud nende Kingad ärra ei kullunud nende Jalges, ja nende Jallad mitte ei paistetand ülles seäl Pallawaga käies.

§. 709. Keigewimaks õnnistas Moses keik kaksteistkümmend Israeli Sugguarro, iggaühtsse Sannade- ja Õnnistamissega (§. 320), ja kulutas neile Prohweti Wisil ette paljo neist Asjadest, mis neile wõttaksid sündida wiimsil Päiwil (§. 317); ta pallus ja maenitses ni mitmewisi keik sedda Rahwast, Jehowa Käsu-Õppetussed Meles piddada, ja neid kulutada ja õppetada omma Lastele ja omma Perrele, ühhest Põlwest teise, et nende Päwad woiksid pikkendud sada selle hea ja õnnistud Ma sees, mis Jehowa neile tahtis anda,

da, ja et ühtegi neist ähwardud Nuhtlusteſt (§ 707) nende peäle ei tulleks.

§. 710. Selle järrel läks Moses, Jehowa Kässo peäle, ülles Nebo Mäele, mis Moabi Laggedal olli Jeriko Linna kohhal (§. 693), ja astus selle Mäe keigekörgema Künka peäle, mis Pisga Mäeks nimmetadi (§. 675); seält näitas Jehowa temmale üle ärra keik Kanaani Ma, Jordani Jõest Hommiko pool, senni kui sure Merresse Ohto pool, ja nenda ka keik parremat ja wassakut Kät teine pool Jordani Jõe; ja ütles: Se on se Ma, mis ma Wandega ollen tootand Abraami, ja Isaaki ja Jakobbi wasto, nende Sugguwõssale anda Pärrismaaks —. Agga senna Ma sisse ei piddand Moses mitte sama, nenda kui Jehowa temmale olli üttelnud (§. 637).

§. 711. Kui nüüd Moses nenda keik sai walmistand omma Surma wasto, ja Israeli Rahwale Jummalaga jätnud, ja Josuat (§. 608) enneſe Assemele seädnud nende Juhhatajaks; siis se sündis selle neljakümnema Aasta kahheteistkümnema Ku essimessel Päwal (§. 705), et Moses Jehowa Kässo peäle körwale läks Israeli Rahwa seast, ja omma Hinge heitis Jehowa Susanna järrele (§. 637); ja Jehowa isse murretses temma Mahhamatmist ühte Orgo senna Moabi Male, Petpeori kohta (§. 677), nenda et ükski temma Hauda, ehk Mosesse Kehha Hingamisse-Paika teäda ei olle sanud ellades.

§. 712.

§. 712. Sadda ja kakskümmend Aastad olli Moses wanna, kui ta surri (§. 437). Paljo Waewa olli temma näinud, ja paljo Koormat kannud siin Ma peäl selle üllemeelse ja kangekaelse Rahwa-Huigaga keik need nellikümmend Aastad; agga temma suur Kannatus, ja temma tasane Meel (§. 604), ja Jehowa suur Heldus Taewast, need kinnitasid tedda nenda ta Ello-otjani, et öeldakse: temma Silmad ep olnud mitte tõntsiks läinud, egga temma Rammo ärralõppend, kui temma Jehowa Sanna järrele seddasinnast Mailma mahhajättis. Temma armastas sedda tännamatta Rahwast wägga, nenda kui ta allandikkud Palwed nende eest (§. 552), ja temma wiimsed Jutlussed, mis ta neile teggi, (§. 707), sedda tunnistawad. Kurwastussega lahkus ta nendest ärra, ja jättis neid Jehowa, ja omma Teenri Josua holeks.

§. 713. Wiis Ramatud on Moses kirjotanud neist Asjadest, mis on sündinud Mailma Lomisseſt, Mosesse Surmast sadik; need on need keigeessimessed Pühli Ramato sees, ja need keigewannemad keikide Kirjade seas, mis endise Pölwe Rahwalt on jälle jänud, ja nende seest on woetud keik need Öppetussed, mis siin nende ühheksa Peatükkide sees on üllespandud; Moses üksi on need Sammed Innimessele teäda jätnud, muido ei teaks ükski keigest neist Jehowa surest Teggudest ühtegi. Nenda on Moses keige Innimeste-Suggule Ma peäl Head teinud ja saatnud; mis eest iggaüks, kes moistlik, Jumma-

malale Kituſt wõttab anda, ja omma Hinge-Õnnistuſeks keik need Õppetuſsed prukida, ja need Kässo-Seädusſed, (§. 524), mis Moſes meile on kirjotud järrele jätnud omma Ramatude ſees.

§. 714.

Wiſil: Keik tulge minno jure nũũd ꝛc.

1.

Oh wägga õnnis on ſe Mees,
Siin ſelle Waewa-Ello ſees
Kel Kannatuſt on rohkeſt
Kui juhtub temmal Kiuſatuſt,
Ja mitto Waewa, Kurwaſtuſt,
Siin kurjaſt Innimeſteſt.

2.

Ei ſa ta Meel ſeſt ſeggaſeks,
Ei jä ta Mõtted põraſeks,
Et Jummalaſt ta lahkuks;
Ta teab, et Jummal temmaga
Peab paljo kannatama ka,
Ei ſaaks ta muido õnſaks.

3.

Ni teggi Moſes Rahwale;
Ta läks ſiis warſi Palwele
Jehowa Palle ette,
Kui Rahwas tedda kurwaſtas,
Ja Jummalat ka wihhaſtas;
Ta otſis Armo neile.

4.

Jehowal olli Rõmo ſeſt;
Ta piddas Luggu Moſeſſeſt,
Ja andis Rahwal andeks.
Agga kui åkkilinne Meel.
Sai Woimuſt ſanud temma peål (§. 636),
Ei tulnud ſe tal Heaks (§. 637):

5.

Ta piddi enne ſurrema,
Kui Israel ſai hingama (§. 711);
Ei aitnud ennam Palwed —.
Ni tarwis on, oh paſtune!
Üks kannatlik Meel keikile,
Kes Armo leida tahtwad.

Kümnes Peatük
Joſuaſt.

§. 715.

Kui Israeli Rahwas näggid, et Moſes ennam taggaſi nende jure ei tulnud (§. 711), ja nemmad nũũd woiſid moiſta, mis temmale juhtund olli (§. 542), ja et ta tõeſte ſurnud olleks, ſeſt et temma Rahwale ſelgeſte Jummalaga olli jätnud (§. 701), ja neile omma wimiſt Õnnistamiſt annud (§. 709); ſiis piddaſid nemmad ſuurt Leinamiſt temma pärraſt (§. 327), ja nutſid Moſeſſe Surma ommas Lagris Moabi Wäljal

(§. 659)

(§. 659) üks täis Ku ehk kolmkümmend Päwa (§. 641); sest se Mees olli nüüd nendelt ärrawoetud, kes neid siitsadik tuggewa Käega satis, ja keige Immeteggude ja Immetähtede läbbi üllesnäitis, et ta olli kalliks arwatud Jehowa Meleſt.

§. 716. Josua sai Mosesse assemele Israeli Rahwa Saatjaks ja üllemaks Peälikkuks; temma olli se Mees, kedda Moses jo essimesse Aastal pärrast Wäljaminnemist Egiptusse Maalt Sõa-Peälikkuks nende ülle seädis, kes Amaleki Rahwa wasto piddid söddima (§. 507); ta olli üks neist kahheteistkümnest, kedda Parani Kõrbest teisel Aastal wäljaläkkitadi, Kanaani Maad läbbi ärrawatama (§. 605); Mosessega olli temma Sinai Mäe peäl nellikümmend Päwa (§. 538) ja kui Moses Koggodusse Teltis käis, Jehowa Tahtmist kuulda samas, siis sesamma temma Tener Josua olli ikka temmaga (§. 556); se läbbi teädis temma keik Asjad ni hästi ärra kui Mosesgi, ja sai Jehowast wäärt arwatud Israeli Rahwast Kanaani Male sata. Sedda Käsko andis Moses Rahwale teäda jo enne omma Surma (§. 711), ja kinnitas neile, et nemmad Josua Sanna piddid wõtma kuulda keige Asjade sees, nenda kui nemmad siitsadik temma Sanna ollid kuulnud.

§. 717. Ja se sündis, kui need Leinamisse Päwad Mosesse Surma pärrast täis said (§. 715), siis Jehowa räkis Josuale, et temma sedda Rahwast piddi sama wia ülle Jordani Jõe, sedda Maad pärrima, mis Jummal nende Wanne-

nemile olli tootand, ja Jummal ütles: Ma tahhan olla sinnoga, nenda kui ma Mosessega ollen olnud; keige so Ello-Aja ei pea ükski Mees jäma sinno wasto seisma, sest ma ei tahha sinnust mahhajäda, egga sind ka mahhajätta; olle agga wahwa ja tuggew, ja ärra hirmu ja ehmata mitte ärra, sest minna Jehowa so Jummal ollen sinnoga keikis Paikus, kuhho sa lähhed. Agga olle ka wahwa ja tuggew, et sa katsud tehha keige se Käsko-Õppetusse järrel, mis mo Sullane Moses sind on käskinud; ärgo lahkuge se sinnust ärra, waid mõtle seda järrele Öö ja Päwad, et sa woiksid katsuda tehha keik seda mööda, kui Käsko-Õppetusse Ramatusse on kirjotud, sest siis woid sa ommad Teed korda sata, ja ommad Asjad targaste ajada.

§. 718. Ja Josua andis Rahwa Üllewatajatele teäda Jehowa Sanna, et se Aeg nüüd kätte olli tulnud, Kanaani Male minna —. Ja ta räkis nende poolkolmat Sugguarrule, kes Hommiko-pool Jordani ommad Pärris-Maajänd ollid saanud, Ruweni ja Kaddi, ja pool Manasse Sugguarro (§. 701), ja tulletas nende Miele, mis nemmad Mosesele ollid tootand, et nende Meesterahwas teiste Sugguarrude Seltsis piddid minnema ülle Jordani Jõe, ja neid aitama, sedda Maad kätte sata. Ja nemmad ollid walmis, nendega minnema, nenda kui nemmad Mosesele ollid tootanud.

§. 719. Ja Josua läkkitas Sittimist, kus nemmad alles Lagris ollid Moabi Laggedatte (§. 715),

715), kaks Meest wälja, ûlle Jordani Jõe; need piddid sedda Maad seäl Jeriko Liñna ûmber, mis nende Kohhal olli (§. 659), ja sedda Liñna ennast, läbbi ärrawatama, ja sallaja keik järrelkulama (§. 605), kuida selle Rahwa ja Liñna-Järg olleks.

§. 720. Ja need kaks Meest said Jeriko Liñna, ja läksid ühte Kotta, kus wõõras Rahwas prukis sees käia, ja se Kodda olli ühhe Naese päralt, Raab Nimmi; senna jäid nemmad. Ja Raab wõttis neid wasto, ja et ta kartis, et nemmad ehk monnest muust ka nähtud ja tuntud olleksid, siis wiis ta neid ûlles omma Hone peäle, ja pettis neid ärra loukutamatta Linnade alla, mis ta omma Hone-Kattussele olli lautand kuiwama.

§. 721. Ja Jeriko Kunningas sai peagi kuulda, et Israeli Mehhed Pioni Wisil temma Liñna sisse tulnud, ja läkkitas Raabi jure, ja käskis tedda wäljaanda need Mehhed; agga Raab ütles, et nemmad, ni pea kui pimme tulnud, ja Liñna-Wärrawad piddand kinnipandama, temma juresť wäljalãinud, ilma et ta teaks, kuss nemmad olnud, ja kuhho nemmad läinud; ja ta andis Kunninga Käskudele Nou, neid agga ussinaste takkaajada, siis saaksid nemmad neid küll pea Kätte. Ja nemmad teggid sedda; ja Mehhi sadeti wälja keige Tede peäle seäl ûmberkaudo neid otsima, senni kui Jordani Jõe Koolmettesse, kuss läbbi ehk ûlle käidi; ja Liñna-Wärrawad peti kinni.

Jo-

§. 722. Ja Raab läks ûlles, ja räkis jedda keik Israeli Meestele, ja ütles: Ma tean, et Jehowa teile sedda Maad annab, ja meie olleme kuulnud keik need wäggewad Teud, mis Jehowa Israeli Rahwa Heaks on teinud, Punasse Sitsadik; ja Hirm ja Karrus teie eest on langend keikide peäle, kes siin Maal ellawad nenda et ühhegil otse ennam Süddant sees ei olle, kui ta teie-kest kuleb: sepärrast wanduge mulle nüüd Jehowa jures, et kui se Ma ja Liñ teie kätte saab, teie tahhate minnule ja mo Issa Perrele Head tehha, sest et minna teile Head olen teinud; ja tahhate meid Ellusse jätta, ja meie Hinged Surmast peästa —. Ja need kaks Meest tootasid temmale sedda, kui temma agga nende Asjadest ühtegi ei wõttaks ûllesräkkida.

§. 723. Ja Raabi Kodda olli Liñna Müriga ühhes, nenda et ta Müri peäl ellas; ja temma laskis need Mehhed Koiega omma Akna läbbi wälja Liñna seest; ja nemmad teggid temmaga sedda Kaupa, ja ütlesid: Kui meie seie Male jälle saame, siis pead sa sesamma elleda punnasest Longadest Kodas, misga sa meid Aknast läbbi olled mahhalaskmud, selle Akna külge wäjapannema rppuma, et meie tedda Kodda tunneme; ja sa pead keik omma Issa Perre-Rahwas koggusma sete ennese jure omma Kotta, et nemmad Ellusse jäwad, sest nende eest, kes neist siis wäljast leitakse, ei wol meie mitte seista.

§. 724. Ja Raab juhhatas neile ühte kõrwalist Paika ühhe Mäe peäl, kus nemmad ennast

Warjul piddid hoidma kolm Päwa, senni kui nende Taggaajajad saaksid taggasi tulnud neid otsimast; ja nemmad teggid nenda. Ja kolme Päwa pärrast läksid nemmad seält Mäe pealt ärra, ja said jälle Josua jure Lagrisse teine pool Jordani, ja räkisid seal keik üllest, mis neile olli juhtund, ja mis Hirm ja kartus Israeli eest, keige Rahwa peal olleks Kanaani Maal.

§. 725. Ja Josua hakkas Rahwaga teisel Hommikul ärraminnema Sittimist, Moabi Laggedattelt, kus nemmad üks Hulk Aega Lagris ollid olnud (§. 659); ja ta sai nendega Öhtuks Jordani jure: ja se Jõe Kaldad ollid täis Wet äretassa (nenda kui iggakord Leikusse Ajal seal keigekõrgem Wessi oli); ja nemmad löiwad omma Lager senna üllest kolmeks Päwaks.

§. 726. Ja neljandamal Päwal kutsus Josua monned Preestrid (nenda nimmetadi need, kes Lewitide seast (§. 598) Jummala Tenistusse Teenriks ollid seätud (§. 578. 312), ja käskis neid wõtta Jehowa pühha Seädusse-Laekas (§. 572), ja sedda Rahwa eli kanda, ja otse kohhe Jordani Jõe Kalda peale sega minna (§. 483); ja keik Israeli Rahwas piddi hakkama nende järrel käima, agga Tük Maad nendest ärra, nenda et liggimalt kakstuhhat Küünart nende wahhel piddi ollema (ja se nimmetadi pärrast sedda üks Pennikorm Israeli Rahwa jures, nenda et nende Pennikorm wiis Sammo ehk Küünart wähhem kui kakstuhhat olli

olli, sest üks Sammo arwati neil Küünrapikkuseks).

§. 727. Ja se sündis, kui nende Preestride Jallatallad, kes sedda Seädusse Laekast kandsid, Jordani Wee äre said ja hingama jäid, siis Jehowa teggi sedda suurt Immeteggo, et keik se Jõe Wessi, mis üllewelt piddi, Pohja poolt tulli, jäi seisma, ja koggus Hunnikusse, kui sured Mäed; ja keik Wessi, mis allpiddi olli Loune pool, jookšis ärra Sola Merresse (§ 640), ja kaddus sutumaks ärra, nenda et Israeli Rahwal kuiw Tee ees olli, läbbi Jõe minna (nenda kui Mosesse Aial punnase Merre läbbi, kui Kunningas Warao neid taggaajas (§. 484). Ja need Preestrid läksid Jehowa Seädusse Laekaga keske Jõe sisse, ja jäid püsti Paigale senna seisma, senni kui keik Israeli Rahwas, ja keik nende Lojusse ja Ellajad said Jõest läbbi läinud. Ja Rahwas läksid keik sure Ruttoga läbbi.

§. 728. Ja Josua laskis Jehowa Kässo peale kakskeistkümmend Meest, keske Jordani Jõe Pohjast, kakskeistkümmend Kiwwi wõtta; need piddid nemmad ennestega wima senna Kohta, kus nemmad Omajale saaksid, ja senna üllesseädma ühheks Mällestusseks tullewa Põlwe Rahwale; ja teised kakskeistkümmend Kiwwi seäti üllest keske Jordani Jõesse senna Paika, kus need Preestrid Jehowa Seädusse Laekaga ollid se snud. Ja kui se keik olli tehtud, ja need Preestrid se Laekaga ka said üllestulnud Jõe Süggawusseest, nenda et agga nende Jallatallad

Kalda peäle ollid sanud, siis Jordani Jöe Wessi, mis siitsadik Mäggede Wisi Hunnikus olli seisnud, puhkes lahti, ja hakkas omma Teed joosma jälle Kallaste tassa, nenda kui eile ja enne sedda.

§. 729. Ja Preestrid hakkasid jälle Rahwa eli käima Jehowa Seädusse Laekaga (§. 726); ja need essime sed nende järrel ollid liggi nellikümmend tuhhat Meest neist poolkolmat Sugguarrudest Rubeni, ja Kaddi, ja polest Manasse Sugguarrust (§. 700), kes Emori Rahwa Maad Hommiko pool Jordani ennestele ollid sanud; needsammad jätsid ommad Naesed, ja Lapsed, ja Lojussed keik senna teinepole Jöe, agga keik Mehhed tullid läbbi Jordani Kanaani Male, et nemmad woiksid omma Wendadel ehk teistel Sugguarrudel Abbiks olla selle Ma Rahwa wasto (kui se tarwis lähheks), nenda kui nemmad Mosessele ollid tootanud (§. 701) Ja nemmad käisid ikka wis Meest körwoti keige mu Israeli Rahwa ees (§. 478).

§. 730. Ja Rahwas said selsammal Öhtul Kilgali, mis Jeriko Liñna Pire peäl olli Päwatousmisse pool, senna löid nemmad omma Lager ülles, ja seädsid need kaksteistkümmend Kiwwi seäl peälastikko, mis Jordani Jöe Pohjast ollid woetud, et need Mällestusseks pidddi ollema nende Lastele pärrast neid, kuida Jummal selsammal Päwal omma Rahwast immelikkult ja kuiwalt olli läbbisaatnud Jordani Jöest.

§. 731.

§. 731. Ja Israeli Rahwas said seälsammas Käsko Jehowalt, et keik Meesterahwas ja Poeglapsed, kes Körbes ollid sündinud, piddid ümberleikatud sama, nenda kui Jummal sedda Abraamile jo olli käsknud ja seädnud iggawesseks, ja pühhaks Seädusseks keige temma Sugguwössale (§. 113). Ja Josua laskis tehha terrawad Kiwwi-Noad, ja sedda ettewötta keikidega, kes Körbes ollid sündinud, sest need ollid keik ümberleikamatta. Ja Rahwas jäid Paigale ommas Lagris monned Päwad, senni kui nemmad ollid terweks sanud (§. 226).

§. 732. Nüüd tulli weel surem Hirm ja Kartus keige Kanaani Ma Rahwa ja Kunningatte peäle (§. 724), kui nemmad kuulda said sedda Immeteggo, mis Jehowa Jordani Jöele olli teinud, ja et se wööras Rahwas jo nende Ma sees olleks; keik nende Südda (ööldakse) sullas ärra nende sees selle Asja pärrast. Agga Israeli Rahwas jäid weel rahholisselt omma Lagrisse Kilgalis, Jeriko Laggedattel, ja piddasid seäl Pasa pühha Jehowale (§. 463) Abibi Ku neljateistkümnema Päwa Öhtul, (§. 462), kui se öjete täis nellikümmend Aastad sai (§. 611), sest Ööst arwata, kui nende Wannemad Egiptusse Maalt ollid wäljaläinud ja ärraaetud (§. 468).

§. 733. Ja teisel Päwal pärrast Pasa said Israeli Rahwas essimest korda jälle Leiba nähha (§. 501), ja söiwad hapnematta Leibo (§. 465), ja Tulle äres küpsetud Wilja-Pead Kanaani Ma Wiljast —. Ja se Manna (§. 493), mis

mis sinjadik nende Toidus olli olnud, löppes ärra teisel Päwal pärrast sedda, kui nemmad Kanaani Ma Wilja ja Leiba ollid hakkanud sömma, ja ei langend mitte ennam Taewast mahha nende Lagri ümber.

§. 734. Ja Jeriko Liñna Wärrawad (§ 721) peti kinni, ja ei lastud keddagi sisse egga wälja miñna. Agga Jehowa pühha Nou järrel piddi se Lin teistwisi Israeli Rahwa kätte sama. Se pärrast kutsus Josua monned Preestrid (§. 726), ja käskis neid kanda Jehowa Seädusse Laekas (§. 572) ümberringi ümber Jeriko Liñna, ja ke k Sõamehhed piddi nende eli käima, agga mu Rahwa Hulk nende järrel; ja se tse Preestrid piddi wõtma iggamees üks Jära Sarwest Passun, ja Jehowa Laeka ees käima, ja Passunat puhhuma; agga ükski mu Rahwa seast ei piddand ühtegi Heäle teggema egga karjuma, enne kui Josua neid sedda käsiks.

§. 735. Ja need Preestrid wõtsid Jehowa Seädusse Laekas, ja kandsid sedda ümber Jeriko Liñna, ja keik Sõamehhed ja need Passunaajad Preestrid, ja keik mu Rahwas käisid nendega, nenda kui Josua sedda Jehowa Kässo peäle olli seädnud. Ja kui nemmad sel Päwal üks kord ümber Liñna seddawisi said käinud, tulid keik jälle Oseks taggasi Lagrisse. Teisel Päwal laskis Josua neid nenda ammoti jälle üks kord ümber Liñna käia, ja Lagrisse taggasi tulla: ja nenda teggi temma kuus Päwa järrastikko. Agga seitsmemal Päwal olli keik Rahwas warra üllewel,

wel, ja hakkas Koido Aeges jo ümber Liñna käima, ja Preestrid kandsid Jehowa Seädusse Laekas, ja teised puhhusid Passunaid selle ees; ja nenda laskis Josua neid seitsekord sel Päwal ümber Liñna käia.

§. 736. Ja kui seitsmes kord hakkas täis sama, hüdis Josua Rahwale: Jehowa on sedda Liñna teie Kätte annud: ja keik, mis seäl sees on, peab sutumaks sama ärrakaurud Jehowa ees, ei muud kui Raab peab Ellusse jäma, ja keik, kes temma jures ta Kojas on (§. 722); agga hoidke ennast, et teie ühtegi nesst ärrekautawast Asjadest ei wõtta, et mitte Ärrekaddumist ja Tülli ei tulle Jehowa Rahwale. Agga ke k Kuld ja Hõbbe, ja keik Wask- ja Raud-Riistad, need peawad koggutama Jehowale, ja temma pühha Warrandusse sekka sama. Ja Josua hüdis Rahwale: Karjuge nüüd, sest Jehowa on sedda Liñna teie kätte annud!

§. 737. Ja se kündis, kui Rahwas keik sure Heälega, karjus, ja Preestrid Passunaid puhhusid, siis Jeriko Liñna-Mürid langesid mahha, et iggaüks ommast Kohhast weis Liñna sisse miñna. Israeli Mehhed kantasid ärra Mõõgaterraga sutumaks keik, mis Liñna sees olli, Mehhed ja Naesed, ja nored ja wannad, ja keik Lojussed ja ellajad; ei muud kui Raab (§. 720), ja temma Issa ja Emma, ja Wennad, ja ta mu Suggulõssa, mis keik ta jures olli (§. 723), need jäti Ellusse ja widi Israeli Rahwa Lagri kahha (Nenda olli nüüd Emori- ja Kanaani Ma

Rahwa Üllekohhus ja Patto-Mööt täis sanud (§. 108), et Jummal neid hoop s hakkas ärrakautama Israeli Rahwa Käe läbbi.

§. 738. Kui nüüd keik Hõbbe ja Kuld Jeriko Liñnast, ja keik Raud- ja Wask-Riistad ollid kokkorodud, et need Jehowa Koja Warrandusse sekka piddid sama (§. 736), siis Josua laskis põllema pañna sedda Liñna, ja keik Warra, mis seäl sees olli, et s st ei piddand üllejäma ühtegi. Ja Josua wandus ärra selle Paiga, ja ütles: ärranetud on se Mees Jehowa ees, kes ettewõttab seddasinnast Liñna jälle üllesehhitada! Omma essimesse Poja eest sago ta sedda rajama, ja omma norema Poja eest pango ta selle Liñna Wärrawad ette —! Se Waime sai tõeks weel poolseitsmet sadda Aastad pärrast sedda, kui üks rikkas Mees Peteli Liñnast, Hiel Nimmi, Israeli Kunninga Ahabi Ajal Jeriko Liñna jälle üllesehhitas.

§. 739. Selle Liñna Järgminne olli Aji Liñ, kus seeś ka üks isse Kunningas wallitses (§. 721). Ja Josua laskis sedda sallaja ümber ärrawadata, ja temmale todi teäda, et se pissoke olleks, ja pissut Mehhi seäl sees; sepärrast polleks ennam tarwis, kui kaks ehk kolmtuhhat Meest, sedda Liñna Kätte sada. Ja Josua läkkitas liggi kolmtuhhat Meest senna, agga Aji Liñna Mehhed tullid wälja, ja ajasid neid Hulk Maad tagga, ja löid Israeli Meestest peäle kolmkümmend mahha.

§. 740. Se Assi teggi suurt Hirmo keige Israeli

raeli Rahwale; nende Südda sullas otse ärra, et nemmad nenda paddid häbbiks sama Emori-Rahwa ees (sest muist Emori-Rahwast (§. 688). ellas Ühtepool Jordani Joe Kanaani Ma sees). Ja Josua ja keik Israeli Wannemad heitsid Silmili mahha Jehowa Seadusse Laeka ette (§. 727) senni kui Õhtuni, ja kaebasid omma Hädda Jehowale, ja palluśid temmalt teäda sada, mis Sü pärrast se olleks sündinud?

§ 741. Ja Jehowa räkis Josuale ja ütles: Israel on patto teinud, ja ülle mo Seädusse läinud, ja on neist ärrakautawast Asjadest wõtnud, mis piddid ärrakautud sama (§. 736), ja on sest warrastanud; ja omma Riistade sekka ärrapetnud; sepärrast ei woi ne mad seista omma Waenlaste ees. Ja Jehowa ütles: püh hitse mulle sedda Rahwast hoomseks, ja nemmad peawad ligg tullema omma Sugguarrusid, ja Sugguwõssasid, ja Perresid mõda, ja wimaks Mees hawal, senni kui sedda kätte sate, kes ärrakautawat Asja on wõtnud, ja se peab Tullega sama ärrapolletud, temma isse, ja keik, mis temmal on.

§. 742. Ja Josua laskis teisel Hommikul Rahwas tulla Jehowa Seädusse Laeka liggi omma Sugguarrusid mõda; ja Jehowa andis neile Märki, et Juda Suguarrust (§. 319) se Süallune olleks; siis piddid keik Juda Laste Sugguwõssad liggi tullema, ja sadi kätte Sarri Suguwõssa; se piddi jälle liggi tullema, omma Perresid mõda, ja sadi kätte Sabdi Perre; se

se lasti liggi tulla; Mees hawal, ja nendest sadi kui Süallune kätte Sera Poja Poeg temma Poja Akan Nimmi.

§. 743. Ja Josua ütles temmale: Mo Poeg, et anna Jehowale Israeli Jummalale Au, ja tunnista ja rägi ülles, mis sa olled teinud? Ja Akan wastas: Töest ma ollen Patto teinud Jehowa wasto! Ma näggin Saki seas ühhe Sinear Ma pitka Kue, ja kakssadda Höbbe-Seklid, ja ühhe Kuld-Kele, mis wagis poolsadda Seklid; ja ma himmustasin ja wötsin neid ennesele, ja ollen need mahhapañnud keske omma Majasse —. Ja Josua läkkitas senna, ja laskis sedda keik ärratua temma Majast ja wäljapuistada Jehowa ette.

§. 744. Ja Josua laskis tedda wia Lagrist wälja Akori Orgo, ja keik se warrastud Kaup, ja Akani Pojad, ja ta Tüttrid, ja ta Härjad, ja Eeslid, ja Puddolojusséd, ja temma Maja ehk Telk, ja keik, mis temmal olli, widi senna; ja Josua ja keik Rahwas läksid nendega. Ja Josua ütles Akanile wasto: Et sa meile olled Tülli teinud, siis wötta Jehowa sulle Tülli tehha sel Päwal! Ja keik Israel wiskas tedda Kiwwidega seäl surnuks, ja pölletasid neid ärra Tulega, kui nemmad neid Kiwwedega said surnuks wiskanud; ja nemmad teggid üks suur Kiwwi-Hunnik ülles Kõrgesse temma peäle.

§. 745. Selle raske Kättemaksmisse läbbi pöördi Jehowa Wihha ärra Rahwa peält (§. 687);

687); ja nüüd Josua wallitses kolmkümmend tuhhat wahwa Sõameest wälja, Aji Liñna ärrawõtma; wiistuhhat Meest satis temma Õe Aeges eli minnema, Õhtopole Aji Liñna, Peteli ja Aji wahhele, kus ennemiste Abraam Tü Aega Teltides olli ellanud (§. 82), need piddid seäl ennast sallaja piddama; ja teistega läks Josua selsamal Öel ühhest Orrust läbbi, ja lõ|ma Lager ühhe nähtawa Paika ülles, Pohjapole Aji Liñna.

§. 746. Kui Liñna Rahwas sedda Hommiko warra näggid, tulid nemmad wälja Josua wasto söddima (sest neist teistest ei teädnud nemmad ühtegi); ja Josua teggi ennast nöggenema keige omma Rahwaga. Siis kuruti kokko keik Aji ja Peteli Liñna Mehhed, Israeli taggaajama: agga kui nemmad kaugel küll Liñnast jo ärra olid, tõstis Josua omma Odda püsti Liñna wasto, ja andis sega Tähte neile, kes Liñna tagga warritsemas ollid, et nemmad Liñna sisse piddid minnema. Ja nemmad läksid Ruttoga sisse, ja pannid se Liñna põllema, et temma Suits tousis ülles Taewa pole.

§. 747. Ja se sündis, kui Aji Mehhed taggasi wataside, ja sedda Suitso näggid, siis nende Südda langes ärra, ja Josua pöras ümber omma Rahwaga nende wasto siitpoolt, ja teised Israeli Mehhed tullid Liñnast wälja nende wasto seältpoolt, et nemmad kuhhogi ei woinud pögeneda, ja keik nahhalõdi senna Liñna Laggeda le, peäle kakssteistkümmend tuhhat Meest. Ja keik

Aji

Aji Rahwa Lojusſed, ja ſelle Liñna Warranduſt, riſuſid Israeli Mehhed ennestele, ſest et Jehowa neile ſedda olli lubbanud; ja ſe Liñ põlletadi hopis ärra, ja tehti ühheks iggawesſeks ärrahäwitud Kiwwi-Kangruks.

§. 748. Ja Aji Liñna Kunningas ſadi kätte ellusalt, ja tõdi Joſua jure, ja Joſua laskis tedda ühhe Puusſe üllespua, ſenni kui Õhtoni; ja Õhto woeti temma Kehha mahha, ja wisati Liñna Wärrawa ette, ja üks ſuur Hulk Kiwwa kanti Hunnikuſe korko temma peäle.

§. 749. Ja Joſua läks Aji Liñna Ärrarikkumisſe järrel taggaſi Kilgali Lagriſſe (§. 730), ja ehhitas Jehowale ühhe Altari ülles Ebali Mäe peäl, ja ohwerdas ſeäl Põlletamisſe-Ohwrid, Tänno-Ohwriks Jehowale, ja ta kirjotas ſelle ümber Kiwwide peäle Jehowa Käſſo-Oppetuſt, ja Joſua õnnistas ſeält esſimest korda Israeli Rahwaſt; ja pool Oſſa Rahwaſt ſeiſis Kriſſimi Mäe kohhal, mis Moſes Õnnistamisſe Mäeks olli ſeädnud, ja teine pool Oſſa Ebali Mäe kohhal, mis Ärrawandumisſe Mäggi piddi ollema. Ja ſelle järrel kulutas Joſua keige Israeli Rahwa kuuldes, ja nende Naeste, ja Laste, ja keige Wõõraste kuuldes, kes nende ſeas ellaſid, keik Jehowa Käſſo-Õppetuſſe Sannad, Õnnistamisſe ja Ärrawandumisſe Sannad, keik ſedda mõda, kui Moſes neid Käſſo-Ramatuſſe olli kirjotand (§. 713).

§ 750. Kui ſe teiste Kunningattele Kanaani Maal kuulda ſai, mis Jeriko ja Aji Liñnaga olli ſündinud, ſiis hakkaſid nemmad iſſekeskis Seädussi teggema teine teiſega, Joſua ja Israeli Rahwa wasto ſõdida. Agga Kibeoni Rahwas, ja weel kolme Liñna Rahwas ſeält ümberkaudo, ollid targemad, ja ſaatſid kawwalal Wisil Mehhi ehk Käskuſid Joſua jure Kilgali, temmaga Rahho-Seäduſt teggema; ja neil Meestel ollid wannad ja lappitud Kingad Jalges, ja wannad Rided Selgas, ja nende Tee-Roa-Leib olli keik ärrakuinud ja ärrahallitand, et Joſua ſedda ennemalt peaks uskuma, et nemmad kaugelt Maalt olleksid tulnud, ja Tee peäl keik nenda raisko läinud ja wannaks jänud.

§. 751. Ja nemmad räkiſid Joſua ette, kuida nemmad keik Jehowa, Israeli Jummala wäggewad Teud kuu da ſanud, mis ta omma Rahwa Heaks Egiptuſes, ja Kõrbes, ja ſiitſadik teinud, ja ſepäraſt olleksid nemmad ni kaugelt Maalt wälialäkkitud, temmaga Sõbrust ja Rahho-Seäduſt teggema —. Ja Joſua uskus neid, ja ei küſſind mitte Jehowalt, waid teggi nendega Rahho ja Seäduſt; ja Israeli Wannemad wanduſid neile, neid Ellusſe ja Rahhule jätta, kui nemmad nende Ma ſisſe ſaaksid. Ja need Käſſud läksid ärra.

§. 752. Agga kolme Päwa pärraſt ſai Joſua kuulda, et nemmad ligidalt kül ollid olnud ſeſt ta läks Rahwaga eddaſi, ja ſai kolmandamal Päwal nende Liñnade jure, ja ei woinud nendeſſe

se puruda, se Wande pärrast, mis Israeli Koggodusse Wannemad neile kallistele ollid wandnud, neid Ellusse jätta. Ja Rahwas pannid sedda wägga pahhaks, et Josua ennast nenda olli lasknud petta, ja nurrisesid omma Ülematte üle. Siis Koggodusse Wannemad piddasid Nou Josuaga, ja teggid sedda Seädust, et Kibeoni, ja seält ümberkaudo Linnade Rahwas, selle Kawwalusse pärrast, misga nemmad Israeli Wannemid ollid petnud, tagaweste piddid jäma Pu-Raiujatteks, ja Wee-Kandjatteks Israeli Koggodusele, ja Jehowa pühha Altari jure, seäl Paikas, mis Jehowa ennesele wöttaks ärrawallitseda. Sega ollid nemmad Rahhul, ja Josua läks Rahwaga taggasi Kilgali.

§. 753. Ja se sündis, kui Jerusalemma Linna Kunningas kuulda sai, et Kibeoni Rahwas ollid selle Ma Waenlastega Rahho-Seädust teinud, siis panni ta sedda wägga pahhaks, sest et Kibeoni Liñ üks neist keigesuremast Linnadest olli, mis Waenlase ees olleks joudnud wastopidada. Ja ta kutsus, ja sai omma Nousse weel nelli Kunningast (sest ennamiste iggal Linnal olli issse Kunningas (§. 739) sel Ajal Kanaani Maal), ja nemmad tullid söddima Kibeoni Linna wasto.

§. 754. Siis Kibeoni Rahwas saatsid sedda teäda Josuale Kilgali; ja Josua tulli omma Söawäega läbbi Öö Kilgalist neile Abbiks, ja sai äkki selt nende Waenlaste peäle Kibeoni Linna all; ja Jehowa teggi nelle Hirmo Israeli eest, nenda et Josua neid paljo senna mahhalöi, ja nemmad hakkasid pöggenema Israeli eest: agga Jehowa laskis rasket kanget Rahhet (§. 450) nende peäle tulla, mis weel ennam Mehhi mahhalöi ja ärrasurmas, kui Israeli Rahwa Möögade läbbi ollid langenud.

§. 755. Ja need wiis Kunningast ollid pöggenend ja puggenud ühhe Kopa ehk Ma-allusse Auko sisse (§. 137), ja se todi Josuale teäda; agga ta ei tahtnud nendega Aega wita, waid käskis suri Kiwwa weretada se Kopa Su ette, ja Mehhi senna jure Wahhiks panna, ja temma Söawäggi piddi agga Waenlasi taggaajama, et nemmad mitte tuggewa Linnade sisse ei saaks.

§. 756. Ja se Pääw hakkas löppema, enne kui Israel täit Woimust olli sanud omma Waenlaste peäle; ja Josua teggi Palweid Jehowa pole, ja hüdis siis keige Israeli Söameeste kuuldes; Pääw seisa Paigal Kibeoni Kohhal, ja Ku Aijaloni Orgus! Ja Jehowa teggi sedda Immet Josua Sanna peäle, et Pääw jäi seisma keske Taewast, ja ei töttand mitte Loja minna liggi ühhe terwe Päwa. Ja Israeli Mehhed ajasid omma Waenlasi tagga, ja löid neid mahha, senni kui se üllejänud Ossa tuggewa Linnade sisse sai.

§. 757. Ja kui Rahwas sai taggasi tulnud Josua jure, Makkeda Linna alla Lagrisse, siis laskis Josua need wiis Kunningast seält Kopast wäljatua, ja temma Söa-Peälikkud piddid panema ommad Jallad nende Kunningatte Kaela peäle, sest et nemmad Jehowa Rahwa was-

to ollid wõtnud tappelda; ja nemmad surmati ärra, ja podi wie Pu külge ülles senni kui Ohtoni, ja Ohto woeti nende Kehhad mahha, ja wissati senna Kopasse, kuhho nemmad ollid puggenud, ja sured Kiwwid weretadi se Kopa Su ette.

§. 758. Ja selsammal Päwal sai Josua Makkeda Liñna Kätte, ja temma Kunningas ja keik Rahwas seäl sees surmati ärra; ja nenda läks Josua nüüd omma Sõawäega ühheist Liñnast teise, senni kui temma ennamiste keik Lounepoolt Kanaani Ma sai ärrawõtnud; sest kuhho Liñna ette nemmad ial tullid, sedda andis Jummal nende Kätte; ja nemmad surmasid ärra nende Kunningad, ja keik Rahwast seält seest sutumaks, et mitte Hingegi järrel ei jänud, nenda kui Jehowa Josuat olli käskнud. Ja keik nende Liñnade Warrandus, ja keik Lojussed nende Made ja Liñnade seest need said Israeli Rahwale.

§. 759. Kui sedda risutud Saki ja kokkoaetud Lojussid jo ni paljo olli, et Israeli Rahwas neid ennam ei woinud mahhutada, siis pöras Josua nendega jälle taggasi omma sure Lagrisse Kilgali, Jordani Jõe liggi (§. 730), et temma wässind Sõawäggi seäl üks Tük Aega piddi sama hingada. Se läbbi jäiwad seäl Lounepool Kanaani Ma sees weel mitto Liñna selle Ma-Rahwa Kätte, mis Josua mitte ei joudnud ärrawõtta: nende seas olli keigeennamiste Jerusalemma Liñ (§. 753), kelle Kunningas kül ärrasurmati (§. 757), agga se Liñ isse mis wägga kindel, ja kõrge Mäggede ja Kiwwi-Kaljude peäl rajutud olli,

olli, jäi weel omma endise Rahwa kätte, kes Jebusi-Rahwas nimmetadi, senni kui täis nellisadda Aastad pärrast sedda Israeli Rahwa Kunningas Tawet neid seält ärraajas, ja Jerusalemma-Linna omma Rigi Pea-Liñnaks seädis ja ehhitas.

§. 760. Kui need Kunningad Pohjapoolsel Kanaani Ma sees sedda näggid, et Josua nenda Rahhul seisis omma Rahwaga, siis Atsori Kunningas Jabin Nimmi, teggi Sõbrust ühhe Hulga teiste Kunningattega, ja kutsus neid ennesega sõddima Josua wasto. Ja nemmad tullid wälja keige omma Sõa-Wäedega, üks ärraarwamatta Hulk Innimessi, otsekui Liiw, mis Merre äres, ja paljo Hooste-Wägge ja Sõawankrid. Agga Josua läks nende wasto omma Jalla Wäega, ja tulli nende peäle Meromi Järwe jure äkkitselt, ja neid lõdi senna paljo mahha; ja nemmad hakkasid pöggenema Israelide eest, agga Josua ajas neid tagga, ja need keigeennamid neist said Tee peäl ärratapetud, ja nende Sõa-Wankrid põlletadi ärra, ja nende Hooste Põlwe-Soned raijuti katki, sest Israeli Rahwal ei olnud neid tarwis.

§. 761. Selle Lahhingi järrel ei julgend ükski Kanaani Ma Kunningat enam wälja tulla Josua wasto sõddima, waid nüüd otsis temma neid ülles, nenda kui ta Lounepoolt Kanaani Ma Kunningattega olli teinud (§. 758). Keigesiti läks ta Atsori Liñna ette, ja sai sedda Kätte, ja Kunningas Jabin tappeti Mõõgaga ärra,

ja keik Hinged, mis Atsoris ollid, ja se Liñ pölletadi ärra Tullega. Sis läks Josua omma Sõawäega ikka ühhest Liñnast teise, kus ial üks Kunningas olli, ja otsis neid ülles, senni kui temma keik need Kunningad sai ärrasurmand, ja keik Rahwast, mis nende Liñnade sees ollid; ja need Liñnad ei pölletand Josua mitte ärra, waid jättis nemmad keik seisma tullewaks Ello-Assemeks Israeli Rahwale. Ja keik nende Liñnade Saak ja Warrandus, ja keik nende Rahwa Lojusséd said Israeli Sõa-Meestele.

§. 762. Agga kaua Aego olli Josual Taplemist nende Kunningattega, enne kui temma neid keik ärrawoitis, nenda et sedda Aega hopis kuus Aastad tulleb arwata, sest Aast kui Israel läbbi Jordani olli tulnud (§. 727), senni kui Josual se Sõddiminne keige Kanaani-Ma Kunningattega löppes. Ja Jehowa löi neid keik nisugguse Rummalusse-ja Kangussega, et üxki neist Kunningatest ette ei wõtnud Josua Sõbrust nouda, ehk temmaga Rahho-Seädust püda tehha, nenda kui Iiwwi-Rahwas ollid teinud, kes Kibeoni-Liñnas ja seäl ümberkaudo ellasid (§. 750); Sepärrast ei woinud nemmad Armo leida Josua ees, ja Jehowa Tahtminne olli, et nemmad hopis piddid ärrakaotud sama seält Ma seest omma kurja Teggude ja pahha Ello-Wiside pärrast. Ja neid Kanaani Ma Kunningaid, mis Josua ja temma Rahwa Käe läbbi ärrasurmati, olli keik ühtekokko üks peäle kolmekümne.

§. 763

§. 763. Nüüd läks Josua omma Sõa-Wäega, ja keige se risutud Saki ja Warrandussega, jälle taggasi Kilgali (§. 759), ja hakkas seäl sedda Maad jaggama nende poolkümnet Sugguarrule, kes weel ilma ollid (§. 702). Ja ta andis keigeesiti Juda Lastele ehk Sugguarrule nende Jäuks ja Pärris-Osaks (§. 319) keik se lai Lounepoolt Ots Kanaani Maast, nenda kui se peäle hakkas Edomi Ma Raiast (§. 638) ja Tsinni Kõrbest (§. 635), senni kui Jerusalemma Liñna kohta (§. 759) Pohjapool; ja teisipiddi käis se poikiti ülle ühhest Merrest teise, ehk Sola-Merrest Hommikopool (§. 640), ni laijalt kui sesamma Merri pitk olli, senni kui sure Merresse Ühtopool. Peäle sadda ja kümme Liñna (mis keik Nimme pärrast on nimmetud Josua Ramatus) ollid selle Ma-Jäo sees; keik need Liñnad, ja nende Küllad, ja Wäljad, anti nüüd essimest Puhko Juda Sugguarrule Pärris-Maaks.

§. 764. Ja teine Liisko-Osa tulli wälja Joseppi Lastele (§. 316), ehk Ewraimi ja poole Manasse Sugguarrule (§. 701); ja nende Ma-Jäggo käis ka poikiti ülle Kanaani Ma Hommikopoolt Ühtopole, ehk Jordani-Jõest Jeriko Kohhalt (§. 730), sure Merresse; nenda et Ewraimi Rahwa Jäggo (§. 598) hakkas Jordanist peäle Hommikopool, ja poole Manasse Rahwal sai nende Osa Ewraimi Ma Otsas sure Merre pool —. Sega jättis Josua se Ma-Jaggaminne sedda Puhko seisma, sest et ta selle Ma Su-

Suruſt ja Laiust mitte weel ôiete ei tunnud ja teâdnud.

§. 765. Ja se sündis, kui Josua sai Juda Sugguarrule nende Ma-Jäggo seâdnud ja nimmetand (§. 763), siis astus Kaleb nende seast wälja, kes ennemuiste Josua Seltsimees olli olnud, kui Moses Kôrbest satis kaksteistkümmend Meest Kanaani Maad sallaja läbbi ärrawatama (§. 608); ja ta tulli Josua ette, ja ütles: Sa tead se Sanna, mis Jehowa omma Sullase Mosesele on räkinud minno ja sinno pärrast, kui Moses meid Kadesbarneast, Parani Kôrbest olli wäljaläkkitand (§. 605), sedda Maad läbbi ärrawatama, ja meie taggasi tullime, ja meie Weennad (need teised kümme Meest) nenda räkisid, et Rahwa Südda ärrasullas nende sees; agga minna temmale nenda Sannumid taggasi tôin, kui mo Südda mes olli ja käisin tä este Jehowa omma Jummala Tahtmisse järrel; siis wandus mulle Moses selsammal Päwal ja ütles: Se Ma, kuhho peâle so Jallad on tallanud, peab sulle ja so Lastele se eest Pärris-Ossaks sama iggaweste.

§. 766. Nellikümmend Aastad (ütles ta) ollin ma wanna, kui Moses mind wäljaläkkitas, ja sest Ajast on nüüd wiis Astad peâle neljakümne, nenda et ma tännapääw kahhekſakümmend ja wiis Aastad wanna ollen. Ja wata, Jehowa on mind Ellus piddanud, ja ma ollen tännapääw alles ni wahwa, kui ma siis ollin ja nenda, kui mo Rammo sel Ajal olli, nenda on se ka

ka nüüd weel, et ma woin wäljamiñna sôddima iggal Tunnil; sepärrast anna nüüd (pallun ma) mulle se mäggine Ma minno Rahwa Sugguarro seas (§. 763), et kül seäl Anakid ellamas on (§. 607), ja need Liñnad sured ja tuggewad; ehk Jehowa on minnoga, et ma neid seält ärraajan!

§. 767. Ja Josua ônnistas tedda, ja andis Kalebile Pärris-Ossaks keik se mäggine Ma Hebroni Liñna ümber, Juda Laste Ma sees (§. 763), kus Abraam ennesele ennemuiste Pärris-Hauda olli ostnud (§. 136), ja Isaak ommad Ello-Päwad olli lôppetand, (§. 234). Ja Kaleb läks wälja omma Rahwaga, ja tulli Hebroni ehk Ebroni Liñna ette (mis sel Ajal Arba nimmetadi), ja sai sedda Kätte, ja ajas seält ärra Anaki ehk Enaki kolm Poega, keik wägga sured ja pitkad Mehhed (§. 607), ja sai se Ma ja need Küllad seäl ümberkaudo ennesele, agga Hebroni Liñ isse seäti Pelgo-Liñnaks (§. 704), ja anti Lewi Lastele.

§. 768. Hebroniſt läks Kaleb Tebiri Liñna ette; ja se piddas wägga wasto. Siis teggi Kaleb ühhe Tootusse ja ütles: Kes sedda Liñna Kätte saab, sellele ma tahhan omma Tüttar Aksa Naeseks anda! Ja temma omma Wenna-Poeg, Otniel Nimmi, sai se Liñna Kätte; ja Aksa anti temmale Naeseks, ja Kaleb andis weel peälegi üks Tük Maad temmale Pärris-Ossaks ja Aññiks, kuiwa Maad ja Hallikatte-Maad (ehk Pôllo- ja Karja-Maad) nenda kui

Aksa temma Käest olli pallunud. Ja sesamma Otniel sai pärrast sedda weel surcks Mehheks, ja keige Israeli Rahwa Ärrapeästjaks.

§. 769. Siitsadik olli Israeli Rahwa Kokkotullemisse Paik Kilgalis olnud (§. 763), ühs poo teist Pennikoorma Maad Jordani Jõest (§. 730); agga nüüd laskis Josua tua Jehowa pühha Seädusse-Laekas (§. 726) ja keik pühhad Asjad seält ärra Silo Liñna, mis kolm ehk nelli Pennikoorma Kilgalist Ühtopool olli, keske Ewraimi Laste Ma sees (§. 764), ühhe kõrge Mäe peäl. Ja keik Israeli Koogodus tulli Silusse kokko: ja Jehowa pühha Maja ehk Tunnistusse Telk (§. 567), mis Moses Sinai Kõrbes laskis tehha se seäti senna üllee, keik seddasammawisi, kui Mosesse Ajal Kõrbes (§. 579); ja Jehowa Seädusse Laekas pandi omma seätud Kohhale, (§. 572), ja jäi senna Asset peäle kolmsadda Aastad, ilmaligutamatta.

§. 770. Nüüd ollid seitse Sugguarro Israeli Lasteſt weel ilma Pärris-Osata (§. 764). Sepärrast satis Josua wälja kolm Meest igga Sugguarrust, kes need jaggamatta Maad piddid läbbi ja läbbi ärrakäima, ja nende Rajad, ja Liñnad, ja Küllad Kirja üllespannema, ja Josua Kätte toma.

§. 771. Ja need Mehhed teggid nenda, ja tullid omma Kirjadega Josua jure, ja ollid keik seitsme Jäusse jagganud; ja Josua heitis Liisko nende Jäggude üle, mis nemmad ollid teinud.

Ja

Ja essimenne Liisko-Osa tulli wälja Penjamini Sugguarrule (§. 232), ja se sai omma Jäggo Juda-Ma (§. 763) ja Ewraimi-Ma wahhele (§. 764); ühtekokko kakskümmend ja kuus Liñna ja nende Küllad (agga üks neist olli Jerusalemma Liñ, mis alles Jebusi Rahwa Kätte jäi (§. 759).

§. 772. Ja teine Liisk tulli wälja Simeoni Sugguarrule (§. 184), ja need said omma Jäggo keske Juda Laste Pärris-Osa sees, sest et Juda Sugguarrule wägga suur Ma-Jäggo keigeessiti antud (§. 763), ennam kui neile tarwis läks. Seitseteistkümmend Liñna said Simeoni Lastele Pärris-Osaks antud, keik keske Juda Laste Ma sees, ja ühhes Tükkis.

§. 773. Ja kolmas Liisko Osa tulli wälja Sebuloni Lastele; neljas Issaskarile (§. 187), wies Aseri Sugguarrule (§. 186), ja kues Naftalile (§. 185); keik need said ommad Ma-Jäud Pohjapool Ewraimi ja Manasse Mäast (§. 764), ja ollid Rahhul. Agga seitsmes Liisko Osa, mis, Tani Sugguarrule wälja tulli (§. 185), se woeti ka muist Juda Ma kõrwast sure Merre äres, Juda ja Manasse Ma wahhel (§. 764), ja tahtis wägga kassin olla Tani Lastele; sepärrast läksid muist nendest wälja Pohja pole sõdima Lesemi Liñna wasto, mis Aseri Laste Ma Otsa Kohhal olli, ja nemmad said se Liñna Kätte, ja se Ma seäl ümberkaudo.

§. 774. Nenda jaggas Josua keik Kanaani Ma ärra Israeli Sugguarrudele, ja ei wõtnud

egga piddand ennesele sest ühtegi; sepärrast piddasid Israeli Rahwa Pea-Wannemad Nou, temmale ka üks Pärris-Ossa anda enneste seas. Agga Josua ei tahtnud egga wõtnud muud ühtegi, kui üks laggunend Liñ, Ewraimi Laste Ma sees, Timnat Nimmi, mis ta omma ennese Kullutissega weel piddi laskma üllesehhitada, enne kui temmal seal sees sündis ellada.

§. 775. Siis tullid Lewi Rahwa Peawannemad Josua jure, kui keik Israeli Sugguarrude Peawannemad seal weel ühheskous ollid, ja palusid nende Liñnade ja Allewide pärrast, mis Jehowa Mosesse läbbi olli laskнud tootada neile anda (§. 702), sest et nemmad ühtegi Pärris-Ossa ei sanud Israeli teiste Sugguarrude seas. (§. 696). Ja keik Israeli Laste Sugguarrud ühtekokko, andsid Lewitidele ommast Pärris-Ossadest need Liñnad ja Allewid, nenda kui Jehowa olli käskнud Mosesse läbbi, et monned pissut, monned paljo piddid andma, sedda mõda, kui nemmad ommad Ma-Jäud ollid sanud, keik ühtekokko nellikümmend ja kahhekса Liñna, ja iggal Liñnal temma täis Allewide-Mõõt ümberringi, nenda kui Moses olli räkinud Jehowa Su-Sanna järrel (§. 703).

§. 776. Ja kuus neist Lewitide Liñnadest seäti Pelgo-Liñnaks, kuhho koggematta Tappiad woiksid põggeneda Werre-Taggaajaja eest (§. 704), kolm Hommikopool Jordani, kus need poolkolmat Sugguarro ommad Maad ollid sanud (§. 700), ja kolm siinpool Jordani Kanaani Ma sees, Kedesi, ja Sekemi, ja Hebroni Liñ, kust Kaleb Enaki Pojad ärraajas (§. 767.

§. 777. Nüüd lahkusid Israeli Rahwas ja Sugguarrud keik ühhest ärra, ja läksid iggaüks omma Pärris-Ossa jure, nenda kui se Lisko läbbi neile olli antud. Ja need poolkolmat Sugguarro, Rubeni ja Kaddi, ja pool Manasse Sugguarro, kes teinepool Jordani ommad Pärris-Jäud ollid sanud, agga Josuaga ülle Jordani ollid tulnud, omma Wendi aitama sõddida Kanaani Ma Rahwa wasto (§. 718), need ollid keige se Aja (§. 762) siin ka wastopiddanud. Ja Josua kutsus neid isseärranis ennese ette, ja tännas neid keige se Abbi ja Hea eest, mis nemmad omma Wendadele, nende teiste Sugguarrudele ollid teinud; ja ta maenitses neid wägga, et nemmad Jehowale truiks piddid jäma, ja, ommad Lapsed ja Perre õppema Jehowa Käsksud piddada (§. 709). Ja ta õnnistas neid, ja satis neid Rahhoga ärraminnema omma Made ja Liñnade sisse Hommikopool Jordani.

§. 778. Ja se sündis, kui nemmad ülle Jordani said omma Ma-Rajale, senna Kohta, kust keik Israeli Koggodus olli astnud Jordani Jõesse, kui Jehowa selle Jõe Wet olli ärrakuiwatand nende eest, siis ehhitasid nemmad senna Altari ülles Jehowale, mis õige suur olli, ja kaugele nähti.

§. 779. Kui sedda teised Israeli Sugguarrud kuul-

kuulda said Kanaani Maal, et señna üks Altar ehhitud olli, Jordani Jõe Känude jure, siis tulid nemmad keik ühtekokko Silusse (§. 769), ja pidasid Nou, nende poolkolmat Sugguarro wasto minna söddima selle Asja pärrast, sest et nemmad mõtlesid, et se üht Arralahkumist tähhendaks Jehowa Tunnistusse Teltist ja Altarist, mis Silus olli. Ja nemmad läkkitasid üllema Preestri Eleasari Poega Pineast (§. 686), ja temmaga kümme Würsti, üks igga Sugguarrust Kanaani Maal, nende jure teinepole Jordani, neilt kulama, miks nemmad sedda hirmsat Asja ollekſid ettewõtnud (nenda kui need siin arwasid)?

§. 780. Ja need poolkolmat Sugguarro ehmatasid wägga ärra selle Kõnne peäle, kui nemmad kuulsid, et nende Weñnad selle Altari pärrast tahtsid tulla söddima nende wasto; ja tunnistasid neile Jehowa ees, et nemmad sedda mitte ühheks isse Ohwrimisse-Altariks koggoniste polleks teinud, waid et nende Lastel üks Kujo ja Tunnistus woiks olla Jehowa Altarist, et mitte ükskord need Sugguarrud Kanaani Maal nende Lastele ei woiks öölda, mis on teil Jehowa, Israeli Jummalaga Teggemist, sest Jehowa on Jordani Jõggi seädnud Rajaks meie ja teie wahhele? et siis meie Lastel üks Tunnistus sest on üllesnäitada, et nemmad ka Ossalisſed on Jehowa Altarist Silus!

§. 781. Kui Pineas ja need Würstid sedda kuulsid, läksid nemmad Rõmoga taggasi omma Rahwa jure, ja kulutasid neile sedda. Ja keik Israel läks Rahhoga jälle omma Majadesse; ja Rahho olli neil iggalt poolt, keige ümberkaudo Rahwa eest, ni kaua kui ial Josua ellas, ja weel Tük Aega pärrast sedda.

§. 782. Ja selle wagga Joseppi Kehha, mis liggimalt poolteistsada Aastad olli hoitud ühhes Kirstus Egiptusse Maal (§. 333), ja mis Israeli Rahwas keik need nellikümmend Aastad ennestega ollid weddand omma Teekäimiste peäl Kõrbes (§. 475), ja pärrast weel Kanaani Maal ehk ennam kui kümme Aastad Ma peäl olli olnud (§. 762), sedda wõtsid nemmad nüüd ja matsid mahha Kanaani Male, nenda kui nende Wannemad temmale Wandega sedda ollid piddand tootama temma Surma-Wodi peäl (§. 332).

§. 783. Ja Joseppi Luud ehk Kehha ei pandud mitte Abraami Pärris-Hauda Makpela Wäljale (§. 475) Hebroni Liñna jure (§. 136), waid temma ühhe Poja, Ewraimi Rahwas (§. 764) matsid sedda omma enneste Ma sisse Sekemi Liñna jure, selle Wälja-Ossa peäle, mis Joseppi Issa Israel ennesele ennemuiste pärrisseks olli ostnud Sekemi Issa Hamori Käest, saa Rahha-Tükki pärrast (§. 215).

§. 784. Pärrast sedda wimist Ma-Jaggamist (§. 774) ellas Josua weel üks kahheksa ehk kümme Aastad; ja keik Israeli Rahwas assutasid ennast wägga hästi ellama omma Pärris-

ris-Ossade sees (§. 777). Kui siis Josua tundis, et temma Ello-Päwad piddid hakkama lõppema siin Ma peäl, siis laskis temma kokkotulla keik Israeli Sugguarrude Wannemad, ja nende Pea-Mehhed, ja Kohtomoistjad, ja Ülewatajad, Sekemi Linna jure, ja ta räkis neile, kuida temma nüüd pea keige Mailma Teed peaks minnema; sepärrast tulleras ta nende Mele keik Jehowa Heateggemised, ja maenitses neid wägga Süddamest et nemmad omma tullewal Ello-Päiwil piddid Jehowat kartma, ja sedda keige Rahwale, ja omma Laste- ja Perrele kinnitama, et Jehowa neile armolinne woiks olla tullewal Ajal nenda kui siitsadik —. Ja keik Rahwas tootas sedda kindlaste.

§. 785. Ja Josua laskis ühhe sure Kiwwi püsti seäda seäl ühhe Tamme alla, mis Jehowa pühha Maja liggi olli (§. 769), et se Tunnistusseks piddi ollema tullewa Pölwede Ajal, et Rahwas siin kindlaste Seädust teinud Josuaga, Jehowat karta ja tedda ükši tenida. Ja ta jätis neile keikile Jummalaga, ja laskis iggaüht jälle minna omma Pärris-Ossasse.

§. 786. Ja se sündis pea selle järrel, et Josua Ello-Päwad täis said, ja temma heitis Hinge kui ta sadda ja kümme Aastad wannaks olli sanud. Ja tedda maeti temma omma Pärris-Ossa Rajasse, Timnat-Sera Linna, Ewraimi Maal (§. 774). Temma olli Israeli hingama saatnud keige nende Teekäimiste järrel, ja keige Söddimisse järrel Kanaani Maal; ja temma isse

isse läks se õige Hingamisse sisse nüüd Taewasse, kus ükski Waenlane egga Waew temmasse ennam ei woinud putuda.

§. 787. Ja Israeli Rahwas tenisid Jehowat pärrast Josua Surma keikil nende Wannematte Ello-Päiwil, kes Josua järrel ellama jäid, ja keik need sured Teud ärrateädsid, mis Jehowa omma Rahwa Heaks olli teinud Mosesse ja Josua Ajal. Ja Jehowa pitkendas nende Ello-Päwad selle hea Ma sees, mis ta neile olli annud (§. 709), ja aitas neid weel mitme Linna seest Kanaani Ma Rahwast ärrasajada,

kuhhs need ollid jänud Josua Ajal (§. 759).

Jummala
surest
Teggudest Ma-ilma
päel.

125

Kolmas Jäggo.

Talliñnas,
Trükkitud Lindworssi Kirjade-ja Kulloga 1789.

Israeli Kahheteistkümne Poegade Nimmed:

1. Ruben.
2. Simeon.
3. Lewi.
4. Juda.
5. Tan.
6. Nawitali.
7. Kad.
8. Aser.
9. Isaskar.
10. Sebulon.
11. Josep; selle kaks Poega ollid Ewraim ja Manasse.
12. Penjamin.

Jummala Surest Teggudest Ma-ilma peál

Üksteistkümnes Peatük Israeli Rahwa Kohtomoistiattest.

§. 788.

Ja se sündis pärrast Josua surma, et Israeli Rahwas Jehowalt küssisid, kes nendest keigeessite piddi wäljaminnema söddima Pagganatte wasto, kes Josua Ajal ni mitmes Paikas ollid järrele jänud Kanaani Maal (§ 759)? Ja Jehowa ütles: Juda Suggu peab wäljaminnema (§ 763). Ja nemmad wötsid ennestega Simeoni Rahwas, kelle Ma-Jäggo keske Juda Laste Ma-Jäo sees olli (§. 772), ja läksid wälja.

§. 789. Ja paljo Kanaani ja Perisi Rahwast, ja Kunningas Adonipesek, üks wäggew ja öppind sõamees, tullid nende wasto Peseks, Jerusalemma liggidal; agga nendest lõdi mahha kümmetuhhat Meest, ja Kunningas Adonipesek sadi, kätte ja Juda Mehhed raiusid temma Peiglad ja sured Warbad ärra, nenda kui temma enne sedda seitsmekümne Kunningale olli teinud omma Elloajal, ja tedda widi Jerusalemma Liñna, kuhho temma ka ärrasurri.

§. 790. Ja Juda Mehhed sõddisid Jerusalemma wasto, ja said senna sisse, ja tapsid seält paljo Rahwast, ja pannid se Liñna põllema; agga nemmad ei ajanud Jebusi Rahwast seält mitte ärra (§. 759); ja Penjamini Lapsed, kelle Maja Jäus se Liñn olli (§. 771), ei tulnud ka mitte wälja, Jebusi Rahwast seält ärraajama, sepärast jäi se weel kaua Aego nende Kätte.

§. 791. Ja nenda ollid ka teised Sugguarrud Õhtopool Jordani Jõe (§. 763) wägga holetumad selle Asja sees, et nemmad ei kautand ja löppetand mitte Kanaani Maalt ärra keik Paggana Rahwast, nenda kui Jehowa Tahtminne olli (§. 762. 106), ja temma neile Mosesse läbbi olli kinnitand. Sepärast laskis Jummal omma Ingli läbbi Israeli Rahwale kulutada, ja ütles: Nüüd ei tahha minna mitte ennam teie eest ärra ajada ühteainust neist Pagganattest, kes on järele jänud, waid need peawad ollema Okkaks teie Külgedele, ja nende Jummalad peawad teile Wõrkutamisse-Paelaks sama —, et ma se läbbi Israeli kiusan, kas nemmad wõtwad Jehowa Teed hoida, ja seäl peäl käia ehk mitte.

§. 792

§. 792. Nenda jäid nüüd monned Rahwas õiete terwelt ja rahholisselt Kanaani Male ellama, nenda et nemmad keigest sest Sõast ja Kautamisest ühtegi ei teädnud ehk tunnud; need ollid essiti keik Wilisti Rahwas (§. 473), kellel wiis Würstid ehk Wallitsejad ollid, ja pitkiti möda sure Merre äärt Juda ja Simeoni Ma-Jäggude Otsas ellasid Õhtopool (§. 772); sepärast ei sanud need mollemad sugguarrud koggoniste mitte sure Merresse kinni, nenda kui Josua sedda kül nende Ossaks olli jagganud (§. 763. Jos. 15, 12. 45-47).

§. 793. Teiseks jäid ka jälle keik Sidoni ja Iwwi Rahwas, kes Kanaani Ma Pohja pool Otsas ellasid Libanoni mäggisel Maal, ja Hermoni Mäggede peäl, ja Tirusse ja Sidoni Liñnas, sesamma sure Merre äres Aseri Ma Jão Kohhal Õhtopool (§. 773.) Nenda jäid ka keske Kanaani Maad mitmes Paikas, Liñnades ja Külades, paljo. Paggana Rahwast keske Israeli Rahwa sekka ellama, mis Jummal nüüd mitte ennam Lubba ei annud ärraajada ja ärrakautada.

§. 794. Ja se läbbi se sündis, et Israeli Lapsed pea ja mittokord Jehowat sedda tõsist Jummalat mahhajätsid, ja hakkasid nende Pagganatte wõõraid Jummalaid tenima, kes nende seas ja kõrwas ellasid (§. 683). Agga sesamma Patto pärast andis ka Jummal neid siis mittokord nende Pagganatte Wallitsusse ja Waewamisse alla, kelle Ebba-Jummalaid nemmad tenisid, ja laskis neid nende Tenistusses omma raske Ekstusse pärast Hädda ja Waewa tunda.

§. 795. Ja Israeli Rahwal ei olnud ühtegi kindlat Wallitsejat pärrast Josua Surma, sest et Jehowa isse nende näggematta Wallitseja tahtis olla, kedda nemmad ühhe Mele ja Nouga piddid kartma ja austama. Ommeti se sündis, kui nemmad ommas Willetsustes Jehowa pole äggasid ja hüüdsid, ja wöörad Jummalad enneste seast ärra aatsid, et siis Jehowa ühte nende seas neile Arrapeästiaks tõstis ja seädis ja üks nisugune nimmetadi nende Kohtomoistiaks. Ja keik sedda Aega, mis Israeli Rahwas nenda ellasid pärrast Josua Surma, senni kui Jummal neile wimaks ühte Kuningast andis nende Palwede peäle, tulleb ühtekokko arwata liggimalt kolmsadda ja nellikümmend Aastad.

§. 796. Ja üks Mees, Mika Nimmi, Ewraimi Sugguarrust (§. 764), olli se essimenne, kes õiete awwalikkult üht issetehtud Jummala Tenistust ettewõttis ja seädis. Sesamma olli omma Emmalt üks Hulk Hõbberahha warrastand ja kui ta kulis, et ta Emma sedda Warrast wägga sajatas siis ta kartis, ja tõi se Rahha jälle omma Emma Kätte, agga se Emma ei tahtnud sedda Rahha ennam wastowõtta, ja se Poeg ei tahtnud sedda ka mitte piddada.

§. 797. Siis wõttis Mika Emma muist sedda Rahha, ja laskis sest Kullaseppa jures tehha üks nikkertud ja üks wallatud Kujo (§. 525), ja Mika tegai üks pisioke Tempel ehk Jummala Kodda, kuhho temma need kaks Kujo, ja Terawi Kujud (§. 201) üllesseädis. Ja kui pea pärrast sedda üks Lewit ehk üks Mees Lewi Suggust (§. 702) sedda Teed käis, ja senna Kotta tulli, teggi Mika temmaga Kaupa, ja seädis tedda Preestriks omma Jummalatte ette (§. 312), ja mõtles, et nüüd keik hästi tehtud olleks, ja Jehowa temmale Head wõttaks tehha, sest et üks Lewit temmal Preestriks olli (§. 726).

§. 798. Ja sel Ajal, kui Tani Suggu Rahwas ennestele laiemat Maad tahtsid sada (§. 773), sest et nende Ma-Jäggo wägga kasjin olli, ja Emori Rahwas neid wäggise sundis ülles Mäggede peäle jäda ellama, ja mitte ei lasknud alla Orgudesse tulla, kus se parras Ellamisse Ma olli; siis läkkitasid nemmad wiis Meest wälja Pohja pole sedda Maad watama, kus Sidoni Rahwas ellasid (§. 793), ja Israeli Ma-Jäud lõppesid; ja nende Tee läks Ewraimi Maalt läbbi, Mika Koja liggidalt mõda.

§. 799. Ja need Mehhed kuulsid ja tundsid selle Lewiti Heält, ja läksid sisse, ja kulasid, mis Ammet temmal seäl olleks? Ja kui ta neile keik sai üllesräkinud, käskisid nemmad tedda Jehowalt küssida, kas nende Tee õige olleks Jehowa ees? Ja nemmad läksid Lesemi ehk Laisi Linna jure, mis Aseri Ma-Jäo Otsas olli (§. 773), ja watasid se Ma seäl ärra, ja tõiwad sest head Sannumed omma Rahwale.

§. 800. Ja kui Tani Rahwas (kes Israeli wiendama Poja Tani Sugguwõssa ollid (§. 185), kuulda said, et se Rahwas seäl rahholisselt ellaks, ilma Kartusseta ürhegi Waenlase eest, ja et teised Sidoni Rahwas seält kaugel olleksid, et nemmad neile ni ruttuste ei woiks Abbiks tulla, siis saatsid nemmad kuussadda Meest wälja, Lesemi Linna ärrawõtma.

§. 801. Ja sesamma Sõawäggi läks ka edda Teed Ewraimi Maalt, Mka Koja liggidalt mõda, ja need endised wiis Meest ollid nende Seltsis, ja läksid Mika Kotta ja wõtsid Mika Templist keik temma Kujud ärra (§. 797), ja se Preestri Kuub, mis temma olli teinud, ja melitasid sedda Lewiti ka, et ta nendega ärraläks. Ja Mika ajas neid sealt ümberkaudo Meestega tagga, kui ta sedda keik waja leidis; agga temma Nahwast olli pissut, ja Tani Mehhi paljo, sepärrast piddi ta jälle taggasi pörama.

§. 802. Nenda sai Mika omma Ebba-Jummalattest lahti, ag a Tani Nahwas teggid nendega weel ennam Patto —. Nemmad läksid ja said Lesemi Liñna Kätte, ja tapsid ärra keik Nahwas seäl sees, ja põlletasid se Liñna ärra, ja ehh tasid sedda ennesele e uesse, ja nimmetasid sedda omma Pärris-Jssa Tani Nimme järrele Tani Liñnaks. Ja nemmad tegaid ennestele seäl üks isse Jummala Teenistusse Kodda, ja seädsid Mika nikkertud Kuio senna ülles omma Jummalaks; agga se õige Jummala Teenistusse Hone ehk Maja olli Silus, Ewraimi Maal (§. 769).

§. 803. Weel üks teine pahha Assi sündis Jsraeli Maal sel Ajal, kui neil Kohtomoistiat ei olnud. Ühhel Lewi Mehhel, kes Ewraimi Maal ellas, olli temma noor Naene taggasi omma Jssa jure läinud Petlemma Liñna Juda Male. Ja kui ta peäle Aasta ilmaaego tedda olli ootnud, läks ta isse senna, tedda ärratoma temma Jssa juresi. Ja taggasi tulles tahtis temma Õmajale jäda Kibea Liñna Penjamini Maal (§. 750).

§. 804.

§. 804. Ja se sündis, kui temma omma Naese ja kahhe Eesliga Kibeoni Liñna sisse sai, ei tahtnud Penjamini Rahwas üksi mitte neid Õmajale wastowõtta, nenda et nemmad Turrule piddid jäma, kunni üks Ewraimi Mees, kes seäl kui wõõras ellas, neid Turrult leidis, ja omma Kotta wiis. Agga kui nemmad sõid, tullid selle Liñna Mehhed, ja kopputasid Ukse peäl, ja käskisid sedda wõõrast Meest wäljaanda. Ja se Ewraimi Mees seisis kül wasto, agga nemmad ei läinud ärra. Siis wõttis se Lewi Mees omma nore Naese, ja lükkas tedda wälja nende Kätte. Ja Penjamini Mehhed teggid temmaga Jmmet ja Patto keige se Õö, senni kui Hommiko koitma hakkas, siis lahkusid nemmad temmast.

§. 805. Ja kui se Lewi Mees Hommiko Ukse lahti teggi, ja omma Naest tahtis watada, olli temma Ukse ees surnud maas —. Ja ta panni tedda omma Eesli Selga, ja läks ärra; ja kui ta kojo sai, leikas ta se surnud Kehha kahheksteisikümneks Tükkiks katki, ja läkkitas neid keige Jsraeli Rajadesse, ja laskis teäda anda, mis hirmus Tõ temma Norikkuga olli tehtud keske Jsraelis.

§. 806. Ja keik Rahwas tulli keigest Jsraeli Ma Otsadest ja Rajadest kokko Mirspasse Silo jure (§. 769); agga Penjamini Arrust ei tulnud üksi. Ja Rahwas pannid issekeskis üks kange Wanne keikide peäle, kes mitte senna ei tulleks, et need keik Surma wäärt piddid ollema. Ja nemmad läkkitasid Mehhi keige Penjamini Suggusõssade jure, ja käskisid neid wäljaanda need Pahharetti Mehhed Kibea Liñnast, kes sedda kurja

Tööd ollid teinud, et nemmad neid seäl arrasurmaksid Jehowa ees.

§. 807. Agga Penjamini Rahwas ei wötnud sedda kuuldagi, ja kogguſid keik omma Meesterahwas kokko Kibeasse; ja neid olli kakskümmend ja kuus tuhhat Mööka Meest, ja seitsesadda Lingowiskajad, kes omma wassako Käega Karwa peäle oskasid kiwwa wissata Lingoga; ja weel seitsesadda ärrawallitsetud Meest Kibea Linnawägge. Agga teisi Israeli Mehhi olli peäle nelliſadda kord tuhhat Meest.

§. 808. Ja nemmad läksid wastastikko söddima. Ja Penjamini Mehhed löid sest suurest Hulkast mayha kakskümmend ja kaks tuhhat Meest ühhe Päwaga, ja kui teisel Päwal se Lahhing uuste peäle hakkas, tapsid nemmad neist jälle kahheksateistkümmen tuhhat.

§. 809. Siis tullid Israeli Mehhed keik sure Nutto- ja Kaebdussega Jehowa ette Pereli (§. 229), kus neil Päiwil Jehowa Seädusse Laekas olli (§. 572), ja teggid seäl allandikkud Palwed Jehowa ees, ja paastusid ühhe terwe Päwa, ja ohwerdasid Ohwrid Jehowale; ja siis läksid nemmad wälja Jehowa Nimmel, ja seädsid ommad Asjad targeminne, ja saatsid kümmetahhat Meest sallaja eli ühhe körwalisse Paika Kibea Kopadesse (§. 137).

§. 810. Kui nüüd Penjamini Mehhed jälle wäljatullid söddima, siis tullid ka need Warritsejad ommast Aukudest ja kopadest wälja, ja läksid Kibea Linna sisse, ja teggid seält suurt körget suitso tousma, nenda kui neile käskud olli, ja pannid

nid se Linna pöllema, ja tapsid omma Mööka-dega keik ärra, mis Linnas olli. Ja Israeli Sõawäggi hakkas Meiega pöggenema Penjamini Meeste eest, et nemmad neid emale Linna jurest ärra said.

§. 811. Ja ni pea, kui se Suits Linnast tousis, pöraſid Israeli Mehhed jälle ümber Taplusele, ja Penjamini Rahwas wataſid taggaſi, ja näggid, et Kibea Lin Suitso ja Tullega üllesläks Taewa pole —. Nüüd hakkasid nemmad pöggenema, agga iggal Polel ollid Israeli Mehhed nende ees, ja Penjaminist lödi ja tallati mahha sel Päwal kakskümmend ja wiis tuhhat Meest (ja enne ollid ka mouned Otsa sanud), nenda et keigest Penjamini Meestest ennam ei peäsnud, kui kuuesadda Meest, need pöggeneſid ühhe körwalisse Paika, Rimmoni Kaljude ja Kopade jure.

§. 812. Ja Israeli Mehhed läksid läbbi keige Penjamini Ma (§. 771), ja tapsid ärra, mis nende ette juhtus, Innimesed ja Lojused; ja need Linnad ja Küllad, mis nende Kätte said, pannid nemmad pöllema —. Nenda sai üks neist kahheteistkümnest Israeli Sugguarrudest (§. 598) liggimalt hopis ärralöppetud, ja ei mitte wööra Rahwa, waid omma Wendade Mööga ja Werrewallamisse läbbi.

§. 813. Sepärrast kui se keik möda sai, siis hakkasid Israeli Rahwas järrele arwama, mis nemmad omma Wihha sees ollid teinud; ja peälegi ollid nemmad rasket Wannet wandunud Jehowa ees Mitspas, et üksi mitte teistest Israeli Sugguarrudest ei peaks omma Tüttart andma ühhegi Penjamini Mehhele Naeseks. Nüüd kahhet-

hetsesid nemmad sedda Kahjo, ja tullid jälle sure Nuttoga Jehowa ette Peteli, ja ohwerdasid Pölletamisse Ohwrid Jehowale.

§. 814. Ja Israeli Mehhed luggesid ärra ommad Sugguarrud ja Suggumõssad, kas ükski neist ehk olleks tullematta jänud Jehowa ette Mitspasse? Ja seäl leiti, et Jabesi Liñnast, Kaddi Arrust teinepoolt Jordani (§. 701). ükski ei olnd senna tulnud. Ja nemmad saatsid kaksteiskümmend tuhhat Meest senna, kes Jabesi Liñnas piddid ärratapma keik igga wiimne ellaw Hing, selle Wande järrele, mis keik Rahwas Mitspas olli wandunud; agga nende täiskaswand Tüttarlapsed, kes mitte weel Mehhega polnd ühte sanud, need piddid nemmad Ellusse jätma ja ärratoma. Ja need Mehhed läksid ja teggid nenda, ja tõid seält nellisadda Naesterahwast Silusse, kus keik Israeli Koggodus ni kaua ikka Lagris seisis (§. 800), ja neid taggasi otas.

§. 815. Nüüd saatsid nemmad nende üllejänud Penjamini Meeste jure, kes jo nelli Kuud Rimmoni Kopades ollid Warju seisnud; ja laskid neile Rahho kulutada, ja neid enneste jure kutsuda, ja andsid neile Lubba, omma Suggumõssade Liñnad ja Küllad jälle pärrida ja üllesehhitada, ja need nellisadda Tüttarlast Jabesi Liñnast Kileadist anti neile Naesteks; agga neist ei sanud keikile.

§. 816. Sepärrast andsid nemmad Penjamini Meestele se Nou, nemmad piddid Pühhade Ajal, kui keik Rahwas kokkotulleks Silusse, ennast senna liggidale Wina-Mäggede wahhele ärrapetma, ja kui Rahwa Tüttrid Liñnast wäljatulleksid, Römo piddama, peaksid nemmad seält wäljakargama, ja iggamees enneselle wäggise Naeseks wõtma, ja Penjamini Male wima, kedda nemmad ial kätte saaksid, ja keik Israeli Koggodus tootas se eest seista, et neid ei piddand nende Käest taggasi noutama. Sega ollid Penjamini Mehhed Rahhul, ja said ennestele pea ni paljo Naesi, kui neil tarwis ollid.

§. 817. Nenda ollid Israeli Rahwa Ellowisid sel Ajal, kui neil Wallitsejat ei olnud; iggamees teggi, mis temma Meleſt ja arwates õige olli —. Ja nemmad said pea Sõbraks ja tuttawaks nende Pagganattega, kes nende seas ja kõrwas ellasid (§. 793), ja wõtsid nende Tüttrid ennestele Naesteks, ja andsid ommad Tüttrid nende Poegadele. Se seggas nende Usko ja Jummala Teenistust pea ärra, ja nemmad hakkasid tenima Paali ja Astaroti, ja teisi Pagganatte Ebbä-Jummalaid, ja unnustasid ärra Jehowat omma Kaitsjat ja Heateggiat, ja teggid Kurja temma Silmade ees.

§. 818. Ja Jehowa Wihha tulli nende peäle, ja ta laskis tulla Mesopotamia Ma Kunningast (§. 198), Kusan Nimmi, ja andis temmale Woimust Israeli üle, et nemmad tedda piddid tenima, ja temmale kanget Maksu maksma kahheksa Aastad. Siis tulli neil Jehowa Mele, ja nemmad ohkasid ja hüüdsid temma pole. Ja Jehowa hallastas, ja tõstis ja andis neile ühte Ärrapeästiat, se olli Kalebi Wäimees ja Wenna Poeg Otniel, kes Josua Ajal jo üks wäggew Sõamees olli (§. 768).

§. 819.

§. 819. Ja Jehowa Waim sai Otnieli peäle, ja ta kutsus kokko Israeli Mehhed, ja läks nendega söddima Mesopotamia kunninga wasto, ja sai temma peäle Woimust, ja peästis Israeli; ja sel Maal olli selle järrel Rahho nellikümmend Aastad.

§. 820. Agga kui Israeli Lapsed jälle kurja teggid Jehowa Silmade ees, ja nende Kohtomoistia Otniel sai ärrasurnud, laskis Jehowa tulla Moabi Kunningast (§. 645), Eglon Nimmi, ja temmaga Ammoni (§. 654) ja Amaleki Rahwas (§. 506) ja andis neile Woimust Israeli peäle, et nemmad neid mahhalöid mitmes Paikas; ja Moabi Kunningas pärris ennesele Palmipude Linna, Kilgali liggidal, Öhtopool Jordani (§. 730); ja keik Israel sai tedda tenida, ja temmale Makso maksta kahhekssateistkümmend Aastad.

§. 821. Kui nemmad nenda kül said Hirmo tunnud omma Patrude pärrast, töstis Jummal neile ühte Arrapeästjat sest üllejänud Penjamini Suggust (§. 81), Ehud Nimmi; sesamma läks Meestega senna, neid seätud Andisid wima Moabi Kunningale Palmipude Linna; ja temma olli wassako Käe Mees, ja panni omma parrema Pusa peäle üks lühhike kahhe Terraga Mõõk omma pitka Kue alla. Ja kui ta senna sai, ja keik need Annid Kunninga ette olli pannud ja ommad Asjad selletand, laskis ta omma Rahwas teik ärramiñna, ja isse läks ta taggasi Kunninga jure ja ütles: Kuningas, mul on sinnoga sallaja middagi räkimist!

§. 822. Ja Kunningas Eglon satis keik ommad Sullased ennese jurest wälja. Ja Ehud ütles: Mul on Jummala Sanna sulle räkida! Sis hakkas Kunningas üllestousma omma Aujärje pealt; ja temma olli üks wägga paks ja lihhaw Mees. Ja Ehud tombas omma wassako Käega se Mõõk omma Riette alt wälja, ja ajas sedda Kunninga Köhto, nenda et se Mõõk hopis Sangaga sisse läks, ja takka wälja ullatas; ja ta Raswlöi nenda Mööka ümber kinni, et Ehud sedda temma Köhto jättis, ja töttas agga ärraminnema, ja tõmbas Ukse ennese tagga Lukko, et Kunninga Sullased ei piddand ni usinaste nähha sama, mis seäl sündind olli.

§. 823. Ja Ehud pöggenes, ja sai Ewraimi Ma Mäggede peäle (§. 795), ja puhhus seäl Sõa-Passunat, ja kutsus Israeli Mehhi kokko, ja töttas nendega Jordani Jõe Koolmede jure, et Moabi Rahwas ei piddand sama läbbi Jordani pöggeneda omma Ma pole; ja kui nemmad tullid, lödi neid senna keik mahha, liggi kümmetuhhat Meest, ja ei peäsnud neist ühteainustki.

§. 824. Nenda allandati Moabi Rahwas Israeli ees, ja ei ühtegi uut Sõawägge julgend tulla Moabi Maalt, sedda kättemaksma, sest Jehowa Hirm olli nende peäl. Ja Israeli Maal olli Rahho selle järrel kahhekssakümmend Aastad.

§. 825 Ja Willisti Rahwas püüdsid selle Aja sees ka üksikord Israeli Male tulla röwima; agga üks Mees, Samgar Nimmi, satis omma Härja Astli Warrega kuussadda Meest pöggenema, ja löi neist muist mahha, ja nenda peäsis temma ka Israeli.

§. 826. Agga se sündis sel Ajal, kui needsammad Kohtomoistiad Kohhut moistsid, et üks Mälg ja kallis Aeg olli Israeli Maal; Ja üks Mees Juda Suggust, Petlemma Linnast (§. 231), Elimelek Nimmi, läks omma Naese ja kahhe Pojaga Moabi-Ma Laggedale ellama (§. 659), et nemmad ennestele Toidust woiksid sada. Ja Elimelek surri senna ärra ja temma Naene Noomi laskis ommad Pojad Naesi wõtta Moabi Ma Tüttridest (§. 683), ja nemmad ellasid seäl liggimalt kümme Aastad, agga surrid ka mollemad ärra ilma Lapseta.

§. 827. Siis wõttis Noomi ette, jälle omma Sündimisse Male minna, sest et ta kuulda sanud, et Jummal Israeli Maad jälle olli õnnistand Leiwa- ja Toidusega, ja temma kaks Minniad läksid temmaga. Agga Tee peäl ütles Noomi neile, se olleks parrem, kui nemmad taggasi pörraksid omma Male, sest et temmal ühtegi Poega ennam ei olleks, kes neile woiks Mehheks sada. Ja kui ta wägga nende peäle käis, siis se üks neist, Orpa Nimmi, pöras taggasi Moabi Male.

§. 828. Agga temma teine Minni, Rut Nimmi, ei lahkund temmast mitte, waid ütles: Kuhho sinna lähhed, senna lähhen minna ka, ja kus sinna jääd, sennatahhan minna ka jäda; sinno Rahwas on ka minno Rahwas, ja sinno Jummal peab minno Jummal ollema; ja kuhho sinna surred, senna tahhan minna ka surra —. Nenda läks ta temmaga ja nemmad said Petlemma Linna, ja se olli Oddra Leikasse Hakkatusses.

§. 829. Ja Israeli Rahwa Kombe järrele läks Rut wälja Linna Põllude peäle, Päid noppima Leikajatte taggant omma Toidusseks. Ja temma juhtus koggematta ühhe Põllo peäle, mis temma sarnud Ata Elimeleki liggi Suggulasse pärrast olli, selle Nimmi olli Poas, ja temma Issa olli olnud Salma, agga temma Emma sesamma Naesterahwas Raab, kes ennemuiste Jeriko Linnas need Makulajad wastowõttis, kedda Josua Israeli Lagrist wäljalätkitas, sedda Maad ja Linna ärrawatama (§. 720); ja sepärrast selle Linna Hukkamissest peäsis ja Ellusse jäti (737).

§. 830. Ja Poas tulli omma Leikajaid watama, ja kui ta Rutti seal näggi, küssis temma omma Leikajatte Kubjalt, kelle pärralt se Norik olleks? Ja kui ta kuulda sai, et se Noomi Minnia olli Moabi Maalt, läks ta temma jure, ja räkis temmaga lahkeste, ja ütles, ta ei peaks ühhegi mu Põllo peäle minnema Päid noppima keige se Leikusse Aja, ja käskis tedda jua omma Rahwa Lähkridest, ja sua uende Leiwast —.

§. 831. Ja Rut ei woind moista, kust temmale keik se Hea tulli, ja langes omma Silmili mahha Poassi ette —. Agga Poas ütles: Ma tean keik, mis sa omma Ämmale Head olled teinud pärrast temma Mehhe Surma, ja olled mahhajätnud omma Issa ja Emma, ja omma Sündimisse Ma, ja olled seie tulnud ühhe wõõra Rahwa jure, Jehowa tassugo sinno Tö, ja so Palk sago täieks Jehowast Israeli Jummalast, kelle Tibade Warjo alla sa olled tulnud Armo sama!

§. 832 Ja Poas laskis temmale Sõa anda, ja käskis omma Rahwast, et üksi temmale ei piddand Häbbi teggema, ja et tal Lubba peaks ollema, ka Parmaste Asemed noppida, ja nemmad woiksid Wihkudesagi pissut wäljatommata, ja temmale mahhajätta —. Sest se olli üks Sõdus Israeli Rahwa jures, mis Jummal jo Mosesse läbbi olli teäda annud, et nemmad mitte ei tohhind omma Põldude peält isse lasta ülles noppida need Pead, mis Leikades mahhajäid, waid need piddid ollema Wõõraste- ja Kehwadele, ja Lesse Naeste- ja waeste Lastele.

§. 833. Ja Õhto tulli Rut omma Ämma jure, ja tõi temmale se Willi, mis ta neist noppitud Peadest olli wäljapeksnud, üks pool Wakka Oddre, ja räkis Noomile keik mis temmale sel Päwal sündind olli. Ja Noomi sai röömsaks, ja räkis Ruttile, et Poas temma liggi Suggulane olleks, ja üks neist, kes temma Maad jälle woiks taggasi lunnastada (sest Noomi olli omma Mehhe Põllo-Jäud ärramünud). Ja Rut käis iggapääw Poassi Leikajatte tagga noppimas, ni kaua kui tal Oddra Leikust olli, ja Nisso-Leikust; ja keik, mis ta joudis noppida, tõi ta omma Ämma Noomi jure.

§. 834. Agga Noomi mõtles se peäle, et ta Rutti e parremat Põlwe ja Hingamist woiks sata. Sepärrast kui ta teädis, et Poas ühhel Õhtl Linnast wäljas olli, ja omma Rehheall laskis Oddre peksta, ja omma Rahwale Jodud andis, siis satis temma Rutti puhtas Rides senna minnema, ja käskis tedda sallaja tähhele panna, kuhhs Kohta

Kohta Poas ennast maggama heidaks, ja siis piddi ta Õse minnema, ja temma Jalge-Kutte alla ennast heitma; kül ta siis saaks kuulda, kui Poas tedda seält leiaks, mis temmal tulleks tehha.

§. 835. Ja Rut läks ja teggi nenda —. Sest se olli Israeli Rahwa jures se Pruuk ja Seadus, et kui üks Mees surri ilma Lap eta, siis temma Wend ehk mu liggem Suggulane piddi sedda leske Naest ennesele wõtma, ja selle surnud Mehhele Sugu saatma temma Nimme peäle —. Ja Kesk Õ Aial ärkas Poas ülles, ja ehmatas wägga ärra, kui ta tundis, et üks Naesterahwas temma Jalge-Otsas maggas, ja küssis, kes se olleks? Ja Rut ütles: Ma ollen Rut, sinno Ümmardaja! Ja nüüd lauta omma Õma minno peäle, sest sa olled se Lunnastaja (§. 833).

§. 836. Ja Poas ütles: Õnnistud olgo sa Jehowale mo Tüttar, et sa ei olle Poismeeste järrel läinud, ei kehwa ega rikka järrele. Ja nüüd mo Tüttar, ärra kanda sest keik, mis sa mulle ütled, tahhan ma sulle tehha. Ja se on kül tõssi, et minna Lunnastaja ja Suggulane ollen, agga üks teine on weel minnust liggem, sellega tahhan ma homme räkida, kas ta sind ja sinno Maad tahhab lunnastada; ja kui temma ei tahha, siis teen minna sedda tõeste —. Ja Hommiko warra satis Poas tedda minnema, enne kui üksi tedda näggi, ja täitis temma Rie täis Oddre, omma Ämmale sedda wia.

§ 837. Ja Hommiko läks Poas Linna Wärtawasse, ja se liggem Suggulane ehk Lunnastaja läks seält mõda. Ja Poas hüdis tedda, ja kutsus

sus weel kümme Meest Liñna Wannemist Tunnistajaks senna jure, ja küssis temmale, kas ta tahhaks Noomi ärramüdud Põlld-Jäggo lunnastada? Ja temma ütles: Jah! ma tahhan. Agga Poas ütles: Ni pea kui sa ostad ja lunnastad Elimeleki Põldo ennesele, siis ostad sinna ka Noiomi Käest temma Minni Rut ennesele Naeseks.

§. 838. Agga se Lunnastaja ütles: Seddawist ei woi minna sedda mitte lunnastada, sest ma rikkun siis omma Pärris-Ossa ärra; lunnasta sinna sedda! Ja ta tõmbas omma Kinga Jalla ärrast keige Tunnistus-Meeste nähhes, nenda kui se Wannast se Wiis olli Israelis keige Lunnastamisse ja Wahhetamisse jures; ja ta andis se Kinga Poassile, ja Poas wõttis sedda wasto. Ja se peäle läks Poas, ja wõttis Rutti ennesele Naeseks, ja ostis ja lunnastas ärra keik, mis Elimeleki, ja temma kahhe Poja Kiljoni ja Mahloni pärralt (§. 826.) olli olnud.

§. 839. Ja Jehowa rõmustas Poassit temma wanna Ea sees, et Rut Käima peäle sai, ja temmale ühhe Poja Ilmale tõi, selle Nimmi pandi Obed; ja se Laps kaswis üllés, ja temma Suggu sai kuulsaks ja wäggewaks pärrast sedda; ja temma üks Poeg olli Isai, ja selle keigenorem Poeg olli Tawet, kes pärrast Kunningaks sai üllé keige Israeli; ja kelle Suggust wimaks se tootud Mailma Õnnisteggia Jesus isse Ilmale sündis (§. 77).

§. 840. Ja Israeli Rahwas wõtsid jälle Kurja tehha, kui nende Kohtomoistiad Ehud ja Sam-

Samgar said ärrasurnud (§ 824). Ja Jehowa andis neid Atsori Kunninga Jabini Käe alla, kes endise Kanaani Rahwa Suggust olli, ja Atsori Liñna ja Kunningriki jälle olli üllesehhitand, mis Josua ennemuiste hopis ärrarikkus, ja se Liñna Tullega ärrapõlletas, ja nendes Kunningast, kelle Nimmi ka Jabin olli, Mõõkaga laskis ärratappa (§. 761).

§. 841. Ja Atsori Liñ olli keske Nawtali Maajão sees Kanaani Maal (§. 773), agga Kunningas Jabin isse ellas emal Pohja pool ühhe sure Mersa jures, mis Pagganatte Metsaks nimmetadi; ja temma Sõa-Peätk Sisera ellas Atsoris, ja waewas Israeli Rahwast wägga kangeste hopis kakskümmend Aastad. Se Hädda satis Israelid jälle Jehowat noudma, ja temma wottis neid kuulda, ja peästis omma Rahwast Pagganatte Wallitsussest immelikkult.

§. 842. Üks Naeste rahwas Tebora Nimmi, Ewraimi Maal, moistis sel Ajal Kohhut Israelile (§ 795), ja temmal olli Prohweti Waim. Ja Jehowa andis temmale Julgust, ja ta läkkitas ühhe Mehhe järrel Nawtali Male, selle Nimmi olli Barak, ja käskis tedda kokkokutsuda Sebuloni ja Nawtali Suggust, kes need keigeliggimad seäl ollid, kümmetuhhat Meest, ja nendega tulla Tabori Mäele Kisoni Jõe liggidale Sebuloni Maal.

§. 843. Ja Barak kartis, ja ei tahtnud sedda mitte ettewõtta, kui mitte Tebora ei tulleks temmaga —. Ja Tebora tootas tulla, agga ütles temmale ühtlase: Se Au sest ei pea mitte sinnule

sama, waid Jehowa wõttab Siserat anda ühhe Naese kätte! Ja Tebora läks temmaga Kadesi, ja nemmad kogusid need kümmetuhhat Meest kokko, ja tullid nendega Tabori Mäele. Ja läks Keni-Mees, Eber Nimmi, kes Mosesse Aia Itro Suggu wõssast olli (§. 512), ja seäl ellas, tulli ka nendega.

§. 844. Kui se Siserale teäda sai, wõttis ta keik omma Kunninga Soawäggi kokko, Jalla ja Hoosrega, ja Raudwankridega, ja tulli, ja löi omma Lager ülles Kisoni Jõe jure. Ja Tebora ütles Parakile: Hakka peäle, se on se Pääw, et Jehowa tahhab Siserat so Kätte anda! Ja Parak läks omma Wäega Mäe pealt mahha, ja se ädis neid Lahhingisse.

§. 845. Ja Jehowa hirmutas Taewast Siserat ja temma Wägge, Taewa Tähtede Taplemisse ja Kisoni Jõe Tousmissega, et nemmad hakkasid joosma ja nelja ajama Paraki Rahwa Mõõkade eest ärra, ja Parak ajas neid omma Jalla-Wäega tagga senni kui se sure Metsa jure (§. 841); ja senna-lanaes keik Sisera Soawäggi Paraki Meeste Mõõkade läbbi, et neist liggimalt ühtegi üllе ei jänud.

§. 846. Ja Sisera isse olli kargand omma Tõlla pealt mahha, kui temma Rahwas põggenes, ja otsis Wario se Keni-Mehhe Eberi Teltis (§. 843), seit et Aisori Kunningal ja Eberi Seltsil siitladik Rahho isse keskis olli olnud. Ja Eberi Naene Jael wõttis tedda lahkeste wasto, ja ütles, et temmal seäl ühtegi karta ei olleks, ja andis temmale Pima jua, kui ta Wet pallus sure

sure Janno pärrast, ja laskis Siserat maggama hea, ja mattis tedda omma Waibaga kinni.

§. 847. Ja kui Sisera maggas, wõttis Jael ommast Teltist ühhe sure pitka Naela, ja löi sedda Haamriga temma Tünningi ehk Silmatagguse sisse, et se Nael teinepoolt wälja ja Ma sisse läks. Ja Siseral olli ni raske Unni peäl, et ta sest mitte üllеs ei ärkand, waid weddas ennast temma Jalgade ees kokko, ja surri ärra. Kui nüüd Parak Siserat tagga otsis, tulli Jael wälja ja kutsus tema omma Telti; ja Sisera olli seäl surnud maas, ja se Nael temma Silmatagguses.

§. 848. Selle Soawoimusse läbbi sai Aisori Kunningas wägga allandatud Israeli ees, ja nende Kässi läks ikka kangemaks temma wasto, kunni nemmad tedda hopis omma Maseest ärrakautasid (§. 841). Ja Tebora ja Parak laulsid Jehowale üks kallis ja rõmus Kitusse Laul selle helde ja immelikko Ärrapeästmisse pärrast. Ja Israeli Maal olli selle järrel Rahho nellikümmend Aastad.

* * *

§. 849. Kui nüüd Israeli Rahwal ni kaua jälle rahholinne ja hea Põlw olli, siis teggid nemmad kui enne sedda, ja unnustasid ärra Jehowat ja teggid Kurja temma Silmade ees. Agga Jehowa andis neid ärra Midjani Rahwa Käe alla (§. 660); need waewasid neid seitse Aastad, ja ennam, kui üksi Waenlane neid enne olli waewanud, ja rõwisid ja wisid ärra, mis nemmad ial leidsid. Sepärrast teggid Israeli Rahwas ennestele wimaks õned Paigad Mäggede sisse, ja otsisid Kopad ja tuggewad Kantsid, kuhho nemmad omma Toidus püüdsid kõrwale sata.

§. 850. Agga wimaks ei sanud nemmad ennam seddagi tehha, waid kui Willi kaswamas olli, siis tullid Midjanid ja Amaleki Rahwas (§. 506) omma Kammelidega (§. 142) ja Teltidega, kui üks suur Rohhotirtsade Hulk, ja tallasid ja söötsid keik Willi ärra, ja ajasid Israeli Rahwa Eeslid, ja Weiksed ja Puddolojussed ärra, nenda et se Ma hopis tühjaks ja kehwaks jäi.

§. 851. Selle Waesusse ja Hädda sees hüüdsid Israeli Rahwas wägga halledaste Jehowa pole; agga Jehowa ilmutas ennast ühhe Prohwetile nende seas, ja laskis neile kulutada, ja ütles: Se on sepärrast, et teie minnust ollete ärralahkunud, ja Emori Rahwa Ebba Jummalaid ollete wõtnud tenida —. Nüüd kahhe sesid nemmad sedda, ja allandasid ennast Jehowa ette, ja ta hallastas nende peäle.

§. 852. Ja üks Mees olli Manusse Suggusõssas (§ 764) Kideon Nimmi, Owra linnas; sesamma peksis omma Nisso, et ta sedda usginaste woiks kõrwale sata Midjani Rahwa eest. Ja Jehowa Ingel näitas ennast temmale (§ 112), ja terretas tedda, ja ütles: Jehowa sinnoga, sa tuggew ja wahwa Mees! Agga Kideon ütles: Oh mo Issand kui Jehowa meiega on, miks on siis se keik meile juhtund, ja kus on temma Immeasjad, mis meie Wannemad meile on räkinud? Jehowa on meid mahhjätnud, ja Midjani Rahwa Käe alla annud.

§. 853. Ja Jehowa Ingel ütles temmale: Minne sesinnatse omma Rammo sees, ja sinna pead Israeli ärrapeästma, ja minna tahhan sinnoga olla, et

et sa keik Midjanid pead mahhalõma, kui ühteainust Meest! Ja Kideon pallus tedda seäl pissut kannatada, ja läks ja tõi üks Koa-Ohwer (§. 42.), ni hästi kui ta sedda Ruttoga wois kätte sada. Ja se Ingel käskis tedda sedda senna ühhe sure Kiwwi peäle panna, ja putus omma Keppiga senna külge, ja Tulloke tulli Kiwwi seest wälja, ja põlletas se Koa Ohwer ärra (§. 585), ja Jehowa Ingel kaddus temma Silmade eest.

§. 854. Ja Kideon ehmatas wägga ärra, ja kartis, et ta piddi surrema, sest et ta Jehowa Ingli Pallest Pallesse olli näinud (§. 558). Agga Jehowa hüdis temmale: Rahho, Rahho sulle! ärra karda, sa ei pea mitte surrema! Ja Kideon ehhitas senna ühhe Altari Jehowale.

§. 855. Ja sel Õsel räkis Jehowa temmale ueste, ja käskis tedda mahhakiskuda se Paali Altar (§. 817), mis ta Issa pärralt olli, ja se Jid ehk pühha Mets seält kõrwast mahharaiuda, ja üks Altar Jehowale senna tehha se kõrge Paika peäle, ja üks omma Issa Härgadest wõtta ja Põlletamisse ohwriks seäl peäl ohwerdada. Ja Kideon kartis Päwa Ajal sedda tehha, agga teisel Õõl wõttis ta kümme ommast Sullastest, ja teggi keik nenda kui Jehowa tedda olli käsknud.

§. 856. Kui Owra Liinna Mehhed sedda teisel Hommikul leidsid tulli Hirm nende peäle, ja nemmad kulasid järrel, kes sedda teinud? Ja kui nemmad teäda said, tullid nemmad täie Wihhaga Kideoni Issa Joasi jure, ja käskisid tedda omma Poega wäljaanda, sest ta olleks Surma wäärt. Agga Joas ütles: Kas teie tahhate

Paali eest rielda, ja tedda aitada? On ta Jummal, siis rielgo ta isse enese eest, et ta Altar on mahhakistud —. Ja temma åhwardas neid, senni kui nemmad temmast lahkusid, ja Joas panni selle Paali Rio-Asia pärrast omma Poja Kideoni Nimmi Jerubbaal.

§. 857. Nüüd tullid jälle keik Midjani, ja Amaleki, ja muud Hommiko Made Rahwas (§. 850) sure Wäehulkadega keik läbbi se Ma ja üle Jordani Jõe senni kui Jesreeli Orgo, Issaskari Ma-Jäus (§. 773), ja löid senna omma Lager üles. Ja Kideon läks ja puhhus Sõa-Pasunat, ja kutsus Manasse Rahwas kokko siitpoolt Waenlaste Lagri Loune poolt, ja läkkitas Käskusid Aseri, ja Sebuloni, ja Nawtali Sugguarrude jure Pohjapool (§. 773), et need sealt wasto piddid tullema, ja temma kahheit Polelt ühtlase Waenlaste peale woiks hakkata.

§. 858. Ja Kideonil olli weel Kartust selle tootud Arrapeästmise pärrast; sepärrast pallus ta Jehowalt ühte Märki, ja panni Oseks nidetud Lamba Willo wälja omma Rehhealluse peale, ja Kaste heitis sel Öö1 Willade peale üksi, agga keik Ma ümbert olli kuiw, nenda kui temma Jehowalt olli pallunud; ja teisel Õsel panni ta jälle Willo wälja, ja keige Ma peal olli Kaste, agga need Willad jäid kuiwaks. Se kinnitas temma Usko.

§. 859. Ja Kideon läks wälja omma Rahwaga, ja neid olli kolmkümmend ja kakstuhhat Meest. Agga Jehowa ütles temmale: Sedda Rahwast on liaks mis sinno jures on; kui ma nendega

nendega Midjanid löön, wõttaks Jsrael kitelda, et nende omma Käsi neile on Abbi saatnud: sepärrast kuluta, et kes kardab ja wärriseb, se mingo taggasi ja ruttago siit ärra. Ja Kideon teggi nenda, ja temmale jäid agga kümmetuhhat Meest.

§. 860. Ja Jehowa ütles: Sedda Rahwast on weel paljo —. Ja ta käskis Kideoni neid alla Wee jure wia, mis Arodi Hallikaks nimmetadi. Ja seäl ütles Jehowa temmale, ta piddi tähhele pannema, ja issepäinis seädma need, kes Kelega Wet lakkuksid, nenda kui Koer lakkub, ja need, kes Põlwede peäle mahhaheidaksid joma, ka jälle issepäinis. Ja Kideon teggi nenda; ja neid, kes omma Käest Suhho lakkusid, ei olnud ennam kui kolmsada Meest.

§. 861. Ja Jehowa ütles Kideonile: Nenda kolmesaa läbbi tahhan minna Israeli ärrapeästa! Ja need teised sadetkeik Kojo, ja nemmad jätsid Mona ja ommad Pasunad nende kolme saale. Ja Õse andis Jummal Kideonile Käsko, omma Rahwaga Waenlaste Lagrisse minna, mis temma ees Orgus olli; ja kui ta weel ehk kardaks, sedda tehjes, siis woiks ta enne minna omma Sullasega senna liggimale, et ta kuulda saaks, mis ehk Waenlased ommas Lagris nägiksid.

§. 862. Ja Kideon läks omma Poisiga Waenlaste Lagri ette Otsa jure, ja kulis, kui üks Midjani Mees omma Seltsimehhele räkis: Ma nägsin Unnes, et üks ümmargune, kui üks Oddra-Leib, meie Lagrisse weretadi, ja se putus meie Telti desse, ja löi neid ümber, et allumised Poled

üles-

üllespiddi pöördi. Ja se teine wastas temmale: Se ep olle muud kui Israeli Mehhe Kideoni Mõõk, ja temma Jummal wõttab meie Rahwas ja keik meie Lager temma Kätte anda.

§. 863. Se Kõne kinnitas Kideoni, ja ta tulli, ja ärratas omma Rahwas ülles, ja jaggas neid kolme Hulka, iggas Jäus sadda Meest; ja ta laskis neid iggaüht wõtta üks Pasun omma parrema Kätte, ja üks tühhi Kiwwi-Pott, kus põllewad Tõrwatsed ehk Penud sees ollid, omma wassako Kätte, ja nenda läksid nemmad kolmelt Polelt Waenlaste Lagri peale; ja kui nemmad liggi said, hakkasid nemmad keik ühtlase Pasunaid puhhuma, ja iggamees lõi omma Kiwwist Potti katki, ja wõttis se põllewa Tõrwatse omma wassako Kätte,, ja puhhusid, ja hüüdsid seal wahhel: Jehowa eest ja Kideoni eest.

864. Se kaggematta Pasuna Heal ja Kissendaminne kest Õõ Ajal, ärratas ja ehmatas need Waenlased Lagris nenda, et nemmad keik sure Hirmoga seggamissi hakkasid jooksma, ja karjuma, ja põggenema. Ja Jehowa panni neid issekeskis taplema, et ühhe Mõõk teise wasto olli, ja nemmad isse teine teist tapsid, agga Israeli Mehhed seisid omma Paikal, ja puhhusid Pasunaid, et se Ma wasto kõllas, ja hüüdsid: Jehowa Mõõk ja Kideoni Mõõk!

§. 865. Ja Kideon satis Käskusid keige Nawtali, ja Aseri, ja Manasse Rahwa jure (§. 857), et nemmad piddid tullema Waenlasi takka ajama; ja teised Käsud läkkitas temma Loune pole Ewraimi Male (§. 764), et need seält piddid tõttama Jordani Jõe Koolmede jure (§. 823), et Waenlased seält läbbi ei peäseks.

§. 866.

§. 866. Ja Ewraimi Mehhed tõttasid omma Mäggede pealt mahha ja said Jordani Koolmed Kätte, ja wõtsid kinni kaks Midjani Würsti, nende Nimmi olli Oreb ja Seeb, ehk meie Kele Kaarn ja Hunt, ja nemmad tapsid Orebi ärra Kaarna Kiwwi peal, ja Seebi ühhes Hunti-Aukus, ja tõid nende Pead Kideoni Kätte Jordani jure, ja hakkasid temmaga riidlema, et ta neid ep olnd warsi essiti ennesega wälja kutsunud sõddima. Aga Kideon waigistas neid sega, et ta ütles et nemmad ennam teinud kui temma isse, sest et nemmad kaks Midjani Würsti Kätte sanud ja ärratapnud.

§. 867. Ja Kideon läks omma kolmesaa Mehhega üle Jordani, kahte Midjani Kunningast, Sebat ja Salmunat takka ajama, kes ollid ärraveäsnud: ja temma Tee läks Sukkoti Linnast mõda (§. 220), ja temma pallus seält Leiwa omma wässinud Meestele; agga need Linna Wannemad naersid tedda, ja ei annud temmale ühtegi; seält sai ta Pnueli Linna jure, ja pallus neilt Toidust, agga need teggid nendasammoti. Ja Kideon tõttas eddasi, et ta need kaks Kunningast woiks takka sada, agga ta jättis ommad Ahwardamissed teäda, mis ta Sukkoti ja Pnueli Rahwale tahhaks tehha, kui ta Auga taggasi tulleks.

§. 868. Ja Karkori Linna jures leidis Kideon need kaks Kunningast öiete julgelt Lagris seiswad, ja nende jures wiisteistkümmend tuhhat Meest, kes ollid põggeneda sanud läbbi Jordani, agga sadda ja kakskümmend tuhhat ollid tappetud. Ja Seba ja Salmuna hakkasid ueste põggenema, kui

kui nemmad näggid, et Israeli Mehhed neid seälgi weel ülles otsisid; agga Kideon ajas neid takka ja sai nemmad mollemad ellusalt Kätte, ja keik nende Lager pillutadi laiale.

§. 869. Nüüd tulli Kideon kui Ärrawoitja taggasi, ja kui temma Penueli Liñna jure sai, teggi ta nenda kui ta olli ähwardand, ja kiskus nende Liñna Torni mahha, ja need kes tedda ollid pilkanud, laskis ta ärratappa. Ja ta sai Sukkori Liñna jure, ja naitis neile, et Seba ja Salmuna nüüd töeste temma Käes ollid, mis nemmad wägga ollid naernud kui, temma sennamiñnes ütles, et ta neid taggaajas; ja ta laskis keik selle Liñna Wannemad, (neid olli seitsekümmend ja seitse ja Kideon olli nende Nimmed keik teäda sanud), Kibbowitstega Körbest peksta ja terrawa Ohhakattega, nenda kui ta neile olli ähwardand (§. 867).

§. 870. Ja Kideon räkis nüüd nende kahhe Midjani Kunningale, Seba ja Salmunale, miks nemmad temma Wennad, keik prisked Mehhed, kui ühhed Kunninga Pojad, Tabori ollid ärratapnud? Ja ta ütles neile: Kui teie olleksite need Mehhed Ellusse jätnud, siis jättaksin minna teid ka ellama; agga nüüd peate surrema! Ja Kideon käskis omma wannemat Poega nende peäle hakkata, agga se Noormees kartis sedda tehhes, sepärrast tappis Kideon isse nemmad ärra omma Möökaga.

§. 871. Ja Israeli Mehhed, kes seäl ühheskous ollid, tullid ja pallusid, et Kideon neile Wallitsejaks ja Kunningaks piddi jäma, ja temma

ma Suggu temma järrel. Agga Kideon ei tahtnud sedda mitte, waid se Au piddi Jehowale jäma (§. 795); ommeti pallus temma Rahwast, et kui nemmad tedda auustada tahhaksid, nemmad iggamees ommast Sakist temmale üks Kuld-Otsaehte piddid andma, sest neid ollid nemmad paljo sanud. Ja nemmad andsid sedda Römoga temmale, ja se olli üks hirmus Hulk Kulda, mis Kideon se läbbi kokko sai, isse weel need muud Ehted ja Illud, mis nende kahhe Kunninga jures ollid leitud, ja need kallid Keed, mis nende Kunningatte Kammelide Kaela ümber ollid olnud.

§. 872. Agga se ei tulnud Kideonile mitte heaks, sest temma teggi sest Kullast üks Preestri Kuub ja Ehte (§. 578), ja seädis sedda Owra Liñna ülles, ja temma isse, ja liggimalt keik Israel, hakkasid sedda Preestri Kube takka hoidma, ja seäl Jummala Tenistust piddama, ja lahkusid Jehowast ärra, ja temma öigest Tenistussest, mis Tunnistusse Maja jures Silus piddi petama (§. 769).

§. 873. Nüüd olli Israeli Maal jälle Rahho nellikümmend Aastad. Ja Kideon surri ärra, ja temmal jäid seitsekümmend Poega järrele, sest tal olli paljo Naesi olnud; ja ülle nende olli temmal weel üks Poeg ühhest Liastnaesest Sekemi Liñnas (§. 221), selle Nimmi olli Abimelek. Sesamma Abimelek hakkas pärrast omma Issa Surma Nou piddama omma Emma Suggulastega Sekemis, et temma Israeli ülle woiks Wallitsejaks sada; ja nemmad andsid temmale Rahha omma Ebba-Jummala Paalberiti Templist, et ta omma Önne piddi katsuma.

§. 874.

§. 874. Ja Abimelek palkas tühjad ja üllemeelsed Mehhed, ja läks nendega Owra Liñna, ja tappis keik omma Issa Kideoni Pojad seäl ärra ühhe Kiwwi peäl, nenda et neist seitsmekümnest mitte ennam ei saand pöggeneda kui se keigenorem neist, Jotam Nimmi. Ja nüüd tösteti Abimelek Kunningaks Sekemi Liñnas, ja temma wallitses kui Würst Israelis kolm Aastad.

§. 875. Agga selle järrel tousis Sekemi Liñna Rahwal üks pahha Meel Abimeleki wasto; ja üks Mees Kaal Nimmi, tulli omma Wendadega senna, ja andis neile weel ennam Süddant sisse. Ja nemmad teggid Jodud omma Ebba-Jummala Paalberiti Templis ehk Kirrikus, ja ollid röömsad, ja pilkasid ja sajatasid Abimelekit. Agga temma isse ei olnud mitte seäl, waid olli ühte Üllemat senna Liñna seädnud, Sebul Nimmi, sesamma sai need Asjad kuulda, ja satis sedda Abimelekile teäta.

§. 876. Ja Hommiko warra olli Abimelek omma Söameestega neljas Hulkas Liñna Wärrawatte tagga: ja Kaal tulli Sekemi Liñna Koddanikkudega wälja temma wasto söddima, agga Kaali Rahwas lödi mahha, ja temma ei sanud mitte senna Liñna jäda. Ja kui teisel Päwal jälle Liñna Rahwas wälja tullid, ja keige se Päwa Abimelekiga söddisid, said nemmad ka mahhalödud, ja Woimus sai Abimeleki Rahwale, ja nemmad tullid Sekemi Liñna sisse, ja tapsid ärra keik, mis seäl sees olli, ja kiskusid keik Honed mahha, ja Abimelek laskis Sola senna peäle wissata ehk külwata, et se piddi ühheks ärrawannutud Paigaks arwatama ja petama iggaweste.

§. 877.

§. 877. Ja liggimalt tuhhat Meest ja Naest ollid pöggenend Paalberiti Templi Torni sisse (§. 873), agga Abimelek tulli, ja töi omma Öllal üks Pu-Oks senna, mis ta olli mahharaiunud, ja keik temma Rahwas töid ka iggamees ühhe Oksa, ja pannid neid selle Torni ümber, ja sütasid neid pöllema, ja keik need Innimessed said se Suitso ja Tulle läbbi ärralämmatud.

§. 878. Seält läks ta Tebetsi Liñna alla, kus üks tuggew suur Torn keske Liñna alla, kus üks tuggew suur Torn keske Liñna olli, selle sisse pöggenesid keik Tebetsi Liñna Rahwas. Ja Abimelek tahtis sedda ka pöllema panna, agga kui ta öiete liggi sai, wiskas üks Naene üllewelt Tornist üks Weskikiwwi Tük mahha temma Pea peäle, ja rudjus ta Pealaggi katki. Siis hüdis Abimelek ussinaste omma Poisi, et ta tedda Möökaga peaks läbdipistma, et mitte ei saaks öölдud, et üks Naene tedda ärratapnud-Nenda sai keik Abimeleki kurjus Jehowast temma kätte tassutud temma Pea peäle.

§. 879. Pärrast sedda tousis üks Mees Isaskari Suggust, Tola Nimmi, et ta piddi Israeli peästma; ja ta moistis Kohhut siinpool, ehk Öhtopool Jordani kakskümmend ja kolm Aastad; ja üks teine tousis Hommikopool Jordani Kileadi Maal Jair Nimmi, üks rikkas ja wahwa Mees, ja ta moistis Rahwale seälpool Jordani Kohhut kakskümmend ja kaks Aastad; ja temmal olli kolmkümmend Poega, kes keik jo Eesli-Söitjad ollid, ja neil olli kolmkümmend Liñna, mis Jairi Külladeks nimnetadi pärrast sedda kaua Aego.

 §. 880.

§. 880. Agga Israeli Rahwas tenisid selle Aja sees jälle Paali ja Astaroti (§. 817), ja weel peälegi Siria Rahwa, ja Sidoni, ja Moabi, ja Ammoni, ja Willisti-Rahwa Jummalaid, agga Jehowat ja temma tössist Tenistust jätsid nemmad mahha. Siis laskis Jehowa tulla Pagganad jälle nende ülle wallitsema, Wilisti Rahwas Öhtopoolt (§. 792) ja Ammoni Rahwas Hommiko poolt (§. 654), nenda et need neid wägga-waewasid ja mahharöhhusid ühhest Aastast teise; ja sedda Willetsust piddid nemmad tundma kahheksateistkümmend Aastad.

§. 881. Nüüd otsisid nemmad jälle Jehowat, ja pallusid temmalt Abbi ja Ärrapeästmist —. Agga Jehowa andis neile sedda Wastust ja ütles: Eks ma olle teid ja teie Wannemid peästnud Egiptusse Rahwa, ja Emori, ja Ammoni, ja Wilisti, ja Sidoni, ja Amaleki Rahwa Käest, kui need teile Hädda teggid, ja teie minno pole kissendasite? Agga teie ollete mind mahhajätnud, ja teisi Jummalaid wötnud tenida, sepärrast minge ja kissendage nüüd nende pole, kedda teie ollete enneste Jummalatteks ärrawallitsend; saatko need teile Abbi teie Ahhastusse Ajal! Ja Israeli Rahwas tunnistasid, et nemmad Patto teinud, ja pallusid: Peästa meid agga weel sel Ajal! Ja nemmad saatsid enneste seast ärra need wöörad Jummalad, ja hakkasid jälle kokkotullema Jehowa pühha Maja jure (§. 769). Ja selsammal Ajal olli Eli Üllempreester Jehowa pühha Maja jures Silus.

§ 882. Ja se Aeg tulli, et Ammoni Kunningas jälle kokkokutsus keik omma Rahwas, Israeli

raeli Male söddima minna; ja ta tulli ülle Raja, ja löi omma Lager ülles Kileadi Male, kus Kaddi ja Rubeni Rahwas ellasid (§ 701). Ja Israeli Mehhed tullid ka senna kokko Kileadi Male, kindlas Lotusses Jehowa peäle et ta neid wöttaks ärrapeästa; ja löid omma Lager ülles Mitspa Linna jure (Se olli üks teine Mitspa, kui se, kuhho nemmad muido ollid kokko tulnud §. 806.) Agga Israeli Rahwal ei olnud ühtegi Peameest ehk Peälikkut, kes nendega olleks wäljaläinud söddima Ammonide wasto —; se olli neil jälle üks uus Murre ja Kurwastus.

§ 883. Agga Jehowa olli ettewötnud omma Rahwast ärrapeästa, ja ei tahtnud ennam nende Waewa sallida; ja ta andis ja juhhatas neile ühte Ärrapeästjat, selle Nimmi olli Jewta, üks wäggew ja wahwa Mees. Sesamma olli ühhe Kileadi Mehhe Poeg, agga ühhest Hora-Naesest sündinud; sepärrast ollid temma Issa öige Naese Pojad tedda ärrasaatnud omma Issa Majast et temma mitte nendega ei piddand Pärrisossa sama, sest et ta Wärdjaks olli arwata. Ja temma olli ärraläinud Tobi Male, mis üks pissoke prii Ma olli, Israeli Rajal Hommiko pool, ja Ammoni Ma körwas; ja temma jure ollid koggunud keiksuggu wallali Mehhed, nendega käis temma seäl ümberkaudo wäljas röwimas, ja se läbbi olli temma targaks ja wahwaks Söameheks sanud.

§ 884. Selle Jewta peäle olli nüüd Israeli Rahwal suur Lotus —. Ja Kileadi Ma Wannemad läksid isse senna temma järrele Tobi Male, ja pallusid tedda tulla Ammoni Rahwa wasto,

 söd-

söddima. Ja Jewta seisis essiti wasto, kunni nemmad temmale kindlaste ja Wandega tootasid, et temma keige Israeli Peamehheks pidi sama —. Ja Jewta läkkitas se peäle warsi Ammoni Kunninga jure Lagrisse, ja laskis temmalt küsida, mis temmal Israeli Maga Teggemist olleks, et ta wälja tulnud, selle wasto söddima? Ja Ammoni Kunningas laskis öölda: Sepärrast et Israeli Rahwas, kui nemmad Egiptussest tulnud, minno Ma on ärrawötnud Arnoni Jõest Jabokki Jõesse, ja Ühtopool senni kui Jordani Jõesse. Se Ma ketk anna mulle Rahhoga taggasi!

§. 885. Ja Jewta läkkitas weste temma jure, ja laskis öölda: Israel ep olle mitte Moabi egga Ammoni Maad ühtegi wötnud, kui nemmad Egiptussest tullid (§. 654), waid käisid ikka peäle Körbes ümber Edomi Ma (§. 638), ja ümber Moabi Ma (§. 645), sest et mollemist Madest neid mitte läbbi ei lastud. Ja nemmad said Arnoni Jõe jure, ja palluſid Emori Kunningast Sihoni, kes Esbonis ellas, et ta neile piddi lubbama omma Ma läbbi minna Jordani poole, et nemmad Kanaani Male saaksid (§. 651); aga Sihon kelas sedda nendasammoti, ja tulli keige omma Rahwaga wälja söddima Israeli wasto; ja Jehowa andis tedda ja keik ta Rahwas Israeli kätte, nenda et tedda mahhalöödi ja keik Emori Rahwas seält ärraaeti ja ärrakautadi, ja Israel pärris keik Emori Kunninga Sihoni Maad Arnoni Jõest senni kui Jabokki Jõesse ja suest Körbest Hommikopool, Jordani Jõeni sadik Ühtopool (§. 652).

§. 886

§. 886. Eks sinna (ütles Jewta weel) wöttaks sedda pärrida mis sinno Jummal Kamos sulle annaks? Nenda tahhame ka meie pärrida sedda, mis Jehowa meie Jummal meile annab! Ja kas sinna olled parram, kui Moabi Künningas Palak (§. 661), kelle Käest Emoril Kunningas Sihon keik sedda Maad olli ärrawötnud (§. 650)? Kas temma on ial Israeliga rielnud selle Ma pärrast, ehk söddima tulnud? Ja nüüd saab Israel jo ellanud kolmsadda Aastad selle Ma sees; mikspärrast ei olle Ammoni Rahwas siis mitte ennemalt sedda hakkanud pärrima keige se pitka Aja sees? — Jehowa se õige Kohtomoistia moistko selle ülle Kohhut Israeli Laste ja Ammoni Laste wahhel!

(§ 887.) Agga keik need targad Könned ei wötnud Ammoni Kunningas mitte kuulda; sepärrast tulli Jewta nüüd Israeli Lagrisse Mitspa Liñna jure (§. 882), ja Jehowa Waim sai temma peäle, ja ta läks Israeli Söawäega wälja söddima Ammoni Rahwaga, ja hakkas Aroeri Liñna jures peäle, ja nenda ühheſt Liñnast teise ümberringi Rubeni Maal (§. 701), senni kui Abeli Liñna jure, ühtekokko kakskümmend Liñna, mis Ammoni Rahwas keik ollid ärrawötnud. Ja Jewta löi neid mahha keikis Paikus sure ja kange Taplussega, ja keik need Liñnad said jälle Israeli Rahwale. Nenda allandas Jehowa Ammoni Kunningast Israeli Laste ees, Jewta Käe läbbi.

§. 888. Ja Jewta olli ühhe Tootusse teinud Jehowale, enne kui ta Söasse läks, et kui Jehowa tedda aitaks Ammoni Rahwast ärrawoita,

ja tedda jälle Rahhoga taggasi tooks omma Kotta, siis se essimenne, mis ta wasto tulleks ta Koja Uksest wälja, se peaks Jehowale pühha ollema ja temmale ülles toidama ühheks Ohwriks. Ja se sündis, kui ta Söast Kojo sai, siis temma Tüttar, ta ainus Laps, tulli omma Tüttrukudega ta wasto, Trummide- ja Römoga tedda wastowötma. Ja Jewta ehmatas ärra, ja sai wägga kurwaks, ja ütles temmale: Oh, mo Tüttar, miks sa mind nenda köwwerdad, sest nenda ja nenda ollen ma Jehowale tootand! Agga ta Tüttar ütles: Te mulle nenda, kuida sa olled tootand; ommeti anna mulle kaks Kuud Aega, et ma omma Naesterahwa Seltsiga lähhen Mäggede peale omma Neitsi Pölwe leinama —. Ja ta Issa lubbas sedda.

§. 889. Ja Jewta Tüttar läks wälja omma Seltsiga, ja kahhe Ku pärrast tulli temma jälle taggasi, ja ta Issa teggi temmale omma Tootusse järrele, ja ta jäi Neitsiks ehk ilma Mehheta omma Elloaja. Ja se sai pärrast sedda seätud Wisiks Israelis, et mitto muud Issa sedda ka teggid omma Tüttridega. Ja igga Aastas läksid Israeli Tüttarlapsed senna ülles, Jewta Tüttriga räkima, nelli Päwa Aasta Kohta.

§. 890. Agga kui Ewraimi Rahwas siinpool Jordani (§. 764) sedda kuulda said, et Jewta olli Ammoni Rahwaga söddinud, läksid nemmad sure Wäehulkaga senna temma jure, temmaga rüdlema, et ta neid polnd kutsunud ennesega söddima? ja nemmad ähwardasid temma Kodda ta peält Tullega ärrapölletada. Ja Jewta räkis kül, kuida se Sü neil ennestel olleks, et nemmad

mad mitte polnd tulnud tedda ja ta Rahwast aitama Ammonide wasto, nenda et temma üksi otse omma Hinge omma Peusse piddand pannema, ja wäljaminnema söddima; ja Jehowa olli tedda peästnud, ja Ammoni Rahwas ta kätte annud —. Agga Ewraimi Mehhed ei wötnud sedda Könnet kuulda.

§. 891. Ja Jewta kutsus omma Ma Rahwas kokko, ja hakkas söddima Ewraimi Meestega, ja löi neid, et nemmad temma eest pöggenesid. Agga Jewta olli läkkitand Mehhi Jordani Koolmede jure, kes neid ei piddand seält läbbilaskma. Kui nüüd need, kes Elloga Taplussest ärrapeäsid, Jordani jure tullid, ja sedda näggid, siis ütles iggaüks ikka, ta ep olleks Ewraimi Mees —. Agga Kileadi Mehhed käskisid neid öölda se Sanna Skibbolet; ja sedda ei annud Ewraimi Rahwa Kelemurre mitte öölda, waid nemmad ütlesid Sibbolet. Sellest tunti neid, kes Ewraimi Suggust ollid, ja tappeti ärra, nenda et sel Päwal neist keik ühtekokko langesid nellikümmend ja kaks tuhhat. Ja Jewta moistis Kohhut Israelile kuus Aaastad.

§. 892. Ja üks Mees olli Lewi Suggus (§. 599) Elkana Nimmi; se ellas Rama Liñnas Penjamini Maal, ja temmal olli kaks Naest, teisi Nimmi Anna, ja teise Nimmi Peninna. Ja Peninnal olli Lapsi, agga Annal ei olnud ühtegi. Ja Elkana läks igga Aastas omma Naestega Silusse, (mis Ramast mitte kaugel ei olnud), Jehowat kummardama ja temmale ohwerdama ta pühha Tunnistusse Maja jures (§. 881). Ja Peninna Lapsed ollid ka temmaga. Ja sel Päwal,

wal, kui Elkana ohwerdas, andis ta Peninnale ja keige ta Poegade-ja Tüttridele nende Ossad, agga Annale andis ta temma sure Kurwastussega üks ainus Ossa, sest ta armastas Annat; agga Peninna ärritas teda weel pealegi, et ta Annat piddi saama nurrisema Jehowa wasto, et ta temmale Lapsi ei annud.

§ 893. Nenda tehti seäl iggal Aastal, kui nemmad Siius käisid, Jehowale ohwerdamas. Ja se sündis, kui nemmad ükskord jälle seäl ollid, ja Peninna tedda wägga waewas omma Pilkamistega, sai Anna wägga kurwaks, ja ei sonud ühtegi Ja ta tousis üllest, ja läks, ja nuttis Jehowa ees halledaste, ja pallus, et ta temma Willetsusse peäle wõttaks wadata, ja temmale ühhe Poja anda; ja Anna tootas, sedda Last siis jälle Jehowale tua temma pühha Maja jure ja temma Tenistusseks, kelgeks ta Elloajaks (§. 477).

§. 894. Ja Üllempreester Eli (§. 881) istus ühhe Istme peäl Jehowa Maja Samba jures, ja näggi, et üks Naene seäl omma Suud liigutas, agga ühtegi Heält temmast ei kuuldud, se pärast arwas ta tedda joobnud ollewad, ja ütles: Kui kaua tahhad sa joobnud olla, et lasse se Wein ennese sahkuda! Agga Anna räkis temmale, kuida se hopis üks teine Assi olli, mis temma Süddant waewas. Siis ütles Eli: Minne Rahhoga, ja Israeli Jummal andko sulle so Palwe järrele, mis sa temmalt olled palunud!

§. 895. Ja Anna sai Käima peäle, ja tõi ühhe Poja Jlmale, ja panni temma Nimmi Samuel, ja

ja ta immetas tedda, ja ei läinud mitte enne jälle Silusse, enne kui ta se Lapse sai ärrawõrutand; ja siis wiis ta tedda senna üllema Preestri Eli jure, ja räkis temmale, et ta se Naene olleks, kes seäl ükskord temma ees Palwed teinud, ja et sesamma se pallunud Laps olleks —.. Ja ta jätis sedda Last senna, et ta Jehowa ees seäl piddi sama üllespaswatud. Ja Anna sai pärrast sedda weel kolm Poega ja kaks Tüttart.

§. 896. Ja pärrast Kohtomoistia Jewra Surma tousis üks teine Petlemmas, Jbsan Nimmi, sel olli kolmkümmend Poega, kes keik Naese Mehhed ollid, ja kolmkümmend Tüttart, mis ta keik olli Mehhele wälja pannud; ja Jbsan moistis Kohhut Israelis seitse Aastad.

§. 897. Selle järrel olli Elon, Sebuloni Suggust (§. 187), se moistis Israelile Kohhut kümme Aastad, ja siis Abdon, Ewraimi Suggust, sel olli nellikümmend Poega, ja kolmkümmend Poegade Poega, kes keik jo Eesli-Sõitjad ollid, ja ta moistis Kohhut kahhekssa Aastad.

§. 898. Agga keige nende Kohtomoistiatte Ajal olli Israelil üks waene ja willets Luggu; sest Jewta olli neid kül ärrapeästnud Ammoni Rahwa Käest (§. 887), agga Willistid teinepool waewasid neid ikka weel kurjaste (§. 880); ja et kül need Kohtomomistiad wahhest ka nendega sõddisid, ja monnikord Woimust said, nende peäle, siis ei tulnud ommeti Israeli Rahwale õiget Ärrapeästmist Wilistidest, enne kui nellikümmend Aastad sedda Willetsusse Aega täis said, ja Jehowa Samueli Käe läbbi wõttis Wilistid allandada.

§. 899. Ja keige se Aja sees olli Eli ikka Üllempreester Jehowa pühha Maja jures Silus, ja ühtlase olli temma ka ni hästi kui Rahwa Kohtomoistia, sest et paljo Rahwa seast tedda sure Au sees piddasid. Agga temma Pojad ollid õiget Pahharetti Suggu, ja teotasid keik Rahwa Ohwrid ärra, mis nemmad Jehowale tõid, ja wõtsid se keigeparras neist ikka ennestele. Ja Eli isse sai sedda keik teada, agga temma ei nominud neid mitte nenda, kui kohhus ja õige olli, sepärast said nemmad ikka kurjemaks.

§. 900. Ja Jehowa ei woinud sedda heaks kita, et temma Ohwride ja Tenistusse jures ni paljo Kurja tehti; sepärast lähkitas temma üht Jummala Meest ehk Prohweti senna, kes Elile kuulutas Jehowa Nimmel, mis Nuhtlussed temma enneste, ja ta Poegade, ja keige ta Suggumõssa peale piddid tullema, sepärast et ta omma Poegi ennam anustas kui Jehowat, ja neid ni paljo Pahhandust laskis tehha Rahwa Silmade ees ja nende Ohwride jures, mis Jehowale todi. Agga Eli Südda jäi tuimaks seäl jures, ja keik kais nenda, kui enne sedda.

§. 901. Ja Elkana Poeg Samuel (§. 895) kaswis ülles seäl Eli jures, agga mitte temma Poegade kurja Wiside järrele, waid Jehowa Kartusses, ja olli armas Jummala ja Innimeste Meleſt. Ja se sündis ühhel Öhtul, kui ta ennast maggama olli heitnud, et tedda Nimme pärrast hüti: Samuel! Ja ta läks üllema Preestri jure, ja küsis, kas temma tedda hüüdnud? Agga Eli ei teädnud sest ühtegi. Ja se sündis weel teist Korda ja kolmat Korda ja temma läks ikka Eli Käest küsima. Siis mõistis Üllempreester, et se Jehowast olli, ja ütles Samuelile: Kui sind weel hütakse, siis ütle: Räki Jehowa, so Sullane kuleb!

§. 902. Ja Samuel teggi nenda, kui Eli temmale õppetas; ja Jehowa räkis Samuelile keik nendasammoti, kui ta se Prohweti läbbi olli laskнud Elile räkida, ja ütles, mis Nuhtlussed Eli ja temma Poegade peäle piddid tullema nende kurja Teggude pärrast, ja et se ennam ei weiks sada ärrapöördud ühhegi Ohwri egga Palwe läbbi —. Ja Eli küsis Samuelilt teisel Hommikul, mis Jehowa temmale üttelnud? ja ta räkis sedda keik temmale ülles. Ja Eli wastas: Temma on Jehowa, ta tehko, mis hea on temma Meleſt.

§. 903. Ja need Asjad said keik pea töeks, sest Wilistid tullid jälle wälja Israeli wasto sõddima, ja essimesses Taplusses lõdi Israelist mahha liggi nelli tuhhat Meest. Siis läkkitasid Israeli Rahwa Wannemad Silusse Jehowa Seädusse Laeka järrel (§. 769. 809), ja arwasid, kui se nende jures olleks, siis peaks neile kül Woimus jäma. Ja Eli lubbas, et se senna widi, ja kaks temma Poegadest Ohni ja Pineas läksid ka; ja Israeli Rahwas teggid suurt Rõmo Kisendamist, kui se Laekas nende jure Lagrisse sai.

§. 904. Ja Wilistid kartsid wägga, kui nemmad sedda kuulsid, ja ütlesid: Israeli Jummalad kes ennemuiste Egiptusse Maad löid, on nende Lagrisse tulnud, kes woib nende wasto seista! Ja nemmad püüdsid teine teisele Süddant teh-

tehha, ja ütlesid: Olge Mehhed, ja olge wahwad, ja söddige, et meid ei panda Israeli tenima, nenda kui nemmad meid on teninud!

§. 905. Ja se Taplus läks lahti, ja Wilistid söddisid, ja lõid Israelist mahha kolmkümmend tuhhat Meest, ja teised keik pöggenesid, ja Jehowa Laekas sai Wilistide kätte, ja Eli kaks Poega Owni ja Pineas jäid surnuks —. Ja üks Penjammi Mees jooksis Lahhingist, sedda Elile teäda wima, ja sai weel selsammal Päwal Silusse, ja kui need Liñna Rahwas sedda kuulda said, kissendas keik se Liñ, ja se Kissendamisse Heäl sai Üllema Preestri ette.

§. 906. Ja Eli olli sel Ajal jo liggi sadda Aastad wanna, ja temma Silmad ollid töntsiks jänud, ja ta olli wägga raske pakso Kehhaga Mees. Kui ta nüüd ühhe Istme peäl wälias istus, Sannumid otamas Lagrist, sest ta Südda wärrises Jehowa Laeka pärrast; ja ta kulis sedda Kissendamisse Heält, siis küssis ta, mis se olleks? Ja se Mees ruttas senna, ja räkis temmale keik, mis olli sündinud. Ja kui Eli kulis et Jehowa Seädusse Laekas olli woetud, kukkus ta taggaspiddi omma Istme peält mahha, ja murdis omma Kaela, ja surri ärra. Nenda sai Jehowa Ähwardamine Eli ja temma Poega de üle töeks (§. 900); ja Eli olli nellikümmend Aastad Üllempreester olnud, ja Rahwale Silus Kohhut moistnud (§. 899).

§. 907. Ja Wilistid wisid Jehowa Laekas omma Male, Asdodi Liñna, ja pannid sedda omma Ebba-Jummala Tagoni Kotta, ja teisel Hommikul leidsid nemmad Tagoni Kujo se Laeka ees

ees Silmili maas; ja nemmad seädsid sedda jälle üles, agga kolmandel Hommikul leidsid nemmad se Kujo jälle Laeka ees maas, ja temma Käed ja Pea ollid Otsast ärraraiutud Ukse Läwwe peäl.

§. 908. Ja Jehowa Käsi olli raskeste Asdodi Liñna Rahwa peäl jä keikil seäl ümberkaudo, ja ta lõi ja waewas neid Werre-Paisedega, mis suurt Wallo teggid. Siis wisid Wilistide Würstid se Laekas seält ärra Kari Liñna; agga seäl nuhtles Jummal nendasammoti keik Liñna Rahwast walluse Paisedega sallajas Kohtades, et keik se Liñ kissendas halledaste.

§. 909. Ja Wilistid toisid se Laekas omma kolmandama Liñna Ekroni, agga seäl läks se Hädda weel süremaks, ja paljo Innimessed surrid, ja se Rahwa Kissendamisse Heäl käis üles Taewani se sure Wallo ja Hädda pärrast —. Nenda olli Jehowa Seädusse Laekas seitse Kuud Wilistide Maal.

§. 910. Nüüd tullid Wilistide Preestrid ja Ennendajad kokko, ja ütlesid: Läkkitage Jehowa Laekas ärra Ebrea Rahwa jure (§. 408), ja tassuge temmale Sü-Ohwrid, ja tehke Kuld-Kujud neist Werre-Paisedest, ja neist Iredest, mis meie Maad ärrarikkunud, ja andke Israeli Jummalale Au, et teie woiksite terweks sada.

§. 911. Ja Wilistide Würstid laskid se Laekas panna ühhe ue Wankri peäle, ja ühhe Karpi sisse senna körwa pandi need Kullast Paised ja Kuld Rottid ehk Ired, keik tuggewaste kinniseutud; ja kaks immetawad Lehma, kelle Wassikad

sikad Kojo jäti, pandi senna ette, ja sadeti minnema ülma juhhatamatta, et nemmad nähha saaksid, kas need Lehmad Israeli Ma pole lähhetsid, ja sest arwata woiksid, kas need Ruhtlused Israeli Jummalast tulnud? Ja Wilisti Rahwa ja Würstide sureks Römuks läksid need Lehmad ammudest ja karudes otsekohhe mööda Maanteed eddasi Israeli Male, Petsemessi Linna pole.

§. 912. Ja need Lehmad jäid se Laekaga seisma Petsemessi Linna Wäljal; ja se olli Nisso-Leikusse Ajal. Ja Petsemessi Rahwas tundsid Jehowa Laekast, ja said se üllewägga röömsaks, ja wötsid ja raiusid se Wanker katki Ohwri Pudeks, ja need Lehmad tapsid ja ohwerdasid nemmad seäl Jehowale ühhe sure Kiwwi peäl. Ja need Lewitid, kes seäl ollid, tötsid Jehowa Laekas, ja se Kuld-Riistadega Karp, mis seäl körwas olli, ülles se sure Kiwwi peäle; ja se Linna Rahwas ohwerdasid seäl weel Pölletamisse-ja Tappa-Ohwrid Jehowale.

§. 913. Ja seuna koggus pea palio Rahwast kokko Israelist, kui se Asi neile kuulda sai, liggimalt wiiskümmend tuhhat Innimest, kes seäl keik röömsad ollid Jehowa ees. Agga monned nendest said ni julgeks ja hakkasid se Laeka sisse watama; ja Jehowalt tulli Ruhtlus nende peäle, et senna ärrasurrid seitsekümmend Meest. Se teggi keige Rahwale suurt Kartust ja Leinamist.

§. 914. Ja nemmad läkkitasid Kiriatjearimi Linna Rahwa jure, neid kutsuma, et nemmad sedda Laekast pidid enneste jure wima; ja nemmad tulid, ja wiid se Laekas senna, ja pannid sedda

sedda seisma ühhe Mehhe Abinadabi Kotta, mis ühhe körge Paika peäl olli, ja pühhitsesid temma Poega Eleasarit, sedda Laekast hoidma. Ja se Laekas jäi senna Asset kakskümmend Aastad.

§. 915. Ja Israeli Rahwas jäi ikka weel Wilistide Wallitsusse alla (§. 898); ommeti tousis nende seas nüüd üks Mees, Simson Nimmi, kes Wilistidele mitmet Wisi Kahjo teggi, ja neile Ruhtlejaks olli —. Simsoni Issa Nimmi olli Manoa, üks Mees Tani Sugguwössast (§. 798), kes omma Naesega kaua ühhes olli ellanud ilma Lapseta: wimaks näitis ennast Jehowa Ingel selle Naesele (§. 852), ja kulutas temmale, ja ütles: Sa pead Käima peäle sama, ja ühhe Poja Ilmale toma, se peab Emma-Ihhust Jehowale ärralahhutud ollema, ja ühtegi Habbeme Nugga ei pea temma Juuste külge sama, ja temma peab hakkama Israeli ärrapeästma Wilistide käest.

§. 916. Ja se Naene räkis sedda omma Mehhele; ja Manoa sowis, et temma sedda Jummala Meest (kui ta tedda nimmetas) ka woiks nähha sada. Ja Jehowa Ingel näitis ennast weel ükskord neile mollemille, ja räkis sedda Manoale ka nendasammoti. Ja kui Manoa temmalt paljo küssis, ja temma Nimme tahtis teäda sada, ütles se Ingel, ta Nimmi olleks immelik, ja käskis Manoat üks Ohwer senna tua; ja se sündis, kui se Ohwri Tulle-Leek Altari peält tousis Taewa pole, siis läks se Ingel selle Leeke sees ka ülles —. Nüüd moistis Manoa, kes se olli olnud, ja kartis wägga.

§. 917.

§. 917. Ja Manoa Naene tõi ühhe Poja Ilmale, ja panni ta Nimmi Simson, ja se Laps kaswatadi ülles Jehowa Kartusses, ja temma Juuksed ei leikatud egga aetud mitte ärra, nenda kui Jehowa Ingel neile olli räkinud, ja temma Wannemad lootsid temmast suri Asjo nähha sada, se Ingli Sanna järrele. Ja kui Simson sai ülleskaswand, hakkas Jehowa Waim tedda ajama, et ta wäljaläks omma Sündimisse Paikast, Tani Maalt.

§. 918. Ja Simsoni essimenne Wäljaminneminne olli warsi Wilistide Male, Timnati Liñna, ja ta näggi seäl üht Tüttariast, se olli temma Mele pärrast. Ja Simson tulli, ja pallus omma Issa ja Emma, sedda Wilisti-Ma Tüttarlast temmale Naeseks wötta. Ja temma Issa ja Emma pannid sedda wägga immeks, ja seisid wasto; agga Simson ajas sedda ennam nende peäle, et nemmad sedda Naesterahwast temmale piddid Naeseks wötma; ja temma Issa ja Emma ei teädnud mitte, et se Jehowast tulli, et ta se läbbi piddi Süüd leidma Wilistide peäle.

§. 919 Ja Simson läks omma Wannemattega alla Timnati, ja kui nemmad senna liggi said, kulis Simson seal ühte noort Löwwikoera möirgawa Winamäggede wahhel; ja temma läks körwale, ja Jehowa Waim sai temma peäle, ja ta kiskus se ellusa Löwwikoera ühhest ärra kui ühtegi, ja tulli jälle omma Wannematte jure, agga ei räkinud neile mitte, mis ta olli teinud. Ja nemmad said Timnati, ja teggid seäl omma Kaupa selgeks, ja tullid ärra.

§. 920.

§. 920. Ja monne Aja pärrast läksid nemmad jälle senna, Pulme teggema; ja Simson astus jälle körwale, sedda Löwwikoera Raibet watama; ja ta leidis Messilaste Pessa seäl sees. Ja ta wöttis Kerjemet seält omma Peusse, ja söi, ja töi omma Issa ja Emmale ka sest süa, agga ei üttelnud neile mitte, kust seest ta sedda olli leidnud ja wötnud.

§. 921. Ja Simson teggi ommad Pulma Jodud Timnatis, nenda kui seäl Maal se Pruuk olli, ja kolmkümmend noort Meest ollid ka Pulma kutsutud. Ja Simson ütles neile otse Ajawiteks üks Moistetus, mis nemmad neil seitsmel Pulma Päiwil piddid ärraarwama; ta ütles: Moistke, mis se on: Söjast tulli Roog wälja, ja Tuggewast tulli Maggusat wälja! Ja Simson tootas neile anda kolmkümmend Särki ja kolmkümmend Üllikonda Rideid, kui nemmad sedda oskaksid ärraarwata; agga kui mitte, siis peaksid nemmad temmale ni paljo andma.

§. 922. Ja nemmad arwasid kül järrel kuus Päwa, agga ei woinud se peäle mitte ossata; ja seitsmemal Päwal ütlesid nemmad Simsoni Norikkule: Melita omma Meest, et ta meile sedda Moistetust ütleb, muido pölletame sind ja so Issa Kodda Tullega ärra. Ja temma tulli nuttes Simsoni ette, ja pallus tedda; ja Simson räkis temmale keik, mis se Löwwikoeraga olli sündind, ja temma läks, ja räkis sedda Pulmalistele.

§. 923. Siis ütlesid Timnati Mehhed seitsmemal Öhtul, enne kui Pääw Loja läks: Mis on maggusam kui Messi. ja mis on tuggewam kui

Loukoer? Agga Simson wastas neile: Kui teie ei olleks minno Pulaga künnud, siis ei olleks teie se Mõistetusse peäle mitte oskand —. Ja ta läks Askaloni, Wilistide Linna, ja tappis selsammal Hsel kolmkümmend Wilisti Meest seäl ärra, ja tõi nende Ride-Üllikonnad omma Pulmalistele, agga isse läks ta täie Wihhaga seält ärra omma Issa Kotta, ja tä Naene jä Timnati.

§. 924. Pärrast sedda, kui Simsoni Wihha sai lahkund, läks ta jälle Timnati, omma Naest watama; agga se olli ühhe teisele Naeseks antud, ja ta Issa ei lasknud Simsonit mitte temma Kambri minna. Se olli Simsonil wägga immelinne Assi, agga se Naese Issa ütles: Ma mõtlesin, sa piddid tedda õiete wägga wihkama, sepärrast andsin ma tedda so Seltsimehhele; agga eks ta nõrem Õdde olle illusam tedda? olgo se temma assemel sinno pärralt! Agga Simson ütles: Minna ollen se kord ilmasüta Wilistide ees, kui ma neile pahha teen —! Ja se olli Nisso-Leikusse Ajal.

§. 925. Ja Simson läks, ja püdis kolmsadda Rebbast, ja siddus neid Sabbapiddi Paaris kokko, ja pöllewad Törwatsed siddus ta igga Paari Sabbade wahhele, ja laskis neid nenda Wilistide Wilja sisse lahti; ja need Ellajad jooksid eddasi ja taggasi, ja pannid ja sütasid pöllema ni hästi Nabrad kui leikamatta Willi, ja Wina-Mäed ja Õlipuud —. Ja Wilistid said kuulda, et Simson sedda teinud, se Melehaigusse pärrast et ta Äi temma Naest ühhe teisele olli

olli annud; ja nemmad läksid Timnati; ja põletasid Simsoni Naest ja selle Issa Tullega ärra.

§. 926. Sedda püdis Simson nüüd jälle Wilistide e kätte maksta, ja kus ta Willisti Mehhi leidis, löi ta neid Säredest ja Pusadest mahha, ja tarpis neid paljo ärra (sest temmal olli suur Rammo §. 919); ja pöggenes siis Etami Kopasse Juda Maal —. Agga Wilistid tullid sure Waehulgaga walja, Simsonit takka otsima, ja temmale kätte tasuma ta Teggude järrele; ja keigel Israelil tulli Kartus peäle.

§. 927. Siis läksid kolmtuhhat Meest Juda Sugguarrust (§. 184) Etami Kopa jure, Simsonit ärratoma, ja sidduſid tedda Köiedega, ja wisid tedda Wilistide kätte. Agga Jummala Waim sai Simsoni peäle, ja ta puistas need Köied omma Käewarrede ümbert ärra kui ühtegi; ja ta leidis ühhe tore Eesli Loua Lu, sega hakkas temma Wilistide sekka löma, ja neid langes seie üks Hulk, ja senna üks Hulk, ja teised põgenesid, nenda et Simson üksi tuhhat Meest, muist laiale, muist mahha löi.

§. 928. Selle Tö järrel tulli Simsonil suur Janno peäle, ja ta Waim sai hoopis nõdraks, ja ta hüdis Jehowa pole. Ja Jehowa wõttis tedda kuulda, ja löhkus ühhe sure õne Kiwwi, mis seälsammas olli, ja laskis Wet seält seest wäljatulla, et Simson omma Janno wois kustutada, ja temma Waim jälle kinnitud sai. Ja sest Ajast karisid Wilistid tedda wägga, ja Simson moistis Kohhut Israelile kakskümmend Aastad.

§. 929. Üks kord läks Simson jälle Wilisti Male selle Aja sees, ja jäi Õmajale Asjati Linna; nüüd

arwasid Wilistid, et ta nende Kå olleks, ja pannid Wahhid Liñna Wärrawattesse tedda wahtima senni kui Hommikuni —. Agga kest Öö Ajal, kui need Wahhid ehk maggasid, läks Simson, ja wõttis ja tõstis se kahhe Polega Liñna Wärraw hopis temma kahhe Sambaga ja Pomiga ühhes Tükkis Ma seest ülles, ja wiis neid omma Öllade peäl üks hulk Maad ärra ühhe Mäe peäle Ebroni Liñna Kohta Juda Maal (§. 234). Ja nenda peäsis temma Wilistid Kåest.

§. 930. Agga wimaks se sündis, et Simson jälle ühte Naesterahwast hakkas armastama Wilistide Maal, Soreki Jõe jures, selle Nimmi olli Telila. Ja Wilistide Würstid tootasid selle Naesele paljo Rahha, kui ta Simsonit woiks melitada, temmale õõlda, kus sees temmal se suur Rammo olleks; ja ta tootas neile, sedda tehha.

§. 931. Ja Telila hakkas Simsonit palluma, et ta temmale piddi råkima, kus temmal se suur Rammo olleks, ja misga tedda woiks kinnisidduda, et ta rammotumaks jääks? Ja Simson ütles: kui mind seutakse seitsme toresi Nineste Ohhelikkuga, siis ollen ma Rammust nõdder, kui üks mu Innimenne. Sedda satis Telila Wilisti Würstidele teäda, ja nemmad läkkitasid temmale nisuagused Ohhelikkud ehk Kõied, ja nende Wahhid jäid sallaja ühte Kambri otama, mis piddi sündima. Ja Telila siddus tedda nendega, ja hüdis siis äkkitselt: Simson, Wilistid so kallal! Agga temma puistas need Nineste ohhelikkud katki, kui takkust Lõnga.

§. 932.

§. 932. Ja Telila ütles: Wata, sa olled mind narrinud, ja Wallet mo ette råkinud; et ütle mulle, misga sind woib kinnisidduda! Ja Simson ütles: Ue Kõiedega, misga weel ühtegi Tööd polle tehtud. Sedda katsus Telila ka, ja need Warritsejad otasid Kambris, ja siis hüdis ta äkkitselt. Simson, Wilistid so kallal! Agga Simson puistas need Kõied jälle katki, kui Niti.

§. 933. Telila ütles: Sa olled mind ja jälle narrinud ja Wallet råkinud; et ütle mulle ommeti, misga sind woib kinnisidduda? Ja Simson ütles: Kui sa mo seitse kahharad Juukse Tukka Kangawisi läbbikoud. Ja Simson jäi maggama, ja Telila teggi temmale nenda, ja lõi sedda weel peälegi Naelaga kinni, ja hüdis siis jälle: Wilistid so kallal Simson! Agga Simson ärkas ülles, ja tombas se Naela Koe- ja Loimega hopis wälja.

§. §. 934. Nüüd ütles Telila: kuida woid sa õõlda, et sa mind armastad, kui sa mind kolmkorda jo nenda olled narrinud, ja ei råki mulle ülles, kus sinnul se suur Rammo on! Ja nenda hakkas ta nüüd iggapääw Simsonit waewama mitmesugguste Sannadega, et temmale õiete kitsas kätte tulli, ja temma Hing ärratüddis Surmani. Ja ommeti ei moistnud Simson sedda tiggedat ja kawwalat Naesterahwast mahhajättа ja seält ärraminna, ni wägga armastas ta tedda.

§. 935. Ja nüüd råkis Simson Telilale keik ülles, mis ta Süddames olli; ta ütles: Emma Jyhust ei olle ühtegi Habbeme Nugga mo Juuste külge sanud (§. 915); sepärrast kui mo Pea pal-

jaks peaks aetama, siis mo Rammo lahkuks minnust ärra, ja ma polleks ühtegi tuggewam kui muud Innimesséd —. Nüüd näggi Telila, et Simson temmale keik ta Süddame Mõtted olli teáda annud ja satis sedda Wilisti Würstidele teáda, et nemmad weel ükskord temma jure piddid tullema.

§. 936. Ja Telila panni Simsonit omma Põlwede peále maggama, ja kui ta maggas, kut us Telila ühte Meest, kes Simsoni seitse kahharad Juukse Tukka Káridega ärraleikas, ja siis ärratas ta tedda äkkitselt, ja ütles: Simson, Wilistid so kallal! Ja Simson arwas, se olleks jälle nenda kui enne, et ta ennast woiks labti puistada; agga Jehowa Waim olli temmast lahkund, ja temma suur Rammo olli temmast läinud —. Nüüd wõtsid Wilistide Würstid tedda kinni, ja pistsid ta Silmad Peast ärra, ja wisid tedda Assati Liñna (§. 929), ja pannid tedda kahhe Wask-Ahhelaga kinni, ja ta piddi nende Wangide Kojas jahwatama.

§. 937. Ja Wilistide Würstid wõtsid ette, üht Tänno ja Rõmo-Pühha piddada omma Ebba-Jummala Tagonile (§. 906), et Simson nende kätte olli sanud; ja nemmad kutsusid Rahwas kokko, ja sõid ja jõid, ja ollid rõõmsad; ja se pimme Simson todi senna nende ees mängima, ja tedda pandi selle Hone Sammaste wahhele seisma, kus nemmad ühheskous ollid. Ja Simson pallus sedda Poisi, kes tedda juhhatas, tedda nende Sammaste jure wia, kuhho peále se Hone Kinnitud olli, et ta ennast nende külge woiks toetada. Ja se Pois wiis tedda senna.

§. 938.

§. 938. Ja Simsoni Juukséd ollid jälle pisut hakkanud kaswama, ja se Hone olli täis Innimessi alt ja peált, liggimalt kolm tuhhat Innimest ollid seál ja keik Wilistide Würstid. Ja Simson ohkas halledaste Jehowa pole, et ta woiks Wilistide kätte maksta omma kahhe Silma pärrast. Ja ta hakkas omma kahhe Käega nende kahhe Samba ümber, kuhho peále se Hone kinnitud olli, ja weddas ennast keigest Wäest kummarkülle, ja tombas, ja hüdis: Minno Ello lõppego ühtlase Wilistidega! Ja se Hone langes nende Würstide ja se Rahwa peále, nenda et Simson ommas Surmas ennam Rahwast Wilistidest surretas, kui ta keigel ommal Ellojal olli teinud —. Ja Simsoni Wennad tullid, ja otsisid temma Kehha nende Surnude seast ülles, ja matsid tedda temma Issa Manoa Hauda Tani Laste Maal (§. 798.)

§. 939. Nüüd sai Elkana ja Anna Poeg Samuel Israeli Rahwa Kohtomoistiaks (§. 901). Ja Wilistide Kässi olli ikka weel raskeste Israeli peál (§. 898). Ja Samuel teggi Palwed keige Rahwa eest, ja maenitses neid wägga, keik wõõrad Jummalad enneste seast ärrasata, mis nemmad jälle ollid hakkanud prukima (§. 881), ja Jehowat piddid nemmad noudma keigest Südamest. Ja ta kutsus keik Israel kokko Mitspasse (§. 806), ja piddas nendega seál Taasto-Pãwad, ja ohwerdasid Jehowale.

§ 940. Kui Wilistid kuulsid, et Israeli Rahwas ollid iulgend kokkotulla tullid nemmad walja sure Wäega, neid ühhest ärraajama, ja keske Ohwerdamisse Ajal said nemmad Mitspasse. Se

olli Israeli Rahwal üks suur Ehmatus, agga Samuel ohwerdas ikka peäle, ja pallus Jehowat; ja äkkitselt mürristas Jehowa kange Pitksemürristamisega Taewast, ja ehmatas ja hirmutas Wilistid ärra, et nemmad taggasi pörasid, ja Israeli Rahwas ajas neid tagga senni kui senna Paika, kus neil kakskümmend Aastad enne, se hirmus Lahbing Wilistidega olli olnud, kui Jummala Seädusse Laekas Wilistide kätte sai (§ 905).

§. 941. Ja Wilistid lödi mahha Israeli ees, ja Samuel laskis senna üks suur Kiwwi püsti ajada selle Asja Mällestusseks, ja panni se Paika Nimmi Ebeneser ehk Abi-Kiwwi, ja ütles: Seie Male on Jehowa meid aitnud. Ja Wilistid said allandatud Israeli ees, ja mitto Liina, mis nemmad ollid ärrawötnud, said jälle Israelide kätte, ja Samuel moistis Rahwale Kohhut Rahho sees, ja käis igga Aastas Petelis, ja Kilgalis, ja Mitspas, ja selletas Rahwa Riasjad ärra, ja siis tulli ta jälle omma Linna Ramasse (§. 892), ja teggi seäl nendasammoti. Ja Samuel ehhitas Ramas ühhe Altari Jehowale.

§. 942. Nüüd olli Israeli Rahwal kauniste Rahho Wilistide polest, et kül mitto Paika weel Wilistide kätte jäid, ja ühtegi Seppa keige Israeli Ma sees ei olnud. Ja Rahwa Wannemad tullid kokko Samueli jure Rama Linna, ja kaebasid ta ette, kuida temma Pojad, kedda temma ka Rahwa Kohtomoistiatteks olli seädnud, mitte Öigust ei teeks, ja Kasso tagga ajaksid, ja Melehead wöttaksid; sepärrast tahtsid nemmad, ta

ta piddi neile **Kunningast** andma, nenda kui keigel mu Rahwal seäl ümberkaudo, et se neile Kohhut moistaks, ja nende ees wälja lähheks, ja söddiks nende Söddimisseid.

§. 943. Ja se sanna olli Samueli Meles wägga pahha, ja ta räkis Rahwale, mis Makso ja Koormat neile tulleks, kui neil Kunningas olleks —; agga Israeli Rahwa Wannemad ei holinud sest, waid tahtsid Kunningast sada. Ja Samuel sai Jehowalt Käsko, Rahwa Tahtmisse järrel tehha, ja neile tootada, et nemmad üht Kunningast piddid sama, sest et nemmad Jehowa näggematta Wallitsussega ennam ei tahtnud rahhul olla (§. 795).

Wisil: Önnis, kes ei wötta tehha ꝛc.

944.

1. Önsad on need Innimesed, Kel Jehowa Jummalaks; Agga keik on waewalised, Kel ta polle Kaitseaks: Sedda näggi Israel, Kui neil Himmo tulli peäl, Wöörad Kujud kummardada, Jummalaks neid nimmetada.

2. Ei Jehowa nuhtlend äkkist, Omma pühha Wihha sees, Sedda tännamatta Rahwast, Kui se temmast, taganes: Ei ta nuhtlend Tullega Taewast egga Katkoga; Pagganad ta laskis tulla Nende üle wallitsema.

3. Siis Jehowa tulli Mele, Kui se Hädda sureks sai; Siis naad pöörsid öige Tele, Kui se Waew neil raskeks jäi; Siis naad hüüdsid: „Jehowa! Jummal Taewas, „aita sa! Kurja olleme kül teinud, Sinno Silm on sedda näinud.

4. „Agga armas Issa Taewas, Peästa meid nüüd se „Kordweel! Meie löppeme ses Waewas, Olgo sinnul helde Meel! Kule meie Nutto Heält: Wata sedda „üllewelt, Kui so Rahwas so ees leinab, Sinnult üksi „Abbi otab.“

5. Kui siis Jummal tõest nägi, Nende Pattustpäramist; Armo Käed ta lahti teggi, Roppest kaddus nende Rist: Temma Peäsijaid läkkita, Taewast isse kinnitas Nende Käed, kes ollid nõdrad, Nende Meelt, kes ollid arrad.

6. Sured Teud nendest tehti; Taewa Hirm käis nende ees; Pagganatest sedda nähti —; Kes woib seista selle ees! Nenda hüüdsid Waenlased, Israeli Wastased; Hulkes nemmad mahhalõdi, Israelil Abbi sadi.

7. Risti-Innimestel tulgo, Sest üks tark ja moistlik Meel! Kui sul Hädda, oh siis olgo Sinno Südda walmis teäl Tunnistama Ekstitust, Misga Jummal wihhastud; Nutta, leina, pallu tedda, Et ta pörab sinno Hädda.

8. Ja kui temma saab sind aitnud, Ärra eksi ueste; Kui ta saab so Palwed kuulnud, Anna Kitust temmale, Kui Tebora teggi seäl, Barak, Anna, Samuel, (§. 978): Karda tedda, ella waggalt, Taewa Nõõm siis sinno pärralt.

Kaksteistkümnes, Peatük Kunningast Saulist.

§. 945. Ja ühhel Mehhel Penjamini Suggust (§. 811) Kis Nimmi, olli üks Poeg, üks priist ja illus noor Mees, ja pitkem kui keik mu Meesterahwas Israelis, ja temma Nimmi olli Saul. Sesamma sai Jehowast ärrawallitsetud, et ta Israeli Rahwa Kunningaks piddi sama.

§. 946. Ja se sündis, et Kissil temma Eeslid ärrakadduſid, ja ta satis omma Poega Sauli ühhe Poisiga neid otsima; ja nemmad käisid mitto Maad ja Paika läbbi, ja otsisid ja kulasid nende järrel, agga ei leidnud neid mitte. Ja nemmad said Kama Liinna jure, ja Saul tahtis sealt taggasi pöörda; agga temma Pois andis temmale Nou, esiti Liinna sisse miinna, ja selt Jummala Mehhelt ehk Näggialt, kes seäl ellas, Tarkust küssida. Ja Saul wõttis ette, ja läks Liinna, ja kulas kus se Näggia ellaks (agga se Näggia olli Prohwet Samuel §. 941)?

§. 947. Ja kui nemmad keske Liinna said, tulli Samuel omma Ukseſt wälja nende wasto, ja pidi Liinna Mäe Otsa minnema, ohwerdama. Ja temmale olli Jehowalt Sanna sanud, et sel Tunnil üks Mees Penjamini Sugguſt ta jure tulleks, ja sedda peaks ta Kunningaks salwima Israeli ülle. Kui nüüd Samuel sedda noort Meest Sauli nägi, ütles temmale Jummala Waim: Se on sesamma!

§. 948. Ja Samuel andis ennast Saulile tunda, ja käskis tedda enneſe eli miinna Liinna Mäele Ohwri jure, ja ütles: Nende Eeslide pärraſt ärgo olgo sul Murret, seſt need on jo leitud; ja kelle pärralt saab ollema keik, mis se parras on Israelis, eks mitte sinno ja so Issa Suggu pärralt? Sedda Könnet ei moistnud Saul keik ühtegi; agga ta läks senna, kuhho Samuel käskis.

§. 949. Ja Ohwri Sõmmaajal panni Samuel tedda üllema Otsa istuma, ja teggi temmale suurt Au, ja wiis tedda Õseks enneſe jure. Teiſel Hommikul satis ta tedda warra minnema, ja läks temmaga Liinnaſt wälja, ja kui se Pois olli eli ärrasadetud, wõttis Samuel ühhe Õli-Krusi wälja, ja wallas sedda Sauli Pea peäle, ja andis temmale Suud, ja ütles: Moista, et Jehowa sind on seadnud Würstiks Israeli ülle! Ja Sa-

Samuel räkis temmale paljo Asjo, mis Saulile Tee peäl piddid sündima Kojo minnes; ja ütles: Jummala Waim tulleb so peäle, ja mudab sind hopis teiseks Mehheks.

§ 950. Ka keik need Asjad sündisid Saulile nenda Tee peäl, kuida Samuel temmale olli ütelnud —. Ja kui ta Kibea Linna jure sai, ja Prohwetide Hulk Linnast wälja ta wasto tulli, sai Jehowa Waim Sauli peäle, et ta nende Seltsis hakkas ka Prohweti wisil räkima; ja keik Rahwas pannid sedda immeks, kes tedda enne ollid tunnud, ja ütlesid: Kas Saul on ka Prohwetide seas? Ja ta sai Kojo omma Issa jure, agga ei räkind ühhegile sest middagi, et kül ta Issa Wend temmalt kuulas teäda sada, mis Samuel temmale olleks räkinud.

§. 951. Nüüd kutsus Samuel keik Rahwas kokko Mitspasse (§. 939), ja andis neile teäda, et Jehowa tedda käskinud nende Tahtmisse järrel tehha, ja neile ühte Kunningast anda, agga et se neile parram olleks olnud, kui Jehowa nende näggematta Kunningaks olleks jänud. —. Ja Sauli otsiti takka, ja ta olli ennast Rahwa Tee-Riistade tahha ärrapetnud; ja tedda todi seält wälja, ja ta paistis ennam kui Peatäis keige mu Rahwa ülle ärra; ni pitk Mees olli temma (§. 945).

§. 952. Ja Samuel ütles Rahwale: Wadage nüüd, se on se Mees, kedda Jehowa teile on ärrawallitsenud; temma sarnast ei olle keige se Rahwa seas! Ja keik Rahwas hüdis sure Römoga: Ellago meie Kunningas, ellago Kunningas!

gas! Ja Samuel räkis Rahwa ette ueste keik Kunninga Öigust, ja mis Woimus temmal olleks, ja mis temmale keik tulleks anda ja maksta. Ja ta kirjotas sedda keik ühhe Ramatusse, ja andis se Preestride Kätte hoida.

§. 953. Ja Rahwas andsid Andisid omma ue Kunningale, ja lahkusid Römoga ühhest ärra. Ja Saul läks omma Kojo Kibeasse, ja üks Hulk Mehhi, kelle Süddamesse Jummal sedda andis, läksid kui Sõawäggi temmaga senna. Agga monned ollid Rahwa seas, kes omma ue Kunningaga ei tahtnud mitte rahhul olla, ja ütlesid: Mis Abbi peab meile sesugusest tullema? ja ei tonud temmale mitte Andisid. Agga Saul teggi, kui ep olleks ta sedda kuulnudgi.

§. 954. Ja Ammoni Rahwas, kedda se Kohtomoistia Jewta wimaks olli allandand (§. 887), ollid jälle wäljatulnud Waenlase wisi Israeli Male, ja nende Kunningas Nahas olli omma Sõawäega Jabesi Linna all Kileadis (§. 814), ja ei woinud sedda kätte sada. Ja Ammoni Kunningas ähwardas wimaks, keigel Linna Rahwal nende parram Silm lasta wäljapista, kui se Liñ ta kätte saaks. Ja nemmad pallusid agga weel seitse Päwa Aega; kui selle Aia sees üksi neid ei aitaks, siis woiks ta nendega tehha, mis ta tahhaks.

§. 955. Selle Hädda sees saatsid nemmad omma ue Kunninga jure Kibeasse, temmale sedda räkima —. Ja Saul tulli Wäljalt, ja temma Issa Härjad ollid ta ees, kui need Mehhed senna tullid. Ja kui Saul sedda Asja kulis, wõttis

ta

ta täie Wihhaga üks Paar Härgi, ja raius neid Tükkiks katki, ja läkkitas neid keige Israeli Rajadesse, ja laskis öölda: Nenda peab iggaühhe Härgadele tehtama, kes mitte Sauli ja Samueliga ei tulle wälja sõddima.

§. 956. Ja Rahwas tõttas keikist Paikust kokko, kes ial joudis, ja neid loeti üllee, kolm kord sadda tuhhat Meest, ja weel kolmkümmend tuhhat peäle; nendega olli Saul seitsmema Päwa Hommikul teinepool Jordani Jäbesi Liñna all; ja ta tungis nendega Wäenlaste Lagrisse kolmelt Polelt ühtlase, ja Ammoni Rahwast tappeti seäl hirmus paljo, senni kui pallawa Louneni, nenda et agga pissut neist pöggeneda said.

§. 957. Nenda sai Jabesi Liñ ärräpeästetud, ja keigel Rahwal olli hea Meel omma kunninga peäle. Ja nüüd tullid monned ja ütlesid: Kus on need Mehhed, kes ei tahtnud, et Saul nende Kunningas piddi ollema (§. 953)? toge neid wälja, et meie neid ärrasurmame! Agga Saul ütles: Sel Päwal ei pea üksi surmatud sama, sest tänna on Jehowa Israelile Abbi saatnud.

§. 958. Ja Saul ja Samuel tullid keige Rahwaga taggasi ülle Jordani Jõe, ja kui nemmad Kilgali said (§. 730), ohwerdasid nemmad seäl Tänno-Ohwrid Jehowale. Ja Samuel maenitses keik Rahwast ueste, omma Kunningast aunstada ja temma Sanna kuulda, agga ka Jehowat karta keigest Süddamest, ja temma Tede peäl käia. Ja Jehowa teggi sel Päwal sedda Immet, et Samueli Sanna peäle kange Pitkse Müristaminne ja Wihma-Saddo tulli, keske Nisso

Nisso Leikusse Ajal, mis enne seäl Maal ei olnud kuuldud, sest et neil agga kakskord Aastas Wihma saddas, essite Kewwadi, kui Sui-Willi mahhatehti, ja siis jälle Süggise, kui talwene Seme külwati: se nimmetadi sepärrast warrane ja hilline Wihm (§. 706). Ja keik Rahwas kartis Jehowat, ja tootasid tehha, mis Samuel olli räkinud.

§. 959. Üks Aasta pärrast sedda laskis Kuningas Saul need keigeennamid ommast Söawäest (§. 953) Kojo minna, ja pidas neist agga kolmtuhhat weel seäl; nendest wõttis temma kakstuhhat ennesega Mikmassi, ja ükstuhhat jättis ta omma Poja Jonatani Käe alla Gibeasse. Ja Jonatanil olli se wägga Melehaigusseks, et seälsammas liggidal Reba Liñnas, mis üks neist seätud Lewitide Liñnadest olli (§. 775), üks Hulk Wilistide Liñna-Wägge weel olli, mis Samuel mitte polnd joudnud ärraajada (§. 942); ja Jonatan läks omma Meestega senna, ja löi neid mahha.

§. 960. Sest Asjast olli Kunningal Saulil ni suur Rõõm, et temma sedda Pasunatega keige Ma sees laskis kulutada, ja ütles: Sago Ebrea-Rahwas sedda kuulda (§. 910)! Agga Rahwa Meel ei olnud koggoniste mitte hea se peäle, sest nemmad kartsid Wilistide eest, et need sedda kurjaste wõttaksid kättemaksta. Ja ni pea kui Wilistide Würstid sedda kuulda said, tullid nemmad ühhe hirmus sure Söawäega wälja Israeli Male, Jalla ja Hoostega, ja Raud-Wankridega. Ja Israeli Rahwas põageneśid eest ärra keikist Paikust kust Wilistid läbbi tullid.

§. 961.

§. 961. Ja Kunningas Saul läks Rahwaga Kilgali, kus sel Ajal ohwerdadi (§. 958); agga need keigeennamid pöggenesid ülle Jordani emale, ja temma jure jäi agga pisut Mehhi. Ja temma otas seäl Prohweti Samueli järrel seitse Päwa, nenda kui Samuel temmale jo warsi se essimesse Salwimisse jures Ramas (§. 949) olli ütelnud; agga Samuel ei joudnud tulla. Siis käskis Kunningas need Ohwrid liggi tua, ja ohwerdas üks Pölletamisse-Ohwer Jehowale —. Selsammal Tunnil tulli Samuel senna, ja panni sedda wägga pahhaks; ja et kül Saul ennast püdis wabbandada, ja ütles, et Rahwas keik kippund laiale minnema; ütles Samuel temmale: Sa olled jölledaste teinud, ja ei olle mitte Jehowa omma Jummala Sanna piddanud, mis temma sind käsknud — (sest se Ohwerdamisse-Ammet olli Lewi Suggu pärralt §. 629). Ja Samuel ütles weel: Sepärrast ei pea se Kunningriik nüüd mitte sinno Suggu pärralt jäma!

§. 962. Ja keik Israel siitpoolt Jordani olli pöggenend Kopade ja Kaljude, ja Kantside ja Aukude sisse, ja Kibbowitsa Pöösaste tahha, ja muist ülle Jordani teine pole, nenda et Kunninga Sauli jure ennam ei olnd jänud kui kuussadda Meest; nendega läks temma ja ta Poeg Jonatan, ja löid omma Lager ülles Kibeasse, agga Wilistide Lager olli seäl wastas Mikmassis (§. 959), ja kolm suurt Hulka läksid nende Lagrist wälja Ma sisse röwima ja sedda ärrarikkuma.

§. 963. Ja Sauli Rahwal ei olnud ühtegi Söariisto, ei Mööka egga Piki ühhegil Hingel, kui

kui agga Kunningal ennesel ja temma Pojal Jonatanil; ja ühtegi Seppa ei leitud Israeli Maalt (§. 942), sest et Wilistid need keik ollid ärra kaotand, et mitte Ebrea Rahwas (kui nemmad ütlesid) ei saaks ennestele Mööka egga Piki tehha; sepärrast piddid keik Israeli Rahwas Wilistima Seppade jure minnema, kui ükski omma Sahha-Rauda, ehk Kabli, ehk Kirwest, ehk Wikatid, ehk muud Raud-Riista tahtis lasta kärpida ehk jätkada; ja neile ei lubbatud muud kui Wilid, misga nemmad ommad nürrid Raud-Riistad pissut woisid aitada ja terrawaks tehha. Ni kanget Wormust ollid Wilistid selle Ma ülle sanud nende neljakümne Aasta sees, mis Israeli Rahwas nende Waewamisse ja Wallitsusse all ollid olnud omma Pattude pärrast (§. 989).

§. 964. Selle jure Kartusse ja Häbbi sees jäi Kunningas Saul omma Lagri taggumisse Otsa Kibea pole; agga temma Poeg Jonatan se noor süddamik Söamees (§. 959), läks omma Poisiga, kes ta Söaristad kandis, ette Otsa Mikmassi pole, kus Wilistide Lager olli. Ja seäl ollid kaks järsked körged Kiwwikaldad ehk Mäed, teine teinepool Teed wastastikko; ja Wilistide Wahhid ollid selle Kalda peäl seälpool Tee: kui nemmad nüüd Jonatani ja temma Poisi näggid, naersid nemmad wägga, et Ebrea-Rahwas (§. 408) ommast Aukudest hakkand wäljapuggema, ja ütlesid: Tulge agga seie ülles, kül meie tahhame teid teisi Asjo öppetada!

§. 965. Se Sanna olli wägga Jonatani Mele pärrast, ja temmal ühheks Märgiks et Jehowa temmale tahhaks Önne anda. Ja ta läks ja ron-

nis sedda Kallast möda ülles, Kätte ja Jalgade warral, ja temma Söariistade Kandja temma järrel; ja kui ta ülles sai, löi ja lükkas temma need Wilistide Wahhid teine pole ja teisele pole mahha, ja temma Pois tappis neid tagga järrel ärra, nenda et nemmad mollemad liggimale kakskümmend Meest ärratapsid, ja teised pöggenesid Lagri pole.

§. 966. Se Assi teggi suurt Ehmatust keiges Wilistide Lagris, ja seäl tousis suur Kärrin ja Möllaminne, et Ma nende all müddises, ja nemmad röhhusid teine teist, ja ühhe Möök olli teise wasto, sest iggaüks tahtis teise eki sada pöggeneda. Ja Kunninga Sauli Wahhid näggid sedda omma Mäggede pealt, ja wisid temmale teäda. Ja Saul laskis ommas Lagris järrele watada, kas üksti waja olleks, kes ehk senna läinud neid hirmutama? Ja Jonatan leiti waja omma Poisiga.

§. 967. Nüüd läks Saul omma kuesaa Mehhega wälja Wilistisid takka ajama; ja keik Rahwas, kes Ewraimi Mäggede wahhele ollid puggerud, tullid selle Kärrina peäle seält wälja, ja keik Israeli Mehhed, kes Wilistidest ollid sunnitud nende Lagrisse minna, lahkusid neist ärra, ja tullid Sauli ja Jonatani jure, neid aitama Waenlast takka ajada. Ja nemmad läksid ühhest Metsast läbbi, kus paljo Messilasi olli, ja Mesti möda Maad jooksis (§. 422.) agga üksti Rahwa seast ei putunud sellesse, egga wötnud omma Kele peäle, sest et Kunningas kange Wandega olli keelnud, et üksti mitte enne Öhtut ei piddand söma, et nemmad sedda ussinaminne woiksid Waenlast takka sada.

§. 968.

§. 968. Agga Kunninga Poeg Jonatan ei teädnud sest Käsust ühtegi, sest et temma jo enne Lagrist olli ärralainud (§. 964); ja temma wöttis omma Keppiga üks Tük Kerjemet ja söi sedda (§. 920): ja se kinnitas tedda wägga, ja temma Silmad said selgeks, sest ta olli jo keige se Päwa sömatta, ja keik olli otse kirjuks ta Silmade ees lönud. Agga kui üks Mees Rahwa seast sedda näggi, ütles ta Jonatanile: So Issa ou raske Wandega keik Rahwast keelnud, tänna middagi süa —. Jonatan ütles: Sedda on mo Issa omma Ma tulliks teinud; sest wadage, kuida mo Silmad on selgeks sanud, et ma agga pissut sedda Mett maitsesin! kui paljo ennam, kui se Rahwas tänna hästi olleks sönud omma Waenlaste Sakist, mis nemmad leidsid —; sepärrast ep olle se Mahhalöminne Wilistide seas mitte suremaks sanud.

§. 969. Ja Rahwas ollid ka pea keik ärra wässinud, nenda et Saul nendega emale ei joudnud Waenlasi takka ajades, kui Mikmassist Ajalonis (§. 756), mis koggoniste mitte paljo Maad ei olnud; ja nüüd läks Rahwas keik Saki kallale, ja wötsid Weiksed, ja Lambad ja Wassikad, ja tapsid neid maas ärra, ja söid sedda Lihha ta Werrega, mis Jummal jo Noa Ajal olli keelnud (§. 71), ja pärrast sedda weel kangeminne Mosesse läbbi. Ja sedda todi Saulile teäda; ja temma laskis üks suur Kiwwi ennese ette weretada, ja keik Rahwas piddid iggaüks omma Härg, ehk Wassikas, ehk Lammas, mis ta kätte juhtus, senna toma, ja seäl Kunninga Silma ees se Kiwwi peäl tapma, et ta isse näggi, et se Werri mahhajooksis, ja Rahwas mitte Patto Jehowa wasto

ei teeks sedda Lihha Werrega sües. Ja Saul teggi Jehowale senna ühhe Altari, se olli se keigessimenne, mis temma Jehowale ehhitas.

§. 970. Ja Saul tahtis weel emale minna, Wilistisid takka ajama, et temma Ösel nende peäle tulleks, ja neid risuks ja mahhalöökS, et neist ükski ei peäseks. Agga Jehowa Seädusse Laekas olli ka Lagrisse todud (§. 914), ja Preester Ahia ütles: Lähki enne seie liggi Jummala jure; Ja Saul küssis Jehowalt, kas ta peaks minnema? Agga temma ei sanud ühtegi Wastust —. Selleft moistis Saul, et ühhegi peäl Rahwa seas üks Sü ehk Wande olleks; ja ta heitis Ljisko, ja se Liist langes temma Poja Jonatani peäle. Siis küsis Saul, mis ta teinud? Ja Jonatan räkis, et ta nattoke Met sönud, seft et temma seft Wandeft polnd teädnud. Ja Saul tahtis tedda warsi lasta ärrasurmata, agga keik Rahwas seisis Jonatani eest, seft et temma läbbi keik Ön sel Päwal olli tulnud. Ja Saul pöras ümber Wilistisid takka ajamaft.

§. 971. Pärast sedda söddis Kunningas Saul seäl ümberkaudo Moabi- ja Ammoni-Rahwaga, ja Edomi- ja Soba-Ma Kunningattega; ja kubbo temma ial pöras, hukkas temma Waenlased ärra, ja satis Rahho keige Israeli Male.

§. 972. Nende Söddimiste järrel tulli Prohwet Samuel, ja tõi Kunningale teäda Jehowa Käsko, et ta piddi wäljaminnema söddima Amelekide wasto, kes Israelile Waewa teggid Tee peäl, kui nemmad Egiptusseft tullid (§. 506); ja ta piddi neid mahhalöma ja sutumaks ärra rautama, ja mitte Armo andma ühhegi ellawa Lomale

male keigel Amaleki Maal, waid ärra surmama Mehhed ja Naesed, ja kangemad ja immewad Lapsed, ja keik nende Weiksed ja Puddolojussed, ja Kammelid ja Eeslid (§. 510).

§. 973. Ja Saul wõttis Israelift kokko peäle kaks kord sadda tuhhat Meeft, ja läks nendega Juda Ma-Jäuft läbbi (§. 763) senni kui Amaleki Male, mis Wilistjde Ma Otsas olli Lounepool (§. 473), ja liggimalt Egiptusse Ma Rajadesse ullatas. Ja temma läks pikkiti läbbi se Ma, ja keik Rahwas surmati ärra Mõõka Terraga, kedda nemmad ial näggid ja leidsid, ja Amaleki Kunningas Agag woeti ellusalt kinni; agga Weisteft, ja Lammasteft ja Talledeft, ei tapnud nemmad muud ärra, kui need, mis wäetimad ja kõlwatumad ollid, agga keik need parramad jätsid nemmad ellama, ja selle Sakiga ruttas Saul nüüd ussinaste Amaleki Maalt taggaft, enne kui ta sedda teisipiddi ka olli läbbikäinud, ja tulli keige se Sakiga ja omma Wäega, läbbi Israeli Ma otsekohhe Külgali (§. 730), Jehowale seäl ohwerdama, ja seädis ennesele Tee peäl Woido-Märki ülles Karmeli Mäele.

§. 974. Ja Prohwet Samuel tulli ka Kilgali (§. 961); ja Kunningas Saul arwas ennaft keik hästi ollewa teinud, ja ütles Samuelile: Ma ollen Jehowa Sanna kowwaste piddanud! Agga Samuel küssis: Mis Puddolojuste Mägiminne, ja Weiste Rõkimisse-Heäl se on, mis ma kuulen? Saul ütles: Neid on Rahwas tonud Amalekide Käeft, mis need keigeparramad ollid nende Weiste ja Puddolojuste seas, et nemmad neid Jehowale piddid ohwerdama. Agga Samuel

ütles: Kas Jehowal peaks ennam hea Meel ollema Ohwridest, kui Sannakuulmisest? Eks sinna piddand need Pattused, need Amalekid sutumaks ärrakautama, ja ni kaua nendega sõddima, kui sa neid ollekšid hopis ärralõppetand; miks sa ei olle šiis mitte wõtnud Jehowa Sanna kuulda, waid kippusid Saki kallale, ja teggid sedda Kurja Jehowa Silmade ees?

§. 975. Ja Saul tunnistas, et ta Patto teinud, ja pallus sedda andeks; agga Samuel ütles, et sinna Jehowa Sanna olled ärrapõlgnud, šiis wõttab Jehowa sind ka ärrapõlgada —. Ja Samuel tahtis warsi jälle ärramiñna, agga Saul pallus wägga, et ta ei piddand tedda Rahwa ees teotama. Ja Samuel jäi senna, ja käskis Amaleki Kunningast ennese ette tua. Ja Agag läks julgeste temma ette, ja ütles: Tõeste on Surma Kibbedus ärralahkund! Ja Samuel ütles temmale: Nenda kui sinno Mõõk on saatnud Naesed ommast Lasteš lahti, nenda peab sinno Emma ommast Lapsist lahti sama —. Ja ni wanna kui Samuel ka olli, koggus ta keik omma Rammo kokko, ja raus Agagi tõhki ühheš ärra Jehowa ees Kilgalis.

§. 976. Ja Samuel läks ärra Rama Liñna (§. 946), agga Kunningas Saul omma Kojo Kibeasse (§. 953), ja nemmad ei sanud teine teit paljo ennam nähha pärrast sedda. Ja Samuel leinas wägga, et Saul nende pahhaste olli teinud, ja sepärrast Jehowast piddi ärrapõltama.

* * *

§. 977. Samuel sai se peäle Käsko Jehowalt, Petlemma Liñna miñna Juda Male (§. 826), ühhe

ühhe Mehhe jure, Isai Nimmi, kes Kurri ja Poassi Poja Obedi Poeg olli (§. 839); selle Isai Poegadest peaks ta ühte Kunningaks salwima Israeli ülle. Ja et se mitte Saulile ni ussinaste teäda ei saaks, piddi Samuel Petlemma minnema ohwerdama, ja Isait temma Poegadega se Ohwri jure kutsuma, seäl wõttaks Jehowa temmale öölda, mis temmal tehha tulleks.

§. 978. Ja Samuel läks Petlemma, ja teggi nenda. Ja Ohwerdamisse jures laskis Isai keik omma seitse wannemad Poega, üks hawal, Samueli eest mõdamiñna; agga neist keikist ei olnd Jehowa keddagi mitte ärrawallitsend; sepärrast küssis Samuel Isailt, eks temmal ennam Poegi olleks? Ja Isai ütles: Se keigenorem on weel ärra, se on Lambaid hoidmas. Ja Samuel käskis tedda senna kutsuda; ja ni pea, kui sesamma tulli, Tawet Nimmi, ütles Jummala Waim Samuelile: Wõtta kätte, salwi tedda, se on sesamma! Ja Samuel wõttis omma Õlli-Sarwe wälja ja salwis Tawetit Kunningaks Israeli ülle, ja sest Päwast olli Jummala Waim Taweti peäl ja eddespiddi. Ja Samuel läks jälle omma Linna Ramasse.

§. 979. Ja se sündis, et Jummala Waim Kunningast Saulist lahkus, (§. 950), ja üks kurri Kurwastusse Waim, kes temmale Hirmo teggi, tulli ta peäle. Siis ütlesid Kunninga Teenrid, et se ehk hea olleks, kui Kunningas ühte Meest lasseks otsida, kes temma ees moistaks Kanneli lüa, et se temma Mõtted rõmustaks. Ja üks neist hakkas kütma Isai Poega Tawetit Petlem-

mast, et se sedda wägga hästi moistaks. Ja Kunningas Saul käskis tedda senna tua.

§. 980 Ja Tawet ollt üks illusa Nãoga ja terrane Noormees, sepärrast ni pea kui Kunningas tedda nähha sai, olli ta wägga ta Mele pärrast. Ja se sündis, kui se kurri Waim ehk Mõtte temma peäle tulli, ja Tawet temma ees Kandli peäl mängis, siis sai Kunningas röömsamaks, ja need kurwad Mõtted lahkusid temmast. Nenda jäi Tawet Kunninga jure mitto Aega.

§. 981. Selle järrel tullid Wilistide Würstid jälle wälja Israeli wasto sõddima (§. 870), ja Kunningas Saul läks Sõtta, agga Tawet läks Kojo omma Issa jure, ja hoidis Lambaid kui ennegi, agga temma kolm wannemad Wenda läksid ka Sõtta. Ja mollemad Sõawäed löid ommad Lagrid wastastikko ülles kahhe Mäe peäl Juda Maal (§. 973), ja üks Org olli nende wahhel.

§. 982. Ja Wilistide seas olli üks hirmas suur Mees, kuus Kũnart ja üks Waks pitk Koljat Nimmi; sesamma tulli igga Ohto ja Hommiko senna Orgo, ja sõimas ja laimas Israeli Wägge, ja käskis neid ühte Meest wäljasata temmaga taplema —. Nenda teggi temma nellikümmend Päwa igga Ohto ja Hommiko. Ja temmal olli Somustewisi tehtud Raud-Rie Selgas, ja Wask-Kübbar Peas, ja Wask-Platid ta Jalgade ümber; ja temma Sõariistad ollid keik ka selgest Wasseest, ja hirmus sured ja rasked —. Ja keik Israel kartis ja wärrises, kui nemmad tedda näggid.

§. 983. Ja Isai läkkitas omma noremat Poega Tawetit Lagrisse, et ta Mona omma Wendadele

dadele piddi wima, ja Melehead nende Peälikkule. Ja Tawet näggi Mäe peält Lagrist sedda Meest, ja kulis temma Könned; ja se käis temmal lähbi Süddame, ja ta küssis neilt, kes seäl liggi ollid: Mis peab se sama, kes sedda Wilisti Meest mahhalõõb, ja sedda Laimamist Israeli peält ärrasadab? Ja temmale õõldi, et Kunningas suurt Au ja Rikkust sellele tootand anda, ja temma Issa Perre keigest Maksust prii jätta, ja omma Tüttart temmale anda.

§. 984. Ja Taweti keigewannem Wend Eliab tulli senna jure, ja temma Meel sai wägga pahhaks, et Tawet sedda hakkas järrel kulama. Agga se Assi sai Kunninga ette, ja ta laskis Tawetit ennese jure kutsuda, ja Tawet ütles Kunninga ees: ärgo langego ühhegi Südda ärra selle pärrast; minna tahhan miñna sesamma Wilisti-Mehhega taplema! Saul kartis, et se korda ei lähheks; agga Tawet räkis, kuida temma Löwwikoera suust Lamba ärrakiskund, ja ta Habbemesse kinnihakkand, ja sedda Löwwikoera mahhalõõnud; nendasammoti ka Karroga teinud; ja ütles: Se Jummal, kes mind nende Metsaliste Käest on ärrapeästnud, se wõttab mind ka peästa selle Ümberleikamatta, selle Wilisti-Mehhe Käest.

§ 985. Ja Kunningas andis omma Raud-Rie Tawet Selga, ja Raud-Kubbar ta Pähhä, ja omma Mõõk temma Wõle; ja Tawet hakkas senna minnema. Agga need Asjad ollid temmal wägga õppimatta, ja temma ei saand nendega käidud, sepärrast tulli ta, ja panni keik jälle ennese ümbert ärra, ja wõttis omma Kep Kätte ja

omma Lingo-Nöör, ja wiis silledat Kiwwi Jõe äreſt panni ta omma Karja-Kotti, ja läks senna Orgo, kus Koljat olli.

§. 986. Ja Koljat sajatas tedda omma Jummalatte jures, kui ta Tawetit näggi, ja ütles: Ollen minna üks Koer, et sa Keppiga mo jure tulled? tulle agga seie mo liggi! Tawet ütles: Ma tullen sinno jure Israeli Wäehulkade Jummala Nimmel, kedda sinna olled laimanud, ja se samma wõttab tehha, et ma sind tänna mahhalöön, ja so Pea Otsast ärraraiun, ja Wilistide Kehhad peawad sama Sõmaajaks Linnudele ja Metsalistele —.

§. 987. Ja kui Koljat liggimale tulli, wõttis Tawet üks Kiwwi wälja, ja wiskas sedda Linggoga temma wasto Pead, et se Pea-Otsast sisse läks, ja Koljat mahhalanges. Siis jooksis Tawet ta jure, ja tõmbas Koljati enneſe Mõõk wälja, ja raius temma Pea Otsast ärra; ja kui Koljati Sõbriistad wõttis Tawet ta ümbert ära, ja tõi temma Pea Kunninga Sauli jure —. Se Assi teggi Saulile suurt Rõmo, ja ta käskis Tawetit enneſe jure jäda; ja Sauli Poeg Jonatan armastas Tawetit seſt Tunnist, kui omma enneſe Hinge.

§. 988. Agga kui Wilistid näggid, et Koljat langes, jätsid nemmed keik omma Lager Israeli Rahwale risuda, ja pöggenesid, mis nemmad suutsid. Ja Saul ajas neid omma Rahwaga takka, ja löi neid mõda Teed mahha senni kui nende omma Male Kati ja Ekroni Linna Wärrawist sadik. Kui Saul taggasi tulli, läksid Israeli

eseli Linnadest Naesed wälja Trummide ja Mängidega Kunninga wasto, ja laulsid:

Saul on lõnud omma tuhhat,
Agga Tawet kümmetuhhat.

Se Assi ei olnud mitte Sauli Mele pärrast, agga ta ei woidnud sedda ommeti keelda ja ütles: Kül se Kunningriik ikka weel temmale saab!

§. 989. Ja kui Kunningas Saul olli Kojo sanud, tulli teisel Päwal jälle se kurri waim temma peäle (§. 979), ja Tawet mängis temma ees Kandli peäl. Ja Saul hakkas seggased Könned räkima, ja wiskas omma Pikiga temma järrel, et ta tedda wasto Seina piddi läbbi wiskama; agga Tawet põras ennast kakskord temma eest kõrwale, ja Jehowa hoidis tedda.

§. 990. Siis satis Saul Tawetit enneſe liggidalt ärra, ja panni tedda Peälikkuks ühhe Rüggimenti ehk tuhhande üle, ja arwas, et ta ehk se läbbi woiks Süüd temma peäle leida. Agga Tawet käis mittokord wäljas omma Rahwaga, kelgeennam Wilistide wasto, ja ajas ommad Asjad ikka targaste, nenda et keik Israel tedda armastas. Siis pakkus Saul omma wannem Tüttar Merab temmale Naeseks, se eest piddi ta wahwa ollema, ja keik Kunninga Sõddimisseid sõddima; ja Saul lotis, et ta ehk se läbbi otsa saaks; agga Tawet ütles ennast wägga alw ollewa, sedda Au wastowõtta; ja Merab sai ka pea ühhe teisele antud.

§. 991. Agga Kunninga teine Tüttar Mikal armastas Tawetit, ja se olli wägga Kunninga Mele pärrast, ja ta laskis ueste Tawetile räkida,

eks

eks ta tahhaks Kunninga Wäimehheks sada? Tawet wastas jälle, ta olleks alw ja kehwa, ja ei jouaks neid Andisid sata, mis Kunninga Tüttrile peaks todama —. Saul laskis öölda: ta ei tahhaks ühtegi muud Kasarahha, kui sadda Wilistide Eestnahka (§. 113). Se olli Taweti Meleşt öige, ja ta läks omma Tuhhandega wälja, ja tappis kaksşadda Wilistid ärra, ja tõi ja luggesnende Eestnahhad Kunninga ette. Nüüd ei peäsnud Saul mitte ommaşt Tootusşeşt, ja Mikal sai Tawetile antud.

§. 992. Nüüd hakkas Saul weel ennam kartma, et se Kunningrik woiks Tawetile şada (§. 988); ja ta piddas Nou omma Teenridega ja omma Poia Jonataniga, kuida ta Tawetile woiks Surma tehha. Agga Jonatan seişis Taweti eeşt, şeşt ta armastas tedda, ja nimmetas omma Jssa ette sedda suurt Abbi, mis Tawet keige Israelile olli saatnud (§. 987). Ja Jonatan, käis wägga omma Jssa peäle, nenda et Saul Wandega tootas, Tawet ei peaks şurrema, ja laskis tedda tedda jälle tulla enneşe ette mängima, nenda kui enne sedda.

§. 993. Agga sedda Tootust ei olnud kauaks, şeşt kui se kurri Mõtte jälle ükskord Kunninga peäle tulli (§. 979), ja Tawet temma ees mängis, wiskas Kunningas jälle Pikiga temma järrel, et se temma läbbi piddi minnema (§. 989); agga Tawet joudis eeşt ärra, ja põgaenes omma Kotta, kus temma Abbikaşa Mikal ellas. Ja Kunningas läkkitas Mehhi şenna, Wahti piddama, et ta seält ärra ei läbheks. Agga Mikal armastas Tawetit, ja laskis tedda Oşe läbbi Akna mahha, et Tawet põggeneda sai; ja Mikal wõttis üks Terawi Kujo, sedda mässis ta Kitşe Nahkade sişse, ja panni Taweti Wodişse; kui nüüd Kunningas Hommiko şenna läkkitas, ja käskis Tawet enneşe jure tulla, ütles Mikal: Tawet on Wodis maas haige. Siis läkkitas Kunningas ueste şenna, ja käskis tedda hopis Wodiga ärratua; aga kui need Mehhed liggi said, leidşid nemmad üks paljas Kujo seält seeşt, ja Tawet olli ärrapeäsnud.

§. 994. Parremat Põggenemisşe Paika ei teädnud Tawet, kui et ta Prohweti Samueli jure läks Rama Linna (§. 941), ja Ramaşt läkşid nemmad Najoti, mis seäl liggidal olli. Ja Saul sai sedda teäda, ja läkkitas Käşşud şenna temma järrele, tedda ärratoma. Agga kui need Samueli jure said, tulli Jummala Waim nende peäle, et nemmad Prohweti wişil hakkaşid räkima teiste Prohweti-Laste Seltşis, kes Samueli Käe all seäl ollid; ja nemmad ei putund Tawetişse. Siis läkkitas Kunningas teişed Käşşud şenna, ja nende järrel weel kolmandamad; agga neile şündis nendaşammoti.

§. 995. Wimaks läks Kunningas Saul işse täie Wihhaga şenna; agga Jummala Waim tulli ka temma peäle, et ta jo Tee peäl hakkas waimolikkuşt Asjadeşt kui Prohwet räkima, ja räkis ikka peäle, kunni ta Najoti şai; ja seäl panni temma ommad Kunningalikkud Rided Selgaşt mahha, ja istus teiste Prohwetidega seäl Maas keige se Hõ, ja räkis ikka peäle Samueli ees, et iggaüks sedda immeks panni ja ütles. Kas Saul on jälle Prohwetide seas (§. 950)? Nenda piddi ta se Kord Tawetit rahhule jätma.

§ 996.

§. 996. Tawet ei teädnud ühtegi Süüd enneſe peäle, ſepärraſt tulli ta ſallaja Kunninga Poja Jonatani jure, ja küſſis: Mis on mo Üllekohhus, ja mo Pat, et ſo Issa mo Hinge püab? Jonatan ei teädnud keigeſt neiſt Asjadeſt ühtegi, ſeſt ta Issa Saul piddas ſedda temma eeſt ſallaja, ſepärraſt et ta teädis, et Jonatan Taweti Sõbber olli (§ 992). Ja Tawet räkis Jonatanile keik, mis olli ſündinud; ſiis uskus ta ſedda, ja tootas tähhele panna, ja Tawetile teäda ſata, kas temma Issal weel Wihhawaeno Taweti wasto olleks. Ja Jonatan panni Tawetit wanduma, et ta tedda nenda tahhaks armastada, kui Jonatan tedda armastas, ja et Tawet weel temma Suggule tahhaks Head tehhä, kui Jonatan enne ärraſurreks —. Ja Tawet jäi ſenna Wäljale ühhe Körwalisſe Paika, Sannumid otama.

§. 997. Ja ſe ſündis, et teiſel Päwal üks Püha olli; ja eſſimeſſel Päwal ei üttelnud Kunningas ühtegi; agga ſelle Püha teiſel Päwal küſſis temma Taweti järrel. Ja Jonatan ütles: Temma pallus Lubba Petlemma minna, ſeäl üht Ohwri Püha omma Issa Perrega piddama (§. 977). Sedda panni Kunningas nenda pahhaks, et ta omma Piki wõttis, ja Jonatani järrel wiskas, tedda läbbi ajada, ſepärraſt et ta Taweti ga ühhes Nouus olleks Kunninga wasto —. Nüüd näggi Jonatan, et ſe tõſſine Aſſi olli, ja teiſel Hommikul läks ta ühhe Poiſiga ſenna Wäljale, kus Tawet warjul olli, ja andis temmale eſſite Noolte-Laſkmiſſega ſeſt Märki, nenda kui ta olli tootand; ja kui Jonatan omma Poiſi ſai ärraſaatnud, tulli Tawet wälja, ja nemmad nutſid

ſid teine teiſe Kaela ümber, ja jätſid wägga halledaſte teine teiſele Jummalaga, ja Tawet läks ärra ilma Lehwata, ja ilma Seltſita.

§. 998. Ja Tawet ſai Nobe Linna, ja läks ſeäl Preeſtri Ahimeleki jure, ja ütles ennaſt Kunninga käſſo peäl wäljas ollewa ühhes ſallajas Asjas, mis wägga ruttulinne olleks; ja pallus temmalt Leiba Tee peäle. Ja ſel Preeſtril ei juhtund muud Leibo ollema, kui need pühhad Leiwad, mis Ettepannemiſſe Lana peält ollid ärrawoetud (§. 574), ja mis Preeſtridel üksi olli Lubba süa; agga ſe ruttulisſe Asja pärraſt andis temma neid Tawetile. Ja Tawet pallus Preeſtilt ka ühte Mööka ehk Piki, ſeſt et temma ſe Ruttoga olleks ilma wäljaläinud; ja ſelle ſure Wilisti Mehhe Koljati Mõõk hoiti ſeäl, kelle Pea Tawet Otſaſt olli ärraraiunud (§. 987), ja Ahimelek andis ſedda Mööka Tawetile, ja temma läks Nobeſt ärra —. Agga keik ſedda näggi Toeg, üks Edomi Ma Mees (§. 219), kes Kunninga Sauli Karjade Üllewataja, ja Taweti Wihhamees olli.

§. 999. Nüüd töttas Tawet Israeli Rajalt ärra, ja ſai Wilisti Male. Kati Linna (§ 907); agga ſeäl tunti tedda, et temma ſe Tawet, ſe Wilistide Kautaja olleks (§. 988), ja nemmad wõtſid tedda kinni. Nüüd ei olnud Tawetil muud Nou, kui et ta ennaſt hulluks teggi; ja temma Teggomood jäi hopis wõõraks, ja ta tombas Kriipſuſid Wärrawa peäle, ja ta üllä jooksis Suuſt temma Habbemeſſe —. Seddawiſi wiſid Kati Linna Rahwas tedda omma Kuninga Akiſi ette. Agga Kunningas ehmatas ärra, kui

ta

ta nüüggust Innimest näggi, ja ütles: Eks minnul olle enne kül Hulluſid ſiin, et teie tedda ka weel ſeie tote! Ja ta käskis tedda enneſe eest ärrawia ja ärrasata.

§. 1000. Nüüd läks Tawet jälle taggaſi Israeli Male, ühhe körwalisse Paika, Adullami Kopasſe, ja temma Wennad, ja keik ta Jssa Perre tullid ſenna temma jure Maalluſe Aukude ſisſe (§. 137), ſeſt et Sauli Wihha nende keikide peäle käis; ja paljo, neid, kel kitſas kä olli, ja kel waljud Wõlla Taggaajajad ollid, ja muud Hinge Kurwastuſt; need koggus ſid ſenna Taweti jure, nenda et temmal nelliſadda Meest jo olli, ja temma ſai nende Peälikkuks ja Üllemaks.

§. 1001. Ja Tawet läks Moabi Male, ja pallus Moabi Kunningalt (§. 645.) Lubba, et ta Jssa ja Emma ſenna woikſid ellama jäda, kunni ta nähha ſaaks, mis Jummal temmaga wõttaks tehha —. Ja nemmad jäid Moabi Male, agga Tawet tulli omma Meestega jälle taggaſi, ja jäi Aſſet Juda Ma Loune pole Otſa Areti Metſa.

§. 1002. Ja Kunninga Sauli Meel olli wägga pahha, kui ta kuulda ſai, et Tawet jälle olli taggaſi tulnud, ja ütles omma Teenridele: Teie ollete keik ühhes Nouus Tawetiga, ja minno Poeg Jonatan ka: ſepärraſt on temmal ni ſuur Julgus —. Siis astus Toeg ette, ſe Edomi Mees (§. 998), ja räkis Kunningale keik, kuida Nobe Preester Ahimelek temma nähhes Tawetile Teeroga annud, ja Koljati Mõõka, ja temma eeſt Jehowat küſſinud, ſiis kui Tawet põgenemas olnud Kunninga eeſt.

§. 1003.

§. 1003. Nüüd läkkitas Saul täie Wihhaga Nobe Liinna, ja laskis keik Jehowa Preestrid ſeält enneſe jure tua, kahhekſakümmend ja wiis Meeſt; ja küſſis Ahimelekilt, miks ta Kunninga Wastaſele, Tawetile, keik ſedda Head teinud? Ahimelek ütles: Eks Tawet olnud Kunninga Wäimees (§. 991), ja tru keige omma Teggude ſees, ja Kunninga enneſe jures auustud; kuida minna middagi muud temmaſt woiſin arwata?

§. 1004. Agga Kunningas Saul käskis ommad Soldatid, kes ſeäl jures ſeiſid, nemmad piddid need Preestrid ärratapma; agga nemmad kartſid Jehowat, ja ei tahtnud omma Kät temma Preestride külge panna. Siis ütles Kunningas ſedda Toegile, kes Edomi Maalt ja teiſt Usko olli; ſe olli warſi walmis ſedda teggema, ja keik need kahhekſakümmend wiis Preestrid tappeti ärra; ja Toeg läks Meestega Nobe Liinna, ja tappis ſeäl ärra igga wiimne ellus Hing, ni hästi Innimeſſed, ſured ja piſſokeſſed, kui ka keik Weikſed, Eeslid ja Puddolojuſſed.

§. 1005. Ommeti peäſis Ahimeleki üks Poeg, Abjatar Nimmi, põggenema, ja wõttis ſe Preestri Ammeti Ruub enneſega (§. 578), ja läks ſega Taweti jure Juda Ma Kõrbe, ja räkis temmale keik, mis nende Preestridega ja Nobe Liinnas olli ſündinud. Ja Tawet ütles: Sedda woiſin minna peagi mõttelda, ſel Päwal, kui ma ſo Jssa Ahimeleki jures ollin, ja Toegit ſeäl näggin —. Ja ta käskis Abjatari enneſe jure jäda, ja ütles: Kes ſinno Hinge püab, ſe püab ka minno Hinge; minno Holeks pead ſa jäma!

§. 1006. Ja Tawet sai kuulda, et Wilistid ollid tulnud Juda Male, Keila Liñna alla; ja temma läks omma Meestega senna, ja löi Wilistid mahha sure Mahhalömisega, ja peästis sedda Liñna, ja nende Wilja, mis Wilistid tahtsid röwida ja ärrawia; ja temma jäi Keilasse. Sedda sai Kunningas Saul kuulda, ja lotis, et Tawet nüüd ni hästi kui temma Käes olleks, sest et ta ennast ühhe kindla Liñna sisse annud; ja kutsus Rahwast kokko temma wasto söddima. Agga Tawet sai sedda kuulda, ja läks seält ärra; ja nüüd olli temmal jo kuussadda Meest, keik wahwad ja süddamikkud Söamehhed.

§. 1007. Ja Tawet läks poikiti läbbi Juda Ma Hommiko pole Solamerre äre (§. 763), ja jäi Asset Siwwi Körbe, kus sured Metsa-Laned, ja körged Mäed, ja Kiwwikaljud kui öiged Kantsid ollid. Ja seäl käis Kunninga Poeg Jonatan sallaja Taweti jures (§. 997), temmaga räkimas; ja se olli wiimne kord, et nemmad teine teist näggid —. Agga Siwwi Rahwas wisid Saulile teäda, et Tawet nende jures olleks; ja temma läks Wäega wälja, Tawetit üllesotsima.

§. 1008. Tawet läks kaunis Hulk Maad ema-le, pitkiti möda Solamerre äärt Lounepole, Maoni Körbe; agga Saul tulli temma järrel, ja nemmad said nenda liggi ühte, et Saul omma Rahwaga ühhel Polel Mäe olli, ja Tawet omma Meestega teinepool, ja nüüd lotis Saul, et Tawet warsi temma Kä olleks, sest ta tahtis omma Hulka Rahwaga tedda ümberpiirda. Agga selsammal Tunnil todi Saulile teäda, et Wilistid ollid Ma sisse langenud, ja ennast möda Maad

Maad laiale annud röwima. Se Sannume peäle töttas Saul sitt ärra, Wilistisid ärraajama, ja löi neid mahha, ja satis neid ülle R ja.

§. 1009. Ja Tawet tulli jälle liggimale Engeddi Körbe, kus ka head kindlad Kantsid ja Kopad, ja sured Mäed ollid. Agga kui Kunningas Saul Wilistide Söast sai taggasi tulnud, wöttis temma kolmtuhhat ärrawallitsetud Meest, ja tulli Tawe it ueste otsima Engeddi Körbes. Ja Tawet olli omma Meestega puggenud ühhe sure pimeda Kopa ehk Auko sisse, mis seäl ühhe Mäe sees olli (§. 137). Ja se sündis, et Kunningas Saul Körwale astus omma Asjale sesamma Kopa sisse. Ja Taweti Mehhed ütlesid tassa temmale: Wata, Jehowa on so Waenlast so Kät e annud; te nüüd temmale, nenda kui so Meleb hea on! Agga Tawet piddas neid Sannadega taggasi, et üksi Kunninga külge Kät ei piddand pannema ja temma läks ja leikas tassa Sauli Kue-Ölma ärra, ja Saul ei teädnud sest ühtegi.

§ 1010. Kui nüüd Kunningas Saul sai Kopast ärraläinud, tulli Tawet ka wälja, ja hüdis Kunningast takka; ja kui Saul ennast ümberpöras, heitis Tawet Silmili mahha, ja hüdis: Miks wöttad sa, oh Kunningas, nende Juttud kuulda, kes ütlewad, et Tawet sulle otsib Kuria tehha! Wata, nenda ja nenda ollen ma teinud —; eks sa olnud minno Kä? wata, sun on sinno Kue-Ölm! Jehowa moistko Kohhut sinno ja minno wahhel!

§. 1011. Ja Kunningas ütles: Eks se olle sinno Heäl, mo Poeg Tawet? ja hakkas sure Heälega nutma, ja ütles: Sa olled öigem kui minna;

kes olleks omma Waenlast nenda Heaga lasknud ärramiñna, kui sinna olled teinud! Ja ma tean, et sa minno järrel Kunningaks saad, sepärrast wannu mulle, et sa minno ja mo Issa Suggu ei tahha ärralöppetada pärrast mind! Ja Tawet wandus temmale, ja Saul läks taggasi omma Liñna.

§. 1012. Ja Tawet jäi Engeddi Kõrbe omma Meestega. Ja ta piddas seäl head Söbrust ühhe rikka Mehhe Kargastega, kelle Nimmi Nabal olli, ja isse Maonis ellas (§. 1007), agga keik temma Teggeminne olli Karmelis, ja temma Puddolojus sed, kolmtuhhat Lammast, ja tuhhat Kitse, need sõdeti seäl Taweti liggidal, Karmeli Mäel (§. 973). Ja Tawet ei sallind mitte, et üks ki temma Meestest nendesse olleks putund, ehk neile middagi Melehaigust teinud.

§. 1013. Sel Ajal surri Prohwet Samuel ärra (§. 895), kui ta jo wägga wanna ja ellatand olli; ja liggimalt keik Israel tulli kokko temma Surma kaebama ja tedda nutma, sest ta olli üks tru Jehowa Tener olnud omma Elloaja, ja omma Palwede läbbi paljo Kurja Israeli Rahwa pealt ärrapõrnud (§. 940). Ja tedda maeti sure Auga omma Sindimisse Liñna Ramasse (§. 892).

§. 1014. Pärrast Samueli Surma läks Tawet Israeli Ma Rajalt hopis ärra, Loune ehk Wessikare pole, Parani Kõrbe, kus Moses enne sedda üks Hulk Aega Israeli Rahwaga Asset olli, kui nemmad Egiptusses tullid (§. 605): ja se olli üks wägga kolle ja tühhi Ma, ja Taweti ja temma Meestel tulli Leiwa-Pudo. Ja ta sai kuulda, et Nabal Karmeli olli läinud, omma Lambaid niitma, ja ta teädis, et temma siis rohkeste

keste ikka Mona ennese jure wõttis; sepärrast satis Tawet kümme noort Meest senna ta jure, temmale Terwissid wima, ja Head sowima, ja Õnne temma Karjadele; ja selle Hea pärrast, mis Tawet temma Karjastele teinud, ja omma Meestega temma Karjadel kui Walliks ja Müriks olnud Öö ja Päwa Ajal; piddid nemmad hea Sannadega tedda palluma, pissut Toidust ja Leiba, mis temma kätte juhtuks, Tawetile anda ja lähkitada!

§. 1015. Agga Nabal olli üks kowwa ja ühnus Mees, et ta kül se wagga Kalebi Suggust olli (§. 765); ja ta kippus Taweti Meeste peäle ja ütles: Kes on Tawet, ja kes on Isai Poeg? Nüüd on paljo Sullasid, kes omma Issandatte jurest ärrakargand! ja nisuggustele peaksin minna omma Nüitjatte Leiba ja Lihha andma, kedda ma ei tunne egga teagi! Ja ta satis need Mehhed Kurjaga ärraminnema.

§. 1016. Kui need nüüd taggasi Taweti jure tullid, ja sedda temmale teäda töid, wõttis Tawet sure Wihhaga nellisadda Meest, ja kakssadda jättis ta Parani; ja nendega tulli ta Karmeli pole, se kowwa Nouga, Nabalit ja keik ta Rahwast ärralöppetada, nende kurja Kõnnede pärrast. Agga Nabalil olli üks tark ja moistlik Naene, ja peälegi noor ja illus, Abigail Nimmi; sesamma sai kuulda, mis temma Mees olli teinud, ja moistis pea, et Tawet sedda nenda ei jättaks: sepärrast wõttis temma ilma omma Mehhe teädmatta kakssadda Leiba, ja Tango, ja tappetud Lambaid, ja Rossina Marja Kobbaraid, ja Wigi-Marja

Kakkusid, ja panni neid Eeslide peale, Tawetile wia ja anda, kui temma ehk tullemas olleks.

§ 1017. Ja ühhe Mäo all tulli Tawet omma Meestega temma wasto; ja Abigail astus omma Eesli Seljast mahha, ja kummardas Taweti ette mani, ja hakkas ta Jalgade ümber, ja pallus, kelk sedda pahha, mis olli sündinud, temma Süüks lükkada, ja Nabalile andeks anda —, ja sedda pissut Andi temma Käest wastowõtta. Tawet sai selle ülle wägga röömsaks, ja kitis Jehowat, kes sedda Asja nenda põörnud; ja ta õnnistas sedda moislikko Naest, kelle Nou läbbi sedda Kurja Nabali peält ärrapõördi, ja wõttis need Annid temma Käest wasto, ja põras taggasi Parani Kõrbe.

§. 1018. Ja kümme Päwa selle järrel surri Nabal ärra —; Ja Tawet sai sedda kuulda, ja läks kitas senna, ja laskis Abigailit ennesele kosida. Ja Abigail wõttis sedda wasto, ja tulli Taweti jure, ja sai temmale Naeseks. Ja Taweti teine Naene (§. 186) olli Ahinoam Jesreelist; agga Sauli Tüttar Mikal (§. 991.) olli temmalt woetud, ja ühhe teisele antud.

§. 1019. Nüüd tulli Tawet jälle Juda Male Siwwi Kõrbe (§. 1007.) Akila Mäe jure; ja sedda todi Saulile teäda —. Ja Saul olli jo kelk endist Asja ärraunnustand (§. 1011), ja tulli jälle kolmetuhhande Mehhega Tawetit ülles otsima, ja lõi omma Lager ülles Akila Mäe peale. Ja Tawet olli seäl liggidal, ja laskis tähhele panna, kus Kohhal Kunninga Telt ja Maggamisse-Asse olleks?

§. 1020. Ja kui Öö tulli, läks Tawet ühhe ainsa

ainsa Mehhega, se olli temma üks Õe Poeg Abisai Nimmi, Kunninga Lagrisse, ja sai senna Kohta, kus temma isse maggas, ja temma üllem Wäepealik ehk Kinneral Abner temma kõrwas; ja Abisail olli suur Himmo, Kunningast Sauli läbbi pista, agga Tawet kelas sedda wägga (§. 1009), ja käskis tedda agga wõtta Kunninga Piik ja Wee-Plask ärra, mis temma Pea otsas olli. Ja nemmad läksid jälle ärra, ja ükski Sauli Lagris ei kuulnud, kui nemmad ärraläksid, sest Jehowast olli raske Unni nende kelkide peale tulnud.

§. 1021. Ja teisel Hommikul läks Tawet ühhe teise Mäe peale, mis seäl wastas olli, ja hüdis Abneri Nimme pärrast, ja ütles: Olled sinna se Mees, kelle sarnast ei pea ollema Israelis, ja sinna ei panne mitte Wahhid Kunninga jure! Wata, kus Kunninga Piik on, ja ta Wee-Plask, mis ta Peaotsas olli! Ja Kunningas tundis Taweti Heält, ja hüdis: Eks se olle sinno Heäl, mo Poeg Tawet (§. 1011)? Tawet ütles: Minno Heäl jah! oh Kunningas! Miks ajad sinna mind takka, ja mis on mo Pat, et mind nenda wäljalükkatakse Jehowa Pärrisossast, et ma ei sa nende Seltsis olla, otsego ütleksid nemmad: minne ärra, teni teisi Jummalaid!

§. 1022. Ja Saul tunnistas ennast Pattuseks, ja pallus Tawetilt andeks, ja käskis tedda agga jälle taggasi tulla, ta ei tahhaks temmale ennam Kurja tehha —. Ja Tawet ütles: Wata, siin on Kunninga Piik, et tulgo üks Mees seie, sedda ärrawima; ja Jehowa wõttab iggaühhele tassuda temma Õigust ja Truust mõda, ja nenda kui

sinno Hing tänna mo Meleſt kallis olnud et ma mitte ei tahtnud panna omma Kät Jehowa salwitud Mehhe külge; nisammoti olgo minno Hing kallis Jehowa Meleſt, ja ta peäſtko mind keigeſt Ahhastusseſt! Ja Saul önnistas Tawetit, ja nemmad lahkusid ühheſt ärra.

§ 1023. Agga Tawet ei woinud Sauli Sanna paljo uskuda, sepärrast läks ta keige omma Rahwa ja Warrandusega, ja omma kahhe Naesega, jälle Kati Kunninga Akiſi jure Wiisti Male (§. 999), kus ta ennast enne ükskord hulluks olli teinud; ja ta pallus Kunningalt ühte Asset, kus ta omma Rahwaga woiks ellama jäda. Ja Akis andis temmale Siklagi Linna Juda Ma Rajal, ja se jäi seſt Ajast Israeli Kuningatte pärralt. Kui Kunningas Saul kuulda sai, et Tawet ülle Raja olli läinud wõõrale Male, siis seisis ta rahhul tedda takka ajamast.

§. 1024. Ja se sündis Sauli Wallitsusse Ajal, et need poolkolmat Israeli Sugguarro, kellele Moses nende Pärris-Ossad Hommikopool Jordani olli annud (§. 701), omma Made sees nenda ollid sigginud ja paljo sanud, Innimeste ja Lojuste polest (§. 107), et nemmad ennam ei mahtunud seäl ellama; sepärrast läkkitasid nemmad nellikümmend ja uellituhhat Sõameest wälja söddima Hagrii Rahwaga, kes Abraami ümmardaja Hagari Poja Sugguwõsſast ollid (§. 111), ja nendest Hommiko pool, Ammoni Ma tagga ellasid (§. 654).

§. 1025. Agga Hagrii Rahwa Sõbrad ja Suggulased, ehk Hagari Poja teiste Würstide Rahwas, kes Jeturid ja Nawisid nimmetadi, tulid neid aitama, ja Israeli Rahwal tulli Taplusses wägga kitsas katte, ja nemmad kisendasid halledaste Jehowa pole; ja ta wõttis nende Palwed kuulda, seſt et nemmad temma peäle lootsid, ja andis neile Woimuſt Hagrii Rahwa ja nende Seltsimeeste peäle, et nemmad neid Taplusses mahhalõid, ja liggi saddatuhhat Innimeste Hinge Hagrii Maal Wangiks ja Orjaks teggid, ja ajasid ärra wiiskümmend tuhhat Kammelid ja Weikſid, ja kakstuhhat Eeslid, ja poolkolmat sadda tuhhat Lambad ja Kitsed.

§. 1026. Ja keik Hagrii Rahwa Ma, ja paljo Maad seäl ümberkaudo, said nende kahhe Israeli Sugguarro Rubeni ja Kaddi Rahwale (§. 701), nenda et nemmad ennast omma Telkidega ja Karjadega woisid wäljalautada seäl sures Jõdda pool Kõrbes, mis Wratti Jõosse kinni jookseb, (§. 199), ni kaugele, kui nemmad tahtsid. Ja se pool Manasse Sugguarro seälpool Jordani, lautas ennast Pasani Maalt (§. 655) wälja Pohja pole, ja saatsid seäl ennestele laiemat Ellamisse-Rumi, senni kui Hermoni Mäesse kinni (§. 793).

§. 1027. Ja Tawet ellas Siklagi Linnas (§. 1023), ja käis omma Meestega seält wäljas söddimas Amaleki Maal (§. 973), ja mu Rahwaga, kes seäl sures Lounepool Kõrbes Egiptusse Ma pool ellasid (§. 474), ja tõid ikka head Saki, Weikſid, ja Kammelid, ja mis nemmad Kätte said, agga Wangis Innimessi ei tonud nemmad kal ennestega, et se ei piddand teäda sama, kus Maal nemmad ollid käinud. Sepärrast kui Kunningas Akis Tawetilt

küssis, kas ta kussagi wäljas käinud? siis ütles ta: Jah! olleme käinud Juda Maal ja seäl ümberkaudo Israeli Raiades —. Se olli wägga Wilisti Kunninga Mele pärrast; ja Tawet ellas seäl üks Aasta ja nelli Kuud.

§. 1028. Agga Wilistide Würstid (§. 792.) wõtsid ette, jälle Israeli Male minna sõddima, ja kutsusid keik omma Rahwas kokko, ja Kunningas Akis käskis Tawet omma Meestega ka tulla, ja temma ei woinud senna wasto seista. Agga se sündis, kui teised Wilistide Würstid tullid, ja tedda Akisi Lagris leidsid, olli nende Meel wägga pahha se peäle, sest et Tawet isse Israeli Ma Mees olli. Ja nemmad ajasid ni kaua Kati Kunninga peäle, kunni ta piddi käskima Tawetit ja temma Mehhed jälle Kojo minna Siklagi.

§. 1029. Se Assi olli Tawetil wägga Õnneks; sest kui nemmad kolmandel Päwal Siklagi Linna taggasi tullid, ei leidnud nemmad muud kui sepaljas Linna Asse seält; sest need üllejänud Amaleki Rahwas (§. 973), kedda Tawet sütsadik ni wägga olli waewanud, ollid seäl ümberkaudo röwimas olnud; ja kui nemmad kuulsid, et Taweti Lin Meestest tühhi olli, ollid nemmad senna tulnud, ja se Linna ärrapõletand, ja keik Naesed ja Lapsed, ja mis ial seäl olli, ärrawinud ja ärraajanud; agga tapnud ei olnud nemmad keddagi.

§. 1030. Nüüd tousis hirmus Nutt ja Kisendaminne Taweti Meeste seas, ja nemmad tahtsid Tawetit ärratappa, ja temmal olli wägga kitsas Kä; agga ta püdis ennast kinnitada Jehowa omma Jummala ees, ja küssis Jehowalt, kas ta peaks minnema sedda Sõa-Hulka tagga ajama? Ja

Ja Jehowa käskis tedda minna, ja tootas neid temma Kätte anda. Ja Tawet läks wälja omma kuesaa Mehhega, sest ennam ei olnud temmal, ja neistgi wassisid kaksadda Tee peäl ärra, ja jäid Pesori Jõe jure mahha; sest nemmad ollid keik Jalla.

§. 1031. Ja nemmad leisid Tee peäl ühhe Amaleki Peälikko Sullase, kes haigelt olli mahhajänud, ja nüüd jo kolm Päwa sõmatta ja jomatta olli; sedda sõõtsid ja turgutasid nemmad, ja se sai neile Tee-Juhhatajaks. Ja nemmad juhtusid Amalekide peäle, kui need õiete parrajast maas istusid sõmas ja jomas, ja muist sure Römoga tantsisid, se rohke Saki pärrast, mis nemmad Wilistide ja Juda-Maalt ollid sanud ärratua.

§. 1032. Ja Tawet omma Meestega hakkas nende peäle, ja löid mahha ja tapsid neid keige se Hõ, ja weel teise Õhtoni, nenda et neist ennam ei peäsnud, kui nellisadda Meest, kes Kammelide Selgas põggenesid. Ja Tawetileidis seäl ja sai kätte omma kaks Naest, ja keik ta Rahwas ommad Naesed ja Lapsed ka, ja keik omma Warandust, nenda et sest ühtegi waja ei olnud; ja peälegi muud Saki weel ilma lõpmatta, mis majalt röwitud olli. Sega tullid nemmad nüüd taggasi Siklagi, ja andsid nende kahhesaa Mehhele, kes ollid mahhajänud, nende Osa ka; ja Tawet läkkitas sest Sakist, Andisid ja Melehead mitme Linna ja Paika Israeli Rahwa Wannemattele, kes temma Sõbrad ollid.

§. 1033. Nenda said Amaleki Rahwas nüüd jälle wähhemaks tehtud (§. 973); ja se sündis pärrast sedda, et Simeoni Sugguarrust (§. 772.) wiis-

wiissadda Meest wäljaläksid ja otsisid need wiimsed neist weel ülles Seiri Mäggede peäl (§. 219), ja löid neid mahha, ja wötsid nende Ma cunestele ja ellasid seäl sees, nenda et Aega möda Amaleki Nimmi hopis löppes, ja nende Mällestus ärrakautud sai Taewa alt, kui Jehowa olli ähwardand (§. 510).

§ 1034. Ja **Wilistide** Wäggi olli läinud Israeli Male (§. 1028), ja löid omma Lager ülles **Sunemi** Isaskari Ma-Jäus (§. 773); ja Kunningas Saul, koggus Rahwast kokko, ja seisis seäl liggidal **Kilboa** Mäggede peäl. Ja temmal olli suur Hirm Wilistide eest, ja üksi ei olnud, kes temma eest Jehowat olleks küsinud, ja temma isse ei sanud Jehowalt ühtegi Wastust (§ 971); ja ta olleks hea Melega ühhe Noia ehk Targa Käestgi Nou küsinud, agga temma olli keik Noiad ja Lausujad Israeli Maalt ärrakautand.

§. 1035. Wimaks todi Saulile teäda, et seäl liggidal **Endoris** üks Lausuja Naene weel olleks. Ja Saul panni teised Rided Selga, et tedda ei piddand tuntama, ja läks hilja Öhto kahhe Mehhega selle Naese jure, ja pallus tedda wägga, sedda Head temmale tehha, ja sata Prohwet **Samuel** temma ette tullema (§. 1013), ja tootas mitme Sannaga, et se mitte ei piddand Kunninga Saulile teäda sama, (sest se Naene kartis sedda wägga).

§. 1036. Se peäle teggi se Naene keik ommad Kunstid ja Pommisemissed; ja ühhe korraga tulli ta kisendades Sauli jure, ja ütles: Miks olled sa mind petnud? Sa olled ja Saul isse! Agga Saul ütles: ärra karda ühtegi; ütle agga, mis

mis sa nääd! Ja se Naene ütles: Ma nään kui Jummalad Ma seest üllestouswa, ja üks wanna Mees pitka Kuega tulleb ülles! Nüüd uskus Saul töeste, et se se surnud Prohwet Samuel olleks —.

§. 1037. Ja se Warri hakkas räkima, ja ütles: Miks olled sa mulle Tülli teinud, ja mind saatnud üllestullema? Ja Kunningas Saul kummardas allandikkult Silmili ja mani mahha, ja räkis täis Hirmo keik omma Hädda ülles, et Wilistid temmal Kaela peäl ollekssid, ja et Jummal temmale ühtegi Wastust ei annuks —. Ja se Warri ütles: Et sinna ep olle mitte kuulnud Jehowa Sanna, ja ei olle mitte Amalekidele teinud temma tulist Wihha möda (§. 972); sepärrast on Jehowa sulle sedda teinud, ja ta wöttab sind, ja so Rahwas, ja peälegi keik Israeli Lager anda Wilistide Kätte, ja **homme pead sinna ja so Pojad minno jures ollema.**

§. 1038. Saul langes se Ehmatussega pitkali Ma peäle mahha, ja ta olli hopis nödder, sest et ta keigel sel Päwal ja Öö ühtegi Sutäit polnd sönud. Ja se Naene tappis ja ketis seäl ussinaste Roga, ja ei lasknud Kunningast ärraminna, enne kui temma omma Meestega Süddame Kinnitust olli wötnud ja sönud; ja ta läks läbbi Öö jälle ärra Lagrisse.

§. 1039. Teisel Päwal olli **Taplus** Wilistidega; ja Israeli Rahwas lödi mahha ja hakkasid pöggenema. Ja Wilistid tungisid ikka senna liggimale, kus Kunningas Saul ja temma Pojad ollid; ja Sauli kolm Poega langesid **Kilboa Mäggede** peäl, ja Jonatan olli nende seas —. Kui nüüd Saul näggi, et Wilistide Küttid ja

Ammo-

Ammolaskjad temmale ikka liggimale tullid, ja et temmal Arrapeäsemist polnd lota, käskis ta omma Poisi, kes ta Sõariistad kandis, tedda läbbipista, et ta mitte nende ümberleikamatta Wilistide Käe läbbi ei langeks; agga se Pois kartis sedda tehhes: siis wõttis Saul issa omma Mõõka, ja toetas ennast senna peäle, ja langes; ja temma Pois teggi nendasammoti.

§. 1040. Agga Sauli Mõõk ep olnud temma paksust Riettest mitte nenda läbbi läinud, kui temma tahtis, ja temma Südda olli temwe ta sees, ja ta Hing ei lahkund temmast, agga Wilistide Hooste-Wäe Peälikkud joudsid liggi. Siis näggi Saul ühhe Amaleki Mehhe seäl, ja ta hüdis tedda, ja pallus: Ta mulle Otsa peäle — ! Ja se Amaleki Mees tulli, ja teggi temmale Surma, ja wõttis Kunninga Sauli kunninglikko Kroni, ja ta Käewarre Ehted, ja peäsis nendega, ja wiis neid Taweti jure Siklagi.

§. 1041. Ja keik Israeli Rahwa Lager sai Wilistide kätte, ja nemmad leidsid Kunninga Sauli Kehha, ja raiusid ta Pea Otsast ärra, ja läkkitasid sedda, ja ta Sõariistad, läbbi keige Wilisti Ma ühhest Liñnast teise, ja omma Ebba-Jummalatte Koddade jure, ja wimaks lõdi se Pealu Asdodi Liñnas Dagoni Templi külge (§. 906.) Naeltega kinni. Ja Sauli ja temma Poegade Kehhad podi Petsani Liñna Müride peäl ülles; agga Jabesi Liñna Mehhed teinepoolt Jordani (§. 814), läksid ja warrastasid neid Õõajal seält ärra, ja wisid neid omma Liñna, ja põletasid need Kehhad ärra, agga need Luud matsid nemmad mahha ühhe sure Tamme alla, ja nutsid ja paastusid Sauli Surma pärrast seitse Päwa. §. 1042.

§. 1042. Ja keigest Israeli Linnadest ja Küladest, kust Wilistide Tee läbbi käis, pöggenesid Innimessed eest ärra, ja Wilistid wõtsid paljo neid Liñnasid ärra, ja ellasid nende sees —. Nenda löppes Kunninga Sauli Ello ja Wallitsus, kui ta nellikümmnend Aastad (kui arwatakse) Israeli sai wallitsend, ja se Kunningriik ei sanud mitte temma Sugguwõssale, sest et ta Jehowat olli mahhajätnud, ja temma Sanna ärrapölanud (§. 975); waid Jehowa andis sedda Isai Poja Tawetile, kes jo Sauli Elloajal olli Kunningaks salwitud Israeli üle (§. 978).

§. 1043.

Wisil: Et tulge kokko Pattused ꝛc.

1.

Saul olli armas Jummalal,
Ja wäärt sel Keigekõrgemal,
Kui temma noor weel olli;
Ta tõstis tedda Kunningaks,
Ja omma Rahwa Ülemaks,
Et Nõõm sest keikil tulli.

2.

Jehowa Waim ta peäle sai,
Ta teiseks Innimesseks jäi,
Ja räkis kui Prohwetid;
Sesamma Waim tal Õnne tõi,
Et temma Sõas mahhaldi,
Wilistid, Amalekid.

3.

Oh, agga oh! üks ainus Patt (§. 973),
Se wõhhastas ni Jummalat,
Et se Waim temmast lahkus (§. 979);
Üks kurri Waim, kes kurwastas,
Ja kurja Tõle kihhutas,
Sel olli nüüd se Wõimus (§. 989).

4. Oh!

4.

Oh! nutkem sedda Kunningast,
Kes nenda wägga rummalast,
Jehowa Heldust, pölgas;
Ja kiusas takka Tawetit,
Kel Süüd ep olnud ühtegit,
Ja kedda Jummal kaitses.

Kolmasteistkümnes Peatük Kunningast Tawetist.

§. 1044. Ja se Amaleki Mees, kes Kunninga Sauli Ello olli aitnud löppetada, tulli Taweti jure Siklagi, ja räkis temmale keik, mis Kilboa Mäggede peäl olli sündinud (§. 1040). Ja Tawet sai wägga kurwaks selle Sannume ülle, kui ta kulis, et Wilistidele olli Woimus sanud, ja Jehowa Rahwast ehk Israelist ni paljo ollid langenud, ja Kunningas Saul ja temma Poeg Jonatan ka ollid langenud; ja ta piddas suurt Kaebdust ja Nutto keige omma Rahwaga, ja paastusid Öhtoni Jehowa ees Sauli Surma pärrast, ja weel ennam ta Poja Jonatani Surma pärrast, kes Tawetit ni wägga olli armastand (§. 996). Agga sedda Amaleki Meest, kes isse räkis ja tunnistas, et ta omma Kät olli wäljasirrutand Jehowa salwitud Mehhe ehk Kunninga wasto, ja Saulile Otsa peäle teinud, laskis Tawet selle Asja pärrast sennasamma Paika ärratappa.

§. 1045. Ja Tawet sai Käsko Jehowalt, Juda Male miñna Hebroni Liñna (§. 234); ja temma läks omma kahhe Naese ja keige omma Warrandussega Hebroni, ja keik temma Rahwas,

was, ja nende Naesed ja Lapsed läksid temmaga. Ja Taweti pissokesse Söawäe hulkas ollid paljo wahwad Mehhed, kes suri Teggusid ollid teinud temma mitmesugguses Söddimisses, keigeennam siis jo, kui Kunningas Saul tedda ükskord olli pannud Peälikkuks ülle tuhhande (§. 990), ja temma nendega wäljaskäis söddimas Wilistide wasto; need tullid pärrast ja jäid temma jure, kui ta Sauli eest pöggenemas ja warjul olli Adullami Kopas (§. 1000).

§. 1046. Ja se sündis, et Tawet seäl ütles: Kes tooks mulle nüüd Wet jua Petlemma Kaewust, mis seäl Liñna Wärrawa Suus on, (sest ta piddi omma Janno kustutama se sandi Weega, mis seäl Kiwwi-Kaljude wahhelt Häddaga sadi)? Ja kolm neist süddamikkust Meestest, Jasobeam, ja Eleasar ja Samma, läksid wälja; agga Wilistide Liñnawäggi olli Petlemmas: ja nemmad löid ennast kolmekeste Wilistidest läbbi, ja töid Tawetile head wärsket Wet Petlemma Liñna Kaewust. Agga Tawet ei julgend sedda Wet mitte jua, sest et se otse nende Meeste Hingede Wessi olli; ja ta wallas sedda senna wälja Jehowa ette.

§. 1047. Need teised kolm wahwamad ja süddamikkud Mehhed ollid Taweti Öe Seruja kaks Poega, ühhe Nimmi Joab, ja teise Nimmi Abisai, kes Tawetiga Sauli Lagris käis Akila Mäel (§. 1020); se kolmas olli Jojada Poeg Penaja kes üksi ühhe Löwwikoera olli mahhalönud, ja ühhe sure wäggewa Egiptusse Mehhe, kes wiis Künart pitk olli, temma ennese Pikiga läbbipistnud —. Need sammad Mehhed, ja paljo teisi,

aitasid nüüd, et Israeli Rahwas Taweti peäle hakkasid mõtlema, tedda omma Kunningaks tõsta.

§. 1048. Ja keik Mehhed Juda Sugguarrust (§. 763) tullid kokko Hebroni Liñna, ja tõstsid ja salwisid Tawetit enneste üle Kunningaks, sest et temma isse ka Juda Suggust olli (§. 977); ja Tawet olli sel Ajal kolmkümmend Aastad wanna. Ja kui ta kuulda sai, et Jabesi Liñna Mehhed ollid Kunninga Sauli ja temma Poegade Kehhad ärratonud Petsani Liñna Müride peält ja neid mahhamatnud, läkkitas Tawet nende jure, ja laskis neid tännada selle hea Teo eest, ja neile keik Onne Jehowalt sowida, ja ühtlase ka teäda anda, et temma Kunningaks sanud Sauli assemel.

§. 1049. Agga seäl ümberkaudo teinepool Jordani, ei olnud mitte ni selge Luggu Taweti poolest, kui temma arwas; sest Kunninga Sauli üllem Sõapeälik Abner (§. 1020), ja Sauli neljas Poeg Isboset ollid Kilboa Lahhingi järrel jennua põggenend Mahhanaimi Liñna. Ja Abner tõstis Isboseti Kuningaks nende poolkolmat Sugguarro üle Hommikopool Jordani (§. 701), ja üle keige Israeli Sugguarrude Pohjapoolse Kanaani Ma sees (§. 764. 773); nenda et Taweti päralt paljo muud ei jänud, kui se Lounepoolt Ots Kanaani Maast, mis Juda ja Simeoni Rahwa pärralt olli (§. 772).

§. 1050. Ja Abner tulli omma Kunninga Rahwaga üle Jordani Penjamini Male (sest Kunningas Saul olli Penjamini Suggust olnud (§. 945); ja Taweti Kinneral Joab läks wälja temma wasto, ja nemmad said ähte Kibeoni Liñna jures (§. 803), nenda et agga üks Tiik weel neu-

de wahhel olli. Ja Abner hüdis Joabile; Et lasse need nored Mehhed peäle hakkada, meie ees mangima! Ja temma satis kaksteistkümmend Meest wälja, ja Joab ka kaksteistkümmend. Agga se Mäng läks pahhaks, sest need nored Mehhed hakkasid iggamees teise Pähhä kinni, ja lükkasid iggaüks omma Mõõk omma Wastase Külje sisse, ja langesid keik sennasammasse.

§. 1051. Ja nüüd läks Sõdda lahti, ja Woimus jäi Taweti Rahwa kätte, ja Abner omma Rahwaga põggenes. Ja Joabi kolmas Wend Asael, kes kerme joosma olli, ajas Abnerit ennast takka, ja ei lahkund temmast ühhele egga teisele Polele. Ja Abner räkis temmale kahtepuhko, ta peaks temmast lahkuma, ja kui ta tahhaks, omma Rammo ühhe teisega katsuma; agga Asael ei lahkund temmast siis lükkas Abner omma Pikiga taggaspiddi ja pistis tedda läbbi, et ta senna Paika jäi. Ja Abner põggenes omma Rahwaga üle Jordani, omma Kunninga Isboseti jure.

§. 1052. Kaks Aastad wallitses Isboset kui Kunningas Israelis; agga temma Rahwas jäi ikka wähhemaks; ja löid ennast Taweti pole; ja wimaks sai Isboset ka Abneri ennesega Tüllisse, sest et ta temmale pahhad Sannad olli annud, et Abner temma. Issa Sauli ühhe Naese ennesele olli wõtnud. Ja Abner läkkitas Kunninga Tawetile teäda, ta tahhaks ennast temma pole lüa, kui Tawet tedda wastowõttaks. Ja Tawet teggi sedda hea Melega; ja ta läkkitas Isboseti jure, ja laskis öelda, ta piddi temmale tä endine Naene Mikal, Sauli Tüttar (§. 1018) jälle kätte saatma; ja Abnerile laskis Tawet teä

da wia, ta ei woiks temma Silmi mitte enne nähha sada, enne kui Mikal temma kätte olleks sadetud.

§. 1053. Ja Isboset laskis Mikal ärratua temma Mehhe Pältieli juresť, ja Abner ja Mikal tulled ühtlase Taweti jure; ja ta wõttis mollemad Römoga wasto, ja teggi sured Jodud Abnerile. Ja Abner tootas Tawetile, keik Israel temma Wallitsusse alla sata, kui ta temmala lubbaks nende Wannemate ja Üllemateega räkima minna. Ja Tawet laskis tedda minna Rahhoga.

§. 1054. Joab ei juhtunud mitte koddo olema Hebronis, kui Abner seäl käis; kui temma nüüd wäljaſt tulli, ja kulis, et Kunningas tedda ni hästi olli wastowõtnud, ja Rahhoga laſknud ärraminna, sai temma Meel wägga pahhaks, ja ta läkkitas sallaja, ilma Kunninga teädmatta Abneri järrel, ja laskis tedda taggaſi kutsuda: ja kui Abner tulli, läks Joab, ja wiis tedda körwale Wärrawa alla, kui olleks temmal middagi temmaga räkimiſt, ja tappis tedda seäl Mörtsukawiſil ärra, omma Wenna Asaeli Werre pärraſt (§. 1051.).

§. 1055. Taweti Meel olli wägga kurb ja pahha se peäle, et ilmaſüta Werd rahholisſel Tunnil olli ärrawallatud; sepärraſt seädis temma et Joab isse ja keik Rahwas suurt Kaebduſt piddid teggema Abneri Surma pärraſt, ja ta laskis tedda sure Auga mahhamatta, ja käis isse se Surno taggа, kui tedda wäljakanti, ja nuttis Abneri Haua jures sure Heälega, et üks niſuggune Würſt ja suur Mees Israeliſt olli langenud; ja keik Rahwas nuttis temmaga. Ja Tawet ütles: Minna

ollen ilmaſüta seſt Werreſt, agga Joabi Pea peäle jägo se, ja keige ta Issa Suggu peäle.

§. 1056. Kui Isboſet kuulda sai, et Abner surnud olli, siis temma Südda langes hopis ärra, ja keik Israel löi kartma Taweti eeſt. Ja kaks Wenda Isboſeti Peälikkudeſt, Paan ja Rekab, lootsid se läbbi Tawetilt ehk suurt Au ja Makso tenida, ja läksid ja tapsid Isboſeti ärra temma Wodi peäl, ja tõid temma Pea Taweti jure. Agga Taweti Meleſt olli se Assi ni hirmus, et ta nende Käed ja Jallad laskis Otsaſt ärraraiuda, ja neid ärratappa, ja nende Kehhad üllespua; agga Isboſeti Pea maeti Abneri Hauda.

§. 1057. Nüüd tullid keigeſt Israeli Sugguarrudeſt, kes siitsadik Isboſeti pole ollid hoidnud (§. 1049), need Söamehhed kokko Taweti jure Hebroni, liggimalt poolneljat sadda tuhhat Meeſt, keik omma Söariistadega, ja hea kohtlase Südamega, ja tõſtiſid tedda enneste Sugguarrude ülle ka Kunningaks. Ja nemmad ollid kolm Päwa temma jures, ja need liggidalt Liñnadeſt ja Sugguarrudeſt Rahwas weddaſid ja kandſid ni paljo Mona ja Toiduſt senna, et keikil süa ja jua kül sai. Ja keiges Israelis olli Römo ilmalöpmatta, et Tawet olli Kunningaks sanud.

§. 1058. Ja Tawet wallitses ja ellas kui Kunningas Hebroni Liñnas poolkahhekſat Aastad, ja temmale ſündiſid seäl kuus Poega, kelle seaſt Amnon, ja Abſalon, ja Adonia pärraſt sedda kuulsaks said; need ſündiſid temmale kueſt Naeſeſt Hebronis; pärraſt wõttis temma Jeruſalemmas weel Naeſi senna jure, ja neiſt ſündiſid temmale weel üksteiſtkümmend Poega. Agga Mikal,

Sauli Tüttar ei sanud ühtegi Last omma Surma Päwani.

§. 1059. Ja Tawet hakkas Hebronis se peäle mötlema, kuida temma Jerusalemma Liñna woiks kätte sada, ja ennesele senna kunninglikko Ellamist seäda, sest et se kaunist keskel Israeli Ma sees, ja wägga illusa Kohta körge Mäggede peäle ja wahhele ehhitut olli. Ja se olli sütsadik itka weel Jebusi Rahwa Kä, nenda kui se Josua Ajal olli jänud (§. 790).

§. 1060. Ja Tawet läks omma Sõawäega Jerusalemma Liñna ette; agga Jebusi Rahwas naersid tedda, ja wisid omma Jummalatte Kujud üllas omma Koddade ja Kattusse-Rennide peäle, ja laksid Tawetile öölda: Sinna ei sa mitte seie sisse; need Pimmedad, ja Lonkajad ajawad sind taggasi —. Sedda ütlesid nemmad sepärast, et Tawet keik need Ebba-Jummalad, mis Pagganattel seäl ümberkaudo ollid, pimmedaks, ja kurdiks, ja jallotumaks olli nimmetand (Laul. 115, Salm 5, 7), nenda kui nemmad ka töeste ollid.

§. 1061. Agga Tawet sai se Kantsi kätte, mis Sioni Mäe peäl olli, ja ta ütles selsammal Päwal: Kes Jebusi Rahwast lööb, ja saab nende Kattusse Rennide jure, nende Lonkajatte ja Pimmedatte peäle, kedda minno Hing wihkab, se peab Peamehheks sama minno Wäe-Peälikkude seas! Ja Tapeti Oe Seruia Poeg Joab (§. 1047) sai keigeesmalt senna ülles, ja Tawet teggi tedda Peamehheks ehk keigeüllemaks Kinneraliks keige omma Peälikkude seas.

§. 1062. Nenda sai Jerusalemma Liñ nüüd Israeli Rahwa kätte, agga Jebusi Rahwas jäti ka senna ellama, keik kes mitte Taplusses polnd otsa sanud, ja nende Kunningas Araawna ka; ja keik temma Ellaminne Moria Mäe peäl (§. 125), ja temma Maad ja Põllud jäti temmale. Agga Tawet ehhitas ennesele üht kunninglikko Kodda Sioni Mäele, ja ellas ja wallitses seel weel Israeli ülle kolmkümmend ja kolm Aastad.

§. 1063. Ja kui Sidoni Rahwa Kunningas Iram, kes Tirusse Liñnas ellas (§. 793), sedda kuulda sai, et Tawet Jerusalemma Liñna olli ärrawõtnud, kartis temma, et se kord ka temmale woiks juhtuda, sest Tirusse Liñ olli Aseri Maäus, Merre ääres (§. 773). Ja ta läkkitas Taweti jure, ja laskis temmale Onne sowida, ja teggi temmaga Sõbrust, ja andis Tawetile Seedripu-Palka ja Laudo Libanoni Mäelt temma kunninglikko Koja Ehhitamisse tarwis, ja Puseppad ja Kiwwiseppad, sest et Israeli Rahwas seddasuggust Asja sel Ajal weel paljo ei moistnud.

§. 1064. Ja Wilistri Rahwas katsusid selle Aja sees ka kakskord omma Onne, ja tullid wäe ja sõddima Israeli Male, agga Tawet löi nemmadsi mollemad korrad mahha, ja Jehowa olli temmaga, ja suur Kartus tulli keige Pagganatte peäle seäl ümberkaudo.

§. 1065. Ja kui Tawetil nüüd Rahho olli mõtles temma se peäle, Jehowa Seädusse Laekale üks Hingamisse Paik sata Jerusalemmas, et se temma liggidal olleks. Ja ta kutsus keik Israeli Rahwast kokko, sedda Kirjatjearimi Liñnast ärratoma Abinadabi Kojast (§. 914), kuhho se Kunninga

ninga Sauli Ajal jälle ueste olli seisma pandud (§. 971). Ja Tawet laskis sedda tösta ühhe ue Wankri peäle ja nemmad hakkasid tullema sure Römoga, ja Trummide ja Mängidega, ja Abinadabi kaks Poega, Usa ja Ahio käisid körwas, neid Weiksid juhhatamas.

§. 1066. Agga se sündis, kui nemmad eddasi läksid ja need Weiksed körwale astusid, et Usa omma Käega se Laekasse kinni hakkas, et se ei piddand ümber ehk mahha kukkuma; ja Jehowa löi tedda Nuhtlussega, et ta surri. Se teggi keige Rahwale Ehmatust, ja Tawetile suurt Melehaigust; ja temma laskis warsi körwale kallada ühhe Mehhe jure Obededom Nimmi, senna pandi se Laekas seisma, ja keik Rahwas läks Kojo.

§. 1067. Agga kolme Ku pärrast sai Tawet kuulda, et Jehowa Obededomit önnistas, ja keik temma Ellomaja, ja et ühtegi Pahha ei polnd seäl sündinud; siis kutsus ta ueste Rahwas kokko; ja nüüd tulli Taweti Mele, et Jehowa olli käsknud, et üksi mu sedda Laekast ei piddand kandma, kui Lewi Suggu Rahwas (§. 799). Ja Tawet tulli senna, ja laskis monned Lewitid sedda Laekast temma kullatud Kangidega Õlgale wötta (§. 572), ja esite Katseks agga kuus Sammo eddasi kanda, ja kui ta näggi et ühhegile Pahha ei sündind, jäi ta seisma Rahwaga, ja ohwerdas Tänno-Ohwrid Jehowale.

§. 1068. Se järrel läksid nemmad se Laekaga eddasi, ja keik Rahwas ollid röömsad, ja Preestrid puhhusid Passunaid, ja Kunningas hüppas Jehowa Laeka ees se Römo pärrast, et ühtegi uut Willetsust ja Pahha ei sündind (nenda kui esimesel

mesel Korral); ja Tawetil olli agga öhhuke linnane Rie, ehk ilma Warrusseta Kuub Selgas, nenda kui Preestridel. Seddawisi tullid nemmad se Laekaga Jerusalemma, ja wisid sedda selle Telti alla, senna Paika, mis Tawet se tarwis olli lasknud walmistada.

§. 1069. Ja Kunningas ohwerdas ueste Jehowale Pölletamise ja Tänno-Ohwrid, et keik hästi olli korda läinud; ja ta teggi Seädust misjugused Lewitid Jerusalemma piddid jäma, Tenistust piddama Jehowa Laeka jures; ja senna seäti Lauljad, ja Kandle- ja Nabli-Mängiad, ja kes mu Mängimise-Riistade peäl mängisid ja Assaw pandi nende keikide üllemaks, ja Obededomi Suggu wõssa sai Telti- ehk Wärrawa Hoidjatteks. Agga se Preester Sadok ja muist Preestrid ja Lewitid seäti se pühha Tunnistaja Maja jures Tenistust piddama (§. 567), mis Kunninga Sauli Ajal olli Silust widud Kibeasse, kus Saul ellas (§ 953).

§. 1070. Kui Tawet sedda Ohwerdamist sai löppetand, önnistas temma keik Rahwast, kes olid kokko tulnud, Wäggede Jehowa Nimmel, ja jagas iggaühhele Leiba, ja Lihha, ja Wina, ja laskis neid siis Rahho sees ühhest ärra ja Kojo minna. Ja nüüd tulli Tawet ka keik omma Perret önnistama ja terretama.

§. 1071. Agga Taweti Abbikasa Mikal, Sauli Tüttar olli Aknast näinud, kui Tawet öhhukeses Rides ja hüppades Jehowa Laeka ees olli tulnud Jerusalemma; ja ta tulli ta wasto, ja pilkas tedda ja ütles: Mis auulinne on tänna Israeli Kunningas olnud, kes omma Sullaste Ümmardajatte

jatte Silmade ees allasti olli, nenda kui monni neist tühjast Mehhist ennast hopis allasti teeb! Aga Tawet ütles: Jehowa minno Jummala ees ollen ma mänginud ja rämus olnud, kes mind on ärrawallitsenud sinno Issa ja keige ta Suggu eest Würstiks Israeli üle; ja Jehowa ees tahhan ma weel alwemaks sada, ja allandik olla ommast Melest, et ma nende Ümmardajattega, kellest sinna olled räkinud, temma jures woin auulisseks sada.

§ 1072. Ja Tawet ellas ommas kunninglikus Kojas Sioni Mäel, ja ta mõtles se peäle Jehowale üks pühha Kodda ehhitada Jerusalemmas (§. 563), ja piddas selle pärrast Nou ühhe Prohwetiga Natan Nimmi. Agga Jehowa Sanna sai selle Prohwetile, ta peaks Tawetile ütlema, et mitte temma, waid üks temma Poegadest, kes temma järrel Kunningaks saaks, peaks sama Jehowale üks Tempel ehk pühha Kodda ehhitada. Ja Tawet tännas ka selle helde Tootusse eest Jehowat allandikkult.

§. 1073. Pärrast sedda Aega se sündis, et keik Pagganad ümber kaudo hakkasid Nou piddama Taweti wasto, ja teggid Seädussi issekeskis, temma Kunningriki ärralõppetada, ja kui se woiks olla, Israeli Rahwa Mällestust seält ärrakautada. Agga Ammoni Rahwa Kunningas Nahas jäi Taweti Sõbraks, ja ei heitnud mitte nende Nousse.

§. 1074. Tawet sai sedda aegsaste teäda, ja temma läks Jehowa Nimmel wälja omma Waenlaste wasto sõddima, ja hakkas Ühtopoolt peäle Wilistidega (§. 792), kes Israeli Ma Pärris-

ris. Waenlased nüüd jo hulk Aega ollid (§. 898); ja Tawet lõi neid mahha, ja wõttis Kari Liina ärra (§. 1023) ja keik Küllad seäl ümberkaudo, ja need jäid Israeli pärralt. Seält pöras Tawet taggasi, ja läks poi kiti läbbi Ma Hommiko pole Moabi Male (§. 645), ja Jehowa andis temmale Wõimust, et ta Moabi Rahwast mahhalõi, ja kaks Ossa neist laskis ärratappa, agga üks Ossa Ellusse jättis, ja keik Moabi Ma panni ta ennesele Maksu maksma.

§. 1075. Siit töttas Tawet pikkiti läbbi Ma Soba Kunninga wasto, Adadeser Nimmi, kel paljo Rüütlid ja Jallawägge, ja Sõawankrid olli; ja Tawet lõi neid mahha, ja raius need Sõawankrid katki (agga sadda Wankrid piddas ta ennesele), ja sai seäl paljo Saki ja Rikkust, sest et Soba Rahwal selged Kuld-Kilpid ollid. Ja Tawet läks Siria Rahwaga sõddima, kes Soba Kunningast tahtsid aitama tulla; ja ta lõi Siria Rahwast mahha Tamaskusse Liinast sadik, ja panni omma Wägge senna Liinna, ja Siria Rahwas piddid temmale Maksu maksma.

§. 1076. Nüüd tulli Tawet hirmsa sure Saki- ja Warrandussega taggasi omma Male. Ja Hamati Kunningas, kelle Ma Soba Ma kõwas oli, läkkitas omma ennese Poiaga Tawetile suri Andisid, et ta temma Wastast, sedda wäggewat Soba Kunningast olli allandanud —. Ja Tawet pühhitses keik Kulda, ja Hõbbedat ja Waske, mis ta Waenlaste Käest Sagiks olli sanud, Jehowale se tullewa Templi Ehhitamisse tarwis.

§. 1077. Se wiimne Waenlane olli Lounepool, ehk Edomi Rahwas (§. 219); need ollid Israeli

li Male tulnud, kui Tawet ärra olli, ja Joabi Wend Abisai juhtus nende peäle Solamerre jures, ja löi neist mahha kahheksateistkümmend tuhhat Meest. Ja Tawet läks isse Edomi Male, ja wöttis nende Liñnad ärra, ja Joab jäi Söawäega kuus Kuud senna, ja tappis ja kautas Edomi Maal keik Meesterahwas ärra, kedda temma ial wois leida ja kätte sada, nenda et agga wägga pissut neist pöggeneda said Midjanide jure (§. 416) ja seält Egiptusse Male, kus seas ka üks Poeglaps Edomi Kunningatte Suggust olli, Adad Nimmi. Ja Joab panni Israeli Söawägge keige Edomi Ma Liñnadesse.

§. 1078. Kui Kunningal Tawetil nüüd jälle Rahho olli, kulas ta järrel, kas Sauli Poja Jonatani Suggust (§. 996) ükski weel Ellus olleks. Ja Jonatanil olli üks kolme aastane Poeg olnud Mewiboset Nimmi, kui ta Kilboa Mäggedel mahhalödi Wilistidest; ja kui se Sannum temma Surmast tulli, olli se Amm sedda Last Süllesse wötnud, temmaga pöggeneda, agga se Ruttoga mahhalangenud, ja se Laps olli mollemist Jallust wiggaseks sanud; nenda tulli ta Amm temmaga Mahhanaimi Liñna teinepool Jordani, kuhho siis keik pöggenesid (§. 1049); ja tedda kaswatadi seäl ühhe Mehhe jures Makir Nimmi Lodebaris. Ja Tawet läkkitas senna, ja Mewiboset todi Jerusalemma; agga ta lonkas mollema Jalgadega.

§. 1079. Ja Kunningas Tawet kinkis Mewibosetile keik temma Issa-Issa Sauli Pöllud Penjamini Maal, ja käskis tedda ommas Laudas süa Jerusalemmas keige ta Elloaja. Ja seäl olli üks Sauli

Sauli Teenridest Siba Nimmi, kellel wiisteistkümmend Poega ollid, ja kakskümmend Sullast; selle Holeks andis Tawet need Wäljad, et ta neid piddi harrima, ja keik, mis sest Kassuks tulleks, Mewiboseti Kätte saatma Jerusalemma.

§. 1080. Ja Ammoni Kunningas Nahas surri ärra, kes Tawetile Head olli teinud ja Hallastust üllesnäitnud, kui Tawetil kitsas Kä olli (§. 1073). Ja Nahasi Poeg Anun sai Kunningaks temma assemel. Ja Tawet läkkitas Mehhi senna tedda trööstima ta Issa Surma pärrast, ja temmale Önne sowima. Agga se nore Kunninga Nouandjad ütlesid: Need Mehhed ei olle mu pärrast tulnud, kui meie Maad ja Liñna läbbi ärrawatama, et nemmad woiwad tulla, sedda ärrawötma. Ja Kunningas Anun uskus sedda, ja laskis need Mehhed seäl teotada, ja nende poled Habbemed ärraajada, ja nende Rided Wööst sadik ärraleikada. Nenda satis temma neid taggasi minnema.

§. 1081. Sedda todi Tawetile teäda: siis läkkitas ta nende Meeste wasto, ja käskis neid Jeriko Liñna ni kauaks jäda, kunni nende Habbemed jälle saaksid kaswanud. Ja Tawet walmistas ennast Söale, agga Ammoni Kunningas walmistas ka, ja otsis Abbi seält ümberkaudo Siria Maalt, ja Soba, ja Reobi, ja Maaka, ja Tobi Maalt (§. 883); keik need andsid ka Abbi temmale.

§. 1082. Ja kui Taweti Söawäggi senna sai, seädsid Ammoni Rahwas ennast isse päinis Taplussele Liñna liggi, ja need palkatud Rahwas isse Tükki Laggeda peäle. Agga Joab jaggas Taweti Rahwas ka kahhe Jäusse, ja muist andis ta

omma

omma Wenna Abiſai Käe alla, Ammoni Rahwa wasto söddida, ja temma isse hakkas muist Rahwaga se sure palkatud Hulka peäle. Ja Jehowa andis Taweti Sõawäggedele Woimust, et nemmad neid mollemis Paikus mahhalöiwad, ja Ammoni Rahwas pöggeneſid omma Liñna, ja teiſed iggaüks omma Male.

§. 1083. Agga Sieia Rahwas, ja Soba Kunningas Adadeſer (§. 1075), tullid uenste wälja weel surema Sõawäega, Ammoni Kuningast aitama Taweti wasto; agga Tawet tulli omma Wäega nende peäle Elami Liñna jures Ammoni Maal, ja löi neist mahha nellikümmend tuhhat Rüütlid ja Jallawägge, ja seitſesadda Wankritäit Mehhi, (kümme Meest igga Wankri peäl). Selle Ärrawoitmisse järrel teggid Siria Rahwas ja Soba Kunningas Tawetiga kindlat Rahho, ja tootaſid, et nemmad ennam ei tahtnud tulla Ammoni Rahwaſt aitama Israeli wasto.

§. 1084. Teiſel Aastal, kui jälle Sõa-Wäljaminnemisse Aeg olli, läkkitas Kunnigas Tawet Joabit ueste Ammoni Male, ſedda Maad ärrarikkuma, ja Rabba Liñna ärrawõtma, mis nende Pea-Liñ olli; agga Tawet isse jäi Jerusalemma. Ja se sündis, et ta ühhel Öhtul köndis omma kunninglikko Koja Kattuſſe peäl (nenda kui seäl Maal need Kattused maddalad ja laugud ollid, et neid ei woi hea Melega Kattuſeks nimmetadagi, waid Hone Lae-peälseks ennemalt, kus wägga hästi käia sündis; ja iggal Honel olli üllewel üks Krants ümber, et Inimesſed mahha ei kukkund); ja Tawet näggi seält, et üks wäga illusa Näoga Naene ennast omma Hone jures pessi ja lopputas; ja ta läkkitas temma järrel.

§. 1085. Ja kui se Naene Taweti jure todi, heitis ta ennast temma jure, ja se Naene laskis sedda sündida, sa sai Käima peäle; ja temma Nimmi olli Parſeba, agga temma Mees Uria olli Joabi Wäe all Ammoni Maal. Ja Tawet läkkitas Joabile Käsko, ta piddi Uriat temma jure saatma. Ja Uria tulli Jerusalemma, ja Kuningas kulas temmalt, kas Sõawäega keik hästi seiſaks, ja Joabiga ka? ja käskis Uriat omma Kotta miñna hingama, ja omma Jalgo pesſema, ja teiſel Hommikul jälle tulla, et ta tedda taggaſi Joabi jure ſadaks. Ja kui Uria wäljaläks, läkkitadi üks kunninglik And temmale järrele.

§. 1086. Agga Uria wois ehk ſedda Asja moista ehk teäda, ja ei läinud mitte omma Kotta, waid maggas Öſe Kunninga Koja ees wäljas Kuninga Sullaste jures, Agga kui Tawet ſedda kuulda sai, piddas ta tedda weel ühhe Päwa ja Öö ſeäl, ja maenitſes tedda ueste omma Kotta miñna, ja omma Naeſe jure; agga Uria seiſis wasto, ja ütles: Jehowa Laekasgi on Telti all, ja Kuninga Tener Joab keige Sõawäega on wäljas Lagris, ja minna peaksin omma Kotta minnema, ja omma Naeſe jures maggama —, ſe ei lähhe ellades Korda. Siis laskis Tawet tedda Öhto joobnuks jota; agga Uria heitis ennast siiski jälle wälja Kuninga Sullaste jure maggama, ja ei läinud omma Kotta.

§. 1087. Nüüd ſai Taweti Meel pahhaks, ja teiſel Hommikul ſatis ta Uriat minnema, ja andis temmale üks Kirri Joabi kätte wia, ſelle ſisſe ol-

kirjo-

kirjotud: Pange Uriat keigekibbedama Taplusse Kohta, ja tagganege temma takka ärra, et tedda mahhalüakse, et ta surreb. Sedda Kirja wiis Uria Joabi kätte, ja Joab teggi Kunninga Kässo järrel, ja Uria, ja mitto muud weel temma kõrwas, lõdi mahha; ja Joab satis sedda Kunningale teada. Kui nüüd Uria Naese Leino-Päwad möda said, laskis Tawet tedda tua, ja wõttis Patseba omma teiste hulka Naeste korwa (§. 1058) ennesele Naeseks, ja ei möttelnudgi se peale, kui mitmesuggust rasket Patto temma sega olli teinud Jehowa ees.

§. 1088. Ja Joab söddis Rabba Liñna wasto, ja sai üks Ossa sest Liñnast kätte, kus Kunninga Ellaminne olli; ja ta satis Tawetile teada, kas ta weel Rahwast tahhaks kokkowõtta, ja isse senna tulla, sedda suremat Liñna Jäggo ärrawõtma, et se Au sest Tawetile enneselle woiks sada? Ja Tawet teggi nenda, ja tulli senna.

§. 1089. Ja Tawet sai Rabba Liñna kätte Ammoni Maal, ja leidis seält löpmatta palju Saki ja Rikkust. Ja Ammoni Kunninga Kroon, mis Kullast ja kalli Kiwwidega olli, pandi Taweti Päbbä, ja se Rahwas seält Liñnast widi ärra Wangi, ja pandi sure Sagidega sagima, ja Raua-Kaewamisse ja Raua-Taggumisse Tõle, ja muist Teiliskiwwi Ahjude jure. Nenda teggi Tawet ennamiste keige Ammoni Ma Liñnadele ja nende Rahwale, ja läks sure Sakiga taggasi Jerusalemma.

§. 1090. Ja Patseba tõi Tawetile ühhe Poja ilmale —. Ja nüüd satis Jehowa Prohweti Nathan Taweti jure, kes temmale Moistetusseswisi piddi räkima, kuida üks rikkas Mees, kel Weiksid ja Lambaid kül olnud, ühhe waese Mehhe ainsa Lamba-Talle lasknud tua ja ärratappa omma Hoggematta Wõõrale Roga tehha —. Tawet ütles warsi: Se Mees on Surma wäärt, ni tõeste kui Jehowa ellab; Agga Natan hakkas nüüd Kunningale räkima, kuida temma isse se Surma wäärt Mees olleks; sest temmal olleks ja paljo Naesi, ja woiks Israeli Tüttarlastest kül weel jure sada, kui ta tahhaks, ilma et temmal tarwis olleks olnud, Uria Naest lasta tua, ja Uriat ennast ilma süta ärratappa —.

§. 1091. Nüüd tundis ja näggi Tawet keik omma Patto Surust ja Raskust, mis ta olli teinud. Ja ta jäi kurwaks, ja leinas ja kahhetses ja tunnistas omma Patto Jehowa ees. Se peale ütles Prohwet Natan: Jehowa on lasknud sinno Patto sinnust mödamiñna, et sa ei pea surrema; agga et sinna se Asja läbbi ollet saatnud Jehowa Waenlased kurjaste laimama, siis peab se Poeg, mis sulle sündind on, surrema, ja Jehowa wõttab so ennese Suggust Kurja so peale sata, ja so Naesed so Liggimesele anda, ja se wõttab nende jures maggada sesinnatse Päwa paistel —. Ja Natan läks ärra. Ja se Lapsoke sai haigeks, ja Tawet paastus ja teggi Palwed, ja olli Ma peal maas sure Kurwastussega seitse Päwa, ja üks temma Sullastest ei woinud tedda tröstida kunni se Lapsoke sai ärrasurnud.

§. 1092. Selle järrel sai Patseba Tawetist jälle käima peale, ja tõi temmale teise Poja ilmale, selle Nimmi pandi Salomon, sest et Tawetile se Tootus Jehowast olli antud, et se samma Laps temma järrel Kahho sees piddi sama Israeli üle

le wallitseda, ja Jehowale üks pühha Kodda ehhitada, mis Taweti Meles ja Süddames jo kaua ja ammust Ajast olli (§. 1072).

*** *** ***

§. 1093. Siitsadik olli Tawetil keik korda läinud temma Wallitsusse Ajal; agga nüüd tulli temmale palio Kurwastust temma enneselasteste, nenda kui Prohwet Natan olli üttelnud —. Essite sündis se, et üks temma Poegadest Amnon Nimmi (§. 1058) hakkas omma Poolt-Õdde Tamarit armastama; ja ta piddas selle pärrast Nou Kunninga Wenna-Pojaga Jonadab Nimmi, ja teggi ennast haigeks, ja laskis Tamar ennese jure kutsuda, ja pallus tedda, üht Haige-Roga ennesele tehha: ja kui Tamar sedda temmale tõi, satis Amnon keik mu Rahwas wäljaminnema, ja maggas wäggise temma jures, ja satis tedda pärrast sure Wihhaga ärraminnema, ja hüdis omma Poisi, tedda wäljalükkama, ja Uks temma tagga Lukko pannema.

§. 1094. Ja Tamar tulli omma sihhase Wenna-Absalomi jure, omma löhkikistud kirjo Kuega, ja sure Kisendamisega, ja räkis temmale keik, mis temmaga olli tehtud. Agga Absalom olli üks tark ja kawwal Mees, ja waigistas omma Õdde, ja käskis tedda agga wait olla, sest et ta omma Wend sedda temmale teinud; ja Absalom ei nimmetand sest Amnoni wasto mitte üks Sanna, ei Kurja egga Head. Nenda jäi Tamar Absalomi jure pärrast sedda Teotust; ja Kuningal Tawetil olli se sureks Kurwastuseks.

§. 1095. Agga Absalom piddas sedda Meles; ja se sündis kaks Aastad pärrast sedda, et ta läks omma

omma Lambaid niitma Ewraimi Male, ja ta kutsus keik Kunninga Lapsed senna ennesele Wõõraks, ja Kunningast ennast ka; agga Tawet ei läinud. Ja Absalom teggi seäl Kunninga Kastele sured Jodud; agga omma Poistele olli ta Käsko annud, Amnonit tähhele panna, ja ni pea, kui ta Winast röömsaks saaks, temma peäle hakkata, ja tedda ärratappa.

§. 1096. Ja Kunninga Lapsed ollid röömsad, ja söiwad ja jõiwad, ja ei woinud ühtegi Pahha sest arwata; agga ühhe korraga tullid Absalomi Sullased, ja hakkasid Amnoni peäle, ja tapsid tedda ärra. Nüüd kaddus keik nende Röõm, ja nemmad kargasid sure Hirmoga omma Eeslide Selga, ja sõitsid Jerusalemma. Ja Tawetile todi Sannum, et temma Lapsed keik ollekd ärratappetud (§. 342); agga teised tullid pea keik Kojo, ja räkisid sure Kurwastusega, et Amnon olli ärrasurmatud. Ja Tawet leinas ja kaebas tedda wägga.

§. 1097. Ja Absalom isse pöggenes Kesuri Male, mis Ammoni ja Soba Ma wahhel olli (§. 1075), ja Kesuri Kunningas Talmai olli Absalomi Emma Maaka Issa; senna jäi temma hopis kolm Aastad, senni kui Joab tedda jälle püdis temma Issa Tawetiga ärraleppitada, ja Absalomile Lubba satis, Jerusalemma tulla, agga mitte Kunninga Taweti Silmade ette. Nenda ellas Absalom jälle kaks Aastad; agga se Ello ei maksnud ta Melest ühtegi, sepärrast laskis ta Joabit ennese jure kutsuda, ja kui Joab Heaga ei tahtnud tulla, laskis Absalom temma Oddra-Põld põllema panna; siis tulli Joab. Ja Ab-

salom pallus tedda wägga, temma eest Kunningaga weel ükskord räkida, ja temmale täit Leppitamist säta. Ja Joab teggi sedda, ja Tawet laskis Absalomi ennese ette tulla, ja andis temmale andeks.

§. 1098. Nüüd hakkas Absalom suurt Uhkust piddama, ja sõitis kalli Tõlla-ja Hoostega, ja piddas ennesel paljo Lõõprid ehk Eesjooksjad; agga wahhel allandas ta ennast jälle wägga keige Rahwa ees, ja läks Hommiko warra Linna Wärrawasse, ja ajas Jutto Rahwaga, ja kui ühhegil üks Rioehk Kohto-Assi olli, siis käskis ta sedda temma ette üllesräkida, ja ütles siis: So Assi on kül õige, agga se on ilmaaego, et sa Kunninga jure lähhed, sest seäl ei kule sind ükski; kes panneks mind Kohtomoistiaks seie Male, et iggamees, kel Kohto-ja Rio-Assi on minno jure tulleks, et ma temmale Õigust moistaksin! — Kui siis ükski temma ette piddi mahhalangema, tõstis ta tedda üles, ja andis temmale Suud. Se lähhi põras Absalom keige Rahwa Süddant ommast Issast Tawetist ärra ennese pole; agga Tawet ei sanud sest ühtegi teäda.

§. 1099. Ja Absalom tulli, ja pallus ommalt Issalt Tawetilt Lubba, Hebroni Linna minna (§. 1045), ühte Tootust Jehowale seäl tassuma, mis ta olli tootand, kui ta pöggenemas olli Kesuri Maal. Ja Tawet lubbas sedda, ja Absalom läks Hebroni, ja kutsus kakssadda Meest Jerusalemmast ennesega senna Ohwri jure Wõõraks (§. 977), agga nende Hing ei teädnud sest ühtegi, mis Nou Absalomil olli ja nemmad läksid temmaga.

§. 1100.

§. 1100. Agga Absalom olli truid Mehhed wäljasaatnud Israeli Linnadesse seäl ümberkaudo, Rahwale teäda andma, et kui nemmad Passuna Heält kuleksid, se tähhendaks sedda, et Absalom Hebronis Kunningaks sanud. Ja Taweti üllem Nou andja Ahitowwel olli ka temmaga ühhes Nonus, ja kui Absalom Hebronis Tappa-Ohwrid ohwerdas, läks, Ahitowwel ommast Linnast Kilust wälja, ja puhhus Passunat, ja se sai pea teiste Linnadesse kuulda, keigeennam Juda-Ma Jäus, ja Rahwas tõttasid Hulkes kokko Absalomi jure Hebroni.

§. 1101. Sedda todi Kunninga Tawetile teäda Jerusalemma; ja temmal ei olnud muud parramat Nou, kui seält ruttuste ärra-pöggeneda —. Ja temma läks Jalla Jerusalemma Linnast wälja, ja keik temma Naesed ja Lapsed temmaga; agga omma kümme Liganaest jättis ta senna Kodda hoidma. Ja keik Sõamehhed, ni paljo kui neid ial Jerusalemmas olli, ja keigeennam need, kes Kreti ja Pleti Wäggi nimmetadi, ja ikka Kunninga liggi ollid, käskis Tawet keik ennesega tulla; ja nemmad läksid keik Kunninga järrel Linnast wälja.

§. 1102. Ja wäljapool Linna jäi Kunningas ühhe Hone jures seisma, ja laskis keik omma Wäggi ennese eest möda minna; ja seäl seas ollid kuussadda Meest omma Naeste ja Lastega, kes neil Päiwil Kati Linnast senna ollid todud (§. 1074); ja Kunningas ütles nende Üllemale, Itai Nimmi: Minne sa omma Rahwa ja Wendadega taggasi omma Male, ja te neile Head ja Heldust, sest minna ollen isse nüüd hulkumas, ja

ei tea, kuhho ma saan —! Agga Jtai wandus Kunningale, et ta omma Meestega temmast mitte ei tahhaks lahkuda, kuhho Kunningas ka tal lähheks.

§. 1103. Ja Jehowa Seädusse laekas todi ka Jerusalemmast wälja, ja se Preester Abjatar (§. 1005) ohwerdas seäl jures, senni kui keik Rahwas sai möda läinud; ja se teine Preester Sadok (§. 1069) olli ka seäl. Ja Tawet satis neid Jehowa Laekaga jälle taggasi Jerusalemma, ja käskis neid tähhele panna, mis seäl sünniks; ja kummagil Preestril olli üks Poeg, head nored Mehhed, nendega piddid nemmad temmale sest Sannumid läkkitama.

§. 1104. Ja Tawet läks keige omma Rahwa-ja Perrega ülle Kidroni Jõe, ja sealt üles Ollipude Mäele, ja ta olli palja Jalgadega ja kinnikaetud Peaga —. Siit watas temma nüüd weel ükskord taggasi Jerusalemma Linna ja Sioni Mäe pole, ja kummardas Jehowa ette, ja nuttis, ja teggi Palwed. Ja kui temmale seäl öeldi, et Ahitowel ka Absalomi Nouus olleks, ohkas ta Jehowa pole, et temma ommeti Ahitoweli Nouud wöttaks tühjaks tehha! Sest sedda Meest kartis ta ennam, kui Absalomi ennast, temma Nouandmiste pärrast (§. 110).

§. 1105. Ja seälsammas andis Jehowa temmale Märki, et temma Palwe ei piddand kuulmatta jäma, sest üks teine tru Tener, Usai Nimmi, üks tark ja moistlik Mees, tulli sinn Kunningga wasto, ja tahtis ka temmaga minna; agga Tawet hakkas mötlema, et se Mees temmale Jerusalemmas woiks ennam Kasso sata, sepärrast pallus ta Usait senna minna, ja seäl nende kahhe Preestriga Nou piddada Taweti heaks, et Ahitoweli Nouud woiksid tühjaks sada. Ja Usai läks Jerusalemma, ja se sai Tawetile pea sureks Kassuks.

§. 1106. Kui Tawet nattoke eddasi sai läinud, tulli Mewiboseti Sullane Siba, ja töi temmale Tee-Mona, ja Saddulas Eeslid Kunninga Perrele. Ja Kunningas küssis, kus Mewiboset olleks? Ja ta ütles, et temma Jerusalemma jänud, ja walletas senna jure, et Mewiboset üttelnud: Tänna wöttab kül Jsraeli Suggu minnule mo Jssa Kunningriki anda! Sedda uskus Tawet ommas sures Kurwastusses, ja ütles se Melehaigussega Sibale: Wata, keik mis Mewiboseti pärralt on, annan ma sinnule (§. 1079). Ja Siba tännas se eest Kunningast wägga.

§. 1107. Nüüd läks Tawet eddasi omma Rahwaga Pahhurimi Linna pole; ja kui nemmad senna liggimale said, tulli üks Mees Linnast wälja, kes Kunninga Sauli Seltsi Sugguwössast olli, Kera Poeg Simei Nimmi, se sajatas Tawetit, ja ütles: Nüüd on Jehowa so kätte maksnud keik Sauli Sugguwössa Werd, kelle Assemele sa olled Kunningaks sanud — Ja Simei käis üllewel möda Mägge, ja sajatas Kunningast ikka peäle, ja wiskas temma Kohta Kiwwidega, ja tolmutas Mulla-Tükkidega, senni kui nemmad Linna sisse said. Ja Joabi Wend Abisai ütles Kunningale: Lasse, ma lähhen, ja kissun ta Pea Otsast ärra! Agga Taweti Meel sai wägga pahhaks, ja ütles: Sajatago temma peäle, sest Jehowa on temmale sedda käsknud —!

Ja nemmad said wägga ärrawässinud Pahhurimi Liñna, ja jäid senna hingama.

§. 1108. Selle Aja sees tulli se uus Kunningas Absalom Jerusalemma; ja Ahitoweli kurja Nou järrel teggi temma seäl warsi sedda lähla Asja, et ta üks Telk laskis üllesliua Kunninga Koja Kattussele (§. 1084), ja Tawet kümme Liignaest, kedda ta olli jätnud Kodda hoidma, widi senna sisse, ja keige Rahwa nähhes, ja hiete Päwa Aial, läks Absalom Telki alla, ja heitis nende jure —, nenda kui Prohwet Natan olli ette üttelnud (§. 1091).

§. 1109. Ja Ahitowel ütles: Lasse mind nüüd wõtta monni tuhhat Meest, et ma lähhi Hõd Tawetit taggaajan, ja temmale Hirmo teen, et keik Rahwas temma jurest ärrapõgeneb, ja temma isse on ärrawässinud; siis tahhan ma tedda üksi mahhalüa, ja keik Rahwast Rahhoga sinno jure taggasi sata. Se Nou olli kül õige Absalomi Meleſt, ommeti ütles ta: Ma tahhan Usai Nouka kuulda sada.

§. 1110. Ja Usai andis hopis teine Nou, mis Tawetile heaks tulli, ja ütles Absalomile: Sa tunned omma Issa, ja need Mehhed, kes ta jures on; nemmad on süddamikkud, ja täis Wihha, kui Karro, kel ta Pojad woetakse; ja kui nemmad monned sinno Meestest mahhalõwad, siis sullab teistel nende Südda ärra, sest nemmad tundwad Tawetit; sepärrast on parram, et sa koggud keik Israel kokko, kui Liwa Merre äres, ja nendega lähhed sa isse temma wasto wälja, siis woid sa temmast Woimust sada, ehk ta olleks, kus Paikas ta ial tahhaks!

§. 1111. Se Nou olli parram Absalomi Meleſt, et se kül rummalam olli, sest se lähhi sai Tawet emale põggeneda, ja ennesele weel Rahwast koggu da; agga se tulli Jehowast, kes Tawetit tahtis peästa. Ja Ahitoweli Meel sai ni pahhaks se peäle, kui temma targem Nou ärralaideti, et ta omma Eesli Selga istus, ja sõitis Kojo omma Liñna Kilusse; ja kui ta seäl ommad Ellomaja Asjad sai seädnud, teggi ta isseennesele Otsa peäle, ja poos ennast ülles.

§. 1112. Ja Usai läks nende kahhe Preestri jure (§. 1103), ja räkis neile keik, mis olli sündinud; ja nende Pojad Jonatan ja Ahimaats otasid wäljas Rogeli Kaewo jures (sest Liñna sees ei tahtnud nemmad ennast näidata Absalomi Rahwa pärrast). Ja üks Naesterahwas sadeti wälja neile ütlema, mis Sannumed nemmad Tawetile piddid wima, ja et ta peaks töttama ülle Jordani miñna, ja kusſagil mitte Aega wiitma.

§. 1113. Ja need mollemad ruttasid Tawetile sedda teäda wima; agga üks Absalomi Sullastest olli neid ommeti nähnud, ja Absalom satis Mehhi järrel neid otsima: agga nemmad läksid kõrwale ühhe Naese jure, se juhhatas neid omma kuiwa Kaewo sisse, ja lautas Riet selle ülle, ja Tango senna peäle, ja kui need Taggaotsiad tulid ja neid takka küsisid, ütles temma neid ülle Wee-Oja ollewa läinud; ja need läksid ja otsisid seäl, ja põrasid taggasi Jerusalemma. Agga Jonatan ja Ahhimaats tullid Kaewust wälja, ja wisid Kunningale teäda, mis Nou Jerusalemmas olli petud.

§. 1114. Se peäle läks Tawet keige omma Rahwa-ja Perrega eddasi ülle Jordani senni kui Mahhanaimi Liñna (§. 1049). Ja Ammoni Künningas Sobi, kellele Tawet se waewane Kunningriik olli jätnud pärrast temma Söddimist Ammoni Maal (§. 1089), ja kaks Israeli Meest, teine olli Makir Lodebarist, kes enne sedda Mewibosetit olli toitnud ja kaswatand (§. 1078), ja teise Nimmi olli Parsillai Rogelimist; need kolmekeste läkkitasid ja saatsid seäl Tawetile, ja keige temma kunninglikko Perrele, ja Rahwala, Mona kül rohkeste ja keiksuggu mu Asjo, mis ial agga nimmetada olli ja nende Südda kutsus, nenda et Tawetil Pudo ei olnud ühhegist Asjast.

§. 1115. Absalom koggus nüüd Rahwast kokko Usai Nou järrel, ja läks Tawetit ülles otsima teinepool Jordani, ja temma üllem Kinneral olli Amasa, Taweti norema Öe Abigali Poeg (§. 1047). Ja Tawet olli ka Rahwast koggunud, ja satis neid kolmes Hulkas wälja temma wasto; üks Hulk andis ta Joabi, ja teine temma Wenna Abisai, ja kolmas se Kati-Mehhe Itai Käe alla (§. 1102). Ja Tawet astus Liñna Wärrawasse, ja laskis keik kolm Kinnerali omma saade ja tuhhandatte, ehk omma Roodude ja Rüggimentidega, ennese eest mödamiñna, ja hüdis ja kinnitas igga Kinneralile ja temma Peälikkudele issepäinis: Olge pehmed se nore Mehhe Absalomi wasto! Sedda kulis keik Rahwas ehk need Soldatidgi ka —. Ja Tawet isse jäi Rahwa Palwede peäle Mahhanaimi Liñna.

§. 1116. Ja Taweti Wäehulkad said Absalomi Rahwaga ühte, ühhes paksus Metsas, mis Ewraimi

Ewraimi Metsaks nimmetadi: ja se Taplus hakkas peäle, ja läks laiale seält Metsast ka wälja laggeda Ma peäle; ja Absalomi Rahwas lödi mahha, ja se Mets löppetas ennam neid Innimessi, kui Taweti Rahwa Möökad, nenda et Absalomi Mehhi sel Päwal otsa said peäle kaks-kümmend tuhhat; ja Absalom isse jäi omma Peaga ühhe sure Tamme keruliste Oksade wahhele kinni, kui ta Metsast tahtis läbbisöita, ja temma Eesel ehk Hobbo-Eesel läks temma alt ärra, ja temma jäi Kaelapiddi senna rippuma.

§. 1117. Sedda jnhtus üks Joabi Meestest näggema, ja läks, ja räkis sedda Joabile. Ja Joabi Meel olli wägga pahha ta peäle, et ta mitte warsi tedda polnd surnuks pistnud. Agga se Mees nimmetas temma ette, mis Kunningas olli räkinud —; se pahhandas Joabi Meelt weel ennam, ja ta wöttis ruttuste kolm Odda, ja läks ja pistis need keik Absalomi Süddamesse, ja kümme Meest piddid tedda hopis surnuks löma, ja temma Kehha laskis Joab ühte Auko wissata, ja suur Kiwwi-Hunnik senna peäle kanda.

§. 1118. Nüüd laskis Joab Passunat puhhuda, ja kutsus omma Rahwas ärra neid teisi takkaajamast, sest et Absalom surnud olli. Ja kaks Lööprid jooksid Tawetile teäda wima, mis olli sündinud, ja se wiimne joudis essimesse ette, ja ütles, et Rahho olleks, agga kui se teine ka tulli, ja Tawetile kulutas, et Absalom ka surnud olleks, siis sai temma wägga kurwaks, ja läks Wärrawapeälse üllema Tuppa, ja nuttis ja hüdis: Oh Absalom, mo Poeg, mo Poeg! oh et minna olleksin sinno assemel surnud; oh mo Poeg Absalom, mo Poeg, mo Poeg!

§. 1119.

§. 1119. Ja kui Sõawäggi taggasi tulli Linna, ei olnud Kunningast nähha —; se olli neil wägga immelinne Asi, ja nende Meel sai pahhaks. Siis läks Joab Kunninga jure, ja räkis temmaga kowwaste, et ta ei piddand omma Sõawäele kaueminne Häbbi teggema, kes temma eest ni wahwaste söddinud ja temma Waenlased mahhalönud; ja kui temma mitte ei tulleks nähtawale, siis lähhekśid Rahwas keik laiale. Se peale tulli Tawet mahha Linna Wärrawasse, ja näitas ennast Sõameestele, ja laskis neid ennese ette tulla.

§. 1120. Ja Israeli Sugguarrude Rahwas piddasid Nou, Kunninga järrele tulla, tedda Mahhanaimist ärratoma. Agga Tawet satis Sannumid Jerusalemma nende kahhe Preestri Sadoki ja Abiatarile, et nemmad usfinaste piddid saatma Juda Sugguarrahwas kokkotullema, tedda seält ärratoma, et se Teotus nende peält woiks sada ärrapöördud, et nemmad need essimesed ollid olnud, Kunningast ärralahkuma, ja Absaloni omma's Kunningaks ollid töstnud Hebronis. Ja Amasale laskis Tawet öösda (§. 1115), ta peaks temma üllemaks Wäepeälikkuks jäma Joabi assemel (sest Joab teggi Tawetile paljo Melehaigust), ja nemmad ollid temmal üks ni liggi kui teine, sest nemmad ollid Taweti kahhe Öede Pojad (§. 1047).

§. 1121. Ja tubhat Meest Peniamini Suggust töttasid Taweti jure teinepole Jordani, nende seas olli ka Kera Poeg Simei Pahhurimist (§. 1107), kes Kunningast sajatas, kui ta Jerusalemmast senna tulli: nüüd langes ta temma ette mahha, ja pallus

paltus Kunningalt Armo —. Agga Joabi Wend Abisai tulli jälle ja ütles: Eks Simei olli Surma wäärt? agga Tawet wastas: Tänna ei pea üks ki Israelis surrema, sest tänna ollen ma neste Kunningaks sanud omma Rahwa üle. Ja ta wandus Simeile, et temma selle Asja pärrast mitte ei peaks surrema.

§. 1122. Ja Mewiboset, Kunninga Sauli Poja Jonatani Poeg, tulli ka Taweti wasto, ja räkis temmale, kuida ta Sullane Siba tedda olli petnud, sest ta olli tedda käskinud ennesele üks Eesel Saddulasse panna omma wiggase Jalgade pärrast, agga Siba olli need Eeslid Kunninga jure winud, ja temma peale kurja Könnet töstnud —. Tawet ei tahtnud omma Sanna mitte keik ennam taggasi wõtta (§. 1106), sepärrast ütles ta Mewiboseti wasto: Sinna ja Siba jaggage ennestele need Wäljad! Ja Mewiboset olli sega wägga rahhul.

§. 1123. Ja Juda Mehhed tuttasid Kunningast ärratoma, ja said Kilgali, mis Jordani Jõe liggidal olli (§. 730), ja otasid Kunningast seäl. Ja senna jondis Rahwast ka teistest Israeli Sugguarrudest; ja kui Tawet Kilgali sai, hakkasid nemmad wägga riidlema Juda Meestega, et nemmad otse Warga Wisil tulnud Kunningast ärratoma, ilma teiste Sugguarrude teädmatta. Ja Juda Mehhed räkisid wasto, et Tawet neil keigeliggem olleks, ja nende enneste Lu ja Lihha (sest temma olli Juda Suggust §. 977): agga teised ütlesid wasto, et neid se eest kümme kord ennam olleks —. Ja se Riid läks wägga kangeks.

§. 1124.

§. 1124. Ja senna juhtus üks Pahharetti Mees Seba Nimmi, Pikri Poeg, Penjamini Suggust, se puhhus Passunat, ja hüdis: Meil ei olle ühtegi Ossa Tawetist, egga Pärris-Ossa Isai Pojast; minge Israeli Mehhed iggaüks omma Majadesse! Ja keik teiste Sugguarrude Rahwas pörasid Tawetist ärra Seba järrele, ja Juda Mehhed üksi läksid Tawetiga Jerusalemma —. Seäl sai nüüd Tawet Römoga Jehowat kita, kes temma Ello ülle ni heldeste olli walwanud, ja tedda nüüd Auga ja hea Terwissega jälle aitas temma kunning ikko Kotta Sioni Mäele.

§. 1125. Agga Seba pärrast olli Tawetil nüüd weel Kartus —. Sepärrast ütles ta omma ue Wäe-Üllemale Amasale (§. 1120): Sada mulle kolme Päwaga keik Juda Mehhed kokko, ja olle sinna ka siin! Ja Amasa läks wälja, agga ei joudnud ni ussinaste taggasi, waid wibis ülle se Aja. Siis ütles Kunningas Abisaile: Wötta need Mehhed, ni paljo kui neid siin on, ja aja Sebat takka, et ta ennesele ei leia tuggewad Liñnad, ja meie eest ärra ei peäse.

§. 1126. Ja Abisai läks wälja se Wäega, mis Jerusalemmas olli, seäl seas olli ka Joab omma Meestega, ja keik Kreti ja Pleti Wäggi (§. 1101), ja keik wahwad Mehhed. Ja nemmad läksid Kibeoni Liñna pole, ja ühhe sure Kiwwi jures tulli Amasa nendega ühte, ja Joab läks ruttuste temma wasto, kui tahhaks ta tedda terretada, ja hakkas Käega ta Habbemesse kinni, ja teise Käega ajas ta omma Mööka, mis temmal Riette peäle seutud olli, Amasa Süssikonna sisse, et ta sennasammasse jäi. Ja Joab jättis ühhe Mehhe senna

senna seisma, kes Amasa Rahwast ka piddi Joabi järrel juhhatama; se weretas sedda werrist Kehha Tee, peält körwale (sest et Rahwas ikka senna seisma ja watama jäi), ja kattis sedda ühhe Ridega kinni.

§. 1127. Ja Joab läks eddasi, otsekui ep olleks ta selle Mörtsuka Töga ühtegi pahha teinud. Ja ta läks ikka peäle läbbi keige se Ma, ja wöttis keikist Paikust Rahwast weel jure, Sebat takka ajama, senni kui Petmaaka Abeli Liñna jure, mis teinepool Jordani Jöe, Manasse Ma-Jäo keige wiimse Pohjapool Otsa peäl olli, wasto Soba Kunninga Maad (§. 1075). Senna Abeli Liñna olli Pikri Poeg Seba puggenud. Ja Joab laskis Walli ülleskanda wasto Liñna Müri, et ta Müri liggi saaks, sedda mahhakiskuma; agga Seba Rahwas seisid Liñna seest tuggewast wasto.

§. 1128. Wimaks tulli üks Naene seält Liñnast Müri peäle ülles, ja käskis Joabit liggimale kutsuda. Ja kui Joab tulli, ütles temma: Eks se Liñ olle üks neist rahholistest truist Israeli Liñnadest, ja üks Emma-Liñ Israelis? Eks olleks piddand essite Abelis hästi sedda Luggu järrele küssitama? Mikspärrast tahhad sa Jehowa Pärrisossa ärraneelda —. Ja Joab ütles, et temmal se Liñna wasto ühtegi Wihha ei olleks, agga Pikri Poega Sebat tahhaks ta kätte sada, kes omma Kät üllestöstnud omma Kunninga Taweti wasto. Ja nemmad piddasid se Naese Sanna peäle Liñna sees Nou; ja Seba Pea raiuti Otsast ärra, ja wissati Joabi Kätte ülle Liñna Müri

Müri mahha. Se läbbi olli nüüd ühhe korraga Rahho, ja Joab läks tagasi Jerusalemma.

§. 1129. Pärrast sedda olli suur Mälg Israeli Maal, kolm Aastad järrestikko; ja Tawet otsis Jehowa Pallet —. Ja Jehowa andis temmale teäda, se olleks se Werre-Sü pärrast et Kunningas Saul palso Kibeoni Linna Rahwast olli laskmud ärratappa, kelle Wannemad ennemuiste Josua Ajal keige Israeliga Seädust ollid teinud, et nemmad rahholisselt nende seas piddid sama ellada (§. 750). Ja Tawet laskis kutsuda Kibeoni Rahwast, ja küssis, mis Leppitust nemmad tahhaksid? Ja nemmad noudsid temma Käest seitse Meest Sauli Sugauwõssast, neid Jehowa ees üllespua omma Wendade Werre pärrast Kibeasse, kus Saul olli ellanud. Ja Tawet ei peäsnud selleſt, mis nemmad noudsid; ommeti heitis ta Armo Jonatani Poja Mewibo-seti peäle (§. 1078).

§. 1130. Ja Kibeoni Meestele anti kaks Meest Sauli emmese Poegadest, kes weel Ellus ollid, ja Sauli wannema Tüttri Merabi wiis Tütri-Poega; need seitse posid nemmad ülles ühhe Mäe peäle Jehowa ette. Ja Tawetil olli selleſt halle Meel, ja temma läks ja tõi Kunninga Sauli ja temma Poegade Luud ärra Jabesi Linna Koddanikkude Käest (§. 1041), ja nende seitsme Kehhad laskis temma ka mahhawõtta, ja need maeti keik ühtekokko Sauli Issa Kisi Hauda Penjamini Maal —. Ja Jehowa wõttis se järrel se Ma Palwed jälle kuulda, ja õnnistas Israeli Maad jälle Toidusega rohkeste.

* * *

§. 1131.

§. 1131. Wimaks olli Tawetil weel mitto Taplust Wilistidega; ja se sündis essimesses Taplusses, et üks suur Mees, Isbi Nimmi, omma hirmsa pitka Oddaga wäggise Taweti peäle kippus, ja Tawet olli jo wanna ja rammoto; agga Joabi Wend Abisai tulli Kunningale Appi, kui ta jo wägga ärrawässind olli temma wasto seistes; ja Abisai löi sedda Wilisti Meest mahha, ja peästis Kunningast. Agga keik Wäe-Peälikkud tullid nüüd, ja palusid Tawetit, et ta ennam mitte isse ei piddand Sõtta minnema, et mitte Israeli Walgus temmaga ärra ei kustuks. Ja Wilistide seas olli weel kolm suurt Meest, keik Koljati Wennad ja Suggulased (§. 982), ja nimmetadi Rawa Pojad; agga need tappeti keik üks hawal ärra Israeli Meestest.

§. 1132. Se järrel andis Sadan ehk kurja Waimude Üllem (§. 19) Taweti Süddamesse sedda pahha Mõttet, et ta ettewõttis, keik Israeli Meesterahwast lasta ülles-luggeda. Ja Joab ja teised Wäe-Peälikkud seisid kül wasto, agga Kunninga Käsk käis ülle. Ja need Wäe-Peälikkud ja Joab läksid wälja, Rahwast luggema; ja neil läks seäl jures liggi kümme Kuud Aega; ja nemmad tullid omma Kirjadega Kunninga jure, ja selle Rahwa Arro, mis nemmad ollid ülles-luggenud, olli kuusteistkümmend kord sadda tuhhat, keik selged täied terwed Mehhed, kes iggapääw kõlbasid Sõtta wälja minnema; ja Penjamini Sugguwõssad ollid weel luggematta, sest et need Luggejad jo ollid ärratüddinend, ja isse ollid weel keik Lewi Suggu Rahwas

(§. 598), kedda kolmkümmend ja kahheksa tuhhat peäle kolmekümne aastased Mehhed ollid.

§. 1133. Agga se Assi olli pahha Jehowa Meleſt; ja üks Prohwet Kad sadeti Taweti jure, temma ette nimmetama, missuggust neist kolmest Nuhtlusteſt ta keigeennemalt tahhaks wallitseda: 1) kas üllе se Ma seitse Aastad Nälga piddi tullema: ehk 2) kas Tawet kolm Kuud omma Waenlaste eest tahhaks pöggeneda, ehk 3) kas kolmeks Päwaks Katko üllе se Ma peaks tullema? Tawetil olli keige nende Asjade jures kitſas Kä, ommeti ütles ta wimaks: ennemalt tahhan ma Jehowa kätte langeda, seſt temma Hallastus on suur ja rohke, agga Inimeste kätte ei tahha ma mitte langeda —. Ja se Prohwet läks ärra.

§. 1134. Ja Jehowa laskis Katko-Többe üllе Israeli Ma tulla, ja selle Többesse surrid seitsekümmend tuhhat Meest. Ja Jehowa Inkel tulli Jerusalemma pole, sedda Linna ka Katko-Többega löma; ja Tawet näggi ommaſt kunninglikkust Kojaſt Sioni Mäelt Jehowa Inglі öiete nähtawalt Taewa ja Ma wahhel ollewa Moria Mäe kohhal, ja temma Kä üks paljas Mõõk, mis Jerusalemma pole wäljaſirrutud olli. Ja Kunningas ja Rahwa Wannemad langesid omma Silmili mahha, ja ta pallus Hallastuſt Jehowalt se waese ilmaſüta Rahwale. —. Ja Jehowa hüdis Inglile: Kül jo! Ja se Nuhtlus löppes.

§. 1135. Ja Prohwet Kad sai Käsko Jehowalt, jälle Taweti jure minna, ja temmale öölda, et ta senna Paika Jehowale üks Altar piddi ehhitama, kus ta se Jngli Taewa ja Ma wahhel olli näinud.

näinud. Ja se Paik olli se ennemuiſtse Jebuſi Rahwa Kunninga Arawna pärralt (§. 1062), ja temma olli seäl omma Rehheall Moria Mäe peäl Misso peksmas, ja olli ka sedda Jngli näinud, ja omma nelja Pojaga körwale puggenud selle Kartusse pärraſt.

§. 1136. Ja Tawet tulli omma Teenridega senna ja ütles Arawnale: Anna mulle se Rehhealluſe Koht, et ma seie Jehowale omma Jummalale ühhe Altari ehhitan, et se Nuhtlus mo Rahwa peält saaks ärrakeeldud. Ja Arawna (kedda ka Ornan nimmetadi) ütles Tawetile: Wata, siin on Weikſed Pölletamisse-Ohwriks, ja Pahma-Reed ja Weiste Künni-Riistad Ohwerdamisse Pudeks, ja Nisso on Roa-Ohwriks; keik sedda annan minna, ja mo Jssand Kunningas wötko sedda, ja tehko sega, mis ta Meleſt hea —.

§. 1137. Agga Tawet ütles: Ma ei tahha mitte Jehowale omma Jummalale ohwerdada, mis ma ilma ollen ſanud, ja mis ſinno pärralt on! Ja temma ostis Kunninga Arawna Käeſt ärra selle Paika, kus temma Rehheallune olli Moria-Mäel (§. 125), ja need Weikſed Pölletamisse-Ohwriks, ja andis temmale se eest kuus-ſadda Seklit Kulda, ja teggi senna ruttuſte ühhe Altari Jehowale, ja ohwerdas seäl peäl Pölletamisse- ja Tänno-Ohwrid; ja Jehowa wastas temmale Tullega Taewaſt se Pölletamisse Altari peäl (§. 853). Siis ütles Tawet: Seie Paika peab Jehowa Kodda ehhitud ſama, ja siin peab se Pölletamisse-Altar ollema keige Jsraelile! Ja seſt Aiaſt ohwerdas Tawet ikka siin Moria-Mäe Altari peäl.

§. 1138. Ja Kunningas Tawet jäi wannaks ja rammotumaks, ja temma Kehha ei woinud ennam Soja sada. Ja temma Teenrid otsisid ja tõid temmale üks noor ja illus Tüttarlaps Sunemi Linnast (§. 1034), Abisag Nimmi, kes temma ümber piddi ollema, et ta tedda sojendaks ja temmale Abbiks olleks. Ja Kunningas laskis sedda sündida, agga temma ei ellanud mitte temmaga ühhes omma Surma Päwani.

§. 1139. Ja Adonia, kes nüüd Kunninga wannem Poeg olli pärrast Absalomi Surma (§. 1058), mõtles se peale, et se Kunningriik temmale woiks sada, enne kui ta Issa Tawet ärrasurraks. Ja temma piddas ennesel Tõllad ja Hobbosed, ja paljo Lõõprid, nenda kui enne sedda Absalom teggi (§. 1098); ja se olli Israeli Maal üks kaunis uus ja wõõras Assi, sest seäl ei prukitud mitte Hobbosid, waid keik kanti Eeslide Selgas, ja Kunningas issegi sõitis Eesli peäl, ehk käis ka koggoniste Jalla (§. 1101). Ja Tawet ei keland Adoniat sedda Uhkust piddada. Agga Adonia sai paljo neid Üllemaid omma Nouusse, kus seas ka se kawwal Joab, ja Preester Abjatar olli (§. 1005); Ja ta wõttis ette üht Wõõraspiddo ehk Joto tehha, ja kutsus keik need, kes temma pole ollid lõnud, ja muist Kunninga Poegadest, ennesele Wõõraks Jerusalemma Linna ette wälja Rogeli Kaewo jure (§. 1112); ja seäl piddi tedda Kunningaks tõstetama.

§. 1140. Agga kui Adonia omma Wõõrastega olli wäljaläinud, sai temma Nou pea Jerusalemmas teäda, ja Prohwet Natan, ja Salomoni Emma Patseba (§. 1087), tullid ja räkisid

sedda Kunninga Tawetile, kes sel Ajal haige maas olli; ja Patseba pallus omma Poja Salomoni pärrast (§. 1092). Ja Tawet ehmatas ärra, ja laskis tulla need kolm üllemad Teenrid, kedda Adonia mitte polnd kutsunud omma Wõõraspeule, sepärrast et nemmad temma Nouus ei olnud, need ollid sesamma Prohwet Natan (§. 1090), ja se Preester Sadok (§. 1069), ja Jojada Poeg Penaja (§. 1047), kes Kreti- ja Pleti-Wäe üllem Peälik olli. Nendele andis Tawet Kõsko omma Poja Salomoni pärrast.

§. 1141. Ja Patseba Poeg Salomon pandi Kunninga enneste Pool-Eesli Selga, ja keik, kes Kunninga Teenridest Jerusalemma ollid jänud, ja keik Kunninga Wäggi, mis Linnas olli, läksid Salomoniga Rahwa nähhes Linnast wälja Kioni Hallika jure; ja Preester Sadok salwis tedda seäl Kunningaks Israeli ülle, ja Passunaid puhhuti, ja paljo Rahwast koggus Linnast senna, ja keik hüüdsid: Ellago Kunningas Salomon! Ja tedda todi sure Rõmoga, ja Willette- ja Passuna-Heälega Jerusalemma, ja Tawet laskis tedda istuda omma kunninglikko Aujärje peäle.

§. 1142. Ja Preestri Abjatari Poeg Jonatan (§. 1112) jooksis, sedda Adoniale teäda wima; ja keik, kes seäl ollid Adonia jures, tousid sure Wärrisemissega üles, ja läksid iggamees omma Teed; ja Adonia põggenes Jehowa Altari jure, ja kartis Salomoni, et ta tedda wõttaks lasta ärrasurmata. Agga Salomon läkkitas temmale teäda, et temmal ühtegi karta ei olleks, kui ta nüüd agga truiks Mehheks jääks, ja ühtegi uut Kurja temmast ei saaks leitud. Ja Adonia tulli,

ja kummardas Kunningast Salomoni, ja ta laskis tedda Rahhoga minna.

§. 1143. Ja Kuningas Tawet ellas nüüd weel selle järrel ehk üks Aasta, ja wallitses omma Poja Salomoniga ühtlase, ja teggi temmaga paljo Seädussi omma Riki heaks, ja Jehowa Tenistusse Asjade polest, ja juhhatas Salomonile keik sedda suurt Kulla- ja Hõbbeda —, ja muud Warrandust, mis ta omma Elloajal Jehowa Koja Ehhitamiseks olli koggunud ja kõrwale pannud (§. 1076), ja andis temmale need Munstrid ja Märkid, ni hästi sest pühhast Kojast ennesest, kui ka keigest temma Jägandest, ja neist Jummala Tenistusse Riistadest ja Tükkidest.

§. 1144. Ja Tawet kutsus keik Israeli Würstid ja Wannemad kokko, ja näitas neile omma noort Poega Salomoni kui nende Kunningast; ja ta maenitses neid, et nemmad keik, kui temma isse saaks maggama lähnud, ta Poega peaksid aitama üks pühha Kodda Jehowale üllesehhitada, mis suur ja Au-wäärt olleks; ja kui se koggutud Warrandus ette ei lööks, et nemmad üht heamelelist Andi senna kõrwa lisaksid (§. 563). Ja keik Rahwa Wannemad ja Üllemad, ja Wäe-Peälikkud andsid Römoga ja hea Melega Andisid ja Kinkimisse selle tarwis, ja kiitsid Jehowat ja ohwerdasid temmale.

§. 1145. Tawet räkis Salomoni ette wimaks ka keik Joabi kurjad Teud, ja kuida temma keske Rahho Ajal Mörtsuka wisi waggad Mehhed, kes õigemad tedda, Abneri (§. 1054) ja Amasat (§. 1126), olli ärratapnud; ja kuida se Pahhurimi Mees Simei Kunningast sajatand ja waewanud, kui ta Jerusalemmast pöggenes (§. 1107): nende Ello-Wisid piddi Salomon tähhele pannema, ja omma Tarkusse järrel neile kätte tassuma, nenda kui nende kurri Tö wäärt olleks.

§. 1146. Ja se wagga Kunningas Tawet surri, kui ta nellikümmend ja üks pool Aasta Israeli ülle olli wallitsend (§. 1058), ja seitse kümmend Aastad wanna olli. Temma kartis isse Jehowat keigel omma Elloajal, ja püdis ka teisi selle Tee peäle sata, ja weel tullewa Põlwe Rahwale Öppetussi järrele jätta, nenda kui temma Palwe- Laulud, ja Öppetusse, ja Tröstimisse, ja Kitusse-Laulud, mis pühhas Kirjas on üllespandud, meile sedda tunnistawad, ja Risti-Inimesteste sündwad prukida Kurwastusse ja Römo Päiwil, sest et temma isse mollemid on tunda sanud siin Ma peäl.

§. 1147. Nendasammoti woib ka Taweti kannatlik Meel Öppetuseks olla iggaühhel, sest sedda Risti ja neid Willetsusse-Päiwi olli paljo, mis temma Jummala pühha Nou järrel piddi kannatama, et kül ta Jummala Ärrawallitsetud olli; agga ial ei nurrisend temma Jehowa omma Jummala wasto, waid kandis sedda keik waikse ja tassase Melega, ja temma Usk ja Lotus omma Jummala peäle ei löppend ial (§. 1133): sepärast wõltakse pühhas Kirjas, et Tawet on olnud üks Mees Jehowa Süddame järrel, ja on teinud, mis õige olli Jehowa Silmade ees; ja ei ühhegis Asjas, kui agga ses Ekssitusses Uriaga (§. 1087), ei lahkund temma mitte keigel Elloajal sest, mis Jehowa tedda olli käskmud.

§. 1148.

Wisil: Oh tõstkem omma Heäle ꝛc.

Mis woib siis õnsam olla,
Kui Tawetiga siin
Kül Hädda kannatada,
Ehk olleks suur se Piin!
Kül Jummal kinnitab,
Ja pärrast römustab
Neid Taewas rohkeste,
Kes ellaud waggaste.

Neljasteistkümnes Peatük Kunningast Salomonist.

§. 1149. Kui Kunningas Tawet ommad Päwad löppetas ja ärrasurri, siis temma noor ja moistlik Poeg Salomon jäi ükši wallitsemma omma Issa kunninglikko Aujärge peäl (§. 1143); ja ta püdis ennast kinnitada ommas kunninglikkus Wallitsusses, seśt temma üks wannem Poolwend Adonia (§. 1139) mõtles ikka weel sallaja se peäle, kuida ta sedda Wallitsust ennesele woiks sada, ja Joab, se üllem keigest Wäe-Peälikkudest (§. 1061), ja Abjatar, se üllem keigest Jerusalemma Preestridest (§. 1103) ollid temmaga ühhes Nouus.

§. 1150. Ja Adonia läks Kunninga Emma Patseba jure, ja pallus tedda, temma eest räkida omma Poja Kunninga, Salomoni jures, et ta temmale annaks se Abisag, Sunemi Liñnast, Naeseks, kes temma Issa Taweti jures ta wiimsel Ajal Abbiks olli olnud (§. 1138). Ja Patseba läks ja teggi nenda: agga Kunningas Salomon moistis pea, et Adonia sedda sepärrast tahtis

tis, et Rahwas sedda ennemalt temma pole langeks; sepärrast ütles ta omma Emmale: Sedda on Adonia tõeste omma Hinge wasto räkinud! Ja Salomon wandus ja ütles: Ta peab weel tänna ilma Armota Surma sama! Ja Jojada Poeg Penaja (§. 1140) sai Kunningalt Käsko senna minna, ja tedda lüa, et ta surreks. Ja Penaja teggi nenda.

§. 1151. Ja sedda Preestrit Abjatari kes Adonia üks Nouandja olli (§. 1139), laskis Kunningas ennese jure kutsuda, ja ütles temmale, et ta Surma wäärt olleks; ommeti sepärrast, et ta Kunninga Issa Tawetiga keiges Willetsustes kindlaste olli kannatanud, mis Tawet kannatas (§. 1005), siis tahhaks Kunningas tedda Ellusse jätta, agga ommast Ammetist piddi ta warsi lahti ollema, ja omma Sündimisse-Paika Anatoti minnema —. Nenda aeti Abjatar Jerusalemmast ärra; ja se teine Preester Sadok (§. 1069) sai temma Assemele Jehowa Seädusse Laeka jures Preestriks.

§. 1152. Nüüd moistis Joab, et se Kord temmale ka tulleks (§. 1139); sepärrast pöggenes temma ruttuste Jehowa Telti jure, ja hakkas Altari Sarwedesse kinni (§. 576). Agga Kunningas satis Penejat senna, tedda sealt ärratoma; ja kui Joab ei tahtnud seśt pühast Paikast lahkuda, sai Penaja Kunningalt Käsko, tedda seälsammas surnuks lüa ja mahhamatta; ja Penaja teggi sedda. Nenda sai Joabi üllekohhus keik temma Pea peäle ta kätte tasutud. Ja Penaja sai nüüd keigeüllemaks Wäe-Peälikkuks Joabi assemele.

§. 1153. Se peäle laskis Kunningas ka Kera Poega Simeit, kes Tawetit ni wägga sajatas ta Pöggenemisse-Ajal (§. 1107), enneše ette kutsuda, ja käskis tedda enneše Jerusalemmas üks Kodda ehhitada, ja seäl ellada, agga mitte omma Jalga Liinast wäljatöstа kuhhogi Paika, kui ta tahhaks Ellusse jäda. Ja Simei olli sega wägga rahhul, ja tulli Paburimist Jerusalemma ellama; agga se sündis kolm Aastad pärast sedda, et temmal kaks Sullast ärrajooksid Wilisti-Male, ja Simei unnustas Kunninga Käsko ärra, ja läks isse, ja tõi neid seält taggasi: agga Salomonil olli se teäda, sest ta laskis tedda tähhele panna; sepärrast kui ta taggasi tulli, sai ta ärratappetud.

§. 1154. Nenda kinnitas Salomon ennast ommas Kunningrikis; ja ta noudis Jehowat keigest ommast Süddamest, ja kutsus keik Israeli Würstid ja Wannemad kokko Kibeasse, kus Jehowa pühha Tunnistusse Maia olli (§. 1065), ja andis Au Jehowale, ja allandas ennast temma ette, ja ohwerdas tuhhat Põlletamisse-Ohwrid se Wask-Põlletamisse Altari peäl, mis Jehowa Sullane Moses Sinai Körbes laskis tehha (§. 576).

§. 1155. Ja Jehowa näitis ennast Kibeonis Kunninga Salomonile ühhes Unnenäus, ja käskis tedda palluda, mis ta temmale peaks andma. Ja Salomon pallus üht sannakulelikko Süddant, ja Tarkust ja Moistust, selle sure Hulka Rahwale Kohhut ja Öigust moista. Se Palwe olli wägga Jehowa Mele pärrast, ja ta tootas Salomonile Tarkust ja Moistust, ja peälegi weel Warrandust ja Rikkust, ja Au, ennam kui ühhegil Kun-

Kunningal enne tedda olnud; ja kui ta wõttaks Jehowa Teede peäl Käia, peaksid ka temma Ello-Päwad pikkentud sama. Ja Salomon läks Rahwa Wannemattega taggasi Jerusalemma, ja ohwerdas seäl ka Põlletamisse- ja Tänno-Ohwrid Jehowa pühha Seädusse Laeka jures (§. 1068.

§. 1156. Ja Salomoni suur Tarkus sai pea nähha; sest kaks Hora-Naest tullid omma Rio-Asjaga Kunninga jure Öigust sama. Se üks ütles: Meie ellame mollemad ühheskous, ja minna sain Lapse, ja temma sai kolmandamal Päwal ka Lapse, mollemad Poiad, ja üksti mu Innimesse Hing ei olnud seäl Majas; ja se sündis, et temma omma Poja Öse ärramaggas, ja kest Öö Ajal, kui minna maggasin, olli ta omma surnud Lapse minno körwa tonud, ja minno ellusa Poja enneše jure winud; ja kui minna üllesärkasin, ja omma Last tahtsin immetada, wata, siis olli se surnud, ja minna tunnistasin ja watasin, ja se ep olnud minno Laps.

§. 1157. Ja se teine Naene ütles: Ei mitte nenda, waid minno Poeg ellab, ja sinnul on surnud; agga se esimenne hüdis wasto: Sinno Poeg on surnud, ja minnul on Ellus! Kui nüüd Kunningas neid kaua kül olli lasknud räkida, käskis ta ommad, Teenrid üks Mõõk tua, ja kui setodi, ütles ta: raiuge se Ellus Laps poleks, ja andke pool ühhele, ja teine pool teisele. Siis hüdis se üks Naene, kellel Emma-Südda sees põlles temma Lapse pärrast, mis weel Ellus olli: Oh mo Issand, andke temmale se Laps, mis Ellus on, hopis, ja ärge surmage sedda mitte ärra! Agga teine ütles: Se ei pea minnule egga sinnule sama, raiuge

raiuge peäle! Sest moistis Kunningas, et sel essimessel Öigus olli, ja ütles: Andke sellele se Laps, mis Ellus on, terwelt, sest se on temma õige Emma! Ja se tark Kohtomoistminne sai kuulsaks läbbi keige Israeli Ma.

§. 1158. Ja Salomon näitis keikis Asjus ülles, et Jehowa temmale suurt Tarkust ja Moistust ja laia Süddame-Tundmist olli annud; ja se sai teäda Paggana Rahwalegi seäl ümberkaudo. Ja Tirusse Kunningas Iram, kes Taweti Söbber olli olnud keige ta Elloaja ja tedda armastand (§. 1063), läkkitas Salomoni jure, ja laskis temmale Önne sowida, ja keik Head ja Söbrust tootada.

§. 1159. Ja Salomon mõtles se peäle, Jehowale üht pühha Kodda ehhitada, mis suur ja Au wäärt olleks nenda kui ta Issa Tawet temmale olli räkinud; ja isseenesele tahtis Salomon ka üks uus kunninglik Kodda ehhitada, ülle selle, mis temma Issast Tawetist Sioni Mäel ehhitud olli (§. 1062): sepärrast läkkitas temma jälle Käskusid wasto Tirusse Kunninga jure, ja laskis tedda tännada se Au eest, mis ta temmale teinud, ja pakkus Iramile üks Hulk Wilja, ja Wina, ja Öli igga Aastas, kui ta temmale lubbaks Libanoni Mäel (§. 793) keiksuggu Palka ja Laudo raiuda ja walmistada keige se Ehhitamisse tarwis, mis Salomonil Suddames olli.

§. 1160. Ja nemmad teggid Kaupa; ja Kuningas Salomon tootas Iramile igga Aastas, ni kaua kui sedda Raiumist ja Ehhitamist olleks, liggimalt nelliteistkümmend sadda Sällitist Nisso, ja nisamma paljo Oddre, ja peäle kakstuhhat ja kahhek-

kahhekssa sadda Wati jodawat Wina ja nisamma paljo Öli anda; ja se eest lubbas Kunningas Iram, Libanoni Mäel lasta raiuda Seedri Puid, ja Männi- ja muud Puid, ni paljo kui ial Salomonil tarwis olleks, ja tootas neid keik omma Rahwaga lasta mahha weddada Libanonist Merre äre, ja seäl Parwewisi kokkopanna, ja möda Merd wia senni kui Jawo ehk Joppe Liñna, mis Jerusalemmast se keigeliggem Merreärne Liñ olli; seält piddi Kunningas Salomon neid isse laskma ärratua Jerusalemma.

§. 1161. Ülle selle lubbas Kunningas Iram ka Salomonile ühte nisuggust Meest, kes keik sedda Tööd piddi moistma tehha ja ärraarwata ja teiste Kätte seäda, mis Kullast ja Höbbedast, ja Wasest ja Rauast, tulli tehha, ka keik Kiwwi- ja Puu-Tööd, ja keiksuggu Kirjade Kuddumist mitme tarwalisse Lõngadega kalli Liñnase Ride sees. Ja se Mehhe Nimmi olli ka Iram ehk Uramabi, ja temma Emma olli olnud Israeli Rahwa Suggust, agga temma Issa üks Tirusse Mees.

§. 1162. Ja Kunningas Salomon wõttis Israelist kolmkümmend tuhhat Meest, need jaggas ta kolme Hulka, ja seädis, et nemmad Kukaupa piddid Tööl käima Sidoni Maal ehk Libanoni Mäel, nenda et igga kümmetuhhat omma Korra järrel üks Ku seäl Tööl olli, Puid mahhalaskmas, ja raiumas, ja tahhumas, ja kaks Kuud wahhel jälle koddo.

§. 1163. Ja keik wõõras Rahwas Israelis loeti ülles (§. 752), ja nende Arro olli peäle sadda ja wiiskümmend tuhhat; need keik seäti Kiwwi-Tõle Libanoni Mäel (sest seäl olli kallist Metsa,

sa, ja kalliſt Kiwwi-Murdo): ſeitſekümmend tuhhat ſeäti neiſt Kiwwa kandma ja murdma, ja kahhekſakümmend tuhhat Meeſt Kiwwa raiuma ja walmis teggema, ſeſt neid olli paljo tarwis. Ja neid Järrelwatajaid ja Sun diaid ſelle Tö jures olli ükſi kolmtuhhat ja kuusſadda.

§. 1164. Ja ſe olli ſe nelliſadda ja kahhekſakümnes Aasta pärraſt Israeli Rahwa Wäljatulemiſt Egiptuſſe Maalt (§. 472), ja Kunninga Salomoni Wallitſuſſe neljas Aasta, kui ta peäle hakkas Jehowa pühha Kodda ehhitama, ja ſeitſme Aastaga ſai ſe walmis ehhitud. Ja Salomon laskis keik nenda walmis tehha ja raiuda Libanoni mäggiſel Maal, et pärraſt, kui ſe kokko ja ülles ſeäti Jeruſalemmas Moria Mäel (§. 1137), ühtegi Haamri, egga Kirwe, egga mingiſugguſe Raud-Riista Heält ſeäl jures kuulda ei olnud.

§. 1165. Ja ſelle pühha Koja ehk Templi Pikkus pandi kuuskümmend Künart, ja temma Laius kaks kümmend, ja ſe Körgus kolmkümmend Künart. Ja ette Otſa Päwatousmiſſe pole tehti üks Eeskodda, niſamma lai kui ſe Tempelisſe, ja kümme Künart pikkiti wälja, agga ſadda ja kakskümmend Künart körge, nenda et ſe otſe ſe Templi Torniks olli arwata.

§. 1166. Ja teiste kolme Külgede ümber tehti Kambrid, kus ſees pühha Koja Warrandus piddi hoitama; wiis Künart ollid need Kambrid allumiſſes Kordas laiad, ja kolmed Kambrid ehk Toad peälastikko; igga Korra Körgus olli wiis Künart, ja igga Kambri Korra Laggede Kohhalt jäi ſe Templi Müür wäljaspoolt üks Künart öhhemaks, nenda et need Kambrid keſkmiſſes Kordas

das kuus, ja peälmiſſes Kordas ſeitſe Künart laiad ollid. Ja nende Kambride ülle ollid ſel pühhal Kojal wäliaspool ſured laiad Akna Aukud, agga need ei käinud mitte ſiſſepole läbbi.

§. 1167. Ja keik ſelle pühha Koja Seinad ehk Mürid tehti ſelgeſt Lummewalgeſt raiutud Marmeli Kiwwideſt, ja need Laed keik kowwaſt kalliſt Seedripu Palkideſt ja Laudadeſt riddamiſſi, ja peält keik Kummide ehk Wölwidewiſi, et Wihma Weſſi ſenna peäle ſeisma ei jänud, ſeſt muud Kattuſt ei prukitud ſeal Maal (§. 1084) —. Seeſtpidoi woderdadi keik need Seinad Seedripu-Laudagega, et kusſagil ühtegi Kiwwi nähha ei jänud; ja nende Laudade peäle ollid nikkertud ja wälja leikatud Kerubi Kujud (§. 39. 573), ja Palmipuud ja muud Illud, ja nende wahhel Winamarja Kobbarad ja lahti lönud Lilikeste-Öied Kedide külges rippumas.

§. 1168. Ja keik needſammad wäljaleikatud Seedripu Seinad kaeti jälle ülle ja ülle öhhukeste Kuld-Platidega, kus külges kallid hiilgawad Kiwwid ollid; ja keik ſe Laggi ja Pörrand kaeti ja katrati ka keik ülleültſe ſeige Kullaga, nenda et ſe keik kui üks Tulloke hiilgas ja paistis, kui need Lampid ſeäl ſees pöllema pandi, ja ühtegi Puud ehk Lauda kusſagil mitte nähha ei olnud.

§. 1169. Ja ſe pühha Koja ſees tehti üks Wahhe-Sein Wörgowiſi poikiti ülle, kakskümmend Künnart ſeſt taggumiſeſt Otſaſt ärra, ja keskel üks kahhe Polega Uks Öllipu-Laudadeſt, keik ka ülle ja ülle kullatud; ja üks ſuur paks Tek kirjuſt Löngadeſt, kuhho Kerubi Kuiud ſiſſe koutud ollid pandi ſenna ette rippuma (§. 571), et

üksi selle Wõrgo-Seina tahha ei woinud watada; ja sesamma tagguminne Templi Jäggo nimmetadi se Keigepühham Paik, kuhho Jehowa Seädusse Laekas piddi seisma pandama (§. 572), ja kuhho sisse pärrast sedda üksi mu Innimenne ei tohtind minna, kui se Ülleempreester üksi, ja sesammagi üks ainus kord Aastas, kui se suur Arraleppitamisse Pääw olli (§. 588), siis läks ta Ohwri-Werrega senna Wahhe-Tekki tahha, Rahwa Pattude pärrast Leppitust teggema Jehowa ees.

§. 1170. Sesamma Keigepühhama sisse tehti ka kaks suurt Inglide Kujo ehk Kerubid, nenda kui Moses neid se Arraleppitamisse Kaue peäle Kõrbes olli lasknud Kullast tehha (§. 573), ja kuida temma neid ehk Jehowa Aujärje ümber olli näinud (§. 537.) Agga need siin tehti palio suremad, kümme Künart igga Kerub kõrge, kowwast Õlipuust ja üleültse pakssuste Kullaga karratud; ja kummagil Kerubil tehti kaks wäljalautud Tiwast, kui lendawa Linno Tibad, wiis Künart igga Tiba Pikkus, ja need ollid ärramõetetud se Keigepühhama Paika Lausse järrele, nenda et nende kaks Tiba-Otsad keskelt ühte putusid, ja kummagi wäljapoolse Tiba-Ots ullatas Seina külge kinni poikiti ülle; nenda seäti neid se Keigepühhama sisse, omma Silmadega Templi pole pöördud; ja nende Kerubi Tibade Warjo alla piddi se pühha Seädusse Laekas seisma pandama.

§. 1171. Ja se surem Jäggo sest pühhast Kojast, mis ettepiddi sest Keigepühhamast jäi, ja nellikümmend Künart pikk olli, se nimmetadi se Tempel isse ehk pühha Paik. Senna sisse tehti esiti

essiti üks kullatud Altar, mis Suitsetamisse-Altariks nimmetadi (§ 574), kus peäl need Preestrid, kelle Ammeti Kord olli, omma seätud Ajal piddid maggusa Haisoga Rohhud suitsetama Jehowa ees. Ja selle tarwis tehti Suitsetamisse-Rohho Kausid, ja Sütte-Pannud, ja muud Asjad, keik selgest Kullast.

§. 1172. Teisseks tehti senna kümme kullatud Lauda, wiis parramat, ja wiis pahhamat Kät, need Suitsetamisse-Pannud ja muud Asjad seäl peäl piddada; ja üks Laud selgest Kullast, kus peäl need pühhad Ohwri Laiwad, mis Ettepannemisse-Leibadeks nimmetadi, pidd d petama (§. 998): ja wimaks kümme suurt Lühtrid ehk Küünlajalga (§. 575), omma Knuppude, ja Lampide, ja Kausside, ja Küünla-Karidega, keik puhtast Kullast wallatud.

§ 1173. Muud ühtegi ei sanud selle pühha Paiga ehk Templi sisse, kui need Asjad, mis siin nimmetud on; ja ühhegil muul Innimesse! (kui se walmis sai) ei olnud Lubba senna sisse minna, kui agga neil Preestridel üksi, kes omma Korra järrel need mitmesuggused Jummala Teenistusse Asjad ehk omma Ammeti Tõõd seäl sees piddid teggema ja tähhele pannema.

§. 1174. Ja wäljapole Templi ehk se Torni-alluse ette (§. 1165), teggi Uramabi, se Tirusse Mees, kaks suurt Sammast Wasseest wallatud, kahhekssateistkümmend Künart igga Samba Kõrgus, ja kaksteistkümmend Künart nende Jämmedus ümberringi; need nimmetas temma Jakin ja Boas. Ja kummagi Samba peäle teggi temma ühhe Wasseest wallatud Kron ehk Knuppo, Lilli-

keste wisi, wiis Künart kõrge, ja nende ümber Wasseft Wõrgud, Kedide wisi tehtud, kus külges ümmargussed Wasseft wallatud Ounad riddamissi ümberringi rippusid.

§. 1175. Ja üks Ou tehti se pühha Koja ette Päwatousmisse pole (§ 577), tuggewa Müriga ümberringi, kolmest Korrast raiutud Kiwwidest, ja neljas Kord Seedripu Palkidest, ja üks kahhe Polega Wärraw, mis Wask Platidega woderdati, keske Märi Templi Ukse wastas, ja keik se Ou-peälne sillutadi silleda raiutud Kiwwidega. Sesamma nimmetadi se Templi Ou, ehk Preestride-Ou, kus ennamiste keik need Jummala Teenistusse Asjad ettewoeti, mis Jummal muist Mosesse läbbi Kõrbes Israeli Rahwale olli käskinud ja õppetand, ja muist Kunningast Tawetist, ja nüüd ka Salomonist, senna kõrwa seäti. Ja selle Oue sisse ei tohtind jälle mu ükski minna kui Preestrid ja Lewitid.

§. 1176. Ja keske sedda Oue, ehk pühha Koja ga kohhastikko, seäti se suur Owride Põlleramisse Altar, kakskümmend Künart pikk ja lai (ni lai, kui se pühha Kodda isse olli), ja kümme Künart kõrge; ja Lounepoolt sai se Ma libbamissi kõrgemaks täidetud, et Preestrid ilma Treppita wõisid Altari jure ülles minna, nenda kui Jehowa Mosesse läbbi olli käskinud. Sesamma Altar olli paksust Wasseft, ja seäl peäl sai keik nende tappetud Ohwri Loiuste Rasw ja Kihha ärrapõletud (§. 576) Jehowa ees.

§. 1177. Se teine suur Tük selle Oue sees olli üks ümmargune Wasseft wallatud Wee-Riist, mis waskne Merri nimmetadi, ja parramat Kät, kui

kui Templist wadati, ehk Keskhommiko pole, seisma pandi. Sesamma olli, wiis Künart suggaw, ja kümme Künart poikiti läbbi lai, ja temma Pohhi ühhe Kämli paksus, agga need Ared kui Karrikäred, ja temma Külgede peäl selged Härja-Peade Kuud ümberringi; ja täielt arwata läks senna peäle nellisadda Wati Wet sisse, agga ennam ei sündind panna kui kakssadda, ja kahhekssakummend Wati meie Mõõdo järrele; kui selle ülle pandi, siis hakkas se nende Härja Peade Suust wälja jooksma.

§. 1178. Sesamma waskne Merri seisis kahheteistkümne Wasseft wallatud Härjade Selgas, kenne Pead kuk ümberringi wäljapole pöördud olid, agga nende taggumisped Otsad sissepole —. Ja selle waskse Merre sees piddid Preestrid ummad Käed ja Jallad pesema, kui nemmad ohwerdama läksid Jehowa ette, ehk muud Ammetis Tööd tahtsid ettewõtta; sest keige omma Teggemiste ja Ammeti-Tõ jures piddid nemmad paljo Jalgadega ollema, ja puhtaks pestud, ja õhhukesses linnases Rides (§. 1068.), kui ka Keigekülmem ehk Talwe-Aeg seäl Ma sees olli.

§. 1179. Ja weel kümme sured ümmargussed Weeriistad ehk Katlad Wasseft wallatud, seäti senna, wiis parramat, ja wiis pahhamat Kät, kus sees need Ohwri-Lihhad ja Raswad piddid pestud ja lopputud sama, enne kui neid ohwerdadi: igga Kattel olli nelli Künart peälti lai, ja rohkeste wiis Wati Wet läks iggaühhe sisse.

§. 1180. Ja igga Katla Osaks tehti üks Wasseft wallatud neljanurgelinne Wanker ehk Rattastega Tool (keik kümme ühhe Mõõto ja

Munstri järrel), ja igga nelja Küllede peäl ollid kui Pöönad ümberringi, ja Lõwwikoerade, ja Härjade, ja Kerubi Kujud teäl wahhel, ja igga nelja Nurga peält käis üks Ölla ja Käppas üllespiddi wäljas, kus külges se Tolipeälne ehk õnes Katla-Asse, ümmargusse Aukoga keskel, kinni olli. Ja igga Toli all ollid kaks Telged ehk Assid, ja nelli Rattast, poolteist Künart kõrged, ja kui õiged Wankri Rattad, agga Wasseest keik wallatud, igga Rattas isse Tükkis.

§. 1181. Ülle selle ollid weel Tuhha-Pottid ja Ohwri-Labbidad, ja Tulle-Harkid, ja muud-Asjad, keik Wasseest wallatud; ja mitto tuhhat Passunad, ja muud Laulo-Mängimisse Riistad, muist Höbbedast, muist Wasseest —. Ja keik need sammad Asjad, mis siitsadik on nimmetud, ni hästi sured kui pissokesed, wallati keik teinepool Jordani Jõe Sukkoti Liñna liggidal (§. 869) ühhe sitke tuggewa Ma sees, mis punnase Saua wisi olli, ja majal Jerusalemma liggimal mitte ei leitud. Ja keigest seest Ehhitamisest jäi weel paljo Kulda, ja Höbbedat, ja Waske ülle, mis Kuningas Salomon keik Templi Warrandusse Kambridesse laskis wia (§. 1166).

§. 1182. Ja selle Preestri-Oue ümber, mis pärrast sedda ka Templiks nimmetadi, tehti kolmel Polel ümberringi (Poune ja Hommiko, ja Pohja pole) se suur wäljaspiddine ehk Kozgodusse-Ou, kus keigel Israeli Rahwal, ni mitmel saa tuhhandel (§. 1132) Maad ja Rumi piddi ollema kokkotulla Jehowat tenima. seest se piddi nüüd se ainus Kokkotullemisse-Paik ollema keige Israelile nende suurte Pühhade Ajal kolm kord

kord Aastas, nenda kui Jummal Mosesse läbbi olli käsknud ja seädnud.

§. 1183. Ja se Templi Mäggi ehk Moria Mäepeälne (§1137) ei olnud isseennesest mitte ni lai ja tasane, et se sedda Rumi olleks wäljaannud, sepärrast laskis Salomon pärrast Aega möda sured Krawid se Mäe ümber tehha, ja selle Mullaja Kiwwidega sedda Ouet täita, et se peält ühhetasaseks sai, ja siis sillutadi se keik ülleülise silleda tasase Kiwwidega. Ommeti jäi sesamma wäljaspiddine Ou nelliteistkümmend Treppitäit maddalam kui se Ohwrimisse ehk Preestride Ou (§. 1175).

§. 1184. Wimaks laskis Kuningas Salomon üks suur paks Müür selle Oue ja Mäe ümber alt Pohjast üllesmüürda ja tuggewad Jallad selle Müri Toetuseks, surest raiutud Kiwwidest, kus seas monned kahhekssa ja kümme Künart pikad ollid. Ja wäljapoolt olli se Müür monnest Kohhast peäle nellisada Künart kõrge, sest et selle Mäe ümber mitmes Paikas hirmus süggawad ja järskud Aukud ja Orrud ollid.

§. 1185. Ja selle Müri külge seespool tehti paljo wõlwitud Honed ehk Kummi-allused Kiwwi Postide peäl, kuhho Rahwas Sao eest woisid alla miñna, ja kus pärrast sedda need Kirjatundjad ja Targemad Rahwa seast kokkotullid, ja Prohwetide ja Mosesse Kirjad Rahwale ärraselletasid ja Rahwast õppetasid. Ja üllewel nende wõlwitud Honede peäl sündis ka Innimestel käia (§. 1084), ja olli seält hirmus süggaw mahhawatada nende järsko Aukude ja Orgude sisse, mis wäljapool Müri ollid (Ja

ühhes nisugguses Paikas olli se, kus pärrast sedda Kurrat tahtis, et meie Önnisteggia Jesus keige Rahwa nähhes ennast pidi mahhakukkutama).

§. 1185. Ja se wäljaspiddise Ouele (mis Jesusse Ajal ka Templiks nimmetadi) tehti mitto Wärrawad, mis Wask-Platidega wederdadi, ja Sillad, üle Krawde ja Orgude, kust Rahwas wois isse tulla; agga se Ohtopoolt Müür, mis Templi Keigepühhama Otsa Kohhal olli, jäi umbne ja kinni, ja ei tehtud senna ühtegi Wärrawad, et üksi Rahwa jeast mitte wäljaspoolt gi ei piddand selle wägga pühha Paika liggi sama.

§. 1187. Ja selle Koggodusse Ouele tehti sälle mitto Jäggo ja Wahhet, nenda et se keige jurem Ossa keige Israeli Meesterahwale jäi; agga Naesterahwa Kokkotullemisse Paik olli ie sepäinis Pohja pool, ja käidi wäljast isse Wärrawatest senna sisse: ja üks teine Jäggo olli wõõra Rahwale kes mitte Israeli Usko ei olnud, ja nende Jummala Tenistust ka tahtsid wadata, ja monned ehk nende Usko heita —. Sesamma Jäggo nimmetadi Paggana Rahwa Ou.

§. 1188. Kui Salomon nüüd seitsme Aastaga keik se pühha Kodda seältsadik olli walmis sanud, et Jummala Tenistust seäl sündis piddada, siis kutsus temma keik se löpmatta Hulk Israeli Meesterahwast (§ 1132) ühhest Ma-Ottast teise kokko, sedda Kodda pühhitsema, ja se olli nende Arro järrel seitsmemal Kuul, ja üks Näddal enne kui se Pühha peti, mis Lehtmajade Pühhaks nimmetadi, ja igga Süggise (maie Aja järrel arwata) üks täis Näddal sai petud.

§. 1189.

§. 1189. Ja Kunningas Salomon laks keige Rahwa Wannemate ja Würstidega, ja tõiwad Jehowa pühha Seädusse Laekas ärra Sioni Mäelt se Telti alt, kuhho Kunningas Tawet sedda olli laskmud seäda (§ 1068), ja Preestrid ja Lewitid kandsid sedda omma Öllade peäl, ja wisid ja pannid se nüüd omma Paikale se Templi Keigepühhama sisse, selle sure Wahhe-Tekki tahha, nende kahhe Kerubi Tibade Warjo alla (§. 1170). Ja selle pühha Laeka sees ollid need kaks Kiwwist Tunnistusse Lauda, kuhho peäle Moses Sinai Mäel olli Kirjotand Jehowa Kässo- ja Seädusse Sannad (§. 572), mis Israeli Rahwale Öppetusseks piddid ollema Pölwest Pölweni.

§. 1190. Ja keik se pühha Tunnistusse Naja, mis Moses Körbes olli laskmud tehha (§. 567), woeti ühhest ärra, ja todi Kibeonist (§. 1154) Jerusalemma, ja keik temma Lauad ja Tekkid ja Tükkid pandi Templi Warrandusse Kambridesse (§. 1166), Israeli tullewa Pölwe Rahwa Mälestusseks, et nende Wannemad Teekäiad ollid olnud seäl sures laias kolledas Körbes, (§. 474), kus se tehtud olli.

§. 1191. Ja keik Preestrid ja Lewitid keike Israeli Ma seest ollid kokkotulnud, sedda Pühha piddama, ja seisid Templi Oues, se Pölletamisse Altari körwas Hommiko pool (§. 1176), keik puhtas walgas linnases Rides; ja Lewitid laulsid, ja muist mängisid Kannelte ja Nabli-Mänaide, ja Wask-Trummide peäl, ja sadda ja kakskümmend Preestrid puhusid Trompetide peäl nende körwas, ja keik se Laulminne ja Puhhu-

huminne ja Mängiminne käis nenda wisi pärrast, kui olleks se üks ainus Heäl olnud Jehowat kita ja tännada, et ta helde ja hea on, ja temma Heldus iggaweste kestab.

§. 1192. Ja se sündis, kui se pühha Laekas omma Paikale olli widud, ja need Preestrid pühhast Koiast said wäljatulnud, siis Jehowa Au täitis Pilwe wisi sedda Kodda, nenda et Preestrid mitte senna sisse ei woinud minna; ja Kunningas sai röömsaks se peäle, ja kitis Jehowat, Israeli Jummalat, kes nenda otse omma Rahwa liggi ennast andis, ja sedda pühha Kodda ommaks Honeks ehk Templiks tunnistas.

§. 1193. Ja Kunningas olli ennesele lasknud üks Wassest Tool tehha, wiis Künart pitk ja lai, ja kolm Künart körge, se seisis keske Preestri Oue, ja ta astus senna peäle, ja heitis Pölweli kelge Israeli Rahwa nähhes, ja lautas ommad Käed Taewa pole laiale, ja pallus Jehowat wägga kalli Sannadega, et temma ommad Silmad nüüd tahhaks lasta lahti olla selle pühha Paika üle Höd ja Päwad, ja Taewas armolikkult wõtta kuulda need Palwed ja Pallumised, mis Kunningas ja kelk Israeli Rahwas selle pühha Paika jures allandikkult wõttaksid palluda; et kui ehk se Ma Pouaga Taewast saaks waewatud, ehk Näljaga, ja Wilja-körwetusega, ehk Katkoga, ehk et Israel ommast Waenlasest saaks waewatud, ehk nende ees mahhalöödud, ja nemmad siis allandikkult se pühha Koja jure tulleksid Palweid teggema; et siis Jehowa neid heldeste wõttaks kuulda, ja neid aitaks ja õnnistaks ja nende Waewa wähhendaks;

§. 1194. Nendasammoti, kui Jehowa ehk omma Rahwast, kui nemmad tedda mahhajättaksid, Waugi lasseks ärrawia wõõrale Male, ja nemmad seal mõtlekssid Jehowa peäle, ja pöraksid ommad Silmad omma Palwedega selle pühha Koja pole, et temma sedda Taewas heldeste tahhaks tähhele panna, ja kuulda: ja kui üks Wõõrasgi, kes mitte Israeli Sugaust ei olleks, tulleks se pühha Koja liggi, Jehowat Israeli Jummalat palluma ja ka temmalt Abi sanna, et ka se Palwe Taewas saaks kuuldud Jehowa pühha Nimme Auuks.

§. 1195. Kui Salomon kelk needsinnatsed allandikkud Palwed, Pölweli Maas seistes ja wäljalautud Kätteaa, sai löppetanud, tousis temma püsti, ja õnnistas kelk Israeli Koggodust waljo Heälega, ja kitis Jehowat, kes kelk sedda töeks olli lasknud saada, mis ta temma Issa Tawetile olli tootanud (§ 1072); ja ta maenitses kelk Rahwast ja kinnitas neile, et nemmad Jehowa Tede peäl peaksid käima, ja temma Käsud piddama iggal Ajal, et Jehowa neile ikka heaks ja heldeks woiks jääa.

§ 1196. Ja kui Kunningas Salomon kelk sedda sai löppetand räkida, langes Tulloke Taewast, ja põlletas ärra need Ohwrid, mis Jehowale walmistud ollid se Põlletamise Altari peäl (§. 823) Kui Rahwa Koggodus sedda näggi, et Tulloke nenda Taewast mahhalanges, ja et Jehowa Au sedda Kodda täitis (§. 1192), langesid nemmad omma Oue peäl kelk Silmili mahha, ja kummardasid Jehowat, ja kütsid tedda, et ta hea ja armolinne on, ja et temma Heldus kestab iggaweste.

§. 1197. Nüüd hakkas se öige suur Ohwerdaminne peäle, mis Kunningas Salomon Jehowa Auuks laskis ettewõtta; ja sedda olli ni paljo, et se mitte ei mahtund se sure Ohwerdamisse Altari peäle (§. 1176), sepärrast laskis Salomon üks Tük sest Preestri-Ouest pühhitseda, kus muist Ohwrid ärrapõletadi; sest sedda Ohwride Arro, mis temma nende Päwade sees Jehowa ees laskis ohwerdada, olli kakskümmend ja kaks tuhhat suurt Weist, ja sadda ja kakskümmend tuhhat Puddolojust.

§. 1198. Ja keik Preestrid ollid ommas Ammetis selle Ohwerdamisse jures, ilma omma Korda seäl arwata ehk tähhele panna; ja Lewitid seisid nende kõrwas, ja teggid omma Tenistust, nenda et muist laulsid, muist Laulo-Mängimisse Riistade peäl mängisid; muist ollid Warrawa-Hoidjad, keik sedda mõda, kui Moses jo Kõrbes neile nende Sugguwõssade järrel olli hakkanud nende Ammeti Tõõd seädma, ja pärrast sedda Tawet ja nüüd Salomon weel paljo selgeminne senna jure seädsid. Ja siin said need Preestrid ja Lewitid õiget laia Rumi, et igga Selts omma Tõõd ja Tenistust wois hakkada teggema.

§. 1199. Nenda piddas Kunningas Salomon keige Israeli Rahwaga sedda Pühha üks täis Nädda; ja sesamma Näddala sisse jahtus ka se suur Arraleppitamisse Pääw, seitsmema Ku kümnemal Päwal, kui Üllempreester Ohwri Werrega se keigepühhama Paika sisse piddi minema (§. 589). Ja kui se Templi-Pühhitsemisse Pühha mõda olli, hakkas selle Ku wieteistkümnemal Päwal Lehtmajade Pühha, mis ka seitse Päwa peti,

peti, ja se kolmas neist suurtest Pühhadest olli, mis Jummal Moses e läbbi Israeli Rahwale olli seädnud igga Aastas piddada; sest se essimenne neist olli haynematta Leibade ehk Pasa-Pühha, mis Jehowa Israeli Rahwale seädis piddada, kui temma omma wäggewa Käe läbbi neid Egiptusse-Ma raskest Tenistusest peästis ja seält wäljawiis (§. 463); ja selle Assemel on meil Risti-Inimestel Jesusse Üllestousmisse ehk Lihha-wõtte-Pühha.

§. 1200. Se teine suur Pühha olli wiiskümmend Päwa ehk seitse Näddalad pärrast sedda, nenda kui meil Nellipühhi on, ja nimmetadi Näddalatte Pühha, selle Näddalatte Arwamisse pärrast. Sesamma peti selle Asia Mällestuseks, et Jehowa sel Päwal omma kümme Käsko Sinai Mäe peält olli Israeli Rahwa Wannemattele kulutand ja teäda annud (§. 524). Kolmas olli Lehtmajade Pühha, mis meie Mihklipäwa Ajaga ennamiste ühte jookseb, ehk pissut warreminne; se olli neil se keigerõõmsam ja Tänno-Pühha, sest et siis keik nende Willi piddi ollema harritud ehk wäljapekstud, ja nende Wina-Mäggede Önnistus Tõrrede sees wäliatallatud ja Wiin paikale pandud. Ja selle Pühha wasto piddi iggaüks Perrewannem Lehtpu Oksadest Maja teggema, ja ei tohtind üksi neil Päiwil Honede sees ellada, waid keik roisugguste Lehtpu-Majade sees, ni hästi Koddo, kui seäl, kus nemmad kokko tullid, Jehowat tenima.

§. 1201. Sedda Pühha piddas nüüd Salomon ka seitse Päwa keige Israeli Koggodusega Jerusalemmas, ja seädis ja kinnitas neile, et nüüd sest

sest Ajast keik Israeli Meesterahwas kolmkord Aastas nende kolme sure Pühhade Ajal Jehowa pühha Templi jure piddi kokko tullema, nenda kui se Mosesse läbbi jo ette öölnud ja Jummalast käskud olli. Ja kui need Pärwad täis said, laskis Kunningas keik Rahwast Rahhoga ärraminna; ja keik Israel olli römus, ja kitis Jehowat, et ta omma Rahwale Rahho olli annud, temma pühha Nimme Auuks sedda Kodda ehhitada ja walmis tehha.

*** *** ***

§. 1202. Se järrele ehhitas Salomon omma enneste kunninglikko Kodda, nenda kui ta selle peäle Kaupa olli teinud Tirusse Kunninga Iramiga (§. 1159); ja se tehti keik ka selgest Seedripu Postidest ja Palkidest Libanoni Mäelt, ja surest kahheksa ja kümne Küüdra pikkusest Kiwwidest: selle kallal läks Salomonil kolmteistkümmend Aastad Aega, enne kui se walmis sai, sest et se suur olli, ja keik wägga Wisi pärrast ja tuggewaste tehti.

§. 1203 Ja se sündis, kui Salomon nenda kahhekümne Aastaga keik se pühha Templi ja omma kunninglikko Koja-Ehhitamist sai lõppetand, siis näitis Jehowa ennast temmale teistkorda Ösel, nenda kui essite Kibeonis olli sündinud (§. 1155), ja andis temmale teäda, et ta Palwed, mis ta pallunud kui se pühha Kodda pühhitsedi (§. 1193), Jehowa Mele pärrast olnud Taewas, ja et se keik sedda mödа peaks sündima, kuida Salomon pallunud, ja se Kunningriik peaks temma Laste ja Suggu pärralt jäma, kui ta wõttaks Jehowat karta ja temma Tede peäl omma Elloaja käia keige omma Rahwaga; agga kui nemmad, ehk nende

nende Lapsed, Jehowat mahhajättaksid, ja teisi Jummalaid wõttaksid kummardada ja teenida, siis ei peaks se pühha Kodda egga selle Au ja Nikkus neid ühtegi aitama, waid Jehowa wõttaks Israeli Rahwast nende Ma seest ärrakautada, ja se pühha Kodda peaks Naeruks ja Teotuseks sama keige Rahwale.

§. 1204. Ja Salomon andis Tirusse Kunningale, kui keik se Ehhitaminne walmis sai, kakskümmend Linna Kalilåa Maal, sepärrast et Tirusse Kunningas Iram temmale Seedripuid ja muud Puid olli annud Libanonist, ni paljo kui temma ial tahtis ja ta Melest hea olli, ja peälegi olli ta Salomonile läkkitand sadda ja kakskümmend Talenti Kulda. Agga kui Kunningas Iram wäljaläks need Linnad watama, ei olnud need mitte ta Mele pärrast, sest et need laggunend ja tühjad ollid; ja Iram ei wõtnud neid wasto. Siis laskis Salomon ise need kakskümmend Linna üllesehhitada, ja panni Israeli Rahwast senna sisse ellama, ja keik se Ma, kus need Linnad ollid, nimmetadi sest Ajast Kabuli Maaks, ehk ärrapõlutud Maaks.

§. 1205. Ja weel paljo muud Linnad ehhitas Kunningas Salomon omma Wallitsusse Ajal ülles; Keseri Linna Lounepool, kust Salomoni Ai, se Egiptusse Kunningas, olli Kanaani Rahwast ärraajanud, ja se Linna ärrapõletand, ja sedda omma Tütrile kinkinud; ja Hamati Linna Pohjapool (§. 1076), mis Salomon Soba Kunninga Käest ärrawõttis, ja teisi Warrandusse Linnasid seäl ümberkaudo sure Kõrbe pool; ja keige omma Riki ja Rajade sees laskis Salomon

Monna-

Mona- ehk Warrandusse Honette Liñnad ehhitada, ja Sõawankride Liñnad ja Rüütlide Liñnad, keik sedda mõda, kui ial temma Mele tulli ja temma Südda ihhaldas.

§. 1206. Ja keik wõõras Rahwas, kes Israeli Maal ollid üllejänud ennemuistsest Kanaani Ma, ehk Emori, ja Perissi ja Hitti, ja Iwwi, ja Jebusi Rahwast, need panni Salomon keik Teggo teggema temma sure ja laia Ehhitamisse jures (§. 1163), ja teggi neid Orjaks; agga Israeli Rahwa seast ei saand üks ki Orjaks tehtud, waid need piddid Sõamehhi wäljaandma, kui Kunningal tarwis olli. Ja Salomoni wallitsus ulatas Wratti Jõest Hommiko ehk Idda pool (§. 1026), senni kui Wilistide Maasse Ohto poel (§. 792) ja Egiptusse Riki Rajasse Lounepool; ja keik need Pagganatte Kunningad nende Made sees, ollid ni hästi kui Salomoni Allamad, ja piddid temmale Maksо maksma; ja keige Israeli Ma sees olli Rahho Salomoni Wallitsusse Ajal.

§. 1207. Ja keige se sure Ehhitamisse ja Kullutusse jures ellas Salomon iggapääw rõõmsaste ja sureste; ja se päwane Moon, mis temma kunninglikkus Kojas kullutadi, olli wiiskümmend Tündrid Nisso-Jahho, ja sadda Tündrid muud Jahho, ja kolmkümmend tappetud Weist ja sadda Lammast iggapääw, ilma weel need Põdrad ja Hirwed, ja Linnud ja muud Asjad. Sepärrast jaggas temma keik Israeli Ma kahheteistkümne Jäusse, ja seädis kaksteistkümmend Üllewatajad, kes iggaüks omma Maja Liñnade Jäust ühhel Kuul Aastas keik sedda piddid saatma ja murretsema,

sema, mis Kunninga Ellamisses ja temma Laual tarwis olli.

§. 1208. Ja Kunningas Salomon piddas palio Hobbosid omma Tõldade tarwis, mis läbbi keige se Ma wälja jaggatud ollid, et temma kermeste wois sõita, kuhho ta ial tahtis, nenda et temmal ollid nellituhhat Hooste Talli, ja nende sees nellikümmend tuhhat Latrid Kunninga Tõldade Hooste tarwis; ülle selle ollid temmal nelliteistkümmend sadda Sõawankrid omma Hoostega, ja kaksteistkümmend tuhhat Rüütlid, mis enne sedda Israelis ei olnd nähtud, sest et nemmad Hooste-Pruki ei teädnud egga tunnudgi (§. 1139). Keige nende Hulka Hoostele piddid needsammad kaksteistkümmend Üllewatajad ka Toidust ja Õlgi murretsema iggaüks ommal Kuul, ja igga Kohta, kus tarwis olli.

§. 1209. Ja Kunningas Salomon läks Rõrkiatte Merre jure (§. 479), teinepool Edomi Ma (§. 1077), kus punnase Merre Hommikopoolt Otsehk Sopp olli; se teine Sopp ehk Arro olli seält üks kaunis Hulk Maad Õhtopool, Egiptusse Ma liggidal, kust Moses Israele Rahwaga kuiwa Jallaga läbbiläks (§. 484): ja Salomon laskis seäl Laewo ehhitada, ja Tirusse Kunningas Iram kinkis temmale ka Laewo, ja läkkitas temmale targad ja wäljaõppetud Laewa-Mehhed (§. 1063), kes Merre Teed teädsid; need läksid Salomoni Rahwaga wälja punnase Merre peäle, mis üks kitsas, agga peäle kolmsadda Pennikorma pikk Merri on, Arabia Ma wahhal ühhelpool ja Egiptusse ja mu Made wahhel teinepool; sedda Merd mõda läksid nemmad sure Lounepoolse Merresse, mis

mis seäl ümber keige Mailma Made ja Rikide käib, ja Öhto ja Hommiko pole sünnib pöörda: selle Merre peäl läksid nemmad Owiri Male, Kulda toma.

§. 1210. Ja Salomoni Au ja Rikkus, ja weel ennam temma Tarkus ja Moistus, said kuulsaks mitmes ja mitmes Kunningrikis (§ 1158): ja Seba Riki Wallitseja, üks Naesterahwas ehk Kunninglik Praua Arabia Maal, olli sest Asjast ka paljo kuulda sanud, ja temma tulli sure Wäehulkaga, ja paljo Kammelidega, kes keik suugu Rikkust ja Andisid kandsid, Salomoni jure Jerusalemma, sedda isse watama, mis ta olli kuulnud Jehowa Koja Ehhitamisest ja Salomoni suurest Tarkusest, kas se keik tösti olleks; ja ta wöttis ette, Salomoni kiusada Moistetustega.

§. 1211. Agga Salomonil olli se kerge Asi temmale wastada keige ta Küssimiste peäle; ja kui Seba Kunninga Praua näggi Salomoni kunninglikko Kodda, mis ta ennuese'e ehhitand (§. 1202), ja temma Roa-Seädust ta Laua peäl, ja ta Sullaste Honed, ja temma Teenride Ammetit ja nende Rided, ja nende alwema Sullaste Rided, ja Salomoni Ülles minnemisse Teed Jehowa pühha Kotta, siis s i ta Hing otsego tuimaks, ja ta ütles ja tunnistas, et keik se mis ta olli kuulnud, ja mitte polnd tahtnud uskuda, mitte Poolgi weel sest ei olnud, mis ta nüüd omma Silmadega näggi.

§. 1212. Ja ta kitis Jehowat Israeli Jummalat, kes omma Rahwale nisugguse moistikko Kunningast annud, ja ütles Salomonile: Önsad

sad on so Mehhed, ja önsad needsinnatsed sinno Teenrid, kes allati so ees seiswad, ja sinno Tarkust kuulwad —. Ja ta andis Salomonile sadda ja kakskümmend Talenti Kulda, ja paljo kallid Kiwwa, ja ni paljo wöora Ma kallid Rohtusid, kui ellades polnd nähtud Israeli Maal.

§. 1213. Selsammal Aial tullid ka Salomoni ja Irami Laewad taggasi Owirist, ja töid Salomonile poolwiet sadda Talenti Kulda, ja paljo kallid Kiwwa ja Aimugi Puud mis üks kowwa ja wöoras Suggu Puud olli, mis Israeli Maal enne polnd nähtud: ja Salomon laskis sest Puust tehha Käe piddemed Jehowa Koja ja omma Koja Treppide tarwis; ja Kandlid ja Nabli-Mängid omma Lauljatele.

§. 1214. Ja Kunningas Salomon andis Seba Kunninga Prauale keik mis temma ial pallus ja ta Mele pärrast olli, ilma se, mis Salomon isse temmale andis omma suurt Joudo möda, agga mitte neidsugguse Asjo, mis temma ommalt Maalt olli tonud. Ja ta läks jälle taggasi Seba Male keige omma Sullaste ja sure Wäega.

§. 1215. Ja selle Kulla Raskust, mis Salomonile ühhe ainsa Aastaga todi, olli kuussadda, kuuskümmend ja kuus Talenti (üks wägga hirmus suur Hulk Kulda), isse mis surest Kaupmeestest ja Kauplejatte Kaupast tulli, ja mis Arabia Ma Kunningad ja Ma-Wallitsejad temmale töid. Ja Salomon laskis tautud Kullast Kilpid tehha (mis Söas prukiti Warjuks ehk Katteks Waenlaste Noolte wasto), kakssadda suurt Kilpi, kuus Naela Kulda iggas Kilpis, ja kolmsadda wähhemad, kolme Naelased (§. 1075).

§. 1216. Salomon laskis ka ennesele üks Aujärg ehk kunninglik Tool tehha Elewanti Luust, ja puhta Kullaga kaetud; ja kuus Treppi olli üllesmiñna selle Aujärje jure, ja igga Treppi peäle tehti kaks wäljaraiutud Löwwikoera, üks kummagi Treppi Otsa peäl; ja kaks suremad Löwwikoera Kujo ollid se Toli Käepiddemette körwas püsti, teine teisel Polel. Nisuggaust Aujärge ehk Troni polnd tehtud weel ühhegis Kunningrikis selsammal Ajal.

§. 1217. Ja keik Salomoni Joma Riistad, ja palio muid Riisto temma kunninglikkus Kojas, ollid keik selgest puhtast Kullast, nenda et Höbbeda peäle palio ei wadatudgi, sest Salomoni Laewad käisid Tirusse Meestega Tarsisi Maal, ja igga kolme Aasta pärrast tullid nemmad üksköra taggasi, ja töid Tarsisi Maalt Kulda ja Höbbedat, ja Elewanti Luid, ja Merre-Kassid, ja Woui-Linduſid —. Nenda sai Salomon suremaks, kui keik Kunningad Ma peäl, Au ja Rikkusse polest, ja omma sure Tarkusse ja Tundmisse polest.

§. 1218. Ja keik Kunningad, kes temmast kuulsid, püüdsid temma Silmi nähha sada, ja Salomoni Tarkust kuulda, mis Jummal ta Süddamesse olli annud; ja nemmad töid iggamees temmale Andisid, Höbbe- ja Kuld-Riisto, ja wööra Ma Riet, ja Söariisto, ja kallid Rohtusid, ja Hobbosid, ja Hobbo-Eeslid. Ja Kunninga Kaupmehhed töid Egiptusse Maalt kallist Riet, mis seäl tehti, Hinna pärrast, ja Hobbosid ja Töldasid; ja sedda müdi jälle Siria- ja mu Made Kunningattele, mis läbbi Salo-

Salomonile ka suur Kasso sai. Sepärrast olli temma Ajal Höbbedat ja Kulda Jerusalemmas ilma löpmatta palio; ja keik Israel ellas Rahho sees, ja olli römus.

*** *** ***

§. 1219. Agga üks Assi sai Salomonil Hinge Koormaks ja raskeks Süüks Jehowa ees; se olli se, et temma wägga palio wööra Ma Naesterahwast armastas, nende Pagganatte Sugguſt, kennest Jehowa Israeli Rahwale kowwaste olli keelnud, et nemmad neist ei piddand ennestele Naesi wötma, egga ommad Tütrid neile andma, et mitte nende Süddamed ei saaks ärrapöördud Jehowast sest tössisest Jummalast, Pagganatte Ebbausso Jummalatte pole (§. 683).

§. 1220. Ja Salomon olli warsi omma Wallitsusse Hakkatusses Egiptusse Kunninga Tüttart ennesele kossinud ja Abbikasaks wötnud (§. 1205); agga sega ei olnud ta üksi Rahhul, waid wöttis senna jure weel wägga palio Moabi, ja Ammoni, ja Edomi, ja Sidoni, ja Itside, ehk ennemuistse Kanaani Rahwa Sugguſt, nenda et ööldakse, et Salomonil on olnud seitsesadda Naest ehk kunninglikkud Prauad Würstide Sugguſt, ja üllenende weel kolmsadda Liganaest (§. 1101).

§. 1221. Ja se sündis, kui Salomon wannaks sai, et needsammad temma Süddant ärrakänasid Jehowast Israeli Jummalast omma Ebba-Jummalatte pole, nenda et Salomon neid hakkas takka-hoidma, ja temma Südda ei olnud mitte selge ja kohtlane Jehowa ees, nenda kui

temma Jssa Taweti Südda. Ja need keigeülle-mad neist ollid Salomoni Meleſt Sidoni Rahwa Läila-Jummal Astarot (§. 880), ja Moabi Rahwa Jummal Kamos, ja Ammoni Rahwa Molek ehk Willkom. Neile ehhitas Salomon üht körget Paika Jerusalemma Linna ette; ja nenda teggi ta keige omma wöörа Ma Naestele, et nemmad piddid sama omma Jummalattele suitsetada ja ohwerdada.

§. 1222. Se läbbi wihhastas Salomon wägga Jehowat omma Jummalat, kes ennast temmale kakskord olli ilmutand (§. 1203), ja tedda ni selge Sannadega keelnud, mitte omma Südданt wöörа Jummalatte pole känada egga neid tahkahoida. Ja Jehowa andis nüüd temmale teäda ja ütles: Sepärrast et se Assi sinnust on sündinud, siis tahhan ma töeste se Kunningriik sinno Käest ärrakiskuda, ja sinno Sullasele anda; ommeti ei tahha ma sedda mitte sinno Elloajal tehha, waid sinno Poja Käest tahhan ma sedda ärrakiskuda, agga mitte keik se Kunningriki, waid pissut tahhan ma temmale jätta so Jssa Taweti pärrast, ja Jerusalemma Linna pärrast, mis ma ollen ärrawallitsend —.

§. 1223. Ja Jehowa laskis monned Wastased üllestousta Salomoni wasto ta Elloajal: üks olli Adad, kes Edomi Kunningatte Suguſt olli üllejänud, ja kui üks noor Laps Egiptusses pöggenend, kui Taweti Wäepealik Joab keik Meesterahwast Edomi Maalt püdis ärralöppetada (§. 1077); sesamma olli selle Aja sees üllеskaswand ja Egiptusse Kunninga Meleſt Armo leidnud, et ta temmale Toidust olli seädnud ja Maad annud, ja ta olli Kunninga Languks sanud; nenda olli temmal seäl wägga hea Pöim, ja ühtegi waja. Agga temma wöttis nüüd ette, ja pallus Egiptusse Kunningalt Lubba, ja tulli keige üllejänud Edomi Rahwaga jälle taggasi omma Sündimisse Male, mis Taweti Ajal hopis Israeli Pärris-Maaks olli seätud.

§. 1224. Nendasammoti olli üks Mees Reſon Nimmi, kes Taweti Ajal olli Peälik olnud Soba Kunninga Wäe all, mis Tawet mahhalöi (§. 1075); sesamma olli omma Kunninga juurest ärrakargand, ja Mehhi ennese jure koggunud, nendega läks ta Siria Male ja wöttis Tamaskusse Linna ärra, kuhho Tawet olli Israeli Wägge pannud; ja Reſon sai Kunningaks Siria Maal.

§. 1225. Ja üks Mees olli Salomoni omma Teenridest ehk Allamatteſt, Jarobeam Nimmi, Ewraimi Sugguſt; seda oli Salomon tähhele pannud, kui ta Jerusalemma Müride Aukud laskis kinnipanna ja parrandada, ja Millo ehhitas, mis üks Org olli Sioni ja Moria Mäe wahhel; ja Salomon olli näinud, et Jarobeam üks priſt ja wahwa Mees olli. Töödteggema: sepärrast panni ta tedda Üllewatajaks keige Josepi Laste ehk Ewraimi ja Manasse Suggu raske Tö ülle (sest need wööras Rahwas ja Orjad ei joudnud ennam üksi sedda Töödkeik ärratehha (§. 1206).

§. 1226. Ja se sündis nüüd sel Ajal kui Salomon Jehowa Wihha alla olli sanud, et Jarobeam Jerusalemmast wäljaläks, ja üks Prohwet Ahia Silo Linnast tulli temma wasto Tee peal,

leidnud, et ta temmale Toidust olli seädnud ja Maad annud, ja ta olli Kunninga Languks sanud; nenda olli temmal seäl wägga hea Pöim, ja ühtegi waja. Agga temma wöttis nüüd ette, ja pallus Egiptusse Kunningalt Lubba, ja tulli keige üllejänud Edomi Rahwaga jälle taggasi omma Sündimisse Male, mis Taweti Ajal hopis Israeli Pärris-Maaks olli seätud.

§. 1224. Nendasammoti olli üks Mees Reſon Nimmi, kes Taweti Ajal olli Peälik olnud Soba Kunninga Wäe all, mis Tawet mahhalöi (§. 1075); sesamma olli omma Kunninga juurest ärrakargand, ja Mehhi ennese jure koggunud, nendega läks ta Siria Male ja wöttis Tamaskusse Linna ärra, kuhho Tawet olli Israeli Wägge pannud; ja Reſon sai Kunningaks Siria Maal.

§. 1225. Ja üks Mees olli Salomoni omma Teenridest ehk Allamatteſt, Jarobeam Nimmi, Ewraimi Sugguſt; seda oli Salomon tähhele pannud, kui ta Jerusalemma Müride Aukud laskis kinnipanna ja parrandada, ja Millo ehhitas, mis üks Org olli Sioni ja Moria Mäe wahhel; ja Salomon olli näinud, et Jarobeam üks priſt ja wahwa Mees olli. Töödteggema: sepärrast panni ta tedda Üllewatajaks keige Josepi Laste ehk Ewraimi ja Manasse Suggu raske Tö ülle (sest need wööras Rahwas ja Orjad ei joudnud ennam üksi sedda Töödkeik ärratehha (§. 1206).

§. 1226. Ja se sündis nüüd sel Ajal kui Salomon Jehowa Wihha alla olli sanud, et Jarobeam Jerusalemmast wäljaläks, ja üks Prohwet Ahia Silo Linnast tulli temma wasto Tee peal, ja

ja Jarobeamil olli uus Mantel Selgas: ja se Prohwet wõttis se ue Montli, ja karristas sedda kahheksteistkümneks Tükkiks löhki, ja andis temmale kumme Tükki ja ütles, nenda ütleb Jehowa: Sa pead Kunningaks sama kümne Israeli Sugguarro üle (§. 598), sepärrast et Salomon mind on mahhajätnud; agga üks ehk kaks Sugguarro peawad temma Pojale sama, et Tawetist üks Walgus minno ette jääb Jerusalemma Linna, mis ma omma Nimme Auaks ollen ärrawallitsend —. Ja kui sa wõttad kuulda keik, mis ma sind käsin, ja käid mo Tede peal, siis tahhan ma sinnule kindlat Suggu sata, nenda kui ma Tawetile ollen saatnud —. Ja ma tahhan Taweti Suggu waewada selle Patto pärrast, agga mitte ikka.

§. 1227. Se Assi sai pea Salomoni Kõrwade ette, ja ta tahtis Jarobami lasta sepärrast ärratappa; agga Jarobeam sai sedda teada, ja põgenes ärra Egiptusse Kunninga Sisaki jure, ja jäi senna ni kauaks warjule kunni Kunningas Salomon Jerusalemmas sai ärrasurnud.

§. 1228. Mis Salomoniga wimaks weel on sündinud, enne kui ta surri, need Asjad on sel Ajal üllespondud olnud Prohweti Natani, ja Prohweti Ahia, ja Nägaia Jedo Ramatudes; agga neude Kiriad on ärrakaddunud, ja polle mitte Risti Rahwa kätte sanud. Ni palio woime arwada Salomoni enneste Ramatudest, mis temma ommal wiimsel Ajal on kirjotand, ja pühhas Kirjas se Kogguja Ramat ja Õppetusse Sannad nimmetakse, et temma enne omma Surma sedda Patto on wägga kahhetsend, ja tõeste Jehowa

Jehowa pole pöörnud, ja omma Hingele Armo sanud.

§. 1229. Nellikümmend Aastad on Salomon kui Kunningas wallitsend keige Israeli Rahwa üle, ja temma Wallitsus ullatas weel emale ja kaugele (§. 1206). Ja tedda maeti mahha omma Issa Taweti-Linna, kui ta sai ärrasurnud, ja temma ühhe Poja Nimmi olli Reabeam, kes temma Asemele piddi Kunningaks sama Israeli üle.